PUBLICAȚIILE CENTRULUI
DE CERCETĂRI FONETICE
ȘI DIALECTALE
AL ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

SERIA II TEXTE ȘI GLOSARE, 2

Texte dialectale Muntenia

I

EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

PUBLICAȚIILE CENTRULUI DE CERCETĂRI FONETICE ȘI DIALECTALE
AL ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

SERIA II

TEXTE ȘI GLOSARE, 2

TEXTE DIALECTALE
MUNTENIA
I

Sub conducerea lui
BORIS CAZACU
membru corespondent al Academiei,
profesor la Universitatea din București

de
GALINA GHICULETE, PAUL LĂZĂRESCU,
MARIA MARIN, BOGDAN MARINESCU,
RUXANDRA PANĂ, MAGDALENA VULPE

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
1973
https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

C U P R I N S

Prefaţă . . . . . XII - XVI
Transcrierea fonetică . . . . . XVII - XXVII
Lista localităţilor anchetate şi a informatorilor . . . XXVIII - XLVII
Harta localităţilor anchetate pentru AFLR XLVIII

671. BOIŞOARA [ALR I, 795] (jud.Vîlcea) 1-12
cîn a luuá zméii fétele,1; [Întîmplare cu lupii],3; [Cînepa],4; [Întîmplare], 5; cása,9; a venit úrsu la boi,lo; ieră să mă múste-o nevăstúică,11.

672. MLĂCENI [WLAD, 326] (com.Perişani,jud.Vîlcea) 12-21
cîn s-a declará mobilizárea,12; cîn m-a rănit,13; zicéi că ie o túrmă dă uoi,14; a murit în timpu războiúlúi,15; s-a făcú butóiu práf,16; un lup,17; an fos salvá dă doi băieţi,17; luásě ũ lup o uáe,18; núnta,19; să fáce săzătóri,2o; în sára de ánu nou,2o.

673. AREFU [ALR I, 782] (jud.Argeş) 21-31
dóo féte le am tócma pe liniia túlči, 21; [Originea satului], 25; [Amintiri din primul război mondial],27.

674. NUCŞOARA [ALR II, 784] (jud.Argeş) 32-39
la miuáre,32; [Date biografice] ,32; hópşě,33; uóiile,33; la răvăşit,35; [Amintiri], 36.

675. ALBEŞTI [ALR I, 77o, WLAD,367] (com.Albeştii de Muscel, jud.Argeş) 39-47
cínipa,39; la ánu nõu,4o; covríž dă ou,41; ã zăcú dă tífos, 41; [Porcul],42;[Cum a fost subiectul la Craiova], 43; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi], 44; io n-am lípsă niči um prav dă măseá,45; la mort,46; [O întîmplare], 46; murătóri, 47; să dă d-a suráta,47.

676. LEREŞTI [WLAD,366] (jud.Argeş) 48-55
[Brînza de burduf], 48; [Întîmplare cu un urs],49; lína,49;

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Obiceiuri la înmormîntare],5o; la rusale,52; acu doi ani-a pișcă vo trei vaĉ,53; porcu,54.

677. RUCĂR [WLAD,364](jud.Argeș). 55-65
[Vînătoare de jderi],55; d-ande d-ăștea se petrecă pă vremuri,57; să vezi ĉe-ntîmplare-a fost aiĉa,58; la anu nou, 63; murători,64.

678. SCĂUENI (com.Berislăvești, jud.Vîlcea) 65-77
pă vremea turĉilor,65; inima o avea rea,66; trebă să fii și bun dă gură,67; nu mă teșam dă urcare,7o; io mi-ă rupu piĉoru,73; ĉe-ăm pățît odată dă frică !,74;[Ce a făcut subiectul ieri și azi],75; [Întoarcerea din refugiu],75; [Nuntă],77.

679. CEPARI (jud.Argeș) 78-87
fiare sălbatiĉe,78; [Nuntă],79; [Date biografice],81; am foz refugiat,82; am vru să-mi fac casă,85; la cuasă,86; [Mămăliga],87.

68o. MUȘĂTEȘTI (jud.Argeș) 88-97
brînză dă putină,88; cînipa,89; lîna,9o; ăsta a fost bețiv, 9o; tăstu,92; cu băiatu-ăl mai jloc,93; merĝeam la umitu-it,96; murători,97.

681. BOTENI [WLAD, 382] (jud.Argeș) 97-1o5
[Cum a prins subiectul o pisică sălbatică],97; [Porcul], 98; [Cum se păstrează fructele iarna],99; fînu,1o1; focu lu sîmedru,1o2; an lucră ca uĉenic,1o3; la bîlĉ la cîmpulung,1o4.

682. CETĂTENII DIN DEAL (com.Cetățeni,jud.Argeș) 1o5-115
[Amintiri din primul război mondial],1o5; [Porcul],1o7; [Nunta],1o8; lîna dă pă oi,11o;[Brînza de oi],111; [Porcul],113; [Obiceiuri la înmormîntare],114.

683. BERCIOIU [ALR 1,8o3] (com.Budești,jud.Vîlcea) 115-123
a venit bolnavă,115; lupu,116; porumbu,116; albinele,117; fructele,118; [Întîmplare],119; cînepa,12o; [Ce a făcut subiectul ieri și azi],121; am pus acuma o clocă,121; [Nuntă],122.

684. VALEA LUI ENACHE [ALR I, 78o] (com.Băiculești,jud.Argeș).123-132
tuate vorbel-ĝerâ skimbate,123; mînăstirea lu manole,123; prun ,124; o-ntîmplare deosebită,125; [La pescuit],126; părinți ,127; [Preparate din lapte],129; cîn dăm dă surată,

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

130; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi], 131; cu v^{y}itele, 131.

685. MĂLURENI (jud.Argeş). 132-140
m-a ars şî focu dă do^{u}o ^{u}or^{i},132;mămăliga,133; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi], 133; am fos pă vlăşca,134; nunta, 135; socrî-meu cereа ban^{i},136; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],138; ă stat îm muntē ... trei lun^{i},139.

686. PIŢIGAIA [ALR I,776] (com.Stîlpeni, jud.Argeş) 140-149
povestea sătului piţigaiş,140; [Amintiri din viaţa subiectului],141.

687. COTMEANA (jud.Argeş) 149-157
codmeána,149; iera o vînătoare,150; am crescu doi/ŭ fată ş-um băiat,150; [Testul],151; răcău nuntă,152; aşa ne-am luat,152; io fac săpun,153; mama mea a murit,154; m-am kinuiî/ce să fac,155; [Înmormîntarea],157.

688. RACOVIŢA (com.Colibaşi,jud.Argeş) 158-164
ne ^{u}ocupăm cu grădinăriia,158; m-a trînti şareta,159; [Cînepa], 159; zarzavatu,160; uite şi ieu cu fata mea,161; pîinea,162; la anu nou,163; părinţi nu vreau să-l lase, 163; [Cu vacile la păscut], 164.

689. PĂDUROIU [ALR I, 792] (com.Poiana Lacului,jud.Argeş). . . 165-169
cum am păţît [cu fata],165; dătu dă grîndă,165; căsîli, 166; clacă,167; [Întîmplare],167; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],168; clośca,169; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],169.

690. CEAUŞEŞTI (com.Oarja, jud.Argeş) 170-178
dă cînd ie sătu,170; o poveste/o legéndă,170; [Grîul],171; gîndăc^{i},172; a născut o femeie un cop^{h}îl negrú,173; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],174; a fost aşa ŭ sufled bun dă ^{u}om,175; porumbu,176; mămăliga,177; la anu nou,178.

756. DEALU-LĂUNELE (com.Dănicei, jud.Vîlcea) 178-184
[Întîmplare], 178; ş-aşa am crescut ieu copiii,180; pomicultura,182; fîntînă/puţ cum îi spunem noi,183; porcu cîn să taie,184.

757. OLANU (jud. Vîlcea) 185-191
pă ... apa oltului plutaş,185; la mormîntare,186; să punem ş^{f} noi v^{y}iie,187; lina,188; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],189; [Întîmplare],190; s-a-necat ^{u}o căruţă, 190; ulcica, 191.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

758. TOPANA (jud.Olt) 192-2oo
[Originea satului],192; [Amintiri din timpul răscoalei de la 19o7], 192; [Întîmplare], 193; bărbatu-meu a murit la ţuţală,195; nu m-a dat părinţî la carte,196; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],196; ducîndu-mă la păduroi,197; [Casa],197; cloşca,199; trei zmei,199.

759. DIENCI (com.Vulturești,jud.Olt) 2oo-2o7
faş săpun,2oo; a murit aiiâa um băiat,2ol; [Despre o soră a subiectului], 2ol; plantăm porumbi,2o2; una...c-un lup,2o3; porcu,2o4; aşa-i făcem noi aiiâ la cînepa,2o5; ursu păcălid de vulpe, 2o6.

76o. ALUNIŞU (com.Spineni,jud.Olt) 2o7-223
da eu an dus-o grău,2o7; grîu,213; cu tolba,214; nunta, 217; aşa ieste la-mormîntare la noi,22o.

761. POBORU (jud.Olt) 223-231
să vă povestez d-o fată,223; am trecu pîn doo operaţii, 224; aşa să face brînza,225; porcu,226; nunta,227; a fugît o fată c-un băiat,228; prîzlea,229.

762. DUMITREŞTI [ALR I,8o5] (com.Verguleasa,jud.Olt) 231-237
pepen verz, 231; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi], 233; cîn aveam io noi,233; [Despre fata subiectului], 234; într-o duminecă,235; croitorasu cel viteaz,236.

763. PĂDUREŢI (com.Lunca Corbului,jud.Argeş) 237-244
[Despre căsătoria subiectului], 237;boiu-mpuşăse pă tată-miu,238; ţăstu,239; [Viermii de mătase], 24o; [Întîmplare din viaţa subiectului], 24o; călugu,242; la-mormîntare,242; brînza,243; măligа,243; cozonac,243.

764. NEGRENI [ALR II , 791] (com. Scornicești,jud. Olt) . . 244-25o
[Treieratul cu caii], 244; la noi, 245; n-am putu s-o soap [pe soţie] ,245; mi-a rup picioru,246; [Întîmplare], 249; [Cum a murit mama subiectului], 249.

765. COMĂNIŢA (com.Teslui,jud.Olt) 25o-265
ă stat şasă săptămîni în spital,25o; [Despre moartea soţului] ,252; ne-a veni băia cu armata făcută,255; să pun nalile / ... dăspre anu nou,256; cînd a sărit acolo/l-a făcut praf,257; [Tăiatul porcului],258; am vru să mor acu un an,259; am fugît io, 261; nuntă,263.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

766. HÎRSEŞTI (jud.Argeş) 265-272
s făcă grîuu!,265; v'ii'e nouă,266; uoiili,267; aşa ie la pădure,267; ţăstu,269; cum face caltaborşu,269; mai avem um... frate crescut,27o.

767. BÂRCA (com.Valea Mare, jud.Olt) 272-284
cînd a murit/nevasta,272; iel a fost băia făcut armata, 274; ieri-am culez la porumby,275; în privinţa uoiilor, 277; i-a rub douo degete,278; l-ă lua fără nuntă,279; nunta,281; porcu,281; mămăliga,283; pîinea,284.

768. MOZĂCENII-VALE (com.Bîrla,jud.Argeş) 285-293
[Întîmplare], 285; pă nouo sute şapte s-a făcu revoltă, 285; cînipa,286; cleca,287; căluşari,287; porumbu,288; grîuu,29o; kar am fugi cu ea,29o; casa,291; prepararea porcului,292; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],292.

769. MOVILENI [ALR I,89o] (jud.Olt) 293-3oo
tîmpen a fost iel/nu movilen,293; cînd ieream coban, 294; brîza ştiu cum să face,295; lăsatu dă sec,296; [Nunta],297; [Cînepa],298; mămăliga,299; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],299.

77o. ULMI (com.Milcov, jud.Olt) 3oo-3o9
uo-ntîmplare să vă spun,3oo; cum m-am făcud vînător, 3o2; ieu am păţi multe multe multe,3o2; porcu,3o4; [Despre copilul înfiat],3o4; [Via],3o5; nunta,3o6; u uom mpuşcasă o fată,3o7; magon,3o8; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],3o8.

771. BALACI [WLAD, 448] (jud. Teleorman) 3o9-316
o casă,3o9; la legume-am fost,31o; ţăst făcu dă pămînt, 311; am mai foz dăspărţîz doamnă,312; porcu,313; săpunu, 314; [Mămăliga],315.

772. IZVOARELE (jud.Olt) 316-328
cum am făcut ieu casa,316; porumbu,317; s-a pus nene mbombardamentu,318; ia a fugit,32o; am fost amărîtă neagră,321; mălai,322; l-am vindecat acas,323; gîndaci,324; porcu,324; ieream prietin,325; viia,326; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],327.

773. TITULEŞTI (com.N.Titulescu, jud.Olt) 328-338
aram cu boii,328; a murit pă saisprezece î războui,329; a veni şi m-a strînz dă gît,33o; cînipa,331; cînd a luat-o pă ea dîn călus,332; marz m-an dus ş-am culez

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la porumby,333; cum să fáce o casă,333; pînęa,335; mălaiu,335; urzîcili,336; am avut la seáca ...un cumnat, 337; foc,338.

774. STOICĂNEŞTI (jud.Olt) 338-351
grîu,338; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],339; mămăliga,340; [Cînepa] ,341; porcu,342; săpunu,343; o nuntă să făcă aşa,343; aşa ierea atunc,344; cînd iereau copil, 345; pînęa,347; făcă mama şi turtă dă mămăligă/şi mălai,348; cînd am născut io,348; porcu,349; cînd este rusăli,350; ierea cît pe-aci să mă-nec,351.

775. MIHĂEŞTI (jud.Olt) 352-362
bordei,352; portu nostu,353; ţăstu,354; grîu dă toamnă, 355; atunş pă timpu nostu,358; carnea dă porc,359; ne ţîngam dă rele,360.

776. CĂLINEŞTI (com.Radomireşti,jud.Olt) 362-371
pă mine nu m-a căsîtorid nimeni,362; [Moartea tatălui], 364; brîza,365; de la vînătoare-a luat-o,366; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi] ,368; pîine,368; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],369; la crăcun,369; am bătu şî doi băieţi,370.

777. PLOSCA (jud.Teleorman) 371-382
la moldova,371; să povestez dă-nsurătoarea mea,374; mortu, 378; lîna,380; cîn să strînge horе,381.

778. PLOPII-SLĂVITEŞTI (jud. Teleorman) 382-395
făcă casă-m pămînt,382; am împuşcat o vulpe,383; jucă călusu,384; le cuăcem în ţestu-ăla,385; orezu,385; mi-a facturat uosu-aiîc aşa,386; ieu am fost unu singur la părinţ,387; oile,387; tai porcu,389; la nuntă,391; cе să fac ier?,394; mămăliga,395.

779. SAICIA (jud.Teleorman) 396-409
grîu,396; m-an căsîtorit,397; nu e bun războiu,397; [Întîmplare],399; tutunu,399; gîndăci,400; [Obiceiuri la înmormîntare],401; viţa,402; acolo la călmăţui,404; [Întîmplare],405; porcu,405; toată ziua cu treabă,406; cu caprile,407; un om avea un cireş, 408.

780. SAELELE (com.Lunca,jud.Teleorman) 409-419
a venit acasă noru-mea,409; [Lupul] ne-a omorîd doosprece oi,410; cînepă,411; s-a pomenit odată din căluş,412;

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mălaiu,412; [Despre strigoi],413; [Hoţii] n-a luat tot tot to to tot,414; nunta,416; govie,417; s-a-mpuşcat unu . . . astă-iarnă,418; bulion [şi] murător,419.

781. FURCULEŞTI [WLAD, 451] (jud. Teleorman) 420–428
io am treerat şi cu caii,420; am fost la spital,421; ierai femee pă ursător,423; înaiinte aveam test,424; [Obiceiuri la nuntă],425; [Poveste],428.

782. DRACEA (com.Crîngu,jud.Teleorman) 429–444
i-a-mpropietări p-ăi bătrîni,429; grîu,430; [Despre sat], 431; nunta,432; cînepa,435; gîndăci,435; ereau contragiu, 436; ne-a muri băeatu,438; [Obiceiuri la înmormîntare], 439; [Porcul],440; am avut o fată bună,442.

783. POIANA [ALR I, 898, WLAD, 446](com.Ciuperceni, jud.Teleorman). 444–451
le fac şi io teorii,444; veni se un dor la stomac,445; [Inul],446; d-az dimineaţă n-am stat,446; lucrînd acolo la pădure,446; cu nevodu să dă la belţi,449.

784. PIATRA (jud.Teleorman) 451–461
aşa ieri era jocuri-le-atunca,451; la doospatru de ani m-am însurat,453; roşili bizon,454; nunta,455; cînepa,457; [Obiceiuri la înmormîntare],458; am crescu şi gîndaco,460; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],460; mămăliga,461.

785. SUHAIA (jud.Teleorman) 462–474
grîu,462; s-a-necat în fîntînă,462; cînd am fetit,463; [Amintiri din viaţa subiectului],465; la mort,466; [Ce a făcut subiectul ieri şi azi],467; oili,469; viia,469; cînd era iordanu,471; a scăpat î fîntînă,472.

Indice tematic 475–478

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

P R E F A Ț Ă

Centrul de cercetări fonetice şi dialectale al Academiei R.S. România şi-a propus publicarea unei serii de culegeri de texte care să completeze datele consemnate prin Atlasele lingvistice regionale şi care, totodată, să permită o cunoaştere mai amănunţită a stadiului de dezvoltare a graiurilor româneşti în perioada actuală, cînd procesul de nivelare a diferenţelor dialectale, sub influenţa limbii standard, se manifestă cu o deosebită intensitate.

Inaugurată prin apariţia volumului Texte dialectale.Oltenia (TD,Olt.)[1], la elaborarea căruia s-a utilizat o metodologie mai riguroasă - în adunarea sistematică a faptelor, în reproducerea cît mai exactă a realităţii fonetice şi în tehnica redactării materialului - în comparaţie cu lucrările similare anterioare, această serie este continuată acum prin volumul Texte dialectale.Muntenia I (TD,Munt.I).

Întinderea teritoriului provinciei istorice a Munteniei a determinat alegerea unui număr relativ mare (200) de localităţi supuse cercetării[2]; bogatul material strîns în urma anchetelor dialectale va fi publicat în trei volume.Acest prim volum, consacrat graiurilor muntenești de vest, conţine texte din 50 de localităţi (vezi harta cu reţeaua punctelor de anchetă). El va fi urmat de alte două volume: unul cuprinzînd texte din regiunea nord-estică şi celălalt din zona sudică a Munteniei.

Înregistrarea[3] şi transcrierea selectivă a textelor din TD,Munt.I

1 Texte dialectale.Oltenia publicate sub redacţia lui Boris Cazacu de Cornelia Cohuţ, Galina Ghiculete, Maria Mărdărescu, Valeriu Şuteu şi Magdalena Vulpe, Bucureşti,1967.

2 Ca şi în Oltenia,anchetele întreprinse în Muntenia în vederea înregistrării de texte s-au desfăşurat în aceleaşi puncte în care au avut loc cercetările pentru NALR,Muntenia.

3 La culegerea materialului a participat şi Mihai Conţiu (în punctele 766,768,770),membru al colectivului de elaborare a NALR,Muntenia.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

au fost efectuate, între anii 1967 - 1969, de către membrii sectorului Arhiva fonogramică a limbii române, de la Centrul de cercetări fonetice şi dialectale.

x

x x

În culegerea şi prelucrarea textelor muntenești au fost respectate, în linii mari, principiile metodologice folosite la alcătuirea TD.Olt.[1] Concepţia şi realizarea lucrării de faţă au avut de profitat, pe de o parte, în urma experienţei dobîndite de cercetători prin elaborarea volumului amintit şi, pe de altă parte, în urma recenziilor[2] publicate după apariţia acestuia. De aceea, considerăm necesar să semnalăm, în cele ce urmează, cîteva dintre aspectele metodologice care aduc elemente noi privitoare la tehnica de culegere, de selectare, de transcriere şi de prezentare a materialului lingvistic.

În anchetele efectuate pentru c u l e g e r e a m a t e r i a l u l u i din graiurile muntenești s-a acordat o atenţie sporită înregistrării de texte libere,[3] dat fiind caracterul lor relevant pentru studierea anumitor particularităţi ale vorbirii dialectale (structuri sintactice, procedee stilistice, dialog etc.). Menţionăm, cu titlu de exemplu, textele [Nuntă], [Date biografice] şi am foz refugiat, din comuna Cepari, jud. Argeş (punct 659)[4]; anchetatorii au reuşit să surprindă pe bandă o conversaţie între două subiecte, obţinînd un material remarcabil nu numai prin autenticitatea lui, ci şi prin înregistrarea unor aspecte semnificative ale comunicării orale.

În ceea ce priveşte convorbirile tematice,[5] cercetătorii au avut în vedere şi consemnarea unor elemente etnografice, pe cale de

1 Vezi în Prefaţa la TD.Olt., pp.XVIII-XXI, expunerea principiilor care au stat la baza alegerii informatorilor precum şi a metodelor de înregistrare şi transcriere a textelor.

2 Vezi recenziile publicate de I.Mării în CL XIII (1968), nr.1, pp. 134-136, Ruxandra Pană în SCL XIX (1968), nr.3, pp.340-343, Gr.Brîncuş în LR XVIII (1969), nr.2, pp.185-186, în care se apreciază calităţile acestei culegeri şi se fac sugestii pentru cercetările ulterioare.

3 Cf. Prefaţa la TD.Olt., p.XX.

4 pp.79-85.

5 Cf. Prefaţa la TD.Olt., pp.XIX-XX.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dispariţie, specifice regiunii anchetate ; astfel de texte au fost,însă, incluse în volum numai în măsura în care interesului etnografic i se asocia unul lingvistic (vezi mai jos precizările referitoare la criteriul selectării materialului).

În scopul unei delimitări mai stricte a ariei în care se utilizează perfectul simplu şi a stabilirii valorii lui temporale, în fiecare punct din zona limitrofă cu regiunile oltenești s-a cerut informatorilor să răspundă la întrebarea : ce ai făcut ieri şi azi ? ; textele din această categorie au fost cuprinse în volum numai dacă au fost relevante sub raport lingvistic.

În limitele inerente impuse de spaţiul afectat fiecărei localităţi şi de economia generală a lucrării, criteriul fundamental de care s-a ţinut seama la s e l e c ţ i o n a r e a m a t e r i a l u l u i în vederea publicării a fost valoarea lingvistică a textelor ; în acelaşi timp, s-a urmărit ca acestea să ofere repertorii verbale cît mai variate, care să reflecte diferenţierile sociolingvistice existente în cadrul colectivităţii cercetate.

Ca şi în anchetele întreprinse în Oltenia, cercetătorii au luat, de obicei, contact pe teren cu 6-8 informatori (de vîrste şi de sexe diferite)[1], dar au reţinut, în medie, pentru alcătuirea volumului,texte reprezentative de la 3-4 dintre aceştia. Într-un singur caz (punct 653, comuna Arefu, jud. Argeş), s-a renunţat la acest principiu şi au fost alese spre publicare texte de la un singur subiect; am socotit indicat să păstrăm unitatea acestor texte relativ întinse[2], care sintetizează principalele particularităţi lingvistice ale graiului din comuna respectivă.

Spre deosebire de TD,Olt. , culegerea de faţă conţine un număr mai mare de texte aparţinînd vorbitorilor de vîrstă mijlocie şi tînără. Prin realizarea unei proporţii mai judicioase în repartizarea textelor pe generaţii, imaginea comunităţii lingvistice anchetate apare mai nuanţată şi, prin aceasta, mai veridică ; cercetătorul are posibilitatea de a aprecia mai exact raportul real dintre tendinţele conservatoare şi cele inovatoare, de a surprinde mai uşor dinamica acestui

1 Cf. Prefaţa la TD,Olt., p.XIX.

2 Cf. mai departe, p.XV.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

raport şi de a identifica direcţiile de evoluţie a graiului.

În sfîrşit menţionăm faptul că textele din acest volum sînt reproduse, de cele mai multe ori, integral; s-a renunţat atît la publicarea unor fragmente, cît şi la eliminarea unor pasaje din textele mai lungi. S-a păstrat astfel unitatea şi continuitatea textelor, respectîndu-se structura enunţului, aspect important în studierea fenomenelor sintactice şi stilistice.

Deoarece s-au introdus elemente noi în tehnica de t r a n s c r i e r e f o n e t i c ă a materialului - cu scopul de a rezolva unele dintre problemele dificile pe care le ridică notarea cît mai fidelă a intonaţiei sau respectarea unităţilor sintagmatice etc. - acestea sînt explicate pe larg în precizările preliminare la Transcrierea fonetică, redactate de Magdalena Vulpe.

Pentru a consemna actul comunicativ în întreaga lui complexitate , în lucrarea de faţă au fost înregistrate, în subsolul paginii, şi elemente de mimică şi gesticulaţie, în măsura în care ele reprezintă indici semnificativi în transmiterea mesajului şi sînt necesari înţelegerii textelor.

De asemenea, pentru orientarea cititorilor, TD,Munt,I. cuprinde o succintă prezentare a tuturor localităţilor anchetate şi o caracterizare mai amănunţită a informatorilor de la care s-au cules textele incluse în volum.Introducerea acestor date va contribui la o mai adecvată interpretare lingvistică a textelor.

x

x x

V.Rusu, şeful sectorului Arhiva fonogramică a limbii române, a verificat parţial transcrierea textelor şi a citit întreaga lucrare, aducînd sugestii utile pentru redactarea volumului.

Cuprinsul şi indicele tematic al culegerii au fost întocmite de Victorela Neagoe.

Alexandrina Petrescu, desenatoare, a contribuit la reproducerea grafică a textelor, iar tehnicienii Gheorghiţă Abălaşei şi Aurelian Lăzăroiu s-au preocupat de calitatea înregistrărilor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Prezentul volum apare în cadrul colecţiei de publicaţii a Centrului de cercetări fonetice şi dialectale, seria Texte şi Glosare, sub egida Editurii Academiei R.S.România, care a acordat tot sprijinul necesar în vederea publicării lui în bune condiţiuni.

Colectivul redacţional adresează tuturor, şi pe această cale, viile sale mulţumiri.

B.CAZACU

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

TRANSCRIEREA FONETICĂ

Sistemul de transcriere fonetică utilizat în acest volum are la bază sistemul Atlasului lingvistic român, căruia i s-au adus unele completări (vezi, mai jos, lista semnelor).

În scopul de a nota - fie şi în mod aproximativ - intonaţia, s-a recurs la unele inovaţii faţă de culegerile anterioare de texte dialectale româneşti. Astfel, s-a renunţat la semnele de punctuaţie: punct, virgulă şi punct şi virgulă (şi, în consecinţă, la literele majuscule), întrucît normele ortografice care reglementează folosirea acestor semne impun împărţirea fluxului vorbirii în grupuri semantico-sintactice care, de multe ori, nu coincid cu unităţile de intonaţie ale exprimării orale. Segmentarea textului s-a făcut cu ajutorul unui sistem de bare oblice: / şi // care nu au nici o semnificaţie din punctul de vedere al ortografiei tradiţionale[1].

Practica transcrierii textelor[2] a arătat că, pentru structurarea unui text în unităţi semantico-sintactice, variaţiile de înălţime ale intonaţiei sînt mai importante decît pauzele. O dovadă convingătoare în sprijinul acestei afirmaţii o constituie faptul că, în vorbirea allegro, fenomenele de sandhi pot apărea la limita dintre două propoziţii:

- s-a spălát/s-a-ŋkinád/dă mîŋcát nu a mîŋcát// (679).
- a venid ˌdoctorᵘ/ şi mi-a [k] a spuz/zîce "imediˌát" ce "ce [k] să ceren ˌsalvárea"// (765).

Ţinînd seama de această constatare, în texte au fost indicate l i m i t e l e u n i t ă ţ i l o r d e i n t o n a ţ i e (unităţi melodice), limite care nu coincid în mod necesar cu o pauză. Am notat cu două bare intonaţia caracteristică sfîrşitului unei comuni-

1 Bare verticale sînt utilizate în locul semnelor de punctuaţie şi în transcrierea altor texte dialectale, romanice (mai cu seamă spaniole) sau slave. Cf. M.J.Canellada, El bable de Cabranes, Madrid, 1944; L.Rodriguez-Castellano, Aspectos del bable occidental, Oviedo, 1954; M.Alvar, El español hablado en Tenerife, Madrid, 1959; J.A. Fernandez, El habla de Sisterna, Madrid, 1960; G.Aub-Buscher, Le parler rural de Ranrupt (Bas-Rhin), Paris, 1962; D.N.Cárdenas, El español de Jalisco, Madrid, 1967.

2 Din păcate, practic, lucrările teoretice asupra acestei probleme lipsesc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cări, iar cu o singură bară, limita unui contur melodic non-terminal[1]. Barele marchează întotdeauna s f î r ş i t u l unei unităţi de intonaţie[2].

Criteriul care a stat la baza delimitării unităţilor intonaţionale a fost impresia acustică subiectivă, indiferent de structura sintactică (şi semantică) a frazei.

Evident, în aprecierea unităţilor de intonaţie care asigură atît inteligibilitatea, cît şi relieful afectiv al unui text intervine, în oarecare măsură, subiectivitatea celui care transcrie. Practica verificării transcrierii de către un alt cercetător, precum şi exerciţiile făcute în grup au demonstrat însă că diferenţele în perceperea individuală a curbelor melodice, cu alte cuvinte în descifrarea intonaţiei, sînt surprinzător de mici.

Sistemul binar (limită terminală/limită non-terminală) utilizat în transcrierea textelor simplifică, desigur, realitatea acustică[3]. El a fost, totuşi, adoptat, din motive de ordin practic. Pentru a obţine o notare mai nuanţată, s-a recurs la unele semne tradiţionale de punctuaţie (care marchează, o dată cu limita unităţii intonaţionale, şi caracterul ei): semn de întrebare (?), semn de exclamare (!) şi două puncte (:). Specificăm că ultimul semn marchează o coborîre sensibilă a tonului, însoţită, de obicei, de o pauză; el are deci o valoare "muzicală" şi nu apare în mod automat ori de cîte ori urmează vorbire directă, enumerare etc. Intonaţia "de suspensie", notată ortografic prin "puncte de suspensie" (...), a fost redată prin .../.

Am notat cu trei puncte (...) pauzele p e r c e p t i b i l e făcute de vorbitor. Aceste pauze nu sînt neapărat legate de schimbările liniei melodice; ele pot fi determinate de o ezitare a informatorului sau pot fi, pur şi simplu, pauze de respiraţie:

1 După cum reiese din explicaţiile sumare ale autorilor, în textele transcrise de G.Aub-Büscher şi D.N.Cárdenas barele notează intonaţia. Valoarea barelor în celelalte monografii citate mai sus nu este explicată.

2 Procedeul nostru se deosebeşte ,prin urmare,de cel utilizat de A.Lombard (La prononciation du roumain, Uppsala, 1936) şi de E.Vasiliu (Fonologia limbii române, Bucureşti, 1965), care notează înălţimea relativă a silabelor.

3 M.Alvar,op.cit., L.Rodriguez-Castellano,op.cit., utilizează trei semne: una, două şi trei bare verticale; sistemul lui D.N.Cárdenas, op.cit., cuprinde semne pentru cinci nuanţe,insuficient de clar definite însă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

- şi ierá cê fel dă flor[1] ?...ierá rụóşî/ierẹá...albástre/ierẹá ...aşă̋ ierẹá flórilẹ-atúnc̣a/dă...răcúte...ca ũ fel dă pĩză (679).

- dómle/nẹ-an dus/cum bunũụáră...vro pátru zílẹ-ã ş̣ăzút pĩ ụoráş/ (678).

Un alt mijloc grafic utilizat pentru redarea intonaţiei este accentul. Silaba accentuată din cuvintele polisilabice şi, uneori, dintr-un grup de cuvinte care formează, din punct de vedere accentual, o singură unitate, a fost notată cu accent ascuţit (´):

- tréi pàtru zíle.

Accentul secundar al cuvintelor polisilabice, redat prin accent grav (`), a fost notat şi atunci cînd apare accidental, ca o formă a reliefării afective:

- cumpărắm bòmbọáne/còrnulétţe cê putén să fắcem (684).

Accentul de intensitate, notat cu două accente ascuţite (˝), marchează o silabă pronunţată cu un accent dinamic, energic, avînd, de multe ori, valoare stilistică:

- a rămáz máma cu copíi şî i̯ő am ṛoz a mai máre (679).

- io m-an căsătorí dă dőozăşiụőb dă ắn[1] (679).

Dăm mai jos, în ordine alfabetică, lista semnelor întrebuinţate în transcrierea fonetică a materialului NALR şi AFLR. După semnul egalităţii, indicăm pentru semnele folosite de noi corespondentul cel mai apropiat în sistemul de transcriere al ASOCIAŢIEI FONETICE INTERNAŢIONALE, publicat de D.Jones în Lautzeichen und ihre Anwendung in verschiedenen Sprachgebieten (Berlin, 1928, p.18-27).

a (cea mai deschisă vocală din seria centrală: a...ă...î)

în munt. cap = între *ə* şi *a*

å (cea mai deschisă vocală din seria posterioară: å...o...u)

în istrorom. cåp = *ɒ*

a̯ (a cu nuanţă posterioară)

în băn. ca̯p = *ɑ*

ä (cea mai deschisă vocală din seria anterioară: ä...e...i)

în bucov. päle "piele" = *æ*

ạ (a cu nuanţă anterioară)

în munt. steạ "stea" = *ə*

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ạ (a închis)

în olt. mại "mai" = între *ə* şi *ə*

ă (vocală cu deschidere mijlocie din seria centrală)

în munt. păr = *ə*

ă̧ (ă deschis)

în mold. bă̧rbát = *e*

ą̆ (ă închis)

în olt. pą̆nă "pînă" = între *ə* şi *i* , mai aproape de *ə*

â (vocală din seria centrală, între ă şi î, mai aproape de î)

în mold. cásâ = între *ə* şi *i*

b (oclusivă bilabială sonoră, corespunzînd surdei p)

în munt. bun = *b*

c (oclusivă velară surdă, corespunzînd sonorei g)

în munt. corb; semn întrebuinţat înaintea vocalelor a,ă,â,î,o, ö,u,ü, înaintea consoanelor sau la sfîrşitul cuvintelor = *k*

ĉ (africată alveolo-palatală surdă al cărei element fricativ este un ŝ, corespunzînd sonorei ĝ)

în munt. ĉără "ceară" = între *tɕ* şi *tʃ*

ć (africată alveolo-palatală surdă al cărei element fricativ este un ś, corespunzînd sonorei *ʤ*)

în băn. fráće "frate" = *tɕ*

č (africată palato-alveolară surdă al cărei element fricativ este un ş, corespunzînd sonorei ǧ)

în maram. čăr "cer" = *tʃ*

d (oclusivă dentală sonoră, corespunzînd surdei t)

în munt. dar = *d*

dˇ (oclusivă dentală sonoră puţin palatalizată, corespunzînd surdei tˇ)

în mold. úndˇe "unde" = între *d* şi *ʤ*

d́ (oclusivă palato-alveolară sonoră, corespunzînd surdei t́)

în mold. d́in "din" = între *ʤ* şi *ʒ*

d″ (oclusivă palatală sonoră, între d́ şi ǵ , corespunzînd surdei t″)

în trans. d″in "din" = *ʒ*

ḍ (oclusivă cacuminală sonoră, corespunzînd surdei ṭ)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

în trans. crúdă = *d́*

ḑ (africată dentală sonoră, corespunzînd surdei ţ)

în mold. ḑîc "zic" = *dz*

d̑ (africată alveolo-palatală sonoră al cărei element fricativ este un *ź*, corespunzînd surdei *ć*)

în băn. *d̑es* "des" = *dʒ*

ð (fricativă interdentală sonoră, corespunzînd surdei *ţ*)

în arom. *ðală* "zară" = *ð*

e (vocală cu deschidere mijlocie din seria anterioară)

în munt. *vezi* "vezi" = *e*

e̬ (e semideschis)

în olt. *vé̬de* = între *e* şi *ɛ*

e̯ (e deschis)

în trans. *vé̯de* = *ɛ*

e̯̬ (e şi mai deschis)

în bucov. *vé̯̬de* = între *ɛ* şi *æ*

ẹ (e închis)

în mold. *védẹ* = *e* (închis)

ẹ̈ (e şi mai închis)

în mold. *védẹ̈* = între *e* şi *i*

ĕ (vocală centrală cu nuanţă anterioară, între ă şi e)

în băn. *fáśĕ* "face" = între *ə* şi *e*

ĕ̬ (ĕ deschis, între ă̬ şi e̬)

în trans. *aşĕ̬* "aşa" = între *e* şi *ɛ*

f (fricativă labio-dentală surdă, corespunzînd sonorei v)

în munt. *fîn* = *f*

g (oclusivă velară sonoră, corespunzînd surdei c,k)

în munt. *gol* = *g*

ĝ (africată alveolo-palatală sonoră al cărei element fricativ este un *ẑ*, corespunzînd surdei *ĉ*)

în munt. *ĝer* "ger" = între *dʒ* şi *dʒ*

ǧ (africată palato-alveolară sonoră, al cărei element fricativ este un j, corespunzînd surdei č)

în maram. *ǧăr* "ger" = *dʒ*

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ǵ (oclusivă palatală sonoră, corespunzînd surdei ḱ)

în munt. ǵem "ghem" = ɟ

ɣ (fricativă velară sonoră, corespunzînd surdei χ)

în istrorom. ɣúră "gură" = g

h (fricativă laringală surdă, corespunzînd sonorei ɦ)

în trans. hái̯ná "haină" = h

ɦ (fricativă laringală sonoră, corespunzînd surdei h)

în trans. hóɦot = ɦ

ĥ (fricativă palatală surdă, corespunzînd sonorei y)

în munt. ĥir "fir" = ç

χ (fricativă velară surdă, corespunzînd sonorei ɣ)

în munt. χái̯nă "haină" = χ

i (vocala cea mai închisă din seria anterioară)

în munt. fir = i

i̯ (i deschis)

în mold. mári̯ "mare" = i̯

î (vocala cea mai închisă din seria centrală)

în munt. cînd = ɨ

î̯ (vocală centrală cu nuanţă anterioară, între i şi î)

în trans. rî̯u "rîu" = ɪ

j (fricativă palato-alveolară sonoră, corespunzînd surdei ş)

în trans. jar = ʒ

jˇ (j puţin muiat, corespunzînd surdei šˇ)

în olt. jˇúngˊ"junghi" = între ʒ şi ʑ, mai aproape de ʒ

jˊ (j muiat, corespunzînd surdei śˊ)

în munt. jˊúg = între ʒ şi ʑ

k (oclusivă velară surdă, identică cu o. Semnul se întrebuinţează numai înaintea lui e şi i)

în băn. kip "chip" = k

kˇ (oclusivă velară surdă puţin palatalizată)

în munt. kˇip "chip" = între k şi ḱ

ḱ (oclusivă palatală surdă, corespunzînd sonorei ǵ)

în mold. ḱi̯ór "picior" = ḱ

l (laterală alveolară)

în munt. pălăríi̯e "pălărie" = l

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

l̆ (l puţin palatalizat)

în trans. i̯élĕ "ele" = ʎ

ĺ (laterală palatală)

în arom. hílu "fiu" = ʎ

ŧ (laterală velară)

în maram. caŧ "cal" = ŧ

m (oclusivă nazală bilabială)

în munt. másă = m

m̥ (nazală labio-dentală cu ocluziune incompletă, urmată de f,v)

în munt. îm̥vắţ "învăţ" = ɱ

n (ocluzivă nazală dentală)

în munt. mînă = n

n̆ (oclusivă nazală dentală puţin palatalizată)

în mold. pîn̆i "pîine" = ɲ

ń (oclusivă nazală palatală)

în mold. ńel "miel" = ɲ

n̥ (nazală dentală cu ocluziune incompletă, înainte de fricative şi lichide)

în munt. în̥sir "înşir"

n̤ (nazală dentală slăbită, urmată de oclusive dentale şi de africate)

în trans. mún̤te "munte"

ŋ (oclusivă nazală velară, urmată de o (k), ḱ,g,ǵ)

în munt. íŋcă "încă" = ŋ

n̈ sau n̈ (nazală dentală, de durată mai scurtă, vălul palatului necoborînd îndeajuns, mai ales pentru n̈) în pronunţarea lui n intervocalic la moţi: cín̈i, cín̈i "cîine".

o (vocală cu deschidere mijlocie din seria posterioară)

în munt. pot = între *o* şi *ɔ* , mai aproape de *o*

o̞ (o semideschis)

în olt. do̞rm = între *o* şi *ɔ* , mai aproape de *ɔ*

o̜ (o deschis)

în trans. po̜te "poate" = *ɔ*

o̟ (o închis)

în mold. co̟có̟ş = *o*

ŏ (vocală centrală ou nuanţă posterioară, între o şi ă)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

în munt. fo̯i̯ínă "făină" = între *o* şi *ə*

ö (vocală anterioară labială, cu deschidere mijlocie, cu nuanţă închisă)

în magh. cör "cerc" = *œ*

p (oclusivă bilabială surdă, corespunzînd sonorei b)

în munt. pas = *p*

r (vibrantă apicală alveolară)

în munt. car = *r*

r̄ (r cu mai multe şi mai puternice vibraţii)

în trans. r̄îu̯ "rîu"

r̄̄ (r cu şi mai multe vibraţii)

în trans. r̄̄ău̯ "rău"

ρ (vibrantă uvulară)

în arom. (la fărşeroţi) gúρă "gură" = *R*

ρ̄ (r uvular cu mai multe vibraţii)

în arom. (la fărşeroţi) vę́ρ̄ă "vară"

ṙ (r apical cu o singură vibraţie, foarte slabă)

la moţi, în cî́ṙi̯ "cîine" = *ɾ*

r̆ (r apical puţin muiat)

în olt. tr̆é̂e "trece" = între *r* şi *ɾ*

ŕ (r apical muiat)

în trana. i̯mvăţătór "învăţător" = *ɾ*

ɾ (vibrantă bilabială)

în interjecţia munt. tp̂ cu care se opresc caii.

s (fricativă dentală surdă, corespunzînd sonorei z)

în munt. sóră = *s*

ś (fricativă alveolo-palatală surdă, muiată, corespunzînd sonorei ź)

în băn. fáśe̯ "face" = *ɕ*

ŝ (fricativă alveolo-palatală surdă, aproape identică cu ś, dar cu o articulaţie puţin posterioară, corespunzînd sonorei ẑ)

în mold. fáŝi "face" = *ɕ*

ş (fricativă palato-alveolară surdă, corespunzînd sonorei j)

în mold. şî "şi" = *ʃ*

ş̆ (ş puţin muiat, corespunzînd sonorei j̆)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

în olt. aş̑e̯ázǎ "așează" = între ʃ și ɕ , mai aproape de ʃ

ş́ (ş muiat, corespunzînd sonorei ǰ́)

în munt. aş́á "așa" = între ʃ și ɕ

t (oclusivă dentală surdă, corespunzînd sonorei d)

în munt. tátă = t

t̑ (oclusivă dentală surdă puțin palatalizată, corespunzînd sonorei d̑)

în mold. mún̑te = ʦ

t́ (oclusivă palato-alveolară surdă, corespunzînd sonorei d́)

în trans. fráte "frate" = între ʦ și c

t́́ (oclusivă palatală surdă, între t́ și ḱ ,corespunzînd sonorei d́́)

în trans. fráte "frate" = c

ț (oclusivă cacuminală surdă, corespunzînd sonorei d)

în trans. clópoț = ʈ

ϑ (fricativă interdentală surdă, corespunzînd sonorei ð)

în arom. năϑe̯ámă "puțin" = θ

ț (africată dentală surdă, corespunzînd sonorei d̦)

în munt. țin = ʦ

u (vocala cea mai închisă din seria posterioară)

în munt. bun = u

u̯ (u deschis)

în olt. p-u̯rmă "pe urmă" = între u și o

û (vocală centrală cu nuanță posterioară, între î și u)

în olt. dûpă "după" = între ɨ și u

ü (vocală anterioară, labializată, închisă)

în magh. fül "ureche" = y

v (fricativă labio-dentală sonoră, corespunzînd surdei f)

în munt. vără = v

w (fricativă bilabială sonoră)

în ucrain. (la huțuli) wodá "apă" = w

y (fricativă palatală sonoră, corespunzînd surdei h́)

în trans. yérme "vierme = j (fricativ)

z (fricativă dentală sonoră, corespunzînd surdei s)

în munt. zac = z

ź (fricativă alveolo-palatală sonoră, muiată, corespunzînd surdei ś)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

în băn. źáná "geană" = ź

ẑ (fricativă alveolo-palatală sonoră, aproape identică cu ź dar cu o articulaţie puţin posterioară, corespunzînd surdei ŝ)
în mold. ẑáná "geană" = ẑ

Semne diacritice

~ (deasupra vocalelor) nazalitate: õ = õ.

ˢ (deasupra vocalelor) seminazalitate: ᵒ̃.

, (sub vocale sau consoane sonore) asurzire: i,r = i,r.

ˬ (sub vocale sau consoane sonore) sonoritate redusă: ă.

ˀ (înaintea vocalelor, uneori şi după ele) oclusivă glotală (coup de glotte): ˀe = ʾe.

ᶜ (după oclusive) arată o explozie mai puternică: olt. patᶜ.

ˌ (sub consoane) consoană silabică: n = n.

ⁿ (sub vocale) arată că vocala constituie elementul consonantic al unui diftong: u în dau = ŭ.

⁀ (deasupra vocalelor) arată că două vocale formează un diftong cu elemente egale: trans. toate.

ˊ (deasupra unei vocale sau a unui diftong) accent principal: véde, tuáte = ˈvede, ˈtŭate.

ˋ (deasupra unei vocale) accent secundar: sănătáte = ˌsənəˈtate.

ˈˈ (deasupra unei vocale) accent dinamic mai puternic, mai ales în fraze: nŭ vreau.

ˉ (deasupra unei vocale, lichide sau fricative) lungime: ō, r̄, s̄ = o:, r:, s:.

ˇ (deasupra unei vocale) scurtime: ŭ în dŭpă.
i,u,ă,ń etc. (la umărul literei alăturate) arată sunete slab perceptibile.
i,u,ă etc. arată sunete şi mai slab perceptibile.
i, u, ă etc. arată sunete extrem de slab perceptibile.

Alte semne

- se întrebuinţează oa în ortografia oficială: dă-tĕ la dreapta, n-a văzut.

‿ sub litere sau cuvinte, arată că anchetatorul a auzit bine su-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

netele sau cuvintele subliniate, deşi acestea par neobişnuite.

‿ leagă două cuvinte care formează un singur grup fonetic: sai‿ĩ‿sús "sai în sus".

~~~ arată că anchetatorul n-a auzit bine sunetele astfel subliniate.

... marchează o pauză făcută de informator în vorbire.

/ marchează limita unei unităţi melodice cu intonaţie non-terminală.

// marchează limita unei unităţi melodice cu intonaţie terminală.

: marchează limita unei unităţi melodice, care precede un dialog sau o enumerare.

...// marchează limita unei unităţi melodice, cu intonaţie "de suspensie".

ʔ notează intonaţia interogativă a unei unităţi melodice.

! notează o intonaţie exclamativă.

" " încadrează pasaje de vorbire directă.

« » încadrează pasaje de vorbire directă citate în cadrul altei vorbiri directe.

[...] indică omiterea unui fragment.

[ ] încadrează intervenţiile anchetatorului sau ale altor persoane care asistă la înregistrare.

[k] arată că informatorul s-a corectat.

[ɛ] arată o ezitare a informatorului.

[ʔ] (după un cuvînt) arată că anchetatorul se îndoieşte de exactitatea formei înregistrate.

[r] indică repetarea, de către informator, a unui fragment.

[!] arată că informatorul rîde.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro
~~~

LISTA LOCALITĂŢILOR ANCHETATE
ŞI A INFORMATORILOR

În cele ce urmează prezentăm, în mod succint, unele date asupra localităţilor anchetate (poziţie geografică, distanţe de centre urbane sau industriale, mijloace de comunicaţie, stare economică, ocupaţii etc.), care constituie factori extralingvistici determinanţi pentru înţelegerea şi interpretarea textelor culese. Date mai amănunţite vor fi publicate în Noul Atlas lingvistic român pe regiuni. Muntenia şi Dobrogea, întrucît reţeaua localităţilor anchetate este aceeaşi.

În ceea ce priveşte alegerea şi numărul informatorilor s-au urmat principiile folosite în înregistrările pentru Arhiva fonogramică a limbii române (AFLR) şi expuse, mai recent, în culegerea Texte dialectale. Oltenia (vezi Prefaţa, p.XIX).

Toate informaţiile despre localităţi şi informatori trebuie raportate la data culegerii (indicată în texte după numărul cartografic şi numele localităţii). Atunci cînd după numele subiectului anchetat nu apar alte informaţii, în afară de vîrstă şi şcoală, se va înţelege că informatorul are ocupaţia de agricultor şi nu a părăsit localitatea decît în mod ocazional, pentru scurtă durată.

671. B O I Ş O A R A, jud.Vîlcea. Sat de munte, izolat, situat în nordul depresiunii Loviştei, la 10 km sud-est de Cîineni; reşedinţă a comunei cu acelaşi nume. Comuna nu este colectivizată; satul este parţial electrificat. Ocupaţii: oierit, pădurărit, cultura cartofilor. O parte a locuitorilor se deplasează, în perioada muncilor agricole, în zona Sibiului. Tineretul lucrează în industrie, la Tălmaciu, Sadu şi Brezoi.

Popa Achim Nicolae Serafim [VIII], 87 de ani; 2 clase; deplasări în timpul războiului din 1916-1918. Informator inteligent, cu fantezie deosebit de bogată.

Iagăru C.Elena [VII], 56 de ani; 2 clase; soţul a fost, în ultimul timp, cinci ani cioban la Cernavodă; copiii lucrează la Sadu şi Tălmaciu. Foarte bună povestitoare.

Popa I.Ion [VI], 45 de ani; 5 clase; deplasări numai în timpul stagiului militar; unul dintre copii lucrează la Sibiu. Povesteşte vioi.

Peperigeanu Marinel [II], 11 ani; elev în clasa a IV-a. Povesteşte vioi, colorat.

672. M L Ă C E N I, com.Perişani, jud.Vîlcea. Sat de munte, izolat, aşezat în centrul depresiunii Loviştei. Sat necolectivizat şi neelectrificat. Ocupaţii: oierit, pădurărit, creşterea vitelor. Deplasări

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

sezoniere, la diverse munci agricole, în zona Sibiului.

Pronunţat caracter conservator; tineretul, în general, nu părăseşte satul şi ocupaţiile tradiţionale.

Catană P.Dumitru [VIII] , 73 de ani; 4 clase; a fost muncitor forestier; deplasări în Moldova, în timpul ultimului război mondial.

Catană Ioana (Noana) [VII] , 6o de ani; 5 clase; a avut cîrciumă în sat timp de 13 ani. Foarte comunicativă.

Sandu Gh.Ion [VI] , 46 de ani; 4 clase; muncitor forestier; are un copil elev la Sibiu.

Vîlcu Ion [IV] , 18 ani; 4 clase.

Conteş Ilinoa [III] , 21 de ani; 4 clase.

673. A R E F U, jud.Argeş. Sat de munte, situat pe cursul superior al Argeşului, în imediata apropiere a hidrocentralei; sat de reşedinţă a comunei cu acelaşi nume. Comuna nu este colectivizată; sat electrificat. Ocupaţii tradiţionale: exploatări forestiere, oierit, creşterea vitelor. Agricultură redusă (cultura cartofilor, fîneţe). În prezent majoritatea bărbaţilor luorează pe şantiere (calificaţi, în special, la construcţii de hidrocentrale).

Bănică A.Ion [VIII] , 67 de ani; nu a urmat la şcoală; a fost muncitor forestier şi, în această calitate, s-a deplasat în diferite zone (Vrancea, Buzău etc.). Excelent povestitor; expunere cursivă însoţită de numeroase gesturi.

674. N U C Ş O A R A , jud.Argeş. Sat de munte, izolat, situat pe cursul superior al Rîului Doamnei, la nord-est de Curtea-de-Argeş (cca 4o km). Reşedinţă a comunei cu acelaşi nume. Electrificat parţial. Comuna nu este colectivizată. Ocupaţii: oierit, pădurărit.

Sima Ion zis Don [VIII b] , 86 de ani; 5 clase; a fost cioban; deplasări pînă la Dunăre, cu oile, şi în Moldova, în timpul primului război mondial.

Belu I.Floarea [VII] , 78 de ani; nu a urmat la şcoală; născută în satul Gruiu (com.Nucşoara) şi mutată în satul Nucşoara de 33 de ani. Informatoarea nu a observat că este înregistrată; textele pe care le dă sînt spontane, dar foarte concise.

Belu Gh.Ion [VI] , 4o de ani; 7 clase; cioban. Comunicativ şi isteţ, povesteşte cu multe amănunte.

Negru Filofteia [V] , 36 de ani; 6 clase; în copilărie a fost, şapte ani, slugă la Brădet (mică staţiune climaterică din apropiere); soţul, din satul Gruiu, este muncitor forestier. Foarte volubilă; nu-şi dă seama că este înregistrată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

675. A L B E Ş T I, com.Albeştii de Muscel, jud.Argeş. Sat de munte, la 7 km nord de Cîmpulung. Sat de reşedinţă a comunei Albeştii de Muscel. Comună electrificată, cu nivel economic ridicat. Ocupaţii: muncitori forestieri (deplasări frecvente, uneori însoţite de familie, în Banat, Hunedoara şi Moldova, la exploatări forestiere), crescători de vite. Agricultură redusă (cultivarea cartofilor, fîneţe). Ocupaţie specifică: cioplitori în piatră, la cariera de calcar numulitic din comună (cca 30 de familii, locuind pe "uliţa pietrarilor").

Stoica Gh.Ileana [VII] , 66 de ani; 5 clase; are un fiu ofiţer la Craiova şi alţi doi stabiliţi în Cîmpulung. Deplasări ocazionale la Craiova şi adesea la Cîmpulung. Expunere cursivă, naturală.

Rătan Victoria [V] , 36 de ani; 7 clase; are un fiu la şcoală, în Piteşti.

Sima Gh.Angela [III] , 18 ani; 7 clase; a învăţat croitoria la Cîmpulung.

676. L E R E Ş T I, jud.Argeş. Sat de munte, situat la 9 km nord-est de Cîmpulung, pe şoseaua asfaltată care duce la cabana Voina . Sat de reşedinţă a comunei cu acelaşi nume. Comuna este electrificată şi are un nivel economic ridicat: în sat există cinematograf, cămin de bătrîni, baie publică, multe televizoare . Ocupaţii tradiţionale: oierit, pădurărit şi creşterea vitelor. O parte din locuitori se angajează, sezonier, la diverse exploatări forestiere din ţară; tineretul lucrează la Uzina Mecanică Muscel. După tradiţia locală, locuitorii au venit din Transilvania (ungureni).

Răucea G.Gheorghe [VIII] , 82 de ani; 4 clase; crescător de animale; deplasări cu oile în Bărăgan şi, în timpul primului război mondial, în Moldova. Tatăl informatorului Răucea Pavel.

Safta Elena [VII] , 74 de ani; nu a urmat la şcoală; trei dintre fiice sînt muncitoare la Bucureşti. Informatoarea este o bună cunoscătoare a tradiţiilor locale, pe care le relatează cu naturaleţe.

Răucea Gh.Pavel [VI] , 43 de ani; 6 clase; deplasări în timpul stagiului militar; soţia dintr-un sat vecin; fiul informatorului Răucea Gheorghe; bun povestitor.

Chivu B.Elena [V] , 38 de ani; 7 clase; are o fată la şcoală, în Cîmpulung.

677. R U C Ă R, jud.Argeş. Sat de munte, situat la 22 km nord-est de Cîmpulung, pe şoseaua asfaltată Cîmpulung-Braşov. Sat de reşedinţă, electrificat. Comună mare, bogată şi, în mare măsură, urbanizată; are spital, liceu, cinematograf, multe televizoare. Loc de vilegiatură. Ocupaţii tradiţionale: oierit, creşterea vitelor, exploatări forestiere. În prezent CAP profilată exclusiv pe creşterea oilor; industrie locală (fabrică de cherestea, dîrste şi pive).

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Pîtea I.Gheorghe [VIII], 67 de ani; 4 olase; muncitor forestier (pensionar); deplasări în timpul celui de-al doilea război mondial şi, la exploatări forestiere, în munţii Vrancei, ai Buzăului, pe Valea Oltului. Vînător pasionat. Excelent povestitor, ou o dicţiune clară; stil curgător şi închegat.

Vorovenci N.Floarea [VII] , 63 de ani; 5 clase; deplasări ocazionale de scurtă durată.

Popa Bucur Iulica [V] 35 de ani; 4 clase. Expunere cursivă, naturală.

678. S C Ă U E N I, oom.Berislăveşti, jud.Vîlcea. Sat de deal, situat la cca lo km est de Călimăneşti. Electrificat parţial. Ocupaţii: pădurărit, creşterea vitelor; pomicultură. Relativ puţini locuitori sînt ocupaţi în industrie, mai ales în zona Sibiului.

Trică Ion zis Trioulete [VIII a] , 85 de ani; 5 clase; pe lîngă agricultură, se ocupă şi ou tîmplăria şi fierăria. Bun povestitor, mai ales pentru textele libere.

Pătraşcu N.Mihai [VIII b], 83 de ani; 4 clase; a fost muncitor forestier; soţia (informatoarea Pătraşcu Maria) este din satul Brădişor (com.Berislăveşti); are două fete căsătorite la Sibiu, pe oare le vizitează de cîteva ori pe an. Excelent povestitor, cu o memorie impresionantă, dramatizează naraţiunea prin intonaţie şi gesturi.

Pătraşcu Maria [VII b] , 79 de ani; nu a uraat la şcoală; născută în satul Brădişor (com.Berislăveşti) şi venită în Scăueni de 6o de ani; deplasări scurte la cele două fiioe căsătorite la Sibiu; este soţia informatorului Pătraşcu N.Mihai. Spontană, dar dă semne de oboseală în timpul înregistrării (asistase la înregistrarea, destul de lungă, a soţului ei).

Tudosescu Elena [III] , 2o de ani; 4 clase.

679. C E P A R I, jud.Argeş. Comună de deal, izolată, foarte întinsă, situată la cca 2o km nord-vest de Curtea-de-Argeş. Informatorii sînt originari din satele Morăşti şi Cărpeniş. Comuna este parţial colectivizată; nu este electrificată. Ocupaţii: pomicultura (mai ales pruni), creşterea vitelor şi pădurărit; deplasări sezoniere în Transilvania, la recoltarea fînului. În general, tineretul nu părăseşte satul şi ocupaţiile tradiţionale.

Ceauşoiu C. Gheorghe [VIII] , 79 de ani; 5 clase; în tinereţe a fost muncitor forestier; deplasări ocazionale în împrejurimi şi, în timpul primului război mondial, la Sibiu, Craiova şi în Moldova; are un fiu şofer la Piteşti. Binevoitor, dar nu prea comunicativ.

Lazăr D.Elisabeta [VII a] , 64 de ani; o clasă; deplasări în timpul refugiului din 1916, în sudul judeţului.

Preda Gheorghiţa [VII b] , 75 de ani; nu a urmat la şcoală; de-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

plasări în sudul județului, în timpul refugiului din 1916, și în Bărăgan, de mai multe ori, în timpul culesului. Vorbăreață și binevoitoare, o întrerupe mereu pe informatoarea Lazăr Elisabeta,corectînd-o;de aceea, cele două bătrîne au fost înregistrate împreună și discutînd liber.

Dumitra I.Constantin [VI b] , 41 de ani; 7 clase.

Dumitrașcu Maria [I] , 12 ani; elevă în clasa a V-a; grai conservator.

680. M U Ș Ă T E Ș T I, jud.Argeș. Sat de deal, situat la 16 km nord-est de Curtea-de-Argeș, pe valea Vîlsanului; reședință a comunei cu același nume. Comuna este electrificată; în sat sînt oca 50 de televizoare. Ocupații: pomicultură, agricultură, pădurărit.

Aldescu Gheorghe [VIII] , 73 de ani; 5 clase; în tinerețe a lucrat la pădure.

Vasile Parasohiva [VII b] , 77 de ani; nu a urmat la școală. Volubilă și degajată, preferă povestirile cu caracter autobiografic.

Petre Isac [VI] , 48 de ani; 7 clase; deplasări în timpul celui de-al doilea război mondial.

Vasile Niculina [V] , 40 de ani; 7 clase; deplasări la fiica sa, studentă stabilită la Timișoara; un alt fiu este muncitor în construcții, la Pitești.

681. B O T E N I, jud.Argeș. Sat de deal, situat pe valea Argeșului, la sud de Cîmpulung (cca 20 km). Reședința comunei cu același nume; electrificat. Nivel economic ridicat; în comună există o mină de cărbuni, o fabrică de deshidratat legume și un modern siloz de mere al CAP. Ocupații: pomicultură (mere, pruni), agricultură, creșterea vitelor; minerit.

Bănică Constantin poreclit Tirifon [VIII] , 64 de ani; 5 clase; s-a ocupat în special cu pomicultura; deplasări prin Ardeal și Moldova în timpul ultimului război mondial. Subiect NALR. Rita de relatare monoton, stil fără culoare deosebită.

Bănică G.Maria [VII] , 75 de ani; nu a urmat la școală. Relatare apatică.

Cîrstian I.Ion [VI] , 37 de ani; 4 clase; deplasări la Cluj în timpul stagiului militar. Volubil; povestește cu multă emfază, folosind în mod abundent neologisme.

Vîjan G.Filofteia [V] , 43 de ani; 7 clase; lucrează de puțin timp la fabrica de deshidratat fructe și zarzavaturi din localitate; soțul este artificier la mina de cărbuni din comună. Bună cunoscătoare a tradițiilor locale pe care le relatează cu naturalețe.

Duță B.Constantin [IV] 19 ani; 7 clase; deplasări în Ardeal ca muncitor agricol sezonier. Povestește cu naturalețe și degajare, lucru foarte rar întîlnit la tinerii de vîrsta lui.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

682. C E T Ă Ț E N I, jud.Argeș. Sat de deal, reședință de comună, așezat pe malul drept al Dîmboviței, în imediata apropiere a cheilor Cetățeni, la cca 25 km de Cîmpulung, pe șoseaua Cîmpulung-Tîrgoviște. Comuna nu este colectivizată; electrificare. Ocupații: creșterea vitelor, oierit, pădurărit, pomicultură. Din 1939 în comună funcționează o filatură de lînă.

Înregistrările s-au efectuat în partea cea mai veche a satului, denumită Cetățenii din Deal.

Popa I.D.Gheorghe [VIII] , 87 de ani; 2 clase; deplasări în timpul primului război mondial, în Moldova; tatăl informatorului Popa Stelian. Informator cu memorie impresionantă; povestește în ritm alert.

Fălculete Ileana [VII] , 6o de ani; nu a urmat la școală; deplasări, în timpul muncilor agricole, în Bărăgan; și tot ca muncitoare sezonieră la Chitila și Eforie. Participă cu căldură la întîmplările pe care le povestește; gesticulează mult.

Popa G.Stelian [VI] , 43 de ani; 6 clase; deplasări în timpul stagiului militar în Cîmpulung, Timișoara, Arad și, ca cioban, în Bărăgan, la Slobozia, Lehliu; fiul informatorului Popa Gheorghe. Povestitor monoton, calm, fără culoare deosebită.

Dia D.Elena [V] , 35 de ani; 5 clase; soțul muncitor forestier (ruștenar); tatăl informatoarei este originar din Văleni-Dîmbovița. Povestire cursivă, închegată; informatoarea cunoaște bine obiceiurile și tradițiile locale.

683. B E R C I O I U, com.Budești, jud.Vîlcea. Sat de deal, așezat pe malul stîng al Oltului, la cca 15 km sud de Rîmnicu-Vîlcea. Satul este electrificat. Ocupații: agricultura; tineretul și bărbații din generația mijlocie, în majoritate, lucrează la Uzinele de produse sodice Govora (la cca 2 km peste Olt) sau în alte centre industriale apropiate: Băbeni, Brezoi. Femeile lucrează sezonier la fabrica de marmeladă din Govora.

Rusu N.Ion [VIII a] , 73 de ani; 4 clase; deplasări în Moldova, în timpul primului război mondial.

Opriţescu C.Gheorghe [VI a] , 4o de ani; 7 clase; lucrează, din 196c, la Uzinele de produse sodice Govora.

Florescu C.Dumitru [VI b] , 4o de ani; 7 clase.

Ariciu Tomița [V] , 44 de ani; nu a urmat la școală; soțul lucrează la Uzinele de produse sodice Govora.

Fudulu I.Elisabeta [III] , 18 ani; 7 clase.

684. V A L E A L U I E N A C H E, com.Băiculești, jud.Argeș. Sat de deal, așezat pe malul drept al Argeșului, la cca 7 km sud de Curtea-de-Argeș. Satul nu este colectivizat; nu este electrificat. Ocupații:

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

agricultură, pomicultură, creşterea vitelor, oierit. Tineretul şi o mare parte a bărbaţilor din generaţia mijlocie lucrează la întreprinderile din Curtea-de-Argeş. Femeile aprovizionează Curtea-de-Argeş cu produse lactate.

Dragomir Tudor [VIII], 78 de ani; 2 clase; deplasări în Moldova, în timpul primului război mondial. Scurt la vorbă.

Codeci G.Tudor [VI], 42 de ani; 7 clase. Bun povestitor; la începutul înregistrării are tendinţa de a vorbi ca la oraş, devenind apoi din ce în ce mai natural.

Ilie Ileana [V a], 43 de ani; 5 clase; soţul, muncitor la Curtea-de-Argeş; are un fiu salariat la Ploieşti. Debit verbal foarte rapid.

Ciurea Florina [III], 18 ani; 7 clase. Intimidată.

685. M Ă L U R E N I, jud.Argeş. Sat de deal, reşedinţă de comună, aşezat pe Valea Vîlsanului, la sud-est de Curtea-de-Argeş, pe şoseaua Piteşti-Brădet. Satul este electrificat din 1948. Ocupaţii: pomicultură, creşterea vitelor, oierit. Locuitorii pleacă la muncă pe şantiere, la Piteşti şi în împrejurimi.

Dragomir Veta [VII b], 78 de ani; nu a urmat la şcoală; are o fată căsătorită la Bucureşti.

Tiţa Z.Florea [VI], 39 de ani; 4 clase; magazioner la CAP; lucrează şi rotărie şi dogărie; a făcut şcoala primară la Curtea-de-Argeş şi a lucrat, la vîrsta de 18 ani, doi ani la Bucureşti într-o fabrică de cărămidă.

Olăreşcu D.Maria [V], 34 de ani; 4 clase; are un fiu care lucrează la Piteşti, ca muncitor. Povesteşte vioi, cu multă participare.

686. P I Ţ I G A I A, com.Stîlpeni, jud.Argeş. Sat foarte mic (cca 60 de familii), în curs de destrămare, izolat, la jumătatea distanţei dintre Piteşti şi Cîmpulung, la cca 4 km, peste deal, şi cca 17 km pe drum de ţară, din şoseaua care leagă cele două oraşe. Nu este colectivizat; satul are lumină electrică. Ocupaţii: cărăuşia, pădurăritul, creşterea vitelor. Cei mai mulţi bărbaţi din generaţia mijlocie lucrează în prezent la fabrica de butoaie din Stîlpeni.

Mihalcea D.Constantin poreclit Căpăţînă [VIII], 76 de ani; 5 clase; are un fiu învăţător în jud.Teleorman, două fiice învăţătoare în Bucureşti, iar o altă fiică muncitoare la Arad. Deplasări în tinereţe ca chirigiu, iar în ultima vreme la copii, cu care însă nu are contacte de lungă durată. Povestitor monoton, calm.

Dragomir G.Ioana [VII b], 72 de ani; nu a urmat la şcoală; deplasări ocazionale, de scurtă durată, la Bucureşti şi Tg.Jiu. Informatoare excelentă; relatează cu naturaleţe, cu vădită putere de evocare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Dramatizează prin inflexiunea vocii, gesturi, mimică etc.

687. C O T M E A N A, jud.Argeş. Sat de deal, aşezat pe valea rîului Cotmeana, la jumătatea distanţei dintre Piteşti şi Curtea-de-Argeş, la 3 km sud de şoseaua care leagă cele două oraşe. Reşedinţa comunei cu acelaşi nume. Satul este electrificat; nu e colectivizat. Ocupaţii: agricultură, pădurărit. Din 1947, funcţionează în sat o fabrică de cherestea, la care sînt angajaţi majoritatea tinerilor şi a bărbaţilor de vîrstă medie. Locuitorii pleacă la muncă, uneori cu întreaga familie, sezonier, fie în agricultură, prin Bărăgan, fie pe şantiere, mai ales la Piteşti.

Cosmescu Traian [VIII], 76 de ani; 5 clase; deplasări în timpul primului război mondial, în Oltenia şi în sudul Ardealului; soţia din Drăganu (sat învecinat). Bun povestitor.

Stancea Maria [VII a], 7o de ani; 2 clase.

Buşu Maria [VII b], 71 de ani; nu a urmat la şcoală.

Gheorghe Filofteia [V], 37 de ani; nu a urmat la şcoală; a lucrat, şase ani, la fabrica de cherestea din localitate; soţul, din Răchiţele (sat învecinat), lucrează la aceeaşi fabrică.

688. R A C O V I Ţ A, com.Colibaşi, jud.Argeş. Sat de deal, fost reşedinţă de comună, aşezat pe valea Argeşului, în apropiere de confluenţa cu Rîul Tîrgului, la cca 2o de km de Piteşti şi la 2 km est de şoseaua Piteşti-Cîmpulung. Satul este electrificat din 1956; în sat sînt peste 2oo de televizoare. Ocupaţii: agricultură; mulţi bărbaţi lucrează la Uzina de automobile de la Colibaşi (la cca 2 km).

Robea Constantin [VIII], 78 de ani; 5 clase; deplasări în timpul primului război mondial în Moldova, Ardeal, Bulgaria. A fost 3o de ani factor poştal.

Andrei Veta [VII], 6o de ani; nu a urmat la şcoală.

Ţupa Domnica [V], 44 de ani; 7 clase; soţul lucrează la Uzina de automobile Colibaşi.

Mărgescu Vasilica [III], 21 de ani; 4 clase.

Manea Gigel [II], 12 ani; elev în clasa a V-a.

689. P Ă D U R O I U, com.Poiana Lacului, jud.Argeş. Sat de deal, aşezat pe şoseaua Piteşti-Vedea-Drăgăşani, la cca 2o km de Piteşti. Satul este electrificat. Ocupaţii: agricultură; muncitori sondori sau în centre industriale din apropiere (Potcoava, Poiana Lacului, Piteşti).

Radu Gh.Paraschiva [VII], 67 de ani; nu a urmat la şcoală; are un băiat muncitor la Piteşti.

Vasile Fl.Marin [VI], 35 de ani; 7 clase; cojocar; deplasări în timpul stagiului militar.

Radu I.Paraschiva [V], 43 de ani; 7 clase; are doi copii muncitori

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la Piteşti.

Păun N.Elena [III a], 2o de ani; 7 clase; tatăl informatoarei este de origine din Poiana Lacului.

690. C E A U Ş E Ş T I, com.Oarja, jud.Argeş.Sat aşezat la 12 km sud de Piteşti, în imediata apropiere a zonei industriale a oraşului. Nu este electrificat. Ocupaţii: agricultură; muncitori industriali şi muncitori pe şantiere de construcţii.

Anghel I.Mihai [VIII], 7o de ani; 5 clase.

Nincă I.Badea [VII], 69 de ani; nu a urmat la şcoală; a fost moaşă în sat. Bună povestitoare.

Alexe G.Ion [VI], 44 de ani; nu a urmat la şcoală; deplasări în timpul stagiului militar. Are un fiu elev la Craiova.

Rizea A.Maria [V], 42 de ani; 5 clase.

756. D E A L U-L Ă U N E L E, com.Dănicei,jud.Vîlcea. Sat de deal, relativ izolat, la cca 2o km de şoseaua Piteşti - Rîmnicu-Vîlcea (şoseaua de acces este asfaltată). Satul nu este colectivizat; parţial electrificat. Ocupaţii principale: pomicultură, viticultură.

Ivănescu I.Dumitru [VIII], 73 de ani; 4 clase; deplasări în Moldova în timpul războiului din 1916-1918; tatăl informatorului Ivănescu Marin. Povesteşte cu vivacitate.

Badea I.Ioana [VII], 65 de ani; nu a urmat la şcoală. Are o fată căsătorită la Constanţa, una la Cluj şi patru băieţi, cu studii medii şi superioare, la Piteşti; deplasări, de scurtă durată, la copii. Subiect secundar NALR.

Ivănescu Marin [VI], 41 de ani; 7 clase; deplasări, în perioada stagiului militar; se ocupă şi cu agricultura; fiul informatorului Ivănescu Dumitru. Bun povestitor, stil curgător şi închegat.

Heghiu Floarea [V], 38 de ani; nu a urmat la şcoală; soţul este şofer la IRTA-Piteşti.

757. O L A N U, jud.Vîlcea. Sat aşezat pe malul stîng al Oltului, la nord de Drăgăşani (cca 3o km). Reşedinţă de comună. Este electrificat parţial. Ocupaţii tradiţionale: agricultura şi plutăritul pe Olt şi Dunăre (de la Brezoi pînă la Corabia, Giurgiu şi Rusciuc). În perioada de iarnă bărbaţii se angajează ca muncitori necalificaţi la fabrica de zahăr din Giurgiu. În ultimii 1o-15 ani, generaţia medie şi tînără lucrează, iarna, la fabrica de zahăr de la Bod. În cadrul CAP ocupaţia de bază rămîne agricultura şi, mai nou, viticultura. Generaţia foarte tînără lucrează la Combinatul chimic de la Govora.

Petrescu Gh.Dumitru [VIII], 76 de ani; 3 clase; a fost plutaş pe Olt; deplasări în timpul războiului din 1916-1918 în Moldova şi Bulgaria.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Bîou C.Floarea [VII], 61 de ani; 1 olasă; născută în cătunul Peret; soţul a fost plutaş pe Olt. Povesteşte foarte colorat, dar concis.

Boncan I.Paraschiva [V], 41 de ani; 4 clase; deplasări ocazionale la Piteşti; soţul este din Drăguieşti, sat al comunei Olanu şi lucrează la hidrocentrala de pe Lotru.

Popescu Gheorghe [IV], 21 de ani; 4 clase; născut la Niculeşti, sat al comunei Olanu; a lucrat ca muncitor sezonier la fabrica de zahăr din Bod.

Dancea Ion [II], 11 ani; elev în clasa a IV-a; deplasări la Braşov, în vacanţe. Dezgheţat şi volubil.

758. T O P A N A, jud.Olt. Sat de deal, situat la cca 55 km est de Piteşti (departe de şoselele naţionale). Sat de reşedinţă a comunei cu acelaşi nume. Nu există electrificare. Ocupaţii: agricultură şi viticultură. Majoritatea bărbaţilor din sat sînt muncitori la Piteşti şi Slatina sau muncitori sezonieri la fabrica de zahăr Chitila.

Smărăndoiu I.Petre [VIII], 80 de ani; 5 clase; deplasări în timpul primului război mondial; are un fiu învăţător, în jud.Sighet, pe care îl întîlneşte foarte rar. Povestitor bun.

Negoiasa M.Floarea (Lina) [VII], 65 de ani; nu a urmat la şcoală. Povesteşte cu caldă participare la întîmplările relatate.

Binică Constantin [VI], 44 de ani; 7 clase; a lucrat 10 ani la fabrica de zahăr din Chitila, ca muncitor sezonier.

Stanca Gr.Niculina [III], 21 de ani; 4 clase.

Negoiasa G.Ariton [II], 11 ani; elev în clasa a IV-a. Povesteşte cu naivitate.

759. D I E N C I, com.Vultureşti, jud.Olt. Sat de deal, aşezat pe malul stîng al Oltului, la cca 15 km nord-est de Drăgăşani. Nu este electrificat. Ocupaţii: agricultură, viticultură, pomicultură (pruni). Mulţi bărbaţi din sat lucrează pe şantiere şi în fabrici, la Govora şi Piteşti.

Vlad I.Lixăndrina [VII], 76 de ani; 2 clase.

Cîrstea D.Alexandru [VI], 41 de ani; 7 clase; operator la cinematograful sătesc; deplasări la Cluj şi Timişoara, în timpul stagiului militar; soţia din Murgeşti (sat învecinat); are un băiat electrician la Braşov.

Rădoi A.Constantina [V b], 45 de ani; 4 clase; soţul lucrează pe şantier la CFR - Piteşti, de doi ani; are un fiu la liceul agricol din Slatina.

Panait I.Florea [II], 12 ani; elev în clasa a IV-a; deplasări la Turnu-Severin, unde are un unchi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

760. A L U N I Ş U, com.Spineni, jud.Olt. Sat de deal, situat la vest de Vedea (coa 2o km). Sat de reşedinţă; nu este electrificat. Ocupaţii: pomicultură şi agricultură. Înainte, mulţi bărbaţi erau marchitani ("tolbaşi"); acum majoritatea bărbaţilor din sat lucrează pe şantiere la Piteşti şi Slatina.

Badea Lixandra [VII b], 71 de ani; nu a urmat la şcoală; deplasări la Radomireşti şi Slatina. Relatează întîmplări din viaţa ei cu o excepţională putere de evocare, datorată mai ales participării intense la evenimentele povestite; accentuat dramatism obţinut prin inflexiunea vocii şi gesturi; expunerea se remarcă printr-o coloratură stilistică deosebită.

Brîuroşu Ion [VI] , 4o de ani; 3 clase; în tinereţe s-a ocupat cu negustoria, ca tolbaş, prin satele judeţului Prahova; în ultimii ani a lucrat ca muncitor necalificat pe şantiere de construcţii, la Piatra Neamţ, Piteşti, Slatina; este soţul informatoarei Brîuroşu Zinica. Bun povestitor, cu simţ al umorului şi cu putere de dramatizare; textele cu temă dată sînt bine organizate şi foarte amănunţite.

Brîuroşu Zinica[V], 36 de ani; 7 clase; deplasări ocazionale la Braşov, Tîrgu Mureş, Slobozia-Ialomiţa, la fraţi şi surori; este soţia informatorului Brîuroşu Ion. Excelentă povestitoare şi cunoscătoare a obiceiurilor.

761. P O B O R U, jud.Olt. Sat de deal, situat la nord de şoseaua Piteşti-Slatina. Este reşedinţa comunei cu acelaşi nume. Satul este parţial electrificat. Ocupaţii: agricultură, pomicultură. Tineretul lucrează la serele din Scorniceşti (comună vecină), la Piteşti şi la Slatina.

Gherghe Floarea [VII], 66 de ani; nu a urmat la şcoală; soţul lucrează de puţin timp la CFR - Bucureşti; are o fată căsătorită la Bucureşti, la care se deplasează ocazional.

Bădilă Dumitra [V], 37 de ani; 7 clase.

Pavel Victoria [III], 21 de ani; 7 clase; lucrează la serele din Scorniceşti. Povesteşte vioi.

Diaconescu Aurel [II], 11 ani; elev în clasa a V-a. Foarte degajat şi plin de fantezie în timpul povestirii.

762. D U M I T R E Ş T I, com.Verguleasa, jud.Olt. Sat de deal, relativ izolat, aşezat pe malul stîng al Oltului, la 1o km est de Drăgăşani. Nu e electrificat. Ocupaţii: agricultură şi viticultură. O parte din tineri lucrează în industria petrolului, în zona Vedea.

Buncilă Ion (Niţă) [VIII], 72 de ani; 5 clase; are un fiu locotenent-colonel la Bucureşti; altul la Cluj; deplasări în timpul primului război mondial, în Moldova; este soţul informatoarei Buncilă Maria.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Subiect NALR.

Buncilă Maria [VII], 72 de ani; nu a urmat la şcoală; soţia informatorului Buncilă Ion. Bună povestitoare.

Năstase N.Aurel [VI], 42 de ani; 6 clase; deplasări, în timpul stagiului militar, la Bucureşti; are un copil elev la şcoala profesională din Drăgăşani.

Blegan F.Benedict [II], 11 ani; elev în clasa a IV-a. Povesteşte foarte frumos.

763. P Ă D U R E Ţ I, com.Lunca Cîrbului, jud.Argeş. Sat de cîmpie, aşezat la sud de Piteşti (cca 30 km), în apropierea şoselei Piteşti-Slatina. Pînă la noua împărţire administrativă a fost reşedinţă de comună. Satul este electrificat (există cca 50 de televizoare). Ocupaţii: agricultură; mulţi bărbaţi lucrează în industrie şi pe şantiere la Piteşti şi Costeşti.

Dumitrache C.Gheorghe [VIII], 66 de ani; 5 clase; în primul război mondial a fost refugiat în Moldova timp de trei ani. Subiect NALR. Povesteşte cursiv, cu emfază.

Ghiogu Al.Ioana [VII], 75 de ani; nu a urmat la şcoală. Binevoitoare, conservatoare ca grai.

Dumitrache Alexandru [VI], 42 de ani; 7 clase; deplasări în timpul stagiului militar la Braşov şi la Bucureşti.

Toma Ioana [V], 43 de ani; 4 clase.

Anton Gh.Ioana [III b], 19 ani; 7 clase.

764. N E G R E N I, com.Scorniceşti, jud.Olt. Sat de cîmpie, situat la nord-est de Slatina (cca 30 km), în apropierea şoselei Piteşti-Slatina. Satul este parţial electrificat. Ocupaţii: agricultură; mulţi locuitori lucrează în industrie, la Slatina şi Ciuleşti (petrol).

Răcăleanu Radu [VIII], 76 de ani; nu a urmat la şcoală; a fost cioban; are un fiu pavator la Slatina. Povesteşte vioi şi degajat.

Ion Voica [VII], 64 de ani; nu a urmat la şcoală. Excelentă povestitoare. Nu-şi dă seama că este înregistrată.

Iancu Gheorghe [VI], 40 de ani; 7 clase; socotitor la CAP; nu a făcut armată.

Ştoi Gherghina [V], 40 de ani; 4 clase.

765. C O M Ă N I Ţ A, com. Teslui, jud.Olt. Satul este aşezat pe valea Oltului, la 17 km nord de Slatina. A fost, pînă la noua împărţire administrativă, reşedinţă de comună; este electrificat. Ocupaţii: agricultură; majoritatea bărbaţilor lucrează în industrie (la Slatina sau Piteşti) sau la CFR.

Bîrzoi Dumitra [VII b], 78 de ani; nu a urmat la şcoală. Foarte

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

bună povestitoare, dovedeşte multă inteligenţă şi simţ al umorului; grai destul de conservator.

Băduca C.Ilie [VI], 45 de ani; 4 clase; a lucrat, temporar, la CFR, prin diferite localităţi din Muntenia. Povesteşte foarte natural, cu multă participare.

Stan Ioana [V], 44 de ani; 4 clase; are o fată învăţătoare într-o comună vecină. Povesteşte cursiv.

Neacşu Mitruţa [III], 21 de ani; 4 clase; excelentă cunoscătoare a datinilor, povesteşte coerent, cu lux de amănunte.

766. H Î R S E Ş T I, jud.Argeş. Sat de cîmpie, situat la sud de Piteşti, la cca 20 km de şoseaua Piteşti-Slatina. Reşedinţă de comună; electrificat. Ocupaţii: agricultură; mulţi bărbaţi lucrează la CFR.

Preoteasa V.Stan [VIII a], 68 de ani; 5 clase; deplasări în perioada stagiului militar, la Piteşti şi în Moldova.

Tuculeanu Gheorghe [VI], 47 de ani; 5 clase; pădurar; vînător pasionat; deplasări în timpul stagiului militar, la Piteşti; are doi băieţi la şcoli profesionale.

Şerban Marieta [V], 44 de ani; 7 clase; a locuit doi ani la Bucureşti. Soţul este din Urluieni (cca 4 km) şi a lucrat ca vatman la Bucureşti; sînt despărţiţi de mulţi ani.

767. B Ă R C A, com.Valea Mare, jud.Olt. Sat de cîmpie, situat la nord-est de Slatina (cca 15 km), între şoseaua naţională şi calea ferată. Satul nu este electrificat. Ocupaţii: agricultură; majoritatea bărbaţilor sînt muncitori la Slatina sau ceferişti.

Neaţă St.Nicolae [VIII], 71 de ani; 5 clase. Povesteşte colorat, conştient că se află în faţa microfonului.

Neaţă Vasilca [VII], 67 de ani; nu a urmat la şcoala; are un fiu în Craiova, altul la Slatina. Degajată, vioaie şi naturală.

Dragnea St.Marin [VI], 44 de ani; 4 clase; cunoaşte meseriile de tîmplar, dogar şi zidar; are un fiu la Reşiţa.

Ionică Bălaşa [V], 42 de ani; nu a urmat la şcoală; soţul betonist la Combinatul de aluminiu Slatina. Relatează foarte cursiv, într-un stil colorat, atît în textele libere cît şi în cele cu subiect indicat. Dispune de un lexic bogat; fonetism conservator.

768. M O Z Ă C E N I I-V A L E, com.Bîrla, jud.Argeş. Sat de cîmpie, situat la sud de Piteşti, la cca 35 km de şoseaua Piteşti-Slatina. Fostă reşedinţă de comună; electrificat. Ocupaţii: agricultură.

Ion Dumitru poreclit Burduşa [VIII b], 70 de ani; deplasări în timpul războiului din 1916-1918 în Bulgaria şi nordul Moldovei; soţia este din Mîndra, sat al comunei Bîrla (cca 5 km).

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Iancu Elisabeta [VII], 74 de ani; 5 clase; bună cunoscătoare a graiului şi tradiţiilor locale.

Buşcu D.P.Ion [VI], 45 de ani; 7 clase; a făcut stagiul militar la Bucureşti; soţia este născută în cătunul Porişoru; are o fată la liceu.

Albu Constantina[V], 48 de ani; 4 clase; are doi copii care lucrează la Piteşti.

Păune Stan [II], 12 ani; elev în clasa a V-a. Foarte dezgheţat şi volubil; povesteşte colorat, cu multă participare.

769. M O V I L E N I, jud.Olt. Sat de cîmpie, aşezat la sud-est de Slatina (cca 3o km), reşedinţă a comunei cu acelaşi nume. Satul s-a numit înainte vreme Tîmpeni. Ocupaţii: agricultură.

Popa Gh.Marin [VIII], 75 de ani; 5 clase; deplasări în timpul stagiului militar şi în timpul primului război mondial în Moldova. Subiect NALR. Bun povestitor.

Bălan Andriana [VII], 73 de ani; nu a urmat la şcoală. Foarte comunicativă.

Creţu Nicula [III], 2o de ani; 4 clase.

77o. U L M I, com.Milcov, jud.Olt. Sat de cîmpie, situat pe malul stîng al Oltului, la sud de Slatina (cca lo km); satul este electrificat. Ocupaţii: agricultură, grădinărie; mulţi bărbaţi lucrează la CFR. În trecut, în sat erau mulţi vînători.

Stancu S.Anton [VIII], 7o de ani; 5 clase; a fost vînător.Informator cu multă sensibilitate; participă cu căldură la întîmplările povestite.

Linţoiu Gheorghiţa [VII a], 81 de ani; nu a urmat la şcoală.

Mehedinţu F.Constantina[VII b], 69 de ani; 5 clase; mama informatoarei Mehedinţu Florica.

Leordeanu Ilie [VI], 47 de ani; 4 clase; soţia din Brebeni (comună la 4 km de Milcov).

Mehedinţu Florica [V], 41 de ani; 5 clase; croitoreasă; fiica informatoarei Mehedinţu Constantina.

Stancu G.Gheorghiţa [I], 11 ani; elevă în clasa a IV-a.

771. B A L A C I, jud.Teleorman. Sat de oîmpie, situat la nord de Roşiorii-de-Vede (cca 3o km), pe şoseaua şi calea ferată Piteşti-Roşiori. Electrificat, reşedinţă de comună, ou nivel economio ridicat. Ocupaţii: agricultură.

Răpan Şt.Constantin [VIII], 79 de ani; 8 clase[?]; a fost factor poştal; are o fată căsătorită la Bucureşti. Este socrul informatoarei Răpan Maria.

Tălpuş Virgil (Vergică) [VI], 38 de ani; 7 clase; deplasări în

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

timpul stagiului militar.

Dincă Stanca [V a], 49 de ani; 4 clase; un fiu lucrează la Bucureşti, iar fata, care a absolvit şcoala profesională la Sibiu, e stabilită la Piteşti.

Răpan Maria [V b], 42 de ani; 7 clase; este nora informatorului Răpan St.Constantin. Informatoarea este foarte comunicativă, povesteşte coerent şi cu umor.

Răpan Constanţa [III], 18 ani; 8 clase; a lucrat şapte luni la "Fructexport" - Bucureşti; are o soră la Bucureşti.

772. I Z V O A R E L E, jud.Olt. Sat de cîmpie, aşezat la sud de Slatina (cca 25 km). Reşedinţă de comună; electrificat. Ocupaţii: agricultură (la CAP şi IAS); bărbaţii lucrează ca muncitori la Slatina.

Surcel Ion [VIII a], 68 de ani; 5 clase; deplasări în timpul stagiului militar; soţia este din Mărunţei (sat învecinat).

Mihalache Gheorghe [VIII b], 72 de ani; 5 clase; deplasări în timpul serviciului militar; are patru fii care lucrează la combinatul din Slatina; este soţul informatoarei Mihalache Smaranda. Bun povestitor.

Mihalache Smaranda [VII], 67 de ani; 2 clase; soţia informatorului Mihalache Gheorghe. Foarte bună povestitoare, conservatoare ca grai.

Florescu Vasile [VI], 46 de ani; 4 clase; dulgher. Subiect inteligent, povesteşte vioi şi degajat.

Traşcă Victoria [III], 18 ani; 4 clase; vînzătoare la chioşcul de zarzavaturi al CAP; a lucrat un an la Slatina.

773. T I T U L E Ş T I, com.N.Titulescu, jud.Olt. Sat de cîmpie, situat pe rîul Vedea, la 32 km nord-vest de Roşiorii-de-Vede, pe şoseaua Slatina-Roşiori. Reşedinţă de comună. Neelectrificat. Ocupaţii: agricultură.

Văduva Constantin [VIII], 82 de ani; nu a urmat la şcoală.

Stîngă Constantina (Dina) [VII b], 86 de ani; nu a urmat la şcoală. Povesteşte foarte natural şi colorat; preferă naraţiunile libere; bună reprezentantă a particularităţilor lingvistice locale.

Lungu C.Marin [VI], 37 de ani; 7 clase.

Popescu Constanţa (Tănţica) [V], 40 de ani; nu a urmat la şcoală; are o fiică la Ploieşti. Povesteşte vioi, cu lux de amănunte, folosind destul de multe neologisme. Nu-şi dă seama că este înregistrată.

Olteanu Niculina [III], 17 ani; 8 clase.

774. S T O I C Ă N E Ş T I, jud.Olt. Sat de cîmpie, situat la nord-vest de Roşiorii-de-Vede (oca 35 de km). Reşedinţă de comună; electrificat. Are o viaţă culturală intensă (echipa de căluşari a făcut oîteva deplasări peste graniţă). Ocupaţii: agricultură (CAP model).

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Slujitoru I.Penea [VIII], 73 de ani; 4 clase; deplasări în timpul primului război mondial.

Cocoşilă I.Maria [VII a], 72 de ani; o clasă; doi copii căsătoriţi la Caracal, altul la Radomireşti, iar o fată la Motru.

Zorzoliu Constantina [VII b], 68 de ani; 5 clase; sora subiectului Cocoşilă I.Maria.

Bărbulescu F.Marin [VI], 35 de ani; 7 clase; lucrează la centrala telefonică a CAP-ului; deplasări în timpul stagiului militar.

Dosinescu Dumitra [V], 38 de ani; 4 clase; soţul, şofer la CAP, este din Alimăneşti (la cca 8 km).

Cazangiu St.Constantin [II], lo ani; elev în clasa a IV-a.

775. M I H Ă E Ş T I, jud. Olt . Sat de cîmpie, situat la vest de Roşiorii-de-Vede, pe şoseaua şi calea ferată Roşiori-Caracal. Este reşedinţa comunei cu acelaşi nume. Comuna este electrificată. Ocupaţii: agricultură.

Stăvaru Gh.Dumitru [VIII], 71 de ani; nu a urmat la şcoală; deplasări în ţară, în timpul războiului din 1916-1918 şi recent la Bucureşti, la fiica sa. Este soţul informatoarei Stăvaru Ioana.

Stăvaru Ioana (Floarea) [VII], 67 de ani; nu a urmat la şcoală; deplasări de cîteva ori pe an, la fiica sa, căsătorită la Bucureşti. Soţia informatorului Stăvaru Gh.Dumitru.

Tomescu Ion [VI], 43 de ani; 4 clase; soţia este din satul Bratcov (la 6-7 km); tatăl informatoarei Tomescu Paulina. Vorbeşte într-un tempo foarte rapid.

Danciu Chireaţa [V], 43 de ani; 4 clase; soţul din Poiana (sat învecinat); are doi băieţi elevi la şcoala profesională de la Colibaşi-Piteşti.

Tomescu Paulina [III], 19 ani; 7 clase; de doi ani este operatoare la oficiul telefonic din localitate; a locuit trei luni la Curtea-de-Argeş; mama din satul Bratcov; este fiica informatorului Tomescu Ion.

776. C Ă L I N E Ş T I, com.Radomireşti, jud.Olt. Sat de cîmpie, situat la vest de Roşiorii-de-Vede (cca 3o km), în apropierea şoselei şi a căii ferate Roşiori-Caracal. Izolat de centrul comunei; electrificat. Ocupaţii: agricultură.

Vînturiş Florea [VIII], 74 de ani; 5 clase. Povesteşte vioi, puţin emfatic, căutînd să-şi impresioneze auditoriul.

Buga St.Costică [VI], 48 de ani; 4 clase; paznic de vînătoare; soţia din Sprîncenata (localitate învecinată la 4 km); tatăl informatoarei Buga C.Maria. Povestitor remarcabil, cu mult simţ al umorului.

Răduc Ioana [V], 42 de ani; nu a urmat la şcoală; are o fată muncitoare la fabrica de confecţii din Curtea-de-Argeş. Grai conservator.

Buga C.Maria (Măriuţa) [III], 2o de ani; 7 clase; fiica informa-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

torului Buga St.Costică. Energică şi volubilă, povesteşte coerent şi colorat, utilizînd neologisme şi, uneori, termeni de argou.

777. P L O S C A, jud.Teleorman. Sat de cîmpie, aşezat la cca 15 km sud-est de Roşiorii-de-Vede, pe şoseaua şi calea ferată Roşiori-Alexandria. Este reşedinţa comunei cu acelaşi nume. Satul este electrificat. Ocupaţii: agricultură.

Catrina Savu poreclit Savu lu Laudă [VIII], 64 de ani; 4 clase; în timpul celui de-al doilea război mondial a fost concentrat în Moldova. Povesteşte cu multă vioiciune.

Olteanu B.Nicula poreclit Ivănuş [VII], 68 de ani; 3 clase. Foarte spontană; nu-şi dă seama că este înregistrată.

Olteanu Fănica [V], 37 de ani; 4 clase; în anul curent a stat şase luni în Dobrogea la Vadu-Oii.

Şubredu Ion [IV], 19 ani; 8 clase. Bun povestitor.

778. P L O P I I-S L Ă V I T E Ş T I, jud.Teleorman. Sat de cîmpie, situat la nord de Turnu-Măgurele (cca 35 km), în apropierea Oltului. Reşedinţă de comună; electrificat. Ocupaţii: agricultură.

Pîrvan Dumitru [VIII b], 72 de ani; 3 clase; a fost vînător pasionat; deplasări în timpul stagiului militar; are o fiică căsătorită în comuna Bălcescu (jud.Ialomiţa). Foarte volubil; preferă povestirile vînătoreşti.

Deţa Badea [VII b], 81 de ani; nu a urmat la şcoală. Deţinătoare a unui grai conservator; povesteşte foarte concis.

Tudor D.Ion [VI], 45 de ani; 7 clase; deplasări în timpul stagiului militar la Bucureşti şi Tîrgu-Mureş; are o fată căsătorita la Roşiori.

Pîrvan Ioana [V], 4o de ani; 4 clase; are o fată contabilă la Braşov şi un băiat tehnician la Combinatul chimic de la Turnu-Măgurele; deplasări ocazionale la Braşov, Constanţa, Turnu-Măgurele, unde au făcut copiii şcoală. Bună povestitoare şi cunoscătoare a obiceiurilor; expunere curgătoare şi bogată în amanunte.

Ciungaru Cecilia [III], 2o de ani; 7 clase; a fost gestionară la chioşcul CAP; părinţii sînt din satul Dudu al comunei Plopii-Slăviteşti; are un frate electrician la Bucureşti; soţul este tractorist şi a lucrat înainte la Brăila. Plină de naturaleţe; relatează viu şi colorat.

779. S A L C I A, jud.Teleorman. Sat de cîmpie situat pe rîul Călmăţui, la cca 3o km nord de Turnu-Măgurele, pe calea ferată Turnu-Măgurele - Roşiorii-de-Vede. Reşedinţă de comună. Electrificat; în sat sînt multe televizoare. În comună (în satul Băneasa) există, din 196o, un liceu. Ocupaţii: agricultură; o parte din tineret lucrează la Combinatul chimic de la Turnu-Măgurele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Bădoi Cristea [VIII], 73 de ani; nu a urmat la şcoală; deplasări în timpul primului război mondial, în Moldova.

Iepure Floarea [VII a], 81 de ani; nu a urmat la şcoală; al doilea soţ este din Băduleasa (com.Putineiu); are un fiu la Bucureşti.

Dogaru Floarea [VII c], 61 de ani; nu a urmat la şcoală; deplasări ocazionale la Bucureşti, unde are un fiu; are televizor de cîteva luni.

Covrig Radu [VI], 4o de ani; 6 clase; soţul informatoarei Covrig Floarea.

Covrig Floarea [V], 35 de ani; 4 clase; soţia subiectului Covrig Radu.

Dogaru Maria [III], 21 de ani; 4 clase; a învăţat croitoria în sat.

Dogaru Savu [II a], 11 ani; elev în clasa a V-a. Subiect vioi.

78o. S A E L E L E, com.Lunca, jud.Teleorman. Sat de cîmpie, aşezat pe malul stîng al Oltului, la cca 2o km nord-vest de Turnu-Măgurele. Electrificat. Ocupaţii: agricultură (orez), grădinărie. Majoritatea bărbaţilor şi tineretul lucrează la Combinatul chimic din Turnu-Măgurele.

Dragnea D.Ion [VIII], 82 de ani; 5 clase; deplasări în timpul primului război mondial, în Ardeal.

Bucă R.Ioana [VII], 75 de ani; nu a urmat la şcoală; a avut mătrăcărie în sat timp de cîţiva ani; soţul din Moldoveni (comună apropiată, aşezată pe malul celălalt al Oltului). Bună povestitoare.

Bode Stana [V], 37 de ani; 7 clase; are un băiat la şcoală profesională, în Giurgiu.

Văduva Floarea [III], 21 de ani; 4 clase; soţul lucrează de un an la Piteşti. Povesteşte degajat, în grai destul de conservator.

781. F U R C U L E Ş T I, jud.Teleorman. Sat de cîmpie, situat la sud-vest de Alexandria (cca 2o km), pe şoseaua Bucureşti - Turnu-Măgurele. Reşedinţă de comună. Electrificat; în sat sînt multe televizoare. Ocupaţii: agricultură.

Zană St.Marin [VIII], 8o de ani; nu a urmat la şcoală; soţia este din satul Dracea (cca 9 km); are o fată căsătorită la Piatra, comună învecinată.

Mohora Lina [VII], 68 de ani; nu a urmat la şcoală; născută în Spătărei, sat al comunei Furculeşti (cca 1 km); are doi băieţi care lucrează ca şoferi la Alexandria şi alţi doi, muncitori la Ulmeni.

Crăciunică Maria [V], 42 de ani; 7 clase; soţul este din satul Spătărei. Deosebit de volubilă; bună cunoscătoare a obiceiurilor.

Liţeanu Gh.Aurelia [I], 11 ani; 4 clase; are un frate student la Bucureşti; deplasări ocazionale la Bucureşti, la frate. Povesteşte curgător şi colorat, cu multă participare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

782. D R A C E A, com.Crîngu, jud.Teleorman. Sat de cîmpie, situat la nord-vest de Turnu-Măgurele (la cca 25 de km), în apropierea şoselei Bucureşti - Turnu-Măgurele. Electrificat parţial; în sat sînt destul de multe televizoare. Ocupaţii: agricultura; mulţi bărbaţi din sat lucrează la Combinatul chimic din Turnu-Măgurele; un număr destul de mare sînt plecaţi ca muncitori la Hunedoara.

Şerban Dumitru [VIII a], 72 de ani; 5 clase; soţia din Bogdana (la cca 10 km); citeşte cu mult interes cărţi de istorie şi geografie.

Nica Z.Stan [VIII b], 73 de ani; 3 clase; stagiul militar în Moldova; soţia din satul Florica (com.Crîngu).

Mucete N.Floarea [VII], 80 de ani; nu a urmat la şcoală.

Mitruş Petre [VI], 42 de ani; 4 clase; cioban; deplasări în timpul stagiului militar; soţia din satul Ologi (com.Crîngu); are o fată la liceu, la Turnu-Măgurele, şi un băiat căsătorit la Hunedoara.

Constantin Rada [V], 43 de ani; 3 clase; născută la Florica (sat al comunei). Degajată, bună povestitoare.

783. P O I A N A, com.Ciuperceni, jud.Teleorman. Sat de cîmpie, aşezat în lunca Dunării, la 6 km est de Turnu-Măgurele. Nu este electrificat. Ocupaţii: agricultură, grădinărie. Bărbaţii şi tineretul lucrează la Combinatul chimic din Turnu-Măgurele.

Neacşu I.Radu [VIII], 74 de ani; 4 clase; deplasări în timpul primului război mondial, în Germania, Austria, Italia şi Albania.

Neacşu Dobra [VII], 68 de ani; nu a urmat la şcoală; are o fată căsătorită la Turnu-Măgurele, pe care o vizitează des.

Cune I.Florea [VI], 44 de ani; 3 clase; a lucrat trei ani la Combinatul chimic din Turnu-Măgurele.

784. P I A T R A, jud.Teleorman. Sat de cîmpie, situat la sud-vest de Alexandria (cca 30 km), la sud de şoseaua Bucureşti - Turnu-Măgurele. Reşedinţă de comună, cu un nivel economic foarte ridicat; satul este electrificat de mult, are trei CAP, liceu şi staţie de radioamplificare care are şi program local. Ocupaţii: agricultură.

Borîtu Grecu Paun poreclit Turtucică şi Ardei Iute [VIII], 62 de ani; 3 clase; deplasări în timpul celui de-al doilea război mondial în Bucovina, la Bucureşti şi Ploieşti. Foarte bun povestitor, cu un stil viu, colorat şi plin de umor; mare capacitate de sugerare a atmosferei.

Stana Marin [VI], 41 de ani; 4 clase; are o fată la liceu, în comună, şi un băiat student la Bucureşti.

Nătărău Stanca poreclită Ţăican [V], 46 de ani; nu a urmat la şcoală; are un băiat la şcoala de mecanici agricoli de la Alexandria. Binevoitoare şi spontană.

Mardale Maria poreclită Zîc [I], 11 ani; elevă în clasa a IV-a;

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tatăl este cioban.

785. S U H A I A, jud.Teleorman. Sat de cîmpie, situat în apropierea Dunării, lîngă fosta baltă Suhaia, pe şoseaua Zimnicea - Turnu-Măgurele. Reşedinţă de comună. Electrificat parţial. Ocupaţii: agricultură şi pescuit; după desecarea bălţii, agricultura a rămas ocupaţia de bază; tineretul se îndreaptă mai mult spre meserii.

Lungu P.Marin poreclit Şubă [VIII], 86 de ani; nu a urmat la şcoală; s-a ocupat cu agricultura şi pescuitul; a fost prizonier în Germania în primul război mondial; deplasări ocazionale la Turnu-Măgurele, Zimnicea, Slatina şi Roşiori.

Lungu Maria [VII b], 63 de ani; nu a urmat la şcoală; a fost căsătorită de două ori; primul soţ era din Viişoara (comună învecinată) şi cel de-al doilea din Piatra. Bună cunoscătoare a obiceiurilor şi graiului local; participarea intensă la cele povestite este evidenţiată de gesturi şi intonaţie; bogăţia lexicală şi un pronunţat simţ al umorului dau expunerii un stil colorat; remarcabilă putere de evocare a situaţiilor şi a atmosferei.

Scumpu M.Constantin [VI], 39 de ani; 4 clase; a fost cioban; deplasări ocazionale la Bucureşti, unde are o fată la liceu industrial. Binevoitor şi spontan.

Puiu Maria (Măruţa) [III], 22 de ani; 4 clase; lucrează şi croitorie; soţul este din Viişoara (comună învecinată) şi lucrează ca şofer la Turnu-Măgurele. Povesteşte curgător şi viu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

MUNTENIA I

HARTA LOCALITĂȚILOR ANCHETATE PENTRU A F L R

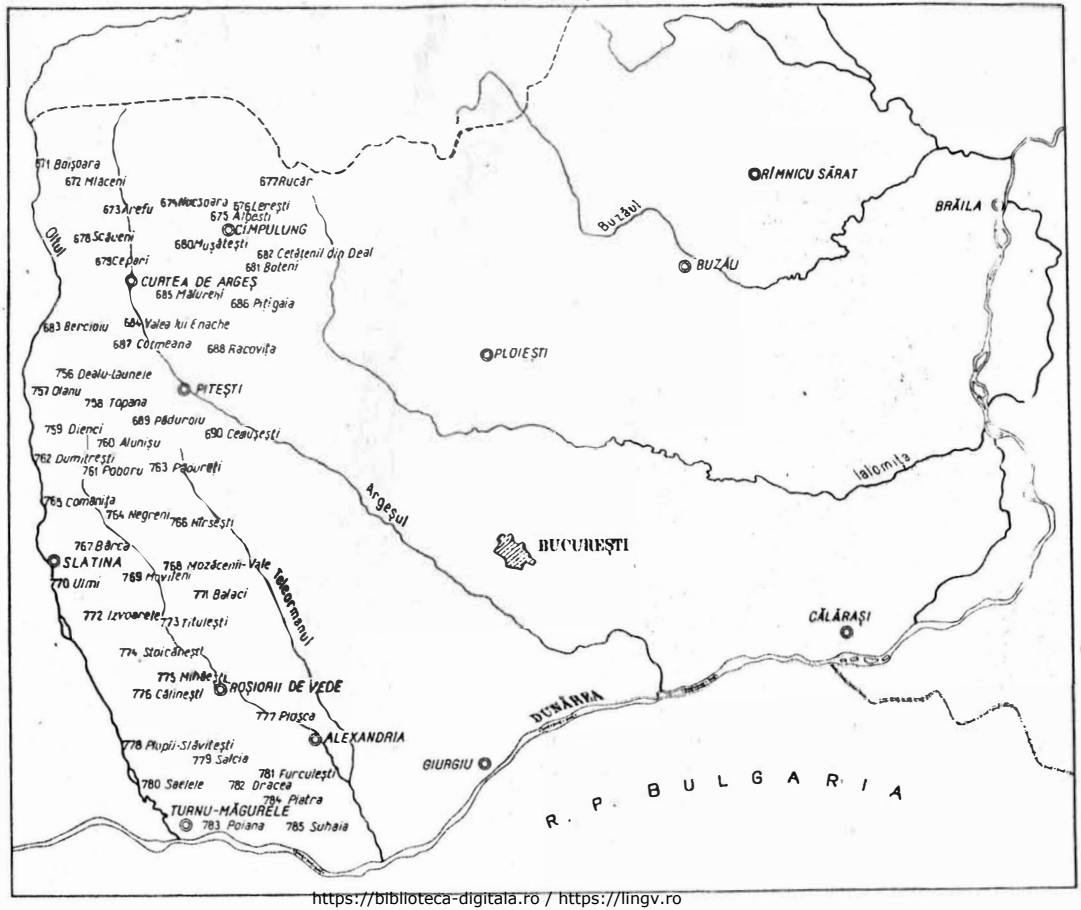

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

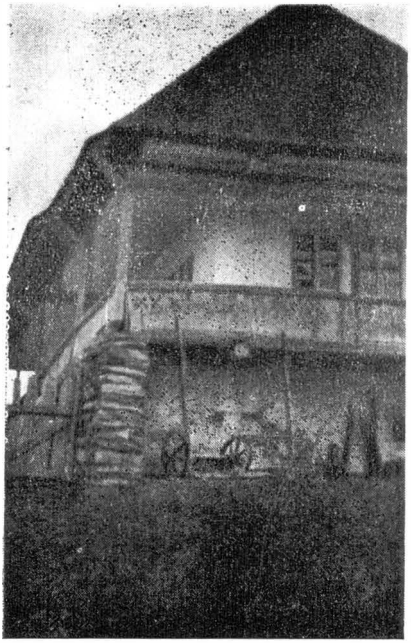

Casă veche din Boişoara

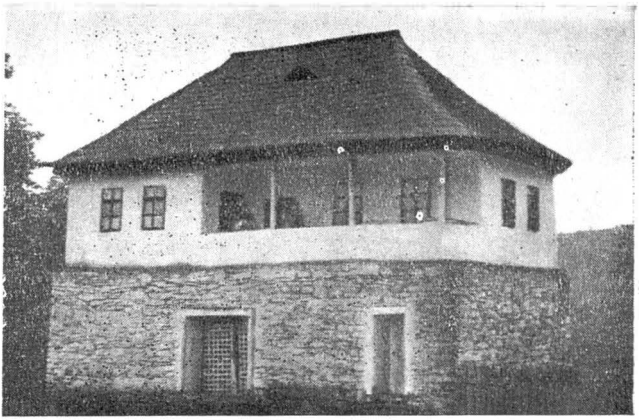

Casă veche de piatră din Arefu

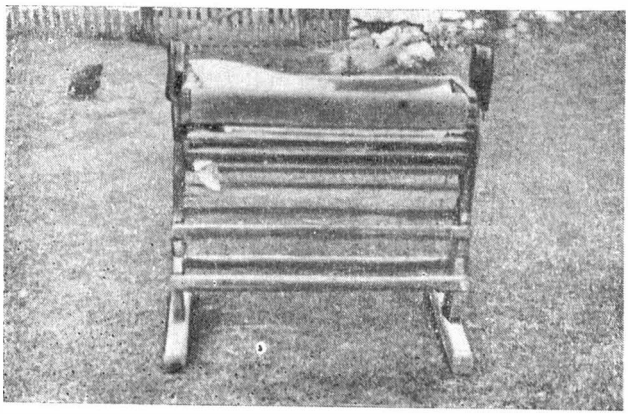

Leagăn (Arefu)

Popa I. .on (Boişoara)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

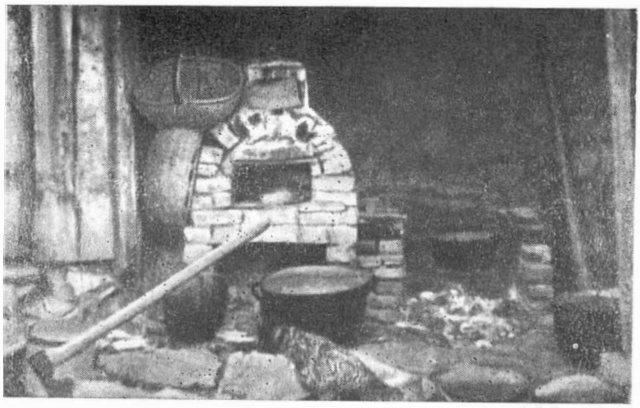

Bucătărie de vară din Nucşoara

Negru Filofteia (Nucşoara)

Sima Ion (Nucşoara)

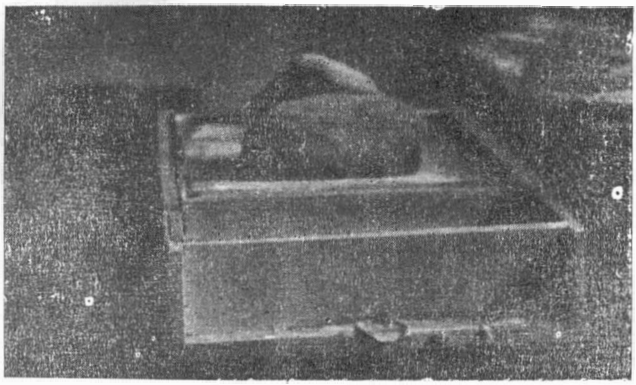

Crintă (Nucşoara)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Ceauşoiu Gh. Gheorghe (Cepari)

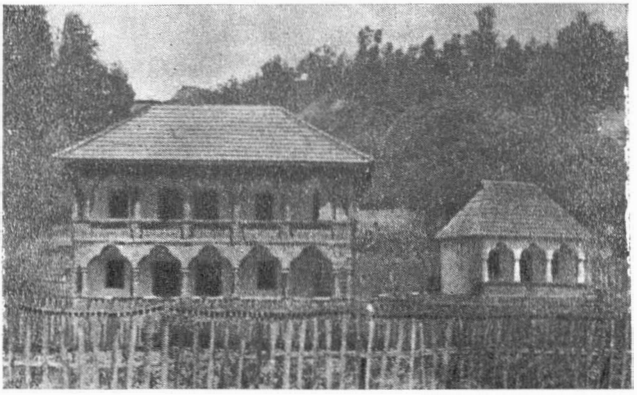

Casă nouă lîngă casă veche (Cepari)

Lazăr D. Veta (Cepari)

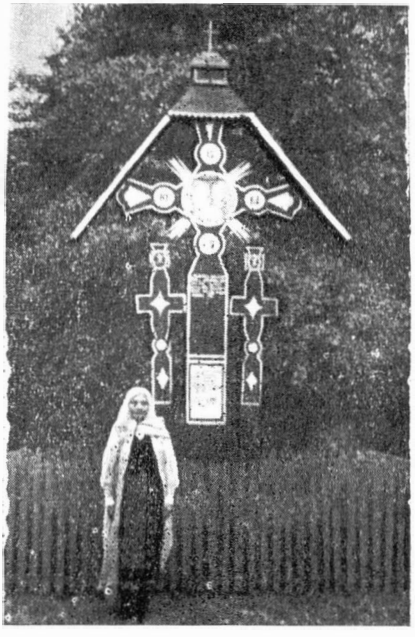

Preda Gheorghiţa (Cepari)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Dumitrașcu Maria (Cepari)

Mihalcea D. Constantin, cu soția
(Piţigaia, com. Stîlpeni)

Ivănescu I. Dumitru
(Dealu-Lăunele, com. Dănicei)

Badea I. Ioana
(Dealu-Lăuncle, com. Dănicei)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Vlad I. Lixandrina
(Dienci, com. Vultureşti)

Rădoi A. Constantina
(Dienci, com. Vultureşti)

Neaţă Vasilica
(Bărca, com. Valea-Mare)

Traşcă Victoria (Izvoarele)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Văduva Constantin
(Tituleşti, com. N. Titulescu)

Stăvaru Ioana (Mihăeşti)

Olteanu Fănica (Ploscа)

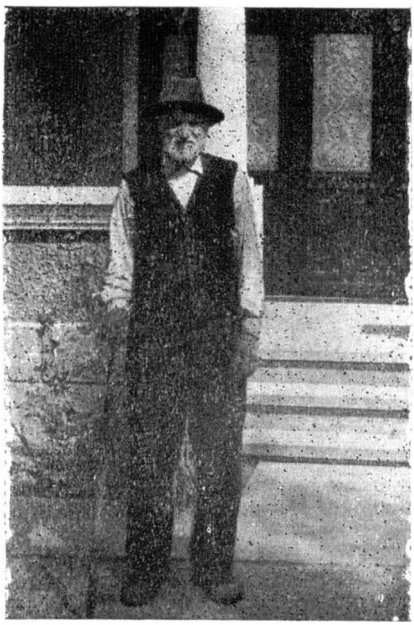

Lungu P. Marin (Suhaia)

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

671. B O Ì Ş O A R A [ALR I, 795]

(jud.Vîlcea)

Culegere: 1967; GG, PL, BM, MV; transcriere: PL

cîn a luuá zmeíi fétele

pe timpu copilăriei méle cîn ierám ieu de cî şase ani/părinţî mei ma luuá cu uóile primăvara cîn le ducá la múnte/şî mergám pă drum pe-acólo/pe déalurîle éstea[1] depárte/cô-i départe ca de-aiîca pînă la vîlca[2] o hi/apruape î liniie dreáptă//şî vedeam şî ieu uo şoseá frumuásă ca pe-aiîc:

"mă/tátă/cîne-a făcút şoseáua ásta pe-aiîa ?"

"mă"/zîce/"pă úite în timpurîle trecúte úite-aşá/úite-aşá/aşá iera tîrg la/... acólo îm faţa lu sfîntu iliie/şi mă ducám acoló/nu numai înt-u an/în toţi ani primăvara mă ducám"/

şi să cunoştea acoló pe platóu ăla aşá de frumós/şanţurîle úite ca másа cum [k] vedéţ de la bîlc [k] bîlcuri/şanţurle pe únde fusése prăvăliile//şî ieu am întrebát:

"cé şanţuri sunt pe iîc aşá ?"

"păi"/zîce/"úite mă/aiîc a fost tîrgu/úite aiîc aşá a fost/úite aiîc a fos hora/cîn a luuá zmeii fétele"//

şi tîrgu ăsta iera compús din dóuă provinícii/venea şi din muldóva şi venea şi din ardéal//trecá cu oáii/cu catîri/pe-acoló pă drúmurîle élea/ieu am fo pe iéle//şî aducá mărfurle acî şi aiîca le cumpărá popóru//şi-ntr-o búnă zi cîn iera suáre şî cáld/a făcút fétele/făóău hóră ca cum fac şi-aiîa/daca nu ştiu la dumneavuástră de unde-ţi fi din ce localitáte [!] cum i-aiij la titeşti[3] / dacă nu cunuáşteţi//juácă/fáce hóra de dóo trii súte de persuane/

1 Subiectul arată cu mîna, pe fereastră, munţii.
2 Pîrnicu-Vîlcea.
3 Titeşti, comună învecinată, la numai cîţiva kilometri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

féte/băiéț/tinerétu//ș-a venít doi zmei dim munțele negóiu/ș-a alés dóuo féte ěle mai frumuáse dí hóră și le-a luát pă sus șî le-a dus acólo/în vîrfu negóiului/ie o poieniță șî-i zîce poiána zmèuluĭ// ș-acoló le-a dus în poieniț̆a aĕa/și și-a bătú jóog de iéle pînă cîn le-a uomorít//și ieu mă ducăm/vez/ierám mai mărișuór/băiád mare cît am oresoúd núma pă múnte cu uóiile/cobán/mă ducăm pe-acólo și mă uitám//

[Și ai văzut zmei, dumneata ?]

ieu am văzút !

[Și cum arătau ?]

cum arătaŭ ?//într-uo nuápte m-am dus cu cáii-n pripón/ieu aveám [k] m-am ocupát cu crésterea vitelor/și aveám vreo șáse șápte cai/nu scrí[1][!] ce vrei să sorii ?//și i-am priponít//șî de teámă ca să nu scápe cáii saŭ să mi-i fúre cinevá că puáte-adórm/am legát/o-aveám uo iápă bătrînă ș-ălánț ierá slóboz[1]/și-am legát-o de phícór//și la um momén dat/și ieu m-am culcát în cojóc jos aiíc pă deál/depárte/nu kar/vreo trei kilométri î liniile driáptă//și pă...ierá lúnă ca [r] lúnă ca zîua și frumós/și aiíc așá[2] /nu pot să v-arăd[3] da nu depárte/un deal aiíca îi zîce tătáru//și la um moment dat mă pomenés ou cáii zdrop/zdrob/zdrob și mi-a dat ruátă[4] așá tot[1]//și așá bătea dim phícuare/ieu m-am soulát și-am auuzít așá cum [k] î áer î...cîntînd/și m-am sculát//și a trecút șápte féte/se țineá de mînă/și cîntá/tuáte-mbrăcáte/cu păr gálbîn și pîn-aiíc așá[5] /și-mbrăcáte î háine álbe și cîntá și veneá țiindu-sě de mînă/a trecút pe desúpra meá/ca la zéce métri de-nălțime/și-a ieșít to pă múnte/ș s-a dus pînă nu le-am mai văzút//

și tot în nuáptea áia/...mai despre zîuă așá/iar m-am po-

1 Se adresează suspicios anchetatorului.
2 Subiectul privește pe fereastră ca să recunoască locul unde s-a petrecut acțiunea pe care o povestește.
3 Face, cu mîna, un gest de regret că nu poate să indice locul.
4 Subiectul bate din picioare și face cu mîna un gest în jurul său, ca să ne sugereze starea de neliniște care îi cuprinsese pe cai din cauza unui pericol presimțit.
5 Indică, cu mîna dreaptă, că părul acelor fete era lung pînă la călcîie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

meni ou oáii zdupănín așá pă lîngă mine//și atúncă a trecút un [ɛ] un [ɛ] ce fel de animálă ?/zmeu a fost//și ierá lung/aprocsimatív a hi fost de pátru cinci métri/așá/ca pești/ou cuáda așá se vedeá/lumínă [1] /și/și oápu máre ca la l [k] oápu ca la... léului/ așá flocós și luníná și/úite-așá iși rog din gúra lui [2] /și-a trecú pe desúpra mea/nu mi-a făcút nimíc și s-a dus la múnte//

[Dar dumitale, nu ți-a fost frică ?]

păi da ce [!] acúma că mi-o hi fo frică/ierá [k] unde ierá să mă duc/ce ierá să fac ? că... stam cu oáii peste [k] în pripón nuáptea//

niculáie serafím pópa akím [87 de ani]

[Întîmplare cu lupii]

ieu aveám obicéi de umblám că... dac-a crescút núma ou vítele//și la oi aveám cóban/aveám cîte cîteva saizăci/ce am avút ș-o sută//și plecám nuáptea de-acás pi la óra dóuăsprezèce și mă duc'ám acólo múnte/pă jos nuáptea ou lămpáșu supsîuáră și într-una din nopți așá auúz răpănín nălíntea mea/că ierá un drum ou ú jgab așá p-o cuástă/și răpăneá ca cîn ierá/niște cáprea-așá veniá fúga máre//și ieu m-a gîndit/sîngur/"ce să fie ?/să fie niscái cápre le-a apucá nuáptea/s-a pierdút de oi/le-a spăriát cînevá și vin în [k] acás/să duc eu sat"//cîn s-a apropiád de míne la vreo doi trei métri văz că sîn lup//venea în șir tot grămádă/ únsprezece mi se pár c-a fost//atúncă ieu n-am zís nimic/n-am făcú nicio ou gălăgíie/da am scos lămpáșu de sup cojóc/că ierám îmbrăcát ou cojócu/ș-am pus în fáța mea//cîn a văzút ieu lămpășu ála s-a-ntórs îndărăt/ce fugă/ce făcă/duámne păzăște !/s-a dus drácului [!]

[Același]

---

1 Cu mîna și palma stîngă întinsă, imită mișcările unei cozi de pește.

2 Subiectul face cu ambele mîini gesturi pentru a sugera flăcările care ieșeau pe gura zmeului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Cînepa]

arăm/după ôe arăm/măruntĕiém lóou ála aoólo să fiie grăs unde puĭ oînepa//măruntĕiém bine/bine/bine lóou//şi-am sămănát oînepa/dintr-o traĭstă sau/máma mea o samaná dim puălă/dĭ sorţ//după ô-am sămănát-o o-ntuárôem napóĭ ou sápa/aşá întuárôem pămíntu ála mărunt peste ia//a răsări/s-a făoú máre/s-alége jumătáte de vără/ jumătáte de tuámnă//oîn s-a făoút áia de vără de se scútură fluărea um pioulét aşă/am oulés-o pe-áia de vără//a de tuámnă o lăsăm pentru sămînţă//după ôe-o oulégem o púnem s să usúpče/după ôe să usúoă e băgăm ĭ lac//ĭ lao depándă după oum ie timpu//o laş ĉinô şase zíle/şi zéče//la treĭ/la pátru zíle o-ntuárôem pe párţea ailántă/ ştiĭ/o resfirăm bine/bine la legătúră/şi-o-ntuárôem aşá/oa să [k] didisúpt ie maĭ réôe ápa/deasúpra-ĭ maĭ căldă/să să topeáscă//

o souátem/o spălăm bine/bine/bine ápă/o uscăm şi după aea o meliţăm//păĭ după ô-o méliţ/o piépten pîm piépteni ăia aĭ náibi// după ô-o piépten e torô//după ô-o torô o puĭ la ôubăr ou ôenúşă presărátă bine/bine pe ia/şi daĭ la ápă fiártă mereu mereu dôo zíle/pînă să fáče álbă/depándă după [k] aĉi o brodéşt oda maĭ álbă/ oda maĭ ĭkisă//o olătim din ôenúşa áia ş-o aşezăm din nou/ou săpun şi ou-ápă căldă ş-apăĭ îĭ maĭ daĭ o zî//túôu fiérbe/olătim ĭ vále/dup-aôéia îl depănăm/îl urzím/îl ţésăm oa pă órôe pîză//

aşá am crescút ieu copiii/făôăm cîte dôuo súte de oótur de pîză//oîte dôuo súte de oótur/luorám/oîn mă gîndes oă tot ieu sînt şi áia şi ş-atúnča oît luorám/duămne oît luorám//făôăm pîză um fir în dinte/supţíre/de făôăm la băiéţ izméne oă nu ierá ca acúma/să dúčă bărbáţi la lúoru şi dao-aveá treĭ luni nentrerúptę di la lúcru ăla şî-ĭ da pátru métri de pîză/de américă-ĭ zîcá năiinte/acúma-ĭ zíče munčitóru//şî-ĭ maĭ da treĭ de postáv şi-o peréke de bocánč/ dao-aveá treĭ zíle [k] treĭ luni nentrerúpt di la lucrárea áia//

ieleána če iágăru [56 de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Întîmplare]

şî cu ăl care-i ĩsurát/de lúcră la mîrşa [1] /a fost aiîcâ la o núntă/kar la ai brîndúşî/acî sîn mai jos//şi ieu aveam fáta ásta cáre vă spui ieu de-i nècăsătorită/a lucrá la un şantiiér/ şi s-a strivi la déştu ásta [2] /la mîna dreáptă/şi a ţînú lúcru de glúmă că o dușre azi/o-o dușre mîne/"tu"zîo "dú-te la dispenșár să-ţ fácă ĩjecţiile să-ţ fácă ôevá"//s-a duz da a fos tîrzíu//i s-a imfectát déştu//a dús-o la spitál şi i l-a retezát du pe iô ásа/ásta [3] /uitę-ásta//şi io mă dusésem pă la ia//dáoă mă dusésem pă la ia copíii venise p-acásă/şî fáta a de la tălmâc [4] şi şî ... nu-i de mul lúcru ásta/să fiie vręo trei ani/să zic așá/ș ș-îngo-o fátă de la tălmâc/şî io veneam pe iô ĩ jos/pe drúmu ásta jos/am venít așá pă jos/oă daoă n-ai bani te mai duc şi pă jos/m-am dus pă joz de-aiîc pînă-m brezói [5] //da/şî ierá tuámnă/cu papúôi-n mînă//

venín ia zîcá "víne măníoa/víne măm ica"//venín ieu auzám núnta di coló//zîce "hai"/iéle așteptá núnta aiîcâ la grajdu comunál/"hai mămioă"/zîce/"stăi şi tále să viie núnta"/

zîo "hai sâ stau"/obosítă ierám/mă pregăteam să mă duo ĩ ardeál la culés/așá păm pcrúmbi/o zî de lúcru un ţeltéu din ásta/iésę-o félderă de buábě di iel//așá/am sta şî ieu să viie núnta/cobór cu núnta jos ca să mai aúd cum naiba mai strigă iei/oă nu prea mă duc/că n-am timp/că dáoă am fos mulţ/să gătéj mîncáre/ să spăl/să fâc curăténiile după iei/am sta şî ieu să viie núnta// cobór ĩ sat/am stat pîn s-a cununát/pîn-aprúape să iásă dim bisérică/cîn aprúape să iásă dim bisérică/zîo:

"tánţo"/c-așá o kámă costánţa şi i-am zîs tánţa/zî "ieu

---

1 Mîrşa, localitate din apropierea Sibiului.
2 Subiectul indică degetul arătător de la mîna dreaptă.
3 Arată încheietura degetului arătător de la mîna dreaptă.
4 Tălmaciu, localitate în Ardeal, pe şoseaua spre Sibiu, unde există o întreprindere de filatură.
5 Brezoi, localitate situată pe dreapta Oltului, la confluenţa cu Lotrul, la cca 25-30 km de Boişoara.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mă duc acásă/mámă/oă sînt aşá de obosítă de m-aş trînti ím míjlo-ou" ... //

zî^côe: "hai/mícă/că merg şî ieu !"

"hai/dácă vrei//nu mai stai să iásă núnta ?"

zî^côe: "nu mai stau că-i nuápte"//

am venít acásă/an zîs cătră băiá/"mă costél"/îl kámă costantín oa pă tá-so/şî i-an zîs oostél oa să-i deosebéz de bătrín/"mă oostél" zîo/"hai múm-acásâ"/zîc/

zî^côe: "nu v^yiu/mămícă"/zî^côe//

"păi" zîc/"hai să mînô ĉevá"/

zî^côe "am foz la núntă şî nu mi-e fuáme"/

"hai mă/păi nu vii aoásă ?" zîo "úne ţ-ă sacóşa/ĉe să-z bag ?"//

zî^côe "am vin ou míinílе-m buzunár"/zî^côe "şî tot cu míinílе-m buzunár pleg/mă duo la pitéşt^i la rátă [1] /şi di-acólo pleo drept lă ... serviô"/

"hai mă !/traába ta" zîc/"dacă nu yrei mámă" z^îo "ieu mă duo"//

am pleoá de-acólo/m-am dus/m-an culoát/î fine an ĉinát şî ni-am ouloát// ... diminéaţa mă fag gáta să plec acólo la ... la ardeál la oulés//şî ómu/ştii dácă-i bătrîn/ie bolnáv/m-an dus să vorbésc cu únu dacă adúĉe oartóf^i pă porúmb^i//şî oít i-adúĉe şî dac-aş puteá să dau şî ieu/ştii/şî să dau mai puţín/să mai dau ban^i sâ-n deea şî míie ũ sac dó^uo de buábe//ş-a sp^us că nu să puáte/oă áre contról de la raión//

zôe: "léle/nu poô în nic uncaz//daoă adúc"/zî^côe/"cartóf^i"...

"mă"/zîo/"năiícă/ieu n-an cartóf^i"/zîc "ieu/míie păméntu míie mi-a căzút îm perimétru şî míie mi-a dad de fîn î lócu lui/n-ám"/zîo/"oa s-aduo aşá mulţ" zîc/"da/măcár să iau şî ieu ũ sao de buábe"/şî zîo/"úite-aşá/aşá"/am vorbít cu bătrînu:

"úite/te duô aşá/aşá/aşá cum trébuie să fac//bag cartófi" z^îô^e/"ieu nu mă duo"//

venín de la ăla/am avu níşte papúc^/cu fétĕle de postáv şi

1 La autobuzul oare venea de la Piteşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ou tălpile dă gúmă/la fráti-miu ásta aiíc/iô póste drum/să mi-i pú-
iě pe márgině/zîo să ieu papúôi/să pleg la lúoru//mă-ntîlnésc oũ
ũom/zîôe/

"un te duô/léle lína ?"

zîg "mă duo pînă la viotor"/

zîôe/"ô-a făoút costél/l-a bătú rău ăia ?"

zîo ieu "nu/nu ştiu nimíca !"

"oum/nu ştii ?"

"nu !"

"păi"/zîôe/"l-a dus ou salvárea/la brezói !"

"taô/mă/din gúră !"

"ză u l-a dus !"

n-ám mai venít [1] aiîôa dúpă papúô/mă-ntóre îndărăt la bătrîn
acásă şi-i spui:

"auúz/mă/úite aşá/aşá ş-aşá"/

zîsără [2] /bătrînu zîôe-"al dráou-a făoú oă nu l-a ũomorît de
tot/să-l sature drácu dě núntă"/

"mă"/zîo/"da ôe nebún de ũom iéşti tu"/zîo/"ieu nu mă mai
dug la deal"/zîo/"mă dug la iel"

zîôe: "ôe să oáuuz/dú-te-aoólo la lúoru"/

"bine/mă"/zîo/"te gîndéşti oă ieu aş putea lucrá şî mîno/
oîn ăla am auuzí oă l-a dus ou salvárea/ôe părére ai tu ?"zîo/

"treaba ta"//

ş-am pleoát//am vint/m^y i-ã luuád de-acásâ tráistă-m mînă/
vo dóo pére/vo dóo nuô/ş-am pleoát/n-am stat niô să mîno/am vint
pe la fráti-miu ásta/m^y i-ã luuát papúôi/iel auuzíse//zîôe: "ô-a fă-
oút costél ?"

"păi"/zîo "úite/ieu acúşa am auuzít/úite-aşá ş-aşá ş-aşá"
şî mînă şî mînă şî mînă şî mînă//mă duo oólo la corneô [3] /ôe să faô
cu mîna la tuáte maşínile/de ! dacă iej bătrîn şî urît ôine drácu
să mai úită la tine [!] ză u [!] ş-am pleoá pă jos/şî la ũóra nóó
io am fost îm brezói//oîn ma duo şî-l văd/bandajat pě de-a rîndu/

1 Subiectul este cuprins de un acces de tuse.
2 Tuşeşte.
3 Localitate învecinată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şî mi-adúce háinele/úite oa cîn le-ai hi muiát într-ũ ligán ou sínge-aiîc aşá//an căzú jos//

"bine oostél"/zîc/"c-an zîs ieu mămă cătră tine/hai oostél acásă//nu venii şi-io/mámă ier aiîca" zîc/"la spitál/ce-ai mai catát tu az aiîca ? hai aoásă"/

zîce "nu viu//apăi...parcă ieu daoă ştiiám ce să-ntîmplă/ veneám acásă şi mă trecá cásu rău"//mă duo acoló/mă dug la doctor/ ... zîsă dootoru/zîce:

"nu te speriia/mătuşioă/oă nu-i aşá grav" zîce/"îl ţînem vo cíteva zile/şî vine-acás"//

aşá ce să fac ieu/cum să fac/am vinít acás/i-am adús háinile/joi mă duo îndărăt/ ... la iel//m-an dús/am pleoá la deal la lúoru/tot î zîua ála/tot lunî/ş-ã lucrát aşá marţ şi mérour/şî joi diminăţa ... avém o fată cáre-i măritátă a fost aiîca mai sus şi s-a mutát acoló//zîc:

"mă duo la brezói"

zîce: "nu te mai dúce tále/mamioă"/zîce "lásă oă mă duo ieu"

"mă duo să văd ce face auurél/ [k] ăla/oostél"/

"nu te mai du tále"//

ieu/oă mă duo ieu/zîc:

"daoă vă dúceţ/úite ce fáceţ/vedéţ cum fáceţ"/zîc/"să stea î spitál/să treacă de dóuăspe zîle/să-i putém să-i fácem procéz la ăla/să ... ne-ntoároă bárem keltuiála"//

am vind de-acólo di la spitál de la ăla/dú-te la mîrşa pe joz/vai cît am mai umblát atúnca//am vind de la mîrşe/că nu mi-erá frioă dă alcevá/ierá tuámnă şî zîc îl scuáte náibi dî servic/ vine-acásă/zîc/şi úmblă un derbedéu tuátă nuáptea pî săzător/sîn núma ou iinima rea "vai de mine c-o fi fost s-al mieu" cîn auúd skeläläiind/şi s-o fi îngăierá şi s-o fi îmbătá/şi l-o fi bătút cînevá şî mai ştiu ce dráou fáce//îngái acólo îş áre serviz/noróc bun/oă vine dumineca la cîte dóo trei duminig vine //

de-acoló de la mîrşa am vénit în tîrg la tălmáci/la pontatuárea lor/c-o físă oáre mi-o dădúsă de la spitál/m-an duz la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dóotor acásă//

"dómnule dóctor"/zîo/am plîns şî i-am spus/"nu ouvá"/zîc/ "să-l scuáţă dî servîc/că úite-s femeíe sărácă şî am zêce copíi şî"/ zîc/"vine-acásă şî ieu n-am cu ce să-l întreţîu pĕ iárnă"/că zîc/ "úitĕ-aşá ş-aşá"/i-am spus cum ie ...

"mătuşîcă"/zîôe/"dácă se fáce bine"/zîôe/"îl ţinem mai pu- ţîn/dacă" ...

şî l-a ţînút dou̯ăzèc de zile//c-a fost tăiád déştu ásta pe-aiîô aşá [1] /a fos cu cópîi/ş-aiîô î̃ spáte [2] a avud douăsprezèce înţăpătúri/am ş-acúma háinele//a mai fost un centim şi jumătate pîn la plămîn/şi-i ajungá cuţîtu la plămîn şi rămîne mort pă loc//

şî i-a făcút procés/s-a judecát/ĕ ! nimica tuátă/i-a dat/ nu ştiu care drácu i-a dat/ôinz̧ mertîôe dĕ grîu/a fost trei de l-a bătút/ş-un kil de lînă de ş-a făoút um púlóvăr//şî áltu a plecá. ălúia cobán în dobrógea/n-a mai venít nic pînă-n ziua de az [1] să-i mai dea nimic//ş-a fos suferind şî iel şî şî ieu//

[Dar din ce s-au luat ?]

ce ştiu ieu din ce s-a luuát ? ieu ştiu ieu din ce s-a luuát ? capsomán [1] /a fost la núntă ş-a fos beţ toţ//ce ştiu/niz nú l-am mai întrebá/să-l fi întrebát să-m [1] fi spus/nu mai ţiu ieu min- te/nu mai ţîu minte/că ... ie trei pátru an [1] şî/na/sîn múlte în ca- pu ómului ...

[Aceeaşi]

cása

prima dátă s-adúce piatra//depinde dupá cum fáce cása ómu de máre//să zîdéşte/şî după ce să zîdéşte la [k] ce fáce ómu maga- zîie sau pivniţă//după aceia s-aduce materiál lemnos dim pădure// cu boíi/cu maşînile/mai-naínte s-aduca numai cu boíi/nu iera atîta maşinăriie//după aceia să coplésteĕ manuuál/după ce să coplésto s-aşază temoliia jos/tălp [1] /şi după aceia înc̆épe cu bîrne ôoplite/

[1] Arată degetul mare de la mîna dreaptă.
[2] Se bate cu palma pe spate oa să indice locurile unde a fost înţepat cu cuţitul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pînă sus la taván//după dimeṇsiún[i]/oîtă oásă vreạ să fáoă [u]ómu// zeôe/dóiṣprăzeôe/[u]opt saụ [k] după puterẹa fieṣoáruịa//să stuoătoréṣte ṣî la úrmă sẽ fáôe planṣẽụul pentru dad drúmu la cooperiṣ//să oópere ou ṣiţă/ou ţíglă/maị naị́nte sẽ cooperẹá ôel maị mult ou ṣiţă/acúma sẽ fáôe ou [k] s-adúôe ţíglă//

[ṣi oum o închei la colţuri ?]

îm frîŋgíị

[Cum vine asta ?]

oum să vă spun ịeụ/tăị́at ou ferăstrăụu ṣi luụát la ur ạ... [k] ou topóru/ou maralínu//luụát ṣi făoút um fel de frîŋgíụ/víne/ să vă spum iŋkeị́at fụártẹ bíneạ/oa să nu-l zmulgă víntu//

ịụon i pópa [45 de ani]

a venít úrsu la boị

îm vára lu pàtruzăṣînó[u]ă am fos la múntele stína máre//am fos la bóịi sătéṣt[i]/a [k] comunál[i]//ṣi/în [k] la [r] la vo dóo treị săptămín[i] de zíle a venít úrsu/la boị/întruoít a fost bóịi siripiţ[i]//a luụát únu [u]odátă ṣi m-am dus ṣi l-am scăpát//a dóụa oáră/în timpu ăsta oînd [r] oînd am stat la [k] î ... oînd am stat în ṣuṣụápă acólo undẹ avẹám noị bordéịu/am aụuzít bóụu orîŋgăị́in/tăre//um bătrîn al [k] tovărăṣu meụ oare ịerá acólo/ dẹodátă zíôe "ịụáne"/oătre míne/"bóịi nóṣti"//oîn a zis "bóịi nóṣti"/ịeụ imediị́at am sărít îm piôụáre ṣi mị-am luụád bíta îm mînă/ṣi am plecát acólo undẹ orîŋgăị́á bóụu//m-am dus în j[u]os pẹ-o potécă oárẹ-o [k] ounosoútă dẽ zíụa ṣî l-am sosít distánţă de o sútă de métri prim pădúre//am sosít úrsu/da nu l-am văzút/ṣi totodátă/am dat [k] s-a da j[u]os o negrẹáţă ṣ-a făoút într-o párte ṣi ịeụ am luụát bóụu ĩ sus//am venít acólo undẹ ịerá staụulu bóịilor/la staụulu bóịilor ṣi l-am tras îm fáţa colíbeị nuástre undẹ stătẹám//la un momén dat am aụuzít áltă dátă/áltă orăŋgăị́iturá/ eîn am [k] totodátă atúnôa m-am înapoị́at acólo un ṣ-a dús//ịel

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

áltu boụ a fost priṇs și númaị cît l-a gerănít și l-a lăsát//n-a fost nimíca cu ásta/am stat ĉẹ-am maị stat ca o jumătáte de ụ̂óră/ și la un moment am aụuzít o orîŋgăị́itúră lúŋgă/máre/la o distánță maị máre//și am plecát dẹ-acólo cu îŋoă [k] ou cînele mîẹụ oare l-am avút//și bătrînu ásta a dat pe áltă párte/pă dĩ̯ sus oă ịerá maị bătrîn și nu cunoșteá bine poteca și în hățașu oáre merĝeám acúm ca să scap//cîn̯ m-am dus acoló/totodátă/cîn̯ m-am dus acólo/ la orîŋgăị́itúră/diŋ̯ cáụuza gúri méle úrsu a fugît și/am scăpád̯ boụu/cînd m-am dus și-am pus mîna acólo úne a fost ịel/ịel ịerá jụ̂os//l-am dat peste cap/l-am întórs înapoị̯ și l-am adúe undẹ-a fost/de undẹ-a [k] la colíba noástră//

între timpu ásta/s-a făcút și ziụă//diminẹáța ịerám întratîta de nic̆ nu putẹám să vorbésc//nu putẹám să vorbésc nic̆ uŋ̯ kip diŋ̯ cáụuza gălăĝii cárẹ-am făcút-o/diŋ̯ cáụuza zgómotului//

[Dar n-au murit boii ?]

dim̯ boị nu a [k] decît síŋgur únu/l-am scăpát/ăl pre după úrmă/ásta l-am scăpát și ásta la zíụă a fost mort//ị-a băgát ĉulínele-m̯ piept/și-a ajúṇs la plămîn̯//și n-a maị avút nic̆ um̯ fel de scăpáre//

[Același]

ịerá să mă múștẹ-o nevăstúịcă

am pị̯ért váca și ịerá să mă múștẹ-o nevăstúịcă//ịerá/ịe ca un̯ șuáre [k] ca ụ̂o pisícă mícă cu cụáda stufụásă/și niágră//

[Și cum s-a întîmplat ?]

făcúsăm um̯ bîltóo într-o ... acoleá-ntr-o vále//noị stătẹám cu váĉile de staị̯íște și ne scăldám//m-am dus s-adún nișteẹ-alúne să mîŋo și/am văzút ụ̂o nevăstúịcă//ịa ã-ôepú să fúgă ș̆-ịeụ am fugît [1]

[Mai spune o dată întîmplarea.]

ịerám ụ̂o[d]ată cu vaĉile/stătém cu ịele de staị̯íște//nẹ-ã̯ scăldát/dup-áea m-am dus s-adún niște alúne//am văzút ụ̂o nevăstúị-

1 Întrerupem înregistrarea din motive tehnice; schimbăm banda și reluăm înregistrarea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

oă/ia ã-âepú să fúgă prin copáâ[1]/ieu m-am suli după ia/s-a-ntórz după míne să mă múşte//ieu am fugît şi m-am aruncát îm bîltóo// toţ copíii s-a pus ou pietre pă ia//

[Dar le-ai spus tu oă fuge după tine ?]

da/s-a-nt[u]órs din coopáo după míne/le-am spus o-a vrut să mă múşâe//

peperîgánu marinél [11 ani]

672. M L Ă C E N I [WLAD, 326]

(com. Perişani, jud. Vîlcea)

Culegere: 1968; BM, RP, MV; transcriere: BM

cîn s-a declará mobilizárea

cîn s-a declará mobilizárea/ ... ierá un ī colonél comandánt de rîgiménţ/cantacuzín îi ziâ[e]á//ş-a merz lā pórţile de fier la cîinén[i][1] / ... mai súz de cîinén[i] ie [ɛ] ierá grániţa la [k] cam la ... rî[u]u vádului/aşá-i zîâe//ş-acoló/a [u]opri rîgiméntu/ ... ş-a luat î ... cásca dîn cap/ş-a pús-o aşá[2] pă iárbă/ş-a băgá pormoné[u]u ou báni/acoló//

"âîne mă-njúră pă míne de múmă/úite i-oi da"/da [ɛ] párte dîn soldáţi[i] ştiá oă ie ră [k] [u]o să fácă mobilizárea/da nu să sunáse/ştii ? númai mergá lúmea în [r] îm marş/armáta/reşiméntu// de/un ţîgán ierá tómna la flá[n]ou stîng coló/

"ieu dómle colonél"/ş[ī]-l-a-njurá de múmă//

âe "vîno-[n]oúáâe"//ş[ī] oînd i-a vent acólo/i-a dat [k] a luat kîp ... ă [r] kîpi[u]u du pă pormonéu/şi i l-a dat/"na pormoné[u]u ou ban[i]"//eît e f[b]i fost acoló nu şt [ɛ] nu ştim noi//ş-um mai de fier/îm mînă: "na dú-te şî dă-n lăoát"/oă ierá pórţile de

1 Localitate pe valea Oltului, la nord de Rîmniou-Vîlcea.
2 Gest cu mîna : arată cum a pus casca jos.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fi̯er/a^îî^ iar^a u^olt/a^îî^ ieră jgab/ș-i̯ară porț/dĕ fier//santinélle uŋgureș^ sus/într-o párte dĭŋoolo/ș-ále nu̯ástre dĭŋou̯aĉe//ș^ oîn̯ s-a dus ț^gánu ș-a-nĉepú să de̯a imedi̯át în ^ ... în la [k] în̯ lă-oát coló/pórțîle o dátă a făoúd în̯tr-o párte/ș^ ... santinélle uŋguréj^ di cólo traŋc !/ș^ l-a u^omorît//

ș-atúnĉa̯ a declarát imedi̯át/colonélu cantaouzín: "mobilizá-re/răzbói̯ băi̯eț^/înă^inte/úra !"//a porbotít soldáți^/ș^ s-a pus în [ɛ] trăgătór^/ș^ ... am mers/am-nă^intát atúnô pînă la ... vés-tem [1] //ș-acoló la véștem a [ɛ] ve̯n̯ ș-armáta uŋgure̯ásoă/ș^ ... am mers pîn-apru̯ápe de ^îbiu̯//ș^ apru̯ápe dă sîbiu̯/a vent némți//ș^ dup-á̯e̯a a fost um̯ măôél máre/răzbói̯ ș^/ne̯-ã retrás/ș^ ... pînă-n [k] am̯ merz la mărășéșt^//merĝe̯ám/ne mai̯ pune̯án rezisténță/mai̯ merĝe̯ám/mai̯ pune̯án rezisténță//

oatánă pe dumítru [73 de ani]

oîn̯ m-a rănít

pă oímpu de lúptă la mărășășt^/oîn̯ m-a rănít/an̯ oăzú jos// dup-á̯ia/oîn̯ a murĝí nițăl a-nșărát/m-am soulát/și am [k] m-am ă [ɛ] bandeját la picór/o-ave̯ám fi̯ecáre ... ă trataméntu de pan̯sáre în ^ ĝe̯ántă/^ sac/șî ... cîn̯ a-ntuneoát/vene̯á némți^/ș^ da ou p^iôóru/ oă ^ará pu̯od/p^od dă mort^/ș^ dîn ai̯ romînii și de̯-ai̯ lor/oă dacă ^ará atác ... //șî ... oáre [r] oáre să soulá/îl lu̯a/oáre să m^išcá/oáre nu/îi̯ lăsá//și i̯o n-am m^išoá dă loc d-acoló//zi^ mai̯ bine să mor^ a^îî^ dăoí să mă i̯a prizi̯onér^ î^ lágăr//

dimine̯ața a̯șá pă la șápte pă la ^opt a-nôepút i̯ără/ ... ată-ou//ș^ a vent ai̯ nósti i̯ar și i̯-a respíns/ș-a rămás//oîn̯ a vent ... trúpele nu̯ástre/kar a ve̯n̯ comandántu de compán^e/

"băi" ĉe/"te̯-an da dispărút pă tine de̯-asără"/ôe "an̯ ore-zú că te̯-a lu̯a prizionér^"//

"uite̯-a^îî^-an̯ stat"//

"ferîĉe de tine"//a trimés imedi̯á/m-a lu̯a pă pat ... sani-

1 Localitate în Transilvania.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tári/şî m-a duz lă maşínă/şî m-a duz lă baoáu/lă spitál//an stát acólo vo şáptesprezèce zile ... în spitál/şi dup-áoa/m-a vărsá la al reğiment ... //reğiment î/ásta ĭera núma d-ăştea dîn ... î ... dîm pártea ásta dă lă ... meĵedinţ//avoá vórbe réle/dă ... reğimén-
5 tu să desm [k] îi luáse drapél/nu ĭera aşá ... reğiment oa lúmea/ şi an sta trei zile ... /şi m-an [d] uz la ũ locotenén şi i-an spuz:

"dómle locotenént"/zîo/"reğiméntu nóstu pátruzeşpatru o fi pă front ?"

zîce/"îz dau io respúnsu"//şi iel s-a interesát ... /
10 mă-ntrebá oă "če vrei să fac ?"

"am un frate-acoló/vreau să-i soriu"//şi ... oă dácă fuğeái ... ă dîn î [r] dîn î ádioă dîn ...[ɛ] dîn rezérvă/ş te duceái pă front/aveái bravúră/dácă fuğeái du pă frun şi te dúceai înoeló/te-mpuşcá//şi-am ă ... [k] i-an spuz luĭ/şi [ɛ] locotenén-
15 tu mi-a spus a dóua zi: "măi" če/"ie pă front"//

ş-atúnčă m-am retrás ş-am fugít//oă eram î rezérv-acoló/ ... î refáčere//mă duc lă ... /şi v-iu la reğiméntu nóstru:

"trăiz dómle colonél/io sîn outáre"/mă ounoşteá oă ... de atúnci de oîn am fost î prizionér adioă/şî răníť//"ş-úite m-a
20 vărsá la şáptesprezèce meĵedínţ/şi io nu vreau să stau acólo reğiméntu ála"//

"bráva măi" !/če//"dáoă mi-ar veni toţi ca tine oáre ... a [r] a foz răní ş-a plecá d-eaíčea/io aj da magáru-afără" če/ de-aíčea aşá zîs//"gáta"/îi spúne la um plotonér/"dă-i pîine/
25 dă-i ţigări şi/s să dúcă la compánie úne vrea"//

şi m-an [d] uz la compánie ĭără/la compánia mea/pă front ĭar//

un an dă zile n-am vĭişcá dîm pămînt/ ... în tranşéu/ ... un an dă zile//

[Acelaşi]

30

zîcei oă ĭe o turmă dă oi

io am văzút o dátă/da ĭeram micúţă/ĭeram mai máre dăcît

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fetiţa ásta[1] /ĵerĕám cret că ... în clásа pátra//şî ĵerá ĵárnă/ ... şî noi avém o livádе-acólo kar úndă/n-az văzú dumnеavuástă/úndе-am strîns io azĭ fînu//şî ... a ieşí tat-al meu/oa să dea la víte/afáră//pe ĵo zăpádă/ce !/ĵo cret oă ĵerá mai máre d-um métru//şî oînd a ieşît afáră ne-a strigát: "ĵa veniz voi afáră !"//cîn am işít afáră/ ... ĵerеá acólo la [k] undе-aveám noi ţárcu/da nu să dusăsă/ştiţĭ/ou vítele//erеá acólo la ţaro/zîcéi că ĵe o túrmă dă uoi//pă ouvîntu mieu//ĵerá o túrmă dă ĵci/dòozăşicînc/sau şî şase e-am numărá noi dе-acásă/oă ... ştiţĭ/ĵe liváda mai péste vále-aşá//şi ĵ-an numărá dе-acásă//plus cáre să mai dusése prim pădúre//

[Şi ce erau ?]

lupĭ/ ... lupĭ//ş-a zîs/úike/biétu tátа/dumnezău să-l ierte că ... că[2]

şî/oum v-an spus/oînd î am işí noi şi ĵ-an văzút/şî ne-am uitá la ĵei/să jucáu/cum să juácă [ɛ] copoi din ăea//pînă la jumátea prînzului [ɛ] /pînă atúnca d-ăbiá s-au dus şi ĵei la pădúre//

[Si nu v-a fost frică ?]

păi n-erеá/da ĵerá [r] erá dăpárte/da//[ɛ] ĵerá măi mul d-un kilométru pîn-acólo/da să vědеá/cum ne-am uitá în ouast-aşá[3]/ că noi stam mai jos acólo/măi în cápu sátului/oînd ĵerám ĵo fátă//

iuána ge oatănă [6o de ani]

a murít în timpu războiúlúi

únu-a murít în timpu războiúlúi/s-a-mpuşoá c-o grenádă/ ... ş-a murít//ai sărácu dă ĵel [ɛ] /aveám um frate atît ĵerеá dă frumos/şî/ ... iel î ĵerеá pricéput aşá la toate/tuate le cunoştеá// şî dúpă cе a treoú răzbóiu/că a fost aĵiô aşá [k] erеá grămez/ erеám mai micúţă io atúnôa/nu ştiu/că ĵerám în olásа-ntîi//da ... ĵel erá máre/ş-aducеá/[r] aduôеa ou răniţă î: bocánc/şî fel dă fel dă muniţe//nu-i opreá nimen/nu-i [ɛ] dup-áea apăi a mai reĵeşî dă-i măi strîngеá că/ ... ôine-a adunát şî ôe-a făcút//şî/ĵel umblîn

1 Fetiţa subiectului, în vîrstă de 4 ani.
2 Înregistrarea a fost întreruptă de venirea unei rude a subiectului.
3 Subiectul arată coasta unui deal oare se vede prin fereastră.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

prim pădure/a găsit o grenadă/parcă [r] parcă să ui la ea cum era// uo grenadă dî așa nu știu cum îi spunea că ie//iera toată de fier/ și cu niște pătrățele uite cum ie pă fața asta de masă//și ... iel a vru s-arete la un [r] la un î prieten de-al lui/că cum să dăsfă-
5 ce,//și cînd a vrut iel să-i arete/cum a făcut/așa n-a fost î trăsă//ș-atuncea a ecsplodat în mîinile lui//da/și l-a făcut ... //ai dă mine/uo mînă n-o avea/cîn l-a adus/că l-a adus d-acolo dă la pădure//și ... creeri ierea pă pernă/în î sania cu boi pa unde l-a adus//a ! ce jale-am avut atuncea ! ... //

10 [Aceeași]

s-a făcu butoiu prăf

tomna d-um pașt/acuma nu îm mai reamintesc bine-n ce an/ ... ă ... am vorbi o-un î [r] c-un cetățean/să-mi aducă um butoi cu vin/ ... ca să-l am dă pașt//și mi-a adus/ ... cînd î an trimés î boi/că iera tăman atuncea în zî [k] în sărbătorle păstelui/ trebuia să fac și io curățenie-ŋ casă/ ... și ... cum or fi făcu/ cum n-or fi făcut aiîc așa/cum a sosit îŋ capu satului ... pă/ [k] io um pig dă cuast-acolo/iei n-a legat butiu-ŋ căruță/l-a lăsat așa dăzlegat//cînd î/uite vă spun pă cuvîntu mieu că am auzi de-
20 acasă cîn a trăzni butoiu//s-a duz butoiu diŋ căruță/s-a dus în [r] în î apă//ce/vro cîn șasă sute dă metri-a mers î p-o cuastă-n jos/și cîn a dat acolo-n mijlocu ăpi/s-a făcu butoiu prăf//iera numa vin din ăla negru//niște vin de [r] dă zîceai că ... //șî/ cîn^d vine/aveam o fată tot așa crescută/io la vîcea așa//și ...
25 cîn vine/io [k] mi s [r] mi s-a făcut semne-așa că s-a-ntîmplă ceva//și:

"lenuțo/unde [r] unde sum boi ?"

ice "vine/mămică" ce/"vine și ei"//

"fă spune drept/că io nu știu ce s-a-ntîmplat ?"//

30 ia a-nceput să plîngă/și n-a vru să-n spună//și ... p-oru-a venit un cumnat al mieu care iera cu boii și mi-a spus/cum a fă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cút/ș$^{i}_{7}$ ... //

[Aceeași]

un lup

ș-odátă venéam/noi aveam livéz$^{i}_{7}$ aîci-șá la topológ[1] /șî ve-
néam/acúm/ôe/ie vro [ɛ] pátru an$^{i}_{7}$/dácă ie pátru an$^{i}_{7}$//aveam î uámen
la fîn//ș-io am plecá mai dăvréme să viu că n-áveam pă nimen$^{i}_{7}$ aoas
să le fa^{ɛ} mîncáre//oîn am venít a^{i}îc așá-n oapu satului ī/^{i}er^{e}a
níște ôobán$^{i}_{7}$ ou ^{u}óile/ș$^{i}_{7}$ ^{u}óile treoúsĕ drúmu așá//șî răműsĕse vro
șapte ^{u}opt uoi dí la vále de drum//ș-io dă frioă oă mă múșcă cîi-
ni/zîc î"să iau un tîrș/din î [r] dintr-um pîríu d-acolo/ ... să
iau ôevá"zîo"um băț îm mînă"//cîn ies dim pîríu/un lup ^{i}era máre
întíns așá/uite-așá venéa după uoi/iel nu venéa la míne/după uoi
veneá// [a] strigát ôobánu-ăla/a văzú și iel oă a sărít cîini/șî a
venít/șî s-a dus pă [r] pă cuastă-n sus//da zîô^{e}án că nu mai
^{i}/aveam nim^{i}ig/niô în oab/niô ... șî/plecasĕm d-acólo cam bolnávă/
dă frica lúpu/păi ^{i}era fuárte-apruápe/uite nu ^{i}era niș oa d-iș
pînă-n drum/ ... dă míne//ș$^{f}_{7}$ mi-a sări și ră^{u}utatea dú pă míne/și
tuate și ... de-atúnc n-am mai văzút//

[Aceeași]

an fos salvá dă doi băiet$^{i}_{7}$

la uárba de múreș[2] am trecút múreșu pă zíua dă ^{u}optîspre-
zèce seotémvrie ... /dimineața zoru zîli//iar pă la ... óra ^{u}opt
... /sau nóo ... /oîn am apărút la creástă sus ... /ne-au descoperít
... /inamíou ... //acoló ... /după ce ne-a descoperit/au încépút
... atácurle ... /să trágă și uni și álți/a-ncépu să trágă și alti-
leria din úrmă ... /brándur$^{i}_{7}$//și-am apărút sus am înai^{i}intat pînă

1 Rîu în apropierea satului.
2 Localitate în Transilvania.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

suz la crgástă//la orgást-acoló ... ng-a apărút inamícu-m faţă//cî ng-a apărút inamícu-m faţă ... /oînd m-am trezît io/m-am trezît răníț//déja ne souláserăm ... îm piôuáre//și...m-an trezî răníd la piôuárélg-amîndóo.../după ôe m-a răníț oîn am văzút oă sund gáta răníț/m-am arungcat imediát uo dată m-am culcát/a dóua uară... m-ã goulát și m-am arungcát ínjo-o dată/ș-an luat o viruágă/î jos// și am mers pînã lúnjoa múreșului//acoló an fos salvá dă doi bãiéț^i... [ɛ] oare eráu ou míne/și atunô io n-ám putú să mai merg// și m-a prins únu d-ō párte dă [ɛ] braț și áltu de álts//ș-an fugít îm piôuáre ou míne/mai mul m-a dus tîríș/așá cum au putút/...pînă la pód unde trecúseră múreșu/pódu de!ierá pă váse cum să spúne// ș-acoló pódu...îl dăsooperíseră și-l rupséseră//ș-an trecú pîn la jumătáte/bãiéțî au fost amîndói oostentén^i/din oostánța/a știut înótu//și m-au [ɛ] arungcát imediát în ápă ou míne ou tot și ioi/ și-am trecú díngolo/și dúpă ô-am trecú díngolō/ioi au apúcát într-o párte/și io am foz vórba élúga unde-am putút//ioi ^eráu săn^ătós^i/știi ?//

și d-acoló am mers pînă la lini^a fierată//la linia rierată ^erá ^uo [k] un tub oáre să sourgă ápa...pă sub lini^e/ș-acoló am stát iar vro ^uóră pînă oînd au venít alț^i ^ostáș^i dă m-au...uroát sus pă oai/pă oărúță//și d-acólo m-a salvát și m-a duz lă abulánța divízi[ɛ]divízi în î/ [ɛ] în tîrnăvén^i mi s páre oă ^erá abulánța divízii dacă nu mă-nșél//

sándu ge i^uón [46 de ani]

luásě ũ lup o uáe

erám àste-vără...doi an^i...//am fost o-ũ ^uom d-a^ij^i dî sa de-i zîôem uână górge ș^i/stătéau acólo-n stînă să faôẽ și noi dă m [k] d-o másă/dă [k] să mîngăm ș^i...//stînd acoló.../ierá uói-li mai suz/la strúngă/un le múlgem/așa-i zîôe/strúngă...și/stăteán acoló să mîngă/să faôem mămăligă/și s ne ^dôem cu ^éle// și-ntre timpu-ásta/...a^uzîm uóile sper^índu-sě táre și oîini lă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

trînd//şî cîn işia afară/luasĕ ũ lup o uae//ş-o luase acólo-i un
doal/în partea as^{ta}/ş-o luasĕ jos către un izvór//şi noi iúte cu ũ
folinar/cu bîtele şi după el//...şi mergî p-acoló la vále/n-am
da gură dĕ loc pînă nu ne-am apropiîa de iel//cîn ne-am apropiîa
de iel an da gură ş^{f}/cu cîini/s-a băgă şi cîini-atunc//şi-a scăpat/
iera o uaie negră/la ũ uom d-ecî de la noi//şi am scăpat-o/
lupu-a loat-o pă dî sus de noi/a fugî d-acolea l-ã zgornit/...an
scos bricágu i-an tăia gîtu la uae/şi lupu-a luat-o pă dî sus s-a
dus iară la oi//şi-a mai luat una a băgat-o-n căldărúşe/m par-
tea éia/m [ɛ] căldărúşe//şi noi ã luat uaia aea/iel a [k] omul a
luat uaea/şi io î úrma lui/zîcá câ-i ie frică că ia [k] v^{j}ine u [k]
lupu şi-i ia uaia iar din spinare//...c-au mai păţit uni-aşa// [...]

şi ã luat-o şi-an dus-o la stînă/an tăiat-o/ş^{i} an trimés-o
la om î sat//şi cîn ne-am întórs iar acoló-n deal/am văzút óile
sperîéte/^{a}pă^{i} cîn am coborî la vále dup-aea/nu ierau sperîéte şi/
"or^{i} cum a făcú mă ?/ne-a luat álta ?/nu să puáte"/ierau tuate
sculate sus/iéle dormeau tuate-atunc//

şi ăla zi^{i}ce: "am băgă cîini-m partea alantă/dincolo aşá"/

şi am văzú că i-an găsi dimineaţa numai o căpăţîn-aşá şi
semnele//^{o} mîncáse tuată/nu mai lesése nic oz nij nimíc//flămînd//

vîlcu iuon [18 ani]

núnta

tomnéşte lăutări/după ce-i tomnéşte logodéştę/după logór-
nă... [r] după logórnă vin [k] víne núnta îlibreázã/fáce sara
fedeloj la fată...îi fáce brad cu hîrti^{i}e dĕ [k] cú cuále din ás-
tea dă hîrti^{i}e dă brad/cu...f^{h}ire dă mătase-aşá/le leagă frumós/
vine-ncoronát/...iară la băiat fáce fedeléşu lui il...bărbiereéştę/
după ce-l bărbiereéşte p la oora zece úspe dup-acéea jucă tot
tineretu-afără.../iară...dimineaţa dă cîn să scuálă pleácă cu
lăutări prin sat la ginere/la mireásă/la oora ob/zece víne la
mireásă s-o ia cu núnta.../bagă masă la mireásă/dup-acéea să dú-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ôe dă să cunúnă/ș să du[g] la gînere//și bágă seára iăr másă//ș dácă-i măi rămíne preparáțiile/mai bágă și lun sára másă/ș...joi să duc iar pă-ntorsúr/la fátă/ș...să termină//

[Cum se duc pe întorsuri ?]

să dúce părinții lui ou rúde/cu neámuri/la fátă/acásă/ joi//și dácă s-au dus și di la fátă duminică sára cu ban/pun și di la băiat ban/dacă nú sîn toz grátis//și gáta/și rămîn la băeát/că la el trăbă să săd/fețelę//

cónteș ilíŋca [21 de ani]

să fáce săzătóri

s-adúnă fete múlte la ũ loc/băieți/fet [k] mamele la fete/ lucreáză.../măi fáce...d-ăștea dă să púpă/pure cêlu/curelúșa...//

[Cum se face ?]

e/zîce um băiat "învîrte-te pure cê"//

și di cólo zîce..."nu mai poj dă pînte cê"//

"de cînd și pînă cînd ?"//

"dă cîn v-aș pupá io pă dumavoástră/și pă dumavoástră"//

ș-apăi tě duș și puph fețelę-álea dóo//sau curelúșa/o phítul și care ț-o găsăște-z dă cu [k] dacă n-o găsăști iúte-z dă cu ia la sphináre//pîn-o găsăști/îs cără cu ia [l] //și să petreôe frumós/pînă la terminăre...//

[Aceeași]

în sára de ánu nou

în sára de ánu nou.../să strîŋg mulz la ũ loc/ascúltă la aparáte/bea/míŋcă/jucă.../s-adúnă fețe la ũ loc pun gálę...//

[Cum ?]

pun [k] adúnă [ɛ] străkíni/castruáne múlte la ũ loc/și bá-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

gă su̯ éle...piáptăn/oglíndă.../lînă/măméligă/boábe...//şî cáre ţi le găsăşţe-acoló/dácă găsăşte oglíndă zôe oă ie săráo/dáoă găsăşte piáptăn zíce că ie zîmbát/rîjît [!] .../găsăşte línă şî măméligă zíce că ie bogát/l̯ea bogát...//obicée/ca-m̯ bătrîn[1]//

[Şi fetele care vor să ştie peste cît timp se mărită ?]

álea să duc pă colea/pă lîngă gard̯ şi numără pári//şî̯ véde ôe par a găsît/zíce ca ála-l [k] açá-l ia/iar dácă vrea să vádă cîn̯ să-mmărită [ɛ] atîrnă bţele//

[Cum ?]

le-arúncă pă un [k] cîte-um̯ prun/ĩ̯ sus/şi dácă le-a aruncát pînă nu s-au̯ aninát/le mai arúnc-o dátă/a doua uáre/pînă s-anină [!] //şî zíce că peste-atîta timp să-mmărită [!] //la atîţa an[1]// dácă s-anină dim̯ príma dată/dim̯ príma dátă.../ôe oă ánu-ála gáta/ se-mmărită [!] //

[Aceeaşi]

673. A R E F U [AIR I, 782]

(jud.Argeş)

Culegere: 1967; GG, PL, BM, MV; transcriere: PL

dóo féte le am tóoma pe líniia túlôi

dóo féte le am tóoma pe líniia túlôi[1] /măritátă//

atúnô ĩ̯ uo míie nóo sútă patruzé̯ şi̯ şáse/ou fuámetea áea/ m-au̯ dus şî ieu̯ cu iéle la culés/cu dóo féte/zîc: ám avút vreo doi ban[1]/ă luuá níşte porúmb̯ d-áia véki/"tátă/voi rămînéz̯ la culés/şî ieu̯ mă̯ uc pîn-acásă cu porúmbu"/că n-áv̯ am acásă ôe mîn̯oá/ôe ierá ca acúma/malái̯ destúl/píine destúlă ?//trebúia s-alergăm/să umblăm pă úndeva/şi...zîc "ieu̯ mă duc pîn-acásă/duc porúmbu/voi̯/...stas̯

1 Tulcea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şi culeğeţ"//

am vint acás/ne-am lăsát porúmbu/ne-an dús înapói/am culés porúmbu/oîn să pleoăm/um băiát zîce:

"îm laş[1] miie pĕ leána"/o kemá léna//

"î laj miie pĕ leána" îce/"vreau s-o iau ieu"//ierá tot oan deodátă iei[1] ...//

"e/păi/bine mă/da oum să ţ-o las ieu că nu-i o váoă"/zîo/ "s-o vînz/s-o...am şî ieu acásă mătúşă"/aveám...feméia ailántă ierá mai seriuásă oa ásta/bine ierá a ei copíii/vórba ăluia//zîo "am şi io feméie acásă am şî...dáoa voi vă plăcez" zîo/"vii dúpă ia acásă"//

a luuát adrésa/úna álta/pă la vreo dóo săptămîn m-am pomenit o-a vint acásă dupăa//a venít acás-am făcut uo logónd-acîia/úna álta/...i-a luuát/o-a fost a mai mioă/i-a luuá báinile la a máre/ îe să faz dómle/tapáj dă a máre/ierá pregătite pentru ia/tapáj dă a máre/oă...oîntá mereu a máre oă íce:

"îine áre noróc áre/
púne piátră şî răsáre//
îine n-áre noróg n-áre/
púne şi busuióc
şi n-a ieşít dĕ loc"[!]
oîntá a máre[!]//

mă-sa a mai îmbunát "lásă mámă oă-ţ fac şi ţiie áltele"/ aveám uoiiţe mai múlte/atúnôa aveám vo dóoză şi bevá dă uoi/aveám doi boi/aveám vo dóou vaci[1]/..."lásă mámă că-ţ fao al[ta]"/îm fine am făcu logóndă/i-am luuát ô-am avút/am plecă c-un ginere-al mieu şi ne-an dus ou toţ acoló/i-am scos hîrtiile la primării-acoló/úna álta/acu ei acoló nu fag núntă ca la noi imediiát/a făcú núnta tómnai la ánu//îe să...acúma la ánu oîn [k] ieu îe le-a zîz/"mă" zîc "vă dau um porc şî vóuă"/aveám doi porî/zîc "vă dau şî vo uo um porc oîn îţ faîe núntă să veniţ să-l luuáţ/să-l avéţ şi voi la núntă să...ou îe sta la másă"//

iei oîn a venít/acúma ierá uo áltă vecînă/acoleá/şi băeatu

1 Subiectul îşi drege glasul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ieĭ n-a fost atúncî în timpu ăla/a fost î războĭ/ierá leat cu-al mieu/cu únu iliie al mieu/ș-á fost î razboĭ/cînd a vin băiátu dî războĭ mă-sa i-a spus/că fétili lucráse pĕ la ieĭ.../"mă mámă" îce "tu nu ieĭ fată dî sad d-aiîc" îce "dăcît" îcĕ "tu ieĭ sóra léneĭ"/

"așa mámă" îce/"párcă ieu știu sóra léneĭ"/băiétu băiát/ "párcă ieu știu sóra léneĭ" ice//

"lásă mámă" ce/"că fácem noĭ așá fel d-o vez"/zíce/"dáca-ț plăce mámă/daca nu"/ce/"miie mi-a plăcú că sîn gospodáre/sîn hárnice dă múncă" îce/"iuț//úite lína" îce "d-un an dă zîle-aiîc/nu să cârtă cu ăĭ bătrîn/nu să...să dúce ou ieĭ la cîmp"//álea d-acólo/ca că "dă-l drácu dă bărbát/s să dúcă dácă-ĭ trébuie să áre/s să dúcă dácă-ĭ trébuie să prăjáscă"//iéle nu/púne mîna pe oaĭ/î bámă/ fúge/la cîmp/gospodăriie//oum ierá atúnî/vórba álúia/acúma sînt în colectiv//și/î-a făcút ieĭ cînd a venit ?/a venit am tăiá pórcu/ úna álta/ierá cu...miliuánele álea/adioă nu tómnaĭ miliuáne/ierá maĭ juos ceva//

fáta: "tătioule"/îce/"ne daĭ"/îce/"și pă costánța pă sórîmea"/îce/"să ne-ajúte și nóo pă drum"/ieĭ ou plan/ca să să dúcă s-o vază ăla//"ne-o daĭ și nóuo"/îce/"să ne-ajúte la núntă"/îce/ "și nóuo pă drum"/îce "oă nu putém"//

mă-sa: "ĕĭ ! așá crez tu"/îce/"vreĭ să mi-o luuăț și p-ápa p-acoló"/îce/"hs ?" îce//"nu să puáte !" îce/"nú să puáte/nu să puáte !"//

"haĭ/fă/lásă-ĭ îm páce"/le-en da vo treĭ súte dă miĭ dă leĭ/ș-am mînă și băiatu cu ie//"ducéțî-vă/tátă/toț/petrécet úna álta/acólo núnta/úna álta"//s-au dus ieĭ/au făcú núntă/acólo/au petrecút/acúma băeátu-ăla i-a plăcút pă fată/fata vórba álúia făcută bine/i-a plăcút pă fată//

că s-o lase/băiátului/i-a zîz băiátului:"mă iliie/úite/ lás-o" îce "că/úite/vreau s-o iau ieu"/că nu știu ce/

"cum s-o laz mă"/ce "cîn m-oĭ dúce-acáz mămica" îce/"tatícu daĭ ca taticu"/îce "oă iel ie maĭ bun" îce/"da mamioa" îce "mă ...mă ia ou prăjina"/îce "oum să ț-o lás ?/nu să puáte"//

sóra ieĭ ar fi vru oa s-o fúre/cum ie la ieĭ obicéiu/da băeá-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tu dăştépt/oîn a ieşît o ţîr p-afară/îl vede la colţu casi p-ăla/ îi vede fularu alb/stî la colţu casi ca nu cumva o ieşi fata s-o apuce s-o [r] s-o ia//

"gata/haideaa/tu trec colo-m pat/nu mişt pînă diminiaţă nu te scol d-acî"/şî iel la mărgîne/băeatu//nu mai/fata ce iera să facă/iera mai mică ca iel [!] a ascultat/diminiaţa a adunat/ oă ieşi sînt/[...] //i-a adus aciia la ocalac[1] //a vint toţ/a venit după băeatu:

"măi iliie bă/pă uite bă/pă uite bă/una -o mai duc tu acolo mă/î harefu[2] ăla mă/sup muntelo-ăla mă"/zice//"lăs-o mă aci mă/hai mă/ hai mă pă la noi mă"/zice/"să vez şî tu c-avem cu ce-o ţîneă/mă/hai şî...avem porumb/avem grîu/avén de toate"//

băeatu i-a spus:

"îs plăce ?/rămîi ?"/

ce "rămîi"/

"atunc treaba ta dacă tu/...miie să nu spui pă urmă"/ice/" "că c-o fi o-o păţî"//

n-a mai avu ce face băeatu/s-a puz la băutură/la petróer [!] /lor le-a da drumu/s-au dus pîn sat/s-au plimbat/la vo trei săptămîn p-urmă a ven băeatu-aoasă sîngur/ă !/mă-sa...să-l omoare acuma/

"lasă-l fă"/zîo/"păi ce vrei tu" zîc "să ia p-amărîtu-ăla"/ o cereă unu d-ij dî sat/încă altu/"să ia p-amărîtu-ăla"/zîc/"um beţîv ş-um prăpădit şî p-ăllant" zîc "tot aşa un amărît"zîc "lăsă fă" zîo "oă ieşi au altă viaţă" zîc "acolo" zîc/"au la cîmp/au unde muncî/de ôe ne-am duz noi acolo"/zîo/"ne-an dus că n-am avu cu ce trăi/d-aia ne-an dus/da ieşi dacă au cu ce/îş fac gospodăriiţe"// am domolit-o//la vo doua săptămîn a vint p-acasă amîndoi//biotu băeat întreba:

"fă"/ice/"ie rău tat-to ?" ice/i-era frică că ca că-l bat [!] e ! "ie rău tat-to ?"

---

1 Cogealac, localitate în judeţul Tulcea.
2 Arefu, localitatea de origine a subiectului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"nū ! tătícu ie foarte bun/mămica-i mai uricoásă"/zîce/... "cî ie tătícu acasă" îce "nu...nu mișcă nij mămica"/îce//

a vinit/a vinit în bătătură acolo zîce:

"ē/ne poftiț în casă ?"/

"apă de ce să nu vă poftim ?" zîc//

avem o...am făcut vorba ăluia/ș-aleia/ce iera să-i fac/haine/o pereke de juncan[1]/n-a putú să-i ducă/vro cînc oi/le-am vîndút ica și i-an duz bani/i-an duz vreo...ucob milioáme cum ierea atúnc/că nu le-a putud duce pă tren/ierea keltuiálă//și úite sînt acú dă cîn s-a făcú colectivo/ăla mai...d-a luat-o mai pă úrmă/de cîn s-a-ncepút colectivu ie brigadiér dă cîmp//ăstălánt ie la...cu vro doi ani mai î úrmă/a-nvățát școálă/ie to brigadiér/to de cîmp/o duc bine/au gospodării bune/au...//

dă ce mi-a fos totu c-a murí biátă mătú [k] feméia d-întîi/n-am apucá s-o duc și pă ia o dată să váză și ia únde șed și cum trăiésc//astalánt-a mers [!] de vro doúă uori//

trăiéz bine/au de toáte/au gospodăriie frumoasă/au... //

bănícă a iiuón [67 de ani]

[Originea satului]

satu-ásta-i mai vek oa bucurești//

[Dar ce se spune despre el ?]

î iel a fost atúncă-naiinte șapte moși/atíta a fost în háref/aiíca/șapte familii/și cînd a foz vlad țepeș/d-a fugíd dă la [k] dě turc/dă ș-a făcút cetátea asta aiíca și n-a putút trăi nic în cetate/a veni la ăștia șapte moși și zîce:

"dumneavoástă să mă ducéț/să mă trecéț î ardeál"//

ieí au potcovit cáii cu potcóave[le] napói/ca să fiie úrma/î log de dúsă/vîntă/...să nu le mai poátă lua/și i-a scos pînă s-a văzú transilvániia//acolo:

"ce vreț dumneavoástră ?" că a avút áuur/a avú desáj cu

1 Este vorba de cetatea lui Vlad Țepeș din apropierea satului Arefu, ale cărei ruine se mai văd și astăzi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

áuur/"ĉe vrez dumneavoástă/bān[1]/áuur/sau să vă dau moşiia ásta"/ c-aveá moşiia ásta p-aiíĉ//căpăţînén[1] [1] /hotár cu sălătrúcu[2] şi ápa árĝeşului/pînă la trãsilvániia/iará moşiie cáre iará stăpînită dă iel/"ce vreţ"/zíĉe/"să vă dau bani sau moşiia ?"//uámeni ĉ-a zîz/ "báni ie ca báni/ mai bine dă-ne moşiia ásta"//

a scos o coálă dă căpriuáră/piéle dă căpriuáră că n-aveá pă ĉe soriie şi-a sta şi le-a scris//să áivă dă moştenire dîn neam dă neámu lor//

şî s-au dăspărţît şî iel a trecúd dîncolo/a avú doámna preá frumoásă şî pentru áea a foz cam mai mult izgonít/ş-a-mpuşcád doámna/că d-áea zíĉe acólo váleа doámni/spînzură către ardeál/a-mpuşcát-o şî iel s-a dus...în trãsilvániia şî uámeni au venit înapói//

ĉ-au făcút uámeni pă úrmă ?/s-au îmulţît//s-au dus úni pîn muiést[3] /s-a dus úni pîn ĉiucănést[4] /s-a dus úni pă topológ s-au dus...//

ăi d-aiíĉ ĉ-a zîs/"voi v-az dus/nu mai avéţ drept"/s-a pus cu pári pă iei/ăştia...ĉ-a făcút ?/a vîndút la únu bánu filipéscu/ a vîndút dréptu lor//bánu filipéscu a venít să puiă hotár/pă márjînea sátului/nîzdecúm númai dréptu lor/a venít aiíĉ aşá a fost o cásă véke/ou piétre de-áleа márili în cărúţe/scriiá pă iélă/áref/ bánu filipéscu/pă párteа ailántă/aĉiia i-a întîmpinát uámeni-ntr-o sărbătoáre la cîrĉumă/oámeni cam beţ/nu şi ĉé/i-a bătút p-ăia víne haleа/le-a dat piétrele din cărúţă jos/cum ieреá atúnĉ/cu măĉúca// ei !/dácă bánu filipéscu-a văz că n-o să fácă treábă/i-a vîndút-o/ ...lu váru-so/sau cum o hi zîs/iórgu/ápăi s-a judecát cu/iórgu ou comúna pînă s-au săturát//

cum ieреá atúnĉ pol[1] d-áuur/veneá la míne/dácă dam um pol d-áuur mă treĉá că am şi drept/dumneatá dácă nu deai/te tăiá//şî să ducéa/şî s-a judecát cu iei pînă cîn s-a/...rămás pă váleа reа/ o vále-aiíĉa sus/îi zîĉá váleа reа//s-a-mpăcát d-a rămás hotár vá-

1 Căpăţîneni, comună vecină înspre est.
2 Sălătruou, comună vecină înspre vest.
3 Localitate învecinată.
4 Localitate învecinată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

leŋa reŋa/şi d-acî-ŋcolo a rămas aĮ luĮ ĮórgU munţî cu pădur[1]/cu tótu//

Įórgu ála pă úrmă a băgát c socîetáte/a venít únu léser/ála a făcú liniĮa/aĮîca aşá pă răŋ a făcút un tunél/că áĮa a vru să-l
5 facă pe párteŋa dĕ către noĮ/că pe párteŋa de către noĮ/nu maĮ făcă tunélu//îl costá ban[1] greĮ tunélu-atúncă/că să făcă númaĮ dă... italiĮén[1]/nu Įerŋá ca acúma îm pátru lun[1] dă zîle a găŋurid ĵgábu ş-a trecút pî ĮeI//să lucrá greŋ/cu ráŋga cu cocánu/a lucrát aproápe-a costát.../n-a costát liniĮa dă la árgeş[1] pîn-acîĮa cît a cos-
10 tát tunélu//nu l-a lăsát ŋameni c-a zîs că dácă bágă liniĮa pă la noĮ ne Ĭa şî pădúreŋa noástă... //

[Acelaşi]

[Amintiri din primul război mondial]

ēĮ !/războĮu a venít aĮîca péstĕ noĮ/cum îĮ zîcem noĮ/măgu-
15 reáŋa[2] //Įeŋ Įĕrŋám dă vro şáĮsprîzèce an[1]//neŋ-a scoz dîn sát/că sâ făcem traŋşéĮe/zîc armáta noástă//am işît pîn-acî sup pădúre/ acî su pădúre n-am maĮ putút Įĕşî a venít/a Ĭeşî némţî/...uŋguri ş-aŋ pus cu mitraliérîle p-aĮ nóşti/tráĝe-Į...şî dă-Į/a-ncepút a vení armátă d-a noástă cáre cu oápu spart/cáre cu picŋáreĮe
20 rúpteŋ/...cáre-n toáte kîpurle//Įerŋ túnur[1] ş-aĮîj la noĮ aşĕzáte dăstúle/da/trăĝă ş-aĮ nósti da dăĝăba//şî am foz nevoiĮt să ne retráĝem//neŋ-am dus c dată/noĮ neŋ-am răfuĝiĮat aĮîc înt-o comúnă jos/lă albést[1]/aŋ staŋ vro dóo săptămîn[1] am venít acásă//după ĉ-am venít acásă/îĮ...maĮ dusăsă-napoĮ pă nemţ/după ĉeŋ-am venít acásă
25 Ĭăr neŋ-a luŋát/Ĭăr neŋ-a luŋát la refuĝiat/neŋ-an dus tómnaĮ la vălcêle[3]/aproápe dă merişán[1]/aŋ stat acólo Ĭără/cîteva săptămîn[1] pînă cînd a trecú némţî//Įeŋ Įerŋám dă vo şáĮspe an[1]/a spus că sâ plecăm toţ/să ne retráĝem/m-am dus pînă la titu/cu-ŋcă c-un [ɛ] ve-

1 Curtea-de-Argeş.
2 Numele unui deal.
3 Numele unui sat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ĉín a mieu/la títu acólo-ntr-o sa [k] noápte/ierá um frig/că ie-
reá-n póstu orăcúnului/ierá un ĝer/dă zìĉái mámă doámne/am făcút
un foo acólo/ne-am culcá pă lîngă foc/mai avéám o cămáșă-n traístă
și mai avéám o peréke dĕ pantalón[1] cum să purtá atúnĉa nu le prea
purtá în négru/să purtá númai ĩ alb atúnĉ/ĉoéreĝ le zìĉám noi//și
ne-an culoát pă lîngă un foc//nuáptea cum o f[h]i făcú ne-a ars că-
máșa pă la spáte/p-aiíĉ [1] așá a luá foc/adormít//

dimineáța ĉe m-an gîndit ieu/"da únde să mai mă duc ieu/măi
oámen[i] bun[i] ? ieu nu mă mai duc" zîc/"ieu mă-ntórc acásă"/zîc/"da
ĉe-o să-m facă și némți"/zîc/"o să mă púie la lúcru să lucrĕz/
mîncáre-o să-n dea/ĉ-o să-m facă/ieu d-aiíĉ încólo nu mai merg/
cămáșa ásta am árs-o/mai am úna-n traístă/de-aĉi-ncólo ĉe mai
fac ?"/m-am gîndit ieu sîngúr//

i-ã spuz la băeátu ăla oáre ierá cu míne:

"bă"/zîo/"ieu nu mai merg"/

"păi/o-o fi o-o pți/oă nu știu ĉe/că să mai mérĝem"../

"nu/io nu mai merg"//

m-am întórs îndărăt/a mers și iel ĩ úrma mea/merĝá așá/la
zéĉe douoj dĕ métri ĩ úrma mea/că să viie/că să nu viie/mergín../
merĝá puhói/lúmea/m-am întîlnit și cu tát-al mieu acólo/

"hai mă" íôe/"hai la vále" íĉe/iel ierá bătrín mai de [ɛ] ca
ĩ răzbói/"hai mă/hai la vále"//

"nu mai merg ieu/doámne păzăștę/nu m-or tăia" zîc//m-am în-
tórs îndărăpt pîn la armáta noástă/așá zîc/"ôe/ôe să-m facă"/zîc/
"e/um băițándru"//mergín am mai da dă áltu băeát dî sat d-íĉe/

"bă"/zîo/"ieu nu mai mérg"

"bă"/ôe "nu mai mer niô ieu/hai că merg și ieu îndără"/ne-am
îndoldășît amîndói//și mai merĝá ș-ăllant va să zîcă un fráte la
feméia care-ã luát-o ieu/a fost/mai merĝá și ala da mai încót așá/
mai agále//mérĝem/mérĝem/véde p-o cîmpíie o hîrțoliie dă cai//

"bă"/íôe../"ieu am pĕ fráte-miu la cai aiíĉa/hai să vedém
nu cumva ie și iel la hîrțoliia dĕ cai ?" íĉe/ierá uámen[i] cáre
conduĉá cáii/să-i dúcă dupá armátă//ám mers acólo pă cîmp/s-a-ntîm-

1 Subiectul indică, prin gesturi, locul unde i s-a aprins cămașa.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

plă că kar a fost frate-su/nu l-a mai lăsat p-ăla...frati-so:

"hai cu mine"/îce/"hai la vale că-z dau un cal"/mi-a zîs şî mi̯e că-z dau "fhi-ţ-ar căi̯i drácu" zîc[ɛ] "cu grében[1]li i̯işîte"/ zîc "úne mă uc i̯o călare/o să mînc dî cal ?"/me-a venît aşă/ni//i̯eu nu m-am întórs cu-ăla ş-am venit îndărăt//am venit pînă-ntr-o comú-nă/într-o común-aco[le]á i̯işîse doi pop[i]/lúmea/să vedeá un cîmpulét şî p-o vale i̯eră sat/işîsără toz la şoseáua máre să uitá la armátă cum trecă//

mai stăm ôe mai stăm auuzîm: vyiuū ! o guleá de la nemţ/ b[h]um !/vyiuu !/alta brru !/o luuă pópi numandăcît/i-aşa[2] le făcă bărbile/şî fug[i] !//a luuát-o şî noi//amîndói doi băiţándri//

ăla ice "hai la pópa-m bec" če/ăla če "hai la pópa-m bec"/ "hai mă şî noi" zîc/"to la pópa-m bec/să scăpăm şî noi" zîc/

ne-an duz/ne-an grămădit toz la pópa-m bec acólo pă lîngă pútinli dă várză/pă dúpă pútinle cu várză/a luat pópi amîndói doo[u] cărţ/ş-a-nceput "potoléste doamne/furtúna"/dă-i/cîtiră i̯ei pópi acólo úna álta//s-a domolit//îi duóa p-ai nósti oa pă gunói// ne pomenim numaidecît cu némţ[i] /işîră pópi numadecît cu batiste álbe/î mîn-acólo/işîră cu cîte-o...sîtă dă nuc/le déte la nemţ acólo/

"cătánă/catana"/cătá dúpă armátă//"catánă"/dă noi nu s-agăţá nimen[i]/níste copii//če să mai/...an zîs că ne găzduie şî pă noi pópa acoleá/vórba ălúia c-aveá dăstúle şandramále/če...a zîs că n-are únde/pópa/nu ne-a găzduit/am plecá cu biétu [h]ăla p-o úliţă î suz la deal/"hai mă" zîc "vedém şî noi únde"//întreábă cóleа/nú/întreábă cóleа/nu//

um bied dă om mai sărmă că vez ómu săráo întodăuúna i̯el ie mai/...cum să zîc/ie măi milos/să ráou aveá vro pátru ôinc copii/ zîce "haidéz la míne"/ice/"dě"/ice "la míne...o h[i] mai mizére mai nu ştiu"...//

"noi n-avóm dă mizére"/zîc/"pă sal-aooleá să f[hi]ş[i] noi să nu fhim afără" zic//

---

1 Subiectul imită zgomotul produs de explozia ghiulelelor, făcînd în acelaşi timp gesturi largi pentru a sugera explozia.
2 Gest pentru a arăta cum le fluturau bărbile.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ne-an duz la ala/bietu om săracu a pus femeia/ne-a făcut o țîră mămăliguță zîce/"n-or ni avînd"/noi avem niște brînză la noi d-aea dă burduf/le-am da și la copii/a făcu copii cîte-um bulz/acoleá/una alta/dimineața bietu om a sculat femeia iar dă dimineață ne-a făcu mămăliguță/am mîncat/am lua la noi cîte-o țîră/ș-am luat-o iară pă soseá//haida/haida/haida/trecă nemț/droaie/droaie/hoː ! ioː ! hoː ! ioː ! merău//la un cot dă soseá/la un dărab dă soseá/vedem doi nemț venind//trecăm noi șantu-ncoá/trecă și iei oa să viie-n fața noastă/trecăm noi așa/trecă și iei îm fața.../pînă ne-am apropieat//ne-am apropiiat io ! să stăm/ne-a cu [k] școtoși de ban[1]// ne-a sootoșid dă ban[1]//aouma io aveam...aveam kimirașe noi/atunca/ăla care ieroá cu minĕ/tovarășu ăllant iel a avu ban[1] și i-a avut băgat hic[1] /ieu i-am avu pă la spate/iii să uitá merău să vază-i véde cinevá/și pă iei/i-a lua bani numadecît ai ăluia/io i-ă spus oă...n-am/n-am/la mine nu iĕ//mă...dăsfăcu kimiru colo nu ĕ/n-am// ne-a lăsat/că le ierá frică și lor că-i mai véde cinevá//

ș-am vin la deal/am venit p-ormă pînă-n dre [k] dî sus dă pitești[1]/dî suz dă piteș ne-a apuoá nuaptea iar/dăm d-um biet dă unkáș cu dóo vaș/le țînea pă lîngă linija ferată[1]/le păștea așa acoleá...//

"măi unkule" zîc "uitĕ/am dormi și noi undevá" zîc "că ne-a apuoá nuaptea" îi spusărăm "uite ásta/uite ásta"/.

"uite" îce "vă ducez la casa aia colo" zîce "și vez câ-i o mătușe"/îce/"să-i spui să vă facă mamaligă să mîncați" îce "că cine știie ș-ale ei pă unde mîncă"/avea și ea/avusăsă și iel dóo fete și pleoásără și ielĕ să...retragă//

ne-an dus aoolo//ę /acuma noi/paica ierá.../cîn ne-an dus în cás/să-i spunem mătuși să ne facă mîncare/vorba ăluia/matușa ierá cam uricoasă//vine unkașu/după ce sătură vácile/și să-psărează-o țîră vine și:

"ai făcu mă/mîncare cevá la băieții ăștia ?"/

"ei ! le-am făcu mîncare"/ce/"am stad dă mîncare"/îce/

"pă/pune și fă mîncare/cine știie ș-ale tăle cînd/pă unde mănîncă" îce//"cine le dă mîncare"/îce//a puz mina unkașu răpede-a...

---

1 Subiectul arată, cu mîna dreaptă, locul la brîu unde tovarășul său de drum își ținea banii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

făcu mîncare-am mîncat/ne-am culcad/dă !/noi am dormit/osteniz după drum/ca să vii/vorba ălăia pă drum.../după ce...ne-am culcat am hi dormit ce-o hi dormit/vine unkășu:

"bă băiez mă"/ice/"mă băiet" ce "ia sculați-vă tată" ce "mi-ajutat să tai" ce "c-am um porg mare"/ice "mi-l ia nemți"/ice/"hai să-l tăiem"/ice/"mai bine să-l mînc ieu"/ice/ieră pă postu crăcănului//ne ducam.../ieram gerlani ieream/da ieream țapani/vorba ălăia/pusărăm mîna pă...porg mare/unkășu cu baineta/i-a băgat-o/i-a băgat-o și la inimă n-a zis porcu nio/...nimic//nemți trecau pă drum merău și nu ieră dăpărte-așa tare [!] a puz mîna unkășu și "hei !" zîce-"acuma culcați-vă"/zîce/"că mi-l reguléz ieu" ice "numa atîta mi-a trebuiit ca să-l...să-l văz tăeat//l-a regulat unkășu/una alta/am mai dormi noi/nuaptea mare dă tuamnă/vorba ălăia//dimineața ne scoală unkășu "hai ! hai ! dă mîncat"/ice/...încărcase unkaș-o tigăie grozavă dă carne-acoló [!]cu ficat cu una alta/"hai mătușă și"/

"hăi ! mînc ieu cu dulce/nu mînc"/

"mîncă căpă"/ice/"ce" ice..."ce-n trebuie mie"/ice/"mîncă căpă"[!]//

am mîncat/cu biétu unkáj/ne-a tăiat unkășu cîte-o rălie țapănă dă măligă/ne-a da la noi carne/ș-am plecă/e !...[!] ș-am venit la vălcele iară/cîn am veni la vălcele plecasără familie/a mea/a lui rămăsese că-i murisă o soră/și cu întîmplarea cu moartea/mai nu știu ce/...au mai întîrziat//și ieu am venit/pă urm-am vint...singur la deal/am venit...//

d-estea/uite/petrec așa...//

[Același]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

674. N U C Ş O A R A [ALR II,784]

(jud.Argeş)

Culegere: 1967; PL, BM, MV; transcriere: MV

la miuáre

ţerám în pojárna[1] /la miuáre//ţerám răcutát...atúncâ/ţerám... tînăr//au venít [ursul] /şi ţerám sîngur/tovărăşu ţerá acásă/dăvale//au veni şi...ţo...durmíam p-o piátră/sus/aşá//ţerám la miuáre-atúncâ//au venít/şi ţo...nu l-ã lăsá dráculuí ? s-a [ε] s-a azvîrlít î uoí/cu cîini grămádă/ţerá lúnă/frumós/şi l-ã văst/l-am ...luat...uáţa/[k] a luat un bătál/um berbécâ/ş s-a dus cît coleá dîn gruápă/a văzú că...cîini nu puneá gúra pă ţel/că sîn cîini dă púne gúra/da aţ...aţ ností d-atúncâ/áţa nú puneá/da...să dă la ţel/da.../s-a pus pă ţel să-l mănîncâ-apruápe ca...ca-n drum iâ// ţo nu-l laz dráculuí ?...am luat...un bolován dă jos/că erá lúnă/ frumós/şí m-an dă dasúpra ş-am zvîrlí/l-am lovví pesémne//a azvîrlít...bătálu/ála dă-l luásă/hóţtu ála/l-a lăsá şí...a venít îndărăt î uoí//şí mi le-a lua dí la úrmâ//le-a lua dí la úrmâ/ nu maí prindeá//le-a dus...pă cólo pă pojárna/p-o căldărúşe d-ále/pîn le-a băgát în jip //[r] pîn le-a băgát în jip //şi cîn le-a băgát acoló.../a prins ţar o uáe//s-a [k] n-ăm maí [k] l-an lăsá drácu/nu m-am maí/...n-am maí zî[2] nimic//şi le-am lua p-alelánte-ndărăt şi...ã scăpá dă ţel//

sima ţuon dun
obzeşásě dă aní//

[Date biografice]

sîn născútă-n secătúrí /tot în comúna nucşuara/şi-am ve-

1 Nume topic: munte din sudul masivului Făgăraş.
2 Sat al comunei Nucşoara; acum se numeşte Gruiu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nit aiîca cînd ierám dă pătruză și...cînz dă ani am vinit aiîc// că dacă io-m rămas...mamă la...toț frații mnei/mama a murit/ș-am rămas ieu//și am vă [k] trebuii să-ngrijez dă toț/pînă cîn [k] oare s-au căsătorit/care-au murit/și...rămăseseu cu tata numa//a muri și tata/și io am rămas sîngur-acoló/lîng-o pădure//și...ă foz nevoiită să pleg d-acoló/că...cum ierá să mai trăiesc io acólo sîngură ?/n-aveam cum//că ierá dăparte dă lemne/dăparte dă ápă/ dăparte dă tot...ai miei/dă fraz/dă...//și m-am retrás aiîca/ lîngă...fráte-miu ásta//și mi-ă făcút o țîr dă căsuț-acî/o țîr dă bordeiáș așá cum s-a putút/și...am stat acî//

floárea i bélu
dă șaptezèșiuópt [de ani]

hópșă

făcéam așá/ne adunám sára/în [ɛ] în sărit dă lúcru-/i zîcá șezătuáre//și torcéam acoló tuate//mai făcéam ș-aminteri/îi zîcá hópșă/ne băgám așá cîte șapte ob zéce înse//ástă sar torcéa la míne/mîine sar torcéa la álta/póimîine sar la álta...//

[Și vă dădea și de mîncare gazda ?]

nu//nu//băgá buábe...dă porúmb să hárbă/'ă/și mîncám d-álea [!] //la fiieșcare: ástă sără dâcă ierá la míne făcéam ieu/mîine sar dăcă ierá la álta făcá álta/póimîine sar...la fel...//

[Și se spuneau povești ?]

ă ! păi trebuiá să tuárcem/să fácen jurubiița...//mai stam dup-áia...dă...taiínă/dă[!] ...plánuri//

[Aceeași]

uóiile

acúma a ieșit toate-acîia la...izláz mai suz dă...dă sat/ și acúma/pă data dă cînc/acúma...s-aprópie plecárea/cînd o fi un timp mai bun/strîngem tuate uóiile-aiîc în comúnă/alégem d-o

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

párte...ále ou mieĭ/ále ca^re le múlĝem dă áltă párte/și stérpele dă áltă párte//ĉobáni sînt aranjáț...úni mer la stérpe/álțî mer la mînzár^i/oă le [k] așá le spúnem noĭ/álțî la mieĭ...//pă úrmă pleoáĭ ou ieĭle p-aĭi^ẑ la deal/pă plaĭ//únde ne dúĉem noĭ acólo-ĭ maĭ dăpárte/nu sosîm î dîn prima zî//șî...maĭ dormím pă plaĭ/le múlĝem noĭ acólo maĭ la deal/șĭ...le múlĝem sára/și pă úrmă diminețáța ne luăm iar drumu sus//tómna-n sar-alántă sosîm acólo/pă ter^i-en//acólo cîn sosím/le lăsă să mănînĉe și ieĭle/să hodinéște/pă stăuuiĭnă/oă...ieĭste nemîncáte du pă drum/^uobosîte...//pă úrmă le l^uom șî...le múlĝem//múlĝem oă...diminețáța nu le maĭ múlĝem niĉ cîn pleoăm/și...le múlĝem/pă úrmă după ĉe le-am mulz/le dăm la o párte p-álța/și băgăm p-álelante/oare-a avú mieĭ//și le băgăm în tîrlă/și souátem...mámele mieĭlor îĭ dăm afár/și rămîn núma mieĭi-n strúngă//pă úrmă îĭ numărăm/și-ĭ îndreptăm în [k] la deal/ș^i p-álelante le băgăm în...[k] plecătór^i le oáre-a foz dă muls/nu le maĭ/am înțăroá mieĭ-atúnĉa//^dpă ĉe-ĭ înțăroăm/ies/au tabúnu lor separát/și ^uoĭli tuléso...într-áltă párte/dă le múlĝe//așá/oam... ásta ar fi//după ĉē... tuléso/pă úrmă pornește múlsu/și...fáĉe... láptele/îl înkágă/îl fáĉe-așá uŋ oaș într-o formă rotúndă așá/áre-o cutiĭ-așá oa o...orîntă-ĭ spúnem noĭ//și...îl stórĉe bine-acoló/și-l púne teaŋo pă úrmă pă pat/să fiie curát așá/să nu áibe pig dă sărbezálă/únu peste áltu/pînă s-adúnă...un teaŋg dă cîte ^uob/nóuo oaș^i/nu maĭ mul^t //curătór^i le spúnem//no/păĭ áia...ĭo le spuĭ așá oaș pă...ca să...poate oă nu-nțeléĝe dîn și//

[Înțelegem noi, spune cum ți-e vorba !]

curătór^i/păi^ așá le spúnem noĭ acólo/da[!] poate dúmneavuástă vă...//ășá !//dáoă clíma ^ieste maĭ oáldă/pînă la [k] pă la zéĉe zîle/să fáĉe brînza//să dospiéște cașu ăla/să-ntinde-așá lúŋg luŋg să-ntinde/și ie dospit atúnĉa//dácă-ĭ maĭ frig/dóuă săptămîn dureáză//după ĉe s-a dosp^i-it/îl tăiem bucățele-așà mărúnte/ș-avem o mașínă d-álța/oa mașina dă...dăŋ oárne la tocát//dă la mașínă/

[Cum îi ziceți ?]

---

1 Un subiect ocazional sugerează forma <u>curători.</u>

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

maşínă dă brînză îi spúnem noi dă...//şi-l dă la maşínă/şi cúrge jos íntr-u hîrdáu dădăsùpt//ére...o blánă tăiát-aşá la pāt/ la um pat dă stînă/blăn^i li ouráte/ş cúrge-n hîrdáu/dădăsùpt//dúpă ce-a curs î hîrdău/l l^uom şi îi dăm sáre/îl frămîntăm bíne să s-améstece dă sáre/şi-l băgăm la burdúf//avém burdúş dă uáie raş/ spălát/cusút/arangját/dînnaiinte/pînă să porneáscă brînza s să fácă/ ca să...c-atúnca năpădéşte múltă/şi n-ávem ti s-o...//şi pă úrmă-l băgă la burdúf/o presăm bíne/cuásem la gúră/şi...băgăm la rînd/aşá/ supt un pat acolo stînă/să fiie la riéce/la-ntun^éric/şi şádem-acólo//şi aşá treptát/ce să fácă cáşu/aşá să bágă/pînă toámna/la răvăşit//iáră zăru-l fierbem/şi fácă ^úrdă/úrda isră...o adúnă la hîrdău...mai múltă aşá/şi pă úrmă o frămîntă şi pă ia/îi dă sáre/ş-o bágă la sac//în...presátă bíne/şi tuámna o...táie sáci şi-o-mpárte// ^o...^mpárte-n [k] o cîntăre/cîte kilográme s-ajúnge/şi-mparte pă cab dă uáie/şi...dă la cetăţén^i//

bélu ge ion
pátruzej de an^i împlinéz la únsprezèce
iúniie acúma

la răvăşit

împărţîm tuámna brînza/o cîntăr^éşte/împárte pă cab dă uáie/ ^úrda/tuot/tulcz dăvále pă úrmă/uóiile tót côpor/tuátă-aşá//şi fáce o strúngă máre aiìci-şá-m márgînea izlázului/ou cr^ăc^i/şi pă úrmă fiecáre cetăţéan cu strúnga lui mică/lip^ită d-á máre/ou gúra-ntr-a máre-aşá/la rîn la rînd/múlte tîrle/cîte...pátruzèc^i/cîn-zèc^i...//şi bágă un cîr^d dă uoi...dă asémenea/oum ar fi álbele d-o párte/sau négrile...//şi alége/şi...îş tráge fiecáre uáia lui/ o prinde şi-o bágă la iel în oborélu lui...//pînă...le prinde pă tuáte//pă úrmă bágă miuárle/pă úrmă miéi mai la úrmă/şi mai la úrmă bărbăţi/i-alége şi pă ieì//şi şi-alége fiecáre uóili/^le bă-gă-n...ţeardácu lui//dúpă ce le-a alés/întreábă mandatáru pă tot/ cáre áre lípsă/mai întreábă ţobáni/i-a mai luát-o úrsu...//cáre le-a luat úrsu/áre pétece péntru iéle//dac-a luát-o úrsu/i-a gă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

sît un pétec:négru/alb/în fine-acoló/ĉ-a rămáz dă la urs/că iel nu mănîncă...cárnea dăcît o cojéşte ţáia/rămîine [?] piéleea-ntreágă//o cojéşte ca ómu/cu gárle/şi...o dă alătur' piéleea/n-o mănîncă//ş-ápăi arátă pétecu la...a cui ie/şi ómu...o ştiie cam cum a fost/şi...ii véde/or o [k] îi găsăşte urékile/că...uóile sînt însemnáte la urek//şi...dácă...ie lípsă/o bágă la adás[1] //după ĉe le-a...alés toţ/pă úrmă le-nnumără mandatáru la fiecáre//cáre cîte uoi áre/şi să le plăteáscă//socotéala-i făcútă/tot/c-atît costă dă ţáie/şi...ómu după ĉe i-a le-nnumărát/tot/le plăteşte/şi ...pleáoă cu iéle le dă drúmu/ş-aşá le ia la rîn/pî le termină tuáte//

[Acelaşi]

[Amintiri]

ş-ă stat şápte an'...slúgă//[...] şi dup-aia/io dac-ă văst că n-am/m-an duz la o rúd-a mea/iera rúdă cu mine/ş-ă sta şápte an'...acólo//n-ávea copii...//ş-acólo...an trăi'd bine//adică nu bíine/că de !/ca la străin/şi ca ómu cîn n-áre copii//putés să vă das sáma//núma ieu ştiu ţuáte cît am amărît//da/a trecút//şî... pă úrmă...trăgeám nădejde că să mă ia um băia dîn brădet[2] /ieşi pămînt aveá părinţî mieşi/da n-a fost în stáre dă iel/aveá şase pogoáne dă pămînt...al lor//da dácă ia umbla aiúreă/pămîntu-a trebuí muncît/îl vindeá d-acúma/-l vindeá pentru la ánu/la ánu-l vindeá iară.../şi nimica//şi am stat şápte an'/ma aveám trei lun' să-mplinés şápte an'//şi-ntr-o nuápte/nu ştiu cum m-oi fi dăstreptát io/m-an trezî nuáptea/ş-am auzítu-i vorbind//a zîs [k] aveám uóptîsprezèce an' atúnĉ//ş-a zîs î ia [k] iel a zîs:

"fă mariio"//aşá-i spunea ieşi//níşte oámen' că simpli ieşi iera aşá/nu...cam dîntr-o bucátă//zíĉe "fă mariio !//ĉe făcem/mai ţînem noi fata ásta ?"//

ĉe..."de mă iuáne/io ştiu/ne-am învăţá cu ia..."//uite-aşá

1 ADAS = Administraţia Asigurărilor de Stat.
2 Localitate apropiată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

vă spuiˌ/că doar nu-m ieˌse dîm minte cît oiˌ trăiˌi treaba asta !//zî-
îce...da ielˌ aveˌa treiˌ rîndur' dă caseˌ/uomu ăsta//

"fă mariˌo/ştiiˌ ôe ? aiˌ să-iˌ dăm â...sâ-iˌ dăm ieiˌ oasa aea
dîn sat acî/doaspe prăjin dă pămînt"//aveˌa acte pă ielˌ dă la...pă-
rinţî luiˌ//şi maiˌ trăiˌa numa mamă-sa//"şi s-o trêôem ca oopˌil al
nostru/şi s-o ţînem acî/oa să ne...o să neˌ-ajutăŋ cu ia/na" zîce/
"şi nuˌoiˌ"//

da iˌa cînd a zîs aşa/cum sta amîndoiˌ pă spate/lindoriţ îm-
pat/miie mi să vedeˌa/că iră [k] să vˈdeˌa dă la fuoc...//zîcə̃: "drá-
cu/iuane/nu iˌ-o dăm !//nu iˌ-o dăm"//

ş-io cînd am auzît aşa/am maiˌ şi plîns/muncîserăm ieu şapte
anˈ/maiˌ aveˌam treiˌ lunˈ...//"iă staiˌ/mă/că mă duc io acasă !"/nu
ştiˈam dă horă/nu ştiiam...//la mine nu să discută duminică/sau nu
ştiu îe//asta nū să...//îeˌa: "n-aiˌ mŋoát azˈ ?"//niʲ nu vorbiam/
niʲ nu discutam nimic/muncă !//şi...pîn la urmă...dimineaţa/îe să
fag/m-aŋ gîndi dup-aia/"iă staiˌ mă să mă dug//nu/sîn la locu mieu/
n-aŋ copîl/n-am nimica/an terminá/mă duo acasă"//în dădusără ieiˌ
o vacă...şi cînc uoi//da cînc uoiˌ/adică ierá dîn bucăţ:una miˌ-a
dat-o...dă pomană/unu una/unu alta/care cum murisă//şi io dacă mă
aveˌam by'ine cu uameni/înˈ dideˌa ş-am adunát//ielˌ miˌ-a da doˌuo uoiˌ/
ala undeˌ-an stat/şi vaca//şi miˌ-a maiˌ dat...aveˌam...aveˌan şi io o
vacă şi cîncˈ uoiˌ//diminiaţa n-ă zîs nimica zîc:"néne şi ţaţă"/
duˌpă ô-ă răniˈt pîŋ grăjdurˈ/ia a făcu mîncare/io m-an dus şi ioiˌ//
şi duˌpă îeˌ-am mîncat/m-am aşezá pă pat/uiteˌ-aşá/oum...staiˌ acú//
"néne şi ţaţă/io mă duc acăsă"//

"dă îe/cum ?"//

"păiˌ d-aia/că...mica nu-mˈ îngrijéj de vacă"/că ia dăjá/tót
aşà plecată//aveˌam pă biétu ticu/iˌél să tîrá după iéle//îe să facă
uomu ? stă cu vaca şi cu uaia/nu ierá gard ca lumea/nu ierá...//
"ieiˌ nu-mˈ îngrijéşte liguanˈle ca lumea/şi io nu-m convine"//

"păiˌ da tu pos să te conduc ? oă aiˌ să morˈ dă fuame/n-o să
maiˌ ţîi...zdreanţă pă tine/o să muncéjˈ núma pă maligă"/o-aşá spu-
neá ieiˌ [!] /"o să muncéš pă maligă/o să...o să n-aiˌ [k] o să rabz
dă fuáme..."//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

zî "nu !//cred o-o pîine o scot/or[1]cum ar fi//dacă-i vr^ia să-n dai ceva bine/dacă nu/io am plecat//nu ț-ă furat/nu te-am minți/n-am curvi^d/nimic !"//î fine/ce să facă ia//mi-a a^dus/ce muârtea mi-a adus/bă inútě/mi-a...n dădúse/știu că mi-a da vro nóo rîndulé ță dă haine/da simple/nu oum era...móda/ca să...m f^hiie și miie drag să mă duc//ę ! acóle/ę ! ...//și m-an dus//am...m-an dus//să pómene [k] venise și mica dă la múnte//să pomeni cu mine că duc...duc tranc ! cu ălea îm pat acoló/și mă-ntorc îndărăt//"cé ie ?" máma// și mă duc ieră/pleo/aia/pînă să mă aia/nu m-a mai văz mioa/fuĝ îndărăt/că să le car și p-alelànte [!]//și le-an dūs//i-am spus "mică an terminát...d-aîc înoólo"//și fuarte bine m-an dăsouroát//^am mai stad doi ani dă zîle/...și dúp-aia m-an dus [k] m-an căsătorí cu ^nomu ăsta/oáre-l am/și...tótu^j n-án dus o viață bună//dáoă ieși în didia...casa aia/io luam băiat tîmplár dîn brădé^d/băiat...băiad băiat//ou meserije/și...avea și io/ou ce pămînt ma avea/și ou ce-n dedea ăia.../poate ierá bine și dă ie''i.../aș/[...]

[N-au mai luat pe altcineva ?]

n-ă mai luat//totuș^i/àstă-vară/nu știu ce m^ni-a mișoá flutureíi/"mă lisándre/ia să mă duc io pă la groș"//fusésem pă la fîn/ș-avea să-n dea nes^te ban^i//[...] și m-an dus//ș-an găsít-o beată pă ea/că s-a cam lua dă băutúră// [ɛ] s-a cam stricá [ɛ] //tomna să jeleá în cas-aoó^lo//"ôine drácu să hiie mă/să hiie ?"/oă iel s-a oa stricá și iel/femeie/ce-o hi/înaiinte/[k] iel ie negustór//zîc "să știi o-a bătut-o/cé mai"//mă duc în casă peste ea/ea să jeleá-n cas^ă//"ce drácu-o hi avînd/mă/ăștia ?"//io vă țiu/și puate-avet ceva dă [!]^1 //"ôe-o fi avîn/mă ?"//

zîôe..."ce să fiie"/zîce/"mi-a furá soru-mea nește cărăm^iiz" zîôe/"fhir-ar ia... !"//

na j d^up-áia am ascultá la ea/zîc "ia ascultă/mámă//^fi-ț-ar oărămizîle-ale dracului să fhiie !//n-ăi cop^hil/n-ăi nimio/atîta/ să te-mbrác/să mănînó/ôe" dracu-z mai trébie ?//oásă ai/t^uot ai/ôe-z lipsește mă ? ce...te jeléj dă cărăm^iiz ?//păi ie ^uamen^i care ...și-a pierdú zîlle/și-a pierdú t^uot ô-a munôit și...sigur/ce-á

1 Se adresează anchetatorului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

zis/poáte ş-a făcút-o cu cápu luí/pă úrmă să căí ește/da dăĝeába s-a maí căíit/c-a pierdút/a terminát"//aía/n fine ía beátă/nedîndu-ş sáma/s-apúcă şî-l critică şî pă uómu mieu//dă loo/dómle-am trás-o dă límbă/atîta mí-a trebuíit//şi dă pămînt/pă úrm-a spus/că áre un nepuót/şi i-l dă ăluía tot//

sĉe "viu cu ăla" sĉe/"şi-l báte" sĉe/"şi p-ásta al meu/hír-ar" adícă pă bărbátu-su//iel sărácu ierá dus ou vácile/aşteptá şi iel să víie...la dóoşpe/să găsáscă şi iel o mîncáre//cînd ía să jeleá în oásă/şi zor n-avea dă iel// ei/crucîte-aí dráĉe !//ĉe să fac ca să pleo/nu maí puteám scăpá//mă dug la o sór-a iei:

"ţáţă ioánă/dú-te c-o báte d-o zmintéşte cînd o vení iel"// mă gîndeám//zîc "io plec/că io nu maí stau/că míe mí-e şi fricá"/ oă drăcuía/ [ɛ] zîc: "acú să víie iel coleá/s-auúză/ĉe/io să saí între iei ? nu mă bag"//

viu şi cu áea/nimíc/ĉe să po să domoléşt !//a-nĉepú şi p-al mieu să-l facă că-i un prăpădit/că-i un ticălós...//p-aía i-ã spus "bre/aşá cum o fíi/ásta e/şi dă bun/şi dă purtáre//míie áltu nî nu mí-a trebuíi şi nî nu-m maí trébuí//o trăíi...í ásta cît o fíi/ míie al uom nu-m maí trébie//nu-m maí trébie/c-am văzú şi cum ie şi cu uom/şi fără uom/şi dráou.../nu ştiu ĉe n-am văzút !"//ş-am pleoát//

filofteía négru
trèizeşáse dă an

675. A L B E Ş T I [ALR I,77o;WLAD, 367]

(com.Albeştii de Muscel,jud.Argeş)

Culegere: 1967; GG, PL, MM, BM, MV; transcriere: GG

cínipa

săpăm lóou/direĝem hólda dă cínipă/...dup-áea o aruncăm/o-nve-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lím/și...răsáre-n treiˌ/pátru zíle//așá răsáre dă répede cínipa... dácă ˌie cald//dup-áˌia...créște márˌe-o culégem/o fácem mănúș^{i}/^{u}o uscăm/și dup-áˌia o dúcem la lac//o băgăm înˌ lac/și stă vreˌo săptămînă/ ^{u}ob zíle//ne^{d}ĝem/o-ncércăm dac^{ĵ} ˌie făcútă/dácă nu...că să rúpē [ɛ] ălˌea și rămîne áța//

[Ce se rupe ?]

vréju ˌieˌi/și rămîne áța//și dácâ ˌie făcút-o scˌoátem//o ^{u}uscăm și venim aoás/șˌi-avém melínță...melínță/șˌi-o melínță/...o tocăm cu melínța//și dup-áˌia o trágem î réher/...o trágem î réher și ^{i}ése cínipă frumˌoásă/j^{ĵ} dúpă aóéˌia o púneș șˌi-o tˌoárcem...îˌm fúrcă//după cˌe-o tˌoárcem ^{u}o urzésți...

[Cum ai tors-o, o și urzești ?]

dā !/o urzéș și ne...cˌoáptă/o maiˌ și c^{u}oc^{i}/dácă vreiˌ...ș leșiˌe/î săpún î...î sódă//

[De pe fus o urzești ?]

da/[k] nu !/o faâ ĝem/o fac^{i} cănur^{i}//da/o fácen cănur^{i}...pă lispitór//

[Și pe urmă ?]

pă ^{u}úrmă ō...dácă vreiˌ o coâ/dacă nu/o urzéșt^{i} așá/cumˌ vreiˌ// și o urzéșți și teˌ-apúș și...țeș^{i}/baț^{i} toˌ cínipă și fas pínˌză//kar am ˌieu pínˌză făcútă dă cínˌipă//

ˌiileˌána górge stóiˌa
șàˌizeșișáse [de ani]

laˌ ánu nōu

[Ce obiceiuri sînt la Anul nou ?]

laˌ ánu nōu...cíntă ˌiar cu plugușóru băˌieți.../cu buháiu//úmblă nuáptea și cíntă//

[Fetele nu pun ...?]

púne/ˌuáse//púne ˌuáse...fáce kiftˌiˌi//î sára dă ˌánu nouˌ tuátă lúmˌea...oare vreˌa/fáce phiftiˌi//și ˌia ˌuásili...și áre cíˌine//[!] áre cíˌine și ˌiése cu-ósu-n gúră/púne: ăsta ˌie cutáre/ăsta-ˌi cutáre/ăsta-ˌi c [k] ásta ˌie outáre/ásta-ˌi outáre/carˌ^{i} să mărită maiˌ naˌiinte//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şi púne uásili jos ş pă cáre ia cîinili-ntîi [!] áşa să mărită naiinte//ᵓe ! porcării ca la noi/na !//áltili ñúmără pári/dă la gard...cu spátili-ndărăt//şi cáre yine-al douozécelea/îi púne-o hîrtiie ˜el/ zîce: "ia uí cum îl iau/cu gúşă/sau nódur/sau drept"//

ᵓe...ieu zîc cî ie dîm bătrîn éstea/povéj d-ăstea//[...] la sfîntu iiuón yine hupuitóri//

[Cum vin ?]

yine/s-adúnă şapte/ob băiez dî sat/círdur múlte/şi-apucă ála p-o úliţă/ăia p úna/ăia pú úna şi...ia căldărúşa/ia um pămătúf cu bisiuóc şi hupuie lúmea: hup/hup/hup/uámen/bătrîn/îe găsêşte/cophíii să phítes fug fétili//şi zvîrle cu aiázmă/şi-i dai fráncu//

[Cum îi hupuie ?]

îi...ia dă supţiuór d-aiîc/şi-i ridică dă trei uór şi-z dă cu pămătúfu-i dai fráncu//

[Aceeaşi]

covrîz dă uou

ei/îe să fac ?//iai drójdiie/iai práfur dă copt/...şi zăcăr/ulei...şi le sparg tuate şi bat uóuurli-ntîi//bat uóuurli mult// pui cîte zéce uóuo la kil//şi dup-aga pui práfurli dă copt/pui drójdiia...şi-i fac/îi frămînt/îi las să creáscă [k] nu-i las să creáscă dă loc/că creşte iei répede//îi frămînt/şi-i şi fac// şi túciu fhérbe pă foc//cum ai făcú covrigú/îl bag în tuô/l-opăréşt//să opăréşte iei/iése dasúpra dúpă îe-i opărit îi iai/îi pui în tîrnă//şi-i las/îi coc/i-ai iisprăiii to ş te duc şi-i coj la cuptór//şi ie fuarte frumoş şi bun//

[Aceeaşi]

ă zăcú dă tífo

părinţi mieu ă...a bolnăvyit//amîndoi odat...dă tífos//întîi a murit u unk al mieu/şi io an durmit acoló//după îe-a murit

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

úŋku 'mi̯eu̯/m-am umplút i̯eu̯ dă tifoz d-acoló/...c-an durmít/că i̯erá femé̯i̯a lui̯ bolnávă//și să stau̯ i̯eu̯ acolo̯á/că l-i̯erá u̯urît//i̯erám mi̯icúță ș i̯eu̯/i̯erám dă vo trei̯spréce ani̯//și-ā murít [k] am̯ yint acás și-ã [k] m-a loi̯it o bolé̯jniță/ã zăcú dă tifos...ã zã [k] mă dúrea cápu//și-ã zăcú douo săptămîni̯//da nú [k] da ști̯án tot ĉe... ai̯ nosi̯ plînĝá tos pă lîŋgă mínă/da i̯eu̯ ști̯áŋ că nu mori̯...că nu mă durea dăcî oápu...și mi să părea/dacă i̯intrá ũ u̯om pă úșe/ mi să părea că i̯e cu căpũ jos/merĝe cu cápu/nu cu.../și avea o sticlă-m mîn-o fată/zĩceai̯ că...i̯e cu cúrũ sus//așá ți să părea// da nũ/nu mă durea p-ai̯ij nimic/i̯eu̯ vedeáŋ că nu mor//dăcî cápu năuúo//z vîjîi̯á cápu-aș́á//

dup-á̯i̯a/după ôe mi̯-a trecú mi̯i̯ē/a loi̯i părinți mi̯ei̯/ămîndoi̯// ôe să faî ?//după ĉe-a m [k] i̯-a loi̯it p-amîndoi̯/n-avem pă nimini̯// a vint ũ get î u̯om d-acolea/cari̯ s-avea byine cu noi̯/i̯-am luá și i̯-am pus îŋ cărúță/și i̯-an duz la spitál//avem doo cărúțe cu boi̯//i̯-am duz la spi̯ital/m-ã sculat i̯eu̯...că ma avem o sór/-a bolnăi̯i și i̯a//pî la săptămîn-an dús-o și pă ea//oa tifosu rău nu mai i̯e nimi̯i pă lumea ásta//i̯-am dus pă toți̯ î spitál/a murit tătícũ [k] a murí mămica-ntîi̯//mămica a murit azi̯/viner̯//și tătícu sîmbătă//și dumínică i̯-am dus la flămînda[2]...acolo u̯oráș...i̯-am îŋgropat//și sorî-mea a scăpat//i̯a n-a murit//

[Aceeași]

[Porcul]

[Porcul] îl tăi̯ém ĩ zíua d-ajún...ajúnu crăiúnlui̯//și-l tăi̯ém/îl ĩ spălăm frumós/îl púnem ĩ/l-așezăm îŋ copái̯e-i̯ dă sare... l laș̯ trei̯ zile/o scoț̯...o púnem trei̯ zile la suare/...și dup-á̯a/ o lu̯óm și-o dúcem/o púnẽ la fum/îi̯ dăm la slănină cu bui̯á/și cárnea o súi̯im la fum/la noi̯//o laș̯ trei̯ zile la fum/și care vrei̯ s-o faî sloi̯ o i̯ai̯/și o fʰerb̯ ápăi̯ ĩ untúră//o faî sloi̯//

[Cum adică ?]

---

1 Gest arătînd cu mîna la abdomen.
2 Cartier al orașului Cîmpulung-Muscel, unde se află cimitirul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

o taĭ bucățîli úițe-așá[1] ...múșkĭ/pécĭlli/oárne/și oáste-am făcút...sloĭ//le taĭ frumós/că ști să zbĭcéște-oleáoă/...și le puĭ/...puĭ untúră-n tuc[ĭ] și le copleșéște/și le herb[ĭ] aoóló pînă să prăjéște//și dúp-áea le iaĭ/le-așéz[ĭ] îm borcán...frumós și tórn[ĭ] untúra péste éle/úmpli borcánu...și așá...îl fierb tó daoă vreĭ/dacă nu/îl fáôeŋ oîrnáț[ĭ]/tocáŋ cárne/fáôem oîrtabóașe...

[Cum ?]

tócáŋ cárne/băgám câpă/băgám miruáse...și băgám borjógu/ iinima...ăstea dîm porc//le opări și le băgám î ieleacoló și le... agățám sus//le opărim și pă máțe/după ôe le fáôem...le o [k] f[h]erb[ĭ] în tuô oleác[ĭ]...oîrnáți iar băgám usturoĭ/băgám m[ĭ]iruáse/băgám ardeĭ...și să fáôe búne tuáte//p-úrmă topșim slăninaa/fáôem untúră...

[Din cap și din picioare ce faceți ?]

dîŋ cap fáôem phiftíĭ/răôitúr le zîôe-acú/da noĭ le zîôém phiftíĭ//

[Aceeași]

[Cum a fost subiectul la Craiova]

am plecá și...îŋ golést[ĭ] ne-an da jós/am așteptát trînu dă bucúrest[ĭ]//m-an suiit î [k] a soos î b[ĭ]iléd dă buouré [k] dă craióva și m-a suiit/și m-an dus pînă-ŋ craióva//îŋ craióva... mă uitám în toáte părțili//uŋ să te duô tu ?/oă [fiul meu] ôa [=zioea] că stă-n dósu gări//m-am da jós/și văz um băiețúș și așterneá niște moloz pă [k] ntre șine//

zî "maică !/nu ști cáre-s...brázda lu novác ?"[2]

zîôe "da"//zîôe "staz niței/că merg ieu cu dumneavoástă"//

acú ieu aveám bagáj cam mult/mi-a lua băiátu-o selvétă/și ieu úna//și ploua !//nu ierá nimin[ĭ] p-afáră/ploua dă curá părăiili/ dă cîn am plecá și pîn-am vint ploua//m-an dus acoló/am întrebá p-îôa/am întrebá p-ij/nu-i nemereám blócu/aveám ieu scriz da... pîn-a găsi băiátu//și m-an dus și-am dad de iei/a fost acolea/da

1 Gest, arătînd cît de mari sînt bucățile de carne.
2 Numele unei străzi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

noi am ocoli mai mult//cînd î...băiatu mieu are-o fată sărăcă.../ are pă ta-su invalid/și iel a luat-o la iel/și-a băgat-o și iel la un servici/căpătă și ea șase sute dă lei pă lună...la [1] aprozar / [...] șade-acolea cu iei//trage și ia sara acolea/să culc-acolea// doarme cu copiii/mai să dîce și iei la filmur/la halea/și ie bună//hăp ine fata aia io n-o-ă știut-o cine ie//în to spunea copii-i p-acî:

"maioă/iulica noastă/iulica/iine și iulica p-aiiz"da io n-o cunoștean cine ie//

și...îi spui băiatului/zic "io-i [=ia uite] maic-o coconiță pî coloș/ia-ntreab-o p-aea"//

dă băiatu fuga și zîce:

"doamnă/dumneavoastă știț unde stă gorge stoica/locotinentu gorge stoica ?"

če "da/poftiți înăuntru"//zîce vină/[k]ia să dîce fuga-n casă/ îce:

"domnule stoica"/îce "ne cineva dă la țară"//

"ei"/zîce "cine-i"/ei durmea//iese iel/iese ia/iese copiii/ zîce "ma/če ie cu tale ?"//ca c-am păți ceva//"păi" če/"če ai vint așa/dă nu ne-ai spuz/nu numic"//

"ei"/zîc "am vin și io și-am nemeri ca miercurea la stînă pî la voi cu...cu ploaea asta/nu ie nimini p-afară/cum trăiiz duamne-aiîc"?...că zîc"pă la noi ie lume p-afară/-ntrebi/p-aiîc ii toată lumea"/ploua/vez tale/sta lumea-n casă.../videai cît-o co-coană sus/če să-ntrebi ?/n-avea//și m-an dus/și-a stat acolo vo trei zile/și-am vin to frumos îndărăd/da mumă dă drag/n-a fost aglomera dă loc//cum oi hi plecat ieu ?

[Aceeași]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ieri/am avut olea dă fîn/l-am adunat an da la ligiuane/n-a her la porc...an cîrpi niște halea/e...am mai săpat cleaci/če să

---

1 Magazin de aprovizionare cu zarzavaturi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

facî ?//am pliií doo stráte/áia a foz zíua/[!] ce crezî ?//fă mîncáre sára/că iine băiátu/p-órmă vyine vaca/múlge-ó/ligiuánli/dă la porc/dă la găiín'/înkíde-le/fă mîncáre/ásta ie zíua/ce crezî că facî ?

[Și azi dimineață ?]

az dă dimineáță tód așá am î săpát oleá dă fasúle/am aléz niște pocî/an cărád niște șiță...cîrcăl d-éstea/să am péntru mîncáre/ să fac//

[Aceeași]

io n-am lípsă nicî um prav dă măseá

io n-am lípsă nicî um prav dă măseá nimíc/pă lúmea áste//io m-ã spălá cu sáre-n gúră/că io mî să mișcá dínți ĕștia doi[1] /cînd ieram tînără/aveam núma fata máre făcútă//și mă [d]sésem coleá la puz la ápă/șî făcêam a[s]á[2] //ș-o nevástă sta-m prag coleá la...cocêá prúnle j la cuptór la predóiu[3] //zícē "de ce te gîndéștî ?"//ea ca [=zicea] că mă gîndésc ieu//

zîg "nu mă gîndéz máică"/zîc//"iá ui mi să miíșcă doi dínți/ fa máică"//

zíce "ēi"//zíce "du-te-acás și dăsár să baj sárẽ ieí"//

zîc "ē/ce drácu să le mai fácă sárea" zîc/"că dácă să mîșcă ca...în cáde"//

cícă "iá bágă tále sáre dăsár"//

am vind dăsără/mă culcáse s zîc "aoleu/ia să bag ieu sáre-n dinț/să védem"//mă dau jos șî iau sáre//aoleo[4] //am înkíz gúra și-am adormî cú ia așá//mă crédeț că dimineáța era dínți mei uíte-i și azî ?//n-am pomenít/vă spui drept//[...] șî ieu d-atúnc...moi periúța sáre/și mă spăl cú ea//șî ie dínți mei/cum ie coála//să știi/ ieu n-am ia uă[5] [=uite] o măseá phártă//

[Aceeași]

---

1 Arată spre doi dinți din față.
2 Gest, arătînd cum clătina dinții cu mîna.
3 Nume propriu.
4 Subiectul schițează un gest de silă, de repulsie.
5 Gest, arătînd spre dantură.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la mort

dac-a murit...a sărit toţ/ca să-l scálde//s-a dus ş-a pus tu-
ĉu/a pus ápă-n ţel/şi-a băgát u rînd dă lémne//dácă ápa s-a-ncălzit/
s-a fhert î/indiferént/cum o fhi/mai muld d-u rînd dă lémne nu să
bágă la mort//niĉ ápa nu să- ncropnéşte dácă-i fhártă//aşá...ul
fherbt să-i ţei piélea[!] //îl fie [k] î...îl scalz după ĉe a
fhert ápa/-îmbraĉ/şi-l puţ în cuşcúg/şi te duĉ/şi-l puţ pă másă//
îţ puţ pîză jos [k] ţoálă/pă másă/şt dúpă...péste ţoálă-i puţ pî-
ză álbă/şi péste pîza álbă-ţ aşézt cuşcúgu//şi-ápăţ îţ puţ şi-n
cuşcúg pîză/ţar/dasúpra luţ/şi...ţine pópa-i púne-um fejnic la
cap/fiecáre om cînd vine/i-aprínde o lumînáre-acolea/álţi o pú-
ne pă ţel cu flcrt...şi aţ lor/şi maţ ţine şi neámurt/álţi strě-
ţint//şi cîteşt tréle nópţili/îţ [k] îl păzéşte/stă lîngă ţél//

şi última zi/cînd ne dă-mormîntáre/că treţ zíle-l ţîţ/últi-
ma zi cînd ţe dă-mormîntáre/vyine...pópa şi-ţ cîtéşte/cum să spú-
ne/şapte stîlph//îţ cîtéşte stîlpi/şi după ĉe-ţ cîtéşte stîlpi...
îl ea//dácă ne bărbát/îl eau bărbáţi du pă másă/ca să-l dúcă la
cărúţă/dácă ţe femêne l ea femêili//şi-l ea/şi-l dúĉe la cărú-
ţă/şi mérge...la biséricâ cu ţel//

rătán victóriţa
treizişáse [de ani]

[O întîmplare]

s-a-ntîmplát la...o femêie d-aĉi dî...kár dîm vale/dîntre
respíntii//dînsă...a veni băeátu-m petit/a araṇjá cu ţel/ţa a zîs
merău că/íĉe/"ţeu nu-l eău/că nu-m pláĉe/ţeu nu-l eău/că nu-m plá-
ĉe"//

părínţi/"dă ĉe ?/că ţe băţát situuá şt cê ţe băeá bun/şi că
dă ĉe ?"//

"că nu-m pláĉe !"

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ia vorbise cu altu băiat//între timpu ăsta/a aranjat toate trăburli/maică-sa/a tăiat vițălu dă nuntă/a făcu sarmălli.../și simbătă sara/fata-n loc să stea la brad/a fugi la băeatu/care-i plăcea dă iel//mai fă nuntă/dacă ma ai cu cine !//și-a trebuii să
5 cate ăla altă fată/și-n sara aea a găsit-o că...intrase-n keltui ălă/ce era s-o le facă ?//dacă nu făcă sarmălli/puate să lăsă// da dac-a făcu și sarmălli omu/ce era sâ mai facă ?//și-aș a făcut//și-a găsit altă fată/și-a făcu nuntă//

[Aceeași]

10 **murător-i**

prima dată...arăjem să fiie.../putinica-n care băgăm...murător-le să fiie curată/și dup-aia punem u rîn de varză/u rîn de ardei/u rînd de morcovi/iară varză/iar u rîn dă țelină...îm fine mai part [k] patlagele d-ălea vărzi/și dup-aa punem sare piste iele
15 le și punem apă/le umplem//și le lăsăm//după cê trece vro cîteva zile...dăm drumu la cană așa să numărește/și lê/cum să spune/le pitrocîm/știi le...skimbăm așa apa//și tup-aea se acrește la oîteva săptămîni//

sima ge angela [18 ani]

20 **să dă d-a surata**

d-ezemplu-acuma la rusalê/se face colac/păpuși dim făină// și...să dă d-a surata//fiiecare ia păpuș a/d-egzemplu o fată a iei/ și alta a iei//și...dup-aia să dă: dă...p-a iei îm mînă la fata ailantă/și fata ailantă-m mînă și zice:
25 "nă surată/dă-n surată...pî la anu to surată"/ș-așa să dă// zice dup-aea surată//

[Aceeași]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

676. L E R E Ș T I [WLAD, 366]

(jud. Argeș)

Culegere: 1967; PL, BM; transcriere: PL

[Brînza de burduf]

după ce perdea oile le-a rămînea sub zece vedre da.../ știi că oile avea o lună de zile la-nceput/lapte zdravăn//și pă urmă îl pierdea încet/știi că să uscase iarba să...//l-înkegam/ p-ormă-l făcam într-o...um vas/îi zice crintă/și îl storcam/cu bolovan'/cu greutate//dup-aia îl punea la dospit/și la dospit sta/d-exemplu depanda după...timp/dacă timpu iera mai rece sta mai mult pînă să dospia/dacă iera cald să dospia mai repede și... da în tot cazu/mai puțin ca trei zile nu/...cînd iera cald/or'cît dă cald ar hi fost trei zile sta la dospit//pă urmă îl dă la mașină//îl dă la mașină și băgam la burduș//burduj dă oaie/raș/ spalat/curat/băga la burduf//dam sare și...potrivit/care-avea plăcere ca să ia brînza mai dulce îi făcam mai dulce/după cum spunea// da iera mai rar care o cerea mai dulce/pentru că iera mai economicoasă a mai sărată//îm felu ăsta...//

[Dar unde mulgeați oile ?]

oile le băgam la use/le mulgam/da strungari/iera strungar' care dideа la use/oile/și noi mînzărări cu bâci mulgam tuot'/ oi'li/la găleț/găléz dă lemn/găléz dă...pîn la paișpe kilograme găleata//și.../dup-aia-l stricoram la hărdău/pim pînză/sidilă/ pînză dă sidilă/deasă//îl stricoram și-i dam kag//nu-l mai încălzeam/numai cîn iera timpu rece îl[r] îl dam cu căldura/cu temperatura care...iera hișită dă la muls/kagu/că ișa brînza mai grasă// dacă l-înoălzam atunc/și să skimba temperatura/slăbea//

după ce strîngam casu/p-urmă zăru care rămînea făcam urdă// o puneam să f'hărbă și după ce f'herbea dă hișa dăsupra urda/cîn să

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dęa îm fiert/o luam/că pă úrmă să răscoc̆á și nu...ieése zguroásă// cînd prindeá să dęa îm fiert cazánu/cazán d-o sútă dă kíle/cîm prindeá să dęa îm fiert o luam/și rămîneá zăru//p-órmă zăru ăla îl da la porc̆/la cîin//úrda o băgám la sac̆ de sidílă/sac̆ dă sidílă și sta acoló dóo lun dă zile și pă úrmă să băgá la burdúș/că ia veneá dă să...să strecurá zăru ăla/știi că mai conținęá [r] conținęá ceva udătúră/nișá [k] să ievaporá pîm pînză//

răuúc̆a ge górge [82 de ani]

[Întîmplare cu un urs]

[ursul] mę-a mîncát kar míie într-o vără pátru cápete dă vac̆//kar d-ále méle a mîncát/a mîncá ș-áltíli da míie mi-a mîncát pátru//a venít într-o nóapte/...vác̆ili dormeá/ierá vác̆ili și [k] adícă adunătúră/grămádă/ierá-m bătătúră/dormeá//a venít/că ie cîtę-u urz rău/după c̆e se-mvață nu [k] cu máre greutáte-l îndăpărtéz//a venít/nóaptea/să hi fost pă la hóra trei/nóaptea-m bătătúră/și-a pus/a pus gára p-o vácă d-ále méle/s-a brodít cum a dormít ia/și vácă máre//apó au sări c̆obáni/le-am da niște gaz/ieu ieram/ mă brodísem dăscúlț/le-am da niște gaz și-a pus pă niște lémne și i-a da foc/și s-a dus cu fócu-așá cu lémnili cu foc după iel/pîm pădúre și/...la o distánț-așá/dacă a văzút că nu să lásă fócu dă iel/a lăsát-o//a lăsát-o și după c̆-a lăsát-o/ierá un c̆opór dă berbéc̆/berbéc̆i ierau separáț/ierá afără dîm pădúre/la gol//dac-a văzút că nu ie rost a ieși sus s-a luad doi berbéc̆/tot în nóaptea áia/tot și-a făcúd dambláua//

[Același]

lîna

după c̆-o túnde du pă uáie/o spălám î ápă cálidă/bine/o clătím la gîrlă și dup-áia o dúc̆em la darác/la mașínă/așá/și o fác̆e plocádili-ălęa dă...ați văzú plocád nu ?/d-álęa cu láțe d-álęa așá[1] //álęa

1 Subiectul observă pe patul din camera în care înregistrăm o plocadă împăturită pe care ne-o arată cu degetul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

să lucrează așa: scărmănă lîna/și-o pieptănă în niște piepteni dă fier/așă/acasă/și scotia păru ălă aspru/și-l îndrugă/lumea l-îndrugă/îndrugă așă/și știmu care rămîneă îl torcă/iar îl îndrugă/și-l urză/și-l puneă/ieră războiu larg/larg/așă/și-l puneă și-l țeseă ș-apăi îl ducă la dîrstă/...așă//

[Aveați dîrstă aici ?]

aiîca în cîmpulung/apruape dă cîmpulung/și să făcă plocădili-alea//iară dimiia dă...d-astea dă coareo cum aveă moșu[1] le torcăm acasă/noi/făcăm lîna la mașină la darac/o torcăm/o urzăm/ș-apăi o țeseăm//ș-apăi o ducă la kiuă cum să zîce/așă/o ducă la kiuă/ieră tot așă/...aiîca apruape dă horaș/a fos ș-aiîca la noi/dar s-a dăsființat/și ieră acolo apruape dă horaș kiuă/și cu niște cocâne mari așa bu [ɛ] băgă dimiia acoló și-o făcă dă să-ngroșă/știi/și să facă dimiie bună//așă//și aiminteea cîn făcăm iară fote/torcăm lîna suptire/o urzăm/și pùnem pă război/și țeseăm//sau materiie dă haine/iar tot așă/torcăm lîna suptire/ș-o urzăm/și țeseăm/ș-apăi o ducăm și p-aia la altă mașină care ieră d-așă lucru dă să făcă dimiia suptîrică/dă făcă haină dî ia//asta ie//lucra lîna/sigur//

safta ieleana [74 de ani]

[Obiceiuri la înmormîntare]

dacă muare/uni muare mai curînd/vorba aia le kică moartea dă muare așă/...alți mai tărăgăiește mai zâce/mai.../așă//a murit l-a scăldat cun să zîce/l-a gătit/l-a pus acolo pă măsă/șade doo trei zile cu iel/îl păzăște nuaptea/nu stă sîngur mórtu-n casă//și cîn ie la doo trei zile atunca cît îl tine pă măsă/p-urmă l-îmormînteză/îl duce la biserică/s-adună lumea/și...

[Cum îl duce ?]

cun să-l ducă ? uar cu-o căruță/sau cu um pat dacă n-are rost dă căruță sau dă mașină/are patu biserici și l ia patru uamen[1] sau patru femei/dacă ie femeie l ia femeile/dacă-i uom l ia uamen[1]//și-l duce la biserică//îl lasă dă trei uori[1] pîn la biseri-

1 Subiectul înregistrat anterior.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

că/zvîrle/cînd îl dúce zvîrle níște mărunțiș așá dă bani d-áia mărúnț/cîn îl opréște/știi ?/că...poposește/dă trei ori pîn la bisérică l lásă jos//ș-atúnc cîn pleácă cu iel...

[Dar de ce azvîrle bani ?]

s-áivă și iel//să dea la văm//și ásta ie//îl dúce la biserioă/slujéște preoții/îm bisérioă/dup-áia l ia și-l dúce și-l îngrupă/în cîmitír/ying-acásă îi fáce poména/să pregătéște dă poménă cît ie mórtu pă másă/să fáce mîncare/sarmále/oozcnác/mai știu și ieu/ acólo/ôe trébuiě//cîn yine lúmea dă la bisérică s-așează la másă și mînîncă//multuméște/sau aiica la noi să zíce bodaprósteț/așá//dup-áia pleácă lúmea aoásă//

[Dar mormîntul îl îngrijește cineva ?]

păi oun să nu ?//diminiáța/diminiáța aiica la noi ie obiôéiu așá/că să dúce ai oási dă nuápte/pînă...pînă-n cîntárea cocóșilor/ c-așá să zíce/máma mea a fost îngrijituáre la bisérică/și știi/ kiliiáncă așá să zíce/și ia să ducă nuáptea/pînă-n cîntárea cocóșilor dă aprindeá tămíie să dúcă cu jar și cu tămíie la mormînt acólo și lumînáre/aprindeá lumînárea și dideá cu tămíie//da//trii zíli dideá ai cási și cu kiliiáncа și dup-áia îi dideá kiliiénôi acólo/ așá/banî/oît s-ajungă/și-l tămíiá sáse săptămîn//

aiica la noi la trei zíle îi fáce poménă/la nóo zíle îi fáce másă/acásă/la trii săptămîni/apăi la sáse îi fáce/taie crácă dă măr/și la-mormîntare tot așá/taie o crácă dă măr/púne acoló așá/să fáce túrte-aiica la noi îi uoráș/fáce túrte și ou mére și cu covrig și ou...dă tuate hálea/púne-m măr/împăștară oráoa dă măr cu trei orac/o adún-așá/o fácе-așá [1] /ou fíre dă línă/și agață túrtili/și mére și oovrig și hálea dă ia/și...să zíce măr//să zíce oă pă lúmea aiántă să umbreșteț și mórtu su măru ăla//așá s-a pomenit aiica la noi//și la sáse săptămîni iar îi fáce tot așá to măru ăla/la jumătate dă an iară/la un an tot la fel//

[Există obiceiul ca să-l plîngă : e mort ?]

păi da/cum nu/să cîntă/așá să zíce la noi/să cîntă//să cîntă/ jelește mórtu/sigur//nu áre/dácă ie părinte n-áre durére dă părin-

1 Subiectul imită cu mîna cum înfășoară firele de línă pe oraca de măr.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

te ? oă dácă mai trăiá to bine ierá//iáră dacă-i um băiát sau o fátă sau femeíe sau mámă dă copíi sau.../áre durére în súflet/nu-i aşá ?//şi să cíntă/aşá să zîce la noi//să jeléşte//

[Aceeaşi]

la rusále

la rusále/noi/la mort fácem la rusále la...sîmbăta mórţilor/ oun să zîce cîn mai ie o săptămînă pînă dăm îm părésîm/îm póstu páştelui/fácem/kisăm grîu/lucm/oumpărăm grîu/herbém/şi-l fácem colivă/aşá//

cumpărăm presoúri/îl dúcem la bisérică/ş-avém pomélneo cu mórţi oare-i avém mort/părínt/surór/frat/acoló/dî rúde/moş/aşá// şi-i púnem pă pomélnio ş-acoló îi pominéşte pópa//îi dăm pomélneou pópi-n altár/îi dăm acólo ou vyin/ou o lítră dă vyin/presoúre/leturgíie/lumînáre/acólo doi trei lei cît...te lásă inima/şi pomenéşte mórţi//ápăi dup-áia/după ce termină slújba/le dă pomélnicîli şi iése la mormînt//işi la mormîn ou cósu/ou colíva/şi dă moliftă ş-acolo//citéşte ş-acólo şi.../acoló iáră-i plătim ştii oă ce/mérgem la mormîn/îi dăm fieoáre cît-un leu/dă mormînt//

ápăi dup-áia venim îm bisérică/tăiem colíva/de/ásta ie taiinu pópi//oare vrea/oare nu yine cu ia ş-o-mpărţăştea-acásă/aşá// şi-ásta ie//şi la rusále noi facem aiíca la noi/dă-mpărţîm dă ezémplu cumpărăm uále/or farfurii/farfurii/uále/aşá/strákini să cumpărá mai înaiinte/dă pămînt/uále dă pămînt/uále să cúmpără ş-áou/da strákinili nic o-a mai rămás//şi cúmpără farfurii//hérbem uréz/púnem în iéle/sau griş/şi dăn dă poménă//facem cozonác/fácem covrij dă uou//ştii ce-i covrigi dă uou ? nu ştii//la noi aiíca să face covrij dă uou//spárgem zece uóuo la un kilográm dă făiină/şi púnem acoló/...lápte nu púnem/drójdiie puţînă/núma cît o núcă/drójdiie/îi púnem/lămîie/oleácă dă lămîie rásă/oleácă dă rom/ sau vaniliie/acólo şi mestecăm făiina bine ş-o frămîntăm bine/ bine/bine/bine/dup-áia apăi facem covrigi/îi facem covrig aşá/şi hérbe túcu pă foc/şi-i ucopărim/îi băgăm şi-i hérbem uoleácî pînă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

să-ntărește ieși//îi scuatem într-o copaie așa într-un coș și dup-aia-i duce la cuptor/și-i cuacem//aiica la noi așa să face/și ie fuarte bun/...covrigi dă uou//la crăcun/la past/la rusale facem noi astea/și-mpărțim//da numa la rusale luom vase/la crăcun și la past nu//

[Aceeași]

-acu doi an ni-a pișcat yo trei vac

Kar/acu doi an/anu asta an scăpat mai ușor/n-am avu nic o vacă răpusă//da acu doi an ni-a pișcat yo trei vac/cu toată grija care-am avut-o noi/nu s-a putut/și nuaptea ne-a pișcad doo/adică ne-a ...le-an scăpat bine-nțeles/da...unde dormea iele nuaptea/durmea acolo sus/noi durmeam pă lîngă iele/aveam o șatr-acolo-ntr-o mârgine// ș-a venit ursu și s-a trîntid drept în spinarea ieși/n-a mai lăsat-o nic să se scuale dă jos/că ie dăstul dă secret și ursu/dăstul dă priceput în atac//a venit ș-a sărit pă ia/iera o bual bătrînă/ luată domle dă la mițulina/așa-i spune/că noi...gospodăriia [ɛ] a cumpărad dup-aiica du pă la lerești/le-a denumit așa după numili propietarului/ăla mițulina/aia leana/ăla [!] viorica ailaltă ș-așa mai dăparte//ș-a sărit ursu/cum vă spui//cum a sărit în spinarea ieși/boala a vru s să scuale cu iel/și-n timpu oîn să se scuale/iel a-mfipt atunca/a regulat gările și cu...împins î ia/ătunca vaca a simțit pătrunderea coltilor/ș-a-nceput să orăcăie/și la...adică la semnalu orăcăiiri ne-a trezi și pă noi/am simți și noi ș-a alerma și cîini//ș-atunca am da năvala pă iel ș-am scăpat-o//însă ce folos că o gerănise-ntre spete-aiica//și cum să-ntîmplă ou colți ăștia dă urs/sîn prea veninoș/fuarte greu ie ca să...s să poată vindeca//i s-a pus tot felu dă tratamente/tovarăși veterinari/și totuj n-a putut s-o salveze//și alta la fel nuaptea/...mi s-a-ntîmplat//a luat-o dă la urmă p-asta care spun/a doua/în altă nuapte/ mai tîrziu/la vro doo săptămîni dup-aceia//a luat-o dă la urmă/din tîrlă unde duarme/că iele n-are strungă unde duarme/duarme.../și a

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fost o junincîe mai tînără/o vacă mai tînără/ș-ásta s-a scula ș-a fugît/úrsu după ia//ș-a prins-o acî-n spátili stîni/imediát/că ia cum a tulid dă sus/a tulid drep la stînă//nu iera [k] nu-i prea dăpárte/vo cîțăj dă métri//și gata a prins-o colea după stî-
5 nă/oum a prins-o a-nîcepú boála să orăcăie/tot așá la...la strîmsu lui/c-a strîns-o ou colții și cu gárîli/și gata a alarmat și oîini și pă bac și pă cobán/i-a pus îm picúare pă toți ș-a da năválă/ș-a și lăsat-o/și i-a și da drúmu//de/da tot așá i-a-mfipt doi colț aoolo-ntre spete/ei/și nic [r] nic ăștia nu s-a putut trată//
10 ô-o fi mfoînd úrsu ásta nu po să știu ieu așa/dă...dă poate să fiie iel venínos/am ziz dă mult și către ôeilanț/ieu știiam că núma lúpu ie venínos uarecúm/mînîncă șerpi/mănîncă.../da nu úrsu// úrsu oare știu că mănîncă zmieuură/afine/iarbă d-aia stăuiinoasă/ dă pădúre/adică dă stînă/ca mai grásă iarbă urs-o mănîncă/oa și/
15 páște ca și animálu//și totuși colții lui i-așá dă veninoși încît ne-a [r] ne-a cuprins așá gruáză dă iel//

răuúca ge pável [43 de ani]

porcu

d-esémplu porcu îl tăiem/îl îjúngiie un ôetățean/îl pîrlím/
20 oă la noi să pîrléste ou țándăr dă brad//fácem o gruápă și-l púnem acólo pă.../la un cápăt și la áltu să púne cîte-un lemn și să-ncépe să pîrleásoă dă la bot/dă la cap/pînă-l terminăm dă pîrlít// apoi cu ápă cáldă/púnem pă niște soíndur sau o úșe dac-avém mai véke/púnem porcu-acólo și turnăm ápă cáldă/să nu fiie nic fiartă
25 nic réce/și-l spălăm bine porcu/și p-o párte și pă álta ș-apoi púnem ceva țuále ca să-năbușeáscă/niște sac//după aceia încépem și-l curățim//dăm cu ápă cáldă/îl curățim dă murdăriie/și-ncépe și-l dăsfácе//după ce-l dăsfácе/îl păstrămeste/púne sáre/púnem întăi șúncîli jos/ș-apăi încépe să púie múști și oárnea oaiiáltă//și din
30 cárne conservăm/o púnem puțin la fum/și-o fácem conservátă la untúră/oare avém pînă tîrziu//șunca iarăși o afumăm/osînza o topím/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şi făcem cîrnaţ//cîrnaţi/tocăm cărnea/maţîl[i] le spălăm foarte bine le curăţim/şi spălăm î...î[n] cîteva ape şi cu sare şi cu mălai să s[e] spele să nu mirosă maţîle-ă bălegar dă poro/tocă[n] cărnea/punem sare/şi [u]sturoi pisat şi muiat cu puţină apă//ş-apăi dăm or[i] pin maşină or[i] cu tulumba//la noi la ţară mai obijnuieşte cu tulumba/ da-i mai greu/şi-ş face cîrnaţi//îi afumăm/care vrea să mai facă conservat cu [u]untură iarăş[i] îi lăsăm aşa/cum i-am făcut noi din maşină/şi mai facem tobă//

toba tot aşa/ou grăsime/din şoric/din riniki dă la porc/di[n] carne tot ce-i grăsă/o facem//o f[i]erbem şi dup-aceia o tăiem/o tăiem bucăţ mărun[ţ] mărun[ţ] şi punem sare/punem buabe dă piper/şi le-amestecăm bine//d-aceia le aşezăm în baba poroului şi-m moşu oun[i] să spune/astea două sînt la poro/babă şi moş//spălate bine/curăţate şi le punem acolo/le coasem [...] şi facen toba şi dup-aceia le fierbem// le f[i]erbem/după ce le-am fiert le-ntepăm puţin să cure zeama/ş le punem pă doo bucăz dă soîndură şi le...le presăm/oa să iasă toată zeama//şi o zi doo le punem la fum/să ţie mai bine//

şi mai facem cîrtaboş[i]/aia-i la ţară//tot oa şi cum am făcut cărnea/da cărnea fiartă ca la tobă/da cărnea o tocăm/ş-apoi tocăm şi căpă/şi punem piper/punem boia şi tot aşa le f[i]erbem oa şi toba// le-ntepăm puţin oa să cure zeama şi i-afumăm/doo zile trei/da nu fum aşa prea mult că să nu mirosă//şi ou-ăsta am terminá ou porcu//

kivu be ieleána [38 de ani]

677. R U C Ă R [WLAD, 364]

(jud.Argeş)

Culegere: 1967; PL, BM; transcriere: PL

[Vînătoare de jderi]

noi ne ocupăm mai mult ou porc mistreţ[i]/cu jder[i]/ou vulk/da

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cu jder^{i} şi cu mistreţ^{i}/cu urş^{i} nu prea ne dideá vóie//

[Dar jderii cum se vîneazá ?]

Jderi ?/^{le} făcáŋ capcáne//i-mpuşcám îi luá la guánă aşá dîpă úrmă/îi prindeám că ieí nuáptea úmblă/şi ziua să bágă la...or cuib or scórbură dă fag//şi dácă l-am ocolít/am umblát/l-am urmărít/l-am băgá la cuib/l-am crezú că-i acoló/an tras cu púşca-ŋ cuib/l-am.../a fost îŋ cuib/l-am împuşcát/l-ã luat/în scórbură... puáte tai fágu jos sau brad ce ie/ca să-l scoz d-acoló//am prins únu cu mína/ũ jder^{i} cu mína/urmărít/şi a foz băgát într-o scórbură dă fag/şi l-am simţi că-i acólo/^{a}m băgá mína acoló/te prinde dă.../múşcă/are...cólţi ăia dă múşcă/şi n-aveám nij mînúşe la míne să bag mína/să-l iau [k] să-l prinz cu mînúşa/am băgá mína îm buzunáru vésti//am băgá mína-m buzunáru vésti şi l-am urmărít pînă cîn l-am prinz dă cáfă/d-aiícî-şa dă cap/şi l-an tras dîn scórbur-afără/ l-an dat cu cápu dă fag/şi l-am băgát î rosác//

mergîn mai aveám un továrăş cu míne/mergînd am văzút o [k] um fag máre/cu níşte cuculéţ^{i}/buréţ^{i}/an scos jderu dî roşác şi-am băgát [r] am băgát cuculéţi î rosác//jderu l-a băgá továrăşu ăla în sîn/şi io ã luat rosácu cu cuculéţ^{i}//ne-an dus acólo la cabána únde noi trăgám/la pecineágu [1] /şi l-am pus rosácu-acoló că dimineáţă să ...să-l cojím/şi cînd iel s-a...a-nviiát î rosác/rîcîiá î rosác// rîcîind în rosác/îl scuate [k] bágă ăla mína/da pînă să-l bag î rosác iará dîn nou l-an trîntít în.../l-a scos dîn sîn/şi l-a zgîriiá p-ăla pă búrtă/ş l-a scos dî sîn şi l-am băgát î rosác//l-am somorît iará/l-am băgát î rosác//şi dimineáţa [k] cîn...nuáptea a-nceputi să rîcîie/şi dimineáţa zîce továrăşu-ăla/ce:

"lásă că víne şi fratili náiĕ"/adícă um fráte al miu "víne şi fratili náiĕ dă la mal/să i-l arătăm viu"//

an luuát şi l-am adús pînă la o casă mai dăvále şi-acoló... ásta/prétinu-ásta al nóstru a rămás acoló/iará rúdă cu persuána/ şi ne-an [k] noi am venit î sat//am vint î sat/ăla i-a da drúmu la o pisic-acoló în...casa cu jderu/s-a prins pisica cu jderu/s-a lua la corovăiálă şi pînă cîn l-a somorîd dup-áia pă jderu/nu pisica/

1 Toponimic.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

l-a ˌomorît/pretinu-ăla//

am vint în sat ˌieră negustor[1]/ne-aşteptă să venim de la pădure cu jder[1]//aveˌam un sîngur jder[1] şi cu-ăla al dăiˌleaˌ//am ˌişi cu jderu-acoleá/"dați jderu"/ˌieră unu/un...jidán de la făgăraş//jidánu:

"dați jderu"//

"néne/îz dă jderu dacă mînc şi dumneatá ê-am mîncá noi"/noi aveˌám nişte mămăligă cuáptă/că mămăliga necuáptă îngeţá şi n-o puteˌám mîncá/"dacă mînc şi dumneatá mămăligă cuáptă oa cum am mîncá noi d-am prinz jderu"/ş-ăla:

"mănîngc"//

ˌi-an da mămălig-a mîncát/d-áˌa cuáptă cu câpă[1] /şi...da zîce:

"în daz jderu ?"

"aˌ că ţi-l dăm acúm/ne-ajúnĝem dîm preţ/ţî-l dăm"//

ne-am ajúnz dîm preţ/ne-a dat péste preţ/núma să i-l dăn că ˌieră jderu frumós//cînd...după ê a luuá jderu/ne-a da báni/ê:

"ẽˌ !" zîce "dumneavoástr-aţ[1] prinz ũ jder"/aşá-l făcâ[2] jderu/îl scutará/ê "ˌeu am prinz doˌ"/ê "ˌo am prinz doˌ"/

bíne/ásta-ˌ meseríie/meseríˌa lor/ˌeˌ îţ da ban[1]//şi d-ande d-ástea am petrecút în timpurli...méle de cînd...an.../şi sîn múlte/dar oa să le spuˌ tuáte să încépem ẽ/ˌe támje//

pítea i górge [67 de ani]

d-ande d-ástea se petrecâ pă vrémur[1]

táta...móşu/bătrînu/táta lu táta/nu ˌieră vrémurile aşá[...] / da ˌel ˌieră ũ ˌom voinic/ũ ˌom vîrtós/şi váma ˌieră aˌiîa la pódu dîmboviţi/şiˌ-atúnî treâá d-ăşţˌa ĝambáş[1] cu caˌ/cu boˌ d-aˌiij dî jos şi le trecâ piste graniţă//şi-ntîmplător nişte negustor[1] d-ăşţˌa a venít ou...cu báni-năpóˌ/şiˌ-álţi hoţ[1]/d-ăşţˌa uamen[1] care nu... îˌ plăcâ să muncásoă/şi núma păzeá la drúmu máre/leˌ-a ˌeşi la ăşţˌanaˌinte şi leˌ-a luˌa báni/la negustóriˌ-ăşţˌa/ˌieră de către...de la oîmpulúng î jos/să le ˌa báni/ˌi-a bătút şi leˌ-a luˌá báni//ăşţˌa

1 Subiectul îşi drege glasul.
2 Face gest ou mîna,imitînd pe negustor cum scutura jderul cumpărat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

s-a furișat/s-a băgă p-o valę-acoló la dîmbovîcoara//a venì la pódu dîmboviți/dă dă...tata móșu ăsta bătrîn/dă dă ițel și-i spúne:

"mă" zîce/"nite ne-a luuă bani/cutare"

"și únde ?"

"în cutare loc"//

móșu-a puz mîna p-o păliță și-a plecă dup-ăța/sîngur/un comág/seriuós/și-a plecă dup-ăța//i-a sosit acoló p-um părău/cîn i-a sosit acoló.../ăța ou púșca-ntinsă la țel//da púșca noróc c-a fos d-ăleea martine d-ăleea...pă vrémur dă...le-ndopá pă țavă/n-a luua foc/a fost asudát práfu/sau căpsa/sau î-a fost/da țel a-ndrăznit/nu i-a fos frioă dă.../și ței trei/trei i-a găsit acoló într-u loc așá adăpostid bine//s-a băgă pă ței/cu îcmágu/ș-a dat și-ntr-únu și-ntr-áltu//le-a spar căpu/i-a...da i-a spar căpu și lui/dac-a văzu că púșca nu ța foc/i-a da cu pátu púști-n cap/i-á făoú trei găuur în cap//și l-a adormit [r] l-a adormit pă...pă moș/da țerá voinio/țerá uom/cîn l-am văzút în...fotografiie/zîóám că țe cît oása/așá mi se părea//și ăța a pleoá mai departe/plecîn mai departe/ăla și-a revenit/da únu țerá mort lîngă țel aooleá dî...dî ă doi [k] dî ă trei/țerá mort//și s-a luuă și după ței țără și cu sîngeli tîrîș/și i-a...puz mîna pă únu/și nu i-a mai da voie/l-a bătú pînă l-a amețid dă l-a dus tîrîș pînă-m valę/și-m valę-a fost un drum.../drúmu care țe ástăz sosea frumoásă//l-a luua și l-a pus într-o cărúță și l-a duz la vámă//váma țerá la pódu dîmboviți/l-a da la vámeși-acoló/l-a cercetát/i-a luua báni/i-a da báni ălora/móșu-a rămás cu găuurile-n cap și-ăța a luua báni și-a plecát//

nu i-a dat/doar i-a mulțumit/atît/și ăla și-a luua și bătaie-n cap//și d-ande d-ástea se petreá pă vrémur/bătrîni cum aț spus/ástăz...//

[Același]

să vez îe-ntîmplárea-a fost aiîca

urș ie mūlț/păi nu ne-a uomorît acúma un...tot ū vînător de meseriie țerá ásta/oare l-a uomorît acúmă zîua dă-nălțare/a

avút/a ^intrát/că şi-aiîci-şa a vind la noi//a vint úrsu ş-am plecát într-o nuápte d-aiîc cîn am auúz "úrsu mă/úrsu mă !"/dăvréme// am pleca tuot/áltu c-un furcoi/áltu c-o bîtă/áltu cu topóru/-a dus la cas-acoló şi...s-a dus/a luat ĩ úşa dă la grajd/şi-a trazdă úşe/în kiôuáre mergă/ca să vez ce-ntîmplárea-a fost aiióa:

^omu/stăpînu ^oilor [1] /a vind dă păn sat cam oleácă kefuit/ c-o hi făcút el pîn sat a vini şi s-a lua dă fămeie//că úna oă álta/că sucită/că-vîrtită/femeia/avea femeie bătrînă/avea copii mari să fereá dă... [ţ] să nu vádă copiii ce vrea să facă...şi a fugi femeia/s-a suit îm pod/îm pódu grájdiului şi oiile-n graj s[-a] suit îm pod/scára acolea scára//da ia s-a temú ca să nu viie ^omu după ia s-o bată/s să súie-m pod s-o bată//a luat scára ş-a trás-o-m pod//

între timp víne úrsu/cîn víne úrsu/^i s-a părú că ie ^omu-so/ oă úrsu mergă-m phîcuáre ca c-aşá făcá cu capu-aşa [2] /şi cu labili/ şi...nuáptea aşá cum a zărit-o femeia acoló dîm pod/cîn.../oîn a puz gárili oólo úşe şi-a trás a-nceput să strige "úrsu" şi "úrsu" de-acoló/ia cînd a venit fata repede c-a crezú fata că s-a dus tat-su după mă-sa s-o bată//oîn a vint fata repede/ia să uitá s să ducă la mă-sa acólo/cîn colo să-mphédică dă urs cu uáia/^omorîse ^o uáie//sî-mpiédică dă uáie şi vine piste urs/úrsu ia uáia şî fuge/fúge pîn grădină jos/aşá//

"úrsu" şi "úrsu" şi strîgă şî tot/pă úrmă sare vecíni şi să ia după iel/cîni p-acoleá/şi s-a us un cîne repede-acólo la urs// úrsu a rupt uáia/şi-i zvîrleá plămîni dîn uáie/îi zvîrleá la oîne/ cîn li n-a mai lătrat/^amini s-au dúz grămádă a dat [k] pînă a da piste urs/ş-o a rub la fúgă úrsu/a plecat/urs cunsăcade a fost ăsta/da ăllant a fost al nevoiilor că s-a pus pă ^om şi l-a ^omorît//

a fugît úrsu/pă úrmă ne-am duz noi d-aiîca/cîn ne-an duz noi d-aiîci-şa:

"únde-i úrsu mă ? únde-a foz mă ? ô-a făcút mă ? cum ţ-a făcú mă ?"

---

1 Subiectul îşi drege glasul.
2 Subiectul îşi clatină capul în dreapta şi-n stînga, încercînd să imite mişcările ursului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"úite ŋáia/am scos ŋáia am adús-o ĭîci-șà/úitə-o oolșá-ɛ prun"//

să dúôá stăpînu ŋóii năiinte/și noi după iel/să...nə-arăte// oînd úrsu venise-ndărăd la ŋáie/și-erá pă ŋáie aoólșa/șî..."ă/úrsu/ fuĝiz mă/oă yine úrsu/ne ʰomșáră úrsu/hai îndărăt"//

"ôe-i mă ?" noi toț ou furô "hi năiinte/hi"/am...am îndrăznit și nə-an dus înăiinte/péste urs/ca nuăptșa/álți ou lămpáșe/álți cu laterne/după iel//aŋ coborît așá du p-o cuástă la iel și-ă luat lúnca/válșa ásta/pă lîngă dîmbovițə-n sus//úni d-aîci s-a lăsá și ieș înaiintșa úrsului/să viie și ieș la noi să vază îe ie găligiie// úrsu ierá-ntre noi/și oînd auúz odátă îm fața mșa trôsc uŋ gard/a sărit piste gard/dacă venșá dim față și i-a vind din dos/îl copriŋséserăm așá pă urs/a sări și iel într-o grădină și dîŋ grădină a sărit în drúmu állánt/și-a luat pă drūm/și nə-am întîlnit iar cu iel//álți d-aoólo și álți d-aiîôa//iar nə-am întîlni ou iel/nə-am întîlni ou iel/și nə-am.../iel a sărit iar într-o grădină/a auuzi níște noi zbierînd aôi-ntr-uŋ grajd/într-o strúŋg-așá/și miei ierá alés[i]/băgáț îŋ grajd/și s-a ascúns s-a pus oa hóțu pă brînô în níște [k] într-o grădină ou prun[i]//

an treoút și-n sus și jos/nə-am dus/"aoú mă/s-a dús úrsu at scăpát/nu mai vine iel p-aôilșa" [1] //cum am vint acásă/pînă să mă culc auúz iără:

"săriț/ürsu bă/úrsu bă !"

ôe să...cîn ne dúôem/un miel soăpáse dîŋ gúra/a rupt grájdu pi spate și-a prins um mʸel/l-a mîŋcat/únu a soăpá pîntrē/a puz gára olșáoă și pă iel da nu l-a putút/...i-a scăpád mielușelu//și a avút trei miei/doi i-a mîŋcát și únu i-a soăpát/și l-am prinz noi pă drum p-ála/și oŋ-ála a scăpát gétu ʰom/îŋcólo i-a mîŋcát//s-a pleoád d-ij dă la noi/s-a dus aiij la áltă tîrlă//n-a putút să ia nij d-aoólo/s-a duz la áltă tîrlă/nij d-acólo n-a putút să ia/a trecút piste dșal/s-a lăsat îŋ cápu sátúlui/îŋ cápu sátului a găsit uŋ grajd fără stăpîn acólo/grájdu la o párte îŋ cápu sátului așá/și-a intrát acoló/șáisprezèôe noi toate lə-a ʰomorît/tuate

---

1 Subiectul tușește.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lę-a omorî ş-a mîŋcă dî i̯éle cîtę-a mîŋcát/şi myéi n-a avút acolę́/ mi̯éi i̯-a avút î̃ áltă...colíbă/n-a fost acolę́/a fost să-i̯ înţárĉe/ ...spre primăvàră/ştiţ//şi şăi̯sprezèĉe u̯oi̯/tu̯áte i̯i lę-a prăpădít/ şi i̯erá la um ̯pădurár/u̯oi̯ili álęa//

maį̯ d-acolę́ gonít/s-a dus la o bábă/i̯e rúdă cu míne/i̯-o... cúscr-a męa/fiu̯u-so ţíne o fát-a męa//bába sîŋgur-acólo la tîrlă/ au̯uzí cînîli lătrîn/ş-a dus să úi̯tă/cînd véde gogle̯áza pă la fereâstă/...úrsu/véde pă la ferę́astă/i̯a s-a temút/că-i̯ úrsu/că didę́ cînili̯-a urs/a ligiu̯ánă//i̯a n-a făcút altĉevá nimíc că s-a [k] úrsu̯-a plecát spre.../p-îĉ pă la fereâstă/a trecút la crózni̯e/la sai̯áua u̯oi̯lor//în ̯cápu sai̯éli i̯erá váĉili/şi de la un loc înŋcólo i̯erá u̯oi̯ili/tot aşá pă după u̯odái̯e//

bába ĉe [r] ĉe i̯-a vint în ̯cap i̯ei̯/că n-avę́á cu ĉe/cu ĉe să salvéze/că cînili habár n-avę́á/ĉe "oîni látră/úrsu fáĉe ĉe vręa" şi s-a dus bába ş-a lu̯at o obi̯álă/un ĉoráp ĉevá aşá/a puz ̯gaz pă i̯el/ i̯-a pus foc şi̯-a zvîrli ̯ou u̯obʸi̯ála pă urs acoló la úşa...ái̯a//cum a văzút úrsu foc pă i̯el a fugît úrsu ou fócu pă i̯el şi s-a duz ̯la áltă tîrlă/dę-acoló i̯ar l-a pus pă gu̯ánă/şi̯-a trecút piste dial ş7 ̯ s-a duz ̯la dîmbovîĉo̯áră//oum s-a dús în dîmbovîĉo̯áră i̯-a mîŋcá ̯la únu um ̯poro/şi̯-ũ ̯vi̯tăl în nu̯áptęa ái̯a//

a doua ̯uar [k] pă úrmă şi̯-a ̯dat o zăpăzúi̯e/a treoú ̯la mui̯éĉ[1] /spre bran/şi̯-a dat o zăpăzúi̯e şi l-a urmărid ̯d-ai̯íĉ/vînătóri/l-a urmărít/pă undę-au̯uzę́á c-a stricát/"păi̯ în nu̯áptęa ásta am păzí ̯noi̯ ai̯íĉa/şi i̯el operá î̃ áltă párte/păzę́án díŋcolo/operá î̃ áltă párte /aşá/ştii̯/un urs mai̯ táre ca un...u̯om care ştíi̯e să...să fúre//am plecá ̯la mui̯éĉ/la mui̯éĉ cîn ̯a dat zăpăzúi̯a ái̯a l-a urmări ̯pă zăpádă şi l-a lu̯ad ̯dă la úrmă//au̯...făcút i̯el hoţíi̯a nu̯áptęa j ̯dimineá̯ţa l-a lu̯at după zăpádă/după úrmă/şi l-a prins între niște uliĉór7 acoló/pă válęa mui̯éĉiluį/ş-acól9 ̯l-a-mpuşcát//

aşá am putút să scăpăm dę-ũ ̯animál ca ásta//şi urş7 ştii̯ cum i̯-ai̯íĉa úrşi/ca i̯épuri la cîmp//pă un ̯te duį̯ núma urs/pă un ̯te duį̯ núma urş7//urş7/s-a prăsít şi rîş7 care nu prę́a i̯erá rîį̯ ̯la noi̯/s-a prăsí ̯rîş7/şi i̯e mái̯ periculóş7//doi̯ rîş7 a u̯omorît pátru

1 Moeci, sat şi pîrîu cu acelaşi nume, lîngă Bran.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

juninc̆/núma într-ũ loc/pátru juninc̆/le mîncă úgeru/oi̯ĭki/le scuáte dũ pă ședzu măţu/atíta strícă i̯el/și nu mîncă altcevá dăcît ástea le mîncă//mi̯-a prăpădi și mii̯e o juninc̆e/da nu dă tot că o a scăpá vaca/a [illegible]e/mi̯-a prăpădit-o/...i̯-a rupt úgeru/i̯-a rupt o ţîţă/ și-aşá an ţinut-o cu ţîţa pînă a-mbătrînit/o-o ţîţă lipsă/° an ţînút pîn-a-mbătrînit//

i̯e dihănii̯ la noi̯/i̯e dihănii̯/...dacă te duc̆ și să hii̯ cu coráj oa să te duc̆ pă cuástă/ou topóru//

ș-ásta/vînătóru ásta tót aşá a fost//i̯el n-a mai̯ avút ármă/ bătrîn/mai̯ mic ca míne ou doi̯ an[1]/și n-a avú coráj oa să mai̯ ţii̯e ármă că zíce "alérg pă cuástă/i̯o bătrîn/nu mai̯..." ș[i] cînd a vint și i̯-a rupt grăjdu/și-a plecát după urs/s-a dús întíi̯ a spuz la copii̯/că oopii̯-i̯ are ou [k] doi̯ fi̯ áre ou permíse/cu árma//

"măi̯ i̯uáne/măi̯ móisii̯e"/zíce "úitę-a venít úrsu la míne și n̆-a rub grăjdu și mi̯-a luat hóii̯le" zíce/"i̯e vo dóo i̯e p-acoleá pă poiánă și r[i]éstu nu mai̯ știu dă i̯éle/hai̯dét șî voi̯ să le...sî le cătăm"//

ôe "stai̯ tátă" zíce "să mérgẽ și noi̯"/

zíce "făcîţî-vă gáta/veníţ/că mă ũo i̯o-năi̯inte"/

i̯el s-a ús înai̯inte ș-a urmărít úrsu/úrsu-a fost pă hái̯e/ într-o márgin dă colţ//i̯el n-a...putút s să mai̯ dúcă d-ic̆/un̆ să sără/să fúgă úrsu/oîn̆ s-a dúz după i̯el//i̯el ou topóru la i̯el și îherbîntád dă năcáz că i̯-a prăpădit hói̯ili/s-a ús cu topóru la i̯el//i̯el a mai̯ fost trîntíd dă urs și cîn i̯erá cu árma//s-a dus înai̯inte/s-a sucît úrsu-ndărăt/și i̯el cu topóru/oînd i̯-a da ou topóru/i̯-a băgát topóru-ai̯íca/n-a-nimerít în cap/nic̆ p-alătur̆ea/ ș[i] i̯-a băgát topóru-ai̯íca-n̆ spátă/între spéte-ai̯íc̆//s-a supărát úrsu/i̯-a pus gărîli-ai̯íc̆ în cap/și d-ai̯íca oîn̆ l-a apucá dă gură și dă...i̯-a scoz limba/p-ai̯íc̆ i̯-a scos limba[1] /aşá i̯erá dă rupt/capu/o mînă rúptă/mîna i̯-a prinș-o-n gură/mîna car̆e-a dat/ mîna dr̆eáptă/i̯erá prinșă-n gură/rúptă/un kicór rupt/cum l-a strînș/că cîn a pus cu gărili ălt̆a/și nu i̯erá máre/bátă-l norócu/ i̯erá/i̯erá ho ursoi̯cúţă/nu máre/voi̯nio-aşá nu i̯erá/ș- v[illegible]á lápte/a-

---

1 Arată, ou mîna, partea obrazului, în apropierea urechii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

vŋá şi puiˌ//

[Era rea]

rŋā/periculŋásă/ş-uiţŋ-a omorît ˢomu//

[Acelaşi]

la ánu nouŋ

punŋám ápă-n dó [k] într-um pahár [!]/ápa áia făcá umˌfel dă licăríˌcur[i] aşá frumŋáse/nişte stelúţŋ-aşá//şi pă úrmă stinŋgám lumnína şi noiŋ ne dăzbrăcám [!] îmˌphéleŋa gŋálă şi zícám că ne vedém îmˌpaháru ăla/vedeţ/că pe cíne luŋăm/la miézu nópţi/la dóoşpe/stinŋgám lumnína/şi zícám că îmˌpaháru ăla s-arătá[1]

[Cum se fac vrăjile astea ?]

la ánu nouŋ úiţe/punŋám ap-aşá într-umˌpahár//ápaˌásta să dizólv [k] stînˌiaˌîŋˌcásă să făcá umˌfel/fel dă fel dómle/să făcá nişte statuiéte/noiŋ ne făcám idiiŋleˌiaˌuiţe ásta trébuiŋe că.../úite.../or[i] ajúngˌmáre bogát/úiţe s-arătă o cásă frumŋáşă/s-arătă un drūm"/şi noiŋ dăzbrăcáte/trebˢiá să stăm [!] îmˌpiéleŋa gŋual-aşá ca să ne vídém ĩˌŋoglíndă/şi noiŋ ne făcăˌşi spáiŋmă dă múlte ŋor[i]/te vedŋáiŋ ĩˌˢoglíndă şi-mˌpaháru ăla cu ápă/ca să vedém pă cíne ieiˌ/şi cum/aiŋ noróg dă ban[i]/aiŋ noróg dă sărăcîiŋe/că dacă ieră sărăcîiŋe nu vedŋáiŋ nimíca-mprejúr/dacă zícă că ie cu ban[i] ómu ăla vedŋáiŋ cevá acoló/un dar/s-arătá înˌfáţa luiŋ sauŋ/sauŋ militár/sauŋ îmbrăcáˌfrumós sauŋ/părérîleˌ vez[i]/fíiŋe că părér[i]le/fíiŋe că le-ntomnŋám noiŋ...şi mi s-arătá cevá/cîte cevá/îmˌpaháru ăla/îˌápa áia/vedéţ/şi maiŋ punŋám dă múlte ˢor[i] şi albúj dă ˢouŋ/punŋám un albúş dă ˢouŋ/că albúşu ăla dă ˢouŋ să formá pă úrmă múlte figúr[i]/ca să vedém noiŋ ce şi cum//nŋ-adunám féte/na/trebùiŋá// [...]

şi busiˢóc luŋám dă la pópă/da/cînˌmergá/ [k] venŋá préoţi la sfíntu iión/venŋá cu păméţúfu ăla/şi noiŋ luam busuióc/rupŋáŋˌcîtŋ-o bucăţícă dă busiˢóc/şi-l punŋáŋˌsupˌprag/îl rupŋáˌrépéde şi cînˌtreîá préoţi-năpóiŋ/să trŋácă peste fíiru ăla dă busiuóc supˌprag/suˌpreş//şi dup-áia îl punŋáˌnuáptŋa la căpătîiŋ/şi visáiŋ//şi visáŋˌcî-

1 Întrerupere a înregistrării datorită schimbării benzii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

te ĉevá/úite din ástea/prostíi d-ástea/şi visám p-ála//io l-am visát pă móşu/ásta al neu/úite aiúrea aşá/fără să...visái pă ĉine luái dómle/úite din fíru ăla dă busuióc/da/îl visám úite cum... úite-l luam şi nu ştiu ĉe//şi ieu l-ã luat cam cu urît adică pă móşu/da/l-am visát/da//[...]

fluárea ne vorovénô [63 de ani]

murătór[i]

noi pentru iárnă băgám murătór[i] cu ápă/murătór[i] cu hoţét/ adícă nu gogoşár[i]/murătór[i] várză cu ardéi din ăla căpréscu/cu...cu ţelínă...tăiem frumós várza în clin şi cu mórcovi crăpáţ aşá în dóuă/şi p-urm-aşezám//aşezám ũ rînd dĕ várză un rînd dă mórcov[i] cu ţelínă cu...cũ ardéi/şi p-úrmă iar púnem iar un alt rînd dă várză/ pînă să úmple putínica sau borcánu care l-avém//şi[i] dup-áia púnem sáre dasúpra cantitátea care ne dăm noi sáma cîtă trébuie să fiie dă sărátă//şi tornám ápă piste iélĕ/[a]şá iéste murătórile cu ápă//

ăle cu hoţét/adícă gogoşáru/îl hopărím puţín în hoţét/da hoţétu nu tómnai aşá táre/băgám cantitátea dă ápă ca să nu fiie tómna aşá ácru dă tot/şi după ĉe-l hopărím acólo/puném foi dă dáfin/ piper/după ĉe-l hopărím fuárte puţín/îl scuátem/îl lasám s să răĉáscă/şi fierbem hoţétu/áltă [k] tot în hoţétu ăla mai puném áltă oantitáte dă hoţét cu ápă pregătit/să-l dăm îm fiert//şi p-úrmă aşezám gogoşári-m borcán/şi să-l lăsám hoţétu s să răĉáscă//după ĉe să răĉéşte îl tornám în borcán//şi-l legám fuárte frumós la... cu o hîrtíie curátă dasúpra/acólo/şi-l băgám la pímniţă//

crastavéţi tot aşá îi hopărím puţín/puţín în hoţét şi-i scuátem/şi îi lăsám s să răĉáscă/şi tot aşá i-aşezám îm borcán şi hoţétu făout cu usturói//pisám usturói şi-l púnem dasúpra să să...cápeţe miros/şi cu foi dă dáfin şi[i] cu piper//

şi várza nu [k] noi o băgám/o curăţím/o spălám fuárte frumós/o aşezám îm pútină şi băgám sa [k] cantitátea de sáre care trébuie şi ápă//şi-o acoperím//şi la vo dóo trei zíle le pretoĉím/la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

o săptămînă doo/că vedem s‿s-amestecе sarea cu apa/şi‿să vidém dacă ieste sărată/sau dacă nu ieste sărată mai punem cantitatea de sare care mai trebuie/şi băgăm puţin mărar dasupra sau hrean ca să-şi‿capete gustu/...la varză/şi...la varză cam atîta ieste//

popa bucur iulica [35 de ani]

678. S C Ă U E N I

(com.Berislăveşti,jud.Vîlcea)

Culegere: 1968; BM, RP, MV; transcriere: MV

pă vremea turcîlor

păi ĩ‿spunea...máma/...că cînd a venit turcii-a fost tăbărît aiîca/la...cîmpu jîbli//şî...la cîmpu jîbli aciia făcúsără ieii... conácele lor pentru...iernát/péntru că să stea ieii acîia/ [ɛ] aduná dî pîn‿sate vãite/aduná...ũnturi/aduná miere/aveau ũameni lor//şã ...cînd a veni‿rúşî păstă ieii/cînd a ãuzí‿că vin rúşî păstă ieii... într-o nãaptea...plecát//pă...mă-sa bătrînă cum îi zîce/pă bunică-sa bătrînă/a luat-o cu uŋkáşu acoló/la corvoadă//şî cînd a plecát‿ ñei nãaptea/i-a lua‿ş-aíîca...cîn‿să treacă la băbuéşti/uŋkáşu [k] mătúşa ş-a adús aminte c-a uitá‿cîzmele/acólo-m‿bordéñele lor unde le-a avút//şî uŋkáşu nu/că să-ntuarcă-ndărăt//arnăuţî ãea care-a fos‿cu ieii dă-i duca/...a spus că...nu/nu ştii rúmînéşte//i-arătá că a uitát/...ăla n-a [ɛ]nţeles ce zîce/ş-aci lă cúm îi zîce la crúca lu gebălán către băbõieşti acoló/i-a tăiá‿cápu//l-a lăsá‿ mort acólo//

[La unchiaşul ?]

uŋkáşului//arnăuţu [?] turcésc//i-a tăiát cápu uŋkáşului/că n-a ştiũ‿ce zîce//iel o fi-nţeles că spúne álte...bănănăi//n-a ştiut că...să-ntuarcă să ia cîzmele//

ion ge trică [85 de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ínima o avęá ręa

[Mama] a rămás...mîcoă dă tá-sụ/că pă tá-sụ l-a omorît...uŋ cumnát al táti//[s.]a certát p-um păr acólo/şî...[...] a púz mína pă ęel/a dă ou ęel dă pămînt/a fost ũ ęom mnicúţ/spunęá dă stat aşá//ş-ála cobănói/voinic//l-a luą şî cum l-a dat îŋ cap/a răméz mort//p-úrmă ăla a fugî/s-a dus în dóbroga//atúnc ęerá ţára turcâsoă/...dóbroga//a stat acoló/ómu...//în tăinuíá ęel/

"măi !" zîce/"păi să vez" zîce/..."cînd am fost ęo-n dóbroga" zîce/"hei/múlte ɦéleą am făcút ęo p-acólo" zîce//"víne" zîce "odátă ũ arnăúut//ęérám [k] băgám úóile pîŋ grîu" zîce/"p-acól pă la turc//şî ęerá arnăúţ d-ăştęa d-ai lor/d-ai túrcilor" zîce/"şî ...víne călárę//

«hei/măi cobáne» zîce/ «ai...ou ce soăpără ?»

ęo/... «am» //

scoţ dă cólo dîn...tecşîlă cum avęám ęo atũ" zîce/"ęáscă/crémene/amnáru/şî puséi coló" zîce/"băgásem bîta supsuúără//puséi coló" zîce//"cîn dau ou amnáru-ŋ crémene/auuzîi şî la ęel: ţac !// pusăi mína//cîn dau cóló" zîce "c-um pistól//atúnc ęerá pistęále ou crémene/nu ęerá d-éstęa ou oapsă"//ce "n-ă luą foc//cînd îl văzúi ou pistólu ou...că la mine/cînd ęau bîta ş cînd ę-an da" zîce/"ę-a şî sări ɦíroa//l-ã luą" zîce/..."ę-an da vo dóo bîte cálului" zîce/"şî pă ęel l-an luą şî l-am aruŋcá" zîce "-ntr-um puţ//acólo" zîce//"ce să fac ?" zîce//"mă văzúse" zîce "níşte fetiţe/ęeráu dóo fetiţe oa dă uopt ani-aşá" zîce//"éştęa mă spun la turc" zîce//"oum să fac ęeu/ęau cu momîéli" zîce "fetiţele/cîtę-o ţîră/cîtę-o ţîră/ pînă lę-apropií" zîce "dă...puţ//ba dă-le...caş/ba dă-le ɦáęa la fetiţe/cînd a vint aproape dă puz" zîce/"am puz mína pă ęéle şî lęam băgá şî pă ęéle dă vii" zîce "-m fúndu puţului"//ce "ş-ã scăpá" zîce//"da" ce "d-álęa-m páre rău" zîce//aşá a foz dă neęeluíi la ínimă !//

[Şi n-a păţit nimic ?]

1 Metateza e accidentală.Rugat să repete şi să gloseze termenul, informatorul pronunţă neleguiit.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

păi dácă n-a ştiu nímin[1] dă ĭĕl.../ĭel dac-á ómorî fetiţele
cîne-a vru să-l spúie ? c-acólo or fos cîmpur[1] pustii//[...]

[Şi tot el povestea ?]

ĭel îm povestęá mii ĭerám băĭeţándru//c-a vru să m-omóare şî
pă míne//că táta a fost î fráte cu nevásta luĭ//şî ĭei avęá moşía/
că păméntu nóstru a foz moştenésc/d-aęa spusêĭ/n-a fost împropriĭetă-
ríre la táta//cárę-a avú moştenirę/-aşá a rămás/cú moştenírea//şî...
da-mbătrînise/că [ε] ĭerám băĭeţándru dă vo cînşprâzeče an[1]//şî l-aŋ
găsí cu ęóĭilę-acólo la noi//ĭo l-ã lua la gúră/că "če caus cu-óĭ-
lę-a[1]îč ?"//

ĭĕl "ĥeĭ ! păi če e mă dac-am vint ?"//să tot uĭtá aşá[1] /"ĭá
să vedém/pă únde tę-am mînca cu ęóĭile ?"/şî ĭel ĭa bîta//

cînd îl văzúĭ că r[1]dică bîtã sus am sări păst[e]-o túfă/ş[i] el
cînd a adús cu bîta/a vin pă brînc/a căzút//nu maĭ ĭerá-m putére//
da ínima o avęá rea//am...luát-o pă órmă rára/an...dus pîn crîng
încólo/n-a maĭ da dă míne//

[Acelaşi]

trébĕ să fiĭ şi bun dă gúră

[...] [tu]pă ĉ-am vinît acásă/am maĭ săz núma o săptămînă ş[i]
miĭ-a vint órdin...iĕr dă concéntráre//

[Iar ?!]

ĭáră//ş[i] m-an duz la p[h]itést/avęám uŋ colonél îĭ z[i]ĉá nitás-
cu//ş cîn nę-am dus acoló/[i]erá séver/dómnule/colonélu ásta/cîn[i]işá
la rapórt/îz lua pă[i]uĭita//cîn trîntęá [u]no dátă ĉízma-m [r] îm pă-
mînt/îz lua pi[u]uĭita/că nu maĭ putęáĭ să maĭ vorbéşt/da să fi avú
coráj//áşa/dómle/nę-an dus/cum bunú[u]ará...vrọ pátru zîle-ã săzút
núma pĩ [u]oráş/nú nę-am maĭ prezentát//toţ...nę-am [k] mă-ntîlnęáŋ
cu...camarádu cutáre/camarádu cutáre/cáre fusésen cu-eĭ îm bùda-
péşta//

întrebán: "ĉé [i]e cu tíne mă ?"/
ăllan "ĉe e cu tíne ?"/

1 Se uită pe jos, căutînd parcă ceva.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"păi" ce "cu tine ce e ?"//

"uite-mă mă"...//

"bă ! domnu colonel niţăscu ie duz la bucureşt"//le spuneam// cîn ne duc'am la puartă la santeneá-ntrebám:

"a ven'd domnu colonél ?"

ce "n-a venit"//

"cîn v'ine ?"

stam pî uoraş că noi ierám civil'/nu ierám în [k] îmbrăcáţ/ vorba ălúia/ne vénise uórdin dă conscentráre//trimeţá/aveam um plotonér' prodănéscu/care ieréa la cancelárie//trimeţá domle patrúlă pî uoraş ca să ne ia//mă!dă cine ierá s să lége/dă mine că ierám ţîvil/uor dă dumneatá/uor d-ăla ?//nói ierán ţîvil'/nu puteá s să lége patrúla dă noi//aşa//ne-an duz la [k] într-o sáră la poártă/ întréb [ɛ] santinela:

zîc "a vind doi colonél ?"//

zî c-"a venid//dimineáţă" ce/"ii în úrtea reğiméntului"//

am dat vorba ca spiúonu/únu dî áltu/io lu dîsu' /dîsu la áltu/áltu...şî gata !//dimineáţă toată lúmea lă [k] în úrtea riğiméntului//dómnule/cîn ne-an dus...în úrtea ríğiméntului'/am formát o [r] o compániie/pă dóo rîndur'/vorb-áea/că ştiáu cun treb'// cîn au [k] auzîrăm sunîn guárna onóru lui colonéllu/că vine !// cîn veni colonélu/...odată/

"bùnă dimineáţa !"/

noi odată "traiiţ !" [2]

şî să dúsă-n canceláre-aoólo/m birou//

c' "prodănésoule ! [3] ce e ou áştea ? ce e cu áştea dă-i ţîi aiío ?"//că trebúia [k] iará şi mitícă popéscu [4] /iará-n co'meana înconcéntrát atúnc//şî vrea să ne dúcă pă noi să-l dăsconcéntrăm pă iel//'şî afară//"ce e cu áştea ?"

"dómle colonél"/ce "d-o săptăm'nă dă zîle" ce "dă cîn stau pî uoraş//şî nu s-a prezentat"//

---

1 Subiectul arată spre învăţătorul care asistă la înregistrare.
2 Subiectul ia poziţie de drepţi şi bate din călcîie.
3 Strigă tare.
4 Se adresează învăţătorului care asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ce "acu să le fac ă foaea dă" ce [ɛ] "pașapórtu z le dai mîncáre pă trei zîle" ce/"să-i trimeț une ieste/dă...dă múncă"//

cîn auzîrăm așá/noi.../vórba álúța/zîcăm...cum bunúțără "mă/ flángu dr^ept !//cîn o iși dómnu colonél dîn cancălare/imediat « să trăiz dómnu colonél !//ieu/soldátu cutáre/find încon-centrát în atîtea lun dă zîle-m budapésta/și az să ne vedém iár încon-centrát aic/nu știi ce e cu noi// » "

dómle/cîn a ișit colonélu dîn...cancălare/dómle trece pî dînaintea năstră//cî să treacă.../așá/páică mi-a băgat un cuțît îm míne//făcui trei pași înaintea-așa

"s trăiz dónle colonél !"//

"ce e/mă ?"//

"ieu soldátu pătrășcu miai/fiind încontrá șase lun dă zî-le-m budapésta/ș-ástăz mă văz încontrát iar aiîc"//

atúnc stătú colonélu/să ūitătea-așa//

ce "tos sîntet a [ɛ] ăștea ?"//

zîg "dómle colonél sînten toț/cárea-am fost îm budapésta"// noi avea și foile dă dămobilizáre d-acoló//"poftin/tos cu nórdenle-m mînă"//

déte co^lo..."prodănéscu !"/strigăte/"ce e cu ăștia ?"//

"dómle colonél" ce

"no'! ce ie cu iei ?"//iar//"ce ie cu iei ?"//

"dómle colonél"/ce "ún^tə d-o săptămî..."

"nu/ce ie cu ei ?!//acú úne mérget ?" ne-ntrebă//

"dómnule/direcția cînén^i//toț...cînén^i"//oa să ne dea foaea dă tren să mérgem d^i réct//așa//

"acu să le faș foaea dă tren [r] dă tren//imediát"//

să plăcă colonélu/că iel stătea numai dă lă...dă la căncă-láre d-acólea mai dăvále/pródă^n...//să du^ce dómnule și vine ou tréizăcinj dă mii dă lei dîn cutiie dă la...de lă...de la ploto-nér^i//vine cu ieși//

c^i "dă úne i-ai luat tu mă p-ăștea ?//dă úne e-ai luat ?"//

că ăștia care ereá grosován^i la...iuon mánda[1] /dă cîte-or^i

---

1 Subiectul se adresează învățătorului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

a venít.../plătșá și te băgá pă dmneátá/dăsoonôentrád d-atún și tó pă mneátá te băgáu/dă n-ávșai părále să plătéșt'/să scap'//domnule/imedi'á ne-a iscălí foá'a dă treș/șî drúmu la treș !//d-atúț nú mai m-an dus în conôentrár'/am scăpát//áia ie//

dáoș...táôe gúra/'intri dráculuí î fúndu iádului//da trébě să fií și bun dă gúră//

mihái ne pătrășcu
ùobzěșitréi [de ani]

nu mă tegám dă uoroáre

Io tăiáŋ ou biétu niculáie pătrășilă//și-ntr-o símbătă/... într-o símbătă trei i-a omorít//și domnulea/io tăiám îm párțea ásta și nioulée-m párțe-ásta [1]/dîm p'icúare/și buj [k] bráji-i daț la dial//acúma noi...vorbiám io:

"mă" zîo/"tu să dai fúga-m párțea a'a" zîc/"că poáte că sáre du pă trupínă" zîc/"și pleáoă bușteá [k] brádu//și io" zîc "dau fúga-m párțea a'lántă"//

ne vorbiám/cáre să ia fiéru-m mînă/dî...să nu-l apúče bușteánu/oáre săoúrea...//și domnule/oînd [k] 'erá un clad cam așá ...dě la deal dă...dă brádu ásta//cum bunuáră ásta l-an tăiát/ș-a căzút așá [2] //ș-a căzú pă cládu ásta//cládu ásta ier'á veik căzú/ brádu/și ierea cam așá cocoș [k] aplecát așá [3] //dómle/io cîn an da fúga încoló/brádu cîn a vin't p-ásta a făcú vîș't !//și ierá un î redij dă...dă brădét//a puz brădétu á[l] a péste míne jos//m-a puz jnos//dómle/ș-a mers...oa cîsprezeče m'étri/...cîn m-a puz m-a pus așá [4] /aúz//a mers oîsprezeče m'étri/a [k] pă úmăr/mîna p-aiio așá [5] oum a șezút așá/si pă cap//și oîn a stătút an venít într-um brad/ cápu bradu'lui ásta tăiát//a vint într-um brad netăiát//ierá ăilánț...dîn suz dă noi/cáre...oojáu/cepuiáu//'erea biétu ásta io-

1 Subiectul indică, pe masă, poziția tăietorilor.
2 De-a curmezișul peste bradul răsturnat.
3 Indică poziția bradului.
4 Subiectul se culcă pe pat, pe o parte.
5 Pe antebraț.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nít-a lu miăiléte/dă la rădăcinést//

"ᵇă/niculáe/bă !" ce/"l-a omorí mă ?"/întreábă ăea//

"bă !" ce/"ála i-a azvîrli" ce "şi pi-ar le pă sus pim braj"//

áşa//io/bustéanu ăsta cîn a mera/pă mine mă [k] iará muşk mult la pădúre/úxi/plutéşte-aşá//şi mă pusése-ntr-o gruápă//şi [k] oá făóá bràdu-aşá //aşteptám/zíᵍ "áre să cúreţe brádu/ş-áre să víie cépi/şi cépi áre să mă táş"//a stătú brádu/-am ieşít//am lua pălăría dă jos ş-am îndesát-o-aşá-ŋ cap//ăla-ncépu î...nioúláe s se-ŋkíne//

"de ce te-ŋkíni mă ?" zíc/"or" zíᶜ "ai vă [k] ai văzú pă drácu"//aşa zís io către iel//"de ce te-ŋkíni ?"//

ş-am ieşí la iel dasúpra/ăea veneá toţ/să vádă/[ɛ] cum sîn mort ?//víne/acoleá/...mai aveán doi braj tăpáţ//vineá-acóleea/ierá únu...móise mázăre/că l-ăi [k] îl ştii dúmneatá[2] //áşa//dómnule/cîn víne/...io... [ɛ] nu mă duriá/vez/dîn fierbînţála ăea//nu mă duriá//şi văz că víne sínĝele pă uoník in jos//şi cîn a luá pălăría aşá-ŋ cáp/şîrîiá sínĝele d-aiíô[3] /ţîşteá aşá-ŋcoló//am pus pódu pálmei[4] dă unde işá sínĝele/ăilanţ...dă-i cu pămîn/ce/păminţ î la múnte-i năsîpóz/nu şade//

ăla móise mázăre/zî "băi" ce/"o curea" ce/"rádeo" ce "soámă du pă ea" ce/"să băgăm acólo"//m-a păsát ei aoleá/una álta/ce "dú-te la bărácă"//iel//

zî "nu mă dug/dómnu móise//nu mă duc//cîn oi plecá" zîc/ "plecăm toz d-aiîc/de la baráoă [k] la baráoă//nu mă duc sîngur/că" ... nu mă sîmţám/şti dîn fierbînţálă/"poáte că...caz cumvá pă unevá/aîca şî nu"//

aşá ăsta/ioniţă/"ai bă" ce/"niculáie/să-i dăm noi jos p-amîndói"//brájî/care ierá tăpáţ//

s-apúcă să trágă...trăgá o ţîră/fugá//trăgá o ţîră/fugá//

"de ce fuj mă ?"//io ieram aoleá//"di ce fug ?"//

---

1 Subiectul saltă de mai multe ori, imitînd mişcările bradului.
2 Subiectul se adresează învăţătorului.
3 Îşi scoate pălăria şi indică locul loviturii.
4 Se loveşte cu palma în cap.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Îce "mi-e frică că cade pă mine"//

"fuj mă d-aci !//lasă că îl tai io to [k] cu-ăsta"//

l-am tăi [k] i-am tăia p-amîndoi/și-au luat pă niculaie dăvale//dăvale domnule uke carnea pă mîn-aiici/d-aii și pîn-aici[1] /cum frikin[i] dumneata cu o pile d-elea dă pilej[i] lemn/așa mă [r] mă pilise//și iișa numai venin//p-aii[j] pă picior la vale...//domnule/și n-am stătut o zi/...din lucru/numa c-o mîn-an traz la fier//și aiio așa...mă duc am sara/la baracă/fierbeam î apă-ntr-o oală/cum o puteam suferi/ș[i] mă spălam bine/și luam piele aea dă să pu [k] dă să prăpădise//uo loam așa/ui[k 2] / [ɛ] du pă mînă și rîmânea carnea rășă/ș[i] mă spălam iară și mă ung am cu nește und dă d-elea dă uaă/și mă legam//dimineață mă spălam/mul și plec la lucru//dimineața și sara//și n-am...piert o zi//dă loc//o zi n-am piert-o//că fi că dă ôe ?/mă duc...zi[c]...vorb-al[ua] la lucru...//dacă mă surîteă/mă surîteă/nu mai puteam/da...tot am putut//dă la ci săptămîn[i] îi coló am...am tironit io//păn la cin săptămîn[i]//dă la cin săptămîn[i] în sus/am puz mîna pă săcure//zic "niculae/-acuma" zic/"tapez io"/zic "și uodinești-te tu"//că iel tăpa/și io numa trăgan cu fierăstrău/atîta iera//a fost um băia bun//a muri sărac[u]/[z]-a dus//cum o să murim toț//

[Dar ai avut și dumneata putere !]

io nu mă...ca să zic uor[i] care/să f[h]i zis[3] /să fi zis/io n-aveam [k] nu mă teșam dă uorcare//nō !//uite să spune nevasta: io-l lăsan dă puneă mîn[i]le-amîndou-o-m pieb/da și cîn îi puneam o mînă[4] /dăsfăcă mînile dă pieptu meu//aea e !//

că mă uit io lā/acu...[5] //nu-m place cun trage cu coasa !// hă !ia-uo mă/fir-ar a drac[ului] !...să rămîie urmă părete/și s-o raz...să dai cu frangu d-a dura pă polog !//

[Același]

---

1 Subiectul arată fața anterioară a antebrațului stîng.
2 Informatorul își suflecă, cu un gest lent, mîneca hainei.
3 Intră cineva pe ușă.
4 Subiectul pronunță ultima propoziție printre dinți, apoi fluieră scurt, pe ton urcător.
5 Intră cineva pe ușă, distrăgînd atenția povestitorului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţo mi-ă rup picóru

ţo mi-ă rup picóru/ţerán la şcuálă/numaţ dă uopt an[i]//[uti] mi-am rup picóru-ăsta d-aţíc[1] u[t]//rub decí[t] s-a ţînú numaţ în cárne şî víne//l-aducám îm pártea ásta/pă une vreaţ...l-aducám//şî m-a adús...ă unkáş cu [k] a luí[2] /m-a adús cu ţuála/acás//şî mi-a pus uop scíndur[i]/la p[i]icúor/dî uop scíndur[i] a ajúnz dóuăzăşipàtru/dă scíndur[i]/aşá scînduréle... [ɛ] crestáte [i]iş şi ic[3] /dă...brad aşá făcúte nu ştiu ce/şî legáte/şî puneá pă picór...aşá şî mă strîngá ca să nu să maţ fríngă/să steа î scíndur[i]//şî m[y]i-a pus întíi n-a puz néşte albúj dă uou/cu cărăm[i]idă frecátă/m[y]i-a pus pă picór//máma/...a vru să mă dúcă la sp[i]itál//[i]eră únu dóctor şúţu la rîmnic[4] // dómnule-atúnc nu ţerá ca acú//cáre cun să duc[á]-ţ tăţá...mîna/p[i]icóru dácă ţereá cumvá rupt//o/îţ tăţá p[i]icoárle/îţ teţá mîna/dácă ţerá cumvá rúptă//şî puneá dă le [ɛ] dă l[i]emn/picór dă lemn//áşa//ţo/ cîn am...că de !/dă uopt an[i] ţo/...cîn am auzít ţo aşá pă máma...

"mámă" zî[ɛ]/"maţ bine mor pă [r] pă blána pátului/dăcí[t] să mă du[j] la rîmnic să-n táţe picóru"//áşa//

. an zăcú dómnule/cîns săptămîn dă zîle/uţ[ki] pă pat/cu picóru nevindecát//nevindecàt//că cînd â mă dăzlegá/trăgám pkicóru.../cum ţerám pă pat aşá-ntíns/îl treg̃ám aşá[5] /să vedém tíne ? zîc'cumvá s-a legát ? s[ve]den tíne' cîn îl trăgám aşá ?//făcá d-íca[6] zvîc ! o[da]tă//nu ţerá vindecát//şî ţe únu...turecél dîn robáţa[7] /máma avgá procés cu...cu-ásta cu ţácu[8] - atúnc//[c-a] omorí pă táta//şî ţ-a spus:

cẽ "să [k] firíco" sce/"cîn te duj la pités să ţeţ un kil dóo dă maslín[i] d-ele maţ mar[i] cărnoásă/şi-un kil dă uléu//şî víno acăsă/pun le într-o piuo/şî phisáză-[le] cum phisáz[i] sárea/ou uáse ou

---

1 Arată locul, sus, pe coapsă.
2 Arată pe învăţător.
3 La capete.
4 Rîmnicu-Vîlcea.
5 Subiectul se aşează în fundul patului, cu piciorul întins şi ţeapăn din genunchi, şi îl mişcă încet, ţinîndu-şi coapsa cu amîndouă mîinile.
6 De deasupra genunchiului.
7 Sat al comunei Berislăveşti.
8 Nume propriu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tot/ș[1] pún le p-o cîrpă supțire/și púne pă ȩêle/púne uléuu d-áls/ péste ȩéle/și-ntȩárce cîrpa așá /și púnę-o pă picór/să nu le puȩ pă ele pă p[i]icór//că nu poáte suferí" ce/"că-l înțápă"//

dómle/az la dóospre[z]ece mȩ-a pus//nȩápțea cíne mȩáre ? ȩo mor[i]! //punęám uléuu p-a[i]icî așá pă...pă su ȩéle//dómnăle/a tras p[i]icóru... núntu dă lemn dîn î maslínl-éleȩa/dî uásel-éleȩa tuáte/dă s-a făcú cum ȩe țărîna vára afără dă uscátă//în álantă zî leȩ-a p[h]isát/și álantă zî fă socotȩála-n dóozăși pàtru dă uóre/dă az dă la dóoșce pînă mî[i]n la dóosp[i]e//an tras picóru pă pat/...nósu vindecát//a țînút/ám maȩ zăcú vro săptămînă dóo dă zîleȩ-așá/ș-am plecát îm bí- tă//ó[i]te/ála s-a vindecát/aț făcút armátă/aț făcú răzbóiu/cu p[h]icó- ru//nic în zîua de-az nu mă doáre//

[Același]

ce-ām pățît odátă dă fricá !

ce-ām pățît odátă dă fricá ! aț vin sîngură//ă s că m-an grăbi/c-aț zîs că ple[g] dîn brezói maȩ ȩúțe/nu maȩ staȩ dup-ăl[i]lantē/că maȩ avęáȩ dă vînzáre/ȩo plec/pleg maȩ ȩúțe//ș[î] pă cîrlîge[2] .../pă cîrlîge[3] v[y]íne únu//văzúȩ că to víne după míne/to[d] víne după míne/ mă gîndęám: "să maȩ stáȩ/să nu întru-m pădúre/...[!] uor să [r] uor să mer merę ?" zîc//dă dumnezău și [h]okéz nișteȩ uámen[i]/ȩerea după pésțe/după...lémne/după pésțe era c-o...plășcă d-éleȩa dă dau ȩeȩ// șî mîȩ//mîȩ și mîȩ și mîȩ//văzúȩ că mînă ăla măȩ táre//nij merge sâ mă prîndă/nic i [r] nij[i] rămînęá//și mînáȩ ȩute ȩúte/ȩute ȩúte/ și mă duseȩ pîn la ăȩa acólo/acólo stătúȩ//mă p[i]ituláȩ cam așá o țîră/că z vedém/cê fáce ȩel//ȩel męársă/să zîcă ceva/...páȩcă nu-ȩ veng/nu știu mi se părea míȩe//...ș-așá ȩo l-întréb:

"dă ce nú maȩ merg acúma ȩúte ?" zîg/"dă ce/dă ce maȩ stáȩ ?"//

"ă/păȩ" ce "maȩ stătúȩ ș-ȩo/maȩ [h]odiniȩ"//

---

1 Îndoită în două, ca o cataplasmă.
2 Numele popular al defileului Oltului.
3 Subiectul reia, după ce se întrerupsese la intrarea în cameră a unui copil.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"ba nu" zic/"că venij după mine-ntr-una" zî/"dă ce venis ? //păi nu mai pleg d-aiîca" zîc.../

s-a lua di colea pînă colea/pîn s-a-ntors înapoi//s-atunca mi-o fo frică//cum oi plecă sîngură//

măriia me pătrăscu

șaptezeșinòo [de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ieri] dă dimineață la foc/ba fuog/ba căldare/ba mîncare.../ că sîn cophiii toț/și ei vyin colo treibe să fiie masă pusă/făcută .../astea e//ligiuanele/dă-le mîncare/vyitele/iar dă-le mîncare/ că dacă iarbă nu ie dă loc.../astea//dup-aia am...am tors/dup-ai-am durmit.../

[Și azi ?]

az...tot așă//az am avu treabă/to la foc//

[Ș-acu în urmă ?]

to la foc mă duc//plecai oă zîcan oă mi-am făou treabă/las toate-aoasă și mă duc să sap//și săpai de mă prăpădii [!] /vo trei patru rînde numa//

[Aceeași]

[Întoarcerea din refugiu]

ă ! ce-am pățî noi atunce ! dgamne/dgamne/dgamne !//ceancă ni nu mai venim îndără/s nu știam pă ce mai venin /că boii i-am vîndut//cu ce mai venim.../ce-am pățîd/dgamne ferește ! [!] //

[Și cum v-ați întors, dac-ați vîndut boii ?]

am avut î alții//și i-am...tovărășît iar um bou unu um bou altu/și-am [r] am veni ou ce-am putut//și-am vint îndără d/j dac-am vint îndărăpt acio ce ierea ? o-avgam o haia dă căsuță mică//ui-te-așă/nu făouse oasa/și-am avut să [k] /n-an găz nimic/și mi-an găsît-o plină dă fîn/și dă...guléle//și muls s-a-mpușoat atunc

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cu ɡuléle//că lɛ̨-a găs^{t} pîn fîn/ș-a făcú fócu/ș-aɯ lɯa focʏcu tótu//ba úni s-a puz lɛ̨-a spart ei/c-a zîs că...să vază îe-i ĩ ie̯le/pînă úna álta ș-a rup cáre míɲ^{i}le/cáre...//[...] e^{h} ! d-ástɛa ú^{i}ĩ^{i}ți//

cînd am vint/aɱ vint...acî dă la...îm páre pă la budéșt^{i}/naɲ^{i}inte/măɯ ɲcólo/...ɛrɛ̨á o...trúpă/d-éstɛa/cum să zîe/dă...militár^{i}//nu ștɯu/ɡermán^{i} ?...nu ș ɡermán^{i} îm páre c-a fo^{z}/nu ștɯu cáre//și ne [ɛ] pă cáre cum îɯ putɛ̨á dobîndi le lɯa cîtɛ̨-o vácă/fuɡá cũ éle...//și noɯ nu ștɯu cum am trecút/înăɯinte/úrmă/cúm ã făcú d-ã scăpát//c-ɑm avú și noɯ dóo vaî cu bóɯi//dă î-am păți/c-a vint c plɛ̨áie ! ș cop^{h}ílɯ-avɛ̨á [k] d-am avú noróc dă uɲ cojóg d-éle̯a búndră máre/luɲg/și l-am băgát ĩ ie̯l/iɲ cojóc/și pă cărúțâ// ã zîs că dîɲ cîn iɲ cîn ștriga: "mitică ! maɯ trăɯéșt^{i} ?" ie̯rɛ̨á... dă pátru cînî an^{i} ie̯rɛ̨á/pátru an^{i}/cam cînî páre miɯẽ [ɛ] /tɋámna// cam cînî aniɯ-avɛ̨á//și...am păți^{t} ie̯ar răɯ/válɛ̨a máre/ã ! cîn miɯ-adúc amínte páɯcă...paɯcă nu ștɯu cuɲ să maɯ zîc//venise ɡuléle pă soséle/...ș̨e făcúse gă^{ɯ}ur^{i}/și ápel-éle̯a mar^{i} să inũndáse̯-așá/și nu să maɯ vedɛ̨á//ș-avɛ̨á mult așá acoló/cu cărúțele//și noɯ nɛ̨-am [k] lɯásem sáma/^{nu} să făcúse [k] nu ie̯rɛ̨á aprɋápe nɋáptɛa/da ma^{i} ie̯rɛ̨á/cam ca acúma așá ie̯rɛ̨á//dă la jíbleɑ-ɲ cɋáîe/venɛ̨ám merɛ́ɯ//și lɯásẽ sáma/merɡám únu-na^{i}inte ș^{i} cu bíta așá...dideɋám[1] /să vedém ie̯ grɋápă ?//

și cîn aɱ vint a^{i}îca acásă/îe să faî tu aɯíîa nɋáptɛa ? maɯ avɛ̨ăm o cutiɯe cu níște găɯin^{i}/...aɱ zîs că maɯ t̤înem báren dóo treɯ acásă//pîn-acás-abɛ̨á am dăsfăcú dóo la ɡúra sóbi//da î-am păți/că dác-am a^{u}uzí c-a vint úni/maɯ näɯinte venise/și spunɛ̨á c-a găsí fîn/ɡuléle//și am făcút ĩ [k] ám vint acásă/cîn aɱ vint acásă ...venise...dɋámne/dĩ rădăcinéșt^{i} páre că/nu ștɯu//^{ui}ĩɛ̨-am uɯtát// ...^{a}m uɯtát//aɲ găsí cu foc aɯíîa-ɲ sóbă/...făcút//și fîn îɲ caz mult//

și ic am zîz zîg "di îe n-az dat fînu-afără ?" zîg/"dácă ie̯ îevá p-aîɯia ? c-am auzí că̤ s-a-ntîmplá múlte"//

"de" îe/"nu ie̯ nimica"//

ș-an dĕsfăcú dóo la f^{u}ocʏ//ălélálte nu lɛ̨-a^{m} maɯ pútú dăsfă-

[1] Pipăie terenul cu un băț imaginar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ĉe/a murít//le plouáse prea rău//an trecút ápa şî le plouáse//... găiínile//

[Aceeaşi]

[Nuntă]

prima dátă să pregătéşte...dácă ie várză ácră/o toáo-atúnĉea/...în sîmbăta núnţi//iar dácă nu o toácă de joi/ca să áibă tim s să acreáscă//sîmbătă/mireasa/ şi púne...o coroníţă pă cap/şi sămbrácă cu fótă/ţărăneşte//şi úmblă prin sat//ia plóscă/şi íncă o fátă cu ia//şi úmblă pă la toáte cásele//sîmbătă sára/îi fáĉe brádu/şi pă úrmă/după ĉe-i fáĉe brádu/iese-afără şi joácă/cú brádu// duminecă/

[Cine face bradul ?]

un om/de-aiiĉea/un ĉetăţean/care ştiie să facă brad//cumpără hîrtiile/brad/şi-l fáĉe//duminecă iară/dă dimineáţă/să scoálă/... mireasa să-mbrácă-n alb/...joácă...pînă la óra doisprezeĉe/şi la úrmă mer la bisárică/să cunúnă//după ĉe vin/dă la bisérică/víne lúme/...oáre şed la másă//după ĉe să scoálă másа/să joácă sooríiile cun să spúne//

[Cum adică ?]

adícă...ieu îz mireásă//şi miie-m trebuiē...prosápē/batistē/şi toáte rúdele lui/ii le dau cîte-un dar//sau batiour...// şi...iară iei dácă vor să-m fácă miie cadóur/iar la fel//[...]

[Şi cine joacă ?]

joácă tot tinerétu/şi toátă lúmea/toáte rúdele lui/intră lăutári-m mijlóc/mireasa cu...dárurle oáre le dă/...iară íntră-m mijlóc/şi le dă la ĉei du pă márĝíne/care sîn rúdă/...cu ĝíner//

tudoséscu elena [2o de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

679. C E P A R I

(jud.Argeș)

Culegere: 1968; BM, RP, MV; transcriere: MV

fiáre sălbátîce

la múntẽ ne duĉám că mai dămúlt făĉám ă...niște brad d-ála/-l făĉám...bilę-așá să numęá ięle/kltúĉę-așá ș...//făĉám șîță/pentru coperít î byinále/oáse//și ducíndu-ne noi pă ríu ăsta/pă topolovięlu ăsta-n sus/mai sus acoló...nę-am întîlnít c-o ursuáică ș cu doi pui//venęá...la vále/și noi ne úĉám la deal/nę-am întîlnít odátă//ieí ierná díncolo d-um pîrăiáș/sî noi díncolo//și ne uitám la áęa [k] la ăia//ieí să uitá la noi sî noi la ieí//și ia dacă nę-am mai apropiá mai mult uámen i/am da gúră/ș-a fugît//sî nuáptęă s-a dus ș-a mîncát um boi la...un stául dă boi acólo//a prăpădit bóu ála ș...

[Are putere să doboare boul ?]

o ! îl dúĉe dă díndărăt...ca pă...cîd vrei ! [!] ie țápăn// îi îfiíĝe gárîlẽ spináre/úna înaínte -úna mai úrmă/șî-l dúĉe ...mérĝe iel/síngur/...dă díndărăt//îl dúĉe pînă...îl dă dă cuástă//dă cuást-acólo-l...[k] să prăbușéște și...să dúĉe dîp-áęa după iel//șî-l pisáză cu...púmnu/pînă cînd ii iése sîngę//șî dup-áia-l súĝe tot//tot î síngele dî iel/șî-l...sfășíie/l-omoáră//...fiáre sălbátîcę//

lúpi sîn mai răi/áia-i spárĝe búrta ș...//da la boi [k] la vyíte mar nu să bágă...lúpi/núma la noi/la porĉ...//

[De ce nu se bagă ?]

ie vyíta mai máre/i ie fricá//

[Se apără ?]

să ápără/da//da...dácę sîn cai ș cu mînzóĉ d-ăștia míĉi/la mîz să repéde/șî-l mănínoă//[...]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Caii mari nu-l apără pe mînz ?]

păi îl mai ápără dácă apúcă línga mă-sa/dacă nu/ [ɛ] îl răznéşte o ţîră dă...dă mă-sa/l-apúoă şî-l spárge/l-omóară nùmadăcít// l-apúcă dă nas că...ieí să du^{c} să-l myirmáse//să vază ce...animál[!] ie//şî-l m^{y}irmásă/şi...ála l-apúoă dă nas//şi să sucéşte cu iel mînzu/pînă cîn phícă jos//şi dúpă ce phícă jos iel să repéde şî-i spárge búrta/ş^{i}...mediát îl omóară//

górge ke Caumşóiu

dă la tramnă-ncólo plec pă obzéc [de ani]

[Nuntă][1]

[Cum se făcea o nuntă în tinereţea dumitale, lea Veto ? S-au păstrat aceleaşi obiceiuri?]

[a] tót aşá să fag núntele//

[b] nu să fac tot aşá !//

[a] ai ? dă ce ?//

[b] cum ? păi...d^{u}mneatá t-ei...cîn t-ei îmăritá te-ai înmăritá cu róke álbă ?

[a] ę/nu cu róke álbă ! acú...

[b] ^{p}păi dîm bătrîné̦te/dîm bătrîni nóştri/n-a fos ca cum fac acú//gînerêle a fost [k] mbrăcát în négru/mirmása cu róke álbă/ cînd ierám noi ierá...gînerli cu cmáric/ierá...cu cămáşe/-i făcám flor^{i} la cămáşe dă gînere/d-u lá^{d} dă mînă/colo la poále/cáre mai dă cáre să lásă cămáşa mai frummásă//mirmása tot aşá/cu ş^{u}órţur^{i} sau cu vílnic/cu...aşá ierám...mbrăcát//pă cap avea fl^{u}or^{i}/încă...múmă/múma úite a găzdi cási ăştea/în loc să...áivă cum au vol/uit-avea o batístă róşă ş-o prindea uit-aşá aic în spáte[2] /ş-aşá ierá pă spáte/cu batista róşă//o bazmá roş-aşá//

[a] şti atún^{d} ? nu ştii//

---

1 Renunţînd la procedeul de anchetă obişnuit, am permis celor două bătrîne - vecine şi prietene vechi - să se întrerupă reciproc şi să se completeze una pe alta. Am specificat, prin [a] şi [b] , cui aparţin replicile.

2 Arată cum era prinsă basmaua peste umeri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[b] ştiu ! úite ieră afar-aşă...cî s-a-mmăritat//cu zége pă mîniĉ/...ieră mirgásă/iergá iárna//cu zége pă mîniĉ/ş cu vă [k] cu bazmáua ága prinsă péste [ɛ] pă úmer aiĉ aşá pésto zége//

[Şi cu capul gol ?]

[b] cu cápu gol//

[Şi cu flori ?]

[b] ş cu flor atíta/núma flor/ş-atît/înconá[1] //şi ieră ĉé fel dă flor ?...ieră róşî/iergá...albástre/iergá...aşă iergá flórle-atúnĉa/dă...făcúte...ca u fel dă pîză/nu ĉerá d-éstga acú dă ôgară//

[a] dîn timpur veĉk//aşá ieră pă tîmpurl-éle veĉk//

[Şi dumneata cînd te-ai măritat, ai fost cu rochie albă ?]

[a] cu ĉiie/cu şorţur i/fústă/d-ásta véstă/n-ām fos cu rókie//mai înconá a ieşit î.../acú dă cînd.../cu róke//

[Şi cînd începea nunta ?]

[a] dă símbăta//venga lăutári/la ginere/plecá pîn sat/umblá cu plósca/e !//şi dimingáţa venga şi...la mirgásă/o lua...

[Cum îi zicea la petrecerea de simbătă ?]

[a] păi símbătă sára fedeléş îi zîĉem[!] //[...]

[b] făĉá mirgásа brádu diminiáţa/acú-l fáĉe sára//acú îl fac sára brádu//

[Cum ?]

[b] păi îl fag brad/cu flor acó[lo]/cu hîrtíie făcútă múltă/ fáĉe p-um brad aşá/aşá fag brádu-acu//pă timpu/atúnĉa/făĉá mirgása brádu diminiáţa/ginerli să bărbiergá sára...//

[Sîmbătă ?]

[b] da/sîmbătă sára//după ĉe umblá pî sat//

[Cu lăutari ?]

[b] dă/cu lăutár !//da-i cîntá lăutări...cînd îl bărbiergá//şî mirgásа iar cîn făĉá brádu iăr îi cîntá lăutári//

[Şi duminică ?]

[b] dumínică/să duĉá miriásа ş-aduĉá[2] ...să duĉá şi-aduĉá á-

1 Indică fruntea.
2 Intră cineva pe uşă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pă/dă̆ dimineáță/acoló/și veneá cu ța acásă/...făcă̂ brádu dimineáța/ dup-áța veneá gînerli cū...núnta ca să ța cu nuntáș/acú nu mai sîn nuntáș[i]/țerá călăr[i]/călăráș[i]/mulț[i]/călăr[i]/mulț acoló bărbáț/și vă- neá spuneá oráțile/-acoló afără/și...miriása țerá în cas/și gînerle țerá călăre pă cal/ĕr[e]á frumós atúnc̆a//acúma nú mai țe/acú...

[Nu se mai spun oraţii ?]

[b] nu/nu să mai spun !//

[a] nu s-o gi mai spun[i]nd ?//

[b] nū ! nu să mai spun//spuneá oráțili și cînd lua miriása ca să plécе afără/cîn s să dúcă s-o ța gînerli/veneá și sta-n ge- núng in...în oas-aoó/și gînerli și mireásа/și lua...

[a] țertăcúne

[b] țertăcúne dă la părinț...//

[a] elisavéta dumítru lázăr
sàizeșpátru/ mer pă șaișcînc[i] [de ani]
[b] préda [Gheorghița]
ă șaptezeșicînc împliníț[i] și plecá
pă șàptezeșișáse//

[Date biografice]

[Aţi fost copii mulţi la părinţi ?]

[b] dă/d[u]óișphe//nó[u]o síntem [k] am fost î fínță/dîn nóo únu a-ŋki [k] a-nc̆etád dîn viáță//ŋcólo ăilanț sîn toț î fiínță//

[Mai tineri ca dumneata ?]

[b] mai tíner[i]/țó sîn ca mai máre//

[Ai avut tot greul !]

[b] [ɛ] greu am avú/și...mă símț ou [u]ușór//s-a dat ásili// țéle să dau: ș-așá/ș-așá/nú să véțtă/că acú nu mai scîrțiie cărúța dacă...ie ușă mai dîn timp ța nú mai scîrțiie/ța mérge lîn așá//tód așà și ásile méle-a făout//dá[g]ă s-ă-văț cu múŋca/nú să súpără să le pui//ce să-ô !e !//am fost țo/a murí táta dă...tinăr/núma dă vro...nú știu dac-a avú pátruzăj dă an[i]/nú știu dac-a avut//ș-a ră-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

máz máma cu copíi şî i-o am fost a mai máre//am trebuii să cosăs/să ...ţăs/să...le fac toáte/oă dé/i-o ierám a mai máre//pînă cînd am... oăsătorít/am...ôepút/io nu m-an căsătorí dă dóozăşiuob dă ăn/atún m-an căsătorít io//că nu m-an căstorít/că...am avút copíii mîc fraz/máma de ! m-irea milă/cę să facă máma cu ieii/...toţ//s-a ridicá copíiii/s-ă-vătá/ne-am învăţát únu cu áltu/"úite mă fâceţ aşá/ úite mă dreâem aşá/hai să fâcem cutáre lúcru"/ne-am unít/noi nu ne-am ôertá fráţî/oîţ am foz/nu ne-am êertát//

am trăiit/úitę-am făcút//şi io l-ă luat...vădúv/...cu pátru oophíi/...ş-am mai făcú şi io cînê/şi i-an cres^cut pă toţ//şi...a murí şi-al meu iară/ş-ă răméz vădúvă/am...oît e mă[1] /pátruzej dă an? [...] ă răméz cu nîê un copíil căsătorít/toţ mi i-an căsătorít//

[a] ieręá mîc !//

[b] úite ca...băiátu-ăla[2] /dă-l văzurăţ îê//i-an căsătorí pă toţ.../ă luptá ş-aşá dumnezău mi-a ajutát/...órùndę-am puz mîna am făcút/órùnde m-an dus...an cîştigát/vórba ălúęa am avúd/n-am fos oa să fiu...e[c] ! ôe să fac !//

[Şi dumneata...?][3]

[a] ieu ? m-am măritát î/ă făcú doi copíii/i-an căsătorít/ máma a murít dúpă ôe...mai încuá/şi ia//ěi/cu-al mio...sîntem în fhínţ-amîndói/oophíiii iar sîn fhiieşcáre la[4]

[b] atúnê ie bine oîn sîn [k] cîn merg doi boi la jug...bhine/ şî ieł a mers...pîn la sfîrşit...tot amîndói ie bine//da oînd únu... a rămés î sîngur/şî áltu vórba ălúęa s-a dus/nu mai po să-i mai găsăşt ălúęa oa să să mai adáoôe oa ăl dă l-a avúd-a tras cu iel dîntîi//

[Aceleaşi]

am foz refuêiiát

[b] atúnêa [în 1916] am foz refuêiiát...la vărzárău jos p la

1 Se adresează unui oonsătean, prezent la înregistrare.
2 Arată locul unde stătuse copilul gazdei.
3 Anchetatorul se adresează subiectului [a].
4 Subiectul [a] este întrerupt de subiectul [b] .

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[a] la oócu [1]

[b] p la cuócu/p la vărzárũ [2] jos acólo ɟerá//áuolèu ! cîn... númaɟ cîn mɟ-auc aminte/páɟcă nũ ştu êe !//

[De ce nu vrei să-ţi aduci aminte ?]

[b] cînd am venít acásă şi noɟ d-acoló...dĩ...că fusáceăm refugĩáţ/şĩ cînd am maɟ venít acásă...ĩerá váɟ dă míne ! auorţ...

[a] nu maɟ ɟerǫá nimíc//

[b] pă un ţe uɟtáɟ núma mortăcíne: ɟámenĩ auorţ/vyíte mǫárte/ liviǫáne mǫárte/tǫáte//cîn mɟ-auc aminte páɟoă oîteodátă ...şĩ îm vyíne să [r] să plĩng oîteodátă oîn mɟ-adúc aminte êǫ-am văsút ɟo !//ăũlǫó ! ɟó ɟerǫám//am avú dóo vaê/şi lǫ-am îɲjugát p-élǫa/şi êǫ-am putú púne pă dóo vaê/atíte/şi copĩíɟi-ɲcărúţă//că ɟerá auĩê toţ//

[Fraţii ?]

da/fráţi//táta ɟerá luuát/şi ɟel cum a venĩd dîn răzbóɟ a murít//

[(Către subiectul a:) Ţi-aduci şi d-ta aminte ? Erai de zece ani.]

[a] dă zéêe anĩ ĩerǫá máma//şi cum ã sosît acólo/m-am bolnăvi rău...//am zăcút acoló ş-am vẽnít acás ş-am zăcú pînă...dóospe săptămîn dup-áǫa//dă...ɟerǫá şĩ surórle mẹle/şi s-a auuzí o-a plecár [k] că plecăm//şĩ...avǫám pă górgíţa//n-ă vru să ɟa şĩ pă vasíle/...vasîlǫ-a rămás acólo la muc-acólo a murid dă uóptîşpe anĩ// ɟo m-ã lua tîríş aşá bolnávă/şi nă m-aɲ lăsád dă log dă log dă loc//júnêi ɟerǫá mêĩ/nũ nǫ-a adús/m-an tîrí şĩ ɟo după oărúţ-aşá bolnávă//[...] făêá un nǫamţ...avǫám o vácă priɟe/êa că să o [k] s-o ɟa//dup-áǫa sóru-mǫa górgíţa ɟ-a spus că "zĩéêe [3] /zĩéêe pă ǫa !"//ş-áltu "nũ nu nu nu nu !" [4] /făêá//ţîu mínte/ĩerǫám micúţă/ şi bolnávă//cînd am vẽnít acásă/la noɟ la táta/colǫá jos/acî/úne şáde nénǫa vícă/...ă...sosírã la pǫártă/ĩerǫá nǫa tóma a lu ţírǫa/ nǫa gavrílă/nǫa ɟon dîm plaɟ/tos strĩɟ la táta acî/c-acî s-a strîns

1 Localitate în jud.Argeş, la sud de Cepari.
2 Localitate în jud.Argeş, la sud de Cepari.
3 Întinde brusc amîndouă mîinile, cu degetele răsfirate.
4 Neagă, gesticulînd energic.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

apruápe toț//ăeșî táta la puártă:

"ai cui sîntez voi ?"//

ieu de cólo "păi ce nu ne mai cunóști ?"//

nú ne cunoștéá//nimío/dă loc//pe-alîj zîcái că-i pustiu/nu mai ierá nimíc p-aîîca/așá ierá úșile dășkise/ĝeámur/tót tot tot//ã sosít acáz dă bine dă rău cu vácile/cu...cărúța a vin mai pă úrmă//și ăerá tos strînș//ș-apái le fărsésě táta buábě/ce puteá iel acoleá//

[b] da o săptămînă [r] o săptămînă dă zîle buábe-am mîncát/ fiérte//

[a] cîn a venít táta cu căruța...

[b] ne ducã la moáră d-aîîca la tigvén[1] /că stricáséră toate mórile/și sedeáŋ cîte-o săptămînă pînă cîn măcinái un mărtig dóp//

[a] cîn a venít...táta [k] d-a vint ai nóștri cu cărúța ăi dî úrmă/aveá [k] a veni c-ũ sag dă mălái/și tos să strînséseră la noi acî/la táta//[...]

[b] io dă toate-ã zîs că dă răzbói să fereáscă dumnezău... neám dă neámu mieu/copíi dă copíi//

[Trece omul prin toate, dar cu greu !]

[a] grău/că...iácă leicúță floárea...déte la vále-ntr-um pă'r/veni acáz născú/făcú copílu/ia murí/rămásă biétu nicu/murí ș-iel ĩ răzbói...//

[Și copilul ?]

[a] copíilu-a rămás/l-aŋ crescú noi//[...]

[a] să spui núma dă lápte/sau și...?//[2]

[Să spui tot ce vrei !]

[a] cum m-an duz/dă vácă//că veneám înconáce/cu văca/...și noi vez/tuoț/ș...ne-am întîlnit cũ niemț/[...] și vácă...váca... [k] bătea cu mîna îm púlpele iei[3] //și íce únu di coló așá/și gorgița sora mea/arătá[4] că sîntem zece copíi cu [k] pă ea//dup-aia/...al-

1 Comună vecină.
2 Ca răspuns la o întrebare a anchetatorului, pusă cu scopul de a glosa un termen, [a] reia povestirea.
3 Lovește puternic cu palma în masă.
4 Arată palmele cu degetele răsfirate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tu̯-a făcú "nics ! nics ! nū"/să strîmbá la ˀel coló[1] tárĕ//și du [k] n-á mai̯ zîᶻ nimío//am viu̯ la deal/măi̯ suˀín mai̯ sus am...am múls-o//a muls ôiu̯ șase kíle dă lápte dă la ga/...și noi̯ dácă nu̯-a lua váca áua apăi̯ ne lua s pă noi̯ de tuˀot/că ierám atíța copˀíi pă ga//ș-am vint acás/cum spusăi̯ io/ˀíca oîn am viu̯ la pgártă/noi̯ dam după puˀorĉ/pórĉi fugá dúpă uáse/după oíte ɦélga/că n-ã spuz dă oîuⁱn[1]/vez așá !//și táta a îșí la puártă:

ĉe "ai̯ cui̯ sínteț voi̯ ?"

"păi̯ tátă" io di coló/kar io"/bolnávă/că io nu̯-avgám niĉ...//

"tátă/nu ne ounóșt[1] ?"

"voi̯ sîntéz/véto/tátă ?"

"da"

"pă ou ĉ [k] cúm az viu̯"/

"byínĕ !"//

tp-ága...nu̯-an dus aoás/... [ɛ] nu cunoșteám noi̯ aˀíôa-ŋ caz la noi̯/oă nu să mai̯ ierá húșă/nu mai̯ erá feréste/nu mai̯ erá... zîĉgái̯ că-i̯ húditĕ//și...nu̯-au strîns acoló/am míŋcá tu̯oz/vórba górgiți/bu̯ábē/...ô-a putút/ierá...cuu̯ spusăi̯ io/venéá iuon dîm plai̯/nga gavrílă/nga tóma guțóiu...//

[Aceleași]

am vru să-m fac cásă

[Cum se face o casă pe-aici ?]

dîn lémne//și fga [k] și fgárte greu̯ să fáĉe/dácă nu ai̯ posibilitáț...mai̯ ajutătgáre//păi̯ io am făcút-o dîn lémne//n-ăm făcút-o ieu̯ personál/am băgad dulgér[1]/pentru că...nu-s dă meseríie ca să ĉoplés//ĉoplés și[1] io/îsă nu la o oásă așá oă...//dácă sîŋ cu ĉinevá/mai̯ fac și p-ásta/îsă...//

cîn m-aŋ căsătorit/...am o sóră cáre ie...vitregă cum să zíĉe/núma după tátă//io am vru să-m fac cásă pă lócū lu̯ nevástîmia acólō...îm báltă/mai̯ sus/cum îi̯ spúnem noi̯ púnctu bálta aoóló/

1 Se încruntă tare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fíŋoă ţe la sosŗá/ţerŗá log bun/íṇsă ţa a avú cásă făcútă dă táta şi ţerŗá siŋgură/n-ávŗa copií//"dácă tu nu vi să staţ ou míne/... ţo víṇ/şi fac/şi..."//mă rog//m-a introdúz d-am [k] m-am dus să staų cu ŗa//pã̃ la úrmă s-ạ ĉertá ou míne/ş-am foz nevoíţ să-ṃ fac cásă//am puz mína ş-am tăiá lémne/lẹ-aŋ cărát/an ĉoplít ţo ĉ-am putú/dup-éŗa am băgá dulgér//şi-ntr-ũ an dă zíle/...am făcút-o ĩ aşa fél/dă...dă la past dîṇ lúna lu aprílie şi pînă la sfíntu niculáŗ în...noíem [k] în deĉémvre/...m-am mutát îŋ cásă//căsúţă... ŗob métri/cu dóũo cámere/ĉ-a maţ trebuíţ pă líŋgă cás-am maţ făcú la úrmă/cîn am maţ avút posíbilităţíle/că...tot în timpu ála am cumpărá şi-o bucátă dă pămínt/mi s-a bolnăví şi nevástă-mẹa dă plămín/avẹám şi copíl mic/am înţărcát copílu núma...fetíţa ásta míca carẹ-o am dă dóişprězeĉe an/am înţărcát-o núma dă nóũo lun// mi-a spuz dóctoru:

"ĉé vreţ să aţ ? máma dă copíi sau copíi//nu-z muáre níş copílu/nu-z moáre níj nevásta//fă ca míne şi ţe bíne"//

am ascultá după ţel şî-n treţ săptămín dă zíle/nevástă-mẹa... a fos púsă...la rînd//ţeų cîn am dús-o pă ẹa la spitál am dús-o pă bráţă//cîn a văzút-o dóctoru mi-a spuz/"dácă-n treţ zíle maţ stă- tẹáţ ou ẹa acáz/n-ávẹaţ la ĉe vení"/că ţerá tot plămínu-mpuşcát//ş tód dîṇ cáuza múnĉi/că ţo lucrám la pădúre şi ţa acás//ţerá foárte greų//

dumítra şi coṇstandín [41 de ani]

la cuásă

păţ la cuásă cîn pleácă[1] /pleácă cîte doţ/treţ/pátru/depínde// şí maţ mulţ pleácă//îṇs-acólo nu pos să lucréz maţ mul dă... [k] dácă...un ĉetăţẹán/mă rog/áre...cu săptămína dă lúcru/şî poáte vrẹa să termíne maţ curînd/ţa şí cîte pátru ụámeṇ odátă//şi-ţ ţíne dóo treţ zíle//ţar dácă nu cîte doţ/şî núma cîte únu...//dácă áre ụámeṇ cunoscúţ/...am termenát ástăz la únu/míne a venít ĉe-

1 Resursele economice ale comunei fiind limitate, majoritatea bărbaţilor fac deplasări sezoniere în Ardeal.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lăláltu/şî dă ástă-sar-am vorbít/şi...míne...gáta/ştiu unde mă du^{g} la lúcru//iar dácă ástăz am terminá şi n-am găsí pă nímineа pentru míne ca să lucréz/ie piáţa//fiecare ^{u}om iésě la piáţă/şi vinē Cetăţeánu cáre áre nevóe [!] /să togmésţe/şi gáta/mérge la iárbă/l dúce la...múnte/sau ĩ sat/că de egzémplu acúmă să lucreázĕ ĩ sáte/...n-au porni^{d} la múnte//cum îi spúnе la sfíntu iliie/ pornésţe la múnte/ş-atúnc...merg apoi cu sâptămína şîr la múnte// au colibă acólo/...aşá să lucreázĕ//

[Şi mîncarea o dă...]

^{u}o dă//o dă stăpíni//le dúce-acólo/au ū d-egzémplu stîn^{i}/ vite/au brínză/...da nu le dúce legúme ca să steа să fácă córbur^{i}/ mai puţíne/că sunt î şi ieі ocupáţ acólo/^{s}ă duc cu...ou gréblă/cu fúrcă...//ieі l-a luát aproape vérde/-a cosí şi úrma-l şi strínge// că-l bágă la...au şur^{i} mar^{i}/îl strínge/dáoă-l fáce oláe-l fáce/dáoă nu-l bágă şúră/şi...cáre-i mai mуále-i dă sáre/ca să nu să strífe/ş-aşá-l ţîn//

[Acelaşi]

[Mămăliga]

pui ápă réce-ŋ căldáre/pă [k] o laş să f^{h}iárbă uŋ c^{u}olcot/ dup-áeа [k] dup-acéia presár mălái//şi fac cîr/o las să fhárbă uŋ o^{u}olco^{t}/şi dup-áia [k] céia bag mălái/şi ^{u}o las pînă fhérbe ia bíne/ş dup-áia [k] şi i ba^{g} şi sáre/ş^{i} dup-acé^{i}a-ncép s-o méstic/ ...pînă să fhérbe b^{y}íne//

[Dumitraşcu I.Maria, 12 ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

68o. M U Ș Ă T E Ș T I

(jud. Argeș)

Culegere: 1968; GG, MM, RP; transcriere: MM

brînză dă pútină

o înkágă cu kag/în cazán/și după ôe să prínde el...niț́él în î/[k] așá la căldúră/îl strínge și-l púne-n strecurătóre/să scúrge zăru și rămîne întreg/ș la úrmă-l táie fălii și-l púne-n [k] la pútin[1] saramúră//ádică-i dă sáre//áia să kámă brînză dă pútină//

altă socotiálă iáră să kámă telemeá/áia să fáce álfel//să púne jgab mai dă proáspăt mai muále/nu să stricuáră atîta dă táre/ rămîne mai moleșît/adică...cu zăr î iel/și-l púne n...într-un troc așă...patrát ca cum e másа ásta ș cū.../cam atîd dă nalt[1] /și stă iel pînă să-ntăreáște niț́ăl/iáră-l púne...la pútin[2]//

la múnte iar ieste...brînză dă burdúf//

[Cum se face ?]

cum să fáce ?//áia o.../iar așá-l stoárce și-o stoárce bine-áia/tare o stoárce//și púnē/cun să zîcē.../roáta áia dă caș/o púnem úna p-álta...pîn să fáce un teanc cam așá[2] //ș să dospéște/după ôe să dospéște/cîn créde...ála cáre.../îi spúnem noi bac[1]/ă...o frămîntă/naiinte să frămîntá pă/făcá ū...lemn cu crestéze și didéá pă ia așá merău/și-n sus și-n jos/î fine/acúma a iși mașinle-ástea dă ...dă tocát cárne...frămîntă iéle//p-úrm-îi dă sáre iar potrivit adícă...la [k] o gústă/sigur/și p-órmă...o púne...o fáce búlgăr búlgăr ș-o bágă-n burdúfu ála dă oái/întórs pă [r] pă.../cum să zîce ? îi ráde păru/și... [ɛ] partea dă cárne rămîne p-afár/și-a dă...cu păru/intră [k] ie [k] rămîne năuúntru/da ras cu...cu bric[1]/ ou bricu dă bărbierit//și...o-ndeásă bine ca să n-aibă/cum să spun

1 Indică, cu mîna, înălțimea trocului, cam de 1 m.
2 E indicată înălțimea teancului, aproximativ de 1,5o m.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ă ? să fi [k] să nu fiie...moleșită așá/că cu cît ie ă-ndesát ou-
atît ține mai bine/atúnc iése mai bun//

górge i aldéscu
șáptește̯rèi [de ani]

cínipa

mărunțáŋ lócu byine și p-órmă-i daŋ cu grébla și-azvîrleáŋ cínipa/și p-órm-õ-vălêam/tot cu lócu/pămînt/õ-vălêam și făcíáŋ cíte trei súte pátru súte dă mânúș...le făcéám/și cîŋ să coêîa ia/o culeĝîam și...usoám și-o băgáŋ la lac//dă la lac o spălám frumõs/cîn o.../o săptămînă dóo/după cum ierá și ápa/ca să...să să zobîasoă//și-apó o luam la méliță ș-o melițám/o pieptănám făcíám cáiere torcám tóată nóaptêa/nîș cu lámba/că dácă lam [k] /nu prea ierá gāz/io nu prea ieráŋ cu ce cumpărá/puneám și-io scáonu colá-m mijlócu cási să...zărá dă la ferêastă așá.../știz lumyina d-afără// torcêam tóată nóaptea/tóată nóaptea torcîam//ierá.../da n-ávea spor cínipa//

[Și după ce-o torceați ?]

o coîam/o băgám...moi în zuoi-așá cu săpún/în...în spălătură dă rúfe/așá c-avéá săpún și le lăsám acoló dóo zíle...ș p-órmă le luam și le bătéám bíne//

[Ce lăsați ?]

jurébile/vezi făcéám jurébii pă rispitóri/le lăsám acólo ș p-órmă le...le luam și le bătîam byine p-un scáon/le frecám...le muiám și după ce le muiám/le presăráŋ cu cênúșe/puneám cênúșe-așá pî...pă iéle/puneám îŋ copáie/puneám cênúșe múltă-ŋ copáe/ș le presăráŋ și le frecám să íntre cênúșa pîn tóate firili//le-așezáŋ la hîrdău/dup-áia le coîi...le co [k] turnám ápă fhártă meréu meréu meréu meréu/în trei pátru zíle cîn să făcîa álbe/álbe să făcêa/în trei pátru/vez așá/după cum le turnám ápa dă fhiártă și...să...s să facă iéle frumúase//să făcîá ca bumbácu dă bătătură/frumúase să

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

făcêa//e ! da n-avea spor aşa/oa să le faj la tos cîte o...izmănă cîţe-o cămaşe pă ei/iarnă mulţ/n-avea spor cînipa/nu-i ca bumbaou vez/torcîam mult/spor puţîn//ş-ăpăi dacă-i puţîne să şi rupeă ourînd//e ! ce eră să mai facî ?//

[Şi pe urmă ?]

o ţesăm//o depănăm/pă mos [r] pă [k] du pă vîrtelniţă pă [k] făcăm gem/o dam pă mosoare dup-aia şi o urzăm şi-o puneam la război şi-o ţesêam/o ţesăm şi-o mai nălbiam pă poiănă/vez tot o nălbiam după cê-o ţesêam//cu dibăcîie mare//

paraskíva vasîle [77 de ani]

lîna

lîna după ce tunde oile/o spălăm/o spălăm şi o dăm la...maşină aouma/atunci mai dămul nu să dideă lîna la maşină//o pieptănăm cu pieptenii/neşte piepteni luns cu dinţî mari/o keptănăm şi scoţiam părul [k] lîna mai lungă/a mai scurtă cîn rămîneă/aveam ălţ [k] ălte drăcîi dă pieptenî aşa rătunz p-atît[1] /puşi p-o blănă//şi trăgiaŋ ou ăltu/ala unu iereă lipi dă blănă/pus aşa[2] /ş trăgiaŋ ou ăltu şi făcîam ăla-i zîceă ştim/la lîna mai mărunţică//şi-o torcîam p-aea lunga dă urzălă şi p-aea scurta dă bătătură/o torcîam//ş făcîam haine bune/to bune işa/acu no dă la maşină/acu e mai liezne... oă nu mai stai mul dă migălă//o dă la maşină/gîne ou ia o pune furcă o toarce//

[Şi ce faceţi din lînă ?]

uite ! şi fote/şi zeg/şi...pantalonî/dă toate...făcem//

[Aceeaşi]

ăsta a fost beţîv

a veni dîn sat/veniseră ăltu...mai bun ş-io...proastă n-am vru să-l eau/şi p-ormă a venit î...ăsta dă l-am evut/ăsta a fost

1 Indică mărimea pieptenilor (diametru aproximativ 2o de cm).
2 Subiectul arată că un piepten era pus orizontal, cu dinţii în sus.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

beţív/da m-a dat ɨel aşá caŋ cu síla/cu síla m-a dat//ɨo ɨ-aŋ spus "ɨo úɨte" zîc.../"n-ám vorbi cu ɨel/da" zîc "úɨte mi-a spus şi míɨe lúmea că ĩ ne beţív/că-ɨ aşá"/

nášā "fă !" íce/"úɨte ce ɨe" zîce/"tu ştiɨ ca tíne ɨo ştiu ca míne" íce/"áre loc la drum"//

párcă ɨerá vórba dă lócu la drūm ?//úɨte şĩ cum e şi-aíîcea/ log la drum//

c-"aɨ aşá"/că "ɨe bʸíne" că..."ɨe poziɨie la drum/ce să te duş tu p-álte...cáste/p-áltē...dîalurĩ"//

e !/n-á vru să mă dîa//am făcú şi ca ɨel/bʸíne n-a prea fost.' n-a prea fost bíne//dácă ɨerá aşá dă beţívʸ/ɨel nu lucrá nimi nimĩ nimĩc nimic//aŋ s [=am zis] că toátă lúmea să fiíe plătitę cu míne/nu lucrá nimic//păɨ nu lucrá că nu şidá nicĩ acásă/núma la círcîmă şidîa/núma la círcîmă//ɨo făcɨám...creştám şĩ ɨo cîtɨ-uŋ vyiţăl la vácă.../cîtɨ-um purcél să am/cîn mă pomenéam/dă m-aş şi dus în grădínă saŋ la lúcru.../ɨel venéa dă la círcîmă cu clinéntul/cu ála...dă cumpără/toate mi le vindéa//mā ! maɨ bíne dăcît aşá...am trăɨi maɨ bĩne după ce-a murít ɨel//mʸɨ-am aduná şĩ ɨo toáte lúcrurlí/am kivernisít copʰíɨi byíne/da pîn-ací am trăɨi răŭ//ɨel la copʰíɨ n-aducéa o bombóană/saŋ...n-áveaŋ nevóie dă bombóană/da uŋ covríg să fii aᵈus saŋ píɨnie/o jumátă dă píɨne/n-o ᵃduçía ! n-áduôes/a fost om tirán prăpădit//

[Dădea pe gît.]

dᵈdéa pă gîᵈ/nu-ɨ ajunséa să béa/nu-ɨ ajunséa să béa//avéa... o míɨe şi...şi o sută gĩnéş că/da ɨo ɨ-aŋ văzú vrodátă báni luɨ ? péɨsiɨa dă la.../că ɨerá rănit invalíd/nŭ ɨ-aŋ văs/ɨo şĩ [k] auzáŋ şĩ ɨo că ɨa péɨsiɨe/da ɨo n-aŋ văst péɨsiɨa luɨ nicóată//n-o vidéam/ nŭ !//

[Nu-i era milă de copii ?]

dúamne ferĩéşte !//nu-ɨ bătéa.../da nu zîséa că "úɨte voɨ az mîncát or n-az mîncát" or ouṃvá/nŭ !/nu-ɨ întreba//ɨel venéa tót ɨel dă dăvále/măɨ dă múlte orĩ mor dă foáme/ca să-ɨ daŋ tót ɨeŋ d-acásă//da nŭ !...ɨel mîncá eîngur/copʰíɨi sta...pă língă pat/nu olintéa únu/nu să mişcá ŭnu dîn loc...dă fríca luɨ...dă loc//orĩ

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

să zíoă "aoleó mi-e foáme și mí'e"/oum sînt acú cophíii/că am p-ai lu...fʰíi-miu ăsta/ă̋ășà vez !/să te vază mîncínd/ie gáta la másă și ieí [!] //da ai mʸieí stitéă/văi de míne !/niʲ nú s-apropʰíiá/...nu s-apropʰíiá dă másă/stitéa la...așá amărîz nű sufla únu nicʲ...nijʲ nu șoptía únu cătră áltu...dă frica luí//

dă-l/[k] mai bíne c-a murít/mai bʸíne !//s/cît a fcs copʰíiii miei d-amărîț/ierșá să mă mai căsătoréș cu vúnu/mai fag vun copníl/ sau...ôé știu ieu ? să mʸi-i bátă ?//păi văz ic și-acúma/cáre áre.../ cáre mai sîn ocphíii d-éștia ᵃșá d-al dóilea/trăiéz rău//mai ie pî sat/mai ie cophíi/ă ! ie bine-așá dác-a.../cáre sîm bʸíne dîntíeaj dátă ie bʸíne/cáre nu/...nu-i bíne//

[Aceeași]

țăstu

úitě.../puneám așă...néște gliș tăiáte/atúnĉ n-am mai/...ie vorb-ăluea...ie anʲ dă cînd...m-am îmmărităt [!] /puneám așá úite grămăjuʲit așá iôʲ-așá[1] .../și mai marʲ șî mai mis/coló coló...co-ló coló/dupě cum vreu să faôʲ dă máre țăstu//și ᵈîp-áia călcám pă-míntu bʸíne și-l frămîntăm/sărbătoáreâ le [k] mă pu [k] îl făĉîam acoló/și le mai vindéâm/luam șʲ ieo treu bam pátru bam pă iéle// [!] pă țăstur d-álea//și...la ălea mai mărle...le băgám um bățu așá le făĉeám o gáuură pîn rășpundeá-m pàrte-ailántă/cam la toáte le fă-ôîam așá/că...l ei ou bățu//și îl lăsám acoló pînă să uscá pă gliș-le-ălea/și dᵘpă ôe să uscá îl luam//îl mai lipkám pă dasúpra așá frumós/cînd...mai înĉepeá să mai crápe/ᵈa nu prea crăpá/l lipkám frumós șʲ p-órmă îl [k] scoteán gliʲili d-acoló/că dácă vez le pu-neán ou iárba-n sus/și să scotéa//și-l făĉeám frumós/și p-órmă/dᵘpă ôe scoteám gliʲili îl lipkám și pî năuúntru frumós/și-l puneám s să uscá byíne șʲ ărdeám/puneám lémne múlte/că atúnĉea iereá nește... coșur la/vezʲ úne făĉeám așá cam la bucătării/ierá [k] nű ierá núma s [ɛ] nű ierá sóbă/sóba ierșă úrma coșului coló[2] /și iôea-șá

[1] Subiectul arată cum făcea grămezi-grămezi în jur.
[2] Arată spre soba din camera unde se face înregistrarea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nu únde.../únde staŋ yára nu únde stam ɟárna/şi su coşɯ-ála acoló... puneâ lémne múlte dă fag/şi punɋám şí ţástu ála dasúpra lémnlor uɟţe-aşá[1] /şɟ-ardéa dă...să-roşɋá//ş-avéam túrta plămădítă-ŋ copáne/ şɟ p-órmă cîn...lɋam băgám bíta pă supt ɟel şi-l scotéam l daŋ la o párte şi băgám túrta/şi punɋám ăla/nu măɟ [r] nű măɟ puneá-n ĉenúşe/da işá neşte túrtă rúmenă şi frumóasă/aşá măláɟ...măláɟ le zíĉéa/búne su ţăstɯ-ála//ácu nu maɟ pomenéşte nímineа/acú ɟe píɟne múltă//

[Aceeaşi]

cu băɟátɯ-ăl mʸiljóc

ɟo cîŋ s-a-ŋsurá băɟéţî mʸeɟ/tot aşá am făcút/aŋ staŋ mútă// da úɟţe-aşá/n-aŋ zîs...niş s-o ɟaɟ niş să/da lúmɋa mʸɟ-a pus îŋ cap în to fɟélu/oă vaɟ dă minē !/...venɋá femeɟ cumsăcáde/ɋámenɟ/că "dă ĉe ?" cu...băɟátɯ-ăl mʸiljóc/că "dă ĉe să nenoroĉéşte băɟátu ou... femeɟ-ásta/ou fáta ásta ?"//vez ɟerá fátă/...mă-sa să hăɟmoşíséră díp-áltu...şi pă ɟa o lăsáseˌ/-a avút [k] /ɟa maɟ áre un fráte ásta/ pă ɟeɟ ɟ-a lăsá părăsíţ/oa pă căţăɟ...şi ɟa s-a duz după áltu/tőt îŋ sat aĉí la noɟ//tá-so.../ĉe să fácă ? ɟel a luorát/pă fat-a lăsát-o...pă la fo femőɟe/pă băɟát l-a lɋat o...ű ŋke/d-ála a văz dă ɟel oă ɟerá mʸic/a la a văz dă ɟel//ş fáta ɟerá/ [k] nű ɟerá oresoútă bʸíne/de !/oa pîn sat/n-o punɋá nímineа la lúoru/n-o punɋá la nimío/ɟa ɟerá fátă măriouţă...//

ɟo ĉ-am zîs ? "úɟte ĉe ɟe"/ɟerám.../o proteɋásă...bătrînă/şi ɟa venɋá meréɯ şi-ɟ zîôɟám "proteɋásă" zîc/"úɟte ôe ɟe" zîo/"ɟeɯ" zîo "nű m-améstic dîŋ cáuză oă să am vɋátă [=vreodată] răspúndere/ ɟel a găsít-o/ɟél ş-o ɟa/ɟél să trágă ou a//ɟo nu m-améstic dă loo/ĉeɟ al luɟ i-l daɯ tod/l-ajút/dă...ca să-ɟ zîg n-o lua nu-ɟ zîc"//

maɟ ɟerá o săptă...mînă/nu ştiɯ oîd moártea maɟ ɟerá pînă-n núntă//

"mioo !/mɟ-am lua séma"/

1 Subiectul arată oum punea ţestul deasupra lemnelor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"ôe ţ-aị lụa sáma ?"

"n-ó maị ịaụ"//

"bă nu" zîc/"ba nu/să nu faș tu trịába ásta/că ríde lúméa/ịá-o !/ịa.../ịá-o/ḥaị !"//

"ᵛaị ! úịte-ņ spúne lumę-aşá/ņ spúne lumę-aşá/ņ sp"/

"bă !/lúmęa ţ-a spuz dămůlt/nu tómna acú cîn a ⁱintrát ọá-meni-n ḱeltuịálă"/

bᵛíne că nu intráseră-ŋ ḱeltuịálă că/ịeụ am fost ca o prọás-tă/núnta...aŋ cărá tot acoló/ș-aņ făcút-o la...ịắ/ș-aŋ cărá tot/aņ făcút-o la cása ịeị//ịe tắje ou ịa//[...]

ịo ị-aņ spus "mă/acú tu cuņ vreị/cuņ vreị/ịá-o...lás-o/da... dă ôe n-aị spu și tu maị naịinte ? fáta a croịi pînza.../a făcú că-máșe/acoú ôe să...ôe socotẹálă ma e ? a croịit-o pă tíne..."//ịo ị-aņ spuz da cu bᵛíne ị-am zîs//ịel s-a coṇvî ș-a lụát-o//

ịe bᵛíne/sîm byíne-acúma/sîm bᵛíne-/a avú treị copʰíị/sîṇ la ṣcọálă únụ-a iși pă leáfă/ăllánt ịi-n ṣcọálă arę-o fátă-ṇvăţătọáre la ti [k] la banát/la...máị suz dă bănát/nu ștịu cum náịba-ị zîôe/ nu pot ịo să zîc// [...]

[Nora] nu știịe să făcă/nu știịe să fa.../avẹá [r] avẹá o só-ră a mă-si acoléa/avẹá...avẹá mámă bătrînă a mă-siị/e !/da n-o-ṇvă-ţá niminea dă bᵛíne/n-õ-văţá/o maị...o maị duc̣ẹá pă la néște feméị ...ŋcoló dăpárte/maị stⁱtẹá p-acoló/n-õ-văţá nímineą/"úịte fă și tu ásta/fă și tu ásta"//o maị ṇvăţá o feméịe d-acoleą/

"fă dimineáţa oîn te scọálă/așterne și tu páturle/fă fóc[1] /fă fócu/bágă la foc/dup-áịa ịeș și-n drum"//

oă vezⁱ ịerẹá aprọápe dă drum/acoló únde mer vâôile la pădú-re/ⁱerẹá báŋcă púsă la pụártă//ịa lụa copʰílu ș-ișá-n drum sta pî la prînz/la prînz nu ịerẹá mîŋcáre/nu ịerẹá foc nu ịerẹá nimîc [!] ôe erá să maị făcă ?//ịel o ocărá//

venẹá la míne "míco nu maị staụ/nu maị staụ nu maị"/

ịo știịám că ịel fúge/venẹá dă dóo treị ⁱor și ịel pă la míne/ nú stăn dăpárte...únu dă áltu//îl lăsán/tăcán dîŋ gúră/ịel sta pă pa și oftá/m maị făcâm tréburle/"ôe facî tu ? tụ-aị mîŋcá ôevá

[1] Subiectul înghite.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

az ?"//

"e !/am mîŋcát"//

e !/ba"am mîŋcá/ba aşá/"haį haį şi dă míŋcă ou míne/haį !"// îl luaŋ să mînce/"acú dú-tę-acásă ! dú-tę-aoásă vasîlioă" zîc "şi dú-te şi tu şi fă tréburle/taįe lémneę/fă áęa fă áęa fă áęa !/să n-áįbă įa nevoįe"/

"míco nu mă maį duc"/

"dă ce să nu te maį duj" zîc/"mă/n-aį alés-o tu ? úįte míįe-m pláce cum e" zîo/"tíįe dă ce nu-s pláce ?" ce įeręá să maį fac ?//

e !/stă ce sta pe gîndur aşá amărît/sta sta sta/să sculá... să-ntindéa maį oftá plecá//úįte şi įe bine//da am păţí răų cu ála/ cu-ála am păţí răų tárę-am păţít/cu-ála am păţí oă įeręá...s įel cam...duduį cam įúte şi įa cam ca įa//įa...įe dăştíaptă/da nu fă-ceá/nu făceá tréburle//şi įel vez/ştiįá d-acásă că la noį fácem tré-burle/fácem să fíįe aşá/să fíįe mîŋcárea gáta/să fíįe...vásile spă-láte curáte/įa nu ştiįá să le spéle/rúfe nu ştiįá să spéle//mă ducéam pă la ea/lua rúfa d-ícă d-o...dă gúler/măcăr cămáşe măcăr íįe.../aşá răsucítă cum įerá dă la...dă la clătítu dîn rîu/le-agă-ţá dă cítę-o ulúcă/[r] dă cítę-o ulúcă//

"fă niculíno fă" zîc "púne fă pă vasílică fă/să-ţ puį-o sîrmă lúŋgă" zîc "aşá şi să.../rúfa cîn o įaį dă la rîu/scútur-o úįtę-o aşá/scútur-o să să dăzgîrcíască įa" zîc/"şi púne-o aşá frumós pă cúlme să vázâ lúmea" zîc/"păį tu nu vez fa" zîo/"să usúoă...rúfa aşá húdă zbîrcítă" zîc/"oum s-o maį įeį pă tíne" zîc "mi mį-e urît dă įa"//

nu zîoá nimíc/da nu făóea/nu făceá o lăsá tot aşá zgîrcîtă urîtă//tot aşá į-aę zîs meréu/tot aşá į-aę zîs meréu/ápăį...acú văz că fáce-acúma/face/da vez...įe timp/pînă să te dădáį cu toáte hálea/hm !//

[Dar ea nu văzuse niciodată cum se pun rufele ?]

păį bă/áre o...are-aooleá o rúdă/o fátă măritátă d-aíij dă péste rîu acoló/tíne un unk al lor/al.../şi įe fáta/acú e bătrînă ce să maį zîc că e fátă/e bătrînă/da įerá dăştiaptă/[r] dăştiap-tă//áęa...a...aooló pă robáea[1] -mprejúru lor/aooló-m párte-áįa/ni-

1 Robaia , sat vecin, subordonat comunei Mușătești.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

minŋa n-avŋá rúfe pă cúlme ca ŋa/întiɲse frumós/aşá pă cúlme pă sîrmă/întiɲse frumós//

"fă !/ɻo" zîc "nu vreɻ tu [k] ɻo nu vrŋaɯ să te uɻţ tu la nimiŋa" zîc "p-aɻîĉ^{i}/p-împrejúru tăɯ/núma la tiɲca lu lisîɻe să te ʰuɻţ^{i} tu cum...[r] cum púne ɻa rúfileɲ pă cúlme/tot aşá să le puɻ şi tu fa" zîc/"că nu ɻéste...o greutáte máre/tu nu vez ? ɻa dă coló dă le rîɯ le stɯárĉe le scútură v^{y}íne colŋá la...c [k] pă cúlme/le scútur^{i} frùmós/le-ntiɲz^{i} şi pun^{i}-le pă cúlme" zîc/"să le plácă şi la áltu dă rúfileɲ tăleɲ//păɻ aşá...zgîrĉíte pă gard aşá ? pă vîrfu ulúĉi..." zîc//

[Aceeaşi]

merĝŋám la um ɯiţuʰ^{i}it

merĝŋám la um ɯiţu^{i}it cum/...acú-n jumătátŋa véri...noɻ ne dúĉem la múnte la...răvăşit [k] la miţuʰ^{i}t/cum să zíĉe/miţuʰ^{i}m mɻéɻi...fɻ túndem//şi mergínd ɯ̃...p-um plaɻ înspre clăbuĉét/pă plá-ɻu clăbuĉétuli cum zíĉe [k] cuɲ să zíĉe/acoló-m ɯijlocu pădúriɻ... într-o plantáţî^{i}e dă braz.../am întîmpinát un urs//aĉést urs/liĝioá-nă.../docamdátă noɻ...apă [k] cîn ɯam apărút în fáţa luɻ/ɻel s-a su-^{i}it în dóo p^{h}iĉŋáre...cătrĕ nciɻ/nu ɻerám núma ɻeɯ/maɻ ɻerá vro cíte-va persŋáne//s-a ridicát în dóo p^{h}iĉŋáre cătrĕ noɻ şi nŋ-a scuɻpát/da !/aşá fáĉe úrsu^{1} /nŋ-a scuɻpát şi s-a lăsát binişór jʰos/a pus lábileɲ pă laţî cáreɲ ɻerŋá-ŋkísă plantáţɻa dă braz/a pus lábileɲ pẵ laţ/şi^{1} cîn ɯa trás dă ɻeɻ/a rupt şiɲ-a luát-o pă plaɻ înĉʰ^{i}ót/^{a} mers ɯ̃ jos pîɯ plantáţɻe hàɻda háɻda hàɻda háɻda/ş noɻ ne uɻtán la ɻĕl... la urs//

mergín maɻ suz dă ɻĕl/după ĉe l-am petrecút cu ʰnókiɻ pă ɻel pînă s-a lăsá pe jos acólo pă cɯástă/mergín maɻ sus am da d-ăltu/cá-re-l urmărŋă pă...p-ăstălànt pă cáre ne [r] nŋ-a-ntîmpiná pă noɻ/da nu e [k] nŭ maɻ ɻerá pă plaɻ ɻerŋá maɻ dăvále ɻerŋá-ntr-o plan[ɛ] tŏt în plantáţɻe/că plantáţɻa ɻerŋá máre/în mărʲ^{i}nŋa plantáţi şi să duĉŋá tŏ după ɻel ɯ̃ jos/tod dup-ásta dúpă.../da am da gúră noɻ/[r] am da gúră "ʰnúrsu úrsu"/da ɻel abár n-a avú dă noɻ/ɻel ş-a văzú dă trŋábă/a mers...//

pétre isác [48 de ani]

---

1 Explicaţia vine ca un răspuns la mirarea anchetatorului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

murătór^{i}

noi púnem murătór^{i} aşá ţărănéş^{te}/púnen dă cîte...zarzavát/púnem várză/întíi spălăm zarzávă^{tu} tot cáre l púnen la murát//púnem várză ũ rîn dă várză ũ rîn puném/d^{u}p-áia...ţélină púnem mórcov... parlagéle/noi aşá le spúne^{m}/nu le spúne^{n} róşi^{i}/parlagéle le spúnen noi ţărănéşte/ardéi castravéţ/castravéţî...dacă i-avém mai dinaíinte...púnem cu sáre mai mult^{ă}/mai săráz mai ca să ţíie pînă pregătím murătóri^{i} şi/atúncea-i púnem şi păi//púnem un rîn dă várză ş-un rîn dă...félurle-ăilánte dă zarzavátur//d^{u}p-áea púnem sáre şi... púnem ápă/r^{i}éce nu púnem ápă cáldă/că púnem îm pútină murătóri/púnem mai mulţ/dacă-i púnem cu ápă cáldă/trébui să-i púnem într-um borcán mai mic/ca să-l consúm^{i} mai...répede//şi i pritocím/púnem rean/că reánu dă zámă mai spirtoásă/şi-i pritocím...vro dóo trei săptămín^{i}/d^{u}p-áia ei sîn făcúţ/nu mai au nevóie la [k] aşé dă des dă pritocít/îi pritocím mai rar//

vasile niculina
pàtruzéc^{i} [de ani]

681. B O T E N I [WLAD, 382]

(jud.Argeş)

Culegere: 1967; PL, BM; transcriere: PL

[Cum a prins subiectul o pisică sălbatică]

am prins cu cúrsa/...vúlpe/am prins dihór^{i}/în cotéţ/da/am prins doi dihór^{i}/ástă-iárn-am prins o vúlpe//ie cúrse făcúte dă fier/cúrsă dă fier/...dóuo áripi aşá[1] /cu colţi cu árc/cu árcuri la spáte încoá/n-am cum să v-arăt//[...] la mijlóc/pui um.../bucátă dă cárne sau dacă-i vórba să prinz^{i}/um pui céva mort acólo/şî

1 Subiectul face un gest cu palmele deschise faţă în faţă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

víne vúlpea sau lúpu și cîn tráge dă bucáta áiá dă cárne d-acólo îl apúcă.../și d-acólo nu mai scápă//ia ie legátă dă ĉevá acoló d-um pom/ș-așá să prínde cu.../am prins și dinór'/tot în cúrsă/pisícă sălbátică tot în cúrsă//

[A venit pisica sălbatică aici ?]

a vint/ierám/locuiám aiíĉ peste gîrlă//speriiáse tot cătúnu/ĉíne mîncă óuuli primăvára ? ĉíne mîncă óuuli/ĉíne mîncă óuuli ?ăi/ĉe să fiie ? pînă cînd am văzút că ierá acoló/spărsése o [k] gárdu-acoló în spátili grájdiului ș-am văzú niște păr vînăt așá/pă un s-a strecurát ia//și mi-am dat seámă că trébuie să fiie ór o vúlpe/or pisícă sălbátică//ș-atúnĉ am lua ș-am pus cúrsa/tot pă únde intrá-se-acoló/și ia cîn a sărít de-a intrát îm pod/a sărít cu piĉúárí-li-n cúrsă//am auzít-o/ierá dăvréme/kar venisen dă la sat și am auzít hodoroĝínd acólo-m pod/numaidăcít m-an dus cu lámba ș-am văzt-o acólo/an găsít-o//și/am prins-o/adícă ierá prinsă ia dă p'iĉuáre/ou lábili/și i-an dat cu-n șip în cap și...am omorít-o/și i-ă luá p'ielea//i-am vîndút-o d-an scos páguba//

[Cum arată pisica sălbatică ?]

ieste vînătă cu péte négre/da máre nu ca pisíĉíle domézniĉe// máre/áre-o cuádă...așá stufuásă/ie fuárte frumoásă-i blána ieie[1] // și trăieste-m pădúre/da ia...aveá pui ásta/câ noi locuiám acoló mai apruápe dă pădúre/și pînă diminiáta úne-a fost agătátă ia/picá-să láptili dîn úlĝer/că a avú [k] ia vineá să fácă prádă pentru pui//ș-am prins-o/ám omorít-o/am vîndút-o/ș-an scos páguba dă găiín'/m omoríse vo șase șapte găiín'//

costandín tirifón bănică [64 de ani]

[Porcul]

îl tăiém mai mult' uámín' așá/porg máre/dă cîte-o sută ĉinzĉ dă kíli/dă doo súte și mai máre/îl táiă/c'îte trei pátru ins/îl pîr-leste pă foc/îl púne p-o másă/ți-l ĉopărtéste și-l púne/uásili-ntr-o párte/șuncă altă párte/le sără pă tuáte/dup-áea fáĉem mîncáre și

1 Subiectul își drege glasul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ne-n...[k] cáre sîntém rúde poftiț[1] toț[1]/mîncă toț[1] cu tóți/și după
ce sărăm cárnea la cîteva zile/uo afumăm/șúnca nu/adică a póroului/
grăsímea/uo tophéște/párte dîn noi o afumăm și p-ásea uoliácă/s-o
zvîntăm/párte dîn noi/nú//și/o...atúncа cîn ie la porc mîncă tos
5 șoríc/...vésel[1] tuoț[1]/așá ie ș-a [k] ș-atúncа a fos ș-acúșă tot așá
ie/tod așá ie/care le dă mîna să tiie porc/care nu/de !//și/așá fă-
cém//

[Dar din mațe ce faceți ?]

cîrtabuáșe/zîcán trandafir[1]/și li-afumám puț [k] întîi le
10 zvînta la vînt/cîte-o zi dóo/și pe úrmă le puneám la fum/și dîpa
ce-o afumán cárnea/sî cu máțîli/párte dîntele le herbeám în untúra
aia care-o tophám/și-o puneám în váse/...șúnca o afumám/și pă úmă o
dădeám joz dîm pod și o afumá/și o tăiá bucăț mărúnte și o herbeá
pă foc/pînă s-alegá bucățîli-ntr-o párte/iseá dasúpra bucățîli și
15 la fund rămîneá untúra//și le puneá fhiicáre-apárte/după [k] care
vrea să le țîie jùmărle le puneá untúră d-ásea peste iele să stea
acoperite/și le mîncái și la o jumá dă an//búne așá/așá le făcám//

cîrtaboáșîle tót așá/băgám în iele miruáse/băgám uréz/și le
uopăriam în ápă fhártă/și le puniám sî pă iele la fum sî le-afumám/
20 și le mîncám iárna/așá-ntre timpur[1]/le mîncám iárna/cîrtaboáșili//

mariia ge bănică [75 de ani]

[Cum se păstrează fructele iarna]

frúctili Ceapéului[1] să-n [k] bágă la un siloz//am făcút un
siloz în comúna noástă/un siloz dă troată ispráva/iéste fuárte bun
25 acést siloz/că frúctili tuámna/dă múlte uor[1] nu aveám ambaláje su-
ficiient în comúna noástă/și nu aveán ce [k] dă múlte uor[1] veneá
ploile și troate năcázurili/și le-apucá pă cîmp și nu să puteá în-
silozá troate frúctili/ca să se bâge să să transportéze să le valori-
ficăm să cîștigăm și noi um ban//acúm îm moméntu dă fáță n-avém nic
30 habár//avém ambaláje n-avém/noi avém un siloz fuárte bun/putém băgá
acólo súte dă mii dă vagoáne//

1 C.A.P. = Cooperativă agricolă de producție.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

avém grătáre făcúte.../gospodăríte dă êeapéu/făcúte tot dă noi mémbri coperatór[i]/și p-acíia/cum ne-a [k] fiieșcare cu gosp [k] brigádă cun să gospodăréște/că le bágă apárte//brigáda únu/doi/trei/și-așá mai depárte//și avém grătáre făcúte/speciále/și le băgăm acólo/fiieșcáre brigádă cũ frúctili ței/cum rezúltă//

[Dar în gospodăría personală cum păstrați merele ?]

depándă/fiieșcáre cum puáte le gospodări//o párte care n-au magazíi sau n-au posibilitáte un să le adăpostească acúma pă timb dă/o s să púnă pícur dă ploáie/dă...o să vină géru/aceștiia cáută pă fel dă fel dă căi să le poátă transportá să le dúcă să le valorifíce în comúna noástă aciia/la céntrele care sîn púse la dispozítiie//

ieu na/după míne únu/fiieșcáre cun să puáte gospodări/sau fiieșcáre cum áre nevóie d-um ban nu știu ce/ieu am o párte cáre știu cáre nu țin mai múlte frúcte/...acéstea care nu țin cáut să le valorifíc acúma/să le bag la céntrîli respectíve//iară o párte/ am și ieu um beț/am și ieu...acólo/și am úne să le bag/cît dă múlte//d-ástea cáre știu că țíne/le țiu și ieu să po să cîștíg și ieu um ban/să po să...avém rezultáte//ieu/la mine-acásă am și doi bătrîn[i] cáre i-am întreținút ieu/únu mi-a decédat kar în ánul acésta/iară únu/iară iéste bolnáv și-l întrețíu tot ieu//iară lótu respectív dîn...care [ɛ] l-a avút acéști bătrîn[i]/mi-aparține tot miie pînă decedează și célălánt//iară după acéia să...ia lótu respectív// nu știu iistrucțiunile cum o apără pă parcúrs/da așá cunósc ieu după míne únu/acúma/că să țíne și lótu respectív pînă decedează și célălán bătrîn//și am/și lótu bătrînílor și p-al mieu//și o párte care nu țin frúctili/cum v-am spus mai naínte/le valărífic acúma/iară o párte le însilozéz/am beț/și le bag la beț/și le dau și io cînd po să cîștíg um ban/ca să pot să întrețin...

[Care fructe le păstrezi pentru iarnă ?]

păi sunt sóiu ianotánu/sunt pére iară din ástea d-ále noáste/ țin mai mult//acéstea le bag și le însilozéz//

cîrstiián i iión [37 de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fînu

fînu îl cosím/cîn vedém şi noi că vedém un timb mai buniêél aşá dă dóo trei zile a ţinúd bine/ne-apucăm şi noi şi cosím fînu/ári-
ră dup-aêéia după êe-l cosím fînu respectiv/ne-apucăm şi-l risipím/
îl lăsăm dóo trei óre/vidém cum ie timpu/dacă ie timpu dă pluáie îl
mai lăsăm mai mult risipít/dacă ie timpu dă vidém că víne un nor şi
víne pluáia/îl adunăm imediiát/îl fâcem purcáie/pînă să trêce
pluáia respectivă/iáră după aêéia încépem iáră/dac-a ploiát/îl încé-
pem/după ê-a trecút pluáia/şi-l risipím frumós/şi-l fâcem [k] să fá-
êe um fîn dă búnă calitáte//

fînu nóstru/al membrilor coperatór dîn parêéla respectivă/
l-am făcút/l-am pregătit/l-am uscát/fiárte bine/îl încărcăm frumuşél
în cărúţă/şi-l adúêem acásă şi-l băgă la pod/care áre pod/cáre nu/îl
fâêe cîte-o căpiţă acásă/lîngă casa respectivă//

căpiţa noo fâêem/cîn ne-apucăn dă prima dátă dă jos/púnem um
plasamént acólo jos dă tot/căcăriie/lémne/nu ştiu êe/ca să nu putre-
zeáscă o sériie-ntreágă dă fîn/să să putrezeáscă dădăsúptu fînului
aêéluia//trébuie să fiie ridicát pînă la...dooşcînê/tréizèê/treişcîn
dă êentimétri ridicát dă...pămînt/

ştiţ/şi în afáră dă ásta/la pămînt dă tot noi trébe să cătăm
êel mai rău fîn care ies [k] a fost bălării/cosite du pă răzuáre/
mărâcîn/băgăm la fund acólo/că or cît am púne noi aşternútu-aêéla
tot străbáte dă dădăsúpt şi [k] traspúne muêigáiu aêéla şi animálu
respectiv nu mai mănîncă aêést fîn/trébe să căutăm să púnem êel
mai rău jos//şi dup-aêéia pornim cu căpiţa pînă sus//iáră sus/la
acoperiş trébe iáră să cătăm să-i púnem la capác sus níşte fîn mai
verzúi puţin să nu străbátă iáră ápa/kar aşá táre îm fînu respectiv/
şi dup-aêéia/dasúpra dă tot o bucátă dă cartón/sau o păturá/êe áre
êetăţeánu respectiv să púie îm vîrfu căpiţi respective//căpiţa iáră
să fâêe p-o prăjínă înşirátă dă jos şi pînă sus/şi-n vîrfu prăjíni
să fiie acoperit/şi să nu iásă prăjína afáră/sau kar dac-a ieşi
prăjína respectivă afáră dîn...dîn căpiţă/şi êetăţeánu respectiv

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

n-a avút fîn s-o complectéze să să dúcă pă prăjínă cît a fos prăjína/îm vîrfu prăjíni să púnă o ţálă veiłe/ceva acólo ca să nu/pluáia să să scúrgă ápa pă prăjína aĉiła î jos/să să prăpădeáscă fînu pî júru prăjíni//

ca să nu-l ła vîntu/pe aĉést fîn púnem pátru prăjioaţ [k] prăjioáre/...din aĉéloa/agăţáte cũ o áţă acólo/sau cu sîrmă cu ĉevá/ şi vine-m pátru...îm pátru părţ//ş-aĉásta ţíne vîrfu ca să.../uórieĉe vijelíie ar picá/nu să dúĉe vîrfu-n niĉ o párte//

[Acelaşi]

fócu lu sîmédru

cîn făĉám fócu lu sîmédru la dòuăzăşîşápte noiéţvre [k] cctóţvre/octóţvre/făĉám...łuam tăĉún' dă la foc/dă úne să fáĉe fócu lu sîmédru la noi aiíĉ aşá întodeauúna/la anumíte răspíntii dă drum/şi

[Cine face focul ?]

copíii/în toţ áni ásta-i o amintíre/dîm bătrîn' să ţíne ásta/şi...adúnă frúnză dă nuc/frúnză uscátă/adúnă ĉétina/késtii d-ástea şi le dă foc/şi fétili seara cîn pleácă/seara să fáĉe ásta/ fétili sara cîm pleácă ła tăĉún' şi-l bágă la căpătîi să vádă ĉíne viseázã-n nuáptea aía/p-ála ła//

[Şi se întîmplă să viseze ?]

să-ntîmplă/dácă nu să-ntîmplă [!] rămíne cu gîndu//

[Dar la Rusalii ce obiceiuri sînt ?]

la rusálii łe cu surăţii cu fîrtăţii atúnĉa/surăţiile/furtăţiile/băieţi fáĉe [k] le spúne furtăţii şi fétili surăţii//fétili-i spúne úna la álta surátă/şi băieţi fîrtáte//

[Dar cum se face surată ?]

să-ntîlnéso /toţ/fáĉe másă s petréc/juácă ríde/cîntă acólo să distreázã şi áre fiiecáre aşá cînd ieráu mai miĉ/da mai mar' nu mai fac acú aşá/oît-o cănúţă/şi skímbă úna dă la álta/şi skimbínd aşa rotáţiile/la toţ únu/zíĉe:

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"ieșt' surátă pîn la mqárte ?"

Cîcă "sun surátă pîn la mqárte"/ș-așá mérge dă trei qor'//

și băiéți iar la fel:

"ieșt' fîrtát pîn la mqárte ?"

"sun fîrtát pîn la mqárte"//

și dîn zíua áia d-atúncă/care mai țíne mínte mai țíne și zíce to timpu//ieu ș-acúma am vro cîtevá [!] tod le zic meréu//

[Mai sînt și alte obiceiuri la alte sărbători ?]

la ánu nou plqácă cu cîntátu cu plugușóru/pă úrmă la bobotqá-ză-i mai spúne plqácă cu curlézi//băiéți să strîng mai mulț la ũ loc și plqácă pîn sat așá și-ncép să ridîce-n sus/și d-ásta le spúne curléz'//

[Dar la lăsatul secului ?]

nu prqa ie la noi ásta aiícă la noi/decît atît la lăsáta séculuị.../dans la salónu dă joc/să strîng în speciál mai mult bărbáț cu femei și féte nu prqa mai sunt atúncă/da álte obicéiur' la noi nu sunt//mai naiínte/mai naiínte ierá/didqá [k] să strîngá mai mulț la cît-ũ loc așá/și-ș petrecá și/așá ca semn dă...trăgáu cu púștili sqára-n sára dă lăsáta séculuị/da acú s-a dispărút késtiia ásta nu mai ie la noi//

vîján ge filoftéia [43 de ani]

an lucrá ca ucénic

atúncă cîn am iintrád/după c-am ieși din școálă/am intrát acólo ca ucénic/an sta vro șáse lun' dă zíle/an lucrá ca ucénic/n-ã lua nimíc atúncă/timb dă șáse lun' dă zíle//după acéia ng-a da ș' pă noi/ng-a calificát și ng-a da ca lucrătór'//am începút să lucrăm/avqám.../atúnc ierá mai greu că călcám pămîn cu picóru//dup-acéia la vrũ an dă zíle ng-a adús um malacsór/adică um motór care márge ou motorínă și méstică sîngur pămîntu/nu mai ie nevóie dă picóru omului/dqar cu míinili ajút atúnc//îl făcă stoo/ș' tăiám dî iel/avqán tipáre dă ri'psos/ș' tăiám așá cît-o plácă/cît ierá tipáru dă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

máre/pă mărímța tipárlui/băgám bíne-n tipár/presă/dup-aĉéța făĉă/ la o présă uț fel dă roț/dă vinșá d-o ținșá pă ța cîn o turnáț pă blánă//făĉám uț fel dă roț/i-l bătșám bíne/și-ncărcán cu pămínt//dup-aĉéța o răsturnám și țișșá origînálu țeț după tipáru dă țipsos/cu flórili care țerá//le punșám î raft/să uscá bíne/dup-aĉéța le luam dă áțe/așá să spúne//áre nișteț áțe pláca pă márginî oárĕ álța la căldúră nu dă vóțe ca s să crápe/s să dăsfácă ța/și álța să usúoă pă márginâ/ș-atúnĉa cînd o țeț dî raft/o cúrĕz dă áțîli álța/o glătuțéșt/o baț în piátră și dup-aĉéța o puț la țșanc//țșáncur dă cîte zéĉe plăz/nu sîn kar mar/puátș-az văzút și dumnșavșástă/dup-aĉéța le ța și le bágă la cuptór/o dátă le árde pă róșu/după ĉe le scuáte dîn cuptór pă róșu/le lásă s să răĉáscă puțín și le dă cu jmalț//le jmălțuțéște/înoárcă din nou cuptóru/și-l árde la o temperatúră d-o míțe dă gráde pînă scúrge jmálțu ăla/litárgă-i spúne la jmálțu ăla/da noi așá-i spúnem jmalț/dă félu țeț așá ți să spúne/litárgă//cu...i-amestecát cu ocsíd/atúnĉ cînd îl prepáră/îl dă la o rîjniță/dă să fáĉe mărúnt/ca făina așá/și...dup-aĉéța/după ĉe să răĉéște cuptóru/i scuáte și le vínde/le ecspediáză d-acólo//

dúță be coștantín [19 ani]

la bîlĉ la cîmpulúng

așá ne dúĉen noi/merău la bîlĉ la cîmpulúng/așá-i spúne/hai la bîlj la sfíntu iliíțe"[!] //plecăm toz bățéțî p-aĉíța/sára ne dúĉem/ne strigăm/"măi vére/bă țiuáne/hai la bîlĉ !"

"merg mă !"

"gáta/cu ĉe plecăm ? cu biĝicléta ?"

"nu mă/mérĝen cu ráta[1] mă/că n-avém úne să lăsăm biĉicléțíli"//

ne dúĉem cu ráta/adícă cu autobúzu/plecă la ĉinș d-aĉíța și la șase suntém în cîmpulúng//după ĉe coborîm dî rátă/hai luăm

[1] Autobuz al Întreprinderii regionale de transport.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ñígo[1] dăn cînzăj di ban[i] şi ne dúcem pîn-acólo-n tîrg//dă la aµutogáră pînă-n tîrg//ne dăn µos/lµom cevá dă mîncáre/cît-um mig doi/cît-o sticlă dă bére şi hai să vedém/întîi dăm o rµátă pîn tîrg să vedém dac-a venít tµáte ʰálga dă venµáµ şi áni trecúţi//apăi dădµám ño rµátă pîn tîrg/ne dădµám la kef toţi acólo/stătµáµ cît-o óră dóo cu féte cu.../dup-áia plecáµ să ne dăm fétili lánţuri/îm bărc/ne ducăm la animálµ-acólo vedµám úrşi/lúpi/pórci mistréţi/fel dă fel dă animálĕ/şi-mpăµáte şi vii/naturálĕ/dup-acéia merµám la.../îi spunµá la zídu mórţi/ieráµ acólo-şá.../dci motocicliști care merµáµ p-un zid dă fier dă urcáµ cu motocicléda/tranversáµ/sus/adícă vitéza áia îi ţinµá ca să trµácă peste cáp//ápăi merµám/trăµáµ cu púşca dă tir/ne rîdµám úni dă álţi că "tu nu okéji bă / dă-te-ncólo că ia să vez cum ño késc ieµ acúma"/cîn cólo nu făcă nic ála nic o isprăvă/dup-acéia...ne ducăm iară ne băgám mic/lµam mic/mîncám/îngeţátă/şi plecám ne plimbám pîn tîrg cu fétili/mai ne pilµám puţin/mai ne rîdµán dă cutáre/dă cutáre/p-acólo/mai vedµám şi cît-un scandál p-acólo/să bătµáµ ţigáni p-acólo pîn bîlc/dă-i cu sticlili/ne ducă/jucám/cîntá acólo ieră ño késtă de cîntá/mai venµá cîte-ũ circ/únµa fost kar străin/şi ieráµ şi du pă la bucuréji/du pă-m braşóv veµáµ circuri/frumµáse//

[Acelaşi]

682. C E T Ă Ţ E N I I D I N D E A L

(com.Cetăţeni, jud.Argeş)

Culegere: 1967; PL, BM; transcriere: PL

[Amintiri din primul război mondial]

[...] nµ-an duz la bacáµ/cum m-an dus/la bacáµ nµ-a lµat colonélu/a dat áia ño rdin dă la spitál/tot/nµ-a făcút apélu/cîn nµ-a făcút apélu/ieµ ã rămás/pă míne nu mă sunµá//

"Ce să fag mă"/zîc/"acú că mă opréşte"/da/strigă colo/"Ce să

[1] Autobuz al Întreprinderii de gospodărie orăşenească.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fag ?" mă to gîndeám cum să...cum să mint//ē !/cu gîdeám aşá/

"da cu tíne/ce le mă ?"/o[d]átă sublocotenén/

"păi"/zíc/"n-am auzít cîn m-a strigá" zic/"péntru că nu ma aúd bíne/nu mai înţéleg"/zic/"rătutiála du pă front"/

um biet sublocotenénd zíce/"le/săráci/ce le zdráven[i] vúni" zíce/"hai/trec şi tu"/zíce/ā/a trecút ha [k] dup-áia lel: "care nu sîntéz bíne"/zíce/"bíne făcúţ[i]/să...la să vidém leu" zíce/colea an trecút aşá pe lîngă lei/leu avéán círja/lo am puz drácu la spinárg-aşá şi mă ţînéam dă călcám să nu mă vázā că-s skop//a trecút/să núi-tă şi pă ácte/zíce...

"tu/léşti infírm mă/tu nu pos s[i]te duc" íce "pînă cîn nu te véde comísiia"//

a luát apăi pă únu p-áltu/a făcúd dóozăşipàtru dă...áia/să rămînem la comísiie pă zíua dă doşcînc mártie/atúnc lerá pă zíua dă şasălea/că yine [r] yine comísiia dă la piátra neamţ/şi ice "vă vizitează mă" zíce/"şi vă face ácte mă" zíce "comísiia"/zíce/"şi póate avéţ şi voi cevá p-acásâ"/zíce/şi ă:

"nu mai stau"/zíc/"dómle maior/nu mai stau apsolúd dă loc neam/ dáţi-n drúmu să mă duc"/

"nu să póate/nu să póate/la/sergént/ofiţéru dă servícu/luáţi-i îm primíre"//

ne-a lua şi ne-a da dopárte de la magazíie//

"ăştia" zíce/"să-i puneţ[i]" zíce/"să-i băgáz la baie" zíce/ "şi-i luáţ[i] tóate háinili dă pă lei/băgáz la etúbă" zíce/"să le daţ ũ rînd dă háine búne"/zíce"tot/încălţămínte/ăilánţ arînduiiţ/la óra cutáre diminéáţă/voi plecáţ/fiecáre" zíce "únde ştiţ c-avéţ unităţile"//

hei hír-ar al dráculuin-aflásem leu úne/úne le reginéntu miu dă loc/ăla dî olténiia aflase/"mă pópa"/zíce/"leu mă duc"/íce "míine" z[i]ce "tu rămíi sănătós acî"//ē/ce să mai zîc ?/cred c-ã ni şi-ncepú să şi plîng/oă trăiisem bine cu ăla/ăla plotoniér/mă gîndéám aşá că vedeám leu şi cîn auzíseri c-a plecát atíţ şi-atíd dîn sátu miu în fíine an stat//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ne-a luad/ne-a duz la...báie/ne-a dat háine și ne-a dus la o barácă//bărăca áia/drept/iará ăolew/iará zicái că...așternúte páie/ régulă/păturá/saltea/toate/cârcáfuri/pă tot//ne púne ne-adúce mîncáre-acoló/sára/să mîncăm//

mîncăm acolea așá/mîncăm noi și...stăteam/motăiam/nu ne venea zi ne púne jos așá//mă !/de únde iará dîm bínele ăl máre dîn spitál/că iará și bíne/drept/an stat în spitál da iará bíne//pături pă...somiér/ă/iará bíne-n fíne ce mai vórbă...și/pe la miézu nópți/mă pomenésc cólo cum durniám că mă mișc-aiíc/hai că mă mișc-aiíc/ hai că mă míșcă la phícór/"mă ! ce drácu ?"/pun odátă mîna aiíca ei mă míșcă/cîn day așá day d-o gămătúce/iel um pădúke[...]

górge i de pópa [87 de ani]

[Porcul]

dácă noi luom um pùrcél dă dóo trei sute dă lei/grăsunáș așă/bun/îi dăm mîncáre/să fáce fuárte frumós pîn la crăcún/îl tăiem/púnem ápă să fiarbă/tupă ce-l táie l-îjúnghie/púne [k] l opărim/dăm cu ápă fhártă/îl rádu-așá frumós/s fiie șorícu frumós/doi trii uámeni/pă úrmă îl kipuiésțe/îl táie pă búrtă/fáce picuári li la o párte/búrta/la o párte/fáce-n dóo/îl țîpuiéș pă tot//

dă cárnea dă cîrtabgáșe la o párte/a dă tóbă/opréște sínge pentru tóbă/și urékili/ficátu/inima/șoric/púne la ásta/așá//fáce tóbă/fáce cîrtabgáșe/cárnea o púne la copái-acoló/dă sáre/o țîne trei zíle/la sáre//pă úrmă o scuáte și-o púne acólo/da la noi acúma s-a cam scos cóșurili-afără acúma/de cîn ou/nu mai ie în casă .../o afúmă frumós/o zi dóuă//

[Dar unde o afuma înainte ?]

păi îm pod o afumá/îm pod/acúma/iará cóșurli-năuúntru/acú a scos cóșurle pă dăsúpra/nu mai ie...//

și-acúma ce fácem ?/ia cárnea/lásă o zi dóuă/o táie cárnea cárne nu ie așá grásă/o púne/o topéște/o púne la borcáne/u...zmúku [ɛ] dóo zmúkuri cun să spúne/costițe/le táie mărúnt/le púne la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ᵘuntúră la borcáne/cîrtabụáșe lẹ-afúmă puțín/le púne la ᵘuntúră... la cîrtabụáșe/púne cárne la ụále/le topésțe/lẹ-afúmă puțín/mănînc [k] mîncắm pînă la...úịte pînă-n timpu ásta mîncắm[1] //ș-acúma maị áre lúme care áre la ụále/cum să spun băgáte/trandafíre/la ụálă băgáte/cîrtabụáșe-ntrệ/ho ! să mînc̃ d-o minúne/dẹ-o mînúne să mînc̃//

tóba o umplém cu mirụáse/ᵘo făc̃ém/o...dup-ac̃éịa ᵘo cosém/

[În ce o umpleți ?]

la móșŭ/îl úmplem//ịe șị-um moș̌ care bag̃ cárnẹa/bag̃ cárnẹ̃ ịel ca să fac̃ să măn̂ĩ la dóo treị zíle/da noị púnem/l úmplem și p-ála/și bába și pă móșŭ-ăla/úmplem cu dă tụáte dîn ástẹa/cu șorîć/ cu fioát/cu ịinimă/cu.../oprím și cevá sînge/așá/îl púnem ᵗᵘpă ce [ɛ]ăla acólo amestecắm ou mirụáse cu tótu/băgắm în tóbă/spintecắm puțín tóba dă vo ș̌kụáp-așá/băgắm acólo ᵘmplém îl puném p-úrmă într-o.../dŭpă ce-l cụác̃em/într-un tuc̃ máre/și-l fịérbem acólo frumos̃/cu mirụáse/și p-órmă-l scụátem p-un táler/p-un fund máre și púnem o greụutáte máre pă ịel să fác̃e așá frumọás-acólo-șá/pînă să scúrg̃e/așá/și pă úrmă tăịém dĩ ịa/frumós așá frumós//

ilẹána fălculéte [6o de ani]

[Nunta]

úịte/să-ntîlnéște o fátă/pụátẹ-o fátă ịe maị/...maị sărăcúță fáță dă [r] dă băịát/și ịeị să plac/și dácă să plac/

"úịte mă/úịte ịo vrẹaụ sî te ịaụ pă tíne-n căsătoríịe/da/ ịejĭ de aoórd ?"

"sîn de acórd"/

"da părínți tăị vrẹa ?" întrẹábă băịátu/pă fátă//

ịeị pun întrebárẹa și la părínț̌ĭ//púne la părínț̌ĭ/dacă părínți...

"úịte mámă/cutáre ĉio-ar vrẹa să mă ịa în căsătoríịe"//

"mă/te-nșẹálă saụ/ț-a spus seriós saụ...?"

"da mámă seriós"//

---

1 Înregistrarea se efectuează la sfîrșitul lunii septembrie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

gáta dă p-o.../spúne p-uñ.../p-o rúdă d-a băiátului/că da/ie de acórd//p-órmă ieí/dacă-i dă acórd vin la fátă şi-o cére/

[Cine vine şi-o cere pe fată ?]

băiátu/băiátu c-um pàrínte de-ai luí/sau cu doí/dácă n-áre părínt[i]/víne c-un neam/cu o sóră sau cu-n fráte/víne la ia/la părínt acólo ai féti/să-ndogătés cu ieí/ce zéstre să-i dea/...e/cîn să fac/dacă ie gáta face núnta-n dóo săptămîn[i]/víne fáce o logónd-acólo/dă un skimb/îi dă băiátului acólo un...o cămáşe din ástea búnili/o cravátă/îi dă iél o pereke dă pantóf[i]/o pereke dă coráp[i]/ îi dă acólo aşá/um batic îi cúmpără şi iel/sau dă rókii[e]//

[Acuma, dar înainte ?]

e/înaínte ce-i dideá/îi dídeá şi-naínte o fultúcă dîn álea/ îi dídeá o cămáşe cum ie dă pátruj dă ieí/mai ştiu ieu cum//e/aşá ierá înaínte//iel îi cumpărá o bazmá-n cap/aşá ierá-naínte/nu ierá ca acúma/tótu ie skimbát acúma//şi víne p-úrmă/s fáce cun sa spun/fáce logónda/fáce-acoló kefuiálă/mámă/mámă/tot[i] acoló cu túi-că/cu...fac care s[i] cu lăutár[i] fac/aşá//pă úrmă o púne-n dóo săptămîn[i]/lun[i] la [k] símbătă la dóoşpe víne cu plósca aoólo/kámă cu lăutári acólo-şá/"hí/hí/hí"[1] / s-acól la puártă iésă acólo-i priméşte naínte/"sócrule !"

"há ! bine-àt[i] vint sănătóş[i]/bine-àt[i] vint sănătóş[i]"/

"vrem să vidém şi noi mireása !"

iése-acoló mireása afără/"bine-àt[i] vint"/

"bine v-an găsit mireşică/bine v-an găsit"

acólo-şá/iésă şî ia/e[i]/o ia cu.../îi ia tuál[i]li d-acólo-şá/şádeum băiá cu fuáia dă zéstre-acoló/ce scríie pă fuáia dă zéstre/îi dúce cu sóra dă mireásă/ia o...a[s]á să spúne o sóră dă mireásă ou ia/să dúce cu tual[i]li-acólo la ginere/gătéşte-acoló/cîn să dúce "hi/hi/hi/hi/hi/hi[2] /dă şapte ob zéce or[i]/pîn-acólo la ásta/la puárt-acoló/iése iar acoló-naínte îi priméşte cu tuálíli acoló/ gáta/"hí/hi/hi/să vă f[h]ie dă bine/bine-az venít sănătóş[i]/stăpînis sănătóş[i] ce v-am a[d]ús aiica"//intr-acoló/[du]ce tuálli gătéşte-acólo-şá/le dă acólo cu băutúra/pleácă iară/acas-acól[u] face brad acoló/

1 Subiectul chiuie.
2 Iarăşi chiuie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

seara la mirăsă/sîmbătă seara/toți să ducă-acoló băiețî acoló gătește brad/din ală ălb/cólo un-álta/acoló juácă brádu/

[Ce pune în brad ?]

púne...ăsta/álbe/cuále álbe acólo cum le fáce/gătițe-acólo/ crestáțe-acólo/tot/púne-acólo uŋ colác púne ũ [k] o batistă frumoásă acólo/în ăsta/să ia frátili dă ginere/a pă úrmă sîm [k] duminică/pă la óra zéce/să dúcă-acólo la ginere toți/îm pártea lui și să ducă și ia miriása pă la dóoșpe se dúce să ia miriása/acólo să dúce númai kiuiind acólo la miriásă/s duce acólo-șá iése miriása cu-o távă márę-acoló năiinte cu cozonác/cu paári[li] cu vin acólo-șá/și-acólo toți/

"bine v-am găs sănătóș[i] !"/

"bine-ați veni sănătóș[i] !"/

pă úrmă pleácă d-acólo ia mirăsa/să dúce la nun//pleácă cu núnu de-acoló/s duce la ginerîc-acoló/la ginerîc-acoló víne pocînzéi de la miriásă/multi/"hî/hi/hi/hi/hi/hi/hi"/acólo s duce la miriásă [k] la ginere-acoló/pă toți/iésă înaintea lui/primiéște/pă úrmă seara s-așează mésili [...]

[Aceeași]

lîna dă pă oi

o tunz uaia/iei lîna/torni ápa/o fierbi ápa-ŋ cólcăt/pui lîna-ŋ copáie/torni peste ia/o speli dă usúcu-ála frumós/pînă cúră límpede dî ia//o întinz la suáre/p-úrmă/turcána/o scármeni/te duc cu ia la lînă [k] la maşínă/o dai la darác/dupăce-o dai la darác o pui la maşínă/o fac/o tuârce/o tuârcem/o urzéște/cáre-i urzéala mai supțire/bătaia mai grúasă/așá//și pă úrmă púne pă răzbói/dîntîi pă ce tése ála/le...le vopséște cu...îŋ cuáie dă núcă sau în ...calaicán cu ápă și cu vopsea/de pă ála/așá/ástea cu vopséli vișeniu/cu grená acoló cum se fac/așá se fac ála//pă úrmă le dă [k] le dúce la p[h]iuă/le dă la p[h]iuă mai puțîn să nu le bátă așá rău/

[Aveți piuă aioi în sat ?]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

îm vále/îm vále/la stoienéșt[i]/acoló avém/mașína o avém acíia în vále la/la fábric-acíia//

[Aceeași]

[Brînza de oi]

láptęli cînd îl múlgem dă la...dă la oi/atúnc cîn să múlgă cel mai bíne ieste ca/atúnc după muls/cu căldúra care ieste d[e] la muls atúnca/să-i dăm kag sau sun práfur[i] dî álęa de să-nkágă/după ce s-a înkegát pentru telemeá/dă s-a...sâ-ncărcă cu déget cîn... ai da cu déget pîn...prin iel și s-a spălád déget dă nu să lipéște dă...déget înseámnă că ie-nkegát//îl luom și..îl púnem în crintă/îl [ɛ] míșt[i] [=mesteci] în iel cu o língură dî álęa már[i]li/ îl púnem dîn crintă într-o sidílă/îl acópere bíne cu sidíla/l-astrínge ș[i] dup-acéia púne o greutáte mai mícă pă iel/îl lásă nițắl de să scúră/dup-áia-l táie cu...cu cuțít/des des/ca să...să-i fácă/ să-i dęa drúmu la zer du pî iel/să scúră/iar l-astrínge/îi púne greutáte mai máre/dup-áia-l mai lásă o hóră/dup-o hóră iărăș[i] îl táie iără/îi fáce trei tăietúr[i] dî álęa și/dup-áia apăi îl lásă o jumă dă zi cu greutátea pă iel dă stă așá/dup-áia îl ia/îl bágă la saramúră/îl țíne cam trei sfértur[i] dă zi/ie recomandát o zi să stęa în saramúră feliili/ș[i] dup-áia lę-așęáză la pútin[i] ș[i]/le dă sáre-m pútin[i]...îi bun pentru...//

iar brînza dă burdúf áre múncă mai múltă/áia trébuie să.../ după ce înkég láptęlę să...să-nkég să f[h]íie mai căldúz nițél/îl scuáte d-acoló/îl strínge într-o sidílă bíne/îl púne-n crintă îl stuárce bíne/după ce-l stuárce îl frămîntă/iar îl frămîntă iar îl stuárce/îl púne-n crintă și-l stuárce/dup-áia iar îl ia și-l frămîntă/pînă nu mai rămîne nimic/nimic//jántu ăla/c-așá să numéște ála zéru d[e] la úrmă/să numéște jant/ála-l púne într-un.../la noi .../la múnte-i spúne bădău/aiica la țără îi spúne putinéi/îl púne ș[i]/mai púne ș[i] cîtę-o țîr dă lápte peste iel ș[i]/scuáte unt dî ălaș// iar brînza ásta după/d-egzémplu ā înkegát-o d-acúma/l-a astrîns pîn n-a mai picát zer absolú dî ia/dup-áia púne um polován greu

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pă...agăţát pă...pă crîntă pă...acoló pă caş ca să...s să scúre
ţel bine/pînă dimineáţa/dă seára pînă dimineáţa//dimineáţa l ţa
şi-l púne într-um budurói/la úmbră/în...în stîn-acoló să nu fiie
să fiie úmbră să nu fiie múscă să nu fii nimica pentru că...
stă acoló pátru cîn zîle/după cum áre şi căldúră/şi-o săptămînă
şi/pînă să dosphéşte dă să fáce ca pîine/fáce găuréle pî ţa/să
dospéşte/ş-atúnca îi táie cójile-ále/scuáte du pă dasúpra/lē dă
dopárte şi mézu l ţa şi-l dă la maşínă/maşínă ca cum ţe áţa dă
tocát cárneă/îl dă prim maşínă dă dóo or şi/dúp-áţa-i dă sáre
şi amésticá bíne/şi bágă la burdúf/la băşíc la ce áre nómu//

[Dar burduful cum se face ?]

burdúfu ţe dîm pîéle dă náţe//pîéle dă uáţe/no ráde bíne dă...
/dă línă áţa dă nu rămîne nimi pă ţa/no spálă bíne şi...dup-acéţa
no cuáse dă-l fáce-aşá/după cît...cantitáte vrea să bágе î ţel//dă
zéce/dă cînşpe/şi dă dóuoj dă kíle/îl cuáse pă dă mărgin şi dúp-
áţa bágă brînză ţel/o-ndeásă bíne/o preseáză bíne ca să.../cu cît
ţe-ndesátă mai bíne cu-atîta ţine brînza/că dacă nu ţe-ndesátă şi
nu ţe nic potrivítă dîn sáre/dîn...dîn dospít/dácă nu ţéste potri-
vít-apăi nu ţîne//créşte ţără şi...//

dupe-acéţa no dă la ţámen/da/no păstreáză to la răceáre la
.../că dacă ţe vórba că să stea-n suáre/cúrge tótu/tuátă grăsîmea
dî ţa//

[Dar urda cum se face ?]

şi dup-acéţa/după ce scuáte cáşu ásta dî ăla/dúp-áţa púne
zăru care-a rămás/îl púne pă foc/şi fhérbe/cîn a dat în fhért
cáuută c-o...la noi îi spúne cîrje/o lingură dî áţa şi méstică me-
réu pî ţel p la fund ca să nu să lipéască dă fúndu cazánului/pî-
nă ce s-alége bíne şi nu-i dă vóie să scuátă cólcot...úrda áţa [k]
zăru/ca s-amésticе úrda/phícă cîte puţînă ápă ca să nu...şi pînă
cîn să răscoáce niţél/l lásă niţél să fiároă ca vo zéce minúte/şi
dup-acéţa no scuáte/úrda no púne-ntr-un...într-o sidílă/într-o
pînză dî áţa/o stuárce bíne şi pă áţa/o lásă o.../o lásă-n săculéţ
o zi/a dóua zi o púne supt níşte piétre gréle/acólo p-o tigáă/şi
púne níşte piétre gréle pă ţa/şi o ţîne dóo zîle acólo ca să s scú-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

re tod dĩ ĭs/şĭ dup-acéĭa o.../adúnă/o bágă la níşte saĉ/saĉ dĩ ăştĭa dă...bágă-n sac şĭ-o tíne pînă maĭ aprụápe dă răvăşít/aprụápe dă răvăşít apăĭ o ĭa şĭ-o cúreţă/ĉe maĭ prínde/că maĭ prínde pă dă mărĝinĭ mucígáĭ maĭ...cúrăţă mucígáĭu ăla dŭ pă dă mărĝinĭ şi o bágă tot aşá la boţ [k] la...ĭn cụájă dă brad/coşuléţe/şi o dă la lúmea care áre hóĭilă-acoló şi vyítili//

pópa ge steliĭán [43 de ani]

[Porcul]

îl lụom micúţ dă la scrụáfă/dă-o lúnă/îl créştem/cu ĉă-avém/ cu zăr/cu bụábe/cu sféclă/cu dovlẹác/cu ĉă-avém în grădínă//s fáĉe máre/la crăĉún îl tăĭém//după ĉe-l tăĭém îl pîrlím/îl spălăm frumós/dŭp-acéĭa îl păstrămím cun să zíĉe//da/îl púnem la [k] íntr-o álbiĭe máre/zis copáĭe la noĭ/îĭ dăm sáre/şádă-acólo o săptămînă şi dup-acéĭa-l urcă la fum/ĭáră vro săptămînă/la afumát/

[Unde îl afumaţi ?]

îm pod/îm pódu cási/da//şĩ dŭp-acéĭa oárnea ho conservăm la ụálă/o topím ĩ untúră atît cît permíte/şĭ-o băgăm la ụálă/pentru vará//şĭ-atúnc prụáspăt cînd îl tăĭém/cárnea care fáĉem trandafírĭ/ cîrtabóşĭ/tóbă/áĭa n-o mai afumăm//fáĉem prụáspăt atúnc//

[Trandafirii cum îi faceţi ?]

trandafíri/dăm cárnea la maşínă/púnem usturóĭ/pipér/mirụáse/ din tụáte/foĭ de dáfin/şi dup-acéĭa púnem la maşínă/skimbăm cuţítele şi púnem o tulúmbă/şi fáĉem trandafírĭ cun să spúne/cîrnáţĭ/da dup-acéĭa-ĭ urcăm şi pă ĭeĭ ho zi la fum/şi tot aşá-ĭ conservăm la ụálă//şi cîrtabóşi tot la fel/tot aşá tocăm cárnea/amestecăm cu ĉápă/cu mirụáse/cu ardéĭ/tot aşá ĭ-afumăm/şi-ĭ băgăm la ụálă//

şi tóba fĭérbim cárne din límbă/din ĭinimă/dim fálca dă jos/ din cárne curátă/din...dă únde vrem să tăĭém/dim muşk/din...cárne dă care vrem şĭ-o fĭérbem tụátă/púnem mirụáse-acólo/o púnem în tóbă/îm bábă cun să spúne/ds/dacă vrem să maĭ fáĉem şi dim máţu-acéla grósu îmfundátu/la noĭ se kámă moş /o fĭérbem cît permíte/ş-o púnem la...la teasc/îĭ spúnem noĭ/la.../să s-aşéze/púnem ho greụu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

táte pă ia pîn-a doua zi/o-nțepăm să se scurgă frumós și dup-acéia ho púnem la fum/iarăj la fum o lăsăm cît permíte ia și-o luăm și se poáte mîncá și-acúma//

[Dar din untură ce faceți ?]

da/untúra o topím/o topím și-alégem untúră lămurită/untúră curátă/și tod din untúră púnem și péste cárne/la uále/și care-i lămurită îi lămurită/curátă//

díia de ieléna [35 de ani]

[Obiceiuri la înmormîntare]

[La mort] să fáce tot félu dă obicéiur'/fáce măr/o crácă dă măr o-făşurăm cu trei félur' de áță/dă trei neámur'/o-ncíngem așá frumós/cu áță gálbenă/cu áță róșie și cu áță cam albástră//așá-i hobicéiu//o-ncíngem dă sus și pînă jos/și-napói pînă sus//și dă-ncipsătúra áia/dă áță agățăm: covríg/túrte/rahát/bucăz dă záhăr/ túrte dă toate félurli/î așá fel să púnem nóua neámur' sau șápte neámur'/cîd vrea//nóuă félur' dă bucáte/

[Dar de ce nouă ?]

păi așá-i hobicéiu/or' șápte/or' nóuă/fără soț/da//fácem... la măr acolo púnem ho batistă/și-o cánă/și dă obicéi la mormîntáre îl dúce măru la biserică/nașu mórtului...da//mérge cu iel în biserică/i să fáce slújba mórtului/și dup-acéia iese cu iel...l înghiápă la biserică mórtu și măru-l culége dascălu și cel care l-a dus/pártea care mai rămîne de la dascăl/și l-înfíge la cápu mormîntului/acólo únde-i mórtu mormîntát//să dă îmbucătúr'/așá să spúne la noi/dă pomană/nóuo-mbucătúr'/cu farfurii/la fiecáre-mbucătură și cu batistă//la trei zile iarăș să fáce căpețél//o colivacólo cu o prescúră și-o náprojnă și nóuo-mbucătúr'/numit căpețél dă trei zile//la nóo zile iarăj' dacă vrea să fácă tot acéiaș căpețél//la șase săptămín' fácem pomană/dă șase săptămín'//iarăș cu măr/tot ca la mormîntare/cu-mbucătúr'/la o jumătate dă an iarăș'/pomană/la un an iarăș' pomană/și de-aci năinte din an în an/pînă la șapte an'//cine are putére fáce parastás cum să spúne/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ō.../mpártele la întrgága lúme dă-i îm bisérică/iar dacă n-áre putére ómu/fáce şi númai căpeţél/nóuo-mbucătúr'/pînă-mplinéşte şáp-te an'//la şápte an' cîne vrea scuáte mórtu din nou/spálă măsele/ le púne-acólo-ntr-o cutiúţă/şi le fáce-acélaş [k] acéiaş slújbă ca la márte/l-îngrăpă din nou/să fáce împártele la bisérică şi-a terminát cu mórtu//

[Aceeaşi]

683. B E R C I O I U [ALR I,803]

(com.Budeşti, jud.Vîlcea)

Culegere: 1967; GG, PL, BM, MM, MV; transcriere: BM

a venít bolnávă

[Fata mea] a foz la ho vine...la um boiér/ierá bărbá-so acólo admin[i]strátor//şi...d-acólo a venít [k] cîn a venít acásă/s-a dus acólo lă carácăl lă iel acás/...a ven[i]t îm póstu crăcúnului la noi...la míne/a venít bolnávă//am [ɛ] stat cu ia/m-am dus cu ia pîn spitál pă dă rînd/...dă lă...la sfî [k] din póstu crăcúnului şi pînă [ɛ] acúma la treizăj mai//la treizăj mai s-a aflá mărtă//n-a avú ce să-i facă//atúnca ni nu ierá ca acúma doctorii/dóctor' aşá// am foz la senatóru lu[ɛ] avgá aíc în rîmni[1] senatór'/...şî am foz la senatór' mi-a cerút[ɛ] nóuo mii dă lei/...ca să dau să-m [k] că mi-o fáce bine/ád'că s-o ţíne iel trei lún dă zile-n spitál acíia/ ...şî şáse lun' să mgárgă la múnte/la un[ɛ] senatór'/la áier//

şi ieu am întrebá[d] "dómle doctor/da să puáte ca să mi-o fácet' ? bíne să fáce sau să nu mai kéltui báni ?"//

a spus că nu garantgázăie'//"nu garantăm că să fáce bíne" ce/"da noi cercăm/căznim"//

"păi da báni ii dau dăgéaba ? că n-am nic io/dă únde să-i

1 Rîmnicu-Vîlcea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dau ?"//

ş-aşá că/n-ám lăsát-o-n spitál/...şi...a murí/la tréizăj dîn mai mi-a murit//

rúsu ne ĭiúón [73 de ani]

lúpu

păi úite-ntr-o nápte//a venít şî [r] a venít...lúpu pîn dos/ş-avéam un [k] úo coşáre und-erá-ŋkíse [oile] /avéam úo [ɛ] ferestrúie cáre dam [ɛ] bălegáru dă la ĭéle le dam pă ia-n grădínă//nu ĭerá máre/aşá cît a intrá cápu//ş-a venít nápteā lúpu/şî...dîn tóate cum a alés/a alés úna dîn [r] ...dîn ĭéle/şi n-a putú s-o trágă/i-a spar beregăţile/ş-am găsît-o diminéaţa márta cu beregăţîle rúpte//am auzít/cînd ā [r] a sări cîni la el/şi cîn am işit afără/n-am băgá dă sámă acóló că să rîie [k] să fi úomorí/că nu ne [r] nu ne gîndéam/că ĭerá nóku mig dă ĝam//şî cîn coló/diminéaţa úo găsím márta/cu beregăţîle...rúpte//

[Acelaşi]

porúmbu

însămînţárea porúmbului la noi s fáce d-egzémplu ásfel: primăvàra/úobijnuít în lúna [k] dă la cînşpe aprílie naínte/...încépe-sămînţátu//î...porúmbu să-sămînţá [k] să ără lócu/...să púne úobijnuí la noi cu pîcóru/cu călcíu//aşá s-a [ɛ] úobijnuí dîm bătrîn/...acúmā dă cînd î ie colectívele j ĝeaséurle [1] s púne cu sămănătórle/şi ie mul mai bíne că...şi-arătúrle s fag mai búne şî ...boronátu lor//înaínte noi arám cu plúgu cu boi sau cu cai cîneavéa/punéam porúmbu cu călcíu/şî la sáse săptămîn venéam cu sápa// cîne-avéa prăşitúárē/bágá prăşitúárea pîn ĭei/ĭerá-n ajutóru múncî nástre//cîne n-avéa sápă/fără să...mai báge nimíc/pă-ntrégaşá//îl sápam/şi-l lăsám [ɛ] după prăşítu ásta cum ni spúnem noi/îl lăsám...iár sáse săptămîn/sau şápte/sau ob dúpă cum ĭerá şi

1 G.A.S.-uri = Gospodării agricole de stat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tímpu//şi venŋáŋ cū...cuɲbăritu/saɲ copăɲála-ɲ spúnŋám noɲ//îl săpám...şî la cuɲbărit/şî p-órmă nu maɲ avŋán trŋábă cu ñel/să dăm pînă tŋámna//tŋámna...ne dîŋam la culés/culeŋám...d-egzémplu noɲ il curăţám/cu foɲ cu tot/îl lŋam dŭ pă cofrág cu foɲ cu tot/îl aduîám acás/ş-acás îl curăţám sára-ntre timp/...zíŋa nē folosñám la álte munîi/d-egzémplu la strîŋsu notréţuluɲ/coîéŋlor du pă úrmă cáre-ɲ folosím la...dat la vyíte ca fŋráj...//dúpă îe-ɲ curăşám/îɲ săltám fiñecáre úndŋ-avŋá/cáre pătúlu/cáre-m pódu cási/cárŋ-avŋá áltă coşárŋ-acoló saɲ maɲ şti ño îe/...şi dup-ástă/cînd avŋám nevóie/curăţám cu mína/că maşíni nu ñeráŋ/şi...duîám la mŋáră//la mŋáră-l măîíná ş-acás/...cîŋ yenŋá/făîŋá mămăligúţă/túrtă/îŋ spúză/túrtă-ŋ cuptór/aşá-ɲ spunŋám noɲ a îî/la ţără//

opriţéscu îe górge [4o de ani]

albínele

albínele le avém...dă cînd erám cophíl la táɲcă-mɲu//a avút príma dátă stup dîn áŋa primitívi/buduróɲ cum s-ă spúne îm popór// dîm pátru blăn aşá îm fórmă dă...dreptúŋ//şî...la o vîrstă ŋarecárè...ăl bătrîn a făcú dîn ăştŋa sistemáti îi//príma dátă ɲ-a transferát dîn ăŋa primitívi/în sistemátiî//a spart...binişór stúpu/şi-a alés rámă cu rámă/adícă fágure cú fágure/şi lŋ-a cusút pă rámele dă la sistemátiî//şî...ñéle lucrŋáză mult maɲ léznē...îŋ stúpu sistemátic/péntru că le vením în ajútoráre cū ráme artifhiîiñále//ă...sunt prése cáre să fac fágur acúma sun şi la stat fágur/...nañínte nú erá atúnî//şî...să anecsŋázā pă ráme şī dăcít ñéle complectŋázā/albínele/nu le maɲ dă dă lúcru s făcă tot fágurle/cum făîŋá-m buduróɲ/şi aɲ timpu să púnă şi mŋére/dácă lē uşurăm múŋca//îŋs-acúma î últimu timp î...prìmăvára-mflorítu pómilor/... víne cu strophítɲ-ást-al pómilor şi le distrúge culegătŋárle/j nu maɲ dă niî ũ raŋdaménţ//dăn...treɲ an îŋcŋá dă cînd aɲ strophít cu kimicále/n-aɲ maɲ produz niî um pig dă mŋére//treɲ să le cumpărăm zahăr să le fáîem siróp/să le putém menţíne să...ɲásă dîn... ɲárnă//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Cum se scoate mierea ?]

mierea...când î...ie dă scos du pă salcîm acúma/pî la sfîrșitu lu mai/dácă stúpu ie bun și púne/dasúpra cúibului áre un etáj/cu ráme mai mici/dóuăspe ráme//și dacă stúpu ie bun/ăo úmple cutíia áea cū...miére//și mierea...ie ăo pútină/d-egzémplu cum am io ăo pútină dă stejár/...și năuúntru áre um fus cu ū manéj cáre să-nvîrtéște//bag rámele-acólo le dăscăpăcésc/și-nvîrtésc dă manéju ăla/și mierea sáre...pă părețī vásului/și să scúrge pă ăo távă jos/... într-um yas//

[Și ceara ?]

cárā...fáguri cáre sum yek în[ɛ] cúibu stúpului...să scot/să complectează cu d-ăi noi/și să fhiérbe//să fhiérbe cu ápă-ntr-um vas [k] într-un tuc/și dúpă ce...a [k] s-a tophít compléc/să tuárnă-ntr-ū săculéz dă cínepă//și...turnîndu-l î săculétu acésta/... să...stuárce cū...ū lemn/d-egzémplu-l [k] p-o blan-așá și...împing î jos c-ū lemn și să...lásă-ntr-um yas jos/cu-ápă réce//s-alége cára/...să-nkágă/...și ce rămíne cárē cu rezídurli/rămíne um fel cáre-i spúne boștínă//ásta ăo adúnă...anumís cetățéni dîspre braşóv/cáre ăo dúce la ăo fábrică dă [ɛ] cárā nu știu pî la sibyíu sau nu știu úndeo duo iei/sau la brașóv/din cáre ăo fhiérbe dîn nou/și mai scuáte cárā d-acólo//

[Același]

frúctele

[Cei bogați] avțáu ăogrăz mai múlte iei/iar noi avgám mai puțîne//și...producgá/ū an producgá/doi nu/sau doi producgá iar... únu nu//și în timpu-ăsta/să culegguáu/că frúctele/primăvàra cînd ie timpu bun...înflurésc/în timpu-nflurítului dácă nū...să-ntîmplă nimic/brúmă/sau u să dea piátră cumvá/înghét/ca să dégere flugárea să cádă/stă frúctele/iar dácă dă/cáde s nu rămîne nimic//cum a fost anu-ásta/...a fost dan tótuși a rămás/dā...prea puțîn//pîn la úrmă nu ie sigur ăómu dă ce ie prun [?] //și iéle cîn să coc/cam după...sfîrșitu lu iúlie să coc prúnle/...și-ncép sî s-adúne/ăle

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mai vărátîce s-adúnă...înaintе/primele...prúne//ápăi íntră ăle mai dă tuámnă/să strîng îm váse mari/și...să lásă acóló să...dospáscă néle ca să fiárbă//și după ê-a fiert ésteă vărátêle...la vō lúnă dă zîle și ceva/și bágă la...fabricá túica//și noi avém aíca căzánu Cétățeánlu ástuia[1] /avéă căzán/dă fabricát túica//și venéán le făbricám și...

[Cum ?]

Néstе...un...căzán/făcú dă...zlătári dî ăsteă tîgáni/măre/c-o capacîtáte cam dă vo o sútă cinzej dă...lítri dă ápă avéă//și să introducă [ɛ] prúnle dúpă ê-au fiert în iel înăúntru/să puneă capácu/alături avéă no [ɛ] pútină máre/careă-avéă un cîlíndru/și-n cîlíndru-àla nerá trecútă táva așá pă dasúpra/băgát p-acoló/ș-ișit afără//afár nerà um vas/cun să numéște la noi bótă/únde curgă túica// și pútina cáre nerá dă mergă tnáva nerá cu-ápă réce/treiá [=trebuia] să steea continu/p-o párte veneá ápă réce și p-álta ieșeá fiart-afără//și-n timpu cîn a-nčepú să fiárbă s-a-nčíns/áburu tréce pin tnávă/să [k] tréce pî ápa áea réce/să dizólvî s fáce ápă și dinсolo la bótă iș...ápă/iar ápă túică táre//s curgă cam lā [ɛ] depándă după cum ierá prúnle/dácă prúnle ierá...mai...búne/mai cărneáse și puțînă zámă/dădeă túică búnă/mai táre și mai gustuásă/iar dácă ieráu preea zămuáse rău/dădeă túică mai slábă//și no lua nomu fiecáre după cum îi [k] aveă plăcérea dă táre//párte dî pî ieí no luau... pîn la doospátru dă cenți/iară réstu/careă-o lua doonoșáse/doonoșópt și treizăč//ča mai búnă ierá dă treizăč//beai mai puțînă da ierá céva [!] mai búnă//

floréscu če dumítru [4o de ani]

[Întîmplare]

cîn m-an căsătorít în [ɛ] cinzășiúnu/și...nevásta dîntîi am avút-o tot leat cu míne/și...an dús-o bíne//

[De unde era ?]

tod d-aíj dîn comúnă//am dús-o bíne pîn la um moménт/și io mergîn cu servîču și-ncoló și-ncoló și/acú m mártine-n [ɛ] șaizăș-

1 Al gazdei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cînc/...am avút ij la colectiv/izlázu kar acésta a fost î...dă tăiát níste [ɛ] tufán/c-aşá să z^ice a^ic//...şi tăiém [k] şi ne-an dú ş-an tăiá dă múncă voluntáră/şi-n timpu-ásta rămînená cúate dî álga scúrte-aşá//şi a veni şi ia/...ca să ga um brát/c^ la noi lémnélě...să lgágă c-o priv^ítă pă mijlóc/şi să púne pă cap/şi le duc acásă//d-ací dîn izláz pîn-ac^olga nu ^erá dăcíd vo [ɛ] cîn sute dă métri//ş-a luat um brát/şi o mi-am yăzú dă trgábă să tai...continu^áre şî/la vo dó^o súte dă métri ă... [k] ^erá-m mártin/... cam pă [ɛ] dó^o sau pă trei mártie/cam aşá cevá//şi-n timpu-ásta... mergîn pă pîrtin-n jos/pîrtin a fost [ɛ] bumbátă/şi [ɛ] p lă óra únu/s-a mo^ină zăpáda/şî mergínd a alunecá ş-a venít în genún^k/ş cu cápu-aşá [1] ş cu lémnelg-aşá [2] /şi i-a re [r] retezát artéra d-aic [k] ástă şira...s-a fracturát/d-a^ij [3] grumázu gîtului//...şi n-á mai putú să pléce/níş pîn-acáz n-a mai pu^tu/a mérge-a merz dă- oít alátur la ^o mnáşě/oárg-o mo^şise pă ia//s-a dus acólo/a venî sór-mea mi-a spus/m-an duz la ia/...déja nu mai putgá s^ mai mgárgă picgárle//an luát-o d-aco^lo d-la mnaş-áia/ş-an dús-o la sóru-mea /şî m-an dús ş-am anunţát salvárga//a venî salvárga/m-an dús cu ia la vîlca [4] //

[Acelaşi]

cînepa

oínepă cîn yrei s-o pui/toj bine lócu/îl faj mărúnt/mărúnt/ mărúnt/dup-áia ^o sámen^i/apái iară ^o iei lă săpát/...dup-áia ^o sámen^i frumós aşá şi îl sap^i/după ce-l sap^i îl [ɛ] gvăléşt^i cu frúnză/că să nu-l mínce păsărle//

[După semănat o mai sapi ?]

o sap dîn noi s^ să-gvăleáscă//ş-apái ^o-gvălin cu frúnză/ dup-áia răsáre/^o păzím/îi luăm frúnza/ş-apái ^o păzím dă păsăr^i/ dă vrăbii/şi dup-áia cînd ^o créste máre/dă să fáce ia dă copt/^o oulégem/^o dúcen la top^itnáre/la báltă//dup-áiă ^o adúcem/^o soná- tem/^o tínem şápte obd zíle cît să fáce ia dă să dospéste-m báltă/

1 Subiectul se apleacă pentru a indica felul în care a căzut femeia.
2 Indică prin gest poziţia legăturii de lemne deasupra capului.
3 Gest cu mîna la ceafă.
4 Rîmnicu-Vîlcea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dup-áʲa ᵘʰo adúcêm acásă/ᵘʰo uscắm/ș-o melițắm//ᵘʰo tráĝem ș^{f} fácêm fuʲór/dup-áʲa ᵘʰo pʲeptănắm ʲar ș^{f} scʲátem și stúpă/ᵘʰo tʲarĉem/ápăʲ dúpă ĉᵉ-c torĉ o fácêm cúcle frumós/o cʲácêm cu [k] așá ᵘʰo coĉám atúnĉ/așá tré^{buʲe} să spuʲ ? ' //ᵘʰo coĉám așá cū leși^{ʲ}e dă ĉenúșĕ/ ș-ᵘʰo spălám b^{y}íne ápăʲ cu săpún ș^{ʲ} punᵉám pînzză/făĉám cămắș^{ʲ}/fúș-te//

[Cum urzeai cînepa ?]

păʲ cum să-ʲ maʲ fácêm acú ᵘʰo [ɛ] ᵘʰo coĉám/dup-áʲa ᵘʰo dăpănám pă mosór/apắʲ ᵘʰo urzám pă gard/dup-áʲā ᵘʰo-ᵩvălᵉám pă sul/apóʲ ᵘʰo dam pîᵑspátă/pîn ítᵉ/ș-apắʲ ᵘʰo gurᵉám/ș-o ᵵesᵉám//dup-áʲa ᵘʰo năl-bᵉám/ș-apóʲ o făĉám cămắș^{ʲ}/și fústă/ș-ásta ʲe//

arícu tomíța [44 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ʲer^{ʲ} ĉe să fac ?//aᵑspălát ᵘʰo álbi^{ʲ}e dă línă.../dup-áʲa am făcút ō grʲápă dă pămînt cu plᵉávă amestecátă/ș-am su^{ʲ}ș^{ʲ}i și noʲ ìntr-um ᵽód dă cás-acoló/ca să fácêm ș^{ʲ} noʲ...ĉe trébuʲe la ᵘʰo cás-acoló/pămînt cu/ștíz^{du}mnᵉavʲástră...//dup-áʲa s-a făcúᵑʲápte/ș-aᵩ făcúᵑmînᵑcáre ș^{ʲ} ne-aᵑculcát//ástăzʲară/maʲ cărắʲ șʲo pă-mînt ʲar tot [r] tot așá cu cápu/ca să maʲ fac ʲar/ș-úʲte venî bărbátu ș^{ʲ} plecắʲ îᵑcʲáĉe [!] //

[Aceeași]

<u>am pus acúma ᵘʰo clócă</u>

púnem ᵘʰóᵘʰole...^{ʲ}eᵩ am pus acúma ᵘʰo clócă pā [k] dóᵘʰo cló[ɛ]țe am pus/pă cíte nóᵘʰosprèĉe ᵘʰóᵘʰo fi^{ʲ}ecáre//și...clóca dă cíte or^{ʲ} îʲ venᵉá ^{ʲ}eʲ pálle/să da jos du pă cuʲb merᵉʲ/úna/și úna a stá pă cuʲb/c-am[k]lᵉ-am pus bínᵉ-acó^{lo}//și pusắsĕm ĉéva péste ^{ʲ}éle ca să nū [r] să nu maʲ să dᵉa jos ș^{ʲ}/dacă s-a da jos/dă múlte ᵘʰor^{ʲ}...ă ʲ-a lʲuat ᵘʰóᵘʰole dă sū^{p} clócă/ș^{ʲ} ʲ-am pus [ɛ] su álantă/și-n lo să maʲ scʲáță vro tréʲșòb^{d} dă puʲ/a scoz núma vro dóᵘʰojdòʲ/șʲ-únʲ-a murít//...ș^{ʲ} maʲ am dăcí fro dóᵘʰozèĉ//

fudúlu ʲi ʲelisabéta [18 ani]

' Subiectul se adresează anchetatorului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Nuntă]

[Fratele meu] ŋpeţíse maiŋ múlte/şi [!] ĩel ˢâa/âa că/... ᶻîâe "nu maiŋ miŋ-o găsăsc"/âe "p-a meŋa dă lóc"//

şī neŋ-aŋ duz noi la ʰo núŋtă/şī zîc î: "mă costéļe" zîc/costél l ķamá/"costéle" zîc "îs pláâe mă dă fat-áŋa ?"/ŋerá-mbrăcátă [ɛ] kar ĩ şórţurⁱ róşu [k] róşiŋ//şî zîc "mă costéle" zîc "îs pláâe dă fat-áŋa ?"

şî ˢâe: âe că-"m pláâe"/ˢâe "dă únde e ?"

zîᵍ "dîm budéştⁱ"".../

şi...ŋel ˢâe âe că-"ţ faş cunoştínţă" âe/"cu ŋa ?"

şî zîc "îs faᵍ" zîc/"dar vʸiŋ la eŋa"//

s ŋ-aŋ spus ĩeiŋ zîᵍ/"mariĩána" zîᶜ "haiŋ s ţ-arắᵗ pă fráti-miŋo"//

şi sâe/"arátă-mi-l"//

şi i l-am arătát//

âe "staiŋ că" âe/"aiŋ băiŋát [k] aiŋ fráte frumós"//

şi maiŋ erá íŋcă um băiŋát/şⁱ nu s âe făâŋáiŋ p-acólo să-mbrîn-âáiŋ/să bătŋáiŋ/nu s âe făâáiŋ ŋeiŋ/aşá-ŋ glúmă/şī ŋ-aŋ spus zî "haiŋ costéle" zîᵍ "víno-ŋcŋáâe/că ŋo ŋ-aŋ spus mariĩáni/şⁱ mariĩána a zîz ᶻâe//« să vʸiĩne-ŋcŋáâe » âe/« da miŋ-e ruşíne » ˢâe « să fac cunoş-tínţă cu ĩel » "//

şiŋ-aŋ făcú [k] a venít acólo ŋ-am făcú cunoştínţă cu ŋel/s-a dus acásă/a ĩişít máiŋcĩ-sa şⁱ cu táiŋcĩ-su că ĩerá sără/...ş-a ĩişí cu lámpa ca să-l vádă [!] /că ĩerá-ntunéric//şi l-a-ntrebát/că dac-áreŋ armáta făcútă că ŋeiŋ d-áŋa căútá/că dácă [ɛ] áre armátă făcútă îiŋ dă î fáta/dácă nu/nu//

şī ĩel î făcúse armáta/luáse şⁱ livrétū/tot/şⁱ ŋ-a spus ˢâe că "am armáta făcútă"/ŋ-a arătá livrétu şi...//

táiŋcî-so âe "e"/ˢâe "tátă"/ˢâe/"e [k] ĩeştⁱ al nóstru"//

şi s-a duz mămíca şi cū íŋcă niște rúde d-ale nuástre/joiŋ sá-ra/şⁱ dumínic-aŋ venít ŋeiŋ/şi am aşezá dă núntă tot/şi...am făcút//

[Cum s-a făcut nunta ?]

am aşezá dă núntă/şi...cînd am făcút núnta símbătă sára neŋ-aŋ

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dus/ĭo cú frátéle dă ĝínere/c-aşá [ɛ] ĭe ʰobiĉéĭu p-aĉí neᵈĉem cu brádu şi cũ [ɛ] cu brádu la mirĝásă/mirĝása ne dă cămáşa dă ĝínerē... napóĭ să ĭ-o adúĉem//şiⁱ nĝ-am dus/am adús-o/dimineáţā...dimineáţa nĝ-am dus cu maşína/...am lŭa maşína gospodăriiⁱ/şi...nĝ-an duz d-aţ lŭát-o dîm budéştⁱ cu maşína/...am venĭ cũ şervétéle/...dă şervétē...cămáşĕ dă so [k] dă sŭácră/cămáj dă sócru/...dă la rúde şervéte/la rúdéle băĭátuluĭ...dă şervéte/la sóra dă mirĝásă...dă batíĉe/şervéte...//

[Şi după ce aţi venit aici cu maşina ?]

dumínĕcă sára am puz másă/...a venít dă la budéştⁱ ĭar cu poĥízări/rúde d-ale lor d-acóló/d-ale mirési/...a puz másа/a mîŋcá [ɛ] másа s-a sculát...lunⁱ...că-n...şí lúnĝa să púne másă la noi/aiíĉa la berĉóĭu//

[Aceeaşi]

684. V A L E A L U I E N A C H E [ALR I,780]

(com.Băiculeşti, jud.Argeş)

Culegere: 1967; GG, PL, BM, MV; transcriere: MV

tŭáte vǫrbel-ĭerá skímbáte

[În Moldova] la cartóv le zⁱĉá barabúle//la várză-ĭ zíĉá curék//ē ! la...la mălaíĭ i zĉa făínă dĕ păpuşóĭ//ĭerá tŭátă vórba la eĭ şkímbátă//la ũ ŭóm maĭ bătrîn îĭ zíĉá/nu-ĭ zíĉáĭ néne saŭ cutáre/"măĭ bădiĭo"//aşá ĭerá vórba la ĭeĭ/"măĭ bădiĭo" ĉe[!] //ĭerá tŭáte skímbáte-acólo-m moldóva//tŭáte vǫrbel-ĭerá skímbáte//

túdor dragomír

şáptezĕşiʰòpt [de ani]

mînăstírea lu manóle

[Manole] ásta a fost ũ ŭom î...ũ ŭom grozáv/ĭel ş-a zídí ne-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

vásta-m mînăstíre//

[Cum aşa ?]

da//nevásta lui [k] el î...n-a putú să-ş fácă mînăstírea/ păn nu ş-a zîdí nevástă a//ş-atúnca a zîdít-o/că ce lucrá zîua/ nuáptea să surpé//ce lucrá zîua nuáptea să surpá/dup-áea dacă ş-a zîdí nevásta acólo sus în mînăstíre/dúp-aea nú s-a mai surpát/a făcút-o/a terminát-o//ş-acú avém o mînăstíre grozávă//

[A avut el inima s-o zideascâ ?]

da !//a mînát-o să dúcă s-adúcă/a avút um bou pierdú d-ũ an// ce "dú-te/nevástă/şi găsăşte bóuu" ce/"şî stai/fă-ne córbă/ş-ádă-ne córba"/la amen acólo/unde lucrá//ca să nu viie să...s-o zîdeáscă //că ielea-a foz mai múlte//şi ia s-a dus/ş-a grăbít/a găsí bóuu...-a tăiát/a făcút córbă/ş-a vint/a vint o pluáie naínte s-o opreáscă/ to dăgába//ia tót a vint/to naínte//şî tót pă ia a...//aşá a fost dî la dumnezău să fiie//a zîdít-o/dup-áia úite i-acólo sus în... zîdită//

[Acelaşi]

prun

majoritátea terénului i-ocupá cu prun/mer...//prúni...fiie că a venít...dâ la stat să-i cumpărăm/fiie că...ómu...pe-aîc i-obijnuínţă...a răsărít [k] cei care sunt altoíţ în zárzăr/dî la stat/áia nú prodúc/nóua ğeneráţi//da primitivi/cum ne prúnu cloţúi ş prúnu...prúnu négru/iel are propórţie/...dîn î rădăcînă-i iese ...un lăstár//ş-áia-i cúrăţă ómu/şi-i foloseşte á dou áre/adică pentru reğeneráre//

[Ţuică faceţi pe-aici ? Cum se face ?]

ţuica acúma... [ɛ] înaínte ezistáu cazáne-n... [ɛ] posésie particulárâ//ş-atúnca...nu ierá condiţíli care să urğentéze/să fiie grábnic//ómu...ierá cazáne dă capacítáte mícă dă şase şapte védre/să ducă acoló...da autorizáţie sfáturli populáre/sta cu zîua-ntreágă pă lîngă un cazán l-încărcá/cutáre/îl dă [k] fiérbe/ şi-l fiérbe mai ğet//pă cîtă vreme-acúma...î...să fáce fabrică-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţi[i]a la bateriɨ/în cazáne dă capacítáte máre/şî oazánē...alámbicе// carē grăbéşte/mult/fabricáţia//

[Cum se făcea înainte ţuica ?]

prúnle...înaiínte/ómu...venǫá timpu...tómni să...culeǧáɨ/acá- să le aduóá cú ce putǫá/le punǫá-n [ɛ] buţ[i]/aşá le spúnem noɨ aícǫ- aşá/buţ/aoólo să fermentáɨ/d-acoló...dac[ă] ɨerǫá...ca să le traspór- tē áltă párte folosǫá oărătóru/avém váse cáre-ɨ spúne cu coş sus/ şi le spúnę cărătór/ş să d[u]cá acólo//acólo cazánuɨ [i]ner[n]á ístalát într-un corlón al [k] dă cărămídă/únde...a-ɨ da posibílitáte ca să áɨvă fɨérbere dă jur împrejúr/ca să fɨárbă maɨ répędę/şî...ǫórce caz nu ɨerǫá cum ɨ-acúma//al [ɛ] alc[u]ólu ţúica/trecǫá printr-un... o pútină ou ápă/dar pă ţăv[i] diréct/pă cîtă vrémǫ-acúma ce [k] tré- ce pîn cilíndru/cáre áre o...putére maɨ máre dă...ɨeşíre//

codéc ge túdor

pátruzeşidòɨ [de ani]

o-ntîmpláre de[u]osebită

venǫám d[ă] la múncă du péste rîɨ d-acólo/aşá-ɨ spúnem noɨ péste rîɨ/venǫám şi avǫám néşte vîrş[i] dă péşte/[n]erǫáɲ cu tát-al m[n]eɨ//şî ...termę́násem/ɨerá asúpra sări//táta ce zíce:

"mă dú-te" zíce/"şi cáɨtă vîrşil-élǫa" zíce/"şi scɨáte-le dă- acoló/că" zíce "mérgem spre cásă"//dă péşte//

íntre timp un cetăţǫán dîn aŋginést[i]/uɲ sat vecín/trecá cu cărúţa.../rîɨu//cūm a fós/că s-a lăsá v[i]ítile asúpra úneɨ vîltór[i]/ că ɨel a foz bęat pă cărúţă/um bărbád voínic/socotíd/a foz bęa/ş cînd cádę jos//da ɨo aɲ crezú că ɨéste sac/ [ɛ] ũ sác a căzú dă sus/ d-acólo-şà//cărúţa s-a răsturnát.../cînd î s-aprópie dă míne/îl î sugrumáse ápa/că ǫómuɨ cînd ă...să-nǫácă/rămî́ne cu...fúndũ sus/aşá să vorbéşte la noɨ/ă/cu cápũ jos ş[i] cu picǫárlę̃.../gáta !/"ce e cu sác[u]-ăsta ?" şi imediát puɨ mîna şi-l sumét//îl tra[g] la mal/d-abiá m-ã luptá cu ɨél//am kemát î...ɨerá maşína de tréier [ɛ] tre[i]erá... grîɨu dă tǫámnă/ɨerá pîn áɨgust/treɨerá/şî am strigá la ǫámen[i]/aɨ veni[a]/l-aɨ dăsfăcút/l-aɨ...ǫvîrtit/a...vomitá/şi-aşá maɨ dăpár[de]/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

l-a dăsfăcút//

[Acelaşi]

[La pescuit]

vîrşa ĵéste un coş...speĉiĵál făcút//vîrşa//cáre...áre aĉéĵaş [ɛ]orifíĉiĵ/cũ să spún/ [ɛ] o pîlnĵę máre cáre ĵéste spátili/úna ĵéste maĵ mícă/şi ĵel intrîn pîn a máre/aĵíĉa devíne larg/nu maĵ... pųáte sa maĵ ĵásă p-aĉíĵa-şą//ásta-ĵ vîrşa//să péscuĵe cu ĵa...um pęşte...dă múnte/la noĵ ĵ mrenîţa/um pęşte mărúnt/nu créşte máre// cu sácu/avẽ [ɛ] spúnẽ sac/da î şkimb ĵel ar fi ca o plásă//să [ɛ] péş[k]scuĵe podéte/cáre e...um pęşte máre/ajũnĝe pînă la kilográm// cląan to la fél/şî...mrąánă/acú a dispărúd dă cînd î a dat neşte otrăvurĵ/mrąána róşĵe ásta/ajunĝą şĵ la pátru kilográme/şi la ĉinĉĵ//

[Dumneata ai prins din asta ?]

am priņs//am priņs//kar cu...táĵcă-mĵo//avąám vîrsta dă...fro şáĵşpe/şáptespreĉe anĵ//şî...am plecát/ásta să prindą́ sęára/...la vîrsta ásta cînd am...//şĵ nę-am dus şi...ĵo acum avąám ambiţie/ "nu/să-n daĵ mĵie sácų-ăl bun"//

zíĉe "nu"//zíĉe..."nu ţî-l daų"//

"dă-m bre !"//

ĵo mă perpelą́ám/mĵ-a da sácu ăl bun mĵie/şi ĵel a rămás cu únu maĵ prost//în şkimb/cînd aųúz ọdátă "ă ! bă a venít !"//ĵerą́ám maĵ múlţ ĉetăţénĵ//cînd dítaĵ [k] l-am lųát îm bráţe şĵ l-ã scoz la mal/mbrąánă dă pátru kilográme jumáte/aşá-ĵ spunąám//am ĵeşît pă mal/cu...ĵel/cu tóţi care ęrą́á/şi a băgát-õ sin/s-a pă [k] petrecút/ĵerą́ maĵ gróş ca míne/s-a petrecú cọáda cu cápu/aíĉ[1] //î şkimb/atúnĉ purtá cămăj de tort/[ɛ] aşá să purtá//aşá...pénli [?] ş-aşá putére/cînd a...izbít o dátă/ĵ-a retezát...cămáşa [!] ş-a picá jos [!] //ápăĵ ĵe da [k] s-a şkimbát: "staĵ că nĵş ca tíne"// ĵ-am da la urék/am muĵát-o ş-am terminát[!] //

[Acelaşi]

1 Subiectul arată cum l-a înconjurat peştele ca un brîu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

părinţi

am muncît împreunună tot/...va să zîcă...ásta ierá petrecút în cúrsu únei săptămîn//şi tómnai símbătă/am fost împreunună//máma...dă dimineáţă/...mi-a spus:

zîce "mă"/zîce "ic am trébe să spăl/la rîu"//s-a dúz la rîu dăvále//

şi zic î.../"ai/lásă/mámă/că" zîc "o să merg cu míni/dú-te dî dă drúmu puţîn la víte/şi-o să merg cu míne cú cărúţa"/c-aveám să car neşte bolován la un ĉetăţean//"şi merg cu míne cú cărúţa"//

într-adevăr/dă drúmu puţîn la víte/a dat.../da ia zîce/

"mă/nu mă duc cu vítile ástăz/că" zîce "io dácă nu spăl ástăz/nu ştiu cîn o voi mai spălá"//

io...a tresărát în míne ĉevá/ [ɛ] io aşá-i zîc/"ĉe drácu vórbă/bre mámă aşá" zîc/"să-ţi spui dumnatá că...dácă/păi nu mai ie zîle/ĉe le-a-ngiţit...ĉinevá zílli ?"//şi...zis şi făcút: a plimbát vítili puţîn/a venit acás/io am plecát/am urcát-o-n cărúţă.../ca să mergă la rîu//a mers cu míne la rîu...//între timp/...io i-a spus zîc/"las că viu tot ieu înapói/şi te iau cu...cărúţa/te iau acásă"//cu rúfili//a spălat rufe//ia a grăbit/şi-a terméná mai dăvréme/ş-a venit cu...zîc: "bre mámă" zîc/"puteái să le laş la o sóră"/că am surór pă şoseá dăvále/am dóo căstorite//

zîce "lásă mámă"//

am venit acásă cu cărúţa cu néşte coĉén/am plecát cu ăl [k] cu táta/cu bătrînu/am plecá să legăm coĉén/cum vă s [k] povestii//ia an găsît-o cu vítili-acólo//sănătoásă/femeíe...bíne...//

zîce "păi tát-to únde-i/mă ?"//

zîc î/"să dúsă să táie nuiéle/ca să legăm coĉéni"//între timp/io aveám gámeni la construcţia cási//şi ia ĉe/îm puártă dă grijă mie:

zîce "mámă"/zîce "du-te-acásă" zîce/"că...ie símbătă" ĉe/"şi şade ruşine dă gámeni-ăia/că" zĉe "să nu vii acásă/...ca să pléce gámni"/că ierá díntr-o comúnă...veĉíná dîn vălĉéle mai dăpárte/"şi nu să féĉe/că ileána"/ĉe "nevástă-ta ie/da" ĉe "să fi tu"//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

noi am [k] zis şi făcút//a venít acásă...şi ia cu vítil'/ne-am adunát toţ/am mîncát...//

zîcē..."mîine"/zîce "te duc tu la angínest'"/ū sat vecín/"şi vī [k] am vorbít cu um băiát/cu únu nónu/iei um miel să-l tăiém"//

zî "mámă.../bine/mă duc"//

între timp/...diminéaţa...m-a prevestí şi pă míne ceva//c-am durmít...aşá dă bine/şi i-an spus lu nevásta: "mă leáno" zî/"ám durmìt un somn/cáre n-am durmít în viáţa mea"//m-ā sculá la pátru// da nu m-an dus înspre cása lor bătrînéască că súntem în cúrte ca să le [k] să zic "mámă/merg' cū ea..."//

zîce "io-m pregătéz láptili"/să ocupá cu...horáşu/să dúcá la oráş cu láptę//nu mi-a spus zî/"mámă" zîce... [ɛ] "te duc acú la angínes ? ş-io mă duc cū...la oráş"//

da io nu m-an dus că "hái mámă merg"//

víne o cumnátă d-a mea//zîce "mámă/mámă"//da ia nu răspúnde// "mă" zîce/"máma s-o fi sculát ?"//

zî "mă nú ştiu/o fi plecá la oráş/ce ştiu io !"//dạ io zic "stai tu/că merg io [k] luăm p-acía şi mer ş-io dăvále/că" zîg "mă duc pîn la angínest'"//am plecá cu ia//la o distánţă...dă vro ...o sútă dă métri/doo s'ute dă métri dă casă/apáre co [k] nevástă-mea cu copílu-m bráţă/cu fetíţa//

"că" zîce.../"mio ! tudorică !-ntuárceţî-vă înapói/c-a murit/ máma"//

da io hanabér [?] n-avéam/zic [k] io an crezú c-a [k] i-a scă-pá copiláşu/şi-a murí zî/da m-a pus pă gîndur'//"mă" zic io/"copi-láşu...a căzú jos"//în skimb ne-am rentórs//cînd/máma...căldă/ muártă//adícă încetáse/da tótuş' ieréa căldă//

a trecút necázurli/s-a făcút îmmormîntárea/cutáre/am făcút dă ...fácem pomană dă...nóuo zíle/cun să fácę...//bătrînu...ieréa-n posésia viéţî/da...suferéa dă ínimă iel déja cu vo dói trei an' dă zíle//ca dumínică să dúce cu vit [k] s-a duz la biséricā táta/cu-táre/cun să obijnuie...//ca dumínică a sta dă vórbă cu uámeni...// lun' dimineáţa/...iel durmía ii să făcúse urît/durméa cu neşte co-pii/cu neşte nepóţ/în casă//şî...ieu m-an sculá dă dim'neáţă/aveám

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

neşte pére ɟernátic^{i}/mar^{i}//ş ́kemásem pátru ɣámen^{i}/ca să culɣágă pér^{i}le/că ɟo nu mă urc aşá pă sus//şî zîc/"tátă"... [k] m-an ́dus ɟo/am făcú ́roz ́dă neşte scăr^{i} p^{ă} la ũ ́fráţɣ-al meɣ/únu marín/şî... s-a luminát//zî^{c} ́"tátă/tále te maɟ scol^{i} ?"

"mă" zîĉē.../"mă scol"//^{zi}ĉe "ɟe zíɣă ?"

"ɟe zíɣă"//s-a spălát/s-a-ŋ ́kinád/dă mîŋcát nu a mîŋcát//în ş ́kimb...a rămás aşá cam la o răspîntiɟe ɟel/cam...páɟcă nú ́stiɣ ́cum//

zîĉe "mă/da ɟo" [k] că ɟel ɟerá om ́î...cu ambiţɟe dă viáţă/ munĉɣá mult//ĉe "da ɟeɣ ĉē fac ?"//

zî ́"te du^{j} ́la grădín-acòlo-şá"/ùndɣ-avɣám pére/zîc "ş-araɲjéz ́cărúţa/cînd o veníɣám^{ini} să púnem pér^{i}li"//

"mă" zîĉe/"nū mă duc"//avɣám ɲtr-o magaziɟe lémne tocáte pentru foc//şi-acólo tre^{b}ɟá să púnem pére//ĉē "mă du ́să scot lémne d-acólo/^{că} ́vă trébe şi vó^{o} ́la bucătărí^{i}e" zîĉe/"ş^{i} ́să púnē ́şí pérlę"//

"bíne/cum crez^{i}"//ɟō...mă ocupám/ [k] tocám neşte várză/... că zîc am pátru ɣámen^{i}/la noɟ să mănîŋcă várză/áɟa-ɟ prímu fel//şî tocám... [k] nevástă-mɣa ́erá să múlgă vácą/tocám várză/s-o puɲ ́la foc//şī zîc "să tăɟém o [ɛ] cúrcă/uŋ ́curcán ĉevá/ĉɣ-om prínde dîŋ ́cúrte/ca să faĉem mîŋcáre"//ca pînă bag ɟo várzą/şi să ɟaɣ lătúrli să dug ́la porĉ/privésc înspre magaziɟe//că zîc/"ĉe făcú ?"//cînd pri... [k] venîse cu bráţu...dă lémne/căz^{u}se jos//"tátă/tátă/tátă!"/ táta...term^{i}náse//

[Acelaşi]

[Preparate din lapte]

[Laptele] îl múlĝem dă la vácă/îl púnem în [k] strecurám/îl púnem ĩ ́ɣále dă pămínt/dă dóho kilográme/şî dă tre^{i}/cum am ɣála/şî o púnem [k] îl púnem la prĩs/şi să prínde/niĉ ́la réĉe prɣa răɣ că nu să prínde cun ́trébe/niĉ ́la căldúră că să dă péste ́cap zmîntína/ şî nu p^{u}tém s-o maɟ alégem.../ş^{i} ́dũpă ĉe să prínde/şi cînd vreą ́să ne ́d^{ĉ}ém la pɣáţă/ɟ-alégem zmîntína d^{î} pă dăsúpra/şi ^{t}p-aĉéɣa le púnem aşá pă plítă pă...cu foc puţînél/ş ́le púnem ɣállę-aşà la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

rînd/ĉin/ʃáse/cîtᵹ-avém/ʃápte/ᵹopt sauᵹ ʃi la zéĉe/cᶦte pᵘtém să fá-
ĉem/ʃ le púnem ʃ să -ŋcălzăʃte binișór/le...púnem aʃá/s vedém cu
mîna dacă s-a-ŋcălzít ᵹála/j dup-áᵹa o-ntᵹárĉem brînza/cᵹ-o líŋgu-
ră curátă dă fḧer/și o-ntᵹárĉem aʃá/ca s ʃă fácă ᵹa búnă/ʃti brîn-
za/să nu să fᵹárbă niẓ răᵘ/că dácă-ᵹ pă plítă/didisúp ʃă fḧérbe
preᵹa răᵘ/da...dác-o-ntᵹárĉem aʃá frumós/ᵹa să fáĉe búnă//ʃ-o lăsám
aʃá.../puțín aʃá/oa să fḧiᵹe potrivʸit//ᵗp-aĉéᵹa o púnem în cîrpă
dă tifón/ʃî le púnem p-un...beți [k] băț aʃà/ŭ vărĝél i spúnem noᵹ/
ʃi să scúrĝe pănă...cum ᵹe dă ăstă-sără ʃ pănă míᵹne diminᵹáță/să
scúrĝe/ʃ dᵘp-aĉéᵹa plecăm cu ᵹelᵉ la pᵹáță/fáĉeᵹ ʃî lápte bătút/
îl băgăm în pútin [k] dúpă ĉe să prínde/-l băgăm îm putinéᵹ și-l
bátem bʸíne/și scᵹátem și úntu tod la fel/că dácă bátem núma aʃá
bíne pᵘtinéᵹᵘ și vreᵹ să scᵹátem unt/îᵹ púnem zmîntína acoló/și să
báte [k] îl bátem și scᵹátem úntu//ʃ dup-aĉéᵹa dácă vreᵹ să fḧiᵹe
mai buᵹ și mai grᵘos/putéᵉ să maᵹ băgăm íŋcă o ᵹálă dóᵘo prîs/î
láptel-ᵃla după ô-ã scos úntu/și-l fáĉẽ lápte bătút/și né ĉem ou
ᵹel la pᵹáță//șᵹ-aʃá-l fáĉem láptele bătút//

iliᵹe ᵹilᵹána [1]
patruștréᵹ [de ani]

cîn dăm dă surátă

ńᵹ oumpărăᵹm váse//ᵹeᵹ mă duc d-egzémplu ou suráta mᵹa-n oráș//
ʃî ᵹa ôe-ᵹ pláĉe/ôe ve [k] ôᵹ-áre [k] ĉe trebuᵢnță áre-ŋ oásă: ᵘo
ᵹálă dă fᵹer dîn ástᵹa/să [k] ᵘor crátiță/ᵹor cánă dă stíclă dă
vyin/ᵹorᶦ servíĉᶦ dă...aʃá dă vʸiᵹ/saᵹ servᵢíj dă ţúᵹcă/ⁿ definitív
ôe ne trébᵘe-ŋ oásă//ᵹa îʃᶦ ᵹa ôe-ᵹ pláĉe/ᵹo-mⁿ ᵹaᵹ ĉe-m pláĉe//și
oîn dăm dă surátă a do [ɛ] a dóᵹa dumínică după moʃᶦ/c-aʃá dăm/ᵘorᶦ
mă duc ᵹo la suráta/ᵘor suráta víne la míne/...ʃî dăn dă suráte cu
ô-avém/ou váseᵹ-ástᵹa ĉᵹ-aŋ cumpărát//ʃî ᵹa víne cu vásili ᵹeᵹ/și
ᵹeᵹ cᵹ-ale méle//ʃî...púneᵹ ĉᵹ-avém/acólo/fáĉem griș aʃá cu lápte/
cumpărăm bòmbᵹáne/coòrnuléᵹe ĉe putéᵹ să fáĉem/kécurᶦ ĉe fáĉẽ și noᵹ
acásă/saᵹ...cu [k] și cu pîᵹne/și cu lumînáre cŭ să púne...//și

[1] Subiectul are un debit verbal foarte rapid.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

aşá/ɨa-n dă p-ale ɨeiɨ/ɨo-ɨ daɥ

[Ce zice ?]

"ţiɨ surátă pîɲ la ánu ?"//

"ţîɥ surátă pîɲ la ánu"//

aşá zîcem//dă treiɨ ɥor...zîcem aşá:

"ţîɨ surátă pîɲ la ánu ?"

"ţîɥ surátă pîɲ la ánu"//

şi dup-aceáɨa ɨárăşɨ/púnă şi maiɨ mîɲcăm/şi...tot aşá//

[Aceeaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

ɨerɨ tɥátă zíɥa am foz la coánda [1]/la sápă//la un ɥom//ástăz dă diminɨáţă/la fel m-aɲ sculá dimineáţa/am mulz váca/şi dup-áɨa am plecá la sápă la...uɲ veçín/cáre...am foz la lúɲcă/la sápă//şî ...a începú pluáɨa/ş-am vint acásă//am mîɲcát/am vint acásă/şi dup-áɨa mă culcáɨ um pɴiᶜ şi durmíɨ/şi mă sculáɨ/şi mă ᵗçám îɲ grădínă/ mă ᵈsesem îɲ grădínă la sápă//

[Aceeaşi]

cu vʸítele

noiɨ i...ɨerám cu vʸítele/c-uɲ văr ş-o verişoár-a mea//cu ʰóɨi-leɨ//şi...cînd ā?...verişoára culeçá fraŝ//şi ɨoɥ...îɨ spuneáɲ că s-a dus ʰóɨili dăpárte//şi ɨa a zîs că să ne [k] să mă duc ɨoɥ cũ văr-miɨo la ʰéle/şi ɨa rămíne să culé [k] s culeágă fraŝ//şî...cîn ne dúçem apruápe dă ɥoiɨ/uɲ cíɨne máre//şi ɨa a zîs să nu nɨ-apropiéɨm/că ɨe uɲ cíɨneɨ-al lu nénea iɥón bombóş//şî noiɨ nu neɨ-am apropiát//cîɲ coló a-nçepút să...úɨte la ʰoi//ʰo ɨa p-áɨa dă cap/p-aɨ-lántă/n-ă putú s-o ɨa//dup-áɨ-a luat o mʸɨa//a luát-o la spʰináre/ş-a plecá cu ɨa/şi dup-áɨa noiɨ am plecát/am începú să plíngem/că n-a [k] n-ăm putú să zícem nimʰíca/neɨ-a rɨʰ grăiu//şî după çe a plecá lúpu/am vorbyí noiɨ între noiɨ/da atúnça n-ăm putú să zícem

1 Nume topic.

2 Atenţia povestitoarei este distrasă de gazda care intră în cameră.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"ho"/nimi nimiș//șî...am plecá maĭ dăvále/către...sat//și ne-am apropiĭá dĕ sat/ș-am plecát acás//

cúrța florína
hóptîsprezèce anĭ némplinițĭ

685. M Ă L U R E N I

(jud.Argeș)

Culegere: 1968; GG, MM, RP; transcriere: RP

m-a ars șî fócu dă dóho horĭ

mă-ntreábă tóátă lúmea că dă úne maĭ sînt ? cúm antrăĭít ieu áni ăștia/că m-a arz dóho cáse ?//mĭ-a ars o cás-aĭíc așá/la drum/uĭtę-avęám càs-așá la drum/acú am făcút álta//

[Dar cum s-a întîmplat ?]

de mámă !/ne-am pomenít așá/avęám o...că noĭ am avút áltă cásă maĭ la [k] pă déal/maĭ îspre bisérică/ș-ă săzút acólo/ș-aĭíc am înkiriĭát/la ũ hom/șĭ dac-am înkiriĭá la un hom/ála el știĭ-a pus pă hí-so a făcú gaz mult pă foc/a luat cúca...a fos cuc-atúnc/ înaĭínte-ĭ făcá cúcă la vîlvęárę-acólo//áĭa n-am putú să scab nimic//

haĭ că aĭlántă/maĭ am făcút álta dup-áęa/am făcúd dóo d-aĭíc înaĭínte/că n-am a [k] nu m-a da putérea/șĭ...vaĭ de cápu mieu și-átùnca/că n-am maĭ rămás cu nimic/gőálă dîntîĭ/mĭ-a ars tót că n-am putú să scab/mĭ-a prebușít-o odátă//și cum îs spuĭ am făcú p-áęa dú pă úrmă/a dad níște pîrlíz dă cohíĭ fog la níște coćénĭ/aĭíca maĭ î hos/la stógurĭ d-álęa/știĭ cum să fáce la noi/ș-a lua foc ș-a arz maĭ múlte cásę-atúnc/

[Ziua ?]

ziua mámă/pă sar-așá/pă la amiáz//păĭ da !/áęa tot am maĭ scă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pát ţɋále/ɦálɋa/maɨ...//ɶerɋám acás atúnĉa/ɶerɋám acás/ɶerᵊá ʂîɨa/ ştiɨ/...lɋ-am băgá dă sámă//da ĵĉám că nŭ gíne pîɲla noɨ/că maɨ ɶerá-ŋcă dóo cásɋ-aşá/da a sosít pîɲla noɨ/ş-a árs cása//a ars pîɲla ũloc aşá/da ĉel puţín am maɨ scoz dĩ ɟéle pîn-a venít/... pîn-a venía noɨ//da/atúnĉɨ înaɨinte nɋáptɋa/nɋáptɋa-m mɨézu nóptɟ/n-ā...ã rămás aşá//

véta dragomír

şáptezeşiᵘòpt [de ani]

mămăliga

[Dar mămăliga cum se face ?]

mămăliga mámă ? ā ! ĉe ɨe maɨ lézne pă lúmɋa ásta[!] //ńé-he căldárɋa-ŋcolco [ɛ] aşá-ŋcólcot şî faĉɨ terĉɨ/terĉɨ aşá/fɨert/da nu groz răɨ/maɨ potrivyít aşá//şi dacă-l laşɨ şi térĉɨu să fńárbă/ laşɨ térĉɨu să fńárbă bíne/şi dŭpă ĉe ńérbe térĉɨu baĝɨ măláɨ/şɨ p-órm-o laşɨ ɨár să ńárbă/ɨár o laşɨ să fńárbă...măláɨu să fńárbă byíne//dŭpă ĉe fńérbe măláɨu/p-órmă-ɨ faj niţăl bolboróĉí ăɨa/ş-o maɨ laj niţăl/ɨar o maɨ laşɨ//cáre ɨéste ɨa búnă mâmălígă bun-aşá să fáĉe/ɨo nŭ ştɨu lúmɋa aɨlántă/nu ştɨu//şi...după ĉe maɨ ńérbe o ɨeɨ la mesticát pă úrmă//...să fáĉe numaɨdăcít/ĉíne ştíɨe să fac-aşá/ɨo...ɨo nu faᶜ fără terĉɨ/ɨélɋ-o fáĉɋ-aşá: ńérbe ápă-ŋcólcot/bágă măláɨ...da nu ɨése búnă/ɨése crúdă/nŭ-mɨ pláĉɋ//

[Aceeaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

[Ieri ce-ai făcut ?]

ɨerɨ ? ĉĕ să fac ɨerɨ că my-a foz răɨ ɨerɨ/am toromít aşá/mɋ pat/mɨ-a fos cã răɨ//şî mɨ-a fos cã răɨ aşá dă...dă rematízɨ-ásta/ nɨ po să scab dă ɨel că mɨ-a spus şí dóctoru că nŭ scab dă ɨel pîn-oɨ murí//"pîn-îɨ murí atúɲs scab dă ɨel"/aşá mɨ-a spus//am maɨ luɨát ɨo pastíle dă nu maɨ pód/ɨo zîc că şî d-áɨa m-am...nŭ maɨ sînt sănătɋásă la stomáᶜ că...dîɲ cáɨuza pastílílor c-ã luɨá

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

merĕŋ/ē ! Co să faŋ mámă ?/úiŋde daŋ la puiŋ dă găiínă/aṃ vo dóo rá-
ṭe/tréiŋșpe puiŋ dă ráṭă/le daŋ p-acoleá/fác ᵘm phiᵒ dă mîŋcáre/gíne
băiátu la dóoșpe/mă uiᵘ să-l văd/miiŋ mʸiŋ-e că mă [k] nú mă găsáș-
ṭeŋ-acásă// [!]

[Și azi dimineață ?]

tot așá aṃ făcú ș-azⁱ dimíngéță/Ceŋ-am făcút ieriˀ/la fel/maiŋ
ințráiŋ în grădínă nițắl/că am níște burúeán să-l jumúl//jumulíiŋ/
și-am lăsá péticuŋ-ăla/așᵢ púne ș-ieŋ mámă níște róșiᵢ/să puiŋ șⁱ ᵢo
róși/toátă lúmea ᵃ pus//puiŋ várză/puiŋ róșiiŋ// [...]

acú nu maiŋ iintru/nu maiŋ ințruŋ-acúma să faŋ mîŋcáre să...îŋcă
[k] am mîŋcáre făcútă/da s-o-ŋcălzăz dă băeát/yíne băeátu//

[Când ai făcut-o ?]

aṃ făcú dămúl/m-aṃ scúlá dă dímneáță ș-am gătít-o/acușíca/
núma s-o-ŋcălzăsc//

[Aceeași]

aṃ fos pă vlășca

aṃ fos pă vlășca cu doiŋ caiŋ cu cărúța/și lă Coceștⁱ iiŋ spú-
nĕ / la urluᵢénᵢ² -aci/ȷos/télorman/atúnc aparțînéá dă ȷudéțu árCejʸ/
mi s páre c-acú ie kar ʰotár cu telormánu//și...mergînd cu cáiᵢi/
am dăjugá cáiᵢi la iárbă/am dat cáiᵢi la iárbă să páscă/...și m-aŋ
culcát la o úmbră dă vʸișinu/ieră uṃ yișin acólo/și...m-am sculát/
cîᵢ m-aṃ sculát/veneá un nor négru/dă la deal/dîṃ sús//șî am pus
cáiᵢi la ʰam/și am plecát/d-acólo/și mergînd cu cáiᵢi dă căpăstru pă
drum/trăzneá și fulCerá//acoló la ʰo casă pă dreápta/lă o casă pă-
răsită/careŋ-a foz la um pópă/...spúne/și cu maiŋ múlte cámere/casă
bogátă dé ! eră/da ᵢerá părăsítă//iereá niște uámenᵢ² cáre veníse
dă la plug/tod dă pleáʰă/și trăsăsăr-acoló//și ieiŋ mă cunoșteá//

Ce "băiŋ !/nea tița"/zíCe/"tráCeŋ-aiíCeŋa/că lʰom și noiŋ niște
roáte/da să steŋa pleáᵉa"//

da/am tras cărúța acoló-m márCina polăți am băgá caiŋ-acoló/și
am da mîna cu ᵢeiŋ/cu toț oameni//în timpu ăsta/neŋ-a trăzni pă n

---

1 Comună în județul Argeș.
2 Comună în județul Argeș.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[k] pă toţ ódát^{i}/a venít un trăznet/a bufni ş^{i}...nę-a azvîrlít î áĻer pă toţ/...uęflát//şi...în timpu-ásta/a sărit ęámeni dîn sa^{d} d-acoló/kar Ļerá un sanitár acoleá/vizavi/ş-a sărit ála/sanitáru/şi cū ęámeni/şi l^{ę}-a strięá la toz/zîĉę-"adúĉeţ^{i} sápe/şi lopés/să-Ļ înęropám"//şi nę-a-ŋgropát în ş^{ă}nţ/în ápă/şi Ļeu peste...pátru/sau ĉinĉ^{i} ǩóre/m-a scoz d-acoló//m-a dus într-o cásă/şi peste treĻ zíle mĻ-ã revenít//dîn ăştęa toţ/n-a murí niĉ unu-atúnĉęa/da a murí la spitál treĻ ǩipş^{i}/dîn trăznitu-ásta/c-au fost înŋcălţát adícă şi... uęflătúra n-a avút úńde Ļeşi/îm pămînt/şi s-a uęflá piĉęárli s-a... //Ļeu şi înŋcă vo pátru ã scăpát/da mulţ a rămás/dîntr-eĻ ăştęa pátru/únu surd/únu...álfel...//

[Dar nu s-au gîndit să-i fi descălţat ?]

nu !/pă ĉíne erá s s maĻ gîndęáscă/atúnĉę-a sărí toţ^{i}/nę-a azvîrlít în ápă/şi...a tras pămîn pă noĻ//

[Şi caii şi căruţa ?]

cáĻi şi cărúţa a fuĝ^{i}t/s-a răsturná cărúţa/a rup cărúţa/Ļ-a luat ęámeni şi...mĻ-a vîndú márfa/eu cînd mę-ã revení^{t}/^{tu}pă v^{eo} treĻ zíle/an găsí cărúţa cu [k] plină dă porúmb/m^{y}Ļ-a vîndú márfa/ ...că mă cunoştęá ęámenĻ-acoló//

tíţa ze flóręa

tr^{ę}Ļzèşnóǩo [de ani]

núnta

[Tinerii] ǩeĻ acúma ĻeĻ...ŋaĻ să zíĉem aşá/ĻeĻ vorbéştę-amîndóiĻ// dup-áĻa...să...gîndéşte ĻeĻ să răzgîndéşti ĉe ^{i}ĉe ?/"ŋaĻ să fáĉem núntă"//v^{y}íne părínţî/ş^{i} araņǰáză/bine dácă áre părinz dacă nu/Ļa ngámur^{i}/ca să spuĻ aşá//şi dup-áĻa ĻeĻ araņǰęáză/să dúĉe părínţĻ-acoló-şà /cu ngámur^{i}le cu ĉíne ǩéste/araņǰęáză fhicsęáză núnta/şî dup-áĻa...ĉe ^{i}ĉe/"púnem núntã...în cutáre dumínică"//uo araņǰáză núnta/adícã o fhicsęáză to^{t}/şi dup-áĻa/...cîn vyíne jóĻa núnţî/dã la jóĻa núnţî vręaų să spuĻ/atúnĉęa Ļe fórfot-aşá maĻ máre//că să fácă cozonáĉ/că să táĻe păsăr^{i}/găténur^{i} éstęa pentru miriásă să dúĉe la tîrguĻél^{i}/aĻíĉęa la noĻ să úĉe la pitéş^{ti}/la pitéş sau la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

árgeș/ĩ áltă párte n-áre únde//tîrguiéște ce le trébuie/tup-áia... sîmbătă vyíne lăutári la nóra...únu/dóo cum o...ieĭ araṇjá/zã /... sára gáta să fáce brad/cum éste p-aiìci-șá/să gătéște mỹiriásа/să púne mése/daṇsgázã/sau să zícem așá pă țărănéște:jucácă...//àlcevá... ce mai/duminică iárã...dúminică/...s-araṇjgázã s să dúcă să ia miriásа/dácă néste dĩ/al sat/ia lúme să dúcg-acoló-șà/să...mănínca/ bga acólo-șà/dup-áia vyíne/fáce nóra miresi-acólo/dup-áia vyíne d-acólo să úce la cununíi/să cunúnă/vyíne-năpói/la...gínere/...da vin la gínere/fáce nóra mirési/dă ce le trébuē/...prosgápe/ce să dă la nun la.../dă pĩ nor-așá késti d-ástga/sára să púne másа/másă cu dar/iárăș la másă.../cam ásta ie//lun iárã/să púne iárã mése/ ...să dúce la nun î ie késti d-ástg-așá/de !//

olăréscu de mari a
trèișpátru dă an

sócrî-meu cergá ban

[De unde ai știut că socrii nu te vor ?]

păi da ēē/i-am î [ɛ] i-ã simți imediá/stiu ieĭ după cg-a venit ī i-ã simțí că nū/...nu vrga/că iēl/sócrî-meu cergá ban/[r] cergá ban ș...de !/tái că-meu n-ávga ban/ñ-avgá ban/ce mai !/n-ávgă/ la ce să spui ieu/așá că mi-a da și míne ēē a foz dă dat î/boi/cărúță/vácă/moi/porc/știi/késti d-ástga și lúcrŭrli dîn cásă/ng-a at [=ne-a dat] pămínt/lg-a spus ce e/da ban lg-a spuz/"n-ám să vă dau/la ce să...vă sp [k] vă promit că am/și dup-ága n-am/n-ám"//și pîn la úrmă...//și ce să zîș/că fáta áia acúma ne vecína cu míne/ cárg-a vru s-o ia/sîntém vecíne/nu e că.../a luát-o și pă ga/dup-ága a luát-o ald băgát/[...]

[Deci ei voiau altă fată ?]

păi da !/iergá kar î cam/ar veni așá cam o nepuátă d-a sgácrămi iergá/știi/și sgácră-maa ga că "nŭ/áia/áia" cicá/"áia de !/aj zíce io că aș putgá să trăiés cu ia..."/e !/ce "îi dă tá-so báni"/ sti to la ban le ergá lor gîndu/nu l-ergá la alcóvá//și pînă la úrmă...iel/bărbátî-mio n-á vrut/ [r] n-a vrut//ieu/tamán nu știu

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cum/după ce-arangjase ieri/drácu știe/am fos cum să dúce la noi la
vále/adică să duceá atúnc înainti/să ducá la vále/s-ieu tamán am
venit aș/sára/p-asfintitu soárlui aș/și iel m-a văzú pă míne și
gâta i-a spus soácră-mi/

"io p-áia n-ó mai eau/dácă vres s-o luat/luát-o" ce/"da ieu n-ó
iau"/ce "dacă...mă lísát ca s-ó iau p-ásta/bíne/dacă nu/făcéți ce
vreț//nu mă-nsór"//

pînă la úmă.../ásta ierá víner sára și...dup-áia/duminică...
pă la ușpe-așá m-am pomení cu socru-meu c-a venit/

ce "ai să fácem" ce "că nu..."//

pîn la úrmă táică-mio știi/nu prea mai vreá/pîn la úrmă ce "e !
ai c-am gresit" ce/"c-acúma...mérgem înainte/ce să mai fácem ?"/
s-am mers înainte/...ce ierá să mai...[!] //dup-áia/...ntr-o lúnă
dă zîle fhicsásem núnta prima átă/...no lúnă dă zíle/și...într-o
lúnă dă zíle na [k] și ă astea dóuo săptămíni/adic-a stat ici a-
șá-ntr-o fhîrîiál-așá cu áia/can dóuo săptămîn dă zíle/și dup-áia a
veni/și dup-áia am făcu [k] am puz núnta-n dóuo săptămín//[...]

e !/după ce ne-a luá/ne-am mai supărát/am mai fugit/am mai... [!]
pîn la úrmă/...a trebuit ca să stau/ce ie [k] drácu erá să mai
fácă/și fúga ásta/nu ierá bine//am fugit io uo dátă/mi-a luá toá-
te áiea/nu ierá iel ací/dup-áiā...

[Păi de ce ?]

nu mă-mpácám/[r] nu mă-mpácám bine/iel ierá plecá la bucu-
rești/cu-n frate-al lui/și ieu nu...nu puteám/nu mă-mpácám ieu
bine-așá cu soácră-mea/ierá uriciásă/și...pîn la urm-am fugit
într-o nuápte/mi-a luá tot tot tot tot d-ací/...pîn la urmî după
ce-a venit iel ne-am împácát/tup-áia am fugit amîndói/am fugit ș-à-
mîndói /că ne-a da sócră-mieu afără/că cea că să plecăm /că ie cá-
sa lui/că ie muncită dă iel/

"hăi ! că plecăm" zîc "hai ! să nu zîc că nu plecăm"//

ápăi pîn la úrmă ne-a răngîndit/"iă lásă mă/ce drácu fúgă/...
fúgă dăvále/fúga la égal nu ie bine"//ápăi kar și dac-a mai zîs
ei cîte ceva...e !/an tăcút am...//

[Aceeași]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

ier' ? ehè ! cə-am fă [k] cə-am făcút o ier' toátă zíua !// în grădínă ier toátă zíua...an săpá cartófi/şi vyíe//şi dup-áia/... după másă/că de !/am avú vro dóo prăjín' dă cartóf' şi vyíe/după másă dup-áia am udát/am ˘uda sféclă/ám ˘uda néşte lucérnă/că am néşte lucérnă şi...ie lócu-aşá cam...pietrós/ş-am foz nevoíe şî l-am ˘udát/am ˘udát-o că nu mai...ş s-a ˘uscát [r] s-a uscát//dup-áia am ˘udát cəápa/róşili/ardéi...//asără/pă la şáse m-am duz la cuásă/m-an dus cu bărbátu-mieu la cuásă la lucérnă//

[Ştii să coseşti ?]

ə ! ştiu/da nu po'd o să fac pológu kar aşá bine bine bine [!] //dă tot aşá/...cum am făcút a foz multumít iel/că i-am mai da ş-o um paz dă... [k]o mînă d-ajutór acólo//dup-áia am yínt acásă/m-an duz după gíşte/mi-an da mîncáre la pui dă cúrcă/ă t a la porc'/am înkís păsărle/dup-áia am mîncá şi m-an culcát//

ş-az dă dimineáţă/m-an sculát am făcú fócu/am pus...să f ier la porc'/dup-áia m'i-an da la...la gíşte/ă lua gîştéle şi le-an duz la báltă/le-an duz la rîu/că ie rîu-aproápe/...dă noi/dup-áea an dad drúmu la óoo junícuţe/an da la curc'/la găin'/dup-áea/după cə-am făcú tréburl-éstea/m-an dus ş-am udá néşte sféclă-n grădínă/ dup-áia m-am dus şi m-am [k] întinz nişte lucérnă/lucérna carə-am făcút-o ier'//şi dup-áia venii acásă/şi săpái nitál log dă pusái nitále róşii//şi-acúma ierə... [k] hişísəm dîn grădínă/kar ner e la ápă cîn a veni dípsu şi...zî să mă du să...îm' araţéz trébur'le/ tó'd aşa să dau la por la curc'/şi dup-áia să mă du zi să-n car lucérna/ho car cu cápu că n-am...n-am drum pă úne s-o scot//după másă iără să hud/késtii d-ástea aşá-i acásă//

[Aceeaşi]

---

1 Directorul şcolii din sat care a chemat subiectul pentru înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ã stat îm múntē...trei lun

acú șase an aṃ foz la vitîli gospodării/și kar acúma pă ꞑopt ...ɨùnę-acúma/am plecá la múnte//și-ã stat îm múntē...trei lun și dóo săptămîn în cap//acólo-m múnte frumős/de !/...m-an dus cu vâ- cîli/cu vâcîle m-an duz/m-an dus cu bărbátâ-mɨeu//frumős îm múnte/ la ce să zîc că nū/da plꞑoi mülte//acólo-șa...

[Ce făceați acolo ?]

ce să fâcem ? stitęám cu vâcîli/le păzán dă ꞑurș/că venęá ꞑúrși//da ! venęá ꞑúrși/a venit//venoá/stitęán cu ɨéle tuátă zîua/ or că stitęá bărbátî-mᵞu cu ɨéle/și ɨeu făcęám mîncárea/făcęám mîncáre to ca ș-acásă/că stitęám așá la un șaiván/ɨerá un șaiván așá-ntr-o poɨánă/ɨeręá cîobáni î áltă párte cu ꞑóɨli/mai sus/și noi stîtęám mai.../și-acoló-șà făcęám mîncáre/spălám/to ca ș-acásă/că losésăm copáɨe/losésăm săpúnu/múlte/tot ce ɨerá știɨ...merĝęán cu vâcîli/dacă merĝęá ɨel...stitęám ɨó și făcęám mîncáre/spălám/rî- nęám î/că rînęám/că le țînęám vâcîli-acól nauúntru/ș n-áveąm voɨe ca să fhíɨe cu băligár//acólo-șa-nąꞑúntru/trebuęá să fhíɨe curát/că mai múltă lúme venęá-m múnte/că...c-aɨîci-șà úne stitęám în...în sé- diu aɨîci-șà//și-acólo-șà/...ꞑor mă ducęán după ᵞiță aș pîm păduú- re/mă ducęán după ɨei pîm păduúre p-acoló-șà//da cînd ɨerę ĉęaț-așá urît[r]urît/ mɨ-erę fricá-ɨ ținęám mai mul pă poɨán-așá//încáleą lu bărbátã-mɨeu ni[j]nu mai zic/că ɨél nij nu să duĉęá pîm păduúre cîn intrá viță ɨi așá-ɨ lăsá drácu p-acoló//dacă mai venęá sára/mai venęá/dacă nū...[!]luɨ ɨ-erę ꞑurît[!]//și-așá an stat îm múntę-acó- lo/trei lun și dóꞑo săptămîn...//

[Ați văzut ursul vreodată ?]

nu l-am văzút/n-am fost îm părtęa aɨa/dăcî porô mistréț//a ɨeșit...um porc[k]adică pórcu cu purcáua și cu ꞑop purcéɨ//da cę-a mai pățît un cîobán pîn-a scăpá dă ɨel/dă vyer/să-l mănînce cũ l-o mîncá//s-a sucît el dup-um brād/pînă n-a venît uɲ cîɨne ca să-l î pișce pă...porc/n-á fos kip ca să...să scápe dă ĕl//n-a foz dă loᵍ n-aꞑúz/ɨerę belęá n-aꞑúz acoló/ē ! pꞑórĉi/pórĉi/nuáp-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

țea veneá pórâi pînă lîngă...saiván acoló sau pînă lîngă uoi acoló-
șà/veneá așe//

[Sînt răi porcii ?]

e răi pórâi/oă dacă...să vyiforeáză ieí pî la úrmă...și sáre
la uom//

[Aceeași]

686.P I Ț I G A I A [ALR I,776]

(com.Stîlpeni, jud.Argeș)

Culegere: 1967; GG, PL, BM, MM, MV; transcriere: PL

povéstea sátului pițigáia

știu o-acést sat ie-ntemeiát du pă timpu lu oúza vódă/pînă la oúzea voádă ieră uámeni refugiáz dîn comúna căpățînén județu/ [k] acéști uámeni dîn comúna căpățînén județu árgeș/du pă timpu stăpîniri turcéșt//

și oîn a venít oúzea/álecsándru ion oúza ș-a luat [k] acést sat a fos pă moșíia mănăstíri/ored c-at treoú p-aiícâ at văzút-o mănăstírea/tot pămîntu ásta ieréá moșíia mănăstíri/și uámeni ăștia refugiát dîn căpățînén ieréá stabilit pă moșíia ásta/...munóá pă úne puteá//și oîn a luuát oúzea pămîntur dă la mănăstír úne i-a găsit acólo i-a-mpropietărit/pă uámeni ăștia aiícâ i-a-mproperit/ úne ie țigáni ieréá róbi mînăstíri și i-a-mpropieri împrejúru mănăstíri și d-aôi ásta ie-ntemeiérea sátului//

și-atúncâ la o mîie uop sûte șaizeșipátru [1] a fos șáptesprezéce familii/atît uámeni a fost în aóest sătic/d-atúnc pîn-acú s-ă-mulțit și oîn vo șaizeș cinô//a-nôepú să...iar s să dăstráme/a-nceput să fúgă/dúpă fábriôile-ástea/ástea fag îndémnu//

---

1 Anul 1864 oînd domnitorul Alexandru Ioan Cuza a împroprietărit pe țărani.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

atúnc ɨerɐ́ ocupáţiɨa ɰámenilcr industríɨa lémnuluɨ şi oréş-terɐa vítelor/c-avɐ́ únde/lărgîme máre/lúme puţînă/ɨerɐ́ víte/ş-ásta ɨerá/ásta ɨe povéstɐa sátuluɨ piţigáɨa//

[Dar numele satului de unde vine ?]

nu ştiu nic ɨeɰ ásta/de únde devíne númili piţigáɨa/ɨeɰ cred/aşá bănuiésc că piţigáɨa/pitít/víne de la cuvíntu ăsta/adícă c-a fost uɲ sat pitít/adícă-ntr-o vále//vá sî că cum a vint ɨei dî s-a pitít aşá cred...cred ɨeɰ că ɨ-a dad número̯li pitít/piţigáɨa//

[Dar dumitale de ce-ţi zice Căpăţînă ?]

móşu mɨeɰ a purtá número̯li sátuluɨ luɨ dîɲ ocăpăţînéni árgîş/móşu mɨeɰ a fost vătáf adióă [ɛ] al comúniɨ/tod dúpă número̯li luɨ móşu mɨeɰ/ɨ-a ziz rádu căpăţînă/to dupŏ acést núme/după rádu ɨ-a da número̯li comúneɨ rădéşti/atúncâ nu ɨerá îɲ ccmúna rădéşti şi piţigáɨa decît cîzăj dă cáse//şi după número̯li lu móşu/rádu/ɨ-a dat/şi a zîs comúna rădéşti/rádu rădéşti/şi luɨ/şɨ-a purtá número̯li sátuluɨ ɨel/da//şî pă [ɛ] fecóru lu móşu rádu a fost tat [k] móşu mɨeɰ mihálca/d-áɨa şi tátă-mɨu l-a kemá dumítru/dumítru mihálca/şi d-áɨa-m zîôe//că ɨel purtá númili/móşu/purtá [k] adícă strămóşu mɨeɰ purtá númili sátuluɨ luɨ/dă unɐ-a fost răfuĝiɨát ɨel/dîɲ ocmúna ocăpăţînéni/cred că-ţ fi foz la...uɲ s-a făcút [ɛ] ásta d-electrifioáre//e/d-acólo sîɲ refuĝiɨáţ ăş şaptesprezècâe ɰámeni cáre sînt aɨîâ îm piţigáɨa//

costantín de mihálca zis căpăţînă

[76 de ani]

[Amintiri din viaţa subiectului]

noɨ am fost únsprezècâe copíɨ/táta a ţînúd dóo femeɨ//ou femé-ɨa dîntîɨ a fost treɨ copíɨ/dóo féte ş-um băɨát//

am fos ŭsprezècâe copíɨ la părínţi şî nu ne-a putúd da la şoɰálă diɲ oáɰuză c-am fost copíɨ mulţi/şi la nóo súte.../ɨeɰ m-am măritá dă şaɨsprezècâe ani/că ɨerám fată după fată şi oătá să ne mărităm oă ne sosám hăɨa p-áşa//aşa/şi după ôe m-am măritát an trăɨíd doɨ ani şi jumătáte ou soţu mɨeɰ/şi soţu a murid la războɨ

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la nóuo sûte şaişpe/cîn am împlinit óptîşpe ani[1] ieręam văduvă/asta//

şi pă úrmă am trebuíi să cres fraţi/oă s-a prăpădí şi máma męa dă [k] suferęá dă drópică/s-a prăpădí şi ia ş-a rămás/cîn a murít şi máma/a rămás cînc copíi necăsătoríţi[1]//şi ieu nu m-am mai putút recăsătorí diŋ oáuză că dacă mai mă recăsătoręam/păi/n-avęá cîne créşte copíi-áia toţi[1]/cáre rămáseseră//şi ieu i-am crescút/şi pă... pă toţi[1] ăştilanţ oárę-a rămás//am măritá fétili cárę-am...lę-am mai avú dă măritat/şi băieţi i-am băgát î şcuálă/pînă cîn...

[Dumneata erai cea mai mare ?]

ierám/seriia dóua ieręam a mai máre ieu/dîn copíii d-al dóilea/ăi dîntîi ieręá/ou máma dîntîi/cu femeia dîntîi/a fost álęa mai mari[1]/da ierá căsătorite la...treaba lor/şi ieu am fost ou greutátea//

şi mă duc̆ám la pădúre şi munc̆ám cu cărúţa/ou bóii/dă rămîneá piélęa dă pă...pă déşte pe lánţurile oărúţi iarna/că trebuía să-i creşti[1] oă ierá oopíi şi máma suferęá dâ drópică şi nu putęá/o ţînęám o săptămînă dóo spitál/dóo săptămîni[1] o ţînęám acásă/că să umflá/ să făc̆á budurói/şi dáo-o ţînęám î spitál dóo săptămîni[1]/să trăgá ũflătúra/o-o ţîneá nemîŋoátă nu-i da nimíc să mînc̆e//şi pę-úrmă dác-o aduc̆ám acás şi-i dam mîŋcáre/iar să ũflá/ş-a muri şi máma//

[Dar oum e boala asta ?]

boála ásta să bolnăvéşte vez/ianima şi riníki/şi se úmflă/şi ia n-ávęa mari[1] durér[1]/da să umflá/să umflá şi mîĭníli úiţę-aşá să făc̆á/ş-o ţînęám acasâ/dęámnă[1] nemîŋcátă/oă ne spunęá dóctori/ne da răţe [k] raţétă să-i l̃om doctorii/ş-o ţînęám nemîŋcátă//şi ne ôeręá mîŋoáre dă/dă ţi să făc̆á mai máre mila dă ia oă n-o ţînęái/nu-i dedęái decît núma lápte fără píine/fără nimíc/lápte şi cai/dóo săptămîni[1]/aşá o ţinęám/dăcît o duc̆ám la spitál mai bine/o-acólo nu mai ne ceręá nóuo acásă mîŋoáre/şi s-a prăpădí şi ia//

ápăi a rămás ăştilanţ pátru copíi neoăsătoriz dî lóo/vasíle/ górge/fruftiia şî iliie/ăi mai miô//ş-am trebuíi să-ntîz ieu/cu-a męa ieręá ôînc̆ oopíi/an trebuíi să-ntinz ieu dă toţi[1]/pînă cîn i-am făcú dă i-am dá la.../p-ásta pă górge l-am dá la şcuála normálă la

---

1 Subiectul se adresează astfel oeroetătoarei oare participă la efectuarea înregistrării.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

aleosándriia/şcoálă/o-aşá ieră-năinte şoválă normálă să zîcá nu să zîcá oa acú petagóğioă//ş-a-ţvăţát doi ani dă zîle şi s-a bolnăviu dă spojár şi l-a dus într-ŭ spitál ş-acoló a răcît la plămîn//ş-a răcî la plămîni şi l-an ţinút bolnáv dă plămîni vo doi trei ani dă zîle/dă...de ieréa gáta/gáta/gáta să muără/nu mai ieră kib dă.../ş-a.../pă úrmă l-am făcú bine şi p-ála/şi l-am făcú bine l-am băgát î şcoála militără/oă la şoválă petagóğică [k] la ásta normálă nŭ l-am mai dus/oă mi-a spus/ieréa la pitést un dóctor îl kemá marinéscu/aşá-i spunéa lui/my-a spus/zîce "s-a făcú băiátu"/oîn mă duîă la iel mereu cu iel/şi mi-a spus/zîce "băiátu s-a făoú dăstúl dă bine/da îsă"/îce "la şcoálă să nu-l mai duc acú la şcoálă" zîce "oă dacă l-îi dúce-aoú la şcoálă şi s-o pătrúnde plămînu/cum ie plămînu lui dă crud/păi" îe "atúnj n-ai îe-i mai fáce/l-ai piert"//

ş-a sta bietu băgát acásă a stat/a sta vo cîzva ani dă zîle/nu mai ţîu minte/p-úrmă a dovedit iel/aşá a aflát iel oă.../iel să dúce armátă voluntár şi să dúce la şcoálă la braşóv//"háidea să nu fiie prîcina dîn míne/dú-te mámă"//şi-a făcú şcoála militără la braşóv/şi iel dup-áia a făcút/armáta no făcá la bucuréşt/la regiméntu dă gárdă cun să zîcá atúnca/sáse mihái vitéazu/acoló ieréa iel ofiţér/ş-a murít ş-ála//a murít ş-ála la războiu/acú la războiu ásta/păi d-áia ţi l-am arătát [1] /amîndói nu-i mai am//

vasíle/cîn l-an duz la şcoálă pă iel vasíle tudóse [2] /ieréa núma dă treisprizèce ani/că-l dădúsără la şcoálă măicúţa núma dă sáse ani/oă mai ieréa ou mariuára mea/cu fáta mea ásta/ieşi a plecát amîndói odată la şcoálă/şî ia ieră mai máre o-un an oa iel/şî iel nu/oă iel sâ dúce ou mariuára/ou fáta mea/iel să dúce-amîndói la şcoálă/că-ţvăţá şcoálă la rădést/n-áveă şoól-aiíc în sat//şi să duc trei kilométri iarna pă zăpádă şi-ţvăţá tuátă zîua/nu-ţvăţá núma...oum îvăţa aoúma núma un conáo/îţvăţa.../şi núma jóia îvăţa númă...pînă-m másă//

şi l-am crescút şi p-ála/a ieşit de la şoválă/şi vasíle/şi

1 Povestitoarea arătase, cercetătorilor, fotografii ale fraţilor despre care vorbeşte.
2 Tudose Vasile (1916-1944), militant în mişcarea muncitorească din România. A murit în timpul unui bombardament aerian (1944).

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

l-an duz la bucureșt[1] la școală profesională mecanică//ș-acoló an dat legzámen/an sta dóo săptămîn[1] ou el/la grivița/la...acoló era ...școála/la grivița/la kefereu acoló//an sta dóo săptămîn[1] la igzámen acoló ou el//cîn l-an duz dă prima dată/l-am înscris/trebă acoló că să-l bag/cîn să mi-l bâge la vizita medicálă mi l-a respins că n-áre páișpe an[1]//

să giu acás ou el/el ôa că nu mai vyine-acásă/m-an dus ou el úite la/bíetu/dom petrésou/dom costel petrésou/că-l cunoșteam că era dă la noi dîn comúnă/care-a murit acúma dîn căruza mași-ni[1] //și l-am dus [k] m-an duz la el/aveam adresa lui/m-an duz la el ș-a venit el și mi l-a băgat/mi-a făcúd dispénsă//și mi l-a băgá la vizita medicálă/și l-am băgat/ícе el: "la vizita medicálă ți-l bag/da" ícе "dácă n-o ști la cárte"/ícе "n-am ce-ț fâce"//

că era șaptezeșidónu dă lócuri și ierá trei súte dă copii sorís/și el ĩ spu [k] îi spuneam așá/cîn mă duceam la școálă că șideam în gázdă la o femeie-acoló peste o linie/dîn colo/la...la pódu grand//îi spuneam "mámă"/zî[g] "dácă ni-i reuși/cît an stat ieu ou tíne ș-am pierdút timpu p-aiîci-șá și keltuiálă îs dau vînt du pă pódu grand"/zîc/"ș-aiîc te las"//

"așá să-m faci țaț"/zîce "așá să-m faci" îce/"dácă n-oi ști"//

și b-am băgád doámnă/și dîn toți[1] el iși'ser-al dóilea/c-a băgát la/cîn a băgat în orál/dă băgá cîte șase/cîte șase elevi[1] odátă-i băgá de-i întrebá acólo știi în orál/și péntru [k] de ce-i întrebá/îi-ntrebá că cîte kilográme dă porúmb conține un dúblu/ș-a respins o sută dă elevi[1] pînă el/n-a știú cîte kilográme conține un dúblu/și el ierá-mbrăcát ca na/ [k] ca la noi aiîci-șa/ou cămășúță/ou pantalonași[1] albi[1]/ou cămășúță ou rîuuri[1]/și a intrát el/și cîn a intrát el/el ierá últimu dîn...dîn grúpa lor cîn intrá ii cîte șase/și el/a [k] cîn a-ntrebá dă prima dată/el cum știia dă la școálă/el a rîdicá mîna sus/că spúne el//și cîn a spus/a-ntrebá p-ăilanți[1] toți[1]/n-a știú să spúie/și el a spus că conține și treișpe și páișpe și cînșpe/diferă după cum éste porúmbu/că dácă e porúmbu mai uscát/conține kilográme mai puține/dácă-i mai vérde conține kilográme mai múlte/tod dúblu ála da.../ș-ápoi le spunea

[1] Într-un accident de automobil.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

acoló ăla îce "aț[1] văzú mă"/zîce/"ăsta se vede că-i mocán de la múnte"/îce "carę-a oumpărat porúmb ou dúblu"/îce "voi sîntéz núma dî ăia d-az luą cu kilográmu"//

ș-a răușít/și or[1]úne l-a băgát a reușít fuárte bíne a reușít//și l-am băgá la școálă pe úrmă/ierá ieostérn oă n-avęá dormitór//îl țineam pă úne da dumnezău/pă colęá/pă colęá/pă ooleá pînă le-a făcút apói dormitór/avęá apăi dă-i duóá de le dedęá mînoarę-acoló de le.../pînă cîn a terminát iel apăi șoțála/după ô-a terminá iel șoțála/a făcút armátă descazarmát/oă iel n-a vrut s să dúcă să steą la regiment/oă iel nu puteá să supuárte/ôa oă să vază iel oîn îi bate pă soldaț sau oînd.../oă iel dácă-i intraseră-n cap partídu ăsta comunístu/iel n-avęái ou iel/să nu hi auuzí pă ôinevá oă ôărtă pă ôinevá/să nu hi auuzít iel nic ũ lúoru d-ăsteą//ș-a făcút armáta la slátina/descăzărmát/i-ã luą și-acólo camerá și l-an ținút acoló un an//

[Era voie să fie descazarmat ?]

avęá vóie/avęá vóie oă iel avęá șoțálă făcută//și iel a făcú núma ũ an/că ierą pemerist[1] așá să numeá atúnôa/oáre ierą așá nu făôá dăoît ũ an armátă/oáre ierą școl[1]/d-avęá școl[1] d-ásteą//

ș-apăi a [1]intrát îa política ásta iel dupá ôe s-a liberát// oă iel făôá serviôu la ateliérîli griviția aoólo/pînă oîn a vin[d] vórba de l-a-nkis//după ôe l-a-nkis apăi întinde-apăi/dú-te după iel pă la-nkisór[1]/m-a luá pă míne la-nkisuáre/oă-i venea ordine dă concentráre și iel n-a [k] ieră camuflát n-avęam dă un să-l eau/și m-a țînu pă míne la póstu dă milițíe/an spălá soîndurle/an spălá cămășile la jandárm[1]/la comúnă/aiij la rădést[1]/oă ôa [=zicea] că știu dă iel//și ieu [în]tr-adevăr știiam dă iel/da cum ierą să spui ieu unde ie/mai bine-am suferit și n-am spuz dă iel unde ie//ē ! pă úrmă cum îț spui/a stat la jiláva oîn a omorît/dácă știț dumneavoástră/sau aț auuzít adicá/oă nu știu ôe vîrstă-ț hi avînd/oîn a omorî pă arĝeșanu/oîn a omorî pă gavriiel marinescu/oîn a omorît atúnôa dă...oîn venise leĝionări la putére dă-i omorá atúnj/dă...ieu mă jeleam și mă tăvăleam pă...pă toată iar-

[1] Subiectul vrea să spună teterist, adică ou termen redus.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ba p[ʃ] la jilávə/că âŋ că [=ziceam]că l-a omorî și pă el/că nu vrea să ni-l scoáță la dormitór[1] în timpu ăla//și mă jeleă și mă jumuleă și mă bătem pă toátă poiána acolo-șá/că "ᵘor îl scoáteț[1] ᵘor împușcáți-mă pă míne/că să nu [k] ieu nu mă dug d-aiîca/nu pleg d-aiîca"/mă lua soldáți/mă duc á pîn la poártă/că să mă duc. acásă/că .../"ieu d-aiij nu plec pînă nu mî-l iț ă arătá/ᵘor mort ᵘor vyiu/ ieu nu plec d-aiîca"//

ē ! și d-acî apăi l-a duz la caraṣsébeș//a făcu ș-acólo/acólo-a fos ou továrășu górge gorgiu-dej ierá amîndói în...da//acoló m-an dus și-acoló șî le duêam/le-an dus într-ũ an de paș[1] o sútă dă ᵘóuă róșii/le duêam saê ou prúne/ou nuê[1]/cu...le duêam acoló că trebuiá să mînêe/că nu mînoá el núma/mînoá toț[1]//

d-acî apăi s-a iespirát/că procéstu lui să terminásără núma ũ an ou condamnát/da după ête ș-a espirá pedeápsa l-a băgát î lágăr/ politic/la tîrgu-jiu//și la tîrgu-jiu apăi/întinde d-acî-ncólo că nu mai avea término ca să zîê că/fáce pînă-n cutáre timp/m-an dus acoló după el în nuáptea dă ánu nou [r] în nuáptea dă ánu nou/am plecá d-aiîi-șá și m-an dus/m-a apucá nuáptea în filiáș[1]/c-acólo skimbám trénu/să suiá păduki pă piêuári/uite-așá-i dam jos/uite[2] / cît am sta d-am așteptát acoló/ă luat trénu și m-an duz la el/acoló/ kar î zíua de ánu nou sosiserăm la el acólo la...tîrgu-jiu//cîn m-an dus acoló/an sta pînă la êinê/după másă că êa c-atúnê îi souáte la vorbitór dîn ateliíére [k] dîn...lágăr/cîn să-l scuáță la dormitór[3] scoáte-l/ia-l dă unde nu ie/iel nu mai ierá acólo/iel ierá triaés pă jiu la múncă//și n-ă știut//

êe să fac ?/jeléște-te/omoáră-te/că âŋ că l-a omorît//și gine un soldát d-acólo și-n spúne "nu mai l-așteptá și nu mai plînge/nu te mai văitá" íêe/"că nu ie mort că" íêe "am pornit ier[1] un grup nu știu dă cîți deținuț[1]" íêe "pă jiu/la múncă/la făcút tunélurle-álea"/săpá pă sup pămînt p-acoló//ɓaoléu !/și m-an dus și-am dormit în márginea orășului la o unguroáică/și cîn m-an duz la ia/că ierá

1 Subiectul vrea să spună vorbitor.
2 Gest cu ambele mîini pentru a arăta cum dădea jos păduchii de pe picioare.
3 Folosește din nou termenul dormitor în loc de vorbitor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şi aşa acoló/şi m-an dus cu ia/că altă párte nu ştiáŋ că nu cunoscusem/n-am foz nicodată/m-an dus şi-an durmit cu ia acoló/la aia//da cîn m-an duz la ia an zis "ieu merg la dumneata/da úne să mă culc ?/ că ieu"/zîc "sîm plină dă păduk/că uite dac-aŋ stat îm filiiaş[1] să suiá păduki pă picúare/stam ieu/cît dă strînsă iereám da tot simţáŋ că să suiá pă míne păduki/une să mă culc ?"//m-a culcá săráca p-o... p-o ládă/p-o baia la gúra sobi/ş-acolea am durmit pînă dimineáţa//şi dimineáţa m-an duz doozăşidòi dă kilométri pă jos/pă jiu/pînă m-an duz la iel/pînă une l-aŋ găsit//m-an dus c-un tren pînă la mer[1] / aşá-i zîcá acólo/c[2] mai mergá trénu pîn-acólo/d-acî-ŋcólo nu mai merga/şi m-an duz doozeşidòi dă kilométri//cîn venea furtúna pă ápa jiului/aţ fost pă jiu vrodátă ? aţ fost[2] /că iereá na.../mergám pă soseá/pă lîngă ápă/cîn venea furtúna cu zăpád-aşá dă venea.../m-apucám cu mîinile dă túfe/să nu m-aruncê jiu/aşá furtúnă iereá/îŋkipuite iera după ánu nou/atúnc iera//

m-an dus şi l-aŋ găsît acólo-şa iereá la cîrlig/cum îi zîcá iei acoló/aşá-i zîcá iei acoló/la cîrlig/lucrá la tunélur[1] d-álea//l-aŋ găsît acólo/apăi an sta cu iel dă vórbă/acólo/atúnc tamán atúnca muriseră fráte-miu ásta/ásta mai márili/górge/şi m-an dus acoló la iel şi-i spuneám:

"vez[1] mámă"/zîc "vez[1] tu ce-ţ fáce ţîie politica"/zîc "acúma uite vez tu" zîc "sâ mă pherz şi pă míne/rămîne copiii ăilánţ toţ[1]/ péntru tine"/zîc "că uite ieu trebúie să plec după tine"/

"lásă ţaţă"/îce/"lasă că toate să fáce búne" zîce "lásă/vezi-ţ[1] dă treabă"/zîce/"vez[1] acáz dă treabă şi să-m fac ú rînd dă háine gruase/să-m[1] aduc obiéle/să-m[1] aduc opinc şi háine gruase"//

acú io aveam dimiie făcută/c-aveam uoi/aveam dimiie făcută ca să-i fac lu ginéri-meu ásta/háine/fă-i apăi háină/fă-i pantalón[1]/ ia-i opinc[1]/obiéle şi dú-te dă-i du acoló dă-l încálţă ca să puată să súfere să muncáscă/pă...pă zăpádă pă jiu/că spunea tot iel că ca oă care [k]

---

1 Cap de linie la momentul respectiv. Actualmente staţie între Bumbeşti şi Livezeni, pe linia Tg.-Jiu - Petroşani.

2 Întrebarea este adresată anchetatorilor; răspunzîndu-i-se prin gest afirmativ, subiectul afirmă aţ fost şi îşi continuă povestirea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"he/he/ţaţo"/îôe/"care n-áre cu ôe să-ŋcălţá"/îôe/"să leágă ou cîrpe peste picúare şi merge pă cloţu dă gáţă" zîôe/"şi să rúpe colţu şi rămîne sînge dîm picúare" îôe "pă colţu dă gáţă"//

da úite spuneá iel/amărîtu dă iel/că n-a avú noróo să trăiás-
5 că să hi fost şi iel feriôit/oă d-aia mi-i necáz că lui îi zmul-
sése şi păru dîŋ cap cîn a fost îŋkis/şi păru ni-l zmulsése/z v-a-
rát ieu fotografiile lui/cum ieroá cîn a intrát îm puşcăriie/şi
oum ieroá oîn a ieşît iel d-acoló//şi-o stát acólo cum îs spui/doi
ani dă zîle pă jiu/la canálurle-álea/ş-apăi l-an scos/dáoă l-an
10 sooz d-acoló/iel merga mereu cu politica lui tot înaiinte/ieră pus
î urmărire/iără/şi iel s-a camuflát//ieu într-un dă zîle-apăi nu
l-am mai văzd deoît dă doo ori//îi ducâm aliménte/tót ôe-i trebu-
ia/anumite locuri/une-avea iel/...unde putea iel să trágă oa să
poátă să şi le ia/şi le lăsám acoló/da-n [k] dă doc ori atíta
15 m-am întîlni ou iel/da oîn m-am întîlni ou iel/apruape să nu-l mai
ounóso//oă să [k] lasáseră peroún/îj lăsáseră mustaţă/nu ieroá iel
cum ieroá iel/oînd işise dîn îŋkisuáre ieroá kel dîŋ oab dă tot/oum
aveá iel păru dă frumos şi cum aveá/...apruape să nu-l mai cunósc/
oîn l-am văzú la o nepuát-a mea acoló pă ráhova[2] /sus acólo/am le-
20 şinà şi-acolo oîn l-am văzút în hálu-ăla cum ieroá iel/"dă ôe mai
trăiéso ieu"/zio/"la ôe să mai trăiéso ieu s te văz ieu pă tine
hálu ásta ? oît am umblát ieu péntru tine" ş-aşá şi-ŋcólo//

ă !/a mai trecút ô-a mai trecút/a venit bombardaméntu//oîn
îm trimete biata/ásta/alicsandrina ásta/sidoroviô/o-a murit/o-a
25 fost la ascunzătoare şi toţ a plecád d-acoló şî iel n-a vru să ie-
sě "oă pă míne tot" îôe "tot ásta m-aşteaptă" zîôe/"da"/îôe "n-o
pica ie bomba toman pă míne" zîôe/"oă tot ásta că dác-oi ieşi"/îôe
"şî m-o vedea" îôe "ieu tot sînt acúma"/şi taman acoló a pioát pă
iel/şi nu i-a mai găsît ásta aleosandrina deoît [k] viotória nu
30 aleosandrina/nu i-a mai găsid decît/a cunoscú dîn háinele lui şî
i-a găsî mîna ou ôásu lîŋg-ă zîd/atît i-a mai cunoscút ia din.../
oîn s-a putút dúôe ia/că nu să mai putea dúôe nimen oa să vaz-acoló
oa să.../o-aşá aveam pe nepuátă-mea acoló s să dúcă/da nu-i dădea

---

1 Subiectul începe să plîngă.
2 Calea Rahovei (stradă din Bucureşti).

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

voie să să ducă acolo ca să cunoască ceva să...//

ș-așa că l-am pierdut și p-ăla//ăllant l-am pierdu pă dincolo/ așa c-avem din familiia noastră/tata mort/frate-miu ăl mare mort/ sotu mieu mort/to la războiu/frate-miu ăsta tot așa/ș-ăstalant to la fel/cinci/care i-avem din familiia noastră morți//

dragomir ge iuana [72 de ani]

687. C O T M E A N A

(jud.Argeș)

Culegere: 1968; GG, MM, RP; transcriere MM

codmeana

aiici a fost la mînăstire călugări/călugări greci//și...avea rob/dreb vorbin mai mult țigan/țigan rob/i-avea rob la mînăstire//atunci cin s-a...proclamat î...ăsta cun să spui/cin s-a făcut unirea cu alisandru ioan cuza/le-a luat averile la...lă călugări și le-a da la oamen/le-a mpărțit la oamen/...la ăstia//ș-așa s-a instalat codmeana/partea codmeana numai d-aiici/încuâce să numia gordunești/că iera un neam dă oamen/ tod gordunesou gordunesou și i-a răməz numle dă gordunești//acolo ie'a mai...mai situat nițăl/ da nu încă bine/ș d-atunci a rămas î statu codmeana//

iei/ [ɛ] cun să spun/și cam leneș/ș oam nèpriceput/n-avea altă meserie/primăvara-j lua sapa și pleca la munci/la...spre pites sau mai dăparte/sau să angaja la boier/ pă vlașca/la...bărăganu/une luera...pînă tuamna//tuamna dacă venea cu ceva ban/bine/dacă nu/ tuată iarna...căpătă sau...murea dă foame sau...//n-avea une să lucreze/că n-avea [k] nu iera fabrică nu iera nimic/nis pădurea nu iera să taie ca astăz//dar i după [r] după ce s-a instalat fabrica ș-a plecat oameni la munci acolea apăi...s-a ndreptat...comuna//

cozmescu traian [76 de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţeră o vînătoare

ţeră o vînătoare dă...ădăvărad dă lup[1]/cu gonăc...//şî...ţo stetoam lîngă ũ fag/pitit sigur/trebuia să nu mişc/nu nimic//ş-auz vecinu meu dîn stînga/"atenţîie !"//întorc oapu/lupu la zece paş[1] dă mine//"a !"/ce ţeră să-ţ fac ?[!]//n-am myişcă dă fel/da ţel ţeroa atent acoloo dă une venise vorba/şi ţau pusca binişor/pac !/dau une/oade...să scuală-ţ mai dau une/şi trece pă lîngă mine ş...oade ou...într-um pîrîu//ne-an dus acoloo/l-an găsît...tod viu/nu murise/ş-am mai tras ĩ ţel acoloo ş-acoloo l-am omorît//o lupuică ou... şase oăţăi•[k] şase pui/ĩ ţa//

al doilea/ai cu partea d-aici[1]/tot aşa la o vînătoare/da vara// a ieşît ĩ lupu şi cu...lupuioa/amîndoi odată//ş cîn s-a oprit/ţo am tras ĩ lup oă ţeră mai voinic[!]/cîn am tras ĩ ţel/uo kerlăţitură dă s-a auzi la...doi kilometri/că [k] cum kerlăţe un coine//şî s-a repezît ĩ ţa ş-a luat-o ou gura ş[1]...a trîntit-o ş-a [k] s-a dus pă ouastă aooloo//da ţo dă frică n-am mai zîz nimic[!]/mă-noaieră //p-ormă a venit bătăiaşi/şi le-an spus/ne-an dus ş[1] l-an găsi mort/ şî p-ala//da pă ţa a trîntit-o oă ţo...puteam să mai dau ĩ ţa/da m-a lua rău/că cîn an dat ţo/s-a repezît ĩ ţa/a luat-o pă ouastă jos ş n-am mai putu [k] n-am văzut-o să mai dau ĩ ţa//o [k] puteam să dau să...o ranéso şi pă ţa/sau s-o omor//da nu e periculos aşa cun spune oă să repede la om/nu !/nu !/nu e//aţa e bazme vînătoreşt[1]/dă/ să repede cîn ţe/oa ş-un cîine dăoă ţe-ncoltîte dă tuate părţile să repede să tăsă/da !/dac-ai dat ĩ ţel...//

[Acelaşi]

am crescu doi/ũ fată ş-um băiat

am cresou doi/ũ fată ş-um băiat/c-îi povesti ţo domnişoarei[1] //fata...ţe luată dă la sora lui/o-a avud mai mult[1]//băiatu luad dă la sora mea/băiatu l-an luat ţo nainte/băiatu s-a făcu mare-a pe-

[1] Se referă la discuţia avută anterior cu una dintre anchetatoare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

treoú răzbóiu/...șī...a plecát/s-a-nsurát și...acú ie-m buourésț[1]// fetița aș făcút-o [k] ă luát-o dă doi ani[1]/ași cresoút-o dă am făcút-o dă optișprezèce ani[1]//ș-a venì maioă-sa dă la costánța ș-a luát-o/... a dus-o în costánța și to sìngură sînt acú//îi făcúsen ș-io țolișoare-i făcúsen tot ôe trebuie oă zic/"io n-aș să mai văd și n-am atîtea zîle ca să mai trăiesc să...îi fac/să-i fac și io dînăinte"//

à pleoá núma cu rokița pă ia și țuálli ii le-an trimés îm puóștă//

[Și a mai venit pe aicea ?]

n-ă mai venít//n-a mai venít/nij n-a mai da p-aiîc[1]//

[Și băiatul mai vine ?]

níj băiátu n-a mai [k] nu mai víne//a venít o sìngură dátă... băiátu/cu nevástă-sa și...ne-a...prepús că noi să ne fâcem áltă cás/-am muncî și noi o grămádă dă timp întîi/ne-an luat cam mititei soțu l-am luat númai dă optîșpe ani[1] ș-io mai máre ca iel ou trei ani[1]//și ...n-ăm putú să fâceì casă dooandátă máre/am trăiit în áea vo cîzva ani[1] și[1]/ași făcú și noi casă//nu/oă noi să ne fâcem áltă casă...ș-acólo să stea ieși și noi cê-avém...să víndem nevésti lui//așá al meu s-a supărá zîce "io unde-am să mă duo ? mîine poimîine...tu stai îm buourésț[1] aiîca...tu ai să vinz...și áre să rămîie pustiu aôi"// așá iel s-a supărá și n-a mai da p[1]â la noi//

stáncа mariia
șaptezeó[1] [de ani]

[Testul]

aducăm úmă...du pă cuástă/adunám bălígúță dă cal...șī punem [k] amestecám ou pămîntu ou úma áia oă [k] nu pămînt oă nu ținea ou pămîn numai úmă d-áia dă să olivisăște ia/să-ntărește bine//șī... dup-áia intrám cu picuárli...[!] î iel șî-l zobiám/șî-l frămîntám bine/l frămîntám îl frămîntám/și-l punem p-o brăzcúță//așá îl făcăm așa frumos[1] îl punem pă brázdă...și/...îl punem afără pă doo oărămijuáre/pă vátră/...și făcăm turtioă//punem dădăsup foi dă nuc// [Aceeași]

[1] Arată cum aranja pământul: movilițe - movilițe.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

făcâu núntă

să ducă la hóră fáta ou.../mai múlte féte//și-j găsá acólo um băiad dă la hóră/...venă la taiă-sa-acásă/...vorbă cu taiă-so/

"úite...la ôa-am veni noi"//

"noi ascultăm dácă ne-ntrebáț"/spună tát-al féti//

zîce "noi an veni" zîce "în căsătoriie/să ôérem în căsătoriie pă fátă"//

"bine/...așá să fiie ! cîn să așezăm dă núntă ?"/

"în outáre timp"/pună un término la...pátru săptămîn/la dóo la o lúnă/la ôî șas săptămîni/sau d-acúși...pîn la tuámnă//și...dup-ăia făcâu núntă/să luau acásă/cáre pută să trăiáscă trăiá/cáre nu .../o ținá dóo trei luni și gáta/du-te la táo-to-ndărăt// [...]

sîmbătă...să făcă [k] să zîce la noi că ie fedeleș/sîmbătă sára//dimineața să ducău fețeli la brad/făcă brad/fețeli făcă brad.../ cáre vină ou coșulețe...cáre.../ou servîce/diferite/...și așá//

[Și pe urmă, după ce făcea bradul ?]

după ôe făcă brádu/să ducău și jucá brádu/după ôe jucá brádu vină la bisérică/s să...ounúne//

[Aceeași]

așá ne-am luat

nij nu mă gîndeam c-ă să-l eau/...absolúd nij nu m-an gîndi niôi [r] niôi um piculeț//mă gîndean "duámne" zîg/"dac-ar zîce ăsta" zîc "că să căsătoresou iel/i-aj da úna la cap"//tôe aveam băiet/nu jucăriie/mă jucá-n hóră ca...ca pă muărtea//

și...az așá/mîine-așá pòimîine-așá/...ven [k] tod vină pă la noi mă-sa/máma băiatului//

"tu vrei să te fac o nóră ?"//

"și...nu știu/dácă vrea táta și máma/bine"//

ne dúcem cum ierám noi atúncă/ne dúcem la múncă.../pă su deal așá-i zîcam pă...pă la o...[k] pitești în coló/ne ducam cu sápa la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

spinére//[...] şi oîn̦ v^{y}iu̦ înapói/găsăso o sorisgáre la...táta//

ôe "na"/mi̦-a zîz mi^{i}ne/zîôe "na sorisgárea...ásta" ôe "vez dă únde e"//

cîn mă ui̦t/i̦el lucrá la...brutăriile la pitéşt^{i}/i̦el cu brutăriila s-a ocupát pîn̦ la un timb/d-aôiia-ŋooló...//ôitéso/

zîôe "mari̦o dácă vrei̦ să te oăsătoréş ou mine"//

i̦o-i̦ spui̦ táti/zîo "tátă" zîo/"úi̦te ôe vrea ôúfu̦-ăsta" zîg "dă oopíl"/zîo "ôe [r] ôe fac i̦o cu copílu ăsta ?/i̦o nimí ou i̦el" zîc/"i̦ei̦ sîn̦ săráô^{i} lip^{h}íz" zîo/"n-au̦ dă niô únili/nu nimioa"/zîo "ôe fac i̦o ou i̦el ?"//

zîôe "treaba ta" zîôe/"i̦o ţ-an̦ spus să nu zîô^{i} că nu"//

az aşá/mîi̦ne-aşá/pînă ne-ã̃ lu̦at//an̦ stătút un an dă zîle nèounát că nu vrea să-i̦ dea [k] să-i̦ liberéze lui̦ ī áctili dă căsătoríile//ş^{i} aşá ne-am lu̦at//şi trăi̦im pînă ástăz^{i}//

[Armata o avea făcută ?]

dă únde !/dácă i̦erá dă ^{u}óptîşpe an^{i}...//m-a lăsá cu máică-sa acásă ş-a plecát/şi ou ôîn̦ş copíi̦/cu fráţî lui̦//

[Aceeaşi]

i̦o fao săpún

fáôem î/púnem grăsimea...fáôem leşii̦e-ntîi̦/leşii̦e dă pelín o-aou̦-a i̦eşi pelínu vérde/şi...turnăm leşiia în ī grăsime//lăsăn̦ să f^{h}i̦érbă niţălúş pînă cîn̦ să mai îŋgru̦áşă/i̦ō-n opt ^{u}óre i̦e gáta săpúnu la míne/da úneli fáôe oîţe dóo trei̦ zîle/da i̦o fao săpún aşá dă gros [1]/cum sîn̦ mîi̦nile méle dă buru̦án [2]//şī dup-áia/după ôe f^{h}i̦árbe i̦el mai̦ bíne ou leşii̦e/d^{u}pă ôe terminăn̦ dă f^{h}i̦ert turnăm...leşiia-n sódă oa să nu [k] /oă să úmflă rău̦/cúrge pă foo//mi^{i}ne-ntr-ũ̃ an i̦erá să mi s-aprinză cása diŋ oau̦uza săpúnului̦/s-a umflat/şi s-a ridicá flăoăra-n sus/da//şī púnem leşiia péste sódă...o lăsăn̦ niţălúş să mai̦ topeáscă ş^{i} punem cu căníţa cîte niţîoă cîte niţîcă cîte niţîoă/pînă cîn̦ terminá cîte kilograme avém...^{dă} sódă sau̦ dă grăsime// şi...pînă să-ŋgru̦áşă mesteoăm merău̦ merău̦ merău̦ merău̦ merău̦/pînă să

[1] De-o palmă.
[2] Indioînd grosimea săpunului, şi-a văzut mîna murdară.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fáĉe săpúnu//dup-áia după ĉe să fáĉe/îl l^{u}om şi-l púnem la rĕĉiálă şi dimineáţa-l tăiém//

[De unde ştiţi cînd se face ?]

păi oum să nu ştiu/că să ia pă băţ/fáĉe pă băţ şi...muiém o cojiţă şi-l puneţ la rĕĉálă şi fáĉem aşá [1]/fáĉe sclăbúĉ/dacă fáĉe sclăbúc ĵ/înseámnă că ie fiert/ie bun/bun dă luat//ş^{i} io dimineáţa întòdaúna/io-ţ ziua ailánt-aţ spălá cu iel/aşá-m iése dă bun//

[Şi ce rămîne dsdesubt... ?]

iéstə...îi zîĉem vréĉe//spălăm scíndură cu ia/mai púneţ la spălád la rúfe/púnem puţinícă/...

[Şi ce rămîne la fund, mai rău, tot vrecie ?]

nu/áia iéste...ĉenúşa/ĉenúşa o dăm ĵ înĵcólo/^{o} lăpădăm...áia/că nu ie búnă/n^{u}ma ĉe ie mai supţíre//

[Aceeaşi]

máma mea a murít^{c}

máma mea a murít/ia s-a spălá^{t} sínĵură...pă cap/iā...ş-a făcú toáte lúcrurle ieí ia s-a-mbrăcát/ş^{i} io plec tot aşá/pleg la métri/că făĉám métri cu unkáşu//

ş-io-i spui "măi mámă" aveám o scroáfă rea/"măi mámă" zíc "să laj" zîc/"că dau io la scroáfă"//

cîn viu io o găsésc/să pieptănáse/să...făcúse nu ştiu ĉe să primenise culcátă-m pat//pui şi fac mîncáre/iau mî [k] niste cárne pui acoló-n tigáĉe [k] în cratiţă pă foc şi/...víne şi unkáşu mînĉăm/ia n-a putú s să mai dea joz dîm pat//i-am pus acólo pă farfuríia ieí îm pat/şi noi ne culcăm//da al mieu/unkáşu mă dăştiáptă/

zîĉe "măi mătúşă"[k]nu-ţ zîĉá mătúşă/"măi femeíe" zîĉe "ia dăştiáptâ-te tu/vez ĉe zîĉe mă-ta"//

ia mă strîgá pă mine/nu-ţ zîĉá mariţo-ţ zîĉá marine/"măi marí-ne !/...măi marine io m^{u}or mámă !/^{io} mor^{i}"//

ş^{i} m-aţ soulát/cum m-aţ soulád gáta/a şi murít pînă dimineáţă//

[1] Îşi freacă palmele una de alta.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţeráˌ aşá pă la...dóo dîn nˌóapte/...a murít//

táta tot aşá a murít/tot lézneˌa muriˌda ţa a muriˌsăráca..✓ n-a supărá pă nímineˌa//

[Aceeaşi]

m-am kinuíi/ĉe să fac

ţel venise dă la bucureşt^{i} atúnĉa/şî-n spuneˌa/ţerám înşărĉinátă cu fáta careˌo am/ş-aveˌám băˌátu cáre mi-a muríd...a tréţa zî după ţel/ţerá bolnáv dă gîlj dă vărsát//ş ţo plînĝánˌdă copíi sára cîn ã̃ yin^{t}/

ĉ́ícă "măi tá^{tă}" ĉe/"ţo nu mă mai dugˌla bucuréj^{i}" ^{ĉ}ĉe/"ţo stauˌ acásă" zíĉe/"că mă dugˌla métri c-a veníˌgréc^{i} s fáĉem métri aţíĉa" zíĉe "la pătru lu ^{i}isícă/la dom bărbuléscu"//

"āolˌóó" zîc/"păi dumneˌatá te-ai pomení ^{cu} cîntáru-m mînă" zîc/"te duj la maiˌ îm pădúre ?"//

ĉe "mă duc că" zíĉe/"plec dimineˌáţa d-acásă/^{i}z las lémne tăiéte viuˌ sára cu lémnu" ĉe/"ştiu cum plec ^{s} ştiu cum vă găsăsc"//

da ţo nu vreˌam//an durát aşá dóo săptămîn dă zíle//n dóo săptămîn dă zíle/^{b}aiˌ c-a veníˌtímpu ş-a plecát//şî/cîn a plecát/mă trimíte la o cumnát-a meˌa/

^{z}ĉe/"du-te la cumnáta floáreˌa să-z deˌa săcúreˌa şî căĉúla a lu néneˌa" a lu fráti-săuˌ/^{ie}l aveˌá pălárieˌ//

áţa cîn miˌa da săcúreˌa "să nu maiˌ [k] să nu rúpă săcúreˌa" ^{z}ĉe/"că-ndărăd dîm pădúre nu maiˌ v^{y}íne"//áţa ştiţá...să scuáţă pă satán^{a}/da//

ş-ţo cîn viuˌ în deĝerá/ş^{i} stătúiˌ pă lîngă sob-aşá şi veníseră tos să pléĉe la metri pátru ĩş^{i}/

^{zi}ĉe "ĉe zísă ?"

"úiˌte"/zîc "a spus să nu-i rup^{i} săcúreˌa/că-ndărăd dîm pădúre nu maiˌ viiˌ"/

"ēiˌ" ^{zi}ĉe "^{h}íir-ar a ăluiˌ răuˌ" zíĉe/"n-o aveˌá ˌea vo gúră sˌáacă ?"//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

zîc "ar f^{h}i să nu te duc"

"păi" îe/"mă duc să iau îm primire şi v^{y}iu acásă/nu spel^{i} az" zîîe "ş să spel^{i} míine/că ie...s-a porni bárburile/ş-aven cop^{h}íi"//

zîg "da" ba ic după î-a plecát iel/n-am ascultá/m-an dus ş-am luat ápă ş-am pu să spăl//şi mi-a făcú dumnezău c fuáme máre/ierám însărcinátá ou fáta ásta cárg-o am/şi.../am făcút cloácă dă tocán-acoló ş-ōm puiişór ^{df} mămăligă-n tigáie/ş^{i} io-am mînoát//d^{u}pă îe mînoái m-apucái să frămîn ţoálle álbie s le spăl//

şi víne un...cúsoru-al miu îícă/"mîţo" îe/

"áoleo" zîc/"îe-a făcú dum^{i}tru-a murít"/

"e" îe "dráou-s spúne ţíie" ^{i}îe//"ia c păturá"[...] îe "că mă du să iau cărúţa d^{i}la náş-tu górge melôéscu/să mă duc să-l lom" îe [k] "sáni^{i}e"[...]

cîn m-an dus iel ierá mort//m-ă jăli naiintea lui/m-am kinui/ îe să fac/mort//l-am adús acásă/l-an ţînú nóc zîle mort îm pat/pîn-a ven^{i}t órdin dă la prúouróru că iel n-a avút îártă cu nímin^{i}//atúnîa mi-a...[k] m-am porni la groápă/^{i}i s-a porni lăcrămi/aşá mor la nóc zîle//ş^{i} ic/acoló la mormînt am înîepú să dau cu bolován^{i} în gámen^{i} /să nu-l îngroápe că e v^{y}iu/că dă îe plîngе ?//

gámeni îe "te legăm"/

^{s}îc "ómu miu e vyiu/dă îe plîngе ? plîngе iel la nóc zîle mort ? nu e"//ástă...a fost amorţít în zăpádă//şi kar aşá a fos că cîn s-a duz la tămiiá dimináţa/a a^{u}uzít zbierînd în..mormînt/fe-méia ^{a}şá cînd a venít/a veni prea tîrzíu/^{da}oa m-an dus acoló n-am mai auzí nimíca/i-a lua graiu//

şi ă rămás aşá//^{h}ai că dimineáţa-m gáre şí băiátu//îe să fac ic ? plîngе kinui-te//m-an dus îmorm [k] iau şí lui dă mormîntáre cop^{h}íului n^{u} ma avéam ban^{i}//avéam cloácă dă purîelúş/purîelúşu-á-la...ní l-a lua cumnátu-nu-ála mai.../l-am vîndú ş^{i} l-am îngro-pát...mă duîán să tîrgui dă mormîntáre ş^{i} dam búnă d^{i}m^{i}néaţa la gám^{eni} nu mai ştiiam/ierán zăpăcítă//

îe să fac ? ă rămás síngură/cásă nu-avéam neam/avéam o coşá-re/..puneá váîili piîérîle pă ea ^{zā} mînîe coîén^{i} dă sus ş^{i} m-am pomení cu p^{h}iîéárle váîilor în cas să-m^{i} omáre cop^{h}íi-m pat//ă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

rămás aşá//aŋ ştătú pâ iş pă colŋá pînă primăvára/primăvára...ŋe-
ráŋ cu búrta la gúră nu maŋ puteán/ôe zíôe górge milôéscu/

ôe "măŋ f^{h}ínă" că mŋ-e nas/zíôe "ŋa pă niculáŋe búşu" zíôe/
"că n-aŋ ôe fáôe" ^{z}ôe/"nu maŋ víne dumítru costóŋ să-z maŋ arînŋás-
că copíŋ să-z maŋ botéze p-ála dîm búrtă"//

am făcút aşá/am luŋa pă niculáŋe búşu oum a zîs...górge mil-
ôéscu//

maríŋa búşu [71 de ani]

[înmormîntarea]

dúpă ôe a murít/ŋ-a luŋa lumînárŋa l-a scăldát/ôíne să priôé-
pŋ-acólo oa să-l scálde//şi dup-áŋa-l păzăşte treŋ zíle ş treŋ
nopţ^{i}//víne pópa/^{i}i fáôe d-ále luŋ pomnéţ^{i} ^{i}i fáôe ôe-ŋ trébuŋe
pománă/şi...víne pópa şî-l ŋa/l ŋa pópa a treŋa zî//cu lúme mulţ
cu mormîntáre-l dúôe la grŋápă//după ôe víne strînŋe i^{i} d^{u} p-acoló
cízva ŋámen^{i} d^{u}pă oum áre posibilitátŋa//strînŋe cízva ŋámen^{i}/i^{i}
ŋa ŋa másă/le púne mása şi víne şi pópa ş^{i} ôitéşte-acoló/dăzlŋágă
mása şi.../dup-áŋa plŋácă fiŋecáre la ŋel acásă pópa ŋar acásă//
şi rămíne pîn la şas săptămín^{i}/că aŋiô să dă túrtilŋ-aşá să zíôe/
pîn la şas săptămín^{i} rămíne/ştiţ stăpínu mórtul^{ui} cárŋ-a murít...
ôinevá acólo/şi rămíne şi...fiŋ dă túrtile pîn la şáşe săptămín^{i}/
la şas săptămín^{i} fiŋ dúôe stílpu-acoló la grŋápă la mormîntáre/i^{i}
fáôe ŋar pomănă dă şas săptămín^{i}/şi víne pópa acásă ŋar fiŋ dăzlŋá-
gă másа//şi atíta/a termŋná cu mórtu s-a dus a ^{i}ntrá sărácu//

górge filcftéŋa

trèŋişápte dă an^{i} născútă-n trèŋişúnu

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

688. R A C O V I Ţ A

(com.Colibaşi,jud.Argeş)

Culegere: 1968; GG, MM, RP; transcriere: GG

ne ocupám cu grădinăríia

fiecáre îj lucrá bucáta luí/ş-o...o-ŋgrijá/o bălígăreá/ cu- ŋgrăşămínte/ş care mai dă káre făcá púţurĭ/roţ/cum ĭereá atúnca péntru...ierigáţiile/învîrteám cu cálu/şĭ care mai dă káre.../

[Sămînţa unde o puneţi primăvara ?]

acás-aiícă/răsálniţili//

[Cum faceţi ?]

[!] păi cum să dăsprimăvărá/pîm martii ierea fiecáre gospodár/care mai dă káre ca să...să facă răsálniţe// [ɛ] făcám niste gropĭ/le umpleám cu bălígărĭ/...ă sămănám/le-nvăleám/

[Cu ce ?]

le-nvăleám întíi cu niste bălígár mărúnt/pă úrmă cu rogojínĭ// cu rogojínĭ/cú ţeále/cu̯ ce/[k] cu cartéane/şi le păstrám zi şi neápte ca să creáscă-ŋ condiţiúnĭ/să nu să táie/să nu ĭintre cineva să le mănînce/să le...să le bruméze/ĭ cînd ierá sóare prea táre le-nvăleám/le...ĭ fhíine ierea múncă/pînă le ridicám//şĭ p-órmâ neapucă̯ şi le prăsădeám/...la lúncă/undeaveă̯ locurle-acólo// ş-acoló iar aşă káre mai dă cár cu ambiţiile ca să...să áibă únu mai mult ca áltu şi mai frumeásă/...p-órmă mi-a rămás soţiia síngură că ieu am ĭintrá la póştă//am făcú vro tréizeşidòi dă anĭ ca factór poştál//şi...únu muncám...ieu muncám ĭ félu meu/la póştă/ la grădină/o zi líber ş-úna... la servíc/şi soţiia făcă gospodăriia ş-acásă/şi plecá şcu zarzavátu-ŋcîmpulúng/bran...//

costantín róbea [78 de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

m-a trînti ʃaréta

aʃá ʰoocupát cum vă spuɨ ɨo dumneavoástă că ɨeręám ocupáț ou grădínă/ș cu ɣámen[1] la...lúcru/ʃi ...tǫámna la prúne/o-avęám prúne nu ʃtɨu îe/ș-am plecá cam tîrzíɨ niț̆ăl// [!] ș-ă ᵇămát...cáɨi...dîm prăsílă/ș mă duc aɨíîa pă...naț̆ɨʰonálă să mă duᵍ la ʰofíîu [poʃtal]/ s-a sperɨát ɨápa d-o...maʃínă//ș-acólo [!] ɨéręá niʃte láour[1]/niʃte bălț...ɨizvǫárę-aʃá...ʃ[ʃ]...a făcú la dręápta//an țînút ɨo oît an țînút/ș-a rupt î hățu dîm pártǫa stíŋgă/ș m-an dus acoló/acoló... n-á vru să ɨintre cálũ ápă/că ɨeręá bálta máre/ʃî m-a răsturnát ș-a venít ʃaréta pă míne//a sărít ǫámeni dî lúŋcă/că ɨeręáɨ la lúoru/ ș-a tîríd dă míne/m-a scoz la márĝinǎ/ē [!] ăla a ˡᵘ martalógu[1]/îi-nevá dîn ǫámeni dî lúŋc-a lɨa ʃaréta/s-a duz la ofíîu/-a venid d-a-coló controlór[1]/inʃpéctor/dirîĝínte/ou dóo treɨ ʃarétę-a zîs că ɨeɨ mă prefác/pǫáte că nu vręaɨ să mă dug la ofíîu/că îíne ʃtíɨe ôe am/ ʃî...cîn m-a văzúd/

"duîéț̆î-l dómle la ʃpitál" ôe [!] //

[ʂi unde v-a lovit ?]

păɨ m-a zdrobid maɨ mult aʃá/nu m-a lovɨíră/că am căzú pă moálę-acólo/î lac [!!] //

[Acelaʃi]

[Cînepa]

o punęám la oîmp acoló/la úrmă oînd o lăʃám ș să oǫáoă̄ ō... ouleĝęám îe ɨeręá dă să coîá ʰodátă/la úrmă o ouleĝęám p-aɨlántă ș-o făîęám î grămádă ș să cǫácă sămínța/îɨ făîęám [k] lɨam sămínța ș-o păʃtrám péntru la ánu/o punęám/duîęă la lac ș-o topʰɨám/ʃɨ la úrmă o...avęám aʃá niʃte blăn ș-o melițám dă rămînęá numaɨ fʰíru// îl... [ɛ]o pɨeptănám/ș la úrmă o torîám/o coîęám/dă să făîá dă...

[Pe fus o coceați ?]

nu/o făîęám jurébiɨe/...aʃá niʃte jurébiɨ/ș le punęám ũ rînd

---

[1] Subiectul se adreseazǎ riului care asista la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dă ôenúşă/ş-ũ rînd dă jurăbiĭ/...ş pînă [k] le ooĉám pînă oînd să răĉá álbe//

[Şi pe urmă ?]

la úrmă lē-nsăpunám/ş le punŋám şî ou săpún//ĭáră...tot aşá le ooĉám într-ũ [k] pútină máre/şî lē...la úrmă o lucrám//luam bumbác/şî bătŋám îm bumbáo//care maĭ avŋá/dă nu-avŋá posibilitáte dă bumbác făĉá dă tort în tort/făĉá prosŋápe/féţe dă mésē/...féţe dă fultúĉe oă de !/atúnĉa nu ĭerŋá oa aoú/atúnĉa ĭerŋá lúmea sărácă//

véta andréĭ
şaĭzéc [de ani]

zarzavátu

zarzavátu úĭte nŋ-aŋ oanoní cam prost anu-ástă/c-am udád dă nŋ-am...nŋ-ã zmintít//

[Dar cum le puneţi ?]

îm februáriĭē fáĉem râsádniţa...oáldă//dúpă áĭa [ɛ] semănám la vro doŭ sấptămîn dúpă ĉe fáĉe răsádniţa cam [k] adícă o lăsám s să-ŋ căĭzáscă /şî dup-áĭ sămănám//şi pin apríliĭe/scŋátem răsádu d-aoólo dă unde l-am semănát/şi repioám/lă...prefabrioáte oa să... să putém să dăm o recóltă maĭ búnă/şti/oa să...

[Cum repioaţi ?]

le scŋátem dă undŋ-am sămănát/şi sădím aşá/-n...în altĉevá care éste cu platformă cu ĝŋam pă sus/oa să ápere ĝéru/să ápere... vîntur/ástŋa/ş-ápăĭ dup-áŋa le scŋátem d-acólo/şî le sădím î lúŋcă/ádioă terénu oáre...urmŋázá ardéĭ/róşiĭ/ĉápă/dă tŋáte praz//şi pînă-m prezént noĭ l-am [k] lŋ-am menţînút acúma aşá lŋ-am menţînút ou braţîli/că am pus um motór acúma cáre tráĝe ápă dî rîu/da tótuj nu oaparám...tŋátă cultúra oáre trébie udátă//şi maĭ luorám şi manuál cu mîna/da//

ţupa domnioa
pàtruspátru [de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

úite și ieu cu fata mea

úite și ieu cu fata mea/ā/oîz băiet/ a sperát d-aiij dîn co-
múnă dă la mine/oă și mi-a zis/și paioă nu să lipeá dă mine dă loc/
paioă nu mi-ereá nimica-n față...așá/că zig bă că nu sîn gata/bă că
la teámnă/bă că nu știu ôe/ăla că-i așá/ăllant că ie pă dîncolo și
...a venit únu oárē a lucrat în uzină și pă fată n-ă cunosoút-o/
însă bărbatî-mio îl cunoșteá dâ vrun an dă zile//și un frate-al lui/
zîce "nea țupă"/zîce "miie-a pláce dă fata dúmnea oástră/oum
să facem" zîce "să...i-o dăm lu nistor ?"//și p-úrmă iel vine-aoás
și spúne miie și...
"ioo" zîce..."ieu daoă ie oázu să-m ia fata/ieu vreau/oă-l
cunósc oă ie băiat liniștit/și ouminte"/și nu știu ôe//
ieu zîo "tioă" da...ieră um [k] prost oă ieră primăvara/zî
"nu/ie imposibil oa să facem noi aoúma/și facem la teámnă/nu acú-
ma/dacă vrea s-aștépte pîn-atunôa"//
"păi oum să facem/oum să facem ?//și întreab-o pă fată dacă"...
că...ar hi văzút-o acólo la múncă únde munôá/"întreab-o daoă...nú-i
síntem oóntra/daoă vrea bine/daoă nu/nu hi-l bag pă gît"//
și...oînd s-a cunosoú prima dată ieu/ieu zio î "e gêto/oum
...zic ?"//m-a dus și pă mine...la um bal oa să-l cunós și ieu/și
nú știu cum mi s-a părú miie/șideá p-ú soáuun...oólo-ntr-un oolț/
și miie mi s-a părút prăpădit f/așá nu știu oum f/și...
zig "mámă nu-m pláce"...î-am spus io fóti//
zio [k] ia dă oólo zîce "vai de mine mămioă/daoă talioă cunós
ôevá pă lumea ásta"//
zig "dă ôe ?"/ieu știu/și s-o cumpăr și să...áș//și după áia
...ieu.../oînd ma m-am împreteni ou iel/mi să părea/o dată mi s-a
lipi dă mine/dă n-am putút [k] așa bine-l iubeam pă iel/dăcît pă
ea//și ôe să vă spun/că...a sosi timpu s-am făcú nunta/ne-a asoul-
tát s-am făcú toamai în ianuarii-am făcú nunta...[r] î ianuarii-am
făcú nunta//și iera șofer iel//și au stat împreun-amîndoi un a
și patru lun/și-a dad d-un necaz/ă omerît o babă cu mașina/nú din

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

voi̯a lui̯/nu/a fost...

[Cum s-a întîmplat ?]

úi̯te la o cúrbă/fo̯árte strímtă/tógma îŋ comúna lui̯ dă únde er[a] i̯el acólo [a] fos pă la părinț[i]/și i̯el î...la cúrba ái̯a bàba ásta a foz la fîntînă și n-á foz dă vínă bába/cît áltă femé̯ie//femé̯ia ái̯a l-a kemát [k] a mai̯ kemát-o-nāpói̯/și i̯a lăsáse găle̯áta o[u]-ápă níc[î] îm mijlócu drúmului̯/níc[î] pă márg[i]ne/cam așá//și i̯el cînd s-a aplecát [k] i̯a cîn̯ s-a dus s[ț] i̯a găle̯áta/băi̯átu n-á oprí maș[í]na a zîs că i̯a i̯a găle̯áta și-[j]ved dă drum/și"i̯eu îm vāz dă drúmu mi̯eu//i̯a [ț]loc să me̯árgă drum drept/a făcút pas îm fáța mașíni/și i̯el a...a pus frîn la maș[i]n/da...a dat-o și peste cap/ș-a omorît-o ș[i] pă ge̯a//și-a făcút îŋkisoáre̯-a făcút îŋkisoáre pîn-acúm în decémbri̯e/un an și șápte luni a făcút//îi dădúse trei ani jumătáte//l-am așteptát/ne̯-am purtá cu pakéte după i̯el/ne̯-am...ținút așá cum ...ca ge̯ámen cum să cáde cum să spúne vorb-ái̯a/și...acúma a venít//[a]cúma lucre̯ază în uzína véke/a intrát ca mecánic la-ntreți̯nere la strúŋgur[i]/nu mai̯ i̯e pă mașíne̯//

[Aceeași]

pîi̯ne̯a

avge̯ám uŋ cuptór dă cărămídă-ŋ cúrte/așá de-ŋcăpe̯á zéce pîi̯n[i]// și pune̯ám i̯ făi̯ína într-o copái̯e/și plămădge̯ám drójdii̯a/cu ápă căldúță/pune̯ám sáre s-o luam...la bătái̯e//o bătge̯ám pînă cînd o simțám oă s-a frămîntát/ș-o lăsám să cre̯ásoă//după ce crește̯á/o-mpărțge̯ám așá p-o blánă/...pîi̯nili care le formám noi̯ și le unĝám așa cu ápă căldúță pă dasúpra/și...le băgám pă toáte-odátă îŋ cuptór// și...mai̯ umblám așá pîn ele-acólo/care i̯erá mai̯ îm fund le trăĝám mai̯ îm fáță/mai̯ le mișcám acólo/ș[i] le mai̯ stropi̯ám o dátă cu ápă// [ɛ]făcge̯ám ũ gomui̯óg așá dă cîrpă curátă s-o mui̯ám în ápă și stropi̯ám așá p-acólo pîm pîi̯n[i]//nu știu dă ce venge̯á pîi̯ne̯a mai̯ pufge̯á să și mai̯ ținge̯á mai̯ múlte zíle cînd i dideĝám cu ápă pă i̯a//

[Aceeași]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la ánu nou

la ánu nou ne strînĝem féte băiéț'/ne strînĝem î egzémplu ánu ásta a picát î duminică/sîmbătă seára spre duminică/că ie și zíua mea/éste sfîntu va [k] vasilica...ie zíua mea și náșa n-a vru să-ț zică vasílica/c-a zîs o ie núme urît/și mi-a zis ica/și ne strînĝem î féte cu băiéț'/și dúĉem și noi î cozonáĉ î ĉe-avém/cárne dă porc/fáĉe sarmále/fáĉem mîncáre și víne și băiéți mai pă seară-așá/că víne cu vin/cu țuică/și...fáĉem acólo la ánu nou/iară la dóosprezèĉe neáptea cînd î tréĉem pă șaizeșiunópt/iése [k] úni trag cu púștile/úni sînt cu buhái din ăla că vin copii cu plugușór cu...și ne dúĉem î/stăm acólo pînă la dóosprezeĉe neáptea cînd tréĉem pă ánu állan ne dúĉem î [!] ne sărutăm cu băiéț/cu féte știi că tréĉem pă ánu állalt//și...ne fáĉem pînă dimineáța//și dimineáța mérĝem acásă/și...iară dă ánu [k] dă sfîntu iiunon cînd éste/[k] sîm băiéți cu iordánu prî sat/și merg băiéț' prî sa și cîn te duĉ așá cu...la noi aiíca cu colívă sau oréz ĉe fac/víne și te ea așá dă urék și te ridícă sus la...biséric-acólo/la...sunt...frumós aiíca la noi//

mărĝéscu vasilica
dòozeșiunú dă an'

părinți nu vreau să-l láse

părinți nu vreau să-l láse să-l...ia pă fáta ásta și iei aveau drag mai naínte/dă vro doi an' dă zile/

[Fratele mai mare ?]

dă ăl máre mărĝéscu dumítru/da//și cînd î să duĉáu/să vorbeau și iei cu váĉile na ! amîndói/și î într-o zi víne "mámă"/zíĉe "mă m-am [ɛ]/mă-ncăsătorésc"//mica e-a spus/z'ĉe "treaba ta" zíĉe/"da" ĉe "te căsătoréș' cu armáta nefăcútă ?"//

iel zíĉe "mă căsătorés"/s-a căsătorít/a făcú núntă/și vinerî [k] símbăt-a plecát iel militár'/și sîm[ɛ]vinerî [k] símbăt-a plecát î iel militár'/și sîmb [k] vinere-a născut soții'e/ș' cînd a ve-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nít aoás-a găsít oopílu dă doi ani[1] dă zile/da nu-i m [k] nu-l mai recunoștéá dă tátă-i ziôá nénga//și-apăi i-a ziz máioă-sa/

"bă dacă nu-i ziô ī tată" zîce "te lásă/ne lásă p-amîndói și plgáoă"/și-apói i-a zis//[!] și acúma au trei copii și-aoúma-i gravídă iără//ie dogár la stîlpén[1] ăel//și mai àm un fráte căsătorít ĩ huneduára/iéste tehnicián tehneológ/áre vro pátru meserii éla... lăoătúj mecánio/eleotricián/și i-a plăcút așá oártga să-nvéțe mult și-aoú ăe eșit tehniôián tehneológ...acólo la hunedúára//

[Aceeași]

[Cu vacile la păscut]

le-ã lăsát sîngure-ntr-o dumínică v-ã spúz io/pă dăvále/îm poián-acíia/și...la fîntînă/credgán că șáde[vacile] /dumínica după mas[1]//s-a dus îm vărză la colectív/mi le-a luat páznicu și l-a dus/ l-a legád lîngă cos [k] lîng-o căsgáie d-acoló/și cînd am să...iel s-a dus încoló [a]șá și [ɛ] ieu cu doi băiéți[1] am fos să...[k] ne-am pitid după líniie/și váca ierá acóleа legátă c-o sîrmă/că n-ávga lánțur[1]/și viițălu ședgá joz lîngă căsgáie și...noi/cîn am vru să tréôe liniia a lătrát ierá un cîne vez[1] lîngă úșe/credgán că ie ôinevá năgúntru/și nu ier[a]//a-nôepút páznicu să...să fluiére dă lă dăpărtare și...a venid máică-mea/și măică-mea...i-a fos frică să [k] nu [r] nu ne-a lăsát să fuĝín cu ia//dacă nu venga máică-mea fuĝgám cu ia//

mánga ĝiĝél
dóișpe [ani]

---

1 Localitate situată la circa 2o km spre Cîmpulung.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

689. P Ă D U R O I U [ALR I,792]

(com.Poiana Lacului,jud.Argeș)

Culegere: 1967; GG, PL, MM, BM, MV; transcriere: GG

cum am pățît [cu fata]

[F]iica ia...la tărtășăj[1] măritátă//áre și ia trei cop^{h}íi//fat [k] fetița ierá pă clása nóua la liceu/da nú mai ierá la ia//i-a luát-o o cumnát-a ei dă cîn a foz micúță/și ia n-a știú că ie mă-sa áea știi/că cînd î spui c-ã lua și io un copíl//și-a dát-o la școálă-n f^{h}íne-a-nvățát cuminte//și lucrá bărbátâ-său zîdării//și ia...intráse și ia...pă la byiráuri/pă únde putea să trăiásoă de !/ca horșicáre/cum ie timpu d-acúșa...da//și ia cînd a ieși dă la byirău d-acólo așá/ca să plécе-nspre cas-asúpra sări/cînd iése lúmea dă la...treábă/dă la lúcru da/tot p-acólo a trecút/tod drúmu ăla-l trecéa-ntodauna/pîntre blócurle-álea/și i-a venít un...d-acólo dă únde lucrá ălți mai sus/dă la nóuo iatájur[1]/în cap ști/o áia dă lucrá ei/plácă d-áea dă... [ɛ] d-acólo așá ș-a fîcút-o zob/ dăfinitiv//într-o joi ierá//ș-ápăi tomna sîmbât-am primí și noi la úrmă telegramă//că"hái c-a murit mariuara" če "úite-așá așa"//ne-an dus cu bărbátî-mieu/a mers și băieți cáre-i mai am p-ăștia dói/ ne-an dus îm fhine-acólo/am văzt-o/če ierá să mai făcém ? zob dăfinitiv//zob dă...o párte ierá búnă/p^{h}icérli zob^{v}íte/míinile zob^{v}íte/ fața zobită fhine...dăf^{h}igurátă dăf^{h}initiv//am mormîntát-o și če ierá s-î făcém ? ã sta ș noi dóuo trei zîle/și-am venít acásă//

rádu ge paraskíva

șaizeș[1] șápte [de ani]

dátu dă grîndă

dátu dă grîndă/dac-am avút cop^{h}íl/my-am preparát um plocón/...

[1] Sat la cca 15 km de București, pe șoseaua București-Pitești.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

de/cum ţerá ñaţinte/...pátru pîn^{i}/şáse cum mă dă putérea//uŋ kilográm dă vyin/uŋ kilográm dă ţúică/na/o strákin dă p^{h}iftiţ d-áţea dă v-am povestít î/...ştiţ dă făcán dă...dîm p^{u}orc/şorîc^{i}/cárnē/ba covrig/ba o prúnă/ba o fasúle/ş vineám m plocón la muáşa/şi muáşa-n da şî miţ-o cămăşúţă la oophíl...şi acólo zéce leţ sau cît ō lăsá ş^{i} pe ea...şi gáta/myi-l săltá dă grîndă ş^{i}...plecám acás//

[Aceeaşi]

casîli

prima ^{d}ată ^{u}ómu/...dácă nu áre cîment s-o cum e să-ţ toárne-ntîţ temeliţa/o fácе-ntîŋ dă lemn//mă rog/lémnli ^{tu}pă úniţ poa să le procúre/le cúmpără dîm pădúre/sau dîm pădúrea comunálă/dă úndē...să táie pădúrea comúnálă//^{tu}p-acéţa o...cop [k] kámă dulgéri/o copleşte/lémnele...lemn ou lemn/dácă vrea sâ fácă/cum să spúne/în kiţe/sau î ^{u}ostréţe/...dácă nu/să maţ fácе case şi-n paiénte la noi/să vă spúnem/adícă î laţ^{i}/şi să bágă pămînt píntre laţ^{i}//dă obicéi la nói nu să fácе cum ţe álţă párte dă kirpíc^{i}/sau...cum să spúne dîm pămînt/la noi să fácе númai dî lemn/şi-acúmă sâ mai construiéşte j dîŋ cărămídă p-aţîca ún^{i}li cáse//[...] dupa acéţa să cúmpără laţ/sau sâ fácе roz dă ţei/să...púne la taván/la noi să fácе cásîli mai mult ou grátiţe sus dă nuţéle/nu dă...tréstiţe [ʒ]cum să fácе la ^{u}oraş^{i}/la noi să fácе oásli c^{u} grátiţ dă nuţél^{e}//

să fácе pămînt/să lipéşte să púne pămînt amestecát cu...páţe/ca să poátă prínde pămîntu dă jos î sus/să púne-ntîŋ sus îm pod/dup-acéţa să las s să usúce/să dă dă jos î sus pămînt ţar/cu să numéşte să...prima trîntţal-adícă cu să spun la noi aţîcţa/...dă să prínde pămîntu/şi pă păréz dup-acéţa/după ce să fácе dîn ostréţe/să cérouţe/să bátę cercuţálă...la cásîli cáre sînţ făcúte dîn ostréţe/dîn bîrnę-adícă/să báte cercuţálă/să báte...ştăkéţ^{i}/sau mă rog/fácе lúmea dîn..dîn ce poáte procurá//şi dup-acéţa să dă cu pămînt/tot aşá...amest^{e}át cu páţe/după acéţa să fácе...kámă zîdáru şi o... drişouţe/îţ dă drişca pîn năuntru//

[Cum îi dă drişca la casă ?]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

drișca ou nisîp și oū pămînt să dă la noi...oásîli să fâce mai mult ou nisîp și ou pămînt//...pă ăle s-aoópere/mă rog/cu ce are [k] poáte ómu...aoúma știi la noi a-nôepú să învăleásc mai mult ou táblă galvanizátă/oă să mai găsăște și și să mai gîsăște ...mai puțîn-aoúma că nu mai ie pădure-așá múltă/oum ieréa rodát p-aiîô pe la noi/ieréa fuărte múltă pădure ieră p-aiîô//dar aoúma s-a...mai împuținát//dupa aôéia să fâce tîmplăriile/la tîmplár/dîm blánă...vine tîmplaru-aoásă/ț-o fâce sau...oūm tō-nțelég ou nómu/ nor aoáz la iel/să púne gam/...dúp-aôéia să...dă ou var/să văruie/ și nómu-ș fâce gospodăriia-n ia//

vasîle marin
treizeșiôîj dă an

clácă

făôám î/avgám/femêil-estea bătrîne/adîoă oum ieréa máma mea/o făôgá [olaca] tupă ôē oūleôgán oînipa o țînoám mușuróil/vro trei zîle/oa s să ogáoă sămînța/o luam ș-o souturám o freoám/și poi o băgám într-un gîldău máre...s să topgásoă//doă să top la o scotgám/ o punoám lă usoát/și-avgám méliță//o meliță și făôă fuiór frumós/ ș-o dărăôá/dărăôá femêil estea bătrînle/făôá oáier/oum să zîôá/ zgrébeni-i dam d-o párte/și oáier li le făôám frumgáse//și trăgám ō [k] kemán oîtevá femêi: "hai/oă dăsără fac și io cláoă/torș s niie un oáier dă oînepă"//

și venoá/și...ne strînôán oîte șápte ob xéôe femêi/făôám oîte-o túrtă máre/și cîti-o sticlă dă țuioă/dáoă ieréa iárna/o fherbgám/ou murătór/mîn oă și...după ôe torôám...oînepa//

rádu i paraș́kíva
pàtruștréi dă an

[Întîmplare]

mi-erá frioă/úiță treôáu mașin/ieu trebuiá să am grij dă iei [de copii] să nu iásă la mașin/treôáu/ba să [ɛ] treôá pă sup [r] pă sup puart-avgám o gáură și iișeá pă sup puártă/și ieu îl

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

strigám/că zícáŋ oă ɟe-ŋ ourte și ɟel ɟerɟá pă drum/pă șoseá//ᵘo dátă ɟerɟá oᵘ fáta aooló lîŋgă [ɛ] am aleștéu/lac/da ɟe-ŋkíz așá și-ɟ bag aoólo și...taɟoă-săᵤ zîcẹ:

"únde ⁱe fáta oă...fáta nᵤástă úndẹ-o fhi ? oᶠ ɟe numaiɟ băɟá-tu"//

da ɟel ᵘoț/dácă m-a aᵤuzî oă-ntréb dă fátă zîcẹ:

"cîne/lélẹa ?" cẹ "buc ! ĩ lac"//

oînd aᵤuzîrâŋ oă spúne cẹ boo ĩ laᴳ noɟ nẹ-am spẽɟmîntá răᵤ/ ɟeᵤ am vru să morⁱ/cẹ maɟ ? și táɟcᶠ-so s-a dus să ⁱintre/oĩ să ɟin-trẽ lag după ɟa/s-a dᵃ zbrăcát/ɟeᵤ am strigát-o/"géto !"

da ẹa "cẹ e măḿicó ?!"//

și-n [r] și-napóɟ n-a maɟ ɟintrád/"bine" zîc "únde fᵘsẽșᶠ ?"

sce "pîŋ grădínă/ou leliță vóɟoa" zîcẹ/ou ō vecîn-a mẹa//

"băɟátu spúsă oă soăpășⁱ ĩ lac"

zîcẹ "ā"/zᶠcẹ "ɟe proz"/zîcẹ "pᶠ da nu știɟe oᵃ intráɟ ɟeᵤ în grădínă ?"

hã́ ! [!] mințá și ɟel//

[Aceeași]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ɟerⁱ dimineáță [!]oîn m-ã́ soulát/m-am...[k] să fac ourẽțéniɟe ...pîŋ oas/pîŋ ourte/mîŋoáre/ᵗᵘpă cẹ-ã́ făcú mîŋoáre maɟ m-am odih-nít um pic/și m-an duz la núntă/pîn-asáră//sára am vinit/am [k] s-aᵤ striɲs toț oopʰiɟi/o-aᵤ fost ĩ cîte treɟ aoásă/și fáta și ĝi-neri-mⁱeᵤ și băɟátu//lẹ-am puz mása/aᵤ mîŋoát și-aᵤ...s-a suɟi la mașînă ș-a pleoát aoól la pitéștⁱ//tũj m-aŋ culcá/dă diminiáță la óra pátru/mă sculáɟ șⁱ pleoáɟ la...cẹapé¹ la...mulgătuáre la vacⁱ //ᵗᵘpă cẽ mulg vácîɟi/daᵤ la tréiște vyițắɟ ou bibilónu/după cẹ daᵤ lã́ vițắɟ oᵘ bibilónu/mă duo și-ŋkég láptile/șⁱ p-ăl dă ᵤáɟe/ șⁱ p-ăl dă vácă am înkẹgát/aț strioorá brînța/aț spălá tot...cẹ trébuɟe spălád vásili și ou sădílli/lẹ-am puz la uscát/și sᶠt și-ŋ oomisiɟa dă revizɟe/și [ɛ] terminárã́ și oomi [k] și revizɟa ástăz

¹ C.A.P. = Cooperativă agricolă de producție.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

/oă s^{f}tén d-o stămînă [k] dă fro zéce zile ĩ revizie//ș^{i} termĩnărăm/ĩŋkẽiárã și...áotili/ș^{i} táma am yeni cînd m-ā/ĩ spúsă bărbátîmiu să v^{y}iu la dial//

[Aceeași]

olóșoa

alégem ^{u}óuli/și depínde după cîte ó^{u}o vrei s-o pui//noi am pús-o pă dóozeșitrèi//

[Cum alegeți ouăle ?]

ou plod așá/ne uitắm la lumĩnáre/oáre au plod/șĩ daoă au plod/ le púne//și...la trei săptămín scoáte púii//ne...[k] cînd ĩ ie [ɛ] púii ĩ^{i}éște gáta să-i soțáță/le...dăm[k]mai dăm și noi oăldúră puțín/le fắcem fóou-m bucătărie/sau únde ie pus^{i} iei//îi soáte púii /și-apói ĩ...îi dăm jos/le dăm máiái să mănînce/că prima dátă sîn mio^{i}/și nu poáte să mănînce iei alt...ceriále grîu sau porúmb/le púnem ápă și...la cíteva zile/îi scoátem afară//îi lăsắm dóo trei zile într-o...la/ŭ log mai răcurós/nu la rázili suárlui/oă...mor... dă ráz^{f}li suár^{lui}/îi moleșéște suárli//

păun ne eléna
dòozéo^{i} [de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ier^{i}/dă dimineață am foz la cooperativă/am luat un oadău/o orátiță și un [k] o bluzioă pentru mireasă//am fost la brad/pă la óra zéce [!]//apói am lucrát acólo la brad/am făcút ôúcurì/am stat pînă-n dóoșpe lă brad/am lucrát/la dóoșpe și jumătáte ne-a pus másа/ am sta^{d} la másă/am mîncát și apói am plecá lă áltă núntă//[...]

și ástăz am plecád dă dimineață cu vyitele[k] nu/dă dimineață/ m-am sculát/am tăia^{d} lémne/am făcút curát/și-apói plecái ou vítili// // [Și acolo ce-ai făcut ?]

am lucrát//avúsăi[k]ăveam níște colț dă cârșáf oa să-i tér- min/și lucrái la ei//

[Aceeași]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

690. C E A U Ş E Ş T I

(com. Oarja, jud. Argeş)

Culegere: 1968; GG, MM, RP; transcriere: GG

dă cînd ţe sátu

úţte ţistóri[1]a sátului nóstru/...ţe fuárte complicát-acíoă nú preua să găsăşte-aşá f[h]íru/...fhíru cu...ca să-l găsăşt[i] ţezáot/ aşá/dă úndę s-ar hi născút [i]el//aşá/du prî[i]ăn bătrîn[i] ô-aŋ oulés şi ţeu/aprúape oîn ţeruám copil/...tînăr/înţelég/...ă...spunéa o-ar hi fost úni fugári-aşá dî[i]alte părţ[i]/.../pă timpur[i]/şi să stabileá aşá/ţerá pădur[i] pe-aíiô/să stabileá-ntr-ũ loo//ş-acoló-j [k] devenéa ş[i] ou familţa luí/ou...nu ştiu ôe/ou neámur[i]li luí/şi să stabileá aşá la ũ loo:aíiô únu/maí dîŋoolo áltu/ş-aşá o-a fuost... ôio-aíiô únu uárjă//şi...ş-únu stănilă-n... [ɛ] î[i] stănizlăvéşt[i] [i]/ ş-únu ôauúşu-n ôauşéşt[i] /...pă timpur[i]//aşá...am înţeles ţeu du pă timpur[i]/aşá/ştiţ ?//eţ da...ştôevá n-am/n-am putú să áflu niô ţo maí mult//eţ ş[i] dî[i]ăştţa ôecă s-ar hi tras şi de...aşá//

[Ştiţi care este mai vechi dintre sate ?]

dî[i]ástęă...ôioă ţe maí vek ásta uárjă//

ángel i miχáţ

şaptezăô[i] [de ani]

o povéste/o leĝéndă

[ar] fi fost...un sat aíiô[i]aşá/şi-ţ ôa toplíţa luí/...pă timpur[i]//şî...kar î aşá dî[i]ruíineli bisériôi aléţa/aşá am...ţîu minte o-aŋ găsî[i]şî ţeu...ôéva//

[Cum îi zicea bisericii ?]

bisérioa ars[i]/îţ ziôá//şi să spúne/asta-ţ oa o povéste/o leĝéndá/ştiţ ?//...ôioă-ntr-ō búnă zî/-ntr-o duminioă dă sărbătoáre/

1 Sat care ţine de com. Oarja.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

a foz ˇjucînd óra sátului/ştiu acólo sat//ş s-a pomení cu-o ĉoáră/... gá ga/gá ga/aşá/ştiu/ĉoára//şi pînă la úrmă/a trîntít aşá o mînă/ dă om...mort aşá/...trîntit-o-m mijlócu óri//s-a strîs óra aşá/... de ! lúmea cari-u hi fost atúnc p-acólo/..."ĉe să fiie cu-ásta/ĉe să fiie cu ĉoára ?"/cî ş-a aruncát óki/...atu să ĉa zavéra.../la ...pótera cáre venéa//venéa...turc/automán de ! álte năţii//şi... ĉe ĉe [=zice] /"víne zavéra" aşá/ştiţ/pînă-ncoáĉe venéa...níşte cuvínte ĉe/"da" ĉe "n-ó veni zavéra"//şi...vez/d-atúnĉea să ţíni késtia ásta...minte/ĉe să mai fácă ?//únde sâ să mai dúcă uámeni ăea ştii/în toáte ?//a găsíd dă cuviinţă c-a foz dóo púţuri/şi să ţîn găuurli ş-ácu-adícă aşá mai jos/gróphile-álea/sâ ţîn ş-ácuma/să văd //...ieu kar le ştiu/...úne sînt//s-ar hi arucát cu tótu [k] tóţi-n ie//numai um băiá şi cu-o fátă/a-ncălicá p-un cal/spunéa pînă mai încoáĉe/mi-aduc fuarte bine/că d-áea ştiu s-o spui foarte bin/că cîn ej mic i/ţîi mai...mai bine minte/să ştiţ//şi ar hi-ncălicát pă cal/ş-ar hi trĕcút pî ieri/d-a-n [ɛ] de-a-ntrégu//şî s-ar hi mutát aus tóema ştiţ/iestă-aiîĉ aşá la...la deal/înspre mălurén[1] /ie o comúnă dă ĉe topliţa...ăcoló//şi...î áea s-a [k] dî áea să... [k] dî ásta s-ar tráge áea ĉe c-acólo//

[Acelaşi]

[Grîul]

[Grîul] îl sămănám cu mína/îl grăpám/ş-ásta e//

[Şi pe urmă ce făceaţi ?]

şi pă úrmă/după ĉe...devenéa dacă...ne ducéam i primăvara aşá mai pî lúnā...aprilie mai mult//...dac-avéa pălămídă o...ouleám dî iel/...şî...venéa ş să coĉéa//ásta iera al grîuului//iel ĉére múncă mai puţînă//cîn să coĉá/seĉerea pă iel//

[Pe urmă ?]

pă úrmă/...făĉám clăi/...dă cíte tréispr[i]ĉe znopi-aşá/rînd/... [ɛ] să numiá...piĉór tréispreĉe znop/a-l numiám noi/ţărănéşte/ um pi[i]ĉór/şî dóo d-álea/dóo piĉóare d-álea/...ierá o cláe//şî... ne-ntrebám între noi/"cîte clăi ai făcút ?"/"atîtea clăi"/şiii...

[1] Comună situată la cca lo km spre nord de Curtea de Argeş.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şî áŋa//

[Şi oe făceaţi ou clăile ?]

ou olăŋiili/treŋerá//le [k] cu maşína venise//am triŋirá ş ou caŋ//

[Cum se treiera ou caii ?]

ou oáŋi ? [r] ou oáŋi ?...//cu cáŋi să triŋirá fŋárte bíne//băgáŋ doŋ caŋ saŋ treŋ/...în áriŋe//făĉŋáŋ ŋtíŋ ũ ariŋóŋ/aşá/...rŋátă/şi-un par la mijlóo/un...ĉam stŋájăr/şî de stŋájărŋ-ăla atîrnám o frîŋgíŋ-aşá/ş punŋáŋ cáŋi//să şirá ŋo dátă pă stŋájăr/şî daŋ a doŋ ŋáră ŋar îndărăt/şi-aşá merĝá/pînă cînd ŋo dátă/dă doŋ ŋór/dă treŋ ŋór/aşá da dă múlti ŋór/îl luŋam la-mpăŋát cu furĉ/aşá-l scuturám/pînă cînd...să-mpăŋá ŋel/să făĉŋá bíneŋ-aşá/să tocá ŋel bíne-l dŋdŋá şi/...dam páŋilŋ-afără du pă dasúpra/ş grîŋu rămînŋá/...sămînţa rămînŋá jŋos//

ş la úrm-o vînturá/nu ŋerá níĝ vînturătór pă timpur/să vînturá ou luŋáta/la vînt//

[Acelaşi]

gîndaĉ

gîndáĉ//am crescút//aŋ crescút máŋcî/aŋ crescúd da ŋerŋám maŋ tînără/putŋám să cresc//

[Cum să creşteau gîndacii ?]

îŋ îviŋám/îŋ punŋám pă sóbă şî-ŋ îvyiŋám/punŋám aşá ó cărămidă dădăsú ş pă ŋel p-o farfuríŋe/pă ŋîrtíŋe/şî-ŋ îvyiŋám/cáre-ŋviŋá/l luŋam binişór/[r] l luŋam binişór/şî-l punŋám/îl luŋam cu vîrfu áouluŋ şî-l punŋã jos/şî luŋam múgur dă dud/múgur/miĉ/că-ŋ îviŋám dîn timp/ca să ŋásă/să ŋişîm maŋ naŋínte/cáre j maŋ dă cáre să ŋişîm/ou gîndáĉŋ...cu boranĝícu/să-l tráĝem maŋ naŋínte/că să-ŋgloţá la úrmă şî ne-ŋvyiŋá gogóşîli/îŋvyiŋá-ŋflutură gogóşîli//îl [k] îŋ făĉŋám/îŋ creşteŋám/şi ŋ-aleĝŋám meréŋ meréŋ/şî frecám [r] frecám scîndurli cu pelín/le făĉám/ţ-ărŋá maŋ máre drágu dă-ŋ creşteŋám// aşa//şî-ŋ creşteŋám frumós/îŋ [k] le punŋám frúŋze ş să ŋurcáŋ/coĉón uscáţ/ş să ŋurcáŋ/făĉáŋ gogóş/adunáŋ gogóşili/cînd vedŋám

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

noi oă-nceépe ooleá ooleá cît a mișcá cîțe-õ fluturáș/le-adunám atũș ca să fhiile cuápte bvine//le curățám bine dă...cămășuiála áia/le puneám la suáre/să uuscá-n...într-o a [k] oan dòuo uóre-așá/și fuș cũ iéle...și le trăgeá ș le făceám borangíc//

[Unde și oum le trăgeați ?]

la oîțe-o feméie//iereá feméi la noi în sat/iereá feméi ĩ sat la noi//le puneá-ntr-un tuș cu ápă/aveá un cazán máre cu ápă larg așá la gură/ș-aveá o roátă și-nvîrteá//învîrteám noi roáta ș ia uiță-așá [1] trăgá fíru//trăgá fhíru dĩ iéle/...și le făcá fhír supțíre cum vreăi/or mai gros/or mai supțíre/cum îl êreăi...da//și puneám dîm borangícu-ăla ce vream noi//

nínoă bádea

șaizeșinóo[de ani]

a născút o feméie un coophíl negrú

am foz la...la dispensár c-un dom doctor/...ș-a născút o feméie un coophíl négrú/négru/négru/négru ũit oa dermélu ásta al miu dîn cap/négru dăfinitiv//da ia ce zíse mă-sa ei ?

zíce "năș/púne mína pă ea"/če "te mai uit la coophíl ?/púne mína pă ia că moáre iaă"//dă fapt iaă iereá róșiie//doctoru uo dătă s-a uitát urît pă ea/

"stai drágă/vez dă treaba dumitále" z[1]če/"noi avém treabă cũ coophílu//če/atíta moáșe care síntez nu putéz véde de dînsa ?//noi avén treabă ou oopiílu-aiica"//ș să vedéz dumneavoástră/úite o fáță dă ziiár/a băgát un furtún p-atíta [2] pă gîtu coophíluluí/și don doctor a tras așá făcá [3] cu furtúnu-ăla/și făcá [4] pă ziiár/o fáță dă ziar atíta [5] /a făcút-o róșiie...dă spurg du pă gîtu luí//a zos oopiilu astuiad dă spurc/dîm múncă/dîn canónu ieí//și iéle a văzúd dă ia acoló/če-a făcút/

"ce mai fácen dómle doctor ?"//nu mai mișcá oopiilu dă loc//

"moáșă fă-i mișcăr[1]//fă-i mișcăr[1]/fă-i munc[1]"//dă-i zgúduie-l

1 Gest cu degetele ca la trasul firului din furcă.
2 Arată cu mîinile lungimea de cca 75 cm a furtunului.
3 Inspiră pentru a arăta cum trăgea doctorul cu furtunul.
4 Arată cum sufla doctorul.
5 Indică mărimea unei foi de ziar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dă mîn[i]/dă-i pălm[i]/fă-i munc-aşá oum m-a-nvăţá ieł//dă dumnezău máică/ş-aguzírăm o dat: ă [1]/binişór aşá/ca cîn ier[e]á um puişór dă pisícă//"moáşă vez dă ieł că ie gáta"/ce "l-am îv[y]iát/ni l-an cîştigát"//mă-sa ieí tot aşá:

"náşă/lásă copil[u] púne mína pă ia"//

"drágă vez dă treábă"/ce//"moáşa şade cu míng-aiíc/pîn la finít"//şi nu m-a lăsát//am înv[y]iát dgámnă cop[i]ílu/l-am înviát máioă//am îv[i]iá oop[h]ilu//ş-ácu ie u roitomán dă băiát!/ie pă clása şásea/la şcoálă//da//şî ce mulţumít a foz dómnu dóctor că l-ă-v[y]iát !//táre mùlţumít a fost//

"moáşă nic ieu síngur nu putéam" zíce//

[Aceeaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi ezi]

a foz zíua sărbătóri ier[i]/duminică//n-am [r] n-am munci nimica ier[i]/n-am munc'it//ásta/încólo n-am făoú nimica ier[i]//e/ástăz mă sculái/mai...făcúi ş[i] io răsádur pîn grădínă/púne úna/púne álta/ce trébuie//mai săpái/mai arăjái ş[i] io p-acólo pîn grădínă/...e/zòbii niste bolován /oă dácă n-a ploát să-i mai zobín că dac-o mai ploá zîc...mai púnẽ ş noi/mai sădî ş noi oîte cevá//da dác[ă] ie bolovánu máre/nú răzbéşte ploáea//ástea făcúi//încólo/mai pliví niste oastravés oă i-am sămănát pă şanţ aşá/...ş-au iişíd mám-aşá dă frumós[i]/ce n-am pomenít//

[Au răsărit ?]

ă ! na/îi mai rupséi/i mai lăpădái/um brát ă lăpădát/că ieráu prea deş/şî-i mai lăpădái/şi-i lăsai mai rărúi niţăl/îi săpái/şi-i lăsai mai rari-aşá//săpái niste fasóle/mai...[ui]te ca ómu vórba... áia/júmule bur[u]ián pîn grădínă/ce să fac[i] ?//făcúi cîncáre/mîncái/ş[i] mai la urmă pomenii ou...gógu:

"nu/ha móáşă/ha pîn-acólo"// [la înregistrare]

"ai/ha néoă oă v[y]iu/da" zîc..."úite oă sîn síngură ş[i] ieu acólea"//

---

[1] Subiectul pronunţă un sunet prelung şi tremurat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"ʃaʟ oă ʟe nóru-ta"//

[Aceeaşi]

a fost aşá ũ súfled bun dă ᵘom

[Bărbatul meu] n-á avú sărácu părínţ//n-a avút tátă/n-a...

[Cum v-aţi căsătorit ?]

ēʟ uʟt-a foz lụad dă súfled d-ũ văr al luʟ acílẹa aprọápe dă míne//a foz lụad dă súflet/ací lîngă noi/şî...ʟeụ dac-aṃ fos síngură la părínţ/ĉ-a zîs véri luʟ carẹ-a fost acílẹa dă l-a crescút ?/ zíĉe "mă" zíĉe/"ʃaʟ s-o dúcẽ la ásta că ʟe...s-o dúcem [k] să-l dúcẽ la ásta/la fáta ásta/că ʟe síngură la párinz" zíĉe/"áre tátă/áre mámă/nu ma áre fraţ/nu ma áre nímineạ"/zíĉe "să trăʟáscă şi ʟel acílẹa"//ş-ā trăʟi máʟcă pîn nẹ-a dăspărţíd dumnezău/da ʟeụ nu ʟ-am pomenít o dátă că staʟ în cása mẹa//nū !//...n-am avút súfletụ-ásta//da niĉ ʟel míʟe nu mʸʟ-a zîs nimíc sărácu//a fost aşá ũ súfled bun dă ᵘom !//mă ducám ş ʟeụ la pitéş şī zíĉám:

"uʟt-ã lụa s ʟeụ p-áẹa/ã lụat p-áẹa/an dat p-áẹa/an dat p-áẹa atît/p-áʟa atít"//

"femeíʟe/nu mă-n [k] nu-ṇ spúne míʟe ẹ-aʟ dat/...ţ-aʟ lụat ôe ţ-a trebuʟít.../ĉẽ spuʟ míʟe ?//ʟa-s ĉe-s trébũʟe/kéltuʟ banʲ oîţʲ îs trébuʟe..."//

"păʟ" zîc "úʟt-am da şî p-áẹa"...

"ĉẽ-ṇ spuʟ míʟe dac-aʟ dat ?"//

"păʟ dē/ʟeụ îs spuʟ/că tú-ʟ alérgʲ"//oît putẹá sărácu s-alérge/de/să munĉẹáscă//eʟ/şî de/keltuʟám bánu munĉíd dă ʟel/şî trebuʟá să-ʟ spuʟ şi luʟ//nū/nu-m da vóʟe...nụ//

"pos să-ʟ mănîş şî pă toţ/trẹába ta/ʟeụ ţî ʟ-am adús//îmbrácă-te/fă ĉe vreʟ/în cîrĉumă ştiụ că nú te dusʲ să beʟ//álte abáterʲ n-aʟ/fă ĉe vreʟ cu bánu//...ʟeş stăpînă pă ʟel//d-áʟa ţî ʟ-an dat îm mînă/ʟeş stăpîn?"//

cît a trăʟi máma/ʟeụ n-ã ştiụú púnga luʟ/...a bărbátuluʟ//nū //ʟel/vă spuséʟ io dumneavẹástă/să ᵈᵘcă ou vaj la bucuréj/dóʟspră-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ôe an dă zíle/ou ôumágu-m mînă/"hăi, hăi"/dă-i/alęárgă...//ş'i ţel venęá ou báni şi-ţ punęá mami/îm pęal^{ă}/"na mámă//aţ grijă dă eţ"// máma ţeręá supărátă/oă tata fumá/ş'i ôa că să nu mai fuméze/că să bolnăvéşte//ş'i ţel/...îţ lua sărácu/îţ lua pakéte dă tutún/şi mi le-aduôá/

"púne ástęa sus/cîn o ôére táţoa să-ţ daţ/...o-aţ văzú" ôe "oă máţoa nú vręa să-ţ dęa"//

"bíne mă/dácă nu vręa máma/aoú noţ la ôe să-ţ maţ dăm ?//nu ţe tot răţu nóstru ?//îmbolnăvéşte ş tod noţ véden dă ţel ?"

"lásă-l !/nu ţe oop^{h}íl mio//nu maţ îţvés tu oálu bătrîn îm buţéstru d-aţiş naţínte"//aşă spunęá//"lásă-l să fuméze//lásă-l// áre ş'i ţel/áre ş'i ţel nárvu luţ/las să fuméze"//

ş-úţte-ţ cumpără tutún să nu ştiţe máma//...da !//şî máma-l ţînęá dă răţ să nu maţ fuméze/oă ôa că să bolnăvéşte/că tuşăşte/că faôe...//de/...kar dă maţ tuşá/da n-aţ ôe-ţ faôe/dácă ţeręá ţel obişnuţít aşá/ôe vreţ să-ţ faô ?//nu să putęá//ş-an trăţi ou părínţi mîeţ máţoă/pînă cînd úţte ne-a dăspărţíd dumnezăţ şî pă ţeţ/ şî pă mín'//ş ţeu ă rămás úţte/ououlet pă oráoă//

[Aceeaşi]

porúmbu

la noţ înaţínte oum să punęá [porumbul] //l-aráţ ou plúgu/... şî únu înaţínte-l punęá ou páru/ş-únu punęá la bălígar/în úrmă/ ş'i l-ţvălęá//ş la úrmă/...îl tăfăluĝęă'//o-ŭ lemn rotúnd/cu níşte lémne...făoúte la cápete/şi venęá şi presá...pămîntu//grîţu/oî l-arán toámna ou plúgu/l-aráţ ou plúgu/şî-l grăpáţ ou...grápa dă f^{h}ţer//

[Dar ou porumbul ce mai făceaţi ?]

dúpă ôe-l tăfăluĝęám/răsăręá/porúmbu/îl cîrp^{h}ţám/daoʃ ţeręá lípsă/nu ţişá adíoă toate boábeli/d-ezémplu ţişęá numaţ uţ fhir/ îţ maţ puneţ...treţ boábe...ştiţ ?//dup-áţa//după ôe-l cîrpţeţ.../ oum ţerá daoă ploţá/ţeręá timpu/răsăręá oîrp^{h}itúrli/îl grăpáţ cu grápa dă...[k] nu/înaţínte-l oîrpţeţ/şî úrmă/băgáţ grápa dă f^{h}ţer /îţ daţ ou grápa dă f^{h}ţer...ştiţ ?//îl maţ lăsáţ o săptămîn dă zî-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

le/la úrmă băgáį prăşîtoáreą şî-l prăşáį/...ştiį ?//la úrmă/la dóuo [ɛ]săptămîn^{i}/treį/...să răcá-l priviéį/îl curăţáį dă...fóįlę-áląa frumós/...cetăţéni/adícă cum...le plăcęá la úni/álţî lăsá...dao^{ʃ} ieręá deş^{i} maį îm pas/ştiį/o-aşá-į spúnem noį...//lăsá dóuo fńire/la oúįbų-ásta dóuo/la ásta dóo/...álţi lăsá şî treį/cũm avęá lócu dă ...ieręá lócu maį bun dă...ajutát/...ştiį ?//ş la úrmă la noį să... ieręá uobicéįurli ş^{ʃ} o-o rárițą//băgáį rárița/ştiį şî...rariţáį/... răriţáį ş făcęám ũ sant aşá pă jumáte/ş-aruncá ş^{ʃ} la cúįbų-ăla/ş la ăla//ş la úrmă iăr venéį p^{ʃ} lîngă/...p^{ă} lîngă rîndu ăla şi iăr/ încontínų-aşę//ş la úrmă dup-áęa/îl î...îl săpáį/dúpă rárița ásta// cum să spun/la noį să spunęá zîc-"acú" zîce "am terminá" zîoe/"că s-a apropiá grîųu" ce "dă sécere"/...ce "şî...să dăm porúmb^{y}i pă tîrnă"[!] /aşá să spunęá la...la noį aįîc aşá la...//

ş toámna...îį culeg^{i}éį//tăiéį cocéni/îį legáį/îį făcéį glug^{i}/îį lăsáį uo săptămînă douo dă zîle-n cîmp/îį lųa vîntu/la úrmă tę-apucáį de cărát//cînd ieręá timpu...că să strică/da oameni glúgili... la o parte adio-alătur^{i}/deoparte/ş^{ʃ} punęá plúgu şî ará...ará grîųu//

alécse ge iiuón
patruşpátru [de ani]

mămăliga

mămăliga ?...vin dă lā lúcru/dă la grădină/şi spăl túcu/pun ápa pă foc/am aragáz/..puį pă aragáz/mă dug după trébur prin cúrte/m văd dă trébur^{i}/oîn túcu f^{h}ierbe-n cólcote dă dă ápa-m fiert/gáta-į pun sére/ba^{g} mălaį în ia/îį fac terc^{i}/aşá cum să/...cum v-ã spuz dumne-voástă/să spun aşá/...dup-áįa-į pun mălaį aşá/doį treį púmn dă mălaį/ş-o las să f^{h}iárbă//

maį fac ş^{ʃ} mămăliguță prip^{h}ită//atúncа fac/bag mălaį merę în ga/dă cînd fiérbe túcu/bag în ga/oît-o mînă/oît-o mînă-n ga merę/ şî ága [k] acéga să numéste mămăliguță prip^{h}ită//..^{a}şá fac mămăliga//o méstic cu făcălétu/o strîng dúpă ce văd eu că s-a mesteoát/o strîng cu o lingură dîn álga dă lemn/rîcîį du pă făcălét frumós/o

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

strîng o fac frumoâs-aşá o dikîsăsc/ş-o răstórn p-ũ fund//

rízga a maríia
pátruzeşidòi an[i]

la ánu nou

5 îñaíinte vengá ou stgáya/...cu stgáya/îñaíinte povés [k] vengá ou stgáya/prevestgá şi cu sóroova/plùguşóru/umbláy pîn sat cop[h]íii ou plugusóru...spungáy plugusóru/oîntáy/oopíii ou sórcova dîn ăştelálz míĉi/vengáy/primgáy în casă/le dădgám um ban/doi/cît putgám acõlo la fiiecáre/aşá să prevestgá ánu noy//iergáy jócurĩ
10 cînd iergám ieu copíl m[i]io/să pungá...yále[!] şî su yálă băgár cărbúne/périie/[i]inél/săpún î/ban/şi zîĉgá cîn ridioám yála/say strákina ôe ergá acólo/dácă-ñemergám cărbúneli/zíĉe "l [i]ei négru"[!]//dácă-ñemergám périia/zíĉe "ie bogát/áre pădúre múltă"[!]/ nemergám p[h]iéptenli/zíĉe "ie colţát"/[!] aşá ierá ob[y]iĉéiu/...aşã/
15 săpún zíĉe "ẽ e lucsós"/cînd [i]erá săpúnu/"îl [i]ei lucsós"// mai i să duĉgáy îñaíinte/spungá máică-mea/ásta nu/n-am făcút ieu/zíĉá oă să duĉá la...vácă/şi-i zíĉá/"[h]i la ánu !"/dădgá cu piĉóru-p vácă/că dácă să căsătorgã ánu ăla bíne/dácă nu "[h]i la doi !"/nu să sculá váca/"[h]i la trei !"/ca că la al trẽilea an/cînd ştiie
20 cum/aşá ierá obiĉéiurle-atúnĉ//acú nu să mai fac níĉ ástea aoúma/ n-a mai.../

[Aceeaşi]

756. D E A L U-L Ă U N E L E

(com. Dănicei, jud. Vîlcea)

25 Culegere: 1968; PL, RP, MV; transcriere: PL

[Întîmplare]

m-am dus să culég fluáre dă tei//în aĉéiaj zî culesăsem

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

vyíșîne/să bag să fac vișînátă/într-o dimiĝánă//am culéz víșînle/ am vrut să cad dîn víșîn/n-am căzút/o[ʃ] ɟerǫá și jos/dacă[ʃ] căderám nu-m[ɨ] ɟerǫá nimíc//am venít répidę-acásă/feméɟa/a plecá să ɟa um braz dă surĉéle/să-ș[ɨ] fácă fócu//ɟeų/...curățînd cǫádîli la víșine și punîndu-le în...dimiĝámă/ĉe mɟ-a venî míɟe/zic "lásă că ăștęa le fac ɟeų și dăsără" zîc/"să mă duc să ɟaų flǫáre dă teɟ"/zîc "că să tréĉe și"...//am plecát//m-an duz la un teɟ/téɟu/nalt/oórpu luɟ dă vro treɟ métri și ĉevá/n-ávęa crácă//m-ąn suɟít/m-am urcá sus/p-o túfă cáre ɟerǫá alătur[ɨ]/că ɟerǫá-m márĝînęa pădúri//m-am urcát pînă sus la crăĉ//suz la crăĉ/m-am agățád d-o crácă/și téɟ ɟerǫá-m márĝînęa pădúri la o áltă feméɟe veĉînă/și știɟám că-ɟ cam ręa dă gúră/pǫáte și dă la flor[ɨ] dă teɟ mɟ-ar fi [ɛ] m-ar fi ʰocărît/sau maɟ știų ɟo ĉe/ca foméɟa/ĉe maɟ !//și mɟ-am arunțcát ʰókî în dęal/să văd/v[ʲ]ínę ɟa dăvále ?/ɟa/n-a [r] n-a venít/n-a băgád dă sámă/n-á venít//ș[ɨ] cînd am ur [ɛ] urcát mína ĉa...stíŋga/ sus/a fost o crácă/care ɟérǫá uscátă și/...cum ɟe craca dă teɟ/ plăpîndă/oînd am apucád dă crácă/ș-am mutá mína aɟláltă/n-a maɟ foz nimíc îm míină//am picá jos/di la vro treɟ métri ș[ɨ] ĉevá//am picá jos acólo//m-am ridicát sus/alătur[ɨ] ɟérǫá o bútură márę în spátili m[ʲ]ɟeų/n-ám venî dă bútură/că dacă[ʃ] venǫám dă bútură ɟerám mort/pă loc//am venít alătur[ɨ]/ploųáse sára și lócu ɟerǫá puțín mǫále//m-am ridicát în sus/da parc-odátă mɟ-a perî vedér[ɨ]li//mă zobísem aɟíĉ la.../fracturáse treɟ cǫástę//m-am ridicát în sus/ parc-am ameț́ît/am maɟ stat puțín jos/m-am sculát ș-am plecát// am plecát/suɟín [k] urcînd acólo/dîm márĝînęa pădúri/maɟ în dęal ɟerǫá um puɟ dă cuc/avéț[ɨ] idíɟe ?//um puɟ dă cuc//ședǫá acólo p-o crácă dă víșîn/ș-așá să zburlǫá [1] ca curcánu/uțflá pénili//

am luɟát-o ɟo în dęal/am urcát în dęal acoló pă la...pă lă șénęa pîn cúrte/pă la o fátă a męa care ɟéste căs[ʃ]torită aɟíĉ în apropiɟére//acoló párcă ʰodátă nɟ-a pɟerít vedérîli/ș-am maɟ stad jos/am stat p-um pat acoló/și...am văzút că mă-ŋgreųnéz/mă-ŋgreųnéz/din ĉe în ĉe mă-ŋgreųonám//am venít ɟeų acásă/am venít așá ameț́íd/m-an trîntit îm pat acoló/și-m pat am stát/am rămás//avęám

1 Ridică coatele în sus, vrînd să imite **mișcarea aripilor** puiului de cuc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

um băiát/oáre ieste la buourésti aoúma/ierá învățătór aiíc/în comúnă//oînd a venit/

"ôe ie tăticule ?"

"ei !ôe să fiie ? căzúi..."[!] ôe ierá să mai zic oă-n luá-
se pófta vórbi/"oăzúi"//

"păi oum ?"

"ei/iúte"/

"oum ?"/

"úite"/nu le-am mai spus ieu/"oăzúi dîntr-um pom"/nu am mai spus oă dîn tei/pă úrmă le-am spus ieu//

"ei/păi ôe ie dă făoút ?"

o dat fúga la sfat/a anunță salvárea/a venit salvárea a dóua zî/și m-a luát//m-a luád d-aiîôa iel/și m-a duz la...într-o comúnă aiîc vecînă la un spitál//m-am duz la spitál acoló/aooló m-a ...pus la ráze/avea ráze núma dă fățî/n-ávea ráze să vază și-n spáte oum ieste la...spitálîli mari//aruză și ieu vorbind zîôe/"ôevá sînge vărsád" zîôe/"dar nu vedém în spate bine ôe ie" în...adioă în...înăuntru la plămîni/"ôevá sînge vărsát înăuntru" zîôe//

"ei"/zîôe/"îl trimítem la pitéj"/zîôe "oă nu ie dă noi"//

am stat pînă diminéața/diminéața m-a pornid/m-a duz la pitéji la spitálu.../la spitálu-ăl márc-acoló//m-a dus aooló/m-a ținút acoló trei zîle la spitál//nu mă puneá nic la ráze/nic așá/nic așá/am stat/am stat/a tréia zî.../m-a cõsultát//adioă m-a duz la ráze/și zîôe/"îl băgăm în gips"/a spus aoolo la ráze//mai pă sarașá/m-a băgát în gips//

ivănésou i dumítru
șaptezășitréi dă ani

s-așá an crescút ieu copíii

úite/luam frúnză dă sálôe și-i făôám báie//și frúnza áia/o dam pîn ápa lui/după ôe...și la úrmă i-o așterneám pă scúteôele lui aoolo/și-i îmbolbojeám bine bine/și-l îmfășám//după ôe-l îfășám se-mbujorá și iisá toátă recála dî iel//și ierá foárte/foárte

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

sănătós//

frúnze dă cárpen/la fel/o făcăm//dă cárpen//boz/cum credeám ieu că ieste/fúnie dă usturói//

[Şi astea pentru ce boală ?]

reălă//cîn ierá mic//mic îm fáşă/mic/mic//cîn vedeám ieu c-a reîi şi nu mai poáte să mai respire pă nas/...îi puneám um pig dă ţiţă/într-o lingură dă fier/ŭ bob dă tămîie/ş-un grăunte dă usturói//le pisám bine bine bine/şi le frămîntám acólo cu ţîţa/şî-i puneám îm moálli cápului/şi pă piept//dómle/ierá diminéaţa...tun ! /copílu miu ierá dîn noŭ/nu.../dácă mă-ntreábă cîneva "cum ai crescú tu zéce copíi"/ieu nu m-an dŭz la dóctor...//uitę-acú aşá le vez[1] toáte mătăléţeli/cu iei la dóctor//da ieu nu i-an duz la dóctor/atíta m-an dus cu doi copíi de le-a dat [ɛ] áia dă limbríc// da încólo io nú m-an dus//mi i-an crescút aşá cum...şi súnt/foárte sănătós[1]//

cîn vedeám ieu şi costatám că iéste preá reît/prea reît/ aveám lînă neágră/ho hopăreám/ş-o lăsan căldicîc-aşá/şi-l băgám î lînă//îl copereám bine î lîna áia/şi-l băgám/ş[1] ieşeá sudór du pă iel/să-mbujorá/şi gáta...//

[Dar numai lînă neagră ?]

núma lînă neágră/lîna neágră/husúcu dă lînă neágră ie...îi ăl mai bun dă rumatízm/ăl mai bun dă reîálă/ăl mai bun/da/foárte bun// ş-aşá an crescút ieu copíii//[...]

am păţît cu míşu-ásta/cu căpitánu ásta/cu niştę irizipél//îi hişíse la um picór aiîc[1] //ş[1] ierá ŭ hom la noi carę-a făcút armáta la...la sanitár//şi l-am adús şî i-a făcú níşte injécţii [ɛ] rijécţii parc-aşá/aşá mi-aduc amintę/c[1] ierám tînără/ierá al şáptelea copíl ieł//căpitánu-ásta de-l am acúma/al şáptelea copíl//şî ...l-am păzít toátă nąáptea/ţîpá cum ţîpă ca î foc//şi ierá-mbujorát/cum ie trandafíru ásta [2] /aşá ierá phicórúşu lui d-aiij[1] dî şále de la rinik/pîn-aiîc aşá [3] //

iuána iliie bádea [65 ani]

---

1 Deasupra genunchiului.
2 Subiectul arată un trandafir pus pe masă într-un pahar cu apă.
3 Face gest cu mîna dreaptă indicînd regiunea de la şale pînă la încheietura genunchiului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pomioultúra

dă primăvàra/primu lúcru/ [pomii] îi curăţăm/îi văruiím/oáre sîn mai tíneri îi legăm pă aráĉ/oa să nu-i dobgáre vîntu/îi săpăm/ le púnem gunói/i-ngrăşăm/le púnem bălegár adioa/şi mai avẽ şi cîţi-um péteg dă viíe pă cáre-l îngrijím tot aşá//o tăiém/o săpăm/o legăm/plivít//şi...

dă altoiít/ieu am altoiít şi primăvàra/în uscát/să numéşte altoiírea dă primăvàră//să rătgáză pomişóru supţíre oînd ie oa déĝetu/dă la zéĉe dóişpe ĉentimétri dă păminţ/să introdúĉe altóiu/or în.../ieu am altoiít sub cgájă/aşá am îvăţát ieu/sub ogájă şi.../ să-ngrijéşte/nu să lásă să orgásoă dîm portaltói niĉ um fel dă lăstári/pă úrmă să lásă numai un síngur lăstár oa să crgásoă să áibă fórţă/să pgátă să mgárgă/mai tîrzíu pî la jumátga véri/cîn oréşte la..pátruzăş ĉinzăj dă ĉentimétri să lgágă pă un ţárúş/oa să nu ..să nu-l dobgáre vîntu/şi să ţínẽ răsálniţă doi an/ĉel mult trei //pă úrmă să plantgáză în oîmp/la lócu lor//aşáam altuiít ieu/oînd am altuiít pom//

iáră.../mai altuiî şi vára/noi aiíĉa//oam pîn iúniie/cînd înĉép oirgáşăle să să ogáoă/atúnĉa altuiím/cũ să spúne/altuiíre î vérde/îm múgur//să ia un ook ou frúnză ou tótu/de pă ũ lăstár/du p-um portaltói/să crápă portaltóiu [r] portaltóiu în tẽ/să dăpărtgáză puţín ogája/şi să introdúĉe múguru ăla acólo/şi să lgágă ou áţă//să púne la um pom spre egzémplu/dácă iéste çiréş/mai mul la ôiréşi să fáôe ásta/să fáĉe la corgánă//dácă áre pátru ĉîi lăstári/ să púne-ţ fiiecáre lăstár cîte um múgure//ş să formgáză fgárte répede//lăstári ăştia dácă iéste tímpu ploiós şi tímpu bun/créşte várā/pot s-ajúngă şi la ĉinzăj dă ĉentimétri dîm primu an//primăvàra să retgáză réstu dă portaltói/dîn oápu lui/se púne acoló.../ obişnuiím sogálă noi cu ôáră făcú/să punẽ-acoló-n cap/şi să lgágă ou cîrpă/oa iel să să pgátă vindecá fără să-l vázā sgárili//la ũ an doi/s-a-mputerniĉit şi/...în cízva ani să dă pă rod/pornéşte pă rod//

ieu/am altuiít/şi trandafíri ăştia dă-i am îm fáţa cási/tód

dă mine sîn altuiț//am luuát altóu dă la ũ ôetăţean d-aiîca/u-am altuiit îm măcéș pă coástă//ș pă úrmă u-am mutát aiîca aoásă/am avút altuiț și mau nauinte/pîn-a mă căsătorí pîn patrúză șī [k] nu/Cînză și...treu și pátru/și-u făcúsem pomișór așá nalț//ș-aiîc nu rezístă pomișór/dégeră//au mers ũ an dou/ueráu așá dă frumóș/ș la dou an au degerát dă sus/ș dác-au fost altouiț dă sus/au degerát//ș-acú u-am altouit dă jos/p-ăștia dîm pămînt//cresc/kar dácă dégeră crăcili-n sus/bútura rămîne/primăvàra-l retéz și plgáoă uar//dăcît pă bútură/pă altóu/púnen gunóu dă grajd/dă la víte/bălegár cum i să spúne/dă la víte/cam...no copáie búnă dă bălegár/rămîne-acoló pînă primăvàrs/și primăvàra ála să risipéște/să sápă-mprejúr și.../de.../oam ásta-u nocupăţiia noástră ca.../cu pomicultúra aîci//

ivănéscu marín
pàtruzășiúnu dă an

---

fîntînă/puț cum îi spúnem nou

aiîc la nou terénu...dácă uéste sus/cum uéste la nou ĩ sat/ să obijnuiéște/s-a obijnuiit pîn-acú/s să facă aleștéie/dă la aleștéu să fâce un canál/uegzág la adînčîmea aleștéului/pă oáre să púne bolován/ünălțime...vro pátruzăj dă êntimétri/și canálu ásta să fâce dă doozăș treuzăj dă métri//s-acópere ou pămîn canálu ásta/ pă úrmă la distánța ásta únde se termină canálu/să sápă puț/púțu// și víne ápa pă canálu ásta pîntre bolován/și oam ĩ félu-ásta//și víne fîntînă/puț/cum îi spúnem nou/și d-acólo să ua ápa//de alfél mau avé și uizvoáre/nou avém ũ uizvór aiîca apruápe/dăcît coborîm no coástă/nu-u dăcît vro șásă súte dă métri pînă la uizvór//dar ĩ acú nultimu timp/s-a băgat o conúctă dă ápă/dîntr-o comúnă vecînă da-aiij dă la stouilést/cáre mérge pînă sus/și comúna vecînă cúoa/conúctă/și u-a da drúmu vára ásts//

a fos oam greu pă vără cu áps/péntru că uámeni mau și nudáu/ avráu furtúne și mau udáu/nu prea s-a ajúns pă vără ápa//acú văd oă ue merú la...câșmeá/ápă potábilă/bine-ntelés/nu mai ue ca dîn

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fîntínile ástęa ále nǫástre/púțur^{i} cum le spúnem noi/venǫá dîm ◡ bál-tă/dǫar o luɲáį ș-o coṇsumáį//kar șî dîn ^{h}izvǫáre nu įe.../ásta įe búnă/įe...ápă búnă/dăcît cît a fost séĉeta a fost cam prost/ne du-ĉám tot la ^{h}izvór acólo jos//

[Același]

pórcu cîṇ ◡ să táįe

pórcu cîṇ ◡ să táįe/o párte dîn ɲámen^{i} îɲ.../ [ɛ] cum să vă po-vestésc/îl ◡ î...pîrléște/įar o párte îɲ įe pɲélęa péntru ^{h}opíncă/că la ț́ară să pǫártă ^{h}opíncă//dácă-ɲ įa pɲélęa/îɲ įa prima dátă pɲélęa ɲ-o jupǫáįe/și dúpă ĉe-ɲ jupǫáįe pɲélęa/ɲi scǫáte feșíɲ fășíɲ dă untú-ră//dúpă ĉe-ɲ cúrăț́ă tǫátă untúra áįa/ɲ-o scǫáte ɾ́ășíɲ/o púne p-o másă/s-apúcă și-ɲ táįe-ñăɲúntru//dîn năɲúntru îɲ scǫáțe îɲ púnę pé-ĉiɲįe dopárte/untúra dopárțe//îɲ scǫáte/...nu știɲ cum să povestésc acoló/ [ɛ] la búrtă/la...intestíni/da/ɲar aș́á tǫáte i le fáĉe cúclă ále supț́ír^{i}/ále gruáse/le cúrăț́ă/le púne bíne/și dúpă áįa/péĉiįa șî ou untúra/o púne într-o pútină/și púne uṇ ◡ strad ◡ dă cárne uṇ ◡ strad ◡ dă sáre/púne și [k] įar uṇ ◡ strad ◡ dă cárne/įar sáre/și dup-áįa le lá-să o săptămînă/dóɲá/dă/mă rog/maɲ mult o săptămînă//și le sáltă d-acólo/le púne pă niște prăjín^{i}/să zvîntă/ș^{i} ◡ le púne la prăjít// în tímpu cîṇ ◡ le púne la prăjít púne.../príma dátă untúra să prăjés-te în tuĉ/saɲ îŋ ◡ găléátă máre/fiįecáre dúpă cum áre//și púne péĉíle dopárte/și ápa dopárte untúra//dăcít péĉiįa/cutrupítă um ◡ pic așá î ◡ untúră/să nu fíįe îŋ ◡ gol//și/[!] cum să maɲ povestésc cu trandaf^{h}ír dácă să fáĉe ?[!]//

ș^{i} ◡ dácă vrǫa să fácă trandaf^{h}ír/și vrǫaɲ įeɲ să fac trandafír/ įaɲ péĉíįe/și mă rog po ◡ să puɲ și dă vítă/nu númaɲ dă porc/po ◡ să puɲ și dă áltă vítă//toc péĉiįa apárte/cu zarzavát/cu ĉápă/cu ĉím-bru/miruáse/tot félu dă miruáse//și după ĉe toc/puɲ în máțe/în ălǫa supț́írîli//le puɲ la zvîntát/și timb ◡ dúp-o săptămînă dúpă ĉe să zvîntă įéle/și níĉ o săptămînă/cam vro treɲ zíle/le puɲ la prăjít/ ș^{i} ◡ le bag î ◡ untúră//

hégu fluárǫa
tréɲsòpt dă an^{i}

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

757. O L A N U

(jud.Vîlcea)

Culegere: 1968; BM, RP, MV; transcriere: RP

pă...ápa óltului plutáș

plútele le legá taliéni//și noi ne [r] ne urcám pă éle și... iișám pă port/și le dam drúmu pă lótru/și iișáu î olt//și dî olt/le ducán la cózia/pátru pă ga/că er[e]á...bolován/ierá...óltu rău aco[lo]//ș d-acî-coló...le oprám pînă cîn le strîngám toate dóozăș tréizăj dă plúte/și la úrmă plecám în...doi ne suiám pă ga și.../ venám cu éle acás aiîca/la olánu/le trăgán la márgine/ne luam merínde/ș-a dóuă zî.../plecán cu éle la fábrică/unde...úne ne da d-acoló//or la gúrgu/or la...rusčúg/or la slátină/or la...măguréle[1] /ę !/și le dam îm primíre/și venám acásă//ne dúčám iar//[...]

[Dar era treabă cam cu...]

cu grijă//cu grijă/că dacă nu avái grijă.../o punám într-o... pláviiă/ș-o spărgám//și...ier[e]á greu pîn-a mai strîngę-o//

[Ai pățit-o vreodată ?]

e ! dă cîte ori ! //am vru să și mă-nec/

[Cum așa ?]

ú[n]tě...am dad drúmu-ntr-o dimináță.../pă nóosúte doozăč// într-o dimínáță dă la márgină/și [ɛ] cîrma am pús-o pă...pă plútă// ș ieu cîn i-an dad drúmu dă la márgină/ápa [e]erá că répede/ș-a luát-o-n vîrtéj//pîn-a púne...cîrma/m-a luat cîrma dă picére/și m-a da cu cápu-n jos [su]plútă//î ápă//și... [ɛ] m-an duz la piátră/la úrmă am iișit [r] am iișit cu...cu cápu...cu cápu-am ieșit su plútă//și-am prăfira[d] bușténi așá/știi/și pînă cîn am [a]iși la márgině/ m-am luad dă...márgině și...m-an suiit îm plútă//

petréscu ge dumítru [76 de ani]

---

1 Turnu-Măgurele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la mormîntáre

atúnc[i] la mormîntáre/úite...cáre áre cu îe/dă áre ban[i] mai multe[i] ia pop[ă]/mai mult/álți ia trei/álți cáre sun mai...mai bănój mai mámen[i] așá să numéso/oáre de ! după cum îi dă putérea/ia și îinș sáse popă//[...]

[Și oînd îl duce îl mai oprește pe drum ?]

da//la troiițe//îl oprésțe p[e] la pódur[i]/p[e] la troiițe/azvîrle ban[i]/ĩ úrmă/după iel/i-adúnă copiii...ástă//îi fáce mormîntárea aoolo/oolác[i]/pomână/la biserioă-i împárte ...vyin/pîine...//d-acî-ɲooló urmează cu poménle/pîn la...șáse săptămîn [k]pîn la nóuo săptămîn// pîn la șáse săptămîn mérge la biserică în f[i]iețîe sîmbătă/ou...căpeței/așá-i spúnem noi/căpeței/táva ou colivă ou...ș[i] ou colác/ou presoúre/așá spúnem noi/așá știm aiîc [!] //și...pomână-i fáce dă... atúnj la mormîntáre în zîua áea dă-l mormînteázá/a dóo zî zîce că-i dă trei zîle/la úrmă la nóuo zîle la o săptămînă iar/la úrmă rămîne la trei săptămîn/la șáse/și la nóo/săptămîn//

da la șáse ie mai...mai múlte//túrte-i fáce pátruzăô șî pátru dă túrte/ápe-i dă cîte trei ápe și...ii le-adúôe...féte d-éstea neměritáte/streiine și-i plătésțe/și la șáseș săptămîn le dúôe șĩ le dă pă ápă//le tăiě pă oîți-um băț/acoló/védrele-álea/găléțele-álea îe sînt/șĩ...rîoîie tăieturile-álea/ș le púne-ntr-o hîroă/într-o oálă/-n îevá/și le dă pă ápă/la șás săptămîn//[...]

[În oe le pune ?]

într-o hîroă dă dovleác/sau într-o...strákină-n îevá/púne hăleea àleea acoló/ș[i]...le dă pă ápă/ou lumînár[i] aprînse ou...oála cu tămîie/cu foc și cu tămîie/așá să obijnuiésțe la noi//d-acî-ɲooló rămîne la jumátea dă an/ș[i] la ánu/pîn la nóo an[i]//ii fáce poménă// la jumátea ș[i] la ánu//[...]

[Dar oît stă mortul în casă, ce obicei e ?]

să jelésc...pă iel acòló/îi fáôe éstea ôe...trébue pentru mormîntáre/îl soáldă/îl îmbrácă/frumós/oáre áre ou îe/oáre n-áre/n-áre //îl păzésțe noáptea nu mai duárme...și stă om permanén lîngă iel acoló/...mai-naiinte-n timpu meu atúnôa dă mult/nú-i pázá mórți/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tʮátă nɋáptɐa/da acúma văs că...îʅ păzéşte/nu maʅ dorm/ĉe că víne... tréĉe ĉevá peste ʅel/saʮ ĉíne ştiʲe ĉe...//

[...] nu să măturá//pînă dimineáţa a tréʅa zî cîn...după ĉe...sára-l mormintɐázá/dimineáţa după ĉe-ʅ fáĉe...pománă [ɛ] sorócʮ ála cum îʅ spúne/la úrmă măturá//măturá/spálă...tot ĉɐ-a zăcút mórtũ ʅéle/spálă cu ĉɐ-a murít/le dúĉe la ápă/şʲ le dă întîʅ ĩ ápă réĉe/şi pă úrmă... víne cu ʅéle acásă/şi le spálă cu ápă fʅártă/cu săpúŋ cu dă tɋáte/să sp...[k] fáĉe báʅe/să [k] fáĉe pă cab báʅe/pă corp/pă tod după ĉe îl mormintɐáz-atúnʲ la...treʅ zíle//da fʅínd înŋ caz mórtu/nu//nu lucrɐázá/şásă săptămîn...nu ţe [k] nu guréste ca să ţásă/nũ...urzăşte/nu fáĉe săpún/şásă săptămîn/dă cusú cɋáse dă la nóo zíle-ŋcólo/da ca să... nu tɋárĉe şáse săptămîn/dac-ar fʰi dă tors...//

bícu ĉe flɋárɐa
şaʅzeşúnu [de ani]

să púnem şʲ noʅ vʸíʅe

după ĉe mʅ-a murí bărbátu-mʅeɯ am pus [vie] /ʲerá băɋátu ăi maʅ... [ɛ] ăl maʅ máre l-am avút însurá/fáta măritátă/şî...únu ʅerá ĩ ar [k] maʅ avɐám doʅ/stătɐáŋ cu ʅeʅ acásă/şʲ únu ʅerɐá ĩ armátă/şi ʅerɐáŋ cu únu maʅ mic/ásta dă sîŋ cu ʅĕl îŋ cásʲ//şî...am spus/pusásă ĝíneri-mʅu/că trăʅá ʅĕl şʲ pusásă ʅĕl şʲ/

"haʅ ticá să púneŋ şi noʅ"/c-aşá-l kámă pă...băɋátu cáre staɯ cu ʅĕl îŋ cásă/"haʅ ticá să púnem şʲ noʅ vʸíʅe"//

copílu ĉe zîcá: "e ! mămícă/maʅ fac ʅeɯ gróʲʰileɋ-áleɐa/ʲe múŋcă grɐa să fag gróʰile"//

făĉám şi ʅo/făĉá şi ʅĕl/şi am plantát-o ʅeɯ acoló/tɋámna aŋ kemát ...pă ĝíneri-mʅu şi mʅ-a arătát cuɳ s-o-ŋgroᵖ/c-am înŋgropát-o prímu aŋ că n-ávem d-a altuʅítă/avém cuɳ să-ʅ spúnem/nóvă/că dúmneavɋástră az maʅ umblá şi ştiţ/nóvă dî áʅa//şî aŋ kemá pă ĝíneri-mʅu şʲ mʅ-a arătá s-o-ŋgróp/primăvàra ı-aŋ kemát că trăʅá/şî mʅ-a arătá s-o taʅ/ mʅ-a tăʅát-o ʅel/şi d-aĉí-ŋcoló mʅ-aɱ văzút ʅeɯ dă ɐa//mɐ-am plivʸít-o /mʅ-am...alés cápetęle tɋámna/primăvàra o taʅ/şi las...dóᵘo jɋárde/ cîn a foz maʅ [ɛ] maʅ crúdă aɳ lăsá núma o jɋárdă/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

acúm că ɟe maɟ bătrînă laz dóuă ɟgárde dă strúgurɨ//și únu-l taɟ dă êep/așá-ɟ spúnem//dĩ ála dă lăstárɨ/da dă...maɟ dă mult/dă dîn tuátă trupína//ș pă úrmă cîɲ să fac ɟeɟ marɨ așá.../ca d-o juláte dă métru/ɟ-alegêém//și lăsám treɟ/d-áɟa marɨ//

[Cum îi alegeți ?]

rúpem êe ɟe maɟ...dă sus/ș ɨ lăsăm êe ɟe maɟ dă jos dă la...trupină//treɟ lăstárɨ d-áɟa frumóșɨ cáre sîn maɟ bunɨ/ș-áɟa-ɟ legăm pă arác pînă mérge...suz la arác/și-ɟ plivyím/le lʷom cîrcéɟi ĕɟa/cápetil-ĕlga lăstăriɟ-áɟa cáre dă pă ɟeɟ/și ăɟlelánte...ɟgárdel-ĕlga dóo/le legăɲ lă arácɥ-ăl...d-al dóɟlga/și pă...arácʷ [k] pă ɟgárdeɟe-álga dă lăstárɨ/ș ɨ lăstăriɟ áɟa...daɥ cu strúgurɨ//și dă undə nu maɨ ɟe strúgurĕ...îɲ sus îɲcoló dă lăstárɨ/îl rúpem/lăsăɲ dóo frúɲze/ș d-acî-ɲcoló-l rúpem//ș-áɟa ɨe.../

o săpăm/o dăsfundăm primăvàra/vára dacă dă dudăɥũ ɟa și [k] burúɟână d-áɟa cuɲ să-ɟ spúnem/noɟ spúnen dudăɥ da...buruɟánă//dacă ɟe ploɟínte și dă buruɟáně ɟa/ʷo săpăm...maɟ dă múlte orɨ/da acú n-aɲ săpát-o niê o dátă că e...ɟe ca pă drum/daca n-a ploɥád niș buruɟână n-a dat//n-am avú êe să fac c-a fos táre//n-a ploá dumnezĕɥ//

[Cînd înoepe să dea struguri ?]

la treɟ anɨ//după êg-o plantăm/la treɟ anɨ rodéște strúguri//da fáêe maɟ puțínɨ ĩ ánɥ-ăla d-al tréɟilga/d-acî-ɲcoló dă êe mérge dă să măɟ...mbătrînéște/dă să măɟ...fáêe șɨ ɟa maɟ véke cuɲ să spuɟ ło/fáêe maɟ mulț/ca ʷorcé/că și váca cîɲ fátă primu an nu áre lápte...ca cînd ɟe ɟa dă la doɟ treɟ anɨ îɲcoló/după êe...fátă dă la doɟ treɟ anɨ îɲcoló/dă êe mérge d-ága fáêe lápte maɟ mult/apăɟ cînd îmbătrînéște/ɟár îl maɟ împutînázĕ//așa-ɟ fáêeɲ/și tgámna cîɲ să coc...îɟ culégem/îɟ ɟucăm în lin/saɥ la tgasc/unde...la zdrobitgáre d-ága șɨ...fáêem vʲin/îl băgăm la butóɟ//dă la butóɟ...te duș și ɟeɟ cu borcánu și beɟ[!]//

[Aceeași]

lína

tundgám gága și spălaɲ lína/șɨ pă úrmă o...șcărmănám/cuɲ să

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

spúnę̨/-aṣá să spúne/o scărmănám/la úrmă o căl̨erg̨ám/o torcâm/dacă pu-
nę̨ám dimiį̨/le scrobę̨ám jurébiį̨lę̨-álę̨a dă le...dăpănám pă un̨ rîṣkí-
tór[ʲ]/dă cîte cótur[ʲ] ṣtiį̨ám noį̨/dă dó[ʷ]o/dă treį̨/ṣi...lē... [ɛ] aṣá/le
[ʷ]urzám la úrmă.../ṣi ţĕsę̨ám/torcâm maį̨ gros/urzála ág̨a o... [ɛ] tor-
câm maį̨ supţîre/ṣi bătătúra o torcâm maį̨ grų́aṣă//ṣi făcá dimíį̨/ne
ducâm cu g̨éle la [k] făcâm ũ̯ fel dă...ca pîn̨za cun̨ ṣă spuį̨ g̨o/ṣ̯ ne
ducán̯ cu g̨éle la o piųă de ! aṣá-g̨ spunę̨á/pʰíųă/ṣ[ʲ] le...bătę̨á acoló
máį̨elę̨-álę̨a/pînă cînd...le făcâ ca plotógu/lẽ... [ɛ] le-ndeṣá//ṣi fă-
câ...bărbáţî hăį̨nur[ʲ]/pantalón[ʲ]/ă spunę̨á maį̨-naį̨inte nădrág̨ alb[ʸ]/
purtá//da acúm dă cîn [k] d[ʲ] la un timp în̯cę̨á/n-á maį̨ purtát álbę//
le-nẽegrę̨á//

[Aceeaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

[Ieri toată ziua ce ai făcut ?]

ăolę̨o âe să fac ?//am săpá n̯éṣte várză/c-a dat o búră dă
plo̯á[ʲ]e alaltăį̨ér[ʲ] sără/neşte strop[ʰ]/o ţîră şi...aṃ văzú ṣ̯ ieų s-a
udá n̯d-un deşt[ʲ] pămîntu/ṣ-an da n̯fúga ṣ-an̯ săpá n̯várza/róṣiį̨le/am
scăldát fáta/am spălá rokíţele/am...la úrmă m-an dus ou pórcî ṣ̯ cu
gîṣtele/pă vále/aṃ v[ʲ]énit/aṃ făcú mîn̯cáre/să găs[ʰ]áscă cop[ʰ]íį̨i cîn̯
v[ʸ]in sára/ág̨a-ṃ făcút//

[Şi azi ?]

az ? tot aşá//măturáį̨ bătătúra că fag gîṣtele gînią́[ʲ][!]//
scăldáį̨ fáta/îį̨ spăláį̨ tót aşá rokíţele/că treę̨ să ii le spel[ʲ] pă
fiį̨eşcĕ zî/că...să tîrăşte pă joz̨ de !/nu staų ou ęa núma-m̯ bráţă/
[ʷ]o maį̨ puį̨ ṣ[ʲ] pă jos/şi...maį̨ mérg̃e/d-a búşelę̨a/ṣ[ʲ]...să maį̨ tîrăṣ-
te/să murdăréşte/ṣi-o spăl/ca s-o ţîų curátă/că...aşá nu mį̨-e [r]
nu mį̨-e dra̯ă s-o g̨ay îm̯ bráţă dac-o fi murdálă//dă dácă g̨e curá-
tă...éıę̨a [ɛ]rokíţele pă g̨a/o maį̨ g̨ay [r] [ʷ]o g̨ay îm̯ bráţ-atúnc̃//
mį̨-e drag̨ să ple[c] cu g̨a-m̯ bráţă/da dá[ă] nu g̨e mur[k] curátă/nu mį̨-e
drag//

[Aceeaşi]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[întîmplare]

[Cum s-a întîmplat cînd a murit soţul ?]

cum s-a-ntîmplá dacă n-ã fost acólo ? zîce că dimi [k] sárā... s-a distrá pîn la dóişpe dîn nóapte/-acúma ieu...aşá a spus cîne-a fost acólo/da io n-ăm fost acólo//cîcă dimineáţa s-a sunát uo alármă/ a sunát-o serdéntu care-a foz de servíc[1] ó alármă/şi n-ă fos ca să... iel a s... [ɛ] zîs că gluméşte//şi iel avéá o ţuţál-aşá ş s-a sculát répede dîm pat/če "sáriz băieş" če "că...ne-am ars" če/"aúz alármа"/şi n-a fos timpu să să scóale/ma [k] a mai fost cîşpe minúte pînă s-a da[d] deşteptárea//şi s-a mai culcá puţin//şi cî s-a...sculá să să-mbráče/s-ā...s-a-mbrăcá şi-a lua pantalóni şi cîn s-a-noălţá la um picíor/şi cîn să báge bocáncu la ăllánt/a picád du pă valíză jos//a picá jos du pă valíză şi...l-a luat militári/l-a luat îm pálme/l-a duz da...n-a avú če să-i fácă/a murít//şi cîn i-a făcút ajutopsíea a găsît î...inima deplasátă dî la locu ei//cîcă dîn [k] ar f[h]i foz dî alárma aia care s-a sunát//

a vénit o...[ɛ] telefón aiîca/şi m-am dus ş l-am adús acás cu tát-al meu că trăiá atúnca/şî...i-am făcú mormîn...[k] a venî cu maşína d-acólo mi-a da maşină de la unitáte/şi...[1]-am adús acás/ l-am mormîntát/i-am făcút če i-a trebuit ca la fiecáre mort/şi m-an căsătorit a dóua uară//[...]

a avú sócri ăia ai miei niste niámuri p-acólo/şî l-a găsît[1] // sócri nu m-a lăsá să plec dîn cásî/m-an căsătorit tot acólo une-a fost/...n-am avú copíil cu dînsu da...nu m-a lăsá să pleg d-acólo//

bonoán i paraşkíva
pátruzăşiùnu [de ani]

s-a-necoát uo cărúţă

venaă [k] ierám aîci [k] acólo la...la olt/ierán c-un tractór cáre irigá/şi víne o cărúţă cu cai dîm pártea dă...du peste olt/aşá

1 Pe actualul soţ.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

să zîce la noi//să sune-m pod/

podaru i-a spus: "dăsfă...şleaurle la...la cai"/

da omu ăla a zis: "nu că nu să spărie căii"//

"dăsfă mă !"//

n-a vrut omu//nerá şi doi bolnavi în căruţă//d-ăbi s-a dad bolnăvi-ăia joz dîn căruţă/şi cîn s-ajungă la mal/îm parţea ásta/ cîn să leâge pódu/cái-a dat înapoi//s-a da peste cap şi...s-a dus la ...pă old la vále//

[Fără oameni ?]

fără oameni//

[Numai căruţa şi caii; şi duşi au fost.]

duşi//căruţa a găsît-o//dóo roate mai la vále/dóo mai la deal// acólo mai sus//şi cáii i-a scos/mort//

popescu górge[21 de ani]

ulcica

ulcica éste.../se fâce un cerc/ou mai muls copii//únu [r] mai muls copii//[ɛ] únu şade jos/şi áltu î...[k] cîucît/iară celălál şade în spatele lui î...îm picioare//un [ɛ] únul/vine/şi-l întreabă/ cîd dă pe ulcica áia/cu cîd vrea s-o dea ?//

şi íce: "cum o vez/cu óki verz/ţîn-te bine/să n-o pierzi"//

şi dă tîrcól cerculuí/únu fúge-ntr-o párte/iar celălált într-o párte//şi...care-o atinge primu/ála...o...o ţine mai departe//

dánca ion

unsprezece [ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

758. T O P A N A

(jud.Olt)

Culegere: 1968; PL, RP, MV; transcriere: PL

[Originea satului]

[Satul nostru] îl de la șăzeșipátru/dă cîn cu cúzga//auzgă șî ieu p-ăl bătrîn/aíîca nij n-a fos linije/cásîli ierá arancáte pîm pădúr/ș-aíîca la dgal/mai sîn ș-acú alištéje/ápăl iergá pă dîncolo/...aíîca nu iergá linije/de la șăzeșipátru de cîn s-a dat pămîntu/aíîca n-ă fos pămînt/am auzí șî io p-ăl bătrîn/...buníci// la cárī avgá boi/l-a dat hop pogáne/cáre n-a avút/pátru pogáne// și l-a delimitát șî i-a spus...lg-a făcút sat/dă la șăzeșipátru-nîcepînd//da//și la úrmă a rămás p-aíîcă lúnca ásta/védga cum îl zîcem noi/s-a dat la nóozeșitrèi.../mai rămásése tód dîm pămîntu sátului/da/ș-a-mpropiietărít atúncă/la cî șáse lg-a dat î pămînt aíîca/la cî șáse gámin/da ălant núma du pă depárte/ierá um primár cam...da//aíî dîn cárg-a foz dî sa lg-a da númai pă cgásti î-a foz mai rău/și la ălánț lg-a dat pîn lúncă/da/gámin dú pă la îomăgéj/dú pâ la corneță/dú pă la lăúne//da/și d-atúncă-l comúna/la șăzășipátru/știu ieu/am auzít/dă la máma ă bătrînă//

pétre i smărăndóiu
ee ! sun mic da sun bătrîn [!] /am
hóbzeî dă an

[Amintiri din timpul răscoalei de la 1907]

păi/să făcă tîrg dă mucenîc/dă nóo márte/la cîmpu márg//ș-avgá táta un călușél/...și m-a trimés pă mîn la tîrg cu iel//cîn am sosí la dobrotgása/zîe "nu vă mai dúcez la tîrg că să [k] víne revolúțiia"/gámini//noi ng-an dus/că ierán din sat fro șápte ob zéce/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

...şi băiéţ[1] şi ɣámen[1] maɨ mátur[1]/"haɨ măɨ"/ş-am plecát/"haɨ" z[i]ĉe "pîn-acólo" zĉe "sîntéŋ călăr[1]" zĉe "ĉe să ne făcă ?"//acólo-n tîrg ɨéste...susɣáɣa s-împárte-n treɨ/mérĝɣ-aşá [1] ş[1] la úrmă mérĝe-ŋspre drăgoɨéşt[1]//ɨeɣ nu m-an dat joz du pă cal dă loc/şî nîĉ ĉéɨlanţ[1]// aşteptárăm/aşteptáră/să uɨtá toátă lúmea/că ɨerá prăvălíɨ atúnĉa/veníseră du pă la slátină dú p[1] la craɨóva/du pî la drăgăşán[1]/negustór[1]/cu márfă/ferăríɨe/fel de fel de márfă//aşteptá toţ[1] în sfîr [k] în tîrg acoló//víne de la drăgoɨést[1] frɣo zéĉe ɣámen[1]/zéĉe dóozèĉ c-un stɣag alb/l-ã-fíɨpt acólo-n dréptu bisérîĉi/s-a strîŋs pístɨ-o sútă dă ɣámin[1]/maɨ mâld d-o sútă//am aɣúst ɨo/da ɨo nú m-an da joz du pă cal dă loc/cîn a zîs úra/a năvălít în tîrg//s-a pus cu bîtili pă negustór[1]//negustóri/a fugît fiɨecáre/ca de cînd veníş[1] dumnɣatá saɣ ɨeɣ s-a alés prav u dă tîrg//n-a maɨ rămáz nimig nimic//acú/nú m-ɨerá fricã/ɨerám pă cal/am văzú şî ɨeɣ o trúpiţă d-ălɣa dă plug/o azvîrliseră acoló//m-an da joz du pă [r] du pă cal/am aruncát-o sus pă cal ş-am încălecát ɨar/ş-am adús-o acás//apóɨ a veni revolúţiɨa d-acólo dă la cîmpu máre pă la dobrotɣása/păɨ s-a-naɨintát p-aɨîĉa pă la lélɨáscа pînă cîn a ajúnz la ĉomăgéşt[1]//da/la ĉumăgéşt[1] apăɨ a venít armátă//şî cárɣ-a foz la revolúţiɨe capt[1]/cáre să numeá capt[1] dă revolúţiɨe ɨ-a luɣá şi ɨ-a-mpuşcát//da//

[Dar de aici din sat n-au fost ?]

a-mpuşcát únu//a-mpuşcát kar/că ɨerá un negustór dă la pitéşt[1]/únu tudor stoɨenéscu/úne ɨéste comperatíva acúş[1]/şi tot aşá avɣá prăvălíɨe/îɨ dívastáse prăvălíɨa/ş-avɣá o magazíɨe cu grîu/i-a da foc/la magazíɨe/ş-a venít armáta/p-ăla l-a tras înaɨintɣa magazíɨi/acólo pă grîu/ş-acólo l-a-mpuşcát/pă grîu kar/da//

[Acelaşi]

[Întîmplare]

în nóo sútē...dóoşpàtru...da/în nóo sûte dóoşpàtru/în dóuăzăşîùnu cumpărásem nişte păminț/dî la veĉíni ăştɨa d-îĉ [2]/íĉa pistę drum únde şáde ĝíneri-meu ăsta/ş[1] la treɨ an[1]/feméɨa l-a vîndút áltuɨa/

1 Subiectul face gest cu mîna arătînd cum se împarte şoseaua în trei direcţii.
2 Gest cu mîna dreaptă, arătînd pe fereastră casa vecinului de peste drum.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

únuia dă la úda [1] /ierá um boiráș/boiráș al drácu//te vedeá pă dumneatá că te-ai certá cu fráti-to/veneá la frátili dumitáli/ș-îi lua dréptu lui/și pă lîngă dréptu lui/scoteá și p-ál dumitáli/ți-l luá și p-ál dumitáli//și băgáșe-o ric-așá-n lúme/și ce să-ntîmplă ?/ vine și pămîntu care-l cumpărásem ieu de la femeia aia/îl cúmpără și iel la trei ani/...tot acéiași pămînt//ieu/am întrebát și ieu avocáții/că cutáre/că cutáre/kar avocátu care mi-a făcút áctu/"ce să ?"

ce: "n-ai dréptu"/

"păi" zic "dă ce ?"/

ce "femeia"/c-o lăsáse bărbá-so ăl dîntîi/ș-o luáse áltu al doilea/"cîn t-a vîndú dumitáli trebuia"/așá ierá lége atúnca să facă consimțîmînt/să fiie consim [k] să consîmță bărbátu la act/și bărbá-so n-ă venit să-l...consîmță la álțu/că ia trăia cu ăld bărbát/și-n cele dî úrmă/dupá trei ani dă zîle/să duc ăștia/neamurli ieí/și cu...așá ie homeniia/să dúce la ăla și-i vîndę pămîntu la trei ani/tot acéiași pămînt//āșa//l-an lăsát pămîntu//am întrebá și ieu/că "n-ai dréptu"/n-am dre/l-ă lăsát/ce mai încoló-ncoló//

mă kámă avucátu care mi-a făcút și miie áctu și lui//

ce "mă"/sce "dă ce-ai lăsát pămîntu ?"/

"păi" zic "n-am veni la dúmneatá și mi-ai spus că...n-an dréptu ? dă ce să nu-l las ? să-n sparg cápu cu iel ?"/

ce "mă"/ce "tu ai dréptu...la pămînt"//

"păi"/zîc "cum ? lămurește-mă/am dréptu sau n-an dréptu"/

"da"/ce "ai dréptu"/

"păi"/zîc "dă ce ?"/

ce "femeia cîn și-a vîndú pămîntu ii"/că î zîua aia a făcú și ia act/a luát alt pămînt dă la bărbátu care-l ține-al doilea/ce "ia ș-a-mbunătățí suárta/ia n-á risipit pămîntu/nú l-a mîncát/și" ce "tu ai drépt[u]"//

"bine dómle/dac-am dréptu"//

mă duc în sfîrșit/a sări să mă-mpăg/n-ám putút să mă-mpăc//a venit iel/să [r] să ia posésiia acólo-n vále/într-ú ált pétec//acú

1 Comună învecinată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţeu seĉerám/avgám ugámenţ dă séĉere//fo ʰopt ugámenţ dă séĉere/seĉerá//víne şî ţel c-ũ ʰom/cu cgása să cosáscă//da mă-ntrgábă

ĉe "ĉíng-a mîŋcá p-aţíĉá ?"

zîc "úite ĉíng-a mîŋcá/váĉili méle/cáţi meţ"/cî ţo avgă şî posésiţa/ţerá şî [k] avgă şî act/

ĉe "bíne/om fáĉe noi ĉg-om fáĉe/cosăşte măţ dumítre p-acólo" îţ spúne//

acú ţeu/...făĉă la legătúrţ dă grîu/n-ávgam niĉ ĉumág/n-ávgam niĉ outît/n-avgám nimí nimíc/ca cîn venîţ íca//aşá/nijţ nu vedgám pămîntu//

da ţel zîĉe "dă ĉe nu ţíne grîu ?"/mă-ntrebá pă míne//ţeu/nu ţînga grîu/că...ţergám turburát/aşá//mă dug la ăla care cosgá/la cosáşu ăla/şi dau ou cgásă ţel/să nú maţ cosáscă/

"mă ! nu maţ cosí" zîc/"că-ţ pămîntu miu"//ăla să scgálă cu revorvéru//cîn l-am văzú că să scgálă cu revorvéru/ĉe mţ-o fi dat .../nu ştiu niĉ ţeu/m-ã repezît...la ţel//cgása a rămáz drácu/nij nu ştiu cum a rămás//şi ţel ţérgá can dăvále/şî cum am făcút/c-an da brînj dăvále şi a căzú jos//a căzú jos/oă ţerám tinăr/ţel ţergá/ĉe-ţ drept c-avgá fo şaţzăj dă anţ//am puz mína pă gîtu-ţ ş-am pus pumnţ/pă ţel//băgáse cápu píntre piĉére/ţel să mă ţa dă piĉére ş-ăla dă cap//şî cîn văzúţ/an dat piste ʰóki ălúţa ş-a-nĉepú să-ţ cúre sîngêle//oîn a văzút ăla că-ţ cúră sîngîţi/ş-a luá cgása şî fug ! apăţ ã rămás cu ţel//l-am bătúd bíne/frumos//apăţ ng-am judicát/frgo ʰopt an dă zîle/pămîntu l-aŋ cîştigát/ţel a rămáz bătút/şî...da//

[Acelaşi]

bărbátu-mţeu a murít la ţuţálă

bărbátu-mţeu a murít la ţuţálă//a foz la mgară/íntr-o vínerţ/a foz la mgară/fʰîn la mgară/a foz glgátă la mgară/ţéra un timp cam nenorocît aşá plgaţe/pă zéĉe deĉémbre//acúm pă zéĉe deĉémbre fáĉe trẽţăj dă anţ dă cîn a murít//vyíng-acásă/venînd acásă ţel d-acoló/a mîŋcát/a vorbí cu copʰíţ-a făcút/şî s-a culcát şi ng-am

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

poménĭ cu ĭel dîn somn/[a]şá/răpínd hăăă/hăăă [1]//da ĭeu mă scol la ĭel/"mărine/mărine/ôe aĭ mă ?"/ĭel să-n [k] ĭerá-ntors pă brînc/ l-am întórs ĭeu sĭngur-aşá cum l-oĭ hi putút/şi ĭel ŋóki-ĭ ţinŋá-ŋ-kişĭ aşa[2] nijĭ dăskişĭ/trăĝá//ăŋŋ !/m-aŋ sculát/avŋám um băĭát maĭ mári/"ĝicule scŋál că mŋáre tat-tăŋ"/zîc//

ĭerá nŋáptŋa/dar n-a/vorb-áŋa ómu/dă lumînárŋ-a apucá şî dús a fost//a maĭ căscá dă treĭ horĭ după ôe ĭ-am puz múcu ála de lumînáre-m mînă/şî dus a fost//l-aŋ zguduĭi/l-aŋ făcúd/l-an dres/nimíg/n-am maĭ avú ôe-ĭ maĭ fa...dus//ş-aşá nebolnáv/nenimíoa/úĭte/ s-a dus//

negoĭása me flŋárŋa
şăĭşôînô dă anĭ

nu m-a dat părínţî la oárte

nu m-a dat părínţî la cárte//atúnô pă tímpu mĭeŋ ĭerá îmvăţătóry-aprŋápe dă părínţî mĭeĭ/îĭ da um puĭ dă găĭínă/"ă [la]să dómle-mvăţătór oă nu pŋáte/cophílu să dúôe cu...cu váôili/cu vítili"/saŋ să vázĕ dă cophíĭ/d-ăĭlanţĭ acásă/şi nu m-a dat//díntrē cophíĭi toţ/pă míne nu m-a dat//şi maĭ avŋám dóo surórĭ/lŋ-a dat/şi n-a-mvăţát nŋăm//şî ĭeu...míĭ-m-ĭer[9]á drăg să-mvăţ/m-ĭerá drag// aşá îmvăţásem aşá cítŋ-o líteră/ĭeu le cunoştŋám/le ştiĭám tŋáte cum le zîôe/da nu lŋ-am putút...î dăscăuşi ĭeu dácă n-am foz la şcŋálă nŋam/aşá...le dăscăuşám úĭte ásta ĭe dî/ásta-ĭ u/ásta-ĭ o/ ăla ĭe i/u/i//

ei !/da la úrmă nu lŋ-am putúd dăzluşi nŋam/dácă ĭeu n-am foz la şcŋálă//şi m-a luŋát álte greutáz/n-am maĭ...//

[Aceeaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

m-aŋ soulá dă dimineáţă/m !/mĭ-aŋ făcú p-acólo/áre fhíĭe-mŋa váoă/m-an dus am muls şĭ ĭeu váca/[e]n da la păsărĭ/la porô/şi m-an

1 Inspiră şi expiră profund, vrînd să imite respiraţia bolnavului.
2 Întredeschide ochii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dus am culéz la strúgur pîn-asáră/tód la f^hiie-mea ierá//pîn-asáră an culés la strúgur//^asáră nu mai pútéam dă obosítă neam/mă durá piêcárili/să stai acólo/ei !//az-nóaptē...nu prea poc să nu dorm nuáptea că dácă am rematízmu/o cam piérden toátă noáptea pîn-a adormi//

mă sculái az dă dimineáţă iar/iar dă la păsări/dă.../m-apucái să.../le făcúi şî ieu mîncáre//ş-acúma úiti plecái încá după ce.../mai mă dusái p-acólo pîn.../mai jumulíi şî ieu dă porc/dă... /ş-acúma hítă-mă pleoái îc [!]//

[Aceeaşi]

ducîndu-mă la păduróiu

ducîndu-mă la păduróiu/la o...apruápe dă...dă pitéşti/m-am întîlnit într-o iárnă ierá/îm mijlócu pîrtíii/ierá zăpáda máre dă...de-o jumá dă métru//lúpu ierá-n...mijlocu pîrtíii/m-an dus pînă língă ...la cînj métri dăpárte dă...dă iel//i-an dad gură/ho ! ho ! să [r] să fúgă/n-á fugît//dac-am văzút că n-a fugît/am tăiát iúte/io an traversát...drúmu/şoseáua/ş-am urcá dincólo pîm pădure în sus//da pînă-n deal/mi să părea că-l văd/nu cumvá/mi să părea că mi să dăduse [!] căcúla-n sus/nu mai ierá^e câno ieşise páru prin oăcúlă// şi cîn ies în deal în sus/vine áltă persoánă şi a fugît//mai vine-o áltă persoánă cu cărúţa cu [k] sánia/cu cai//şi-a luá zbóru/a luát-o mijloc/a trecút iárba [k] a trecút stráda pîm pădure şi... a intrát îm pădure//dăpárte n-á fugît/^că nu fúge dacî ie zăpádă máre/şádea-acólo/să pitulésţe/[r] să pitulésţe undevá tótuşi/în drum ...n-a mai stat//dácă vine v-un vînătór/l-împúşcă//

binícă constantín
pátruzeşipàtru dă ani

[Casa]

da ! aléa lócu cum ie ásta/turnăm fundáţiile joz de címént/

^ Îşi drege glasul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dup-acéla ieĭ pátru tălpĭ/dóo de lungíș/lúngu de-aĭíc cíte...nóo métri/cît vreĭ să fac cása/nóuo/uopt/dă cîd vreĭ să fac cása dă máre/dă zéce și dă.../cît vreĭ să faĭ dă máre//să fáce dóo tălpĭ dă lungíș/úna pă dreápta ș-úna pă stínga/apăĭ dóo curmezíșurĭ/uĭ curmezíș aĭíc și-áltu dîncáce/să púne stîlpĭ la...doĭ métri la doĭ métri stîlb dă stîlp/táie lémne dă kéie/lémnele...în grosíme dă pátru êntimétri/și să fáce să-m [ɛ] să clădéște/íntre stîlpi-acéia// d-egzémplu d-aĭíca cum ie cóltu ăsta/aĭíca ie uĭ colț ș-aĭíca víne iar alt colț/aĭíca ie-nkeiátă-aĭíca cu lemn de kéie/ie-nkeiátă lemn cu lemn pînă suz la.../úne ie taványu/la doĭ métri//la doĭ métri să púne níște grinzĭ/tod dă lemn//după grinzele-acéia/să maĭ púne níște cosoróbĭ să numésc níște lungíșurĭ cáre iărășĭ sîn [k] le prínde lémnele-acéia dă keie în stîlpĭ/le prínde/și pă dreápta și pă stínga álte curmezîșúrĭ să púne péste iéle dasúpra/ș-apóĭ să cărpioréște/to din lemn//să táie căprióri dă...zéce pă uopt/lémnu/ căprióri ăștia cáre să fáce acoperișu deasúpra/și...s-acoperéște orĭ cu țiglă/orĭ cu șiță/orĭ cu táblă dă fier/ieu am acoperít-o cu șiță//șița acéia sî fáce tó din lemn/dă înzéj dă êntimétri lungímea/să spárge la spărgătoare/ie o spărgătoare cáre să fáce dă fier/ să spárge între dóo lémne/dup-acéia să êopléște/să finiseáză ca să poátă să bátă/...și uo báte un.../dulgár din ăsta cáre poáte să [k] a maĭ învălit la oáse de ástea/să pricépe la bătútu șiți//să báte/ uo prínde în cúie/la uo casă cum ie ásta/la o casă dă nóo métri/intră nóo zéce miĭ dă șiță// [...]

la peréțĭ să cârcuie/iărășĭ cu níște êrcuiálă/uorĭ de plop/ uorĭ din diferíte lémnurĭ/ce lemn ar fi//se cêrouie/dúpă êrcuít să...dă ou pămînt/să lipéște/să dă ou pămîn și pă dreápta șĭ pă stínga/la úrmă să dă cu...să finiseáză să drișouie să zíce/să finiseáză frumós/să drișcuie/dúpă ôe s-a drișcuít să văruie//

cum ie și...aĭíca-năuúntru únde se dîspărțăște cámerli/se fáce zid de cărămídă//aĭíca-i uĭ zid/dínoolo-i ăld zid/sî fáce dóo zídurĭ la...aĭíca une iéste/ie zid//apóĭ să construiéște cíte-o sóbă/drep oă noĭ am construít-o din cărămídă din ástea/totușĭ iéle-s maĭ búne ăstea dă teracótă//

[Același]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

clóşca

mă duc/strîng óuole/le-alég/mă úit ĩ lumínă să văd dac-áre plod/şi dac-áre ũ rotét um ban/zîce că áre plod//şi mă uĭ la ĭéle/le-alég/şi dup-áĭa mă duc şi-ĭ fac cuĭb lu clóşca/puĭ óuole su ĭa/şĭ puĭ clóşca acólo/şi dup-áĭa scóate puĭ//púĭi li daĭ să mînînce/sî fac marĭ şi-ĭ taĭ[!]//

[Ce le dai de mîncare ?]

mălaĭ cu ápă//dup-áĭa dúpă ce să fáce ĭeĭ maĭ măricéĭ/le daŭ grîŭ/dup-áĭa le daŭ bóabe//

stána gre niculína
merg pă dóoşùnu dă anĭ

treĭ zmeĭ

a fost odátă ũ ŭom/care ĭel avéá/um plug şi treĭ fecórĭ/şi ĭel ĭerá gáta să mgáră/şi ĭ-a spus la...la treĭ fecórĭ/dîm plúgu ăla ĭeĭ/s să dúcă la ferăríĭe să fácă treĭ cuáse/şî pă úneĭ-o găsî de cosît/acoló s s-apúce să cosáscă/să oosáscă//şi ĭeĭ/aşá aŭ făcút//au făcút treĭ cóase/ş-aŭ plecát pă drum să găsáscă de cosît//ş-aŭ găsît ŭo cîmpiĭe cu grîŭ/a-nceпú să cosáscă/şi din záre s-a văzút un zmeŭ//şi zméŭu ăla/...cîmpiĭa ĭerăa zméŭului/şi zméŭu i-a spus că la prînz/să cosáscă şi la prînz să să dúcă/că víne zméŭu şi-ĭ ĭa să mînînce//şi ĭeĭ aşá au făcút//aŭ cosît/a venit zméŭu să să dúcă să mănînce/şi ăl maĭ mic copil ĭ-a spus la... la ceĭ maĭ marĭ/că ĭel nu mănîncă mîncáre/că éste ŭotrăvită cu sînge de zmeŭ//şi ĭel a zîs că mănîncă númaĭ mămăligă/că se véde dácă-ĭ ŭotrăvite cu sînge//ăĭlalț au mîncát î mîncáre şi ĭel a mîncá númaĭ mămăligă/ş-a maĭ luа şi-n sîn//şi la úrmă iĭ aŭ plecát ĭăr la cosît//şi sára ĭ-a spus zméŭu că víne ĭel şi-ĭ ĭa şi să să cúlce/că zméŭ-avéá năcáz pă ĭeĭ să-ĭ ŭomóre//şi zméŭu/avéá treĭ féte//şi ĭeĭ cîn aŭ venid dé la cosît/fétele dormáŭ/şi ĭeĭ [k] zméŭ-a venî pĭ la ĭeĭ/şi ĭ-a-ntrebát că/ĭeĭ ce fac acúma ? nu să

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cúlcă maĭ ĭúte ?//zméŋu veneá pî la ĭeĭ/vedeá că nu-ĭ adormít//şî la úrmă ĭeĭ s-aŋ duz la féte/c-a auzít că-ĭ ʰomeáră//s-a duz la féte/a luŋát háĭnele fételor/s-aŋ îmbrăcát cu ĭéle/aŋ stat î lócu lor/şî pă féte leŋ-aŋ pus î lócu lor cu háĭnele lor//şi zméŋu cîn a venít/fétele dormeáŋ/zméŋu cîn a venít/imediĭát leŋ-a tăiá cápă [k] cápu/la cíteştrele/şî ĭel s-a păcălít că/ĭerá fétili luĭ şi băĭéţî ĭerá în camera fételor//

negoĭása ge aritón
daŋ pă únspe anî

759. D I E N C I

(com.Vultureşti,jud.Olt)

Culegere: 1968; PL, RP, MV; transcriere: MM

faş săpún

îl tʰoĉ/îl báĝi...în căldáre/cu ápă dîn lac/[r] dîn lac/nu că ...cu leşíĭe or cu ĉevá//cîn vreaĭ ca să ĭásă gălbúĭ/îl faş şi cu leşíĭe//faʲ leşie-n leşiér cum faj dă cămáş/adícă nu ŕáĉez dumneavoástă//numaĭ osînza o bag/o laz nesărátă/nebăgátă-m pʰorc/şi o faş săpún//puĭ ápă şî toc osînza şi puĭ pă ĭa şî puĭ pă foc//bag un drob dă/[k] un bob aşá dă súdă ca să o topeáscă répede/şî-l fʰerb pînă la ...pînă pî la zeĉe-aşá/únspreĉe//şî la dóĭşpe-l [k] iĭ daŋ sárĝa şi-l puĭ jos//iĭ daŋ tŋátă súda/ĭ-o daŋ dă dóo orî/şî gáta ĭe făcút/da să-l fʰerb bine/şi ĭése bun//

[Şi leşia cum o faci ?]

leşíĭa/dacá faĝî cu...cu leşíĭe/o fáĉeŋ leşíĭe/cum fáĉem noĭ la ţară/gălbúĭ-aşá leşia/slábă/şî-l...îl fierbî cu leşie/pînă-ĭ daĭ súda/şi ĭése gălbúĭ/frumós//saŋ dacă aĭ polín dîn grădínă luad dă ,ára vérde/baĝî în ĭel/...şî să fáĉe vérde máĭcă cu colgáre//e ! aşá

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fácem la ţară noi//

lisăndrina i vlad [76 de ani]

a murit aiica um băiat

a murit aiica um băiat/...tinăr/...nensurat/făcúse şi iel cásă iica/lîngă noi iê[1]//a murit şî...a murid dă past[1]/în săptămîna máre kar//şi to sátu-a venít/şi i-a făcú pomănă...ş-a dat cîte-o fălie dă pîine şî cîte-o bucátă dă záhăr la fiecáre cáre-a intrát în cúrte//şi l-a duz la grópă cu trei p[u]op[h]/...ş[i] l-a êteti ş l-a plîns tótă lúmea//după áia/după ce-l dúce la grópă/ii fáce pomănă/dă nóo zîle/dă...trei săptămîn/dă şase săptămîn/...dă nóo săptămîn care-i dă mîna/fáce merú pomănă//kámă lúmea la pomănă/nu să dúce nekemàt[ă]//ş-aşá máica să fáce aiica/la ţară//[...]

la nóo săptămîn[i]/la [k] d-aci dî an î an/dă jumătate dă an// e ! cîn î moáre/-i dă sărindár dă ţărînă/la pópa/iése la jumătatea dă an/cîn iése la jumătatea-i faê căpeţălu dă...[r] dă soróc/şî p-ăl dă sărindár/dóo/gata//aşá merj[i] merú cu iéle/dîn jumătate-n jumătate/şî cu sărindárle şî cu...sorgáce//aşá să fáce máică//

[Aceeaşi]

[Despre o soră a subiectului]

am foz noi cum am fost/am fost cumínte şi noi am fost...b[y]ine/da...de ! dacă ne-a luad dumnezău óameni/ni i-a luat//e !/noi nu ne-am mai măritát//am úna mică...mă mică ca míne/mică...aproápe... mai máre cu doi an[i] ca băiatu miu//cîn î m-a mărita máma pă míne/dă my-a făcúd núnta/ia a foz d-ũ an//cristína[1] //şi ia a luat ũ om cu pátru cop[h]íi/a murit táta şi máma ş-a dát-o...un fráte-al m[y]eu/a dát-o lu...lu [u]omu-ala/că i-a muri muiérea/ş-a avú pátru copíii ...ála//şi i-a crescút ia copíiii/a avú trei féte ş-um băiát//ş-a trăiit cu iel únspreêe an[i]//a făcú şi ia un copil/ş-a murit copilu iei/şî i-a muri şi ómu la únspreêe an[i]//dao-a murit ómu.../cop[h]íii

1 Se adresează subiectului Gună Ion care asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

a luát-o la gână d-acólo//a plecát ła//și s-a duz la bucuréșt^{i}//la bucuréșt^{i} a șézút mult [ɛ] timp/sáse an^{i}/îm bucuréșt^{i}//și la úrm-a^{i} kemát-o rumînu m^{n}eu acáz/"vino cáce" ce "să-s fac casă" ła.../ła da casa dă la tata și łei/ș^{i} ła făcú casă aci pă pămîntu mámi//și ...a venit acáș^{ă}//ș-a mai [k] s-a mai lua c-un [ɛ]derbedéu d-ica dîn sat//și a stătú cu łel/a stătút cît/fo doi an^{i} nu știu cît/și îi încuiá tcátc ăl^{ea}//dor ii trebuiá să-i spéle/să-l dămîncăreáscă/să ...și să-i lucréze...//

łel [k] ła-i zîcá: "d-adú mă lînă/să...să-s fa corap^{i}/că n-ai îm picáre/n-ai...háină pă tine/să-s fa^{g} háină"//

łel țînea lîna-ncuiátă tcátă//ș-așá a plecát acáș^{ă}//ș-a făcú și ła căsúță/...łe la casa łei cocánă/și łel șáde ca un derbedéu sîngur pă líniile ' .../o să mcáră pă [r] pă strádă ca...nímin^{i} du pă pămînt//dacă nu łe cumínte/e !//

[Aceeași]

plantăm porúmbi

dîn primăvară arăm tot cu tractcárle/că să...muncéște pămîntu mai bine/și la noi în lóturle-ajutătcáre și.../dup-acéła/plantăm cu sfcára/trașăm rîndurle și plantăm porúmbi cu páru/cum...puncám noi pîn-acúma/și...acúm púnem la noi în lótur^{i}le personále/că nu avém posibilitáț^{i} să băgăm sămănătcárea acólo//dup-acéła/...mérge únu naínte cu páru/zícem noi dă fáce găur^{i} îm pămînt/la doi pași așá/și únu după łel mérge cu tráista cu bcábe și púne pátru cînș bcábe-n fiecare...î...loc acoló úne-l fáce cu țărúșu-ála cu páru/ și...dacă...cine áre bălegár/púne și cu postáva dă bălegár púne cîte-c mînă dă bălegár dă v^{y}ită/ă...î fiecáre cuib acólo//și dup-acéła l-învățéște cu pămînt//la o săptămînă/după ce încép să răsaie bcábele/încépem...cîrp^{i}itu zícem noi/acólo úne nu łes tcáte bcábele.../căutăm cu țepeliga așá cū...c-un cutit/sau c-un fier ascutit/să vedém dă ce nu a łesit/pcáte łe vrco...vîun [k] vrun viérme-acólo dă atácă bcábele/și-nlocuim bcábele neieșite//după cē...

1 Subiectul mormăie aprobativ.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

/la o săptămînă la doo după cîrpit/după ce să face porumbu aşá în trei frunze cum zicem noi/îl lom la...prăşît/prima prăşîlă//îi dăm prăşitu/şi dup-aceia la o săptămînă sau doo/după cum creşte ţel/şî după cum ţe şî timpu/dacă ţe ploios...să mai face...buruian/pî ţel/ şi noi avem grijě ca...să-l săpăm//îl săpăm dă...măcsimu dă trei ori/dacă ţe nevoie dă trei/dacă nu rămîne kar cu doo/ca să nu ăibă buruian/pîn-ajunge mare//între timpu acesta/îl mai plivim dă foile uscate du pă di di joz dacă să pîrlesc/dă lîngă pămînt/pînă creşte porumbu mare/şî la urmă îl lăsăm pentru...a sě coace//

[Şi după ce s-a copt ?]

dîpă ce s-a copt/mergem iar la fel şi-i culegem cu mîna/rupem fiecare porumb/...în tîrne sau coşuri aşá dă rikită/îi curăm la curuţă la capu locului acoló/şi-i ducem acasă//dup-aceia-i curăţăm dă frunze [k] dă foile-alea/...du pă ştuletele dă porumb/şi-i băgăm în...pătul/zicem noi la porumbar acoló/une...băgăm porumb//

cîrstea de alecsándru
pátruzăşiunu dă an

una...c-un lup

să spun io una...c-un lup îm pădure cîn umblan cu vitele/ieream mic/şi aveam vro...doisprezece an cam aşá ierná//şi umblam în timpu vacanţi vara/cîn nu ie [k] aveam şcoală/umblam pîm pădurea statului la noi aici în deal/să numeşte Cerbu diiénci//şî... aşá mai către prînz/cîn să sature vitele/să trec la nimezătoare-i zicen noi/la umbră acoló să culcă animalele şi/şî dorm pînă mai tîrziu/cîn trece căldura mare//acu-ntre timpu ăsta io m-am dus să iau ápă dă la o fîntînă acoló...aia nu mai ierná put [1] /ie fîntînă mică făcută dă lemn aşá/la suprafaţa păm ntului/une iese izvoru dîm mal direct î ia//şî aveam...un cîine/...care mergea-ntoda una cu mine şi.../cîm plecam io la ápă/iel rămînea la noi acolo//şî cîn am auzît cîinele lătrînd/să cunoştea că nu lătră aşá ca la om/ ...lătră cam kerlăit aşá cam cu frică//şi mi mi-a dat în gînd

[1] Precizarea făcută de subiect se datoreşte faptului că mai înainte vorbise despre put.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

c-o să fiie...ceva/nu ie om acolo//am da fuga acolo/şi cînd...un lup...cît un viţăl dă mare/ierá...înfipt aşá cu gura în gîtu boii/ în căfă/cuprinsă...dă gaie şî trăgá...[r] trăgá iel înainte şi... gaia o tîrá după iel/...în lătur//cîn am sosît acolo/cîinele a prips coráj//ş-am începú să hăiéz "hău, hău, hău, hău !" după iel cu bîta/şi cîn am...[k] m-am apropiiá mai aprgape dă iel/s-a repezî şî cîinele să-l ia dă la spate pă lup/şi i-a dad drúmu oii ş-a fugît//dup-aia s-a-ntórz binişór gaia...a stat ameţît-aşá a venit înapoi la boi şi s-a culcá/n-a mai păscút pînă sára/da n-a avú nimic că...ii băgáse un colţ pă lîngă beregátă şi únu la căfă/nu ā nimeri să-i...spárgă beregáta//şi i-a trecút boii//

[Acelaşi]

pórcu

[Porcul] noi îl tăiém şî-l...puném...[k] îl lăsăn să mgără... ş la úrmă-l pîrlím î sau îl...răzuiim/cun să zîce/da-l pîrlín cu páe//şî la úrmă s-apúcă şî-l púne [k] l ga şî...alége máţele lui dă băşca/...ş ne le púne-ntr-o...postávă cun să zîcg-aiij la noi/şî la úrmă mi le dă miie/şi io lg-aleg//...ş-ápăi ies cu iéle şî le spăl// şî celántu/le ia la copăţit pórcu/şî-l púne la...[k] î áltă postávă î áltă bániţă/cum să zîce la noi/cu bániţa/io aşá vorbés/c-aşá ştiu aiica//şî le pung-aşá-m bániţă şi le.../[k] la úrmă le b [k] cără-ngásă sau într-o móldă máre/cîn îl púnem îl púnem în móldă máre/ şi-i dă sgără [k] sáre//copăţéşte tot...ce nestg-acoló...mărún/şi le ...//şî după trei zîle-l rîdicăm//îl lăsăm dóo zîle şi să scúră/ dă sîngile lui/după ce să scúră/l iau şî-l topésc/ce untúra aga/şî ...máţîle le fácen cun să zîce cîrnát//a ! noi at ta îi fácem//

[Din maţe ce faceţi ?]

păi...le fácem şî grgásg-ăle grgáse/le fácen cu căpă şî cu... undite//şî ăle supţîréle le fácem...c-usturói//tocăm cárnga cu maşîna şi băgăm usturói î ia/şi la úrmă le faj lg-o [r] lg-om/[k] ţînem trei zile la...fum/şi să usúcă iéle-ş ia um pig dă tăriile lor/ş la úrmă le copăţim şi-i băgăm la...gárniţă/cun să vorbóstg-a-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ɨíĉ[!] la noɨ//şî-n tóba luɨ băgắm ɨár aşá...cárne şî cu ĉápă/şî-l putém să-l mînçắm şî la ánu/la úrmă-l băgắm în...în untúră-l prăjím bíñe/după ĉe ɨel...îl prăjím bíne şi-l băgắm î untúră/şî-l acoperíç cu untúră//şî şádɨ-acólo pînă úɨte.../îl am ş-acúma nemîncát//

[Tobă îi ziceţi ?]

tóbă-ɨ zíĉem/de !/noɨ îi zíĉám burtán/aşá-ɨ zíĉám noɨ/burtánu pórcu/ĉe "mănînc burtánu pórcu şi burţóɨu pórculuɨ"/noɨ aşá-ɨ zíĉem//

[Burţoiul care e ?]

burţóɨu/ála maɨ mícu/şî burtánu ɨe burtán//şɨ a...aşá-ɨ fáĉem noɨ şɨ/burtánu-l fáĉeç cu ficáţ/tocáţ ficáţî pórculuɨ/şî cu ĉápă/şi-ɨ undím/şi le [k] -ɨ mănînçă...ca salámu/cum să zíĉe//

costandína a rădóɨ
pátruşĉìn dă anɨ

aşá-ɨ fáĉem noɨ aɨíĉ la cînepă

mă duc şî sámă [k] sap lócu/...îl mărunţéz binişór...cu grébla/după ĉe-l mărunţéş cu grébla [k] greblúţa/ [ɛ] la úrmă ño sámăn/...şi ɨắr îl ɨaɯ la tocát cu grébla/şi o acóper cu páɨe la úrmă//şî o păzín dă brabéz dóo săptămînɨ//dă brabéţ că...víne brabéţî/cum îl ɨa [k] cum víne/cum o ɨa//la úrmă să fáĉe máre máre/cîç să fáĉe ɨa máre/şi cîç s-aléĝe ɨa încépe să gălbinɨáscă/ɨéste nişte...úna... zîĉe că a [k] d-ắ dă váră/ō aléĝem/să culéĝeç cínepa ắ dă váră//la úrm-o culéĝem p-ắ dă tɨámnă//p-ắ dă tɨámnă cînd o culéĝem/o púnem/...o fáĉem mînúş/fɨecáre cum să brodéşte.../cáre cum să [k] ɨése ɨa ...úna maɨ náltă úna maɨ mícă úna maɨ.../şi la úrmă o puneç şɨ-o puneç la dospít//o fáĉeç glúgă aşá máre/...ş-o púneç la dospít// după áɨa/ō/[k] la o săptămînă la nóo zíle/cuç să zíĉɨ-aɨíj la noɨ/o lom ş-o púnem afără şi să usúcă ş-o frecắm/frecắm sămînţa áɨa ca péntru la ánu s-o avém//la úrmă o băgắç la báltă//după ĉ-o băgắç la báltă/ño spălắm bíne dúpă...dóo săptămînɨ/oîç vedém noɨ oă ɨe topníţă/să cunɨáşte ɨa//o băgắm ş-o scɨátem la dóo săptămînɨ/după dóo săptămînɨ la úrmă o ɨa [k] o lom...şɨ-o usoắm o spălắm bíne/ş-o

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

uscăm ş-o meliţăm/cuŋ să zîce cu méliţă/la noi//la úrmă/o făcem la cădere/dăpă cădere o tŋărcem/o loŋ la fúrcă ş-o tŋărcem//după thors/ trébe să făcem/că nu să pŋate s-o-ndrugăm dacă nu să p [r] nu să... poc să-ndrúg/trébe să-i făcem cevá//hor cu álbă[1] o...cŋácem niţél pă foc o dăm îŋ clócote/or cu cenúşŋ-o puném şi o ţínem dóo zíle ĩ álbiiŋe//după ce o ţínem ĩ álbiiŋe/o scŋátem ş-o spălăm şi ia să fáce zíceţ că-i [r] ia bumbác//după bum [k] ásta/o dăpănăm ş-o urzím/ce vrem să făcem/hor pături hori píŋză hor...ce putém făce/dĩ ia//aşá-i făcem noi aiíc la cínepă//

[Aceeaşi]

húrsu păcălíd de vúlpe

un hurs.../úrsu cu vúlpŋa iera prieteni...iel/şi vúlpŋa... ŋáţă cum iéste ia/a trecút ũ om dî la...priŋs péşte/şi iel a veni cũ cărúţa dă péşte acás//vúlpŋa s-a făcú moártă în şanţ [k] în mijlócu drúmului/şĩ ómu văzínd.../a luát-o ş-a spus că fáce õ blánă... nevástă-si la gît//şi vúlpŋa hoáţă/a dat cu lába apróape tot péştele/ş-apăi s-a trîntit în şanţ/şî...noáptŋa iel [k] ia a strîŋs tot péştele şi l-a duz la vizuiína lui [k] iei//húrsu venínd la ia/véde că áre atíta péşte şi-ntroábă că/dă únde áre atíta péşte//şi ia spúne că...s-a dus ş-a priŋs ia péşte cu cŋáda//şi ia să dúce... şî-nváţă pă hurs cum să fáoă//să duc-aolo la uŋ lac şi [ɛ] ii spúne: "stăi cu cŋáda pînă căte diminŋáţă/pînă cînd...o-ŋŋeţá bine...pînă cînd o îŋŋeţá bine ŋáţa"//

şi...úrsu aşá a făcút//şi pînă dă diminŋáţă/pînă cînd a spuz vúlpŋa că cînd o zíce ia să trágă/să trágă//şi...peste noápte úrsu îl durŋá cŋáda pă urs//

şi spunŋá că "àoléu mă dŋáre cŋáda"//şi iel/...húrsu.../cîn a tras o dátă i s-a rup cŋáda/şi n-a mai răméz dăcît um pig dă cŋádă/ iel//şi...vúlpŋa a fugít répede la vizuiína lui [k] l-a iei vizu [r] vizuiína iei/şi iel s-a suiit pîŋ copáci/a rup cîrlí [ɛ] cîrligur/ şi cîn băgá cîrlígu ş-o apucá dă picór.../spunŋá că...nu l-a [k] n-a

[1] Detergent pentru spălatul rufelor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lu̯át-o bíne[...]a traz dă rădăĉínile copáculuį/și cîn...îl lu̯a dă rădăĉíni/spunǫá că "aoléu̯ piĉorúșu m^{y}eu̯ ! aoléu̯ piĉorúșu m^{y}eu̯ !"//
a rupt un cîrlíg/a rub dóo cîrlíĝe/dac-a văzút a plecát úrsu//

panaít i flórǫa
dóiȿpo [ani]

75o. A L U N I Ș U

(com.Spineni, jud.Olt)

Culegere: 1968; PL, RP, MV; transcriere: RP

da ěeu̯ an dús-o grēu̯

da ěeu̯ an dús-o grēu̯/rău̯//ăn dŭs-o c-aṇ fos și sĩŋgură...și canonítă//tát-al mįeu̯ nu prǫa ținú socotįálă dă noį//máma a făcú dóiȿpezèĉe cophíį/și táta s-a lu̯ad d-áltă femèiĕ și...nǫ-a lăsá [k] nǫ-a-mpărțít/a lu̯at únu șase ș-únu șase și/dîpă ĉe...nǫ-a-mpărți nǫ-a lu̯a tot táta/că ǫerǫá stăpîn ĉē ! putǫá máma...nǫ-a lu̯a pórcu dă doṵo súte dă kilográme/și noį mĩŋcám...zámă dă várză ș cu poșírcă cophíĩ//ŏop cophíį/fă socotǫála j dumnǫavǫástră/op copíį cu ǫa nóo/maį erǫá și tá-su zéĉe//și...bucáte făcúsem//ș-a-ntîmplát într-o...într-o ǫárnă/la un crăĉún/ș-a [ɛ]a tăǫá pórcu/și l-a pîrlí su șátră/și...nǫ-a lu̯a pătúlu foc//și nǫ-a ars tot porúmbu/și... ne da ǫámeni...ne da/nǫ-aduĉá/că ǫerǫám...ŏop cophíį și cu doį zĕĕĉe//dóiȿpreĉe inși/nǫ-aduĉǫá...cît-un ĉur dă mălăį pînă...că ǫerǫá la crăĉún//pînă primăvara/primăvara ĉe să făĉem ? tot cophíį miĉ/ ǫerá miĉ/ǫeu̯ ěerám maį măriĉícă//s-a-nenoroĉí/ș-a murí și n-ã răməz dăcíd duoį//dŏoį aṇ rămás/ěeu̯ și cu uṃ fráte/șáde...iș ședǫám píste drum//ș-am pățí greu̯utátě//am pățí greu̯utáte máre//ne duĉǫám/ [k] mă duĉám pă la múŋcă/pă la ǫámeni/ṇ da...cît-un ĉur dă mălăį/seĉerán toátă zíu̯a/zî dă vără/zî dă vără seĉerám p-un ĉur dă mălăį//ri-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dicam la...la clăi dă grîu/c-atuncă să făcă/cîne-avea avere făceam//
făcă cîte cînzăș șaizăș șaptezăj dă clăi/n-aveam zî/n-aveam noapte//
mă ducea și ridicam/uite ! ierăam mâicuță/da aveam putere//mă ducă
și rîdicam la yamen la grîu/n dă o sîtă dă mălai/veneam cu ea acasă/
5 păi ierea o [ɛ] o viață petrecută ? ce știz dumneavoastră ?!//iera
o viață pedepsită pă sufletu mieu//

cînd a veni tata/ce "dă-o drăcu !/la ce te-ai măritat ? și
l-ai lua cu-armata nefăcută ? acu să stai"//a plecat î armată/a fă-
cut...[k] an rămas sărcînată cu-ăl mare/...cu-ăl dîntîi/și umblam
10 ca căteaua cu cățălu-m brațe/[...] nu să uită niș tată-mieu la aine/
nu să uită niș socră-mieu//ș io an trăiid greu/greu/fraților/vă
spui/uite yuneyor î yine-așa/în yine yuneyor...[r] în yine yune-
yor/cun le văs p-ăștea că trăiez bine/în yine-așa/ [ɛ] un sînge
rău/"dă ce trăiiz rău ? rădiu vă cîntă/meștecaz mămăliga cu [r] cu
15 lăyutari/meștecaz mămăliga cu [ɛ] cu cercel"/iera unu dă...dă cîntă
dă s-auzea d-aiș pîn la capu lini/da ieu...//l-am baniță-n cap/ou
...puneam copaea dasupra băniți/și mă duceam...șapte op kilometri/
cu băgatu-m brațe/ș...unde să spui ? că...am mai crescu ș-o ne-
puată/că...fecioru-ăsta micu s-a dus tot așa a luat-o cu armatea
20 nefăcută//și...iel a născut fată[k] nevastă-sa...a lu hii-mio//nu
s-a uită la ea ca la că [k] ca la un căță//nij noru-mea nic...//
le-am luat-o io dă...șase luni/o ținea acolo în kimoiță...ș-au
luat-o-acum/da dumneavoastră s-o vedeț acușa/zice: "o ! dă-te dră-
cu mătușă eă mint"//uite-o...ie la licheu//învață la licheu la vedea/
25 atîta ie dă...înaltă/ș//da n-o auzi: "mamă-mare/mamă-mare"/ș-an
crescut-o șapte ani/...și șapte luni//mă ducean cu ea/cum îi spu-
neam/îi povesteam alaltăieri/

"lucică ! te puneam mamă jos/cîte niță/că ne duceam șapte ki-
lometri cu tine-m brațe/ș cu baniță-n cap ș cu sapa-m brațe"//și-o
30 puneam/nu pișa dă doe ori/făcă:

"ia-mă-m...blaște mamă-male/că mă doale pacelili//mă doale ma-
mă-mare"/și ce !/doar e-o puneam jos//

ș-an crescut-o/ș-am făcut-o mare/și mi-a luat-o/că...credean

---

1 Subiectul indică înălțimea nepoatei: cca 1,60 m.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

că s-o aduc îca/să vază și dă mine/sî-n dșa și miiĕ uiță-acu ɣo cână dă apă//c-uiță-acu ɣo staɣ ou dumnșavoastră și mă ărde/mă árde rănúki/mă ard/îm ar ca fócu//ɣo dăcî numaɣ pă spate [pot sta] /da ɣeɣ pĕ șoldur[1]/p-o párte și p-o párte/nu mă poj dăcî numa pă spate//aɲ săzú
5 și-n spitál o lúnă/...ām făcu la ɣijeoțiɣ până m-a...până m-an distrús //ɣe șoldurle méle...numaɣ gălc//și cuɲ lș-aɲ spus ɣo/acú să ferșască dúmnezăɣ/să bolnăviim únu dîn noɣ/ferșască dumnezăɣ/puɣ cázur[1] grĕle/ rĕ[2]le/e ! să mᵘor ɣeɣ/să rămîie/...ôe fáce ? că nu să úită niô/...nu să úită...nimni/nimiz/nu să úită nurórli da ni nu cálcă pă la noɣ//
10 nu să úită [ɛ] la noɣ niș cuɲ lș-aɲ spus ɣo/"da pîn-acú am putút/dóɲle/da am făcút ! pînă acú am putút/d-am făcút/da d-ij naɣinte ôɛ-o să maɣ putém ? că n-ᵒ s-o maɣ putém"//[...]

aɣiôa munôéz muɣérli c-a rămáz numaɣ sîŋgure//la noɣ s-a făcút aver[1]/numaɣ ou cospo[k] cu tolbăriia//venșá la past[1]/...zîôɛ-"aɣúz/
15 vinde ɣiɣón...pátru pogɣáne dă pămînt"//

"ă ! să-l ɣaɣ ɣeɣ"/

ăla: "a !" coŋcurățiɣ/ăla: "ă !" oă "să-l ɣaɣ ɣeɣ"/ᵘᵘob miɣ prăjîna/șase miɣ prăjîna/ôinj miɣ/muɣérli munôá dă le găsá dráci//muɣérli munôă/...cu rókiɣli rúpte/e ! ăcú să fudulésᶜ/e ! mă rog dĕ ôe sîn
20 bulnáve ?//ɣeɣ vă [ɛ] ɣeɣ vă-ntreb așá: "dĕ ôe sîntéz bolnáve/că o [=eu] ã șaptezăș și doɣ dă an[1]/dă ôe sîntéz bolnáve[1] ?//oă măsteoáz măMăliga cu lăɣutár[1]/copiiɣ vóștri nu-ɣ árde sparle/nu-ɣ pălește ᵘúmbra/nu-ɣ mănîcă furnîgili/nu-ɣ mănîŋcă músteleș/cum îɣ mîŋcá p-al mieɣ"/și oum a [ɛ] a zăcút ásta márli/băɲátu-ásta oáre spuɣ ɣo oă...
25 m-a lăsá ou ɣĕl sărôiná/ș-ɣel...ɣel a plecá la sfîntu dúmitru/j băɲátu l-ã...născú la zéce zîle mártĕ//

ôe să fac ? táta nu să uɣtá la míne nișt[1] oa la oățɲáua áɲa oînd ...cînd ᵘo vezt[1] coló dă moáre/socră-miu îŋcaɣ niș să nu...mă hi văzút//socră-mieɣ ă ! páiță vedɲá pă dráou//pă míne socră-mieɣ nu m-a
30 ajutát o-un țăruș útș să-ɪ bată și ɣĕl/să zîcă "ásta ɣe bătúd dă tat-tăɣ"/or[1] să-ɣ dșa șĩ luɣ/fraților/ăl puțín o lĩŋgură/o lĩŋgură/ o lĩŋgură//ôɛ-am făcut/am făcu númaɣ noɣ amîndóɣ//mult ɣeɣ/oă ɣeɣ am ...fo și la múŋcă/înțeléôez dúmnșavoástră/și ɣom și femeie/lémnș/sáre/gaz/tot/úɣte-l că ɣe ɣijșa[2] /miie bant nu-n trimitșá/ță zîôșá oă

1 Subiectul vorbește sacadat.
2 Arată spre soțul ei care asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

să cumpere și ĭél cît-o palmă dă pămînt/că să cumpere și ĭél pomós/că să facă magazîĭe-aș făcu și an dat-o fecîorlui/fînăr[i] am făcu /și an da feți/c-álfel nu le lua//cînd a venid ginĕr[i]-miu/

"Cé-i dai floări ? cît îi dai ?"

noi i-an spus//ĭél avea douozășase dă pogoáne//éra sîngur/

"păi nu ne brodim górgé"/

"ba ne brodim"/

"nu ne brodim"/

i-an da cinș pogoáne dă pămînt//

"unde îi le dai ?"

"la curător[i]"/

așă//"pomost !"

"pomost"//

"fînăr[i] !"

"fînăr[i]"//i-an dat//

"coșáre !"

"coșáre"//

"pătúl !"

"pătúl"//

ălui máre dă colo/ălui máre..ălui cáre...l-an rămas cu ĭel mĭic/ i-an dad magazîĭe în kliĕ/i-an dat î...coșáre/ălui ĭând dă-l am la optășan[i] [1] /i-an da pătúl cu fher/i-an da șopru/ălui dă...ălui mĭic/ și...așă...să munĉim/am munĉit/da pă mine părinții/pupá-v-aș tălpili și sufletu/nu m-a ajutát părinții lui...da nu i-a da[t] să zĉă "na și tu mă !/na fhirę-ai drácu și tu uitĕ límgura ásta...dă mîncă cu ęa"// a da la frați/la ălánți/mai ére doi frați/și trei suror[i]/că "să dau lu florea"/că "să dau lu onică"/că "să dau veti"/că "să dau ilincăi"/că "să dau mitrúți"/că d-ăea vă spusei adineaurea/cînd ă murid d-a muri suácră-mea/ce-a zîz biată soácră-mea ? "na și tu mărine...ăștea"/ știi érea/patru súte dă lei/acu să z[i]ĉe patru sute nu...atunj douozăj dă pol[i]/ș-ieu îi știam unde ierea//puteam să-i hi lua/să hi [ɛ] ple[g]/n-aveam forme/n-aveam nimica/s hi lua să hi plecat//nu crez că m-arîneam ?/nu !//

---

1 Sat al comunei Spineni.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şi i-aŋ cresoút/pînă ii [k] s-a făoú mart[1]/ieŋ nu le-aŋ zîs o dátă/"fhir-az/da-v-aş"/ůor să le daŋ ůo pálmă//da m-a bătú fráti-so ăl mijlocíůu/...únde ? la mŋárte la tá-so/

[De ce ?]

la mŋárte la tás-săŋ//n-a venít iĕl[2] //[r] n-a venit iĕl//nevenínd iĕl/acúma ieŋ/...aveám o livéde de prun[3]/unde i-ā dát-o ăluea marle//şi făcúsem poşírcă múltă/...ŏăolōo ![2] şî împrumutásem uŋ veîin/şi veîinu mʸi-a turnă gaz/în şapte cazáne dă...dă po[ɛ]dă poşírcă/şi l-aŋ vărsát//şî/...dăpă îe mʸi-a turnát/maį aveám o búte/a [k] fráţî luį zîîe:

"măį/măį...oumnátă" zîîe/"să ne daį oît-uŋ oazán dă poşírcă"/

"vă daŋ"//

s-a du[s] ş-a făcút-o/acúma/la mormîntát/a muri vîner[1] sára/ş-ásta n-a [r] n-a venít/îe ie drepd nij nu i-aŋ scris să viie/păį la îe ?!/dacă dúmneavoástră nu-m daţ.../

acúma ieŋ [k] m-a kemát acólo//[r] m-a kemát acólo/zîîe "să viiį" zîîe "să spuį"/mă fráţî[lor] úite îe-am pus ieŋ/am pus o foáie dă păturá dă la oinĕ/i-an da oăôúla ăstuea/ieŋ maį pruástă şi [k] ieŋ maį máre şî maį proástă/şi ieį maį mîc[1] şi maį íolén[1]/

"să ne daį oăôúla lŭ fráti-mieŋ marin"/

i-an da oaôúla/am adús-o [k] um merti dă făiínă/ůo gîscă/...am adús o vádră dă ţuioă/"oáre io ni nu trebuea să v-o aduo"/aoú...oă dîm muier[1] să fao/oumnátă [ɛ] oumnátă-mea/l-a-ŋvăţát//şî s-a pus cu spatele pă úşă/şî...treierásem/ [ɛ] nu ierá oolectiv/treierásem/ [ɛ] s-aŋuzá dă tovoroşíĕ/treierásem kar îŋ viner[1] atúnîa ş-am băgá grîŋu acólo/şi iel oînd...oînd a veni oîn m-a lua la bătae/m-ā bătud dă nu mį-a rămás/aveám ůo blúză frumoásă/noůo/da niş să lej sáre//şî...bazmaua dîŋ oap/prăf/prá/am veni ou capu gol şî ou p[h]ieleea goálă úite pînă niş[3] pă drum şî ieu/aşa am venit uite-aşa/dă fratili luį//dă frat[i]/ş atíta eraŋ ůokiį[4] /şî m-a bătu[d]/m-a phisa[d]/numaį ou phîoŋárîli//m-a trînti jos şi m-ā bătut/ş-aŋ zîs/drept aŋ zîs/la îe să vorbeso ? oînd am iişît îŋ ourte/iel cu livorvélu/ôea oă să mă-mpuşîe/ş nu l-a lăsát ŭ ůom d-íîa//

1 Sotul subiectului.
2 Subiectul ofteazâ.
3 Până la brîu.
4 Gest: umflați foarte tare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"te-mpuș fhiri-aį a drácu"/zîôe șî..."te-mpúș"/zîôe/"șî te plătésc îm ban[i]"/

șî m-a bătút...foąęa fągúluį/ș-aṃ veni ș-[i]o cu phęlęa guálă/ m-a...m-a phisát cuṇ lę-a plăcú lor//că...așá lę-a mers//ôe...ierą́ ...uíte ș-ácu ie sînĝil[1] ia uíte-te/ș-ácu a rămas așá[2] /e ! ôe vreį să faĉ ?//oă să-l daų în judecátă/nű l-am maį dat//maį mă júdec!// ieų an trăįi greų/oă le spuį ieų/"dă ce[r] dă ôe sîntéz bolnáve ?" [...]pă oarę-o vez/strîmbă//găleșîtă/strîmbă/vaį dĕ lúme ! nu sîn búne dă nimí dă nimi[g]/șî dącă să du la múṇcă nű sîm búne/da noį ăș- tįa bătrîni/aṃ foz maį tar[i]/oă noį nę-am...[k] am munĉí mult...// [...]

an trăįi greų//ieų an trăįi gri[i]ęų/oă le spuį ło/"dă ôe trăįit [k] dă ôe sîntés fete supărátę-așá/oă ieų aṃ fos supărátă vilața męa"/[...]da ! oă mį-a murít odátă um boų/...cărám ieų grîųu/șî [k] a !/am păți múlte gre[u]otăț ! mį-a murit um boų [ɛ] alį únuį veĉín oă-į avęan tovaruș/șî m-a-ṇcondemná să...să [i]-l cúmpăr/șî l-am cum- părát//șapte miį dă leį/ș ierą́ bani scump[h]/da am avú noróc/c-am avú poșíroă/ș-aṃ făcú țuícă/ș-aṃ vîndú țuíca/ș[f] m-an dus ș į-aṇ cumpărá boųu/că m-a-ṇcondemná légęa că "tű l-aį [u]omorít"/a murit în drum// în drum/la cărúță/în drum//în suseą́/kar în suseą́ a murít/ș[f] l-am... l-am plătit ôe să-į fac ?//l-am plăt[i]...am[r] an trăįi grĕų/răų/ieų an trăįi rău/an trăįi răų dă t[u]ot//bătútă/drăcuįită/kinuítă/n-am avut surór[i]/n-am avú...fraț[f]/máma a murít/nu [k] táta nu s-a uitá la míne/socrî-mio nu s-a uita[t]/s[ ]ră n-am avút/cumnát/nuror[i] înca- lęa nurórlę ni nu daų pă la míne...//

[Cum e o femeie de-i zici găleșită ?]

d-ābi merg/d-abi merg/paṇc paṇc/"dă ôe mérĝeț fétę-așá ? dă ôe merĝéț așá ? pāṇc/paṇc/dă ôe mérĝeț féte/că síntes tínere/n-ávez dăcíd doózăj dă an[i]//ă ?" să fuș cu vádra/să [k] acú aduc cu gălé- te d-ăstęa/cu căldăr[i]/noį nĕ duĉán cu vádra tómnaį dă/...făĉán doį kilométri pă[r] pă nămăt atîta[2] /șî...da acú ?...acú nĭ nu să scoá- lă/pupá-v-aș súfletu/duárme fhiię-sa-m pat/șî mă-sa ie la ápă// dűp-ália [k] apăį cîn să mărită/...ăolęo ! ăoleų/"ôe v-ă féte ? păį

1 Subiectul arată urmele loviturilor: vînătăi mari pe picioare.
2 Gest: mai sus de genunchi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ôe v-ă ? ôe v-ă ? ôe gălbeaz-avet ? numa hoile-avea gălbează"// nu-i nimic dă tineret/nu-i nimi nimig/ieu le văz oă nu-i nimyic/ș ieu le zic și mă drăcuie//da ôe/păi zî "dacă nu-i nimi dă voi ? drácu ! cîn^d ieream î ani voștri/^fă^cam pátruzăj dă kilométri după" ...ôe/la slatină/slatina o făcăn coleá/da acú/îîh ! păncăne/nu fa[ɛ] nu fa nimic// [...]

e ! zîce/uite dă ôe sîn bolnáve/ôe mîncá cozcná și mănîncă... pîine dă...mîncán noi pîine dă vals ?//ne ucăn la phátră/cîn venea máma mea dă la moară/făcăm: "púne mámă și nóo"/ne făcá așá/cît-o turtoaie/ș-o băgá-n spúză așá ou tăcún^i/făcá fócu pă ea/cît-o turtioă miioă/ș făcá túrtă-n sobă/...oă doámne păzește/ș-o-nvăleá/ș să ardea/ș^i ne dumicá ou...ou zámă dă várză...//

áuleo ! "acú" zî^s "v-az bolnăvi oă mîncás frânzélă/mîncás cozonác/mîncáz" zîc..."numai plăcintur^i/v-aduôe uámeni dî pă"[k] vyin uámeni dî pă șantier^i și vin înoăroát/încărcás cu fel dă fel//

badea lisándra [71 de ani]

grîiu

toámna/aouma p^im...cînspe octombre înôepeá știț^i//ne uc^eam/ vorba aea aram bine locu/săműnám/grîiu/dam ou borcána de-o peste ^ieel/să mărunță bine/ș^i la úrmă...îl lăsăm pînă primăvara//

primăvară...ne duôăm/îl curățăm de...pălămidă/să n-aib^i vorb-áia/buruién^i pin ieel/îl curățăm/mai dam/dacă ^ierea timp ploios prea rău iarna/să bătea/luam borcána și-l...dam/ca cum a^r da acú ou discurli/știț^i/așá dam noi ou borcána/p-órmă se ridică/ cînd iera/înôepea s să coáoă/să oc^eá bine/îl luam/îl secerám/îl legám îl făcăm snop^i/lî...îl oăra ou căruțili la arie/ne strîngăm acolo doiozăș treizăj dă familii acolo/cînzăj de familii/îl ș făcăm stogur^i mar^i așá de cîte...cînzăș șaizăj dă oăi/^dă pînde cît avea fiecare/strînga la un loc/ș-ápăi ne ucăm...după mașinle dă treierát/ne ucăm la...zéce/dooj dă kilométri/unde găsam mașin^i dă treierát/luam cîte zéce pereg de boi/ne ucăm/luam mașina dă treierát/la úrmă...făcăm ôeată//cînș șase ástăs/șase míne/acu oa

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

să nu ne certăm la arie/care să bage-ntîi/făcăm șuorțuri/făcăm bonu
număru unu/doi/trei/patru/cinj zece/cît eraŭ în ceată//le băgam
într-o căculă/saŭ în șapcă/c-evșam în cap/ș-epăi puneam să tragă/
traj dumneata unu/doi/ce [k] care nimereai/nimereai zece al zecelea
treierai/nimereai unu/unu/ierai primu//

după ce-l treieram/...veneam[k] vorb-aș/dam uiemu la ariie/
ce iară al...mașiniștilor/ce iera către stat/cote/le dam și p-alța/
mai...réstu vențam ou iel acasă/îl dășărtam din căruță/îl băgam îm
magazie-n ce-avșam/și îl...ápăi îl dam la triuor/ne ducăn cu iel
la muară/saŭ înșămîntam...réstu...dă toamna iară/așa că...//

[Din bătrîni știți cum se treiera, cînd nu era mașină ?]

știu și dim bătrîni [r] știu și dim bătrîni//dim bătrîni/tot
așa/cun spuseai ieu/să ucă și sămănă grîu/și venea și-l...îl î legă
to ca și noi/și venea acasă ou iel/avșaŭ cîte-un cal saŭ cîte-um
bou/și-l [k] îl puneă-m mijlocu curți cum i-aiică la noi/bătea un
țăruș bun îm pămînt/uo stăncagă/ș la urmă legă caii//și bătea toată
ziua așa ariie în locu-ăsta/ca oum ar fi aiic așa masa/ș-aiic ie
ce ntru mesi/și pă el bătu țărușu uite-așa/și calu să-nvîrtea toată
ziua după el și-l bătea//saŭ boii/saŭ vîte/băgă ceva și...jucă
toată ziua pînă iișea//și-apăi zîs/săltă paili și ieși/și iișea/to-
tuși iișa [k] nu iișa bine/că nu era um îl bătem ou mașina acu-
ma//și așa-l făcă/că nu iera mașini ca acuma/nu iera//

[Brîuroșu] róșu iuón
patruzéc [de ani]

ou tólba

primăvara/...avea o lădiță/ca cum e gardiropu-ăsta/mio așa/pa-
tra tod la fel/dă frum métru/um métru și dozéci/și...ne duceam
la ploiești/saŭ la plo [k] buoureși/saŭ la...buzău/indiferent în
orașu care era mai aprcape/și luam marfă de un capital/cît avea
vorba așa/douăzăș/treizij dă mii/ôînzăj dă mii/cît puteă să luom
în spate//după ce luam/ne ducăm la negustor luam marfă/ne ducăm

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

acolo-n comună unde...unde vream...să facem noi negustorie/o așezam frumos ca cum e pă lad-aia sus acolo/pă gardiropu-ăla/o puneam [k] desfăcam așa culori fețe fețe/o puneam pakét acolo pă rele/și plecam pîn sat//

acuma cîm plecam pîn sat/începeam să strigăm "marfă ! marfă ! marfă/marfă..."//acuma dumneata care ieraĭ negustor [k] care vreaĭ să cumperi/făcaĭ: "bă negustorule ! ia oprește"//îț făcă cu mîna// opreaĭ acolo/puneam [k] aveam un ăumag mare dă fum metru jumate// puneam jos tolba pă pămînt/venea acolo:

"ce vreĭ să cumperi ?"

zîce "dă și mie" să uită "p-asta cum u no daĭ/p-asta cum u no daĭ?"

îĭ spuneam:

"asta-ĭ atîta"/ca cum ar fhi acu la um magazin/"asta-ĭ atît/ asta-ĭ atîta"...//

"păĭ dă și mie cinj metri d-asta/dă-mi doĭ d-asta/dă-m d-o cămașă/dă-m d-o roche/dă-m..."//

îĭ dam/...măsurăm acolo cu metru/zîce: "n-o-ntinde tare"//

da io ce-ĭ spuneam ? zîce:

"lasă/că cine-o-ntinde/să-ĭ întindă dumnezeu zîlili"/-ĭ spuneam ieu//

"păĭ" ce "n-o-ntinde domne"/

"lasă-mă domne"/zîc că..."nu e-ntinsă"/zic//"asta-ĭ problema/ cine ț-o-ntinde/să-ntinză dumnezeu zîlîli"//

îĭ dam marfa/îm plătea femeia cinstit/apăĭ dup-aia/

"măĭ tată/dă și mie u no țuică/aj bea-u/n-am mîncă"/vorba ălu-ia i era criză și dă o alimentație/"dă-mi să mănînc și ieu ceva"//

apăĭ mă lua femeĭ-acasă/îm dădea...u no țuică/dac-avea/n dădea/ făcă mîncare/mîncam/mă odineam o oră/sau doi u/apăĭ plecam iăr în altă parte//haĭ haĭ/haĭ haĭ//acu cîn venea noaptea/dacă ieram într-u [k] într-o comună necunoscută/...întreb cîte doi/treĭ kilometri/ poate u no comună doo/dă multe...ori n-aveaĭ [k] nu te primea nimenea//

într-o seară/am umbla toată noaptea//am umbla dă la ora șapte și pîn la doosprezece/noaptea/într-o comună dă...fo op sute și ceva

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dă familiiŋ/noŋo sute/toŋată noŋaptea/dim poartă-m poartă/"măŋi ţato !/ măŋi ţato !"//alţi [ɛ] mă luŋa restid/zîce "ôē ! [ɛ] du-te d-aci"/ôe "că nu primes pă nimineŋa"//ôe să fac fraţe ? m-a pu case ora do uosprezèce/ iişam dîn sat//mi se urîse-ntrebînd//mă ! dao-aŋ văzut/pusăsem marfa acolo-ntinsă/uo bucată de amerioă albă/pînză albă ştiţi/înaiinte să z îcă americă//am pus-o-acolo la...mărginea şanţului/m-am culcat acolo/...pă ia/ôe să fac ? oă ieroă oam toamnă/mi-erá frig/aŋ stat ieu fro jumá dă oră/nôēpuse să-m trémure dinţi din gură//n u...nu i e bine aiîca//haiŋ să [ɛ] mer g toată noaptea//am luat-o//haiŋ haiŋ/haiŋ haiŋ//maiŋ întrebam la oîte unu oare iera/...aproape dă capu satului/...am strigat la u uom bătrîn/erá [ɛ]uo casă prăpă ditá/"ia mă să-ntreb ş la uo mu ăsta"//

"mă nene !/ă uite întrebai toată comun-ásta oît e dă mare/nu m-a primi nimineŋa//bagă-mă şi pă mine barem aci/să staŋ ş ieŋ la adăpos pînă dimineaţă"//

"mă nene !/ia vino ooaôe//ieŋ te bag pă dumneata-n oas//da cum oi mi işoá noaptea şi-oi faôe fo mi işoare uite şişu"//avoá un [ɛ] un outît atîta/un outid dă puorj d-ăia mari zîce/"oum tŋ-oi miişoá"/zîôe "ieŋ te akit imediaád"/zîôe//

"ăuū ! ôe să fac fráti-miu ?"

a cū staŋ oa prost u şi mă gîndeam/şi m-aş fi dus/şi nu m-aş fi duz/vorba ăluia/oă poate péste noapte-avoam nevoie să ies afară/ştiţ/ iel mi-ā spus:

"oum tŋ-oi miişoá/oum te-m curăţit"//

am intrát în oas-acolo/văz uomu oă ia outitu-ăla atîta/şi...l-asoute bine-aoolo/şi-l bagă la oap//ôe să fac ? am stat aoo lo/ôe maiŋ miŋ-erá dă somn/saŋ nū maiŋ miŋ-erá//[ɛ] erā şi u obosi oă erám mord de obosit// înoaiŋ dă foame nu maiŋ vorb iám/oă răbdasen toată ziua//a [ɛ]am stat aoolo/...maiŋ erám ou...erám o-un oumnat al mieu/

"ôe să fa g mă ? mă vreaŋ să ies p-afar ă"//

"ş"/ăla/"ā/taj dîn gură"//

"bă !/ieş i p-afar"/d ao-am văzút//

da moşu dă col ?:

"oare vorbeşte ?"//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ām tăcut//am făcu pă prostu-acoló/ôe să fac ?//
á dad dumne^zu/s-a făcu dimineaţă/m-am soulat/m-am spălat pă ok...//
s soçálă femeia dă dimîngaţă/ne faôe mîncare/am ţişi p-afar-atunô/
vorbeá ţel acólo/şi mi-a spus/
"bă nene !/şti dă ôe"/ziôe "nu te...nu te primeşte nimineă-aiô
aşa"? ziôe "kar săptămîna trecută/...am primi nişte călători" cum
era-naiinte găzari/ieşea [k] humbla uni cu gaz [...] "peste noapte"
ziôe "s-a soulat/şi a omorî gazda"//ôe a omorîd"/ziôe "şi pă bă-
ţat [k] şi pă...femeiă şi pă om//şi cînd a vru să homuare pă oo-
pil/oopilu s-a făcud muort pîntre ei/şi ei n-a băgă dă seamă//şi
oopilu-a scăpat//dimineaţa oîn să soçálă/ei a crezu o-a termenat/
acu-a scotoşit tot ôe-a foz la dispozi^t ôe-á avut homu-n camera lua
şi-a plecat//după ôe-a plecat/oopilu/oopil dă fro şapte ani/ôe o-a
fost acoló şi oopilu...după ôe-a plecat aça a şi strigat î veôini
acólo//da nu ştiia niménea oare ôe scotoşise ţei acoló//şi imediat
a ieşit î acoló...s-a dus u ald veôin acólo/şi-a anunţa póstu dă
jandar/şi-a venit/şi i-a prins p-ăia/ştii/i-a...acoló i-a judecat/
acolo i-a duz la faţa locului/şi-a spus situaţia oum a făcut"//
şî...puteai să mori îm mijlocu satului/că nu te primeá ni-
meni//

[Acelaşi]

nunta

oîn să-nţeleg/să dug la-nţelêgere//āşa//şi-ntreab-aşa/zi ôe
"tu ôe-i dai lu fiie-ta ?" şi ţel spune/oum a ieşit acu ou mobilă
ou...aragaz/ou maşini dă cusut/pămînd nu mai ţe oum ereá odată/
o-atun naiinte să spuneá..."îi dau atîtea pogoane//îi dau cută-
re-i dau outare/vacă/uoi'...da acu nu să mai întreabă dă vas şi
dă uoi//acu să spune-aşa/"-i dai mobilă/maşină dă cusut/aragaz"/
...mă rog...//
şi să-nţeleg/deolară acţeli/scot acţeli şi ficseáză nunta//
"pă data outare-avem nunta"//după ôe [k] cînd ou nunta să-mparte/

1 Întrerupere provocată de schimbarea benzii de magnetofon; su-
biectul reia povestirea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

togméşte lăuutár şi la gînere şî la mirgásă//dă o bántă dă lăuutár într-o párte/ş-o bántă-ntr-o párte//fáta-ş fáce núnta ĉei pînă la douusprezèce la noi/şi băiátu...dă la dóuoşpe pînă ma [k] lum dă dimineáţă/sauu lun [r] lun seára//

sîmbătă seára/aiij la noi să fáce fedeléş//aşá să spúne//să adúnă toţ...oáre i-a kemát la [k] invitáţi/fete şî băiéţ/fáce brádu l-împodobéşte frumós/cîntă/juacă/băiéţi şi fétele/şi...familişti oáre sînt invitáz la másă pentru ziua/îi ĉinvită şi stă seára la másă//da nú ou ban/fără ban în seár-aia//

a doua zi dimineáţa/fáce plooráne/dúce oîte pátru pîin/um pui dă găiină/púne pă pîine-aoólo fasóle/zahăr/...frúote/strúgur/ce [k] oáre ce vrea/şi le dúce la...mirgásă//şi la gînere tód la fel să dúce//tup-acéea î...fáta-ş fáce núnta ĉei/la fată//dimineáţă/fáta/să dúce ş-adúce ápă o-o vádră/...dă lemn/legată dă [k] o-um prosóp aşá frumós/ş-o fátă ş-um băia ţine dă vádră//ş-adúce ápă// dup-acéea/dúpă ce víne dă la ápă/mirgásă ése şi fáce o hóră máre/ comándă la lăuutár şi băiéţî fáce o hóră máre/şi ga púne flor/la băiés şi la féte-m piep//dup-acéea-i ĉinvită la másă//stă la másă fétele şî băiéţi/mănîncă/şi ies/şi joacă//şi s-apropie să vină mirgá [k] gînerle să ia mirgásă şi [!] pîn la dóoşpe mirgásă nu áre vgálu pus pe cap//la dóoşpe oîn s-apropiie să viie gînerle/víne gînerli ou...núni/ou...núnta/ĉintră-n casă/mirgásă s-asoúnde/aşá ie obicéiu la noi/să nu să vádă/să uită pîntre sálbă/i-arátă uo sálbă oum era dă [k] odátă áuuru/să uită să [k] oáre [k] zîce oă daoă io îl văz mai-naiinte trăiéso ieu mai mult [!] //dacă mă véde iel/trăiéşte iel şi mor înaiinte ieu//şi ĉintră-n casă/...î spúne lă húşă /spúne oráţili//um băgát//aşá/şi sucri mar stă...sóoru/tát-al féti şi ou tát-al...mire [k] tot al mirési ş cu máma/stau pă soára oási//şi núnta/oáre víne stă jos şi spúne oráţili/...um băgát// ĉintră-n casă/încálţă mirgásă ou pantófi/ou ôorápi/şi núra-i púne vgálu pe cap//după ôe-i púne vgálu pe cap/iésg-afară/după ce iésg-afară/joacă iar o hóră/mirgásă/joacă brádu//dă pleoárg-atúnci// oă...seára ĉi-l adúce gînerli făout [ɛ] dă la gînere áltă [k] alz băiéţ//joacă brádu şi să gúroă-m maşin/oă...oărúţe nu mai sunt

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

aoúma//îm maşínă şi pleáoă la biséríoă şf să ounúnă//

oîn vin dă la...ounúnát/soáora máre a lu... [ɛ] a ginerului/ le ţine cálea şî-i servéste ou...dulôeáţă sau...mă rog/cu ôe vreea ţa acoló/îi leágă ou o cîrpă/p-amîndói dă gît/şi ţintră-n oaz//şi ţintră núnu...înaiinte/ginerli/mireásа/şi núna//şi lăuutári intră dúpă ţei şî le oîntă/...oum să oîntă//aşá-i la noi//apói pun másа/ dă dar/şi dăruie fiiecáre oáre ôe vreea/banf/serviôurf/oadóuurf/oáre ôe vreea/şf...ţine másă...pînă la dóoşpe nçáptsa/mai mul nu//

şi [ɛ]î áltă párte/am văzút î al modél//am foz la o núntă lă-ntorsúra buzăuuluiş-acólo...nu ie oa la noiî álfel éste//vine/şî s-apúcă/mireásа/şáde-a mijlocu oási/şi spúne/nu ştiu ôe-i spúne din gur-acólo un oînteo/nu ştiu oum îi...o prooroôeá[!] şf ne uitán şi noi la ei//şi nú ie oa la noi fedeléş//la salón//joáoă/ oîntă/şi a dóoa zi/tot ou báni ăia/i-an spus io/"păi la [k] ôe keltuiálă-i ásta fráte ?" zîo "ôe !/la noi nũ/ai mîoát/gáta !/ai fintiş-o-acás//a dóoa zi dacă vine ălţî/ou áls banf"//da acólo la fráti-mio[!] tăiáse o váoă/şi-um poro/şi nu ştiu oîte drácu păsărf/ şî atîta lúme să...mănînôe oũ báni oáre i-a dat ástăzf/de ecsémplu/ să mănînôe şi míine toátă ziua//păi zi "ôe treab-ai făoú mă ?" zîo/ "tu" zîo/"ă !"/zîo "ôe drácu faş tu-aiîô ? oă la noi" zi "nu-i aşá/ la noi ie mai...mai símplu/ai mîoátf/ţi-ai lua papúôi-ai pleoát acáz/nu mai dai pf la núntă/dacă te mai iinviită/te mai duj/dacă nu/nu"//

[Şi la păr. ţii fetei oînd se mai duo ?]

să mai du joi//şî rúpe oolácu/-aşá să spúne//e píine/...e píine rotúndă/o táie pă mijlóo/şi introdúôe fiiecàre banf/oáre oîd vreea/şî dup-aôeea o táe prin dóuo//píine-áea//şi spúne/"hai !/tu dă oáre párte vrei ?" ginérle şi mireásа//şf să vază oáre are noroc mai mul/să vádă oáre are banf mai multf//or ginérli/hor mireása//sau iegál...//

brîuróşu zinica
trèizeşîşáse de anf

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

aşá ieste la-mormîntáre la noi

máma mea a murit...vorbind//n-ā...puteá să muáră cu noi...în cas//prima dátă...an cunoscút-o aşá pă picoáre//ii s-a umflá pîrli/ii s-a-nvinetît úngili/şi [k] da nú-n spuneá că moáre//da tot în spuneá că să...ducă să-i aducă blăni dă coşcúg//cun să [k] oum spuneá zîce "s-aducă blăni dă coşúg"/oîn a văzút ea că i-a aduz blăni dă coşcúg/în to spuneá/zîce "ieu...am să mor/voi să vă-mpăcáz bine/şî să ai grijă dă copii/şi să...nu vă îertáţ/să rîdă lúmea dă voi"...//

seára [k] a moşit...un copil máma/şî vine copilu-ăla pă lā ea/şi...întreabă "ce faş ?/ săru mîna muáşa"/

"să trăiej nepoáte"/i-a zi máma//

"ce fac ī ?"

ce "ieu am să mor"/i-a spus//şī...a cerú la mîne/ce "zîna"/ zîce "te rog dă-m...o feliče dă záhăr"//şi m-an dus şi an luat... záhăr/şi ii l-an dad/zîce "dă-mi-l míie-m mînă"//şi ii l-am dat îm mînă/şi ii l-a dad băiatul ălea/copilaşul-ălea//ce "úite îz dă/dă la máma ta" zîce/"dă la muáşa ta" zîce/"ia záhăru-ásta/tu să fii dúlce ca záhăru-n toátă veáţa ta"//ş-aşá bine a-nvăţá copilu-álā !/a lua primu pă [k] la colibáş/primu pă şcoálă a fost// ş-aiiş tot premiánt/àşá bine-a mers//şî stăteám dă vorbă/a veni lúme múltă/că a fost o femeče aşá búnă/şî primitoáre/la ea dacă veneá orîine/nu să supărá că a intrá cinevá-n cas//ea cu toátă lúmea vorbeá/ou toátă lúmea discutá/ş-a veni lúme foárte mult-a-túnc/în seár-aia//

şī stăteá...îm pat/şî o sór-a mea/care-i căsătorită la vále/... aşá zîce [ɛ] să vádă dacă ea mai... [ɛ] apriciázā lúcrurili/ce "mámă ieu am să mă duc acásă/ce [r] ce zij mă duc ?"//

şi ia/atúnc a-ncepút să-i ia limba-i spuneá/zîce "da/dú-te/ dú-te"/zîce/"dú-te"//a-ncepú să zîcă că "únde iest/únde ie fáta mea ? fáta mea"/şi...aşá frumós a murí/nu a făcút urît/nū...oum mor alt mort//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ş-a muri/după ôg-a murit/aŋ kemat femeíe/ş-a soăldát-o/a spă-
lát-o bine/ş-a araŋjat-o cu lucrurli cárg-a lăsat ga ou súfletu/oă
ja a spus oă dacă n-o-ŋgróp ou êē...să fiŋ blestemátă/...dacă-j
opréz lucrurlg-álga/saŋ nu ji le daŋ//şi-am îmbrăcát-o frumós/am
aşăzát-o pe pat/îŋ cásă/dup-aêéja...an da telegrámă la fraţi/aŋ ve-
ni şî fráţi/şi...la mormîntárē...oîn aŋ veni fráţi/ng-am aduná toţi/
am fjicsá ziua cîn ş-o-mormîntăm/la trej zilg-am îmormîntát-o/să fá-
êe [k] să tăĕ păsăr/natural dacă je dă post/şî dă post şî dă dúl-
êe/cáre cum...vrga...să măníncе/ştiŋ ? să ja vin/ţúică/şi aŋ făcú
[k] s-aştérne-ŋ cúrte la noi/să púne másă/cîn muáre mórtu//puŋ má-
să marg-aşá dă...ş-o sútă dă persgáne//să fárbe-n gále dă pămîn
mar/îŋ crătiz nu maŋ...răzbéşt cu-atîta mîŋcáre/galg-aşá mar dă
păm̂n/le fer bine şi...servést...lúmga ou mîŋcáre//şî la mo [k]
dup-aêéga vinē pînă nu ar púne másа/vine pópa/şî...îŋ êetéşte/şî...
o aşăzăm p-o cărúţă/şî dúcen la bisérîoă/la bisérîcă iăr îŋ ôitéş-
te...d-ále mormîntări/o scgate dim bisérică/o dúce la mormînt//la
mormînt...î iără-j êitéşte ş-o stropéşte cu vin//îŋ coşóug/naturál/
cum vreŋ s-o gătést/dacă vreŋ...ieu j-am aşternút...o fgáe dă ma-
cát prima dată/ş-apăj j-am puz un êarêáf alb/o pérină álbă/îŋoă úna
din ălga cáre spusgrăz dumngavgéstă/c-aşá a êerú s-o-ŋgróp ou...
doo pérne/d-élga-n scgárţă/şi o-nveléş ou pînză iar/şi iár cu
fgáe dă macát//êine vrga/êine nu/púne número pînză/şî oáre cum áre
posibilitáte//

ş-o bágă-m pămînt/tupă ôg-ā băgát-o-m pămînt/să jăléşte lúmga
acólo/îŋ fáêe dasúpra oor...dă piátră oor dă lémne/oáre oum vrga/
ştiţi ?...//

venim acásă/jinvyis tgátă lúmga cárg-a foz la-mormîntáre/şî vi-
ne şî...le daŋ să măníncе acás//măníncă lúmga şi plgácă//aşá jéste
la- mormîntáre la noi//

[Şi pe urmă la cîte zile îi mai faci ?...]

şî dup-aêéga la [k] în fiiecáre zi/timb dă...şáse săptămîn/
în fiiecoare zi daŋ dă pomană//fiiecare zi/mîŋcáre/fiártă/în zi dă
dúlêe/dă dúlêe/în zi dă poz/dă post//şas săptămîn//lā treŋ zile/
dacă vreŋ să-j faê/îŋ faê iără//îŋ cásă//másă şi ou...lúme//lā

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nouă zile/la trei săptămîn[ă]/la șase ani să ridică cruce la cap și la stradă//și îi dai dă pomană-atunc/rîndur dă toate/care...natural/ care-a zis să-i le dai/care îi plac/să aducă apă/în timpu-ăsta dă șase săptămîn[ă] dai la două fetițe ș-aducă apă/în fiecare zi...una/ apa mică să numească-n fiecare zi//și apa mare să numească numa Joița / [k] marța și Joi [k] marța/Joița/și simbăta/numa așa s-aducă//așa// și la șase săptămîn îi dai drumu la apa asta//te duj la fîntînă/cu ce vrei să [ă]ei/cană/găleată/față dă masă/sau batic/î indiferen ce vrei/și scoț apă dim pus/ș-acolo-ntreb[ă]/că "cine te-a văzu cînd ai adus apa lu [k] mortului cutare ?" și aia care duce/zice că "luna și soarele și toate [î]izvoarele"//și a [k] faș patru lumînări/le-ncrucișez[ă] și le [k] c-un bob dă tămî[i]e/pui în mijloc/și-l pui p-o cuajă/și face[ă] un sănțuleș dacă nu curge gîrla/și pui...lumînări-èlea aprinse toate/și torn[ă] apă cu găleata//cu găleata care-a adus ia apă//și îi dai drumu și lumînările-alea merge așa frumos pă apă/și să duce și...asta-nseamnează că [a]n dat-o [ɛ] //

ș-apoi vii acasă/și...faș pomană/cun să face/și asta [î]este/așa [î]este la noi// [...]

[Prin alte părți zice că se face mortul strigoi...]

ș ieu am auzi pă mama mea/cîn spunea că zîce "știi" zîce "că ...sunt uni strigoi"/zice că...strigoi-ăștea/și kar așa este//la noi aiic știu comună vecină [ɛ] în făgețel/a murit prima [d]ată...taică-său din casă//la trei săptămîn[ă] a murit nevastă-sa//la nouo săptămîn[ă] a murit fa [k] fiică-sa//și ș-a da seama "da ce mă" zice "atîta" zîce și cinevá zice "ia să luați[ă] un armăsar/un cal//și să vă duceș și dacă calu trece peste mormînt înseamnă" zice "armăsaru-ăla" zice "înseamnă că nu-i strigoi/dacă n-o trece"/[î]ce "ie strigoi"//și [î]i că nu a vrut calu s[ă] sară//a-ncepu să sfore[ă]e și să sară-n două piceare și nu a trecut//ș l-a dăzgropa ș-a găsi mortu cu gura-n jos//și zice că l-a-nțepat în inimă pă mortu-ăla//l-a-nțepat în inimă/știi ca să nu mai...să nu mai moară alți//și mama zicea așa/zice "ie bine să-i...bag[ă] în buzunar mărmură/mei/î...rug"/ și nu știu ce mai spunea mama/cam astea spunea mama//și...s[ă] pietre //peatră//pietre/așa s[ă] să le baj/și...să nu știu cum să zică/"să

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

...nu mai mănîncе din ngam/strigóiu/să mănîncе ce i-am băgát io n buzunár"//și...zice că/dacă-l împietrgază/nu mai ia pă nimen'//și zîce că nic/știi cîn [k] mórtu oînd ie le [k] ie mort/îl lgágă la picgáre să stga picgárle fios//și nis plédic-áia nu i-o rúpe//dă la picgáre//lă...la ăi cáre...să tem cei că ne strigói/să náste[k] dă fapt să náste și vite/să náste și copii c-o pdéle pă uok//ș-áia oáre să nasc cu pléle pă uok cîn să nasc/știi...nu să véde fáța prima dată/ș-áre o pléle pă...pă fáță//pléiga ága o trâge/áia să spúne tikíie/la noi//aiic//și ála...să numéște strigói//ș-apói copilu cîn îi [k] îl întgárcă máică-sa/și apúcă țîță/zîce că iără-i strigói//dac-apúcă țîță//

[Aceeași]

761. P O B O R U

(jud.Olt)

Culegere : 1968; PL, RP, MV; transcriere: MM

să vă povestéz d-o fátă

e ! să vă povestéz d-o fa.../[r] d-o fat-acúma dă [ɛ]acúma úiță fâce...la sfîntu niculaie fâce doi an'//a ieșit î/iéstă/ las-o să-i spui io [1]/a ieșit dî...sco [k] la reclățîie/și portáru a văzút-o/și a crezú că să dúce să...îș tîrguie ôevá//și plecátă a fost//a căutat-o pă málu góltului/pă la toáte gúrîli/n-a mai găsít-o//și míine-i fâce mormîntárea//

[Cînd s-a-ntîmplat ?]

acúma doi an'/[r] doi an'//

[Míine-i face înmormîntarea ?]

da/îi fâce mormîntárea/ieși a cr [ɛ] a fos pîn vrăjitór/pă dă rînd/a spus toáte că ieste vîie//și dă úne să fiie//a dat î/[r]

[1] Subiectul se adresează fiicei sale, care asistă la înregistrare și intervine în discuție.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

a dat-o-n ziiar/nu s-a mai.../nu să mai ştiie dă ia nimica//nu să mai ştie//

[Unde era la şcoală ?]

în slatină-n liôéu//n-a ştiuut î la.../a rămas coriêntă la/ nu ştiu la ô-o hi rămă [r] rămas//ş-uite-i fâce/f^{u}săi io dă dimineá-ţă dă-i copsăi/făou trei căpeţăle/o-aşa să fa la noi/căpeţăle// şi-i fâce.../vorbii ou popa mîine la doo/i fâce mormîntâreа/fâce o lădiţă/ou fotografiia iei/cu...orûce pă p^{h}ept...//of ô-o [k] că ôe...[r] ôe să jăli mă-sa !//ôe fată frumoas-aveá//nu s-a mai gă/ nu s-a [ɛ] vorba iei "bărem" zîôe/"să f^{h}i găsît-o" zîôe/"să fi mă dus ş^{i} io la mormîn la oa//să f^{h}i văzut-o ş^{i} io//oaşa-aşá cum ie-rá/bărem să fi văzut-o"/nu ! n-o mai găsăşte//

flu̯ărea gérge
şáizăc şi şase dă an^{i}

am treou pîn doo operăţii

am munôi mult la gospodăriie/an fost îngrijîtoare la vaô/am fost un copil oare n-am avú mámă n-am avú tátă/şî am munôi mul/du-pă ôe m-an căsătorit/am trăiit io bine/da dăgaba am trăiit/dácă... m-am îmbolnávit//şî munôin la gospodăriie/aşá am opservát io/şti oîn m-a lua durer^{i}le/am ridioát...d-un sac dă porúmb/ş^{i} oînd am ridicá dă saou-ăla dă porúmb/am rămás aşá pă...pă sao//şî mi-a plecát.../aiôi-şa' am simţît o scrîntitură-m mijloo/^{în} şale-aiô' /şî dîn şale mi-a plecá pă piôoru stîng dăvále//ş^{i} plecîn dăvále/ ...m-a jungiiát un an dă zîle/n-am putú să mă ridic în niô un fel/ am umblát pîn spitále/-am fos ş^{i} pîn slatină ş^{i} aiîca cum să spúne la noi la spinén^{i} [2] //deô nu mi-au giôi boála/pînă oîn am sosît îm buourést^{i}//îm buourést^{i}...mi-a dovedi boála ou.../ôe boálă va f^{h}i/ "dă outît" z^{i}ôe//şi m-a operát//am făcút acú pă nóo seotémbre-am făcút trei an^{i}//la prima operáţiie/a doua.../m-am operá ş-a doua/pă zéôe ootombre m-am operát iărăş a doua operáţie/tot p-aôeiaş tăie-tură//şî cum mi s-a-ntîmplát ş-a doo oară: stînd îm pat/mi-a spus

1 Indică locul unde a simţit durerea.
2 Localitate învecinată ou Poboru.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

să nu fa nîc un fel dă eforˌr] dă eforˌ cînᵈ an vind dă lă...spitál/ mi-a plecát o scrintitúră pă picórų-ál drept//și n-am mai putút/am statˌ treį zîle și treį nopț/uițe-așá dă nu m-am putút să mă mișc în nic o párte/că țîpám//și deˌa umblá bărbátu-mio cu míne Ĩ spáte/pă tárgă/și m-a dus tot dă únde m-a luad dim bucureș/și m-a operá ș-á dóța gáră//și deˌ acúma.../vă spuséi/am...treį an[i] am împlini pă zeˌ-acúma/...pă nóo lun-ásta/am împlinit...treį an[i] dă la operáțiile//și tótuș mă doare/cîn răcésc acúma/m-îngeță spátele/și sînt încîntsă uitáț/cu brîų dă línă/că nu pot/că cîn am să m-aplec aș[1]á /mă doare șîru spinări-aiiˌ/cˌ dacă sîn tăiátă d-o pálmă/am durér[i]/sigur că da//[...] deˌ am trecú pîn dóo operáții/și sûnt așá oum mă vedeț/ástăz[i] am roz la culés la o remée p-ajutáte//

bădilă dumitra
tréiișàpte [de ani]

așá să fáˌe brînța

mulgîam váˌili/șĨ te duˌ[i] ou găleáta cu lápte/ai kag/așá i să spúne kag/și piˌ/oît ie dă picát/ști...la cîte kilográme/la o sută dă kile/la pătruzeˌ/la ôînțeˌ/picám în găléțile-álea/sau în bidóane/ș[i] făˌám brînța//f[h]iie c-o punám în săoulete/f[h]iie că o făˌăn ou mîna//așá o...[r] o turtin cu mîna/nu.../în zăr acoló/púnem pă plită sau unde-avém noi/indiferént/păi...pă pirostrii cum să spúne/-acúma s-a mai moderniză lúmea la noi/că io la mine-acásă aoú n-am mai făcút cu.../fócu ou...ou lémne/ș-am aragáz//dăm drúmu la aragáz/nu ma am nevóie//și ia așá să fáˌe brînța//pui kag/să-nkagă/ș-o faˌ//

[Cheagul de unde-l ai ?]

îl cumpărám/[r] îl cumpărám//iéste și isénță/o fáˌem șĨ ou gag [k] kag dă miel...//[...]

[Cum se face cheagul de miel ?]

păi ĩ/îl cúmper[i] dă la...oraș/kagu//șĨ...pui într-o cîrpulíță/ șĨ cîrpulíț-áia pui în zăr/șĨ-l storˌ acólo unde ai láptile dă...

[1] Se apleacă în față.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dă să-ŋkágă//ş să-ŋkágă fŋárte uşór//acúma noi̯ am obijnuiit álcêva aiiîca la noi̯ la ţără//fâcêŋ kag dă porc//lom â búrta pórculuiu/aşá-i spúnem noi̯/dîn̄ăuuntru piéleŋa áia/o jupuiim/ho tocăm/ş-o púnem într-uŋ kilográm dă oţăt//cu sáre şî piéleŋa áia//ş-áia cîn ŋkêĝ/ ieiu cîtŋ-o piéle dîn áleŋa/şî cu isénţ-áia/ş-o puiu într-o...cŋáşcă// şî-ŋkêĝ dîn cŋaşc-áia...dă treiu pátru ori/bunîntelés dac-o ieiu maiu máre/puiu câşca maiu máre/nu şade...zăru/să strícă şti/da puiu într-o câşcă maiu mícă/şî-ŋkêĝ [r] ŋkéj dîn iel//ş să fâcê brînză//

[Aceeaşi]

pórcu

aiu tăiat pórcu//după ôe l-aiu tăiat/îl pîrlést//cu páie/după ôe l-aiu pîrlit/puiu ápă lă fiert//fherbi ápa/şă îiu speli şorícu//şi ôine ieste-acoló/ŋámeni ôe ai/rîcîie murdăriia áia du pă şoriş pînă să albéşte//după ôe să albéşte/ne dúcem/îl crestăm îci-şa la capă/ dăm aşá ş-aşá[1]/ii fâcem un fel dă crúce/îi púnem um piig dă sáre/îl tămîiém/cáre síntem acoló că i-am zîs vórbe réle/l-am dad dracu/sau ôine ştiie ce i-am făcut//ne-ŋkinăm/aşá...[r] aşá obijnuiim de ! la noi̯/aşá a fost//după ce...ăl ă îl sărăm acoló/înc̆épe şî-l táie pă şîru spinări/p-aiîc̆/îi scuate oŋástili/máţili d-acoló tot ce áre/le dăscărcăm dă murdăriie/le spălăm...//dup-áia...dacă vrem să fâcem dîn éle/trandafhiri//tocăm cárnea/cu usturói/cu pipéri/şî băgăm în [r] în máţile-ălea şî fâcem trandafhiri//

búrta/o fâcem tóbă//fherbeŋ căpăţîna...cu urekile/maiu băgăm poate şî şorîc̆/şî-l băgăm îm búrta áia//iar fundóiu o-aşá ii să spúne/ii băgăm boşóĝi şî cu ficáţi//cu ôápă şî ou oréz/dácă ie să baĝ/dácă nu/...baĝ núma boşóĝi şî cu...ficáţ-ăia şi cu inima//şî după ddo treiu zîle dacă vreiu să-i mănînş/că şti dacă-i laş mult să acrésc//dup-áia po să-i mănînôi//tóba/dac-o fâcem la crăcún/po s-o mănîn şî la past//da nu prea obijnuiim ca s-o mîncăm aşá tîrzîu/că ie maiu búnă praspătă[!]//

[Aceeaşi]

---

[1] Subiectul arată oum îl crestează : în cruce.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

núnta

te-ai cunoscút cu băiátu cu fata/dup-áea să dúce...declară fúrmeli la prim [k] la sfat/cum să zíce-acúma/vorbă.../declară fúrmili/ dup-áia...púne núnta//o púne presupúi ástăz ie dumínecă/púne dă az în trei săptămîn sau în doo săptămín//a arvunit oámén [k] lăuutări tot/ii s-a pregătit cu nunta/ș-au cumpărad darur/pentru naș/pentru/-n fine...pentru neámur/ș-a cumpără darur/ă s-au pregăti pentru núntă/joi seára să face brad/așá să obijnuiește/acúma nu s-a mai făcú ker așá/cáută sî facă cam símbătă seára/așa să obijnuiá naiinte cunosc//așa//símoătă sára [k] joi seara să fáce brádu/vyin féte/băieț/podobește bradu frumós cu hîrtii dîn ălea...albástre/ roșii/álbe/face bobocei frumoș și-i púne-n moț/ă joi seára//dup-áia iése sî-l joácă/adícă nu/joácă băiețî și fétili/símbătă sára-l dúce la mireásă//símbătă sára/îl dúce la mireásă//ă pă urmă dă la mireásă-l dúce la ginere dumínecă diminață/úudă/...merge cu...vádra cu ápă/și údă um băiat ș-o fată/cu vádra/așá ai să spúne vádră/l bágă um prosop pă urekili vedri și mérge cu ea a úudat//mérge um pic/ údă dă trei ori/iar mai mérge/și úudă/cu vádra cu ápă//dup-áia/ după ce úudă/dumineca asta/veníram la.../[k] símbătă seara-adícă/ îl dúce la...la mireásă//símbătă sára să numește fedeleș//după fedeleș îmbie oámeni/stă la másă/kámă/[r] kámă pîn sat cu lăuutări// șade la másă/mănîncă oameni//dup-áia pleac-acás//dumínecă/diminéață vin iar cu plocoane/așá să spúne/cu plocoáne care...bunînțeles care vrea să facă//să duce cu plocoáne/șăd la másă/băiátu.../

[Unde ?]

la băiát//băiátu [ɛ] adícă la băiát ásta//la fátă/să dúce și úudă fata/îi dúce brádu símbătă seara/și ia úudă//și dup-áia víne ginerli la doosprezéce sau mai naiinte/ș-o ia dă la mă-sa d-acólo/ o dúce la iel/la băiát/acoló iară úudă dîn nou/cu féte și băieț/îl joácă pă brad/...să du la cununiie/să cunúnă/așá a fost înaiinte/ acú vorb-áia.../să cunúnă/vin înapói/cîntînd î/bunînțeles ierá cu brișca naiinte/cu briști/cu cai/cu clópote/acú mult obijnuiește pă picoáre/ce mai...//și ierá foarte frumós//dup-áia vin/cum v-am

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

spus a udát/a veni dă la oununiłe/aų băgát łar fétili şî băłéţî/ ngámurle lor/le-a băgát în caz/le-a puz mása łar dîn nou/aų mînoát/ aų băųút/ş-aų işî la joo// [ɛ] după úrmă după plooqáne/s-a pus łar másă sqára/s-a nűmit másă ou dar//a sta la másă/ş...a da dárur^{i}/ ş-a da dáru/adíoă ban^{i}/[r] ban^{i}/oît...łéste/atúnc îñałinte mînoá símbătă sára/mînoá şi dumínecă/şî da ôînzăj dă leł/da aoúma ł-o sútă obijnułéşte/mérge súta//^{a}şá łerá nałinte//

[Luni mai este ceva ?]

łéste şî lun^{i}/łe şî lun^{i}//lun^{i}/łar^{i}/ôîne nu s-a dus/şti a băgá dă sámă ôîne nu s-a dus...qámen^{i}/łar kam [r] kámă ou lăqutár^{i} din nou/ginerli ou mirqása/ou lăqutári/ou náşu/kámă łar din nou/ş...fá-ôe mas^{ă}//ôîne áre plăcére să mał dúce/ôîne nu/...nu să mał símte la buzunár//ş-atíta tot//

[Aceeaşi]

a fugít o fátă o-um băłát

o fátă łerá î.../máłoă-sa a murit/dejá łerá tínără/avęá ɓoptî-sprezèce an^{i}//şî máłoă-sa a murí ş-a rămáz dăoít ou táłoă-su//táłoă-su s-a căsătorí ş-a łuat áltă nevástă/şî máłoă-sa d-a dóqa qáră nú ţinqá la fat-acîqásta//şī să duôá sqára acás^{ă}/că łerá kar colégă ou míne-n acéłaş brigádă/şî spunqá că nu îł făôá mînoáre/nu nimic/îş făôá síngură mînoáre/şî venqá númał plîngîn//şī între timpu ăsta/łe vorbqá ou um băłát/tot [k] lucrá şi łel tot acólo//şî...î între-o búnă zi/avqáų vreo şapte lun^{i} sau ob lun^{i} dă cînd łeł łeráų în î conţvorbíre//dup-acéęa.../într-o joł sqără/łe a plecát acás/łerá din negrén^{i} şi łel din jîtáru^{1}/ş-aų plecát amîndół pe acélaj drum prî-nă [k] pînă la jîtáru/łel o łua la dreapta şi łe la stînga//şi łeł a vorbí ou fráti-so/frátele łuł łerá şofér/şi luorá ou maşína to la séră//a vorbí ou fráti-săų/ş-a venít în úrma lor/şî le-a întórs ma-şína-n fáţă/ş-a łuát-o pă ea ł-a uroá biôîcléta-m maşínă/ş-a łoát-o pă ea-m bráţe/a uroát-o-n cabínă/łel s-a urcá la volán/ş-a plecát ou ea acás//şi ôe erá să mał fáoă ?//a łuát-o şi.../nu s-a...împă-

1 Localităţi învecinate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

oát ou părínți ɣeɻ niĉ aoúma//a avút núntă duminică/și niĉ aoúma nu s-a împăoát//

pável vlotóriɻa
dóɣăzășiùnu de an[1]

prízlea

a fost odátă ũ ˣom carɣ-avɣá treɻ...treɻ copíɻ//și ɣel avɣá îŋ grădínă um măr dă áur//și-n fiɻecĉe nɣápte venɣá/cîn să coĉá vára/cîn să [k] tɣámn-adícă cîn să coĉá mérîli/venɣá zméi să fúră [k] să fúre...mére//a pus ʃ împărát/oă ɣerá împărát táta copíɻlor/a pus împăratu pázniĉ/a pus ĩ...tot ʃ ĉe trebuɣá/și to nu putɣá púne mîna pă zmeɻ//odátă...a vorbí ca să púnă pă ĉel ʃ maɻ máre...fʰiɻ al luɻ//a pus/cîn pă lă nɣáptɣa jumătáte/a lɣat árme ĉ-a trebuĉ[1]it/pă la nɣáptɣa jumătáte/...a adormít//zméɻi ɣar a venít/și a furát mére//a pus și p-ăl mijloĉíɻ/tot așá/la fel//a pus pă ôĕ/ [ɛ] ăla míou s-a duz la tátɣ//

"tátă !//ĩ...ɻo vrɣaɻ să pîndés și ɻo"//
da ta [ɛ] tátă-so ʒ puseĕse-ŋ gîŋ oa să-l táɻe//
ș-a spus ɣel/"vrɣaɻ să pîndé și ɻo"//
și tátă-so/"ẵ/tu ? o nimíourâ...să pîndéșt[1]"?//
așá a făoút//ɣel ș-a lɣat/[k] l-a lăsát//ș-a lɣat aro ou sâgét ʃ/ĉe ɻ-a trebuɻít/cărz dă ĉitít/și s-a dus//ș-a puz dóo ţăp[1] și úna și-n spáte și-n fáţă/și cîn vrɣa s-adɣárme/cîn dormɣá pă fáţă/venɣá ţápa-n spáte și-l înţăpá//venɣá-n fáţă/ɣar la fel//a aɻuzí pîn la nɣáptɣa jumătáte "fș ! fș !"//p-órmă ɣel ţínt [k] a pus árcu ou săĝáta la ok/și [ɛ] l-a aɻúz la mére...fîșíind/ș-a tras//și zméɻ-a fuĝí ou săĝáta ou dîră dă sínĝe//ɣel a lɣat ʃ neștе...mére p-o tăvíţă dă áɻur/cîn s-a luminát s-a dus ou tăvíţa ou mére dă áor la tàtă-săɻ/și ɻ-a da să măníncе//ɣel nu mîŋoáse nîdo[d]átă mére dîm măru săɻ//p-órmă prízlɣa a zís oă nu vrɣa să.../ [k] vrɣa să îl prindă pă zmeɻ//s-a duz dupâ dîra dă sínĝe ou frátesăɻ[k] ou fráţî maɻ mar[1]/s-a duz dupâ dîră//a [r] a ajúnj la un

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

.../la un...castél máre cáre coborá cu niște frîŋgíi̯-n jos//

și a spus așá: "fraților jo mă ba/și coîn oi̯ mișcá dă frîŋgíi̯e în suz [k] așá/să mă scotéț afár^{ă}"//

așá a făcút//s-a băgá jos/[r] jos/véde [k] nu ma vedeá nimío/ véde númai̯ cáse palátur^{i}...//să dúce la acoló/și să-ntîlnéște o-o fátă la úșă//și fáta i̯erá tod dîn sátu lui̯/luátă [k] răpítă dă zmei̯//

s-a-ntîlnít și i̯-a spus așá "pitéște-te/să nu te găsáscă zméuu/ oă víne-acú la prîn/și dă cu buzdugánu d-arúncă un conác" sau.../// și i̯el n-ă/[k] a vrut/

"să vínă zm^{i}éuu/s să lúpte cu míne"//

pă úrmă...așá a făcút/auúde buzdugánu lov^{y}índ î úșă și pă úrmă-m másă//pă urmă/v^{y}íne zméuu/și "hm̄ !/miroáseă-a cárne dă...uom" // p-órmă i̯ése prîzlea-n úșe și spúne: "vrei̯ să ne luptăm ?"/

"da"//

"în ôē/în lúpte [ɛ] în lúptă dreaptă să ne luptăm/în súlis să ne suli... [ɛ] sulițăn sau.../sau în săbii̯ să ne tăi̯ém ?"//

"în lúptă oă-i̯ mai̯ dreaptă"//

să apucă...prîzlea cu...cu zméuu/să trîntíră/să băgáră [k] băgá ...zméuu pă prîzlea pînă la ĝenúnk îm pămînt/pă...[k] prîzlea pînă la brîu/pîn la úrmă véde un ôerb//

și spúne zméuu/"ôérbule ôérbule/adú-m și mi̯-o cănă cu ápă"// ôérbu nu vrea//

i̯ [r] i spúne și prîzl [r] prîzlea: "ôérbule ôérbule/adú-n și mi̯e o cănă cu ápă"/sau cum o fi spus//și ôérbu s-a dus și i̯-a adúa//p-órmă a băuú/și s-a mai̯ răcorít//i̯a prîzlea pă zmeu/îl strînge și [k] dă-i̯ pîrîie oásili/și-l bágă-m pămîn și-l omoáră// să úče și la al doilea/să o [r] să oți^{n}néște i̯el...o săptămînă dóo/să úče și la al doilea/oare-avea palátu dă arĝint//și să dúce să-ntîlnéște i̯ar ou fáta/i̯ar îi̯ spúne fáta/víne oū...cu [r] cu buzdugánu/arún [r] arúnoă úșă/să dúče...în cui̯ér//s-ag [r] să agă-ță-n cui̯ér//

p-órmă...î...prîzlea-l [k] o-ntreabă pă fátă: "i̯e viteaz zmé-uu ?"/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

da fáta dă coló/"le mai vițáz ca...ăl máre"//

gáta/s-apúcă lar/lése și...s-apúcă tot în lúptă dreáptă//și fáta leșe-acoló/să úită la lei//

și spúne ĩ zméu/"ad^{u} [k] fáta mea drágă/adú-m o oáră cu ápă că mĩine o să ne cununăm"//p-órmă n-ă vrut f...zméu//a spus [k] n-ă vrut fáta să-l aducă lu zmeu//

l-a sp [k] a spu și prízlea și...l-a adúz lu prízlea/ș-a băut ápă s-a mai răcorit//îl strînge pă...zmeu și-l arúncă-m pămînt pînă la gî și-i táie cápu//să odihnéște lel/să ^{d}úce și la ăl mic//și întreabă to la fel/"le viteáz zméu ?"

și i-a spus/"nu le viteáz/că s-a mai luptá cu únu șĩ"/nú/"nu le viteáz că l-az rănit î cîn a venit cu [k] să fúre máre"//

pă úrmă...a veni zméu/l-a leșit în fáță/lar la fel s-au luptá/ și l-a omorí și p-^{ala}//

diaconésou aurél

únspe [ani]

762. D U M I T R E Ș T I [ALR I,805]

(com.Verguleasa, jud.Olt)

Culegere: 1967; GG, PL, BM, MM, MV; transcriere: MM

pépen^{i} verz

luam în arendă dóc.poguáne/...le ũ leotár/cun s-ar zíce//îm puneá lúbeniță/și mai puneá s-únu la mine//puneám trei poguáne dă...pépen^{i} verz/cun să zĩce și gálben^{i}/amesteoat//și-n timpu ăsta ișá parále búne//venea precupeț/și vindeám dă la grădină// aveám/ic^{i} dă únde iișirăm/aveám mai la deal/aveám um pogón/cînzej dă arii//mai la deal puțín/adioăte către nord/tot aĩ ^{u}ograDă/...únde le grîu ăla pus//și...venea negustóri/cu căruțele/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ș-aveam unu dă la rîmnio [1]/unu ţiuō...ţiuonáșcu/um plutoniér majór pensionár[1]/venea cu maşina şi-noăroá maşina/ou lúbenițe d-aîi dă la míne/ș duôá la rîmnio//le oîntăreám/venea ou oîntar[1]/avea uo ládă/le cîntăreán ou láda jos acoló/le urcá la maşînă ș să uîá cu ţéle la rîmnio/venea dă cîtē/...după cum le vindeá//venea la uo săptămînă/puate şi mai curînd/dăcîd da...uo telegramă//să fiie lúbenițele culése/şi să...să fiu gáta ou-éle/oă el víne pă dáta [k] pă zîua de/...pînă oîn venea uomu/lúbenițele ţerea oulése/trăgá la maşînă/cîntăreám şi...plecá uomu ou éle//

am fost uodată ou lubenițe la...curtea dă árgeș//nu mai fusásem pîn curtea dă árgeș//oredeán oi curtea dă árgeș únde sînt îngropáț/...sau îmormîntáț/ou s-ar zîce/régi/trebuie să fiie un uoráș procopsít/un uoráj máre/nu...[r] nu fusásăm/nu ounoșteám//înoăroám u vagón dă lúbenițe pátru îș[1]/vagón d-ălea mari[1]/fo zéce mii dă kilograme/...ē şi mînă taioă la ourtea dă árgeș//ne dôem acoló/ţirá acoló ou lúbenițe/...pepenuáiôe dă braila/ale nuástre po [k] pe [r] pépeni[1] dă/...sau oun să zîce/lubenițe dă arád//oîn ne-an duz noi ou-ele-acoló/a nuástă ou săminţa măruntă//ne dôem acoló/î fini[1]/víne ştabi du pă la/...dú pă la sfat/oúmpără lúbenițe d-acoló/d la noi/lúbeni[1] [r] lúbenițe gustuáse/cu gust//î fine/...vedém uorașu ăla aşá/micúț//noi dooşpe mii/ôe ţerea acólo dă lúbenițe/pepenuáiôe dă brailla//ne-am gîndit/am vorbi şî noi cîte pátru/"bă/fraților/ajiôa nu ţe dă vîndu lubenițe/mă !/cî să cumpere orăşălu-ásta mio/...lúbenîțe ? ţa uíte ôe ne pă piaţă !/mai băgáră şi noi acîia/...cîn să le ţa ?" în fine/noi am înôepú vîzarea//oîn a-ncepú să mănînc dî ţéle/am începú/şi vindeam dîn gros//î fine-an sosît uvercur[1] acoló/ș pînă símbătă/noi an terminat/zéce mii dă kilograme//ăilánț zîôa/ [k] venea ăia/care cerá cu [ɛ] pepenuáiôele lor/dă brailla/brailén[1] d-ăia/"bă/fraților/vindéz bă/mai répede/ sî mai vindé şi noi"//

ţiuón bûcilă [72 de ani]

---

1 Rîmnicu-Vîlcea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

a^u^oleó !/vaį de mama mea !//ieri^i dimineáţă e-an soulát/am băgá ş-io/ĉe-am băgát î uélă/ş-am pus pă lambă//ş-a fiert sîngur-acolo/ ş io m-an d^u^s în grădín la sápă/ş-ān săpát pî la prîz/la prîz am venit amîndói/am mîncat//ne-an dus iár la sap-/ă sapá pîn-asără/... întunéric//e !/a [k] m^J^i-a veni şi miie úóile dîn oîmp/ă ş-io o oă-priţă/le-am muls/am mîncat/ne-an ouloát//

az dimineáţă mă sculái spáláį oăm^i^ăşile/iar făcúį dă mîncare/ oă vine vorba/ĉe "ĉe-ă făcút ieri^i/făcúį şî az"//că...măturátu şi dămîncarea nu te lasă nicîodátă//álea le faĉ în tot timpu//ĉe "le fîrşii/le făcúį"/iéle sîn tó nefăcúte oă/...ţ-ă fuáme iar î/...faĉ gunoi iar î/...álea/tot álea sînt//

măriia a lu bûcílă [72 de ani]

cîn aveám io uoi

mi s-a-ntîmplát cîn aveám io uoi/[lupul] mi-a veni să-m mîôe úóile//aveám un cîne vrênic//ásta a mieu [...] venise oam bău sára ş s-a culcát ş-io ereám cu copíii-n oas//aveám un ĝeam în spátele casi-aşá/şî úóile iereá î spáte/cu obóru//auúz úóile/hrū" !//"ei! /ĉe să fiie la úóile méle ?" ma asoultái o dată/iar hrū" !/úóile// aveám un cîne calic/vine la ĝeam cînele/s-a dus întîi la lup/şi n-a putút să biruie/să-l goneáscă//p-órm-a veni la ĝeam/ş-a puz lábele pă geam/ham ! ham"!/î su s^i^ ne scuále pă noi//"sai níţă ! sai níţă ! /c-a veni lupu la oi"//ĉe drácu să sáie/oă iel iereá mort/iereá băut/ieră adurmit//ş^i^ m-ă rugá dă copíi/o-aveám p-ăl máre şi p-ála dă e la...depózîtu dă bere//"scual dine ş cu iliie !/duĉéţî-vă mă voi"/c^i^ io aveám un copil mi^g^ nu putea să ies//"duĉéţî-vă voi"/nu/ ieream născútă/nu ştiu cum/"duĉéţî-vă voi/c-a veni lupu la uoi"// oîn să duo cop^u^íii/...auzî şi iel/să culă ş^i^ iel dî colo/fúĝ^i^ iel afar/s-a dus ş^i^ iel afar//iel s-a duz/n-a văzú nimio//iár auzíi úóile/trimiseį copíii/"duĉéţî-vă maioă/voi/că ásta ie...ou...

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ʷoki-ŋkiș'/ie...băuut/ie/nu știe ce dracu ie p-afară"//să ᵈsără copʰiii/găsîră uăea/pă spate/o-mberegățîs-aiicea ' /și curá sîgele țuțur//

"mămică !"/zîce/"uite o uăie bolnávă icea"/

"ia veniz mámă cu ia în casă !"/

a veni ou ia-ŋ casă'/i-am pʰisat niște usturoi/i-am băgá pî [k] ᵒ-ŋgăurisă p-icî' uŋ colț/icî' ᵘunu/i-am băgat usturuoi pă găuri-le-álea//și...cînele l-a lua/și l-a dus tomna-ŋ grădină-ŋcolo-n dial/ou...lăt rátu//ei !/mai stau o țîrică/iar vine/iar a venit/că io nu mai mi-eră somn//iar vine/iar scol copii-afar//a da dumnezeu/dă nu mă-a mai lua niô úna//ș-áea tuámna/to mi-a luát-o//s-a dus copilu ou-éle pă cîmp/ș' mi-a luát-o/și mă-a mîncat-o zîua-n nimează mare/uite/față o' copilu//

[Tot aia ?]

tot p-áea care-o-mberegățîsă iel//că zîce că oare-mberegățăște iel/tót iel ș-o ia/ș-áltădată//mi-a mîncat-o-ŋ cîmp acolo//

[Aceeași]

[Despre fata subiectului]

[Fata] a foz la cîmpulúng/pentru cuafúră/că ăștia êe-au fost ? ăștia d-aiiêea a repartizát-o la cîmpulúng/io e-an duz/nu contá că ierá dăpárte/că nu ierá vorba d' dăpárte/cîn plecásem cu ea trebúia s-o dau/or' únde/treb ᵘia să...ducă//m-an duz la cîmpulúng ou ea/acolo n-á lăsat-õ oraș/ș-a dát-o-ntr-ũ sat...dăpárte la vrõ doozăj dă kilométri/oam așá êevá/mai în ouá/n-ar hi foz vorba dă dăpárte/că ierá sat/da acolõ sat/érá un sat slăbúz dă tʰot//și ieréa o fetiță tot ca ș-a mea//m-am gîndit/ieu nu ounoșteam la ia/da fata ounoșteá/că mai fusásе-aiîêea trei lun'/la êe-i trebui-acoló la cuafúră/și-ntreábă fata că/"avet cutare/avet cutare"//

"păi" êe "n-ávem" êe "rar/cîn ne víne"//

"păi dar cu êe lucrát ?"

"păi" êe/"cîn ne víne"/

! La git.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"păi/ şi aşá staz dăgâba ?"

"păi" ôe "stăm" da ôe [=zice] /nu ştiu ôe-a-ntrebá fáta/ôe-i trébuie péntru păr/

ôe-"avéţ ?"

ôe "nu ne-a adúz dă loc ie vórba să ne adú da nu ne-a adús"//

ápăi ĩ spúne "taticule nu stau aiîcî/nu stau/că io nu po să-nvăţ aiîcîa po să stau şi cîcî an//n-áre niciodată/păi dácă nu i-a venit/io ce fac ?" zîce "io mă ui la ea şi ia la míne ?"//ce-"atúncî io nu po să mă-văţ/atúnci ea io merg şi/dácă nu pocî/în áltă párte//mă du da aiîcî n-ă la cîne"/ ş-am plecá cu fáta-napói//

năstáse ne aurél [42 de ani]

într-o duminecă

într-o zî/într-o duminecă/noi aşá/cam prin...iúliie/îîa [k] a trecút copii p la noi/górge/şi nélu//şi zîce/zîce "mărinĕ ! hai mă ! hai să merg̃ĕ şi noi/să fîem báiĕ"//

zîce "ha mă că merg/între prĩz şi-ntre nimeáz"//ne dúcem noi/ şi/nĕ úcem şi era óltu-ăl máre treîá p-icî/să dăspărţeá-n dóo/şi venea ăo gîrluácă/aşá/...şi tómna că venisĕ óltu/de !...ploiásă símbătă şi...duminecă să făcúsă cald/vára/e !//şi venis [k] óltu erá cam máre//ne-an dus în gîrluac-áea/ne-ă scăldát/cîn ĩ venea á-pa pĩ la brîu//atúcî ĩ/zîo [k] zîce/"hai mă ne scăldăm ĩ áea mai máre/păi îe îîa ie mică"/şi nu prea ştiiám în clása tréia să dăm ĩnót//a dóua sau a tréea/nu mai ţîu minte/ş nu ştiiă să dau ĩnót/ bine/ştiiám îe ştiiám/...m-an dus/şi m-an dus acólo úndă/să soúr-ge ápă óltu-ăl máre//şi-acólo ştii că éste adînc/óltu-ăl máre éste adînc/ş cólea-i mic/m-an dus şi/...oîn m-an dus acoló/iel a fost adînc/ş-an scăpát acólo//pînă iij[1] m-an dus/şi [ɛ] óltu nu m-a lă-sá la fund/şi tod mă [r] mă duîá aşá şi mă lua aşá să mă dúcă óltu-ăl máre dă tot//şi/...săreám ĩ sus şi strigám/:"săriţ/săriţ să-

1 Subiectul arată că s-a scufundat în apă pînă deasupra capului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

rít !"//apói auzí ŋŋa gélu ôerbŋánu//víne ŋel şi mă lo [k] mă ŋa dă păr şi mă sáltă sus/şi mă ŋa la mal/şi-n tráge fo dóo la fund şi/ôe [=zice] să plec acás//

blegán fe benedíot [ll ani]

croŋitorášu ôel viteás

ôe o-a fost udátă uŋ croitorás/şi pă cîn şedeá şi ŋel şi cosŋá la másă/la ferŋástră/tómnaŋ aúde o bábă pe strádă/strigíŋ "oáre ŋa magîúnu/bun magîún/bun" zíôe/

da ŋel scuátę oápu pe ferŋástră şi íôe: "hăŋ băbúoo-ŋcuá/că o să descúrz márfa...tómnaŋ la míne !" íôe//

băbúoa/...bucuŋásă ŋa ŋálele şi tupă ôe că ŋeráŋ şi gréle/maŋ ŋeră şi bătrînă/d-abŋá a...a urcát pă scări sus//ŋel/zíôe: "cam ...ă.../uo jumá de kil am să cauŋ"/

zíôe: "ŋa !/ŋa mîŋcá-tę-ar máma/da mę-aŋ s.../párcă mę-aŋ spus că ęŋ...tuátă márfa"//

"păŋ da" zíôe/"păŋ n-am bani" íôe "trébuŋe să cos şi ŋo aŋi-ôęa-şa şi să strîŋg bani/áltădátă//ŋa o jumá dă kil şi púnę-o p-o feliŋe de pîine şi púne pă másă"//

púne acoló şi/...atúôi/múştele/...s-a duz mirósu pî la múşte// múştele/cîn aŋ văzút s-aŋ dus şi s-aŋ pus pă magîún//cîn s-aŋ pus pă magîún şi zíôe: "heŋ !/da ôine v-a spuz vóo...să vă púneţi pă magîún ?"//da múştele nu-nţeleôáŋ/maŋ zíôe o átă/maŋ zíôe şi-áltă dátă/şi ŋa um briŋ/şi...şi cîn dă o átă/uomuáră şapte/zăôáŋ la păsínt/íôe: "hoŋ/brávo ! sîn viteáz/şapte dintr-o lovitúră"/...íôe //acúm ŋel ŋa briŋu/púne [k] soriŋe pă briŋ/cusút/şapte dintr-o lovitúră//să leágă la briŋ şi pleácă să spúŋe véstęa pî sát/pî uoráş/ôe-a făcút ŋel/máre minúne//fúge şi trebuęá să tręácă um múnte/ooló um múnte/tómnaŋ oă şedeá u uriŋáj juos//zíôe/íôe/"ôe-ŋ faji mă uriŋáşuleą-aôi ?"//

"úite staŋ să mă odinés şi privés satu//da tu ôe faôi ?"

"mă du la tîrg să/...de ! să cumpăr şi ŋo ôevá"//minţá/şi íôe

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"păi da oum/da...da"/zîce "păi da nu vrei să/... [ɛ] să fii prietenu meu ?" zîce o [k] croitorașu lui uriașș//

pă zîce "oum prietenu tău ? tu un căcăcos ca tine/io sînt puternic/nu oă tine"/

"păi ăitește-aiîo la brîu/să vezi iej mai puternic ca mine"// îce/uriașu/să mîră "șapte dintr-o lovitură ?"

"păi vezi ?"

zîce "ai tu așa putere ?" îce/iel pînă să plece...la munte/ și-a luat o bucată dă brînză-m buzunăr și a găsît/oî să lasă pă puartă a găsît uo pasăre-m mărăcini/și-a băgat-o și pă-aceea-m buzunăr//

zîce/"ia !/care stuarce apă dîm piatră ?"//

stuarce uriașu apă dîm piatră/da el souate brînza/și...sourge zăr//zîce "vezi/an făcut"/și-a souoz mai mul zăr iel...î... croitorașu ca uriașu//zîce "hei !/hai acuma să vedem/oare-arunoă piatra mai sus ?"//și o arunoă uriașu dă despiloă boldа cerului// "hei" zîce/[r] zîce "ă !/păi dor atîta arunci tu/io arunc una/dă nu să mai întuarce"//și souate vrăbiuța și-i dă drumu sus/și nu s-a mai întors//

[Același]

763. P Ă D U R E Ț I

(com.Lunca Corbului,jud.Argeș)

Culegere: 1967; GG, PL, MM; transcriere: GG

[Despre căsătoria subiectului]

uite oum am făcut î/am fos și ieu...cîn ieram tînăr//ne dă s noi la horă/ca băieți/jucăm ou fete//și...dî una/dî alta/de/ ne-am dus acoló/am văzú s ieu/mai cu asta/mai cu aia/zîg "asta are să fiie pentru mine"/și...am vorbit uo dată/dă douo uor dă trei

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

uor și: "ḫaį fa/dă ne luăm în căsîtorią-amîndóį"//nę-an dus cu plósca la părinți ieį acás-aculó/nę-am înțeles cu tátă-mįu al meu și cu tá-su al eį/nę-am înțelés/a doua zî am declará fúrme/la o lúnă d zîlę-am făcú núntă/...și...núntă și la ia/ș la míne/nę-ă luąd d-acoló cu trăsúr'/cu féte/cũ naș/cu nun//ásta am făcút//

górge ce dumitráke [66 de ani]

bóuu-mpunsáse pă tátâ-mįu

m-an dus să cúmpăr în cuórbu ...um boų cu tátă-mẽeų//șî... acoló la cuórbu ã lua bóuu dă la un cetățean și...nę-ã dús la adălmáș/cum ieręá-ñaįinte/să fácęm adălmășu//ieų ă rămáz la buói// mă duc/îl mîngîį io p-îș pă colęá pă su cuárne/n-a făcú nimíc cu mini//și víne tátă-mieų/

ce: "dú-te mă"/ce/"ia ș tu în gúră cevá"/ce/"ș să le dăn drúmu/să mérgem acás"//

cî mă [r] mă duc încă cu um băiad d-aįij dă la noį/mă duc să iaų ș ieų uo țuįcă să...mănîn cevá ș să plec/la o...círcumă/ierá círcumę-acólo/na...//cî mă uid dă la círcúm-acoló uni ierą buóįi legáț'/văz tot tîrgu strîns acólo//cînd/"ce să fiįe ?"/zîc/"să țiį minte/buói-a fos furáz dă uómu ăla și į-a vîndút"//mį-am făcú socotęála ieų că-į bóįi furáț//cî mă úc acólo/bóuu-mpunsáse pă tátă-mįu/îį spărsáse hăin'li du pă iel/și l-azvîrlíse-ntr-u io [k] într-un gard acólo//

"iă/ce ne maį fácen" cică-"mpúnge dă ie nenorocíri/să-mborăș-cîie la toátă lúmea/să nu s-apropiie nímen dă iel"//

mă duc și...la míne nu ma m-a-mpúns//nu m'į-a făcú nimíc//am veni cu iel acásă/l-an țînút treį zîle/j l-an duz la pitéj j l-am vîndút//da pă míne nu m-a-mpúns//

[Nici acasă ?]

nic acás//nu s-a apropiiá dă míne dă loc//

[Dar cînd l-ați vîndut ?]

să vedés cevá dumneavóastră/oâ m-am întîmplát/a fos ș-ún negus-

---

1 Numele unui sat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tór/ştiɨ că-naɨínti ɨiregá negustór[1] oáre/cum îɨ z[î]câ únuɨa balóig dîm máldăr[1] /şî văz[u]se cîn a-mpúnş pă táta//sôe/"dă-mi-l miɨe mă/ să-l vîz ɨo"//

Ăla ɨer[e]á negustór//şî ɨa bóɨu şî...să-l vînzâ ɨel//cum ɨintră-n î tîrg îm pitéşt[i]/ɨerám îm pitéşt[i]/îɨ vîndúsem ɨeɨ bóɨi/îɨ dídésem ou cîj miɨ//cu cît îɨ luɨásem/cu atîta ɨ-am vîndút//şî víne un ôetăţeán/îmbrăcá c-un cojóo/ş ou o bábă gruásă/rotúndă bába/

sôe "dă-m miɨe/móşule/bóɨi"...băɨatuluɨ ăluɨa/"dă-m bóɨi"// ôio[î] "ş coît ôeɨ pă ɨeɨ ?"//

îɨ dă şápte miɨ zreɨ s[u]te-ɨ dă pă b[u]oi//

"cîn îɨ dătîră ɨeɨ mă ?"/c-ɨo mɨ-ɨreá necáz zîc/"ɨa úɨtę mă"/ zîc/"l[u]o bóɨi dă la míne/dó[u]o miɨ dă leɨ cîştigă la ɨeɨ"//cînd î bába zîôe:

"dă să merg ɨo cu ɨeɨ înaɨínte"//

cînd dă [u]o dátă bóɨu ou córnu ş-o azvîrle dă cîj métrɨ-a azvîrlít-o p-o gaţ-acoló la ũ lac//cîn a ţîpát/am întinş-o ş ɨo/zîc/ "ţe pom[i]neş că spúne că ɨe dă la míne"/zîc/[!] "mă omuáră [u]ómu"// şî...ã scăpád dă ɨiɨ//ásta mi s-a-ntîmplát//

[Acelaşi]

ţăstu

luam păm[î]nt/şi-l amestecám cu báligă dă vácă[...]cu báligă dă váoă/cu ɨárbă tocátă coáptă/şi băgám ĩ ɨel şî...îl pisám cu piôérli dă şáptâ [u]opt or[i]//şî d-aôi făôɨám aşá muşuroiɨ/d-esémplu oum e pérna ásta[2] //după cum ɨe ţăstu/ştiɨ/şî d-aôî punɨám foɨ dă lipán sau órôe foáɨ-ar fi fost//şî punɨám păm[î]ntu ɨla//şî d-aôi făôɨám/ştiɨ/ oăpăţîna ɨa aşá/lăsám mărginili frumuásă/făôɨám căpăţîna ɨia aşá ştiɨ/d-aôi-l găuɨám...o-o fúrcă/ou ôevá//ş[î] le lăsám acoló ş să usoá//ş[î] le săltám ĩ sus/la úrmă le scobɨám dîpă cum ne plăôɨá nó[u]o/ştiɨ/oa să fiɨe la píɨne frum[u]os aşá//îl rîcîɨám ou cuţîtu-l spoɨám ɨar/şî-l...aşá făôɨám//

ɨiuána al gógu [75 de ani]

---

1 Numele unei localităţi.
2 Gest, arătînd spre o pernă mică.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Viermii de mătase]

oprəám gogʷóș/că să cunósc cáre ɨe femé̯e ș cáre ɨe bărbát/o-
prəám/[r] oprəám șápte/ob zéĉe perék//și ɨéle dă la...după ĉe le
culéĝ-așá n̯viɨázə//ș le punəám pă boj//[...] și d-aĉí lăsá...așá/
mărúntă/sămínță pă bʷoj//ș-o lăsám o săptămînă pînă să coĉəá/știɨ/
dă-negrəá ɨa așá//d-aĉí o culeĝəám binișór/u bâgám î ʃîrtiɨe/și
ɨárna o băgám într-ũ gem...dă îndrugătúră/ca să nu déĝere/sau în[k]
că niș la căldúră/că-n̯viɨá/dácă-ɨ lăsáɨ ș la căldúră//sau îɨ băgám
î ládă/în fro ʊodáɨe la/maɨ la răcuáre//și cîn ɨirəá o săptămînă
pînă-m pășt/îɨ scotəám d-acólo//cîn vedəán că sâ fáĉe frúnza așá//
știu ca fráncu//

și-ɨ scotəám și-ɨ punəám pă farfuriɨe/pă îrtiɨe/și d-aĉí-n̯vi-
ɨáu [viermii de mătase] //d-aĉ punəám frũză/ɨeɨ să suɨáu pă frũză-ɨ
punəám colo pă fund/ɨar să suɨá/ɨar îɨ punəám pă fund//și-ɨ creș-
təám[...] //și dúpă ĉe să...făĉəáu ɨeɨ maɾi-așá/ne dĉã ș luam frũ-
ză dă túfă...ș-o punəám maɨ dîm vréme/și să maɨ uscá niță̆l/n-o pu-
nəáɨ acólo vérde/știɨ//ș-o punəám așá/pă părétə-așá cu cotórũ jos/
și pă [r] pă părĕétə-așá/și pă la márĝină așá pă da rînd/ș pă ɨeɨ
îɨ băgă̆ la miljóc//ș ɨeɨ uitə-așá s suɨá ca déstili pă...pă frún-
zilə-álə//și-ș făĉəá acólo gogóș//lipíte pă părĕéte/lipíte pă...
pă úni-ș găsá ɨel lócu luɨ//[...]

[Și după ce făcea gogoși ce făceai ?]

dúpă ĉe făĉəá gogóșli/trĕbuəá să fiɨ gáta cam pátru ĉî zîle/
maɨ mul nu că-n̯viɨáu//și ga [k] dácă găuriá gogóș l-élə/nu să
maɨ trăĝəáu borangícu cum trébui/ ɨintrá ápă ɨa//ș ɨer a o femé̯e
cu...cu ruáta așá/știɨ/p-atît-așá [1] //le băgá-n căldáre ș c-o mătu-
ră făĉəá așá [2] //pînă scotəá fíru ála dîn ɨéle/təate s-agăță/știɨ//

[Aceeași]

[Întîmplare din viața subiectului]

ɨirəám/să zic așá/cîrca dă vrõ úspreĉe an ș...a fost aɨîĉ

1 Gest, arătînd cu mîna mărimea roții.
2 Gest, arătînd cum învîrtea mătura în căldare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

um pom pa [ɛ] páltin p-aĺîca pă gîrlă/și támaĭ/ [...]/ôe mĭ-a venî mĭĭ-aṃ venî dă la past^{i} și-a plecá cu ʷóĭli//plecá^{i} ĭó cu óĭli/și vez...sgárta ʷómuluĭ ca să...n-am maĭ mîncát dúpă ôe-aṃ venî dă la past^{i}/ș-am plecá oĭ-óĭl^{i} nemîncá și m-am duz díréct acól la páltinu ăla//vez/párcă mă trăgá așá/ôevá//și m-an dus încă cu o fetiță d-aĭij dă la noĭ/ș o-um băgát//ăĭa nú s-aĭ suĭit//ș m-ã suĭit ĭeĭ//m-ã suĭit/m-ã suĭí m-ã su^{i}it/ĭerá fuárte/fuárte/să zic așá/avgá doosĉîĭ dă métri-nălțime//și m-ã suĭit acólo/cî m-ã suĭit acólo/am bâgá mîna-n cuĭb/n-aĭ găsí nimíc//și...ĭeĭ [k] da ăĭa dă joz mă-ntrgábă:

ôe-"aĭ găsí ôevá ?"

"n-am găsí nimíc"//

și cî m-am uĭtá d-acólo dă suz la dîși jos/mi s-aĭ părút așá/că sun fuárte mîc^{i}//și vez^{i} dă atúnôa dîn...ĭemóțiĭ-á^{e}a carę-am avút-o /mi s-a părút așá că să-nvîrtéște î júru meĭ tóátę [k] tos copáĉi cu míni/ș-ĭó sîngur/țiĭ minte pînă cînd...ʷoĭ dispărgá/ĭeĭ sîngúr mĭ-an dad [r] mĭ-an dad vóie cʷ míĭn^{i}lí dă după crácă//ĭeĭ sîngur// [...] și vedéz dʷmgavgástă/cum aĭ căzʷt așá pă spate/cum ajunĝáĭ cu spátîli dă crácă/craca ca pă mînă/și maĭ grgásă/făĉá trosc^{i}/să rupgá craca cu mine/și știz/maĭ mă țînga pă loc//ș-aṃ ven^{i}d d-acóló dă sus/dă la dʷoșîĭ dă métri/pîĭ crăĉ^{i} jos/pîn-aĭ căzút așá pă spáte/joz dă pămînt/pîn n-a ma avú oît/să zic așá/ma avgá treĭ métri/ tulpína luĭ//și cum aĭ căzú jos...n-am putú să maĭ vorbéz nimica// cî m-a văzú [ɛ] băĭeți ăga/fáta a^{e}a ș ou băgátu/a dat fúga la míne/ acaz la părínț//

între timpu-ásta ĭerá alt ôetățgán ou ʷóĭli p-ăltă párte și m-a aĭuz [k] a aĭuzí copiĭi țipín[...]//s-a dus j mĭ-a lua pălăriĭa dîĭ cap ș-a lua [ɛ] a luat ápă cu pălăriĭa ș mĭ-a turná pă... în fíne pă/pă cap așá//și mĭ-ã revenî puțin[...]//aṃ venît acásă... aṃ foz la dóctor dă fost/am zăcút vrgo dóuu lun dă zíle//și...am scăpat [r] am scăpat//cî m-an dus așá nnadinz/dúpă ôe m-ã făcúd bíne/sănătós/să mă uĭt/ôe crédez dʷmgavgástă ?//ĭerá drum d-acólo dă sus priĭ crăĉ^{i}/d-acoló dă sus/pînă joz la pămínt//oă dácă nú ĭerá crăĉilę-álga/nú maĭ trăĭám//și...sunt în stáre búnă ș-ástăz//

dumitráke alecsándru [42 de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

călúşu

călúşu...cum e o copíi éştia...că ŋei aŋ călúş şí la şcŋálă/ cum sînt/de e băŋátu mŏeŋ în clása şásea/da nu-ŋ ŋel în călúş//n-a vru să-nvéţe că ŋe-nalt/ş n-a pútú să jcŋáĉe//dă...ŋei să duc şî fac şcŋálă ca să-nvéţe/aşá maŋ dă miĉ/ş dácă-nváţă/maŋ aléz la şcŋal-a-cúma/copíiŋ íştea/băŋéţî// [Cu cine învaţă ?] ŋi-nváţă ăştia maŋ mári/cáre-aŋ fost călușár maŋ mar iŋ înváţă p-ăŋ miĉ//ş cáre ŋe ŋel maŋ...ŋúte dă piĉór înváţă//da ăşá cáre nu ŋe/nú-nváţă//ŋi-nváţă...să jŋáĉe/ş le fáĉe costúme/ŋi-mbrácă ou obŏéle/fúst-aŋíĉa/cum să zíĉē/ou pantalón alb/şi ou cămáşă/să faĉ-aşá bóte/maŋ múlte poréĝ dă bétŋ-aşá dă le bágă pă cap/bétili/ pălăriŋ făcúte ou mărĝéle//cáre...să numéşte dă ŋe vătáf/áre...costúm maŋ frumós/cáre ŋe vătáfu dă iŋ condúĉe p-ăŋlánţ//înĉólo dîn călúş ŋ-aş văzú ş io jucínd...oa bătrîn la călușár//

tóma ŋiŋána [43 de ani]

la-mormîntáre

oî mgárg-aŋíĉa la noŋ/príma...să ŋinteresgázză dă tron/oum să spúne/trónu//şi pă urmă iŋ fáĉe trónu/pă ŋél mort/cum mgáre ŋel/ îl soáldă oum să zíĉe la noŋ/ou maŋ múlte femeŋ/şi-l púne-m pát/ îl gătéşte ou ĉe áre şi ŋel/ŋ îmbrác-adícă ou ĉe áre...dácă ŋe om/ou pantalón saŋ o costúm ĉe áre/dácă-ŋ feméŋe ou fústă/últă cu boşĉá/dúpă oum e bătrînă/îŋ cap únili púne bazméle/álte púne oîrpe d-ăle álbîli/oî să spúne/şi...d-elelánte d-ale-mormîntări//că táŋe dácă ŋe zî dă dúlĉē găŋínă/gîsoă/ráţă ĉe áre/dácă ŋe zî dă post iŋ bágă fasúle şî várză/fáĉe sarmále...cáre dîpă cum áre putérga să fácă//

şi...îl ţîne o zi saŋ dóo şî-l îngrgápă/-l púne-n tron şi-l î adúĉe pă pópa-l slujăşteg-aoólo-ŋ fáĉe şî luŋ...îl ĉitéşte oum să spúne/îl púne-n cărúţă/şî-l dúĉe la grgápă//la grgápă...grgápă făcută-m pămînt//ĉîne-ŋ dă mîna/fáĉe...pod cum să spúne/să nu

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

putrezásoă maɨ répede/ôíne nú/púnę-acólo şî dă pămínt pă ɨel/şî ásta ɨe/la-mormîntárea mórtúluɨ//

[Aceeaşi]

brînza

múlgẽ láptili şî-l striourăm íntr-um vas/ɣálă saɣ crátiță ôę-avém/dac-avém maɨ mult/púnem ĩ ɣálă maɨ máre/dac-avém maɨ puțín/púnem ĩ ɣálă maɨ mícă//l-íŋcălzím/aşá/puțín dă tot pă foc/băgăm kag/aşá/cît crédem noɨ: cîtę-o ôáşcă/saɣ cît-o líŋgură dacă ɨel e...kágu bun şī-ɨ lápte maɨ puțín//o púnem şî să [k] púnem kágũ ɨa/ọ̃ maɨ lăsăm pîn să-ŋkágă ɨa/şî după ôe să-ŋkágă ɣa o...mestecăm aşá ɨa/pănă ɨése zăru dasúpra/cînd ɨése zăru dasúpra/o strɨocorăm în săuléte cum zícem noɨ/dă pĩză/o púnẽ ş să scúră/ş după ôe să scúră/o tăɨém făliɨ/púnem sáre pã ɨa/ş-o púnẽ la borcán//púnem zăr péste ɨa ca să nu să husúôe/ş-ásta-ɨ fáôem la brînză//

[Aceeaşi]

măméliga

mă duc/îm ɨaɣ găləáta ş mă du la ápă şi-m ɨaɣ ápă/vyiɣ dă la fîntînă/vyiɣ acás-aţíţ fócu şi spăl túôiu dă măméligă/şi puɨ ápă/pînă maɨ...să-ŋcălzăşte ápa dă făcút pîsátu/măɨ fac ş-álte tréburi/şi vyiɣ şi maɨ bag la foc/şi mɨ-a [k] îm fa pîsátu/l las să fiárbă mɨ-l săr bíne/mi-l las să fiárbă/şi dup-ága m-apú să-m méstęg méméliga//ş-o méstęc [ɛ]o méstęc/o termín/ş-o răstórn pă fund/o las să se răôəáscă...şɨ-o [k] dup-ága o mîŋcăm//

antón ge ɨiɣána [19 ani]

cozonáci

ɨa căpıstélga/să dúôe la ambár şi ɨa făɨína/şɨ-o ôérne cu sîtă/saɣ p-un ôoráb dă naɨlón/să fiɨe făɨína...fĩnă//şi ɨa láptęli şi-l púne într-o ɣálă/zăcăru îl púne-n ɣálă/ş să topéşte bíne zăcă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ru şi ou [k] în lápte/şi púne în căpiştéle lápteli şi ou záoăru/ báte hóuo/le fáce bíne hóuurli/ş le púne/ş-acólo-şa púnē drójdiile oa să să dospgásoă/rom/valíniile...şi éltē miryáse//şi...dup-ágga s-apúcă bíne şi-l frămíntă şi-l báte bíne să...să dospgásoă-m mîna ţeiţ/bíne/şi púne uléiţ/şi-l fáce oa lúmga pînă să să dospgásoă/şî dup-ágga îl termínă şi púne...pe dasúpra peste căpistéle fro dóuo/ trēiţ şîpĉ aşá frumós şi o-un ziar/şi-l púne pă...la dosphít//

dúpă ĉe să dospéşte bíne dă lése dîn căpistéle/le púne în fórmă dă cozonác/ş dúpă ĉe le púne î fórma dă oozoná şi să ridícă bíne dîn formă/se dúce şi atîtă fóou la ooptór/[...] la fórma de cozunáo/bad níşte óuo şi-l mîjás pe dasúpra/piséz níşte zácăr şi-l das [k] puiţ dasúpra/şi tp-ágga-l băgă la coptór//

[Aceeaşi]

764. N E G R E N I [ALR II, 791]

(com.Scornicești, jud.Olt)

Culegere: 1967; GG, PL, MM; transcriere: GG

[Treieratul ou oaii]

pungám grîuu/...bătgám aiîó[1] îm mijlóo um pár atíta dă máre[1] /putérnic/jos//

[Cum îi zicea ?]

pa [k] strgájer/úni să-nvîrtgá...oáiţi//şi grîuu îl înăsădgám... uóră...îl năsădgám/oît iergá pripónu oáiţilor dă lung//la oaiţ le pungám jîjáile la gît/oa să nu să-ntîză î lătur[1]/[s]ă mgárgă oáiţi aşá...s[ă] mgárgă/pînă oîn să strîngă pripónu/p-úrmă-i întorcă pă pártga astălántă[...]//scotgán cáiţi/îl mai împáiam pă grîu/...tîrcól l-împáiam//iar băgám oáiţi/iar îl pîisá pînă oînd vedgán oă nu mai ieste niô un spţio dă grîu//p-órmă luam páiţili...ou fúrcîiţi//

---

1 Gest: indică înălţimea parului, oca 1,5o-2 m.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

únu dîm partę-ásta/ș-únu dîm partę-ásta/ș̂ le dă la...la mărgîne/ băgám [k] strîngę́n grîu̯u ḷar/băgám ḷár̂ cáḷi/îl sob̯ḷá buábę-aș̣á/ sâ maḷ dăsp̂îce cămăș̣uḷála ș̣ia du pă boábe//p-úrmă cînd vedę́n că s-a făcút bine/scotę́n cáḷi la o párte/strîngę́n grîu̯u la...strę́aj acoló/la párų-ăla//dácă bătę́á vîntu/înceapę́n cu lopéṭîli//únu dîntr-o párti/ș-únu dîntr-o párte//daḷ î̆ sus cu lopáta/ș̂ dúcę́á pleáva ą́ga...o luą vîntu//îl dan dă dóo ̯ór̂/dă treḷ ̯ór̂...îl dam dácă nu bătę́á vîntul/ș̣î dă pátru ̯ór̂ îl dam//p-órmă-l băgáḷ...îm magazîḷe//

rádu răcăḷę́anu [76 de ani]

la ̯oḷ

ḷerę́ám îm pădúrę-acoló ș̂...cînd întunerîcę́á/gáta-ncepę́á: aų/ baų..."aų́ză-l ! vîne" [lupul] //cîḷni-l prijinę́á//"dō !" începę́ám să dăn gúră/dăn curáj cîḷn̂lor//maḷ scăpá cîṭ̣odátă/cînd ḷira vácu răų/venę́á cîte dóḷ saų treḷ/ș făcę́á minúnă cîḷnilor îm pártę-ásta aḷîc/ș̣i ḷel da pă dîncolo/venę́á ș sărę́á î̆ ̯obór la ̯oḷ//[!] dacă noḷ îl sîmṭ̣ám/aų́zám ̯óḷili: r̄ r̄ r̄//ḷiș̣ám afárâ: "dō dō" !/luan tăcún dă coló dă jos/sfrr̄ cu tăcúni î̆ ̯obor acoló la ̯oḷ//ḷel sărę́á /...găsám dimineáța úna saų dóo berégăṭ̣îtă/cînd o trîntę́á...găsám//

[Acelaș̣i]

n-am putú s-o soap [pe soție]

[Soția mea] a dobîndí bătáḷe dă ḷínimă...bătáḷe dă ḷínimă cu ficáṭ̣î-n conflíoṭ̣iḷe//m-an duz la dóctor/an căų́tát-o [...] //avę́ám dóų̯oḷ dă ̯oḷ//am vîndút óḷli tóate/n-am putú s-o soap//

[Ce spuneau doctorii ?]

áre bătáḷe de ḷínimă cu ficáṭ̣î-n conflíoṭ̣iḷe//sôga că să nu fácă nimío...//ḷa cînd a văzú că-ḷ ḷe bîine/după ce-an căų́tát-o ḷo/a-nceput să lucréze//

"dómle dóctor" zîo/"am fîntîna" zîo "aprę́ape" zîo/..."niḷ dóų̯oḷ dă métri nu ḷéste dîn cás pî̆ la fîntînă" zîo/"s-adúcă" zîo/"o căl-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dărúșă/că ieu mă dúc cu óiil la deal"//

"nimic ! să steа m pat acoló/să staị cu ia dă vórbă/să aị cu cine vorbi"//

ia cum a văzú că-l ie bine/s-a apucat: ba a mîncát ce...o oprí-
se dóctoru/murătóri fasúle...//

"iiuănă !"//ĩ spunéa copiii lu fi-miou/ședéau la míne/să dú-
ceа la școál la potcáva /a máre//

"tátă máre/mănîncă murători...dă pă furíj dă míne"/zîce//

dăcă iérgam [k] îi spunéam: "iiuănă/nu maị mîncá iiuan/-aị vă-
zút ce spúne dóctori/să nu mănînc fasúle/să nu mănîj grăsim?"...//

"a !/m-am făcú bine-acúma"

s-a apucát cu igliția/făceá perdéle lă toáte gămurli á făcú
perdéle//

"mósule/cînd o căderа la buálă/să nu maị viị cu ia//să știị că
nu maị trăiéște"//

mă duc iár cu ia//cîn mă duc:

"du-te-acásă și vez dă ia"//

m-a oprít pă míne sîngur/și pă ia a dat-o fără//

"ce-ț spúsă/mă/spúsă că mori ?"//

"nu spúsă"/zî "că mori"//miị-erá că-i fac iinima reа//"da să
nu maị...faj nimicur d-ăsteа/s maị mănîj murători/grăsime/fasúle
..."

"lăsă/maị bine să mor"//

a canunít-o vo lúnă dă zíle...bătáea áea dă iinimă//i-arunéam
ápă cu úala așá/neaptea/i-aruneán cînd o găsá bătáea dă iinimă//
ș s-a prăpădit//

[Același]

m-a rup picóru

úite ieréa la rusálii/într-o zî//adícă să spuị/ou treị zíle
pînă rusalii//a foz la deal înoló/să duceá ou porúmbi/ou ceri-
le[...] //și dăvălị/cîn venéa năpói dă la deal/venéa ou ulúcă/ou
ulúcă dă bătú la gărduri/știị//s făceá negustorii-atúncea dómle/

Localitate situată la est de orașul Slatina.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ásta e//şī venínd [bărbatul meu] /avgá um butogáj dă ţúţoă şi ţel acoló...m brísoă/ş-ţel avgá pátimă dă oam maţ ţi plăôgá dă bga//şi p-o cgástă dăvále/a băţú bíne/s cîn coborá/a pus î álga ále por [k] alē hăţurli oáţilor dă gît//şī ţel muloănín bgat l-a tras cáţi-n ĭ/ între ʷoţiste.../şi l-a şkopát//şi mă pomenés cu áltă oărúţă/oî ţergá dóţo cărúţe//[mă] pómenés cu-áltă cărúţă:

"ţáţă vóţoă"/zíôe/"úţte nga rádu ţ-a spus" zíôe/"oă să faj mîncáre/taţ ʷor o oúrcă/ʷor o gîsoă/ráţă/ôg-óţ prinde" zíôe/"să...s-o taj" zîôe/"s faj mîncáre/oă víne pă úrmă//da" ôe/"nú ştiţ ôe s-a-ntîmplá ?"

zî "ôé s-a-ntîmplát ?"

zíôē "úţte/oăzú-ntre ʰăţurli oáţilor" zíôe/"şî l-a oăloá brísoa pă piôór" zîôe/"şî ţe şkop//să te duĝ la o femége/să víţe oa [r] să víţ-acáz la dúmngată/oîn víňe să-l băgáţ î ápă fiártă/să-l trágă/să-l oblojásoî"//

an da fúga acoló-n dgal la o femége la noţ acólo/úndi stîtgám atúnča/oâ nu stâtgám ţiôga/ţau femégа ágа/víne la míne/culégе áţa o pgálă dă boz/niste buruţán/boz/oa să-l oblojáscă/să-l fácă...//şī dup-ágа/dúpă ôg-a venít acólo/a veni şi-ĕţa dă la dgal/ᵃm fícú mîncárga/am mîncát.../ţéstē...vórba...a dóţa zî [k]a tréţa zî/joţ ţergá vórba/j dumínică ţergа rusálli/călúşu//fʰin rusálli şî călúşū/

ôe "vóţcă" ôe/"míţne mérgē la potogáva la călúş//tu sî te sool dă dimingáţă/s te ũş cu cáţi să-ţ paş/cu váôilg"/-avgám o vácă ş-ō vʸiţá máre/da nu ţergá vácă/ţirgā/n-avga láptę/gonitgáre//şi-avgám pátru cáţ/doţ armăsár...şī dóţo ţépe mar//şî ţeu am ĩncălioá pă un oal/şi m-an dus/cî cáţ ilánţ să ţîngáu după míne.../şî ţo ĉáu vâôîli dă ᵈnapóţ/şi mer ᵈpă ĉéle/pă ţel [ɛ] la ţárbă la osíc//mă ũ [=mă duc] le sátur/le fag/viu acásă//cîn venîţ acásă/făcúţ dă mîncáre/mîncárăm/níž bíne n-am apúoá să mîncám//tréôe un frátę d-al luţ/frátil luţ ăl maţ máre/ou brísca luţ//ţel ôga că sâ ne ᵈuôem cu brísca ngástră//

şi d-aôílga ţel zíôe: "néne/un te duôî ?"

ôe "mă duo"/ôe "pă lă potogáva"//

Localitate situată la est de orașul Slatina.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Ôe "haiᵢ că mer și ieuᵢ"//

zîce "mă/nu mă du la pctcoáva"/ăla nu vroa/știi/să-l ea//"nu mă du la pctcoáva/mă uc pî la mărginén[1]" //

"haiᵢ mă/că mer și io șî la mărginén[1]"//

ieu dă coló:

"haiᵢ voică-mbrácă-te șî háidea"//[...]

i/dácă văzui oă nu maiᵢ ie log dă joo/n-am avu dăoî să plec// m-an dus/ă lua ôiorápi pă hol/viu la prăvălii-adăvărat/avea și oîrcîumă/și iau treiᵢ kile dă vyin/pun pă masă/și-mi ia miie ôioráp[1]/mă-ncălț/și-am băuu și io um pahár/dréptu lu dumnezău/ăla mi-a fost dă tot//e/a plecá d-acólo//am plecá/ne-an dus în áltă... în al sad/la bălțáț[2] //a oprí s la cîrcîumă/iar a băuut//ieu la oîrcîuma áea la bălțáț n-am maiᵢ vru să beau/am băuut o alimonátă// și "io nu maiᵢ beau"//știi/párcă...vedeám io că/páioă-n spunea inima ôevá așá//[...]am yeni noi//în negrén[1] iar a oprít/a maiᵢ băuut//io n-ám băuu nimica/ăia mi-a foz băututra//am ven[1]t acás/ acasă mă au joz dîm brișcă/ș să dă și iel biniș'or/ôe ii să căsună /véde o femée cáre s-avea bine ou ia//iel tod mă bătea năinte/mă făôea/mă kinuiá...//[...]șî oînd am văzut-o pă fata àea/pă feméia áea/ia a venît îm puártă la mine/văzînd iel că vine ia d-acoló/[k] ieu am î.../am opservá oă-i zîce ieiᵢ...mă drăcuie și mă júră/dă ieu nu făcúsem nimi nimig dor ne dúsẽ joz dîm brișoă//și miiᵢ mi-a át [=dat] în gînd oă péntru ia faô-așá/ia vádra dîn cas cu ápă și tup ! cu ia după mine//

da io dau pă după casă...//dácă văzui io zoru-așá/iel/ôe să faô[1] ?//s-a dus să-ncáliôe pă oal/s-alérge după mine//da io înôepúi iară de/zîc "bin mă rádule"/zî "dáoă-i vórba p-așá" zîc/"staiᵢ mă" zîg/"nu te maiᵢ flatá tu năintea ieiᵢ" zîo/"oă staui ieu sîngurioă să mă bați[1]"//[...]și uita-așá m-a luat îm bráțe și m-a arunoát îm pat//și-m pat...m-a lovi dă dunga pátului...și mi-a sări șóldu//iel oînd a auuz/dor atta an z[1]s: "u/m-aiᵢ ourăță"/cînd am auuzî piôoru troznin/și-a rămas așá//iel văzînd așá oă...mi-a rup piôoru/beat așá oum ierea/mi-a lua piôoru/și iel a orezu oă mi-l

1 Numele unui sat apropiat.
2 Numele unui sat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

îndrɣáptă/l-a lụa ṣi mi l-a zmunc'ít maɣ răɣ//m-a nenoroc'íd dă tod/ dăsindíɣ //ṣi-aṣá că astfél am păţît//

ɣiɣón vóɣoa [64 de ani]

[Întîmplare]

avɣám boɣ ṣî car/ṣî ne duôɣám la o pădúre dăpárte d-aɣíj dă... dă noɣ la fro...ôĭzăj dă kilométri/ôĭzăş ôĭzăşôin dă kilométri// nɣ-ã-s[=ne-am dus]acoló ma múlte cărúţe dĭ sat//ṣî... [ɛ] ĭɣ spunɣá acoló dă úne lụam noɣ lémne/la óda/aṣá-ɣ spunɣá în localitátɣa áɣa/ óda//ṣî ɣerá niṣte cụáste mar'//ɣerɣám c-um priɣétin al mɣeɣ ṣî... ɣǒ ɣ-ã spus ca să...să-mpɣedicắn cărúţa//ɣel că n-o-mpɣedicắn /c-o ţíne vyítelɣ-aṣá/ṣî n-am împ'edicát-o/m-ã lụa dúpă el ṣî n-am[!] împɣedicá cărúţa//a ţînút bóɣi ôɣ-a ţînút pîn' la jumátɣa cụásti cărúţa/ṣĭ a venĭ cărúţa pă pripór répede/ṣî s-ā [k] avɣám resté [k] n-ám avù restée dă...dă fher//a foz restéɣli cáre ţînɣá la jug...dă lemn// s-a rupt restéɣli dîn părţîli dă la boɣ/ṣĭ nɣ-a apuoát la um [k] la bóɣu dîn stîngɣa/nɣ-a apuoát piôɣoru la o rɣátâ [k] ɣ-a apucát piôɣórụ//ṣî ălălaɳd boɣ a fugît îm pădure/îɳ lătur'//ṣî cărúţa s-a dus îɳ vále/ṣĭ s-a rupt/cum să vă spun ɣo d'mɣoastrâ/proţápụ/-aṣá să spúne la noɣ/ĕsta cáre tráge boɣ dă el//proţápu s-a [r] s-ā proptít într-un tufán máre/táman îɳ vále//

t'nôɣā mɣ-an da sáma că niôoátă să nu maɣ[!]te eɣ dúpă...dup-áltu/ṣĭ trĕbuɣá-mpɣedicátă cărúţa//

ɣáɳou górge [40 de ani]

[Cum a murit mama subiectului]

[Mama] víne dă la séôere/ṣ-a-nôép' c-o dɣáre oápụ//

"oápu/oápu/cápu !//mor ṣî mor'"//

ṣĭ noɣ term'násâm porúmbu dîn pătúl/ṣ m-aɳ culcát ou máma acolo//

"mámâ/o fi dă cald"//

"nu ɣestĕ dă cald"/zíôe mạma/"nu ɣe máɣcă dă cald/ɣeɣ mór'"//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

m-a trimís pîn la o mătúș-a ieĭ/că să vĭnă/că mĭare//ieĭ n-ám crezút//

"mámă/sîn ș io obosítă/am fos ș io la séĉere/sînt și io obosítă"/și zî "vreĭ să dorm"//

Ĉe "nă..."//

d-aĉíia ca să nu maĭ să vaĭ [k] să mă lásę pă míne să dorm/nu s-a maĭ văĭitat//"àuuĭéu/aʰoleó" a-nĉepú s-o doáră//

"mámă/ț-ă răŭ ?"

"păĭ"/Ĉe "tu nu vez că ieŭ nʰ...ieŭ morĭ"/zíĉe/"tŭ maĭ mă-n-trébĭ că mĭ-e răŭ ?//fugĭ la țázăta nastasíia/și spúne-i să vínă oă ieŭ morĭ"//

m-an duz la...ieá noápte/ș m-an duz la mătúșă-sa/am sculát pî mătúșă-sa/șî...n-á putú să vínă//ș la zíuă...cîn mă trezăsc/ia pește noáptę trăĝá să moáră//ș io am zîs că doármę//cîn s-a luminát/víne Ĉinevá să ne kéme la séĉere//șî cîn ne-a strigá Ĉe/"gerĝino" Ĉe/"mérĝe la séĉere ?"

dar ieŭ zî "mērg"//cîn am văzú "mámă/mámă !"/máma vínătă//nu plecáse lúmea la séĉere/ș-a venit oámeni/ș-a dat-o joz d-acoló dîm pătúl ș-a púș-o pă sálă șî...a murít//

ștoĭ gergína [4o de ani]

765. C O M Ă N I Ț A

(com.Teslui, jud.Olt)

Culegere: 1968; GG, BM, RP;transcriere: GG

ã stat șásă săptămîĭ î spitál

ieŭ ã stat șásă săptămîĭ î spitál dă gîlcărit...dă gîlj d-á-lea rélele/

[Cum adică ?]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

gîlê ɨ-úte/gîlô în gît//doɨ coprɨɨ a murít într-o săptămînă dă gîlô//să făcă beregáta ca cóşu/ca ɨe háɨna...lu tále[1] //şi s-aleagă dóo gîlô/úna îm pártea ásta dă hoɨuşór/ş-úna ásta//cîn te uɨtáɨ la héle/ɨerga négre/ş-álga ɨerga d-álga cătrănitgárîle// şi-a murit//după ô-an dus húnu la cimitír[2]/...copíɨ de ! ng-ă stolăcăɨi şi noɨ pă...pă fráte-acoló//cîn aɨ veni dî la cimitír[2] cu lúmga să le púɨe másа să mănínce/ɨeɨ n-ám maɨ putú să maɨ îngít//

"ɨa"/táta/"mitrúţă dă mănínçă/ɨa dă mănícă"/

zîg "nu maɨ poc/[r]nu maɨ poc"//

"păɨ spusáɨ ɨc să nu te maɨ jeléşt[2]" îce/"de ţîpáz voɨ aşá ?/ ce-l maɨ souláz voɨ ?" zîce//

"păɨ da-ɨ/úɨte ɨe răh fără ɨel în casă"//ştiɨ copíɨ învăţát/ frat//ngáptga ng-a pus pă cîte treɨ/maɨ rămăsásă...cu treɨ/dăcît úna maɨ rămăsas-acásă búnă/ne-a pus în cărúţă j ng-a mers ou noɨ la slátină//ɨera kícu [k] kiţuléscu-ăsta dóctoru//şi ga [k] cîn ne dúcem acoló/pînă dimingáţa nú maɨ putgă să maɨ fag dăcí:hă ha[2]/aşá făcăm în cărúţă//şt ɨel ne-ntrebá merhéu...fhinţă nu spungá la ălɨlant/

sôe "luat sáma dă fátă"/zîce//marhéu mă dăşteptá//ɨo îm plăcá cu gúra la áɨer aşá: ahă[3] //oî m-an dus/oum a soulád dóctoru/... aôî că sta-m válg-abílga/oum l-a sculá[t] s-a sculá ş-a mers dupá cărúţă-n dɨal//cî m-a văzú şi ɨ-a spus că cum s-a-ntîmplá/şî "úte la noɨ ɨéste...ho buálă pî sad"/zîce "dă cum ɨ-izbéşte mor"/zîce "rămîɨ şi fără ásta" sôe//p-ăɨa ɨ-a cătá ş-a foz gîlj dă răcălă/ɨergá róşiɨ/ş-ále méle ɨergá d-álga négrɨli//cînd a băgá mătăuúzu cu ...tintúră şt cu vátă/scotgá númaɨ buoáţt/oa cînd ɨergá cárne pútredă-m beregátă//

ôe "ɨa úɨte dómnuɨe"/ôe//"dácă nu vengáɨ cu ɨa"/zîce "îz murgá ş-ásta"/zîce//

ş-ă sta şas săptămînt/şi m-ă sculát//

dumítra bîrzóɨ [78 de ani]

---

1 Subiectul se adresează anchetatorului care are o haină neagră.
2 Subiectul scoate sunetele respective inspirînd pentru a arăta starea gravă în care se afla.
3 Din nou inspiră pentru a arăta starea gravă în care se afla.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Despre moartea soţului]

[Soţul] a tîromît aşă/ ăm ţîşît îm prìmăvără la toz dóctori m-an dus//şi partìcolár[1]/şî d-ăştelánţ/...oaz dă ᵘoperáţîţe/[r] c ᵘoperáţîţe//

"aţ mă ómule să-ţ faô operáţiţ/că n-áţ să mᵘor[1] !"//

"nu-ţ fac operáţîţe"/ôe "d-aş murí/şi nu-ţ fac operá"/ţerŋă fricós//"am fost ĩ răzbél/am făcú şapte an dă zîle ou armátă/ou răzbél/ş-acú mă puţ la măôelăríţe//dáo-oţ avŋá zîle maţ trăţéz/dáoă nu/nú"//

nu mîŋcá ţel dăoît oîtţ-o núcă pă zî/şî oîte dóᵘo bombŋáne/... dîŋ caúţză oţ să ᵘuţflá/...să ũţflá la stomáo//şi lă ᵘúrmă oîn a văzút ţel zóru/oîn a vru să-ş fáoă operáţiᵉe/oîn a vru să mŋáră/ primăvára/nŋ-an dũz la séôerᵉe/avŋám pămîŋ o-am avú páţşpᵉe poggáne dă pămînt/aléĝe-s-ar práfu dă ţéle/ou ô-am maţ oumpărát/îţ didŋásă luţ/ĩ răzbél/...şásă poggáne-ţ didŋásă//şî [1] /...

zîôe "mer şî ţó la séôere"/o-am avút síŋgură o fátă/ş-a făcút pátru oopᵘíţ/fàta áŋa/"mer şî ţó" îôe "să...măní ş ţo ou voţ la másă/oă pŋáte m-oţ îndemná"//

ştiţ/avŋá rímnă//maţ...bŋa [k] dă ôe bŋa lápte/d-ásta/súpă d-ásta/d-áŋa să ᵘuţflá maţ răᵘ//şi-ţ făôám aşá ţriptúră-ţ făôáŋ oîtţ-ũ ᵘoᵘ aşá muále/ba oă brînză nesărátă/ş maţ lua oîtţ-o ţîrio-aşá//ţel să ᵈôa ş ne făôá legătúrᵗ şi dă trîţzăj dă olăţ//aşá a foz dă munôitórᵗ ţel//

"mă ómule/dú-tᵉe mă acásă şᵗ tᵉe oúloă şᵗ te ᵇodinéşte"//

"ba" zîôe "oă...páţoă mţ-e maţ bínᵑ"//

aôí-ţ ţerŋá bínŋ-aôí/-ţ ţerŋá răᵘ/[r] aôí-ţ ţerŋá bínŋ-aôí/-ţ ţerŋá răᵘ//oîn ş-apropiţá sára/ăşá să dŋa sụárle-n dăsără/trébuţá să venim ᵘúnu acás/o-avŋám vajᵗ boi/ţerŋá la văcăríţe//

"dú-te tu acásă" zîo "că ţó/[r] ţó dácă mă duc/...maţ tai ţîôa" /zîo "ou oopᵘíţ ĕştŋa"//

"ţo mă dug da nu fa nimíca"//ş-aşá făôá//venŋá şî-l găsáᵘ oulcát îm pat//şᵗ să văţitá văţi [k] tŋátă nụáptŋa să văţitá//să maţ

---

[1] Subiectul îşi drege glasul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

faj' dă mîncáre să mai mănînș sau ce să mai faș ?//

"nu-s spui io că țîie ț-ă mai rău"/zîce "tu dacă ține dut' la múncă"//

"da ce fac' úi ?/că io nu făcuț nimic/dăcî stătúi în cur și jumulíi ălea și le răcúi//văzúj bine că nu făcúi"//

"ai dácă de ! álea/uásel-élea le zídar' dă la lócu lor/stomáou"/zîce//

dumineca iară mă duc' cân cu-el la dóotor//mă dúg la Nunu dumitrés-cu//

ce "dumneata"/zîce "să...să stai"/zîce "să...să-s faș operáții"//

sce "lásă dom'nule dóotor că v'iu mîne/că nu sîm preparát"//cîn iișam afară d-acólo/

ce "aholiú/oum ar tăia ăștea la mine" ce//de ! páică-l mîncá pupá-v-aș//

"dă ce mă ómul'e ?/pă cîne-ă făcú dóotori răi ?/că bine-i fac/da răi nu fac"//și...venam acásă//

"cît' tă bine ț-ar părea țîie nevástă/că ieu văz că ți s-a urît cu mine/că tu nu mai mănînj/nu nimic"/iel//[...]

cîn venam acásă/...am nepotu-ásta care l-am băgát p-al f'iie-mea ácoló cu mine-n casă/

"om nevástă mor'//om nevástă mor'//...om nevástă"

"las să mor' !"//io ști mai mă-nveninăn cîtiodat'//"mărg io la toz dóotori/și le promițăm noi că [ɛ]pleo în zîua astălántă la operáție"/că să mă duc io să stau cu iel//ierá tomna//să stau cu iel/lîngă iel acoló/la bucurést'//"ș-acás pă cîne lăsăm ?/c-avem și noi v'íte/hălea"//

"păi da nîc io sîngur nu mă duc să mă úmpáre ăștea p-acólo"//

"păi cu mine nu te ompără ?//

"bărim mă vez' și tu"//iel//

așá ie [k] dă i-a părú lui rău că mpáre//m-an dus [r] m-an duz la ginери-miu/că...avam o păréke dă boi cu iel/

"sávule golește sfeola"/oulesásă sfeolă npáptea/"golește sfeola" zî "și hai cu tát-to la...[k] o' socrî-to" zî "la slátină"//

tomătă npáptea "hai/hai hái//hai hái/c-acú mă bag î spitál/nu mai

viu acásă"//

păi ôe să-i mai fácă dóctori ?/cîn să umflás-atîta [1] út/ca cî mîncásă lucérnă//și el nu mîncá nimic//máțe-ncurcáțe//făcá/bór bor bor bor bor máțilî el/bór bor bor bor//[...]

"măi nevástă/...io mă du mă/dai eu mor//io dăgába mă táie/că io tó mor"/...făcá el//"tó mor"/

"pî ai acúma să vedé s io ce-ai acólo-n tine//oi muri/c-oi fácă/oi făcá"/zîc//mă duc pupă-v-aș...iar cu el îndărăt//n-ám mai vru să mai mă du la sobolác [2] //ă s [=am zis] că să mă duc în [k] dreb la spitál în dial//m-an dus acólo-n dial la spitál/cî m-an dus acoló/...l-a...luat ăla și l-a dus înăuntru-acólo//stătúsă un dóctor kar că la noi în cámeră//ierá du p la dobrotinét [3] /nú știu cum îi zîcá[ɛ]nú știu cum náiba-i zîcá/...și cîn l-a văzút i "ôe ț-ă nea dumítre dumitále/că dúmneatá ierai om robúz ?"//

zîce "n-an zăcú nij dă frigur nij dă nimica/da acú s-a puz muărtea pă míne néică"//vorbeá/uite/ni n-a tras așá a vorbi cu...pî-nă i-a ieși sufletu//ôe "nú știu/...dîn ôe ?"//

"păi ia" zîce "să te tractăm noi" zîc-"acîlea spitál"//

cînd îi dă năsturi-i dă d-áloa dă care-n da ei [ɛ] ei merú/du pă la farmacíe/

"nu-i mai daz d-ăștia/oă d-ásta l-ām úmflát u an dă zíle/și dă nástur și dă doctorii d-ástea" zî "ôe-n daz dumneavoástr-acúma/dă-ți-i áltceva" zíc//

"păi" ôe "ca să-l dăsfácem noi"/

"păi da noi nu i-an da ? că úite le-a lăsá pă másă" zîc//l-a lă-sát//

iel zíce "lásă" ôe "cu ôe știie doctoru"//

"să las ?"//

î zíua ăla i-a foz mai bin [k] aiiantă i-a foz mai bine//a douo zî/...cî m-an duz la iel dâ la ăla dî la tîmplării [4] /

"mor nevástă !"//dòuuzăssásă dă iijécții într-o nuápti i-a fă-

---

1 Arată cu mîinile cît de mult se umflase burta bolnavului.
2 Numele unui medic.
3 Localitate situată la cca 5 km nord de Slatina.
4 Subiectul se referă la tîmplarul care-i lucra niște mobilă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

oút...ca să-l dăstúmfle//l-a făcú orízme/nimío !//"nu vedéz dómle doctor" zíc "oă áre máţe-ŋourcáte ?"/zíc..."dă stă stomácu-ăla ʰumflłát-aşá şi-l borborăsăşte máţile ?"/zîo//máţilĕ...umfláte// sootgál furtúnu ăla...núma ápă límpede/dî gel//n-áre nimíc//şi l-ã lyat aoásă/ş...l-ã lya símbătă/...şī dumíneoă dă dimingáţ-a şî murít//

[Aceeaşi]

ng-a venî băgá ou armáta făcútă

a-nĉepú să zbírnîle băgéz d-ăşteţa pî sat/să dúcă pă cîmb dúpă ĉéle/[după fete] oa să le [ɛ] să le fúre//c-aşá făĉá pă aĉí pă la noi//mai furásă ʰúnu ʰúna/şi bʸgétu pópa la [k] să-l adúoă la ounoştínţă pă tát-al féti//ᶻ-a duz la gel triméz dă părínţî băgátului//

"părínte"/ôe "geş oă rúdă" zᶜôe "ou cutáre"/zîôe "să te dujᵛ ᵈmngată"/zíôe "să...vez ôe zíôe/să-mpăoă ou oopʰígii ?"//oă el o ţînga tálpă oᶠ o táge//pă un ş-o-ntîlnî o táge/...pă fʰíge-sa//bgétu pópa să ᵈôe la ăla-ŋ oásă/şî-l ga ou vórba/ăla sogáte neşte vyin/ pópa n-a vru să bga/pînă oînd/să vádă ôe fáôe//a geşᵗ afárã stăpînu oási/a lyad dóginiţa ou păourã/şᵗ l-a mîji pă pópa mágoă oa cum ge ʰágna dumitále [1]//l-a mîjí pă ʰoik/pă bárbă/şi gergá pópă bătrîn//l-a mîji/l-a făcú oa drácu//ăolóu/cîn a gişít î/lúmga ôe "gişíz dă vedéţ pă pópa dumítru"/pă socru lũ ásta oáre [ɛ] l-avém/dă ţîne pă fʰíge-sa dâ la úda [2] //"să vedéţ pă pópa dumítru" ĉe "cum ge"//

"păg ĉíne ?" lúmga: "ĉíne-l făcú mă/aşá/ĉíne rísă dă gel aşá ?"// ôe "oostícă miʰálja" zíĉe//"s-a dus ş gel" ĉe "să...triméz d-á-ga"[1] zíĉe oă..."l-adúcă la cunoştínţă"/zíôe "şi...gel î nebúnú a geşᵗ afárã"/zíôe "ş-a lyad dóginiţa/ş-a băgá pă pópă ʰodáge/ş l-a mîji oa pᵗ"/bgétu pópa aşá a stat//pă soaun l-a pus îm mijlócu cási/ş-aşá a sta ş ş-a rís dă gel oum a vrut [1]//l-a făoút ʰib dă mustáţ/l-a făcút...crugᵗ p-agíĉa [3] /cîte nălga tgatᵗ gergá//şī d-aĉí-

1 Subiectul se adresează anchetatoarei oare avea o haină neagră.
2 Localitate situată la oca 2o km nord-est de Comăniţa.
3 Subiectul arată ou mîinile pe amîndoi obrajii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lŋa lúmŋa să...ne sperí[i]ásăm/

zîc "ăolŋo ° s-ajúnŋeŋ oa cutáre" zîc "cu copíi-ăștŋa//maí bíne s-o dăm noí" zîc [pe fata noastră] //"dă-o ăuúz că n-o mănîŋcă" zîc//d-acî nŋ-a veni băiá cu armáta făcútă//nŋ-a venít cum íe dă tuámna acúma și tómnai la tuámn-am făcút-o [nunta] //íeu ũ luptáŋ că íe mică/că íe mică/că íerŋá mică/n-avŋái pă cîne drácu să măríț//

[Aceeași]

să pun uál[i]le/...dăspre ánu nou

Îți sára dă...ánu nou/oum íe mîne ánu nou/și dăsără să pun uál[i]-le/...dăspre ánu nou//

[Cum ?]

punŋă...să strîngá nóo căcúl[i]/...venŋá băiéz d-ăștŋa...și féte/ să strîngă-ntr-o cás-așà/și punŋá o másă ca d-ălŋa dă jos/care mîncăm pă íele//ș másа áŋa punŋái [...] íinél/punŋái píeptene/mămăligă/ ...punŋái din tŋáte nóo módne//íinél î/uoglíndă/că ce că dáo-o íei i [ɛ] o íei [k] îi íei uoglínda du pă másă/ves ce íe su căcúl-acólo dă nemeréșt[i]/ce o-o ía frumŋásă//áltu oă dácă nemeréște íin[i]élu/o ŋa suptîrioă oa íin[i]élu/așá íerŋá...dîm bătrîn[i]//dacă lŋa p[u]íeptenile/ca c-o ía ou dinți mar[i]/c-áre [k] a lŋa p[u]íeptenil[i] ca să ne rîdem sára și noi/acoló//ș-așá să făcă-naiínte//

[Și ou parii cum era ?]

și cu pári/oîn să spărgă vez/dă punŋá...dă do[u]o trei u[u]or[i] másа/ dácă íerŋám toț cum sîntém noi íica strîș[i]/da dacă mai venŋá álți/ ..."mai fă ! punéz" zîce "să lŋă ș[i] noi/să v[i]dén ce drácu nemerím"/ zîce//îi punŋá/j dúpă ce pleca băéți/fétele s-apucá și numără pári/ ...pă d-anderételŋa așá//ásta íe cápu gárdului íic așá/și lŋai pári d-ic așá/dă la uúnu pîn la cînc//ș[i] ăl dă cîș cîn punŋái mína pă el/ce "aíic/stai !"//și-acoló sta//d-acî dășkidŋái uoki/și zîce "uíte-tíe să ves cum íe//dácă áre cŋájă pă íel"/zîce "áre cŋájă"/ zîce "áre niámur múlte"//sau íe drept/sau íe strîm[b] fir-ar al mum[i] dă par//te uitái la íel/par úite//cu vítele d-acî ne [u]că să sculăm boíi//boi...dî...di la strátu lor d-acólc//dacă punŋái picóru p-um

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

boy aşá/dăcî't apăsáy picóru/"hîy cutáre !"/să sculá bóyu/...répede ôe "e/să ştiy că te măriţ...curînd"//

da avgám o sóră noy/s-a măritá la tréyzăşidòy dă an'/sóra ngástr-a máre/...şi să mă [k] zîca băyéz dămúld dă ya/da nu s-a măritát/ n-o măritá máma//a da saráca cu picóru/"hey la húnu/hey la doy/hea la trey/hei la pátru"/îm boy.../pănă nu s-a sculá ngam//ng-ā,..s lyat cumágu/"f'hiy-al drăcului dă boy să fhiy"//noy cîm punám picóru/ţîşt'/să sculá bóyu//cê "ea úite" z'îce "să mărítă fráţî mey/nayínte să-nsoáră" zîce "yo nú mă mări curînd"//şî ásta să făcá nayínte//

[Aceeaşi]

cînd a sărit/acólo/l-a făcút praf

yerá ũ hostáş cam prostován aşá//şī yey am lucrá la predgál acoló/că êferéyu ásta ne trimeţá unde yergá nevóyê/noy yergán cu cása ca um ye mélcū [ɛ] că aşá yerá armáta ngástă/únde yergá nevóy-acoló te ducgá/şi-ã lucrá la construcţiile la predgál lā tunel//şi cînd a ven't concêdurle...comandántu dă compánie spúne:

"bă" zîce/yey yergám sergént/ce "bă bădúca" zîce "mă/cîy... [r] cîy may bum băyéz"/zîce "să le dăm prima dátă concédyu"//

da yey zîc "tovarăşe căpitán" zîc "avẽ şi noy únu pă prálga"/ zîc..."moldovgánu ásta"//yel yergá cam prostován băgátu/da yergá ascultátor'/yel únde-l punyáy la bucătăriile/órunde...zî "să-y dă şi luy/că yel n-a foz nicodátă//ăylanţ cu permísiile"/...

ce "bă/bine zisáj mă/să-y dăn drúmu"//zîce..."mă/da yel ştiyí mă/s să duc-acás ?"//

zîc "păy să-y dăn drúmu cu caporálu córnga"/zîc...c' yergá to dă acéyaş' comúnă//încă yergá o comúnă máy dăpártē ălā/córnga//vorbîrâm/

"bă"/zîc "îl ey şi pă prálga"//

"bă/l gay" zî cînd a ayuzit yel/

"bráva dómle sergén"/mă pupá/"că mă du' şi yey acás"/...ştiy um băyá fyárte bun//dómle s-a dus cu yel//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

zîg "mă/cîn te" [k] zéče zíle le-an dat/"cînd vii/vii tó cu el"//

aoú ăstă prálea ásta n-ă mai așteptá/el a plecá ou-ó zî mai naiinte să víie la unitátie//noi la unitátie stam îm predeál/și nu stam îm predeál/î stațiie cu liniia/stam la pátru kilométri dăvále su tunél/p-o liniie myártă//aoú el văzúsă că mai sărgá hostáj dîn tren/ că-nčetuná acoló/văzúsă oîn lucrá el că mai sărgá alț ostáj/da de ! hostáj mai vinói oînț...și sărgá oîn suiá trénu la deal//și el dómle/cum a venít a plecá dînaiinte n-ó să să dea și el îm predeál jos/ oînd a sări dómle de [k] oînd a văzút dormitóru acoló/oînd a sărít/a sări ou búrta-ntr-um profil dîn áia/oă iergá profil pâ la cúrbă// áșa//oînd a sărit/acólo/l-a făcút praf//și ásta mi-o trag ieu pă súflet/că io am zîs că să-i dăm drúmu și lui//și oînd a vení [k] imediiá a vení caporálu-a dóua zî//

zîče "dómle cum a/o-am dat la máioă-sa p-aciș/și-a zîs oă n-a avút če să-i facă/să nu-ntîrziie iel dă la unitátie"//

bădúca če iliie
pátruzeș čînč [de ani]

[Tăiatul porcului]

prima dată oînd îl tăiem/...îl î îl dăm așá-m părț [pe porc] / tăiat așá/părțile búrtă/mă rog/îm părț//dúpă če i-ă soo [k] dúpă če l-an tăiat/îi scoátă șiru prima dată/și după șir áre mușir [k] áre mușkișóri ěia/...ăi mărúnț/și dup-ăi mărúnț víne mușkișóri ěi mar// îi scoátem așá la rî la rîn oum trébuie/pă fiecáre-m párte/și-i púnem acólo/îi dúcem în t [ɛ] în tîrnă/așá-i spúnem noi/și p-aba [k] dup-aceia-i ducem în trocán/și-i dúcem acoló une trébuie-m beč/că ie [k] noi avém beč//și dup-ága scoátem tot če áre iel: "fícați/bóșógi ăga cun să zîče/máțelě le scoátem iar în troácă/după aceia cun să zîče șoțu miu/le dă sare la čelelánte//la [k] pičoárile i le scoátă șoldurle/le púnem acoló la rînd/căpățîna cum trébuie să fii-arăjáte// dă la căpățînă scoátem créieri/...și pióoárle/...le scoátem așá če ieste/cárnea áia mai slába ó noi o scoátem//și dúp-aceia le dăm sare iar la fiiecáre/și ieu rămîi cu mățîle să le spăl//le-an golit/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nu ştiu ĉe/lę-am spălát aşá cum a trebuí ca după cárte/tŭp-aĉéia lę-am umplút/...cu cárnę/cu péĉiie/şi cu nişte múre le zíĉem noi/le toc múrel-élęa cu ŭ maşínă/şi-amestec ęar ficáţi-ę fęerb/cu boşóĝi éęa/şi toc cu maşina/pînă-ę úmplu//puę boęá acoló mă rog/ardéę dacă ...dacă ám/...d-ezémplu da fiecáre om trébŭie să să...kivernisáscă să-şi cúmpere ĉe-n [ĉ] neĉesár ĉe...îę trébŭie//şi dup-aĉéęa le trec [k] le úmplu/şi le puę la fęert//şi po să...servéz dî ęele să...mîncăm dî ęéle//

[Şi ce mai umpleţi de la porc ?]

păę şi burtánu/şi fundóiu/...ĉe áre ęel tot//

stan ęiuánа
pàtruspátru dă an[1]

am vru să mor acŭ ŭ an

ęeu ĉe mi s-a-ntîmplát ?/am avút dòozăşidóuo dă ráţe//şi-ntre timpŭ ăla ęe ŭ lac/că ęeu stau kăr lîngă moáră/şi-ntre timpŭ ăla/ aveám neşte ráţe să duĉá acólo pă báltă/şi éle sára nu venáu niĉ să le dau mîncáre//şi d-aĉi ęeu m-ă supărát/fáta am avút-o acoló la şcoálă-m pártęa aga jos acólo cotęána[1] /şi m-an dus într-o sáră şi-am ęintrát î lac//zî "să mă duc ęau ráţele d-acólo" zî "pînă cîn să stęa ęelę-acólo ?"//dormíseră...dă fa mă cam sîmţám ęeu că mi-e cam frig/da zíĉan că n-o să am nimic//şi m-ă aĉílęa la vię-am fost cam cuţ să zíĉe/am munĉi can dîn greu la sápă/şi în sára aga tóma ęeu m-am înduşit//şi m-an dus şę-ă scoz ráţele dîn báltă/şi cîn ă veni cu ęelę-acásă/făcúsăm mîncárea tod/dăcî să stau la másă//înc-aveám neşte pîine/nię nu mai făcúsăm//şi cînd am venit acásă cu ráţele/ bărbátu-mo a foz la cálęa fierátă/n-am maę mîncát/vine o veĉínă/ c-aveám ŭoíle//

zíĉe "ęiuánă !"/zíĉe "tu nu te maę sculáş[1] ?"/

"puo să moáră" zîc "acoló/oă ęeu nu maę mă scol"//

nu maę m-ă soulát//venéa/a veni feméęa mę-a dus ŭoíle la rînd/ şi cînd a venit a dóua ęáră/ę-ă spuz/zîg "lino" zîc "aę griję/dacă vreę şi vréę tu să faj[1] bínelę ásta/dă-ę un telefón féti" zîc "dacă

1 Comună situată la sud de Comăniţa, la oca 60 de km depărtare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pǫáte să viíe"/şi ieră ásta-ntr-o joi sára/"dacá pǫáte să viíe ia dă la şcǫálă/s-o-ṇvoiáscă diréctoru...cît créde/ho zî sau ū ho jumá dă zî după cum créde dumneálui"//şî n-á veni femeia áia/şi-a trimés î ū hom dă la bufé rúdă cu míne/un verişór/

zíce/du-te şi súnă" zíce "că la ĝenica"/zíce "la mă-sa iiuáni" íce "că ie bolnávă grav/să viíe că nu pǫáte să mai [k] nu pǫáte s-î fácă nimic"//

cîn a veni fáta/nu ma avǫá cu cîn să vorbǫáscă dǫámnă//a veni fáta-n...a veni fáta-n î atúnc a venit/a durát trei hóre/că ie groų/ ca să vii dă la cotǫána ie...pátruzăj dă kilométri/şi dă la noi iar dă la slátină dohozáč/a fos şáiij dă kilométri//cîn a veni fáta/dă-cît atíta i-ã spus/

"te duj la sfad dai telefón să viíe ş tătică-to că io nu mai scap"//a veni fáta a dat telefón/cine venǫá dǫámnă la míne...núma adormítă ierǫám//nu mai ştiiám//dac-ajunsásăm î ulti [k] am avú pàtruşúna/...scuipám păréţi/î finǫ-am fost ce mai ? î últim ca să mor//şi după cǫ-a veni fáta de la sfat/ā foz la despeṇsár aci la dómnu doctor/şi...a venid doctor şi mi-a [k] a spuz/

zíce "imediát" ce "ce [k] să céreṇ salvárea"//a veni salvárea/ ma a venít un doctor/m-a puz la salváre/da n-ã ştiut...cé s-nt/ce ie cu míne ?//m-au dus acoló la spitál/m-au îmbrăcát feméile de serv [k] álea surórle/şi tupă ce m-au îmbrăcát/aşá...pă fáta my-a dat-ǫ-afár/n-a mai lăsát-o//şi fáta n-a avú dăcît o jumá dă zî...[k] o zî-ṇvoit-atît/şi-a dóua zî a fost nevoită să pléce la servíc//a da fáta pă la míne/după cǫ-a da pă la míne/i-ã spus că ieu dî ásta no mai scap//dăcît atíta i-am putui să-i...mă-ṇourcám ştii/aşá/cînd vorbǫám mă-ṇcuroã la límbă/nu putǫán sâ mai vorbésc cum trebuǫá//şi după cē a pleoá fáta/a veni tătică-so/la óra trei a venít iel//şi-a vorbí c-un...c-un doctor d-acoló/şi zíce..."s-o dúcem pă pitéşti"/ ...a zíz doctoru/că oã şi tuşǫám//am avút aprindere pă plămîn/...pă plămíni amîndói//şi m-a dus acólo pă pitéşti/la spitálu ăla/la te-becíşti/şi m-au ţinút o lúnă dă zíle la tebecíşti/şi ieu bine nú m-am făcút/şi m-a dat tót înapói la spitálu-ăl máre la noi la slá-tină/şî d-acî am stătút iar o lúnă jumáte/şî d-acî m-am pricepút// da lā acoló la tebecíi nu mi-a făcú nimio//mi-a făcút iei şî trac-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tamént ĉe mɨ-aɣ făoúd/da nu/...nú m-a putú să mă salvézɑ-aşá cum a trebuɨit//

[Aceeaşi]

am fuĝít ɨo

am fost îndrăgostită d-áld băɨád dî jos/adícă la noɨ a fost co- mé [k] comúnă/cuɳ să zîĉe/şi ɨeɣ staɣ dă díɲcolo dă jos/dîn [k] adí- oă sátele la noɨ nú sîn dăspărţîte//şi ɨeɣ aɱ vrut să ɨaɣ áld bă- ád dîɲ cómăniță//şi aɨ meɨ nú prɑa vrɑaɣ//şɨ d-aĉílɑa pă míne/şɨ -am avú dăcí[t] şaptesprezèĉe an[ɨ] cî m-aɲ căsătorí şɨ ɨo//aşá-ɨ spuɨ ɨo fɨíe-mɑa/că "ĝenícă-s tréĉe mámă vrémɑa"/da ɨa să ríde ĉĕ "lásă mămícă să-n trɑácă"/zíĉe "n-aɨ grijă tále"//

şi dup-aĉéɑa a venɨ băɨátɯ-ásta/ [ɛ] bărbátu-m[ʸ]ɨo ă̆sta cáre-l ţîɯ/venɨ p-acoló pă la noɨ într-o sáră//ɨer[ɛ]á c-uɱ veĉín al mɨeɣ/ s-avɑá fɑárte bíne/da ɨeɣ nú ştiɨă̆/ştɨ[ɨ] pentru ĉe e ɨel aşă...cuɳ să zíĉe ?/prétin aşá cu veĉínu mɨeɣ//

zíĉe "[v]ă"/zíĉe "cum să fa şɨ ɨo să vorbés cu fàt-ásta a lu cutá- re ?"

dă...veĉínɯ-ăla al m[ʸ]ɨeɣ zíĉe "de/mă fráti-mɨu" z[ɨ]ĉe "ɨeɣ ştiɯ?" ĉe "ɨá s-o-ntrebăm"//

şɨ-acúma ɨeɣ mă [du]ĉɑáɲ cu căldárɑa la ápă lă...la o fîntín-aco- lo jos//ɨeɨ să ɨa după míne p-acoló pă cɯástă veĉínu ăla al m[ʸ]ɨeɣ/şɨ cu bărbátu-mɨeɣ dă-l ţîɯ acúma/mɨ-a da bună sárs/a s că sî-n...să-m sărúte mîɨe mîna//

"ĉe ɨeş tu să-ɳ sărúz mîna ?"/zîc//"dă uɳ să te ounóso ɨeɣ"/zîg "n-am vorbí/nu tɑ-aɱ văzút"/îɳ fin[ɨ]//

zíĉē..."staɨ mul la ápă ?"/

zîc "păɨ dăcí mă du şi úmplu căldárɑa şi v[ɨ]ɨɯ înapóɨ/ĉe să fao acólo/ĉe să fa la fîntînă ?"//

şɨ-am umplú[t] căldárɑa şɨ-aɱ venít înapóɨ//şi vē[k] n-ă durát aşá d-iĉ/oum să zíĉe/am venɨ répede ştiɨ/aoás//şi m-a-ntrebá că vrɑaɣ sâ mă oás[ɨ]toréso ?/da ɨeɣ ɨ-ă̆ zîs/...àşá...pă ţărănéşte/şi şɨ-ácú cînd nɑ-aduĉem amínte cîn[d] îɨ spúnem réti/să ríde ĝenícɑa nɑástă dă să

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

prăpădéște//

zîc ĭ "Ce ieș să te iau ieu ?/Ce ieu sîn dă măritád ?" zîc// că am avút fráți tcț ccnCetráț atúnCea cînd î...în timpu cĭ m-am mărităt io//zîo "io am treĭ frați conCetráz" zîc "și io să...să mă mărit ?//pentru Ce să mă mărit ?//las pă táta ș pă máma síngur ?" zîc//"Ce trébuie ?" zîc "pentru Ce sâ mă căs[1]torésc ?"//

da iel zîOe "ę aĭ să vez"/zîCe "că tu pănă la crăCún[1] ieș[1] oăs[1]-torită ou mine"//șĭ-așă a rămás//

ș[1] io z "dú-te d-aCilea că nu te iau ieu pă tine"//că iel dă fapt ie maĭ máre oa mine cu-opt an[1]//"că tu ieșt[1] bătrî fáță dă mi-ne"//și-așá a rămás cuvîntu ásta//și-ntre timpu ăla ne pomenín cu iel/...într-o duminecă sára la fro dóuo săptămín/cu veôimu-ăla ș[1] cu iel pă la noĭ/cu bărbátî-mío ásta//e ! ș-a-ntrebá părinții/ș[1] pă-rinții mieĭ aș zîz zîCe "nu dau ieu fáta la delén[1] mă"! zîOe//"fáta mea nū să mărită la delén"/zîCe "fáta mea dac-o fi s să mărite/să mărităt sat"//zîCe "ia nú să mărită la delén[1]"//

io ô-ă zîz dă cólo ? zîc "e fir-ar al drácu" zî "niș-p-ásta...áștia aĭ mieĭ" zîc...ă zîs "p-ásta nu [k] sînt îndrăgostită cu-ăl dîn cómăniță/ieĭ nu prga vor/ia stăĭ să-ĭ fac io" zîc "și pă ăĭ părînz"/ zîc/șĭ am vorbí cu iel n-ám vorbit...ș/ni n-am vorbí că fro treĭ pátru...cam dă treĭ ori[1] am vorbí cu iel/da așá/oa cum am vorbí noĭ aiîCa Cé/că zîg...tot așă...mă criticáu oă Cau că "nú te iau ieu că tu iej bătrîn/Ce să te iau ieu pă tine" zîc "că iej bătrîn"//

și d-aCi iel a zîz/zîCe "dácă io nu te iau pă tine nu maĭ iau niC úna"//

ș[1] io...ieu ă rămás așá știu/mărmurită//da iel dědeá/dedeá pón-tur[1] așá ca s[1] să-ntîlneáscă cu mine/da io nu vream//că Ca că Ce trébue să iau io p-ásta dă la delén[1] ?//"Cé" zîg"nu iau io dîn cómăniță ?"//și-a durát așá/să zîc io fro lúnă dă zîle da n-á durát// și-ntr-o sără víne p-acoló pă la noĭ/și víne...vorbește cu tát-acólo-n casă/ș[1] io dăcí mă duc cu să zîCe [k] a stătút așá ca o oră ș[1] Oevá cu-aĭ mieĭ dă vórbă/cu táta maĭ mult că máma nú iera aCi/ iera la um fráte-acoló sus în dial/ș[1] cînd am ieșid după iel/rádu

1 Sat situat la cca 1,5 km de Comăniță.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

m-a kemăt//ă ș[i] plecă cu ţel//ș[i] m-aŋ căs[t]torí cu-ăel//

[Aceeaşi]

núntă

ă ! tíneri să cunósc acúm dăpínde/dáoă sîn d-aôí dîn sát/fac ou-
noștínță ţeį siŋgur[i] oă să ounós ĉíne sunt/dacă nu/prin álte ounoș-
tínțe le fac cunoștínță/discútă/dacă ţeį să oonvíŋg/să plac/să duo
părínțî băţátuluį la părínțî féti/să-nțelég/și din dárur[i]/și din ăș-
tga péntru núntă tot ôe-į trébûţe/și-așáză núnta//în ziua ou núnta
aoú la noį la ţară să obișnuiéște...víner[i] sgára/[k] joį sgára/să
fâce la băţát brádu/adíoă să adúĉe brádu/să duo féte/băţéț/un lăuu-
tár acólo ca să le oínte/l-împodobéso ou flor[i]/ou ĥîrtíį/cu beigálă/
víner dimineáța/pleáoă dâ la băţát o fátă/o-um plocón îm mînă/ou
dóuo pîn[i] d[i]n ăștga-n ţăst/și băţátu ou brádu//și să duo să [i]i-l
dúoă féti//duoíndu-să la fátă/fáta į-aștgáptă-m prag/și tréĉe dă
treį u[i]or[i] pă su brad/și-m pártga ága/și-n aga//îm prag//įintră bă-
ţátu ou brádu-ŋ oásă/și fátă...să dă plooónu-așá cum să spúne la ța-
ră "bin te-aŋ găs sănătgásă"/sauu...mă rog !//ș la úrmă...lă púne má-
sa ș[i] lor acólo-ŋ oásă/mănínoă/bga/și-į dă un dar dă gîd/băgátului
um prosóp/ș féti um batíc/pentru că į-a adúz brád[u]//

sîmbătă dup [k] sgára du p[i] la óra...pátru ĉinĉ/depínde după
cum togméso ţeį lăuutári/a veni lăuutári/...ș[i] se obijnuiéște oa dă-
lă băţát să vînă vinár[i]/...la fátă//ș[i] pleáoă o[u] oîtevá védre dă vin
/ș[i] la úrmă/[k] și ou lăuutári jumătáte oáre merg în pártga ôaįlán-
tă la núntă//și rămîn la mirgásă númaį jumătáte din lăuutár[i]//la
[u]úrmă/...să distrgáză tinerétu/le cîntă la ĥóră/la daņs/pînă p la
óra ûûșpe/do[u]oșpg-așá după oum...ored ei//

dimă [k] dùmineoă dimineáța p la opt/să scgálă...ș-áį núnți/
și lăuutár și to sî-nĉép să oínte//sâ-mbráoă mirgásă/víne o fátă/o
...pțéptănă pă ţa/cîntîndu-į lăuutáriį-aoólo îŋ oásă/femeį dî ăștga
maį zavistuuáse díndu-į kiuot/oa să plîngă[!]/și plgáoă la [u]udát//
o fátă și o-um băgát/ţau o vádră din ăștga ggále/ou o oîrpă băgátă
pă urékile védri sî p-ûrestéu înfășurát/și o-o stéblă dă busuióo

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

acólo-m vádră/merg în úrma mirési/şi mireásа naíinteа védri cu féte/cu băíéţ/ş láuutări-n úrmă//merg la puţ/scoáte băéatu ş cu fáta ápă/şi pun dă treí or dintr-o ĉútură în vádră/şi íése acóio fáţa mirési/şi mireásа o vársă cu piĉóru/în í cíte tréle părţíie: apús 5 î răsărit/apús/miazăzi şi miazănoáp^te//la úrmă ía stébla dă busuióc cu băíátu şi ud-aşá/peste toáte fétele//vin d-acólo dă la úudát/fac dă treí or hóră pîn-acásă-n treí răspíntii/pînă-m bătătúră//după ĉe vin d la úudát/scot o másă-n í bătătúră/pun o píine şi cu sáre/ şî plósca cu vin şi ou um pahár acólo pă másă/şi scoáte brádu/-l 10 púne-aoólo p-o píine/şi fétele şi cu băíéţî gătésc brádu din noi îi pun betéálă/şi fáta careа-a úudát cu ea ş cu mireásа/sun ou spátele spre brad/şi să úítă printr-o batistă//între timpu-ăsta dupá ĉe s-a terminád brádu/mireásа să-ntoárĉe cu fáţa la brád/îş stropéşte brádu dă treí úor dîm paháru-ăla cu vin/ş la úrmă dă la féte 15 dim paháru dă vin/...vin//să joácă brádu úo dată/ş să bágă-n oásă pînă víne núnta//víne núnta...ou ginerle cu náşu/să íintră-n oúrte/ să spun colăĉeriíile/şi dupe ága íintră în cásă/la másă/...şi víne ...íi pun vuála mirési/o gătésc/náşa/la úrmă íes/amîndói de-acólo şi să duc în cásá la mireásă/înĝenúnk-amîndói/băéatu cárea-a fos 20 cu colăĉeriíile-i ĉitéşte şi íertăĉúnile/dúp-àga íes îm bătătúră/îi pun o píine mirési-n cap/cáre i-o rúpe-ntîi ía din píine/şi la úrmă ru [ɛ]rúpe náşă-sa/ş-azvîrle píínea-n toáte părţile/p la...féméi/pă la féte/...n sfîrşit/ĉinа-apúcă//pleácă la cununát la bisérică/acólo íintră-m bisérică/să cunúnă/tupă ĉe íes pleácă dî [k] către cása ginerului/acólo la ginerĕ...strigă ía d-afáră/naíinte dă a íintrá-n cásă/

"mămícă"/zîĉe "íeş afáră că mi-e foáme !"//să íásă soácra s-o ía-m bráţe//íásă soácra dîn cásă/c-um pahár cu ápă şi c-o bucátă dă záhăr//îi dă dă treí úor dim bucáta de záhăr/dă treí úor dim paháru dă ápă/să ía-m bráţâ/să sărútă/să-ţvîrtésc p-acólo/ş la úrmă íintră-n cásă la ginere/...şî stau la másă//mai tîrzîu către sáră vin...neámurle mirési/la noi să spúne: vin pokîzări/neámurle mirési/juoín kiuotím p-acólo c-un cucóş îm mînă cáre l-au îmbătát íei aoásă/l-au împodobit cu hîrtii/şi vin acólo/íintră-n cúrte/du-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pă ĉe ɨ́ințră-n cúrte ɨeɨ́ jucînd/ɨez din noɥ afáră/și trec...la
pɑártă printre mirɑásá și ĝinere/cáre mirɑása sărútă mîna la fiɨ́e-
cáre din nɑámurle luɨ́/și-ɨ́ daɥ bacșíș//dup-ágɑa aɥ ɨ́ntrát în cúrte/
părinți mirési aɥ dárurle péntru núntă/s fáĉe o ɦóră máre/carɑ-acó-
lo jɑácă tɑate nɑámurle ĝínerluɨ́/și mi. [k] părinți mirési-mpărțăsc
dárurle-așá după cum sînt înțeléș ɨ́eɨ́/la fiɨ́ecáre-m párte//ɨ́ntră
din noɥ la másă/îș petréc pînă către ziɥō/atúnĉ cîn și-aɥ făcút
ɨeɨ́ súma/îj daɥ dáru/și plɑa-acásă//

mitrúța nɑácșu
doozășúnu [de ani]

766. H Î R S E Ș T I

(jud.Argeș)

Culegere: 1969: MC, GG, BM; transcriere: RP

s făĉá grîɥū !

[Cum se punea grîul ?]

noɥ îl punɑám în tɑate rélurle/și cu plúgu/și cu...ráriță/
cu bɥalda cuɨ́ să spúne//și să făĉá grîɥu//și făĉá...îl punɑá așá/
erá buriɨ́ánu/ɨerá moȸóru și álɑa...máre//băgá ráriț-ágɑa/și băgá
grápa/sămănáɨ́/cîn sɛ̆mănáɨ́ aɥuzɑáɨ́...cîn cădɑáɥ bɥábiliɨ́ pă...ɨárbă
aco//tîrá/și...cîm punɑá grápa dă-l grăpá/l tîrá/l-amestícá//și
să făĉá grîɥu/s făĉá grîɥū !//

[Și primăvara ?]

primăvàra...sigúr că- plivyám/îl făĉám și rămînɑám...vorb-ágɑa
pentru séĉere d-aĉi//îl seĉerám/ îl făĉám cláɨ́/sta-n cláɨ́ acó o cî-
te dóo/treɨ́ săptămîn pînă cîn termináɨ́/și...d-aĉi-l cárái făcú
grămádă acólo/șiră cum să spúne saɥ stog/și pă órmă...treerái//
da bɥábălɑa-acásă/dácă le venɑá cu elɑa-acásă/le vindɑá/că trebúɨ́á

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ban^{i}//n^{u} prŋa maiŋ mîŋcá píŋne lúmŋa ca acú//e^{r}á lípsă dă píŋn^{i} cĕ báni.../trebúŋá ban/n-ávŋà pă cĕ́ lŋa ban^{i}/să plătéj dăr^{i}/să ťac^{i} ôevá-ŋ cúrtŋ-acó^{lo}/maiŋ ştiu ŋo ?//vindŋá//to^{d} gríŋu să vindŋá// prŋa puţín...pentru másă//

preoţtŋásа ve stan

şáizeşiŋòpt [de ani]

v^{y}íie nóuă

[Spuneţi-mi cum se punea via înainte.]

păi ! tot áŋa/făĉá grop^{h} la um métru/um métru şi zéĉe/cam aşá ĉevá/distánţă şi...intervál cum să spuŋ ŋeu/şi-ŋ făĉá găŋur^{i} acoló//şi dípă ĉe făĉá gáŋură/dă că-ntre ĉiŋzăj dă ĉentimétri/băgám bắţu-acoló/ş^{i}...îl acopeŋrá/şi prim^{i} vára de//îŋ lăsá o căpúş-aşá aprŋápe/...să ŋásă ŋa să răsúfle//nú o-ŋgropá dă tot//şi cîn [k] dacă védŋáiŋ că n-a ŋişít/o maiŋ scîrmáiŋ niţălúş/că făĉá uŋ fel de muşuróiŋ acolŋá peste ŋa/ca să n-o ŋusúĉe sŋárle d-áŋa făĉá//ş^{i} sa prindŋá//v^{y}íie nóuă d-ásta de !/d-a nŋástă//nu altoŋítă//acú-ŋ altoŋítă//

[După ce se prindea ce făceaţi ?]

după ĉe să prindŋá ^{u}o săpám//^{u}o sápán/după ĉŋ-o săpám/vorb-áŋa o lăsám cîn să-ntindŋá pă pămînt/primu an//

al dóiŋlŋa an/o săpám şi-o maiŋ legám//al tréiŋlŋa an dĕdŋá strúgurlę-n ŋa/înĉepŋá s-arúnĉe: cólo/cólo/cólo/şi făĉá/ĉe maiŋ !/al tréiŋlŋa an//al pátruŋa an ^{i}erá-m plin//áŋa erá cu v^{y}íiŋa//

o culeĝŋám/o aduĉá la...acásă la pútin-acoló ş^{i} ó da pîntr-uŋ zdrobitór/d-âci trăĝá vinu//

[Ce rămînea ?]

rămînŋá buásca//buásc-áŋa o făĉá ţúiĉă//

[Cum ?]

la cazán//păiŋ o lŋa d-acólo d-acáz/venŋá cu ŋa la cazán/cáre uňŋ-ávŋá cazán acoló ş-o f^{h}erbŋá şi scotŋá cîtŋ-o vádră/ŋo vádră jumáte dă ţúiĉă la cazán//cazánu dă zéĉe dóoşpe pîn la şáişpe védre/cam aşá ĉevá//védre//

[Acelaşi]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ɲóɨili

să făcă...atúnc ɨ să făcá súrle pă timpɲ-ăla/súrlă/să făcá tîrlă máre/să făcá cîrᵈ dă cîte treɨ súte dă ɲoɨ/treɨ súte/treɨ sūte cinzăj dă ɲoɨ/să făcáɲ cîrᵈ máre și...ɲámeni venɲáɲ...la rînd/să formá rînd/dă ɨéle dă lápte/și venɲáɲ la rînd fiɨecàre/d-ezémplu... ástăz intrá un cetățean/să spúnem pă núme...marín górge/ș-aveá treɨ laptɨ/le mulgá dă dimɨnɲáță/la dóçspe/și sɲára//sára plecá/mîine dímnɲáță venɲá áltu//

[Dar brînza cine o făcea ?]

brînzā...maɨ mul bătrînu mɨeɲ/tata le făcá p-atúnc//

[Știți cum se făcea ?]

da ! cum să nu !//să mulgá ɲóɨili/după ce le mulgáɲ/să stricurá într-un [ɛ]într-o pîză/pînză alb-așá curátă/stricoră pentru că ɲóɨilē...de ! nu sîm pregătɨte cî vinɨ la muls/éle sî maɨ...fáce báligă-n lápte/să stricorá/d-ací să punɲá kag/să-ŋkegá brînza/o tăɨá d-acílɲa să [k] într-o căldáre marɲ-așá dă árámă//ᵈ-ací o tăɨá așá cū...cu cum zícá pă timp atúnca zícá gripcă-ɨ zicá//o tăɨá așá ¹ ca să ɨásă zăru/după ce [k] d-ací o...să oocȃa/să cocá-ŋ căldárɲa áɲa/punɲă sídil-o [k] se stricurá și punɲá-m pútin-o...sără//

[Cum se cocea ?]

o punɲá pă foc/ș-o-ŋcălzá putîn pu [k] înălzá putîn zărɲ-ăla dă ɨa să...începɲá ɲa să să strîŋgă sîŋgură/cam siŋgur-așá să strîngă//d-ací o punɲá-ntr-o sădílă făcútă dă pîză dă...dă tort//dă tort îɨ spunɲá [k] tórtɲ-ásta să făcá dîŋ cînipă//

ţuculɲánu górge

am pátruzeș și șápte dă an

așá ɨe la pădure

kar ɨ ástă-ɨárnă/ástă-ɨàrnă înɨ lúna lū... [ɛ]lu...febrɲárie//ī lúna lu febrɲárie avɲám acɨlɲa um...punct/goronét îɨ spúne//ș-acólo vîlcáɲa áɲa dúce lîŋgă [k] ī al sat/lîŋgă sírbi măgura-ɨ spúne// m-am dus sɲára șī la pază úɨte am plecát așá/cam pă murg așá/erá și

¹ Gest cu mîna: în cruce.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

uɲ viscol máre/m-an dus sɑ́ra şi femé̯a nū [k] şí copíi̯i-ɲ cásă sĉē "tăticúle/nu mai̯ plecá nɑ́aptɑ́-ásta că şi̯-áşa-i̯ timp urí nu víne nímnɑa"//dîn ī aşá dîn ă...ī...ɨenerĝia mɑa şi dîn...púɲctɲ-ăsta de vedére d-a putɑ́ă să păzăsc aĉástă pădúre/am plecát//

am plécát îm pădúrɑ-acólo/m-am aşezá la pázǎ/şi̯-am stat aşá să spun...cînd am ajúnz la puɲctɲ-ăla unde tot să stricá merénɲ dă să tăi̯á lémne/nɲáptɑa/am stat şi...mai̯ mul dă ɲo jumá dă óră n-am sta/ şi imedi̯át a şí venít uɲ cíi̯ne prima átă/um prevestitór/uɲ cíi̯nɑ-a ven^{i}t/pî́m pădúre//zî́ "ĉe i̯e ou cîi̯n^{e}l-ásta ? trébe̯ să fi̯e ĉevá"//a venít cîi̯nili/i̯eɲ nu m-am mişcá dă lóc/să mă miş/să mă să símţă cîi̯nili//a veni pîɲ lîɲgă méne/i̯eɲ m-ã́ făcút că stau...ɨ^{e}^{g}zact sfînt//a venít pînă lîɲgă míne cîi̯nili/ş-a plecát înap^{u}ói̯//tot p-aĉéɑaş^{i} úrme pă ún^{d}e sosɑ́//la vrō zéĉe minúte ɨimedi̯át a şî veni vro sáse inş^{i} ou săcúrli//aɲ int^{r}át îm pădúre/s-aɲ ui̯tát fɑ́rte frumóz la túfe la cáre erɑ́ɲ frumɑ́se/că n-aɲ lɲa^{d} lémnili ca să le púne pă foc/a lɲa lémne dă lúcru/dă.../s-aɲ ui̯tá^{t} pî la túfe cáre erɑ́ mai̯ búne/ş-a pus săcúrɑa pă éle//dă-i̯ într-úna pṹnɑ-o joz/dă-i̯ şi álta púnɑ-o jos/ii̯ lăsai̯ i̯eɲ ɨimóţii̯a acúma...venísem...kar avɑ́m emóţii̯ să mă dug la ei̯ atúnĉ^{i}/dă timpɲ-ăla/da zîg "nu mă duc/pentru că...s-ar putɑ́-ntîmplá ei̯ aĝitás să dɑa-m míne"//mi̯-ã́ făcút um [ɛ] o coşt^{i}ínţ-a mɑa/şi ... nùma^{i}dăcît î dup-ásta dṹpă ĉe-aɲ tăi̯át ei̯ lémne cam vrō...^{o}ptîsprĕzéĉe bucáz dă lémne búne/cam dă grînd-aşá erɑ́/a şí venít i̯ei̯/ cu cărúţa//cînd a veni cărúţa să le-ɲcárĉe/m-an dus şi i̯o cā...om ĉinşti m-ã́ dúz/nu m-an dus cu răṹtáte pă ei̯ că s^{i} putɑ́-ntîmplá să dɑa-m míne i̯ei̯//i̯eɲ n-ávɑ́ [k] erɑ́ decí^{t} sígur cɲ-árma-m mînă atî́t avɑ́m//la méne n-ávɑam nimíc//

ş-ã́ venít acólo/i̯eɲ lɑ-am dad búnă sɑ́ra/"ĉe fáĉez mă băi̯éţ aĉí?" ĉe "tăi̯éɲ şî noi̯ nêşte lémne"//

únu m-a văzú că sînt eɲ/mă cunoştɑ́ că i̯o sîn tituláru cantónului//

"ă !" ĉe "noi̯ am greşít/úi̯tɑ-aşá...am greşit/i̯ártă-ne" nú ş ĉe/

[...]

[Acelaşi]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţăstu

lu̯om pămînt...diñ dóu̯o locur//lom d-aɣîca hu [ɛ] húmă dă la... copén[1] /şi d-aɣîca dîm mălu gîrli//şī îl ɣudăm dă sɑ́ra/îl î...intrăn ou picɑ́rli şi-l ɟucăm de...nóo or//băgăm báligă dă cal/şi-l ɟucăm dă nôo or/pînă făcem aşá ō...o gulɑ́ dă pămînt/şi u̯o dăm aşá... pă mînă/dacă nu să rúpe/ie bun dă...întiņs/ţéstu//dacă să rúpe nú e bun//nu ţine/ţăstu//

şi le lăsăm lā...le făcem nişte muşurɑ́i[1]ă dă pămînt/şī le púnem î [k] le-ntiņdem pă muşurɑ́ieleɑ-á[1]ɑa/lā ō formă cum e o pălărie// după ce s-a zvîntá puţín/lu̯om fúrca cáre tɑ́rcem lîna/şi-i dăn gáɣură ca să băgăm...vătráiu/să-l săltăm să...cɑ́cem pîiņe//după cē [k] dup-o săptămînă după ce s-a uscát/le rîcîiɣím înăɣúntru cu u̯o tézlă/şi pămîntu-ála-l muiém dîn nou̯/rîcîiţúr-àɑa/şi le spoiím dîn nou̯//ca să facă...fáţă ɣéle únde...cɑ́cem pîiņɑa//

an cop pîiņɑa/an [k] fáce u̯o pîiņe...aşá dă cîte...trei kilográme//o pîiņe/ī ɣél//[du]pă cɑ-am...cop pîiņa/aņ lăsát-o s-a răcit/ă servu̯ít-o la másă//

şerbán mariɣéta
pátruzeşipàtru [de ani]

cum făcen caltabórşu

cînd éste mai mic/îl ajutăm cu bránă mai búnă/pă porc//pînă să... măréşte el//cîņ să măr [k] să fáce dă máre dă vro sútă şi ceva sau dóo sûte de kilográme/pîņ la crăcɑ́un/îl tăiém/îl î cópăţím/şi-l púnem î cárnɑa-ntr-o ládă/şi untúrli-n ältă ɾádă//d-o párte//

după ce le scɑ́atem d-acoló dîņ sáre/cárnɑa u̯o topím/î curăţím máţili şi búrta/tocăm măruntáiurli şi făcen caltabórş/tobă/şi şunc// după ce-l topím/îl púnem la ɣále/la borcáne/la cɑ-avém/gărniţ[1]/şi încépem să [!] cōsumăm dîn el//

[Cum le faceţi, pe rînd, cartaboşii, toate... ?]

cum făcen caltabórşu ?//fiɣérbem î...î boşógu/ficátu şi inima// şi cu...muɾ-ái-a lu po[k] al porcúlui de la gît//le fiɣérbem într-un

1 Nume topic.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

vaz mare/și dîn ĭ vásu-ăla/alégem și pentru tóbă/și pentru oaltabórș//băgăm acolo foi de dafin/și pipér//cîn fierbe ele//după ce le ăm fiert/am tocát ou cuțitu bucățele mai mar péntru tóbă//le-am î pus în...búrtă/sau în fundói/măi e um mat înfundát/îi spúne fundói//și...le-am băgá la fiert...umplúte dîn ĭ în tuc//țupă ce le-an scoz dîn tuc/le-am pus...p-o másă/și am pus alt fund piste...iéle/și am pus o greutátea-așá dă zéce/doozèj dă kilográme/ca să să presézę//pînă dimineáța//

caltabórșu...îl ĭ...îl tocăm/cu cuțit său [k] cu bárdă/sau cu mașina dă tocát/ficátu și cu boșógu/și...dup-acéea băgăm ôápă neprăjită/tocátă/pipér pisát/și...cîmbru frecát/și cernút//di [k] de grădină//ca să aibă un...miros așá frumos//dup-aóéea le fiérbeu și p-álea/da nu púneu greutátea/nu [ɛ] după ce le-an scos/le-am lăsá să răcáscă/le-am atîrnád la un beț sau...ce-ávem noi/o cămără/și tăiem dîn ele/ne servím dîn iel oa din salám//

[Și cîrnații ?]

și cîrnații îi tocăm/majoritátea mai bine ou bárdă-i tocăm//dăcît cu mașină/oă să fáce prea mărun și nu prea ie bun//îi tocăm/îi ĭ púnem într-o copáie/curátă sau ligán/dup-aóeia pisăm usturói/și-l ĭ púnem um piculéz dă ápă căldă ca s-alúneče cárnea pă mat/le-amestecăm bine-n copáie/ĭ folosim mașina dă tocá cárne núma la umplút/cu tulúmbă/ca să úmplem máțeli//dup-acéeā îi púnem la [k] îi púnem p-o prăjină/-i legăm/cu áță/după ce-i úmplem/și-i púnem p-o prăjină/și îi púneu la afumát//dup-acéea-ncépem să...consumăm dîn ei/cîn să usúcă ieși s-au [r]s-au afumát așá mai bine//

[Aceeași]

mai avém un...fráte crescút

mai avém un...frate crescút/c la părinți mei nu trăgá copii/a murit patru copii în [r] în doi ani//la părinți mei//

[Cum s-a întîmplat ?]

ne povestește máma că noi ĭ...zíce...că áltu să-mbolnăvea zíce că-i iișá la...la gît/o gîloă și să numiá ofrtiță//áltu dă uriún/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

álți zîce că dă vărsat/doi băiés și dóo féte zîce oă le-a murít//și únu dă scarlantínă//

și...ce s-au gîndit ei/a auzít pîn lúme că să ia un copil dă súflet ca să...mai náscă álți/și să-i trăiáscă//și s-a dus î la un... pikér/la gáră/făcúse un băiát ou servitoáre//i-a spus un ceferiz lu táta//și zîcē...pă táică-meu l kámă iión/și e polecrít oiícă// și mai mult[1] îl știe dă oiícă//

zîce "oiícă/dacă vrei să ei copíl la [k] dă súflet"/zîce "e únu la gáră/vrea să-l dúcă la azil/um băiát/îl kámă túdor"//

táică-miu oînd a auzít/i s-a părút o noáptea-așá dă máre/cît un an !//pînă dimineáța//avea cărúță și cai/a pus cáii la cărúță/a loa pă máma/și pă tát-al dîns [k] al lui/și cū mă-sa//și zîce "ai la gáră/la băiátu-ăla să-l vedém"//táta cum l-a văzút/to[t] ceferístu-ăla i-a spus copíluluí:

"tudorică !/úte-a veni táta cu bomboáne"//

táta s-a dus cu bomboáne cu...//coop[h]ílu i-a sărit îm bráțe//î [ɛ] ierá íncă cū al copil/și...táta zîce...a pus óoki p-ásta dă l-a luat//če "dac-ar fi ásta !//că-i frum[h]óz rău/ásta să f[i]i-al miu" [1]//

pîn la úrmă a veni pikéru și[1] îi l-a arătá/zîce "úite ásta éste// kar ăla care pusásе táta óoki pă iel//

zîcē...[d]a máma fáče semn zîce "úte p-ásta-l lom"//

da máma zîce: "nū-m pláče/nu să lipéște dă míne"//

da táta zîce/i-a arătát așá [2] /te tái/și p-ásta nu-l las"//[!]

la úrmă...a luat copílu/și[1] máma nu să lipeá dă iel î...dă copíl/ ca să să cúlče cū...copílu/să-l cúlče lîngă ea//pîn la úrmă/s-ā [k] după dóo trei zîle/după če s-a mai obijnuit s-a-nvățát//cu iél//acū [k] l-ā...l-a crescu[d]/bine/l-a da la școálă/a-nvățat î șapte cláse/ cum să făcá pă timpu lui/l-a căsătorít/i-a făcú núntă/cum v-am... povestí că s[i] face núnta/la fel cum v-am povestit-o i-a făcú núntă// și...s-a du [k] iel s-a mărit/s-a dus în armátă/maică-mea...p-așá milă prinsáse dă iel/cîn a plecát în armátă/să ducă și-l jeleá pă háine/ și-i mirosá háinili !//ș-atúncа armáta...ierá níște î căpitán d-alíj dă la noi dîn comúnă/consátén[i]/și să ducă-n fiecare duminică táta/

1 Subiectul vorbește în șoaptă.
2 Gest cu mîna la gît.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şi-l cerea la ăia/şi-l aducă acasă că...pebunea máma dă fócu lui// l-aóucă acás pă fiiescàre duminică//după [r] după armată l-a căsătorit//

după cê...a-mplinit [ɛ] ba să sp [k] dúpă ce-a-mplinid băiatu/ avea un an şi...ob lun cîn l-a luat//şi rămăsăse-psărcinátă máma cu míne//î...cum e ástăzi a fost î la tribunál/cum să zică-nai înte/aşá la tribunál/şi l-a...l-a trecút/ástăzi l-a trecú/şi cum e...noáptea ásta m-a născú pă míne//dacă nu să ducă prim [ɛ] î pînă nu mă năştea/nu-l mai putea trêce/copíl al lor/nu-l mai putea-pfiiá/copiíl al lor/dacă nă [k] mă năştea pă míne//

şî...s-a brodít aşá un fráte bun !//nu-l desoosiderém dă fráte dă nimío//că sîntem dóo féte şi cu iel...//aproape oă mai múltă zéstre i-a da táta lui ca nóo//aşá dă-l iubéşte şi máică-mea acúma//

[Aceeaşi]

767. B Ă R C A

(com.Valea Mare, jud.Olt)

Culegere: 1968; GG, BM, RP; transcriere: GG

cînd a murít/nevásta

oînd a murít/nevásta/a dóuo uáră/a veni femei la...la ia/... ş-o-ntrebá:

"ôe te doáre mariţo ?"/

"úiţe mă doáre...p-aiij mă doare-aşá/mă doáre"/ca ómu bolnáv// în mai múlte sări a venid la...feméiili/vecínili oare éreá/cumnáte/năşé/fíine/rúde/cumnáte/cumnát/venea p-acîlea/pă la míne p-acoló şî...[ɛ] în...într-o dumínecă mi-a spus:

"măi ómule/mă nioule/uíte ce éste: ia toáte medicaméntili-éstea/dú-le în magazíia dîm bătătúră d-acoló/să nú mai văz/oă poáte şî dă mirósu ásta/şi d-ástea/şi n-ám sâ mai mă tratéz cu niô un

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fel dă medicamént/să vedén ĉe mai ɨe//ĉe mai ɨé cum mai îm mérĝe"//

lą-am dus/...duminecă/luni/am avú niște ɥámeɲ la vʸiɨe/c-avąă ș ɨo um péteg dă vii-acoló/să-pfígă niște aráĉ//m-am mai dus ș ɨo p-acoló/mai venąám acásă/că știáɲ că-i bolnávă răɯ/...a trecúd lun/ marți...tot așá am termenát [k] a termenat ɥámeni ăɨa...cáre ɨ-am avút/cî ɨo nu putąă să staɯ tąátă zíɥa cu...cu ɨei/ąm venit/acásă/ ș-a ĉerú mai dăvréme să mănînĉe/...ɨ-an dad d-ăstelánte ĉe ɨ-an dad niște mére/și totodátă ĉe "am póftă dă murătóri"//a veni fétili pî la míne/amîndóo fétili cáre lą-avąám/...

ĉe "măi i !...didíno ! úɨte ĉe est⁹: ĉerúɨ la tát-tu sâ-m dąa să mănînc/și nu vrąa//în dă úɨte mére/nu mai mănî mére/nu mănî nimí/ dáți-m murătóri/...câ ásta nu l-an drăcuɨit/nu l-am...da sînt în stáre să...să-l fhiriɨ/pentru că nu-n dă [r] nu-m dă murătóri"//

ɨeɯ n-ąm vru să-ɨ daɯ murătóri să mănínĉe că/...zîĉă...după sfátu médiculuɨ că să nu-ɨ daɯ acrąálă//

didína fiɨe-mąa/ĉe "mámică/las că-z daɯ/dácă aɨ/ĉe páɨcă ?/că murătóri"...//s-a dus fata/ɨ-a lɯa murătóri/

"și nu cu píɨne"/ĉe "să-n daɨ mămăligă"//

mămăligă ɨ-a dat//a mîncát/s-a dus p-afără/s-a-mplimbát/și d-aĉíɨa a-nĉepút femeɨili să vʸiɨe pî la ąa//

ĉe "cum ț mai ɨéste mariți ?"

"eh ! úɨte mai...mai staz dă vórbă șî cu míne"//

a stătút únu únu/únu álta/a mai stătút femeɨili-áląa ca fro dóɯo ɯóre//ɨa sta-m pat aculó/...și vorbʸiá cu ɨéle//

"e/cum mai îț éste ?"/

"úɨte mi-e greɯ//mi-e greɯ mi-e greɯ/mi-e greɯ mi-e greɯ//ásta nu vrąa să-n dąa să mănînc/dă úɨte-n déteră fétili/șî văz că my-e mai bíne"//

dîm bínili-ăla/..ɨ-a foz mai răɯ/dă cînd ɨ-a da fétili...să mănínĉe...ĉe nu ɨ-a zîz dóctoru//ș tótodátă ną-am pomenit cu ɨa/

ĉe "măi/nícule/ɨa cátă cólo//dă um prosóp înĉąáĉe"/...și ɨ-am dat/ɨa [k] îɨ făĉám vóɨli ca la ũ om bolnáv/să nu-l súpere//

ĉe "ɨa dă-li fi [k] dă-l fíni//dú-te dă ɨa dîm magazíɨe dû cólo ɨă ɨa tu tąáte lumînări-éląa-nĉąáĉe mă"/lɯásem dóɯo kilográme dă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lumînăr'/"ɻa ɻa-le-ŋoɋáĉẹ mă ! o ăm ɻeɻ ĉevá ou ɻéle"//

"ôɋ-aɻ mă ou ɻéle ?"//

"ɻa-le-ŋoɋáôɋ"//

lɻo...ále dóuo kilográme dă lumînăr'/avɋă ṣî maɻ mar' ṣî maɻ miô/a-nĉepút să spúɻe d-aoólo dîm pat/ɋa ɻerɋá-m pat aoólo/

"ɻă áste treɻ lumînăr/pátru lumînăr/dă-le-ŋcɋá/ɻa púne-lă ṣărvétɻ-ála/-m prosópɻ-ála/dă-i le fhíni"/fína lína/ĉẹ "dă-ɻ fíni líni"//i lɋ-an dat//

"ɻa fhína/ɻa să mi le puɻ p-ástɋa-m mînă/cînd oɻ îĉi ɻeɻ gáta/ aprínde/dă ṣi la tɋáte feméɻil-éstɋa cáre sînt"/

ɻerɋá...ṣáptɻ uopt/aprɋápe zéĉẹ feméɻ ɻerɋá/cumnát [k] vasílca oumnátî-mɋa/ɻérɋá fhína/ɻirɋá oumnátî-ss/ɻẹrɋá fănica/ɻẹrɋá [ɛ] nášă-sa/ɻerɋá múlte-ɳ fíne peste zéĉe feméɻ/...fráti-meɻ rádu ɻerɋá acólo/...ṣî pînă [r] pînă...lɋ-an da la fhiɻecárẹ cîte pátru lumî-năr ĉîj lumînăr'/

ôẹ "ɋă apríndeṭî-le toṭ//púne ṣî-n...púne ṣî-n î...dăṣkíde úṣa/ feréstrîli"/ṣ-am pus ṣî zî ĉe "púne ṣî-n tócurl-élɋa cîte dóuo lumînăr/treɻ púneṭ ṣî la úṣă/dăṣkídeṭ úṣîli/feréstrîli"/...

ṣî dor s-a lunĝit îm pat aṣá oî ɻerɋá-m pat/s-a da pă spáte/ ṣ-a-nĉepút/dă treɻ ori a suĝiṭát/ṣî gáta/a murít//n-a avút nîĉi ɻi-sús cristós lumínă/cîtă lumínă s-a luminát/că ɻerá ṣî p-afără...lumínă//apriɳsésem fălináru/lámpili/pă dă rînd/

ô-"aprínde pă dă rînd"//

nɋáṭă ste nioulae

ṣáptezăṣîùnu [de ani]

ɻel a fost băɻá făcút armáta

ɻel a fost băɻá făcút armáta/ṣî războɻu/făcút/a făcú ṣápte ani î război//la ṣápte ani/a fos sóru-mɋa/în timpu dă l-a petrecút ɻel/ cît a fost acasă/ṣ pă úrmă aŋ căzút ɻo/că de ! sóru-mɋa s-a măritát/ aŋ căzút ɻo...//ɻeɻ îɻ zîôam néne rádule...néne rádule/pînă d-aôi la úrmă/...mă dusăɻ o dátă la ṗór mă úsăɻ dă doɻu ori/mă prîsăɻ

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ș[1] ɨo ĩ ɦuóră lîŋgă néneɑ rádu/că dácă nu mă prindeɑă lîŋgă băɨa[d] nú vorb[ʲ]ɨá băɨátu cu noɨ//ē ! vyínc-ŋcoɑá și tu[1] dă ascúltă [!!]//pă [ʷ]úrmă d-aĉí/neɑ-aɱ vorb[ʲ]it/...

ș[i] zîg "de ! néne rádule"/

zíĉe "măɨ vasílco"/ĉe "ɨeɯ vrɑaɯ s te ɨaɯ pă tin[i]"//

"ē néne rádule"/zîg "n-aɨ lɯat tu" zîc "pă...dáda mítra/pă sóra mɑa/...dă[r] pă míne ?/nu te ɨaɯ néne rádule [!!] nú te ɨaɯ néne rádule"//

ē/că vorb[ʲ]irăɱ/făcúrăm/...neɑ-am îŋgrădít//ș-aɱ fost îŋgrădíz máɨcă dă cîn neɑ-ã lɯat/noɨ nú neɑ-ã răɯulít/saɯ noɨ să trăɨ[i] răɯ îɲ famílɨe//niș cu cop[h]íɨi/ɨeɯ ɨ-ã spus aș[ă] :

"c[f] ó dátă" zîc "oînd oɨ zíĉe vórba ɨa/...ɨeɯ an termɑnád nú maɨ [ʰ]e cop[h]ílu mɨeɯ"//cîɲ leɑ-oɨ zíĉe ɨu ăl maɨ táre/cîn mă năcăjăș pă nurór știɨ/"taș[i] fa"/zîc "f[h]í-ț-ɯ bótɯ-al naɨ..."//îŋcoló/...ca să zîc ɨeɯ al răɯuluɨ/n-ã zîs dɑámnă pupá-teɑ-aș//am pátru u[ɨt]//am pátru/ș[i] mă multumésc/să trăɨáscă tɑátă lúmɑa/să trăɨáscă ș-áɨ m[h]ei/ aș[ă] dă mă búcur dă ɨei//ăș[a] maɨc-aɱ făcút[(f)] //

nɑáță vasílca
șaɨzăș[i]șàpte [de ani]

ɨérɨ-am culéz la porúmby

ɨérɨ-am culéz la porúmby//am avú ș ɨo grădín-acólɑa/...ș-aŋ culéz la porũ ș ɨo/niște ăɨa verz/ɨ-am pus tîrzíɯ/nu s-a făcú nɑam//c[f] ɨ-ã spuz/

zîg "bă"/zîg "murín dă fɑáme noɨ ánu ásta"//că ɨeɯ ánu ásta ĉe zíleɑ-aɱ făcú ?/n-aɱ făcú zíle/că dac-aɱ fɑz bolnávă/...am fost ĩ spɨtál/...treɨ săptămín dă zíle/ɨeɯ nú ștɨu múŋca cum a fost îɱ vára ásta//acú m-an duz la culés/...da-ŋcólo nu/n-ám putút să munĉésc//

[Și azi oe aț[i] făcut ?]

az dă dimineɑáță/mă sculáɨ cũ spusáɨ/ș[f] m-apucáɨ dă curățát/... ș[i]-ɨ spusáɨ uŋkășuluɨ

---

1 Subiectul se adresează gazdei, care asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

zîo "soqal rádule/o-aɨ vorbí cu rádu-asără s ou ɨiɥonél/şî" zîo "că să ne [k] te dus pînă la ɨel acólo"//d-aîilqa zîo î [k] adăstă/adăstă/...păɨ dē/ɨeɥ vorbés oa...oa naɨínte/nu ştɨu acú [!]...aşá máɨoă//şî d-aîilqa zîc [k]

ôe "áɥolqó"/ôe "ɨeɥ mʸɨ-am uɨtát"//

"soqal uŋkáş/oă dao-o vení ɨiɥonél pă la noɨ/îl lɥã şî noɨ pîm pʰímniţă"//zîc "soqál" zîᶜ "să măturăm"/zîo..."scqal să măturăm [!!] oă víne ɨiɥonél"/zîᵍ "víneɨ pâ la noɨ ɨiɥonél/cu rádu"//

"áolέɥ mătúşă/fútu-ɨ mɨérqa mă-si" îôe "mʸɨ-am uɨtát [!!] [r] mʸɨ-ã uɨtát"//

dă-ɨ ɨo fuĝ/rádu ôe/"nú maɨ víne rádu cu ɨiɥonél/...ɨeɥ mă du la treábă" zîôe [r] "mă du la treábă/dă ôe" zîôe "de/ɨ-adăstáɨ/ôe să le fac ?//răɥ îm páre dă ɨeɨ/da" zîôe "ɨ-adăstáɨ"/zîôe "şî" zîôe "n-am ôe să le fac"//

fuĝí máɨoă/ɥom dă...dă şaptezăşipátru dă anʲ/îŋkípuɨe-ţ/să să ţíɨe dă tinerét/oă ôe zᶠsă um băɨát tînăr ?/zî...zîôē...

zîôe "úne lucréz ?" îl întrebă ôobánu nóstru ôe "úne lucréz ?"//

zᶠôe "lā..nú ştɨu cum îɨ zîs-acólo /ôe "să scab dă bătrîni ăştqa"//

noɨ cu ôíne să trăɨím pupá-tq-aş/dqámnă/...ou ôiɲ să trăɨím/da-oă tot tinirétu fúĝe dă noɨ//

[Şi unde s-a dus soţul ?]

acólo şî ɨel sărácu/s-o ţíne nu s-o ţíne/...ôq-o fáôe núţo ?[1] / oă-ntrebă pă nórî-mqa/

"didínó"/zîôe "fuĝíz răɥ ?"//

ôe "tátă"/ôe "to oa naɨínte"//

"bă" zᶠôe "fútu-ɨ mɨérqa mă-si/nu m-oɨ maɨ [k] nu m-oɨ ţíne" zîôe//"da-ɲ fʰíneɨ şi dacă nu m-oɨ ţíne" zîôe "rămîɨ şᵗ ɨo pă úrmă//dáoă m-o maɨ soqáte ôinevá/m-o maɨ soqáte dacă nu/scoţ ɨeɥ pînã sără dóo rîndurʲ"//

la...la treɨ tarlále-ŋkípuɨe-ţ/la un kílométru/atíta ɨe distánţɨe dă lunĝíme//

[Ce fel de rînduri sînt ?]

---

1 Subiectul se adresează gazdei, oare asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dă porúmbi//şi pă úrmă să-ţ jumól dǫámnă/să-ţ oúrĕţ în ovrǫág/ şi să te ţîţ dă tineréd/de/máloă/nu nǫ-om maţ ţíne pupá-tǫ-aş//am încêrcá la cîmp/am încêroát ī tǫáte [k] lā zoótéhnica áţa la...am încêroát/nǫ-an da la vácíţe pupá-tǫ-aş/oâ la vácíi-an găsít lúme...maţ bătrînă/şi lúme cáre ne-ngrădǫă/ştiţ ?//dáoă ţişǫám noţ naíínte/ne sootǫá eţ pă noţ/dacă ţişǫáu eţ [ɛ] noţ naíínte ţar îţ sootǫám pă ţei/ş-aşá că ne-ngrădǫám//

[Aceeaşi]

îm privínţa cóţilor

îm privínţa cóţilor//în timp êę mi s-a căsătorít fetíta/adícă própiu - zís a nevésti/ [!] ţeu am f...avút vro pátrū ôinê coţ acîlǫa cu sócru-mţo pînă êǫ-ā murít şi ţel şî sǫácră-mǫa/şi tótuj lǫ-am ţînút ţeu númăru lor dă treţ pátru ôinê coţ acólo/cîn mi s-a căsătorí fáta/ţi lǫ-am dat//tótuşi şţ-a făcúd gíneri-mţo o cásă/şī êǫ-a ziz ? /"n-o să pot să ţîu ş ţeu cóţili éstǫa" êe "câ ma am nevóţe de bani oa órôe com"//şi lǫ-a vîndút/şi ţ-a rămás vro dóo mţeluşéle/a zís oâ să le orǫáscă şi ţel/ştiţ ?//şi...tótuj n-á putú să le...

"dóo mţeluşéle" êę "tătícule" êę "ţa-le tále"//

şi ţi lǫ-an luat ţeu d-acólo//ţi lǫ-am fíernát aţíôa/şi dup-áţa êǫ-am zîs ? "ţeu nu mă numéz" zíg "nişi ôobán niô ī niş cu oţ niô fără//ţa sî maţ cúmpăr ş ţo treţ"//ş-am maţ cumpărá ş ţo treţ/ş ou dóuo meluşél-elǫa/am cînê la óra aotuválă/dar tótuş/kar dacă le am la mini ţeu am [k] cunósc şî ştiu cum să ţíne uo ţáţe//tótuş ī ţáǫa să ţínẽ félu următór: în timb dă ţárnă trébĕ să áţve terénu fuárte líber/să nu fúţie-năbuşít-adícă oum spun/uobóru-nkis ţermétic/...î... ourăţăniţa la timp/sárǫa în ţésle la timp/şî mînoárǫa şî uorôe tré-buţe.../múlsu lor/cum să spun/daoă aţ múlte/...faşi ôevá cu ţéle/ dácă ţe puţíne...//

drágnǫa ste marín

pátruzeşipàtru dă ani

i-a rub dóuo dégete

a fost Ĩ uzínă [1] /la uzínă...ie frátĩli myeu/[r]ie frátĩli myeu/ şî lucrează tó la bărbátî-myeu Ĩ iekípă c-am...bărbátî-myeu ie şăv dă iekípă//ş-a venid dâ la băi/a avút concédu/...şî s-a dus i Ĩ uzínă iar/şî iei acólo fac o...nu ştiú cũ să spui io/uál-aşá náltă dă fro...tréizăşiuòb dă métri//şî bărbátî-myeu ô-a zîs ?

"iiáne/tu stăi jos/...fíncă iej venid dĕ la băĩ că te oorentează-ză/că sus ie curéntu preá réce rău"//

şî ê-a zîs iel ? a sta jos/...nu s-a mai suíi sus//şĩ...a avút un fher/nu pu [k] nu ştiu cũ să-i zîc la fheru-ãla ibravatór/nu ştiu ô-a zîs că áre/l-a luat îm primíre dĕ la áltu/şi fínc-a rămáz jos/ s-a dus să-l dúoă//ş-ála nú i l-a luat îm primíre/ş s-a năpoiát cu fíeru-năpói s să dúcă tót acoló úne lucrează sótu myeu/adioă ie şéfu lór dă iekípă//şî ê-á zîs i cînd s-a-năpoiát îmăpói/"bíne/lásă că mă duc io jos să-i spui ĩ"/cum i-o fi zíoín p-acólo/nu ştiu níc io// cîn s-a-năpoiát/i-a căzú i fheru du pă úmăr/...ş-a cã [ɛ] căzú jos/a alunecát întĩi...pă mînă drăptă/ş i-a căzú fheru du pă úmăr şî i-a rub dóuo dégete/şî pódu pálmi...aiiê [2] //ş iel a stătú ca o úră jos/ ş-al myeu nú l-a văzú tómnai dă sus/că ie sus p la tréizăş ê evá dă métri//ş l-a lua salvárea/ş oînd a văzú salvárea/s-a da ş-al myeu jos/...d-acoló dă sus/ş oîn a-ntrebá dă iel să dusáse la spitál//ş i-a băgá mînă...i-a păsát-a-aşá pă nişte blăn úna dasúpra/úna dĩ di jos/pîn-aiiê [3] ...şî l-a legát aşá [4] ...ş iel oînd a ve...

[De jur împrejurul degetelor ?]

dă jur împrejúr/nu/nu să véde dégetili//şî cîn a venít d-a venít/ a venít îmăpói tót acólo/să dădésă al myeu jos/ş i-a spus/

"ôe ie iiáne ou tíne ?"

"tovărăşũ"/nú ştiu oũ să vî-l spui/că dacă ierá dă...iel my-a spus/da no ţîu míntę/"nu my-a prim it/ş cĩ m-am îmăpoiát/am alúnecá ş-an căzút/şî my-ã ru mîna"//

"ş-acúma ôe să fiie ou tíne ?"/a zîs al myeu/"du-tă-acas "//

1 Uzina de aluminiu Slatina, la 6 km distanţă de sat.
2 Gest arătînd podul palmei.
3 Pînă la oot.
4 Subiectul arată oum s-a înfăşurat mîna ou pansament.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ș-a adús salvárea acás/direct/a venit salvárea direct acás// ș-a atătút ho zî acásă//

ionică bălașa

sînt îm pátrujdoi [de ani]

l-ă lua fără núntă

întîi ș-întîi ca s fac cunoștință/my-a spus o femeie/...

"úite a"...femei-apropiátă/cumnáta ásta a lu fráti-myeu/"úitě bătátu"/c-așá le zîce lor "a lu ionică/...i-aúz că vrea că să-l ei tú !"...adică nu ie cu să zîce/par...párte boérească[1] că să logodéști[1]/că să fac/"să-l ei tu"//

da ieu ĉ-an zîs ?/că iel ierá grās/că-l știț[1] pă táta lu marîn-ca[2] ș tup-ái ieu cînd am aúzít/

"ăholeó !...să iau p-ála d-o sútă"/c-avea ho sútă zéce kíle dă gras/"să iau p-ăla d-o sútă zéce kíle ?/nu-l iau ieu p-ála d-o sútă zéce kíle"/...

vyine/mă pomenéz [k] lă fro treț pátru zíle mă púmenés cu ia ș cu máma lui/n-an vorbi de loc cu iel/...vyine/mă pomenés cu máma lui/ toátă lúmea povestea că sîn dîn neam bun/ș dă dre [k] fapt așá ie// dacă ieu am dohozăj dă an[1]/am plecá pă dò hoșún dă an[1]/ș io nú l-am auzît pă iel drăcuindu-mă cu máma/saŭ să mă-júre dă máma/... nū/ieu nú știu/că așá dă uámen[1]/și dă larg la súflet a fost//și zîce "vorbyim mîi"[k] tát-al myeu murise dă iárna/...ș-a interveni tómnai vára/așá pîn treierátu dă grîu//în treierátu dă grîu/...a veni máma lui ș-ă spus:

"nu-l iau/...că pînă nu fáce táta ánu nū...nu-l iau"//

ĉ-a z[1]s ?/"ai fă/ba să-l ei"//

cum ie la țără că tréé să ai șărvéte/să ai...dă toáte//

i-ă spus "șărvéte ám/d-ăstelantę-aș avea/...n-áre máma ban[1]...că să făcem că cu-o núntă dă fátă...cîd nu să kéltuie ?/ș[1] nu mai scoț înapói"//

ĉ-a zîz d-aĉílea...ia ? "e/úite mai gîndéște-te"/a plecát/"uite mai gîndéște-te ș tu-ai zîs [k] treb[o]s te-ntîlnés cu iel"/ĩ zîce

1 Subiectul se adresează anchetatorului.
2 Fiica subiectului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cumnátă-mea/"las că te-ntîlnéș tu cu el"//

m-am întîlní cu el/mă ûôeám c-un car dă grîu/c[î] ierá cóte dă grîu atúnc[i]/dam cótă dă grîu/ș ierám c-un car plin/că máma [k] ă rămás și noi/aveám boi/cărúță/tot/...cîn a murît táta mai ieram ieu ș-încă cu-o sór-a mea mai mică//ne-am dus cu cărúța cu grîu//nu ne-a da vóie s-o lúăm pă susea/pă s[u]seáu natiunálă/să ne dúcem la silód/ aiîc úne ie silódu/ș-ă luát-o p-aiîc/ne-a venít cálea așá p-aiîc/și cînd ă suit p-o vălcá/ p-aîci-șá/m-am întîlní cu iel...//am avút ú[u]om dă mînád bóii ș ca să dăscărcăm cărúța/că femeie nu poț//ș [i]el avea ú snopúléz dă muhór la sphináre/...[a]cú le-an dad bună zíua/

"bùnă zăua"/

"bunä zíua"//

"únde te duc ?"

"mă duc c[u] cărúța ásta de grîu"//

"ai și pentru cóta dă cárne dă p[u]orc"/că să dă...dan to grîu péntru cóta dă cárne dă porc//

da ieu [ă] zîs "a [k] am/da mai puséi" mai púsesem încă la ú[u]om/ c-aveám o mii ș cevá dă kile/ș n-am pútút să pui într-o cărúță//cărúța a mers înaiinte/ș-ă stătúd dóuo óre cu iel...dă vórbă/...acólo-n vălcá//aldátă cîn ă stătú cu-el dă vórbă my-a zîs/că

"i-ai spuz mámi că uita-așá ș-așá/că nu vrei să mă iei"/

i-ă spus/"nu te iau"//nij nu vorbísem cu iel//iel dejá să mai aveá c-o fátă dûp-aiîc/"nu te ieu/să iei [k] iai pă cutáre/ce te iau ieu/nu te iau io pă tin[i]"//dejá e/iel ie mai máre ca míne cu trei an[i]//"nu te iau/e [k] dejá ieș și mai máre/nu te iau"//

a rîmáz vórba așa...că nu-l iau//cî mă-năpoiéz/înăpoiéz cu cărúța/tó cu iel m-am întîlnit//mai dî [i]ij mai dă colea am merz noi/atîta am mers dóo săptămîn[i] în cîrșăniie...și gáta parcă myi s-a lip[h]íd dă súfled nu știu dă ce//ș-am făcút/ș l-ă luad/da fără núntă l-ă luat că...ă zîs că nu-l iau/că n-a-mplinit táta ánu/ș l-ă lua fără núntă// ș nij lăutári nu-i lăsá máma/c-așá ier[e]á atúnc//și gáta/l-ă luat ș-an termenát//

[Aceeași]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

núnta

[Nunta] încépe de símbătă sára//máma féti/buniáră cum am ieu o fátă/ieu ĩ súfletu myeu am o ambiți[i]e că nu dau ieu fáta mea fără núntă/și-i ceu lăutár[i] giner[i]lui/îi ceu ũ...așá să cére la noi/sar-
5 mále/pîine/cárne dă córbă tot/și fac núnta de lă...dă dumínică dă dim[i]neáță/pînă dumínică la do[u]ospe/la míne/...la fátă//și [u]údă/c-așá să [u]údă la noi/ia o vádră p-ũ șărvét/p-um prosóp și-i bágă pă urékili ieĭ pă coló/pă urékili védri/ș să dúce cu lăutári după ea pînă la o fîntînă/adícă pînă la um puț/ș-acólo să núméște că [u]údă//și víne-na-
10 póĭ/și strînge toate fétili/toz băieții/și-i púne la o másă/să numéș-te mása brádului áea//și p-úrmă laș [tu]pă ce termena cu mása aia a brádului/vyine ginerili/pă lă úșsprezece la fátă/ginerli cu náșu/dă la iel d-acás/ș cu lăutári/ș-o-mbrácă m[y]ireásă/îi púne gerlántă pă cap/...m[i]irési/și o ia ș să dúce la biséric̆ă/și să cunúnă/ș pă úrmă
15 nú mai tráge la míne/tráge la iel/la ginere//ș-așá să fácă la noi//

[Și pe urmă la ginere ?]

ș pă úrmă la ginere șade núnta pînă lun[i]/sára/pînă să termenă lun[i] sára p[i] la...lun[i] sára p la pátru/[u]or p[i] la [u]opt/pînă la cît or vrea să țíie...núnta/ș d-acî să termenă/...dac-o ia cu núntă/iar da-
20 că o ia mai înaínte/cum spusăĭ/cum am făcút io/să fáce núma la gi-nere//să-ncépe dă símbătă sára/ș să termină lún[i] sára...[u]o núntă//

[Aceeași]

pórcu

îl lúăm dă mitit[i]él/adícă dă purcél mititél//úni mănínc̆ă boábe/
25 úni nu mănínc̆ă//úni mănínc̆ă mălái/cu tărîțe dă grîu amestecát//și-i dăm așá pînă p la...trei lun[i]/pînă la pátru lun[i]//pă úrmă să mai pun șî pă boábe și mai mănínc̆ă și boábe/da-i mai búnă [u]untúra cîn să fáce dă boábe/ca dă...tărîțe și dă mălái/adícă-i mai táre untúra dă boábe ca dă mălái//și-l fácem/îl créstem/...al nóstru acú pînă pî la
30 ũ an și ceva/cãre-l ea mai dîn timp/úni cáre nu pot ca să-ngrijásc̆ă dă ieĭ/îl ia șî ma aproápe dă orăcún șî mai m[i]ic//al nóstru áre ũ an șî ored...fáce ũ an și pátru lun[i] sau ôĩj lun[i]...máre//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şî-l tăiém/la crăcún/...şî-l lăsă̆ treị zíle saụ pátru zíle/îị dă̆ sáre/...adícă căpăţína/cápu şî cu pʰiĉǫárli/le púnem maị d-a báşca/puţínă sáre/nủ le dă̆ sáre múltă//la treị zíle saụ la pátru zíle/ phíĉǫár̂li/căpăţína/le legăm cu êvá/şî le maị púnem la afumát/adícă cum avém noị bucătăríị//n-ávem bucătăríị̯e tốt fácem êvá aşá ca să cúre fúmu...acoperít aşá ca uŋ cotéz mic aşá/şî le/p-álǫa lǫ-afumăm/dóᵘo zíle/treị zíle/cum ne pláĉe d-afumáte//şî ᵘuntúra/...[k] adícă stăị că phíĉǫárli spúséị că le săltăm/o ịaụ dă la-nĉepút/ᵘo lăsă̆ la o párte şî ᵘuntúra/o párte-ntr-o párte úna-ntr-o párţe/săltă̆ şî cárnǫa/...dacă vrem púnem la afumát/că múltă lúme ᵘobyiịnuiéştǫ-afumátă//ịo [k] fáta mǫa...nu poş să zíc/ịő o daụ şî̆ pĩ̆ ᵘusturóị/vrǫa múltă̆ ᵘusturóị//şî ma atîrnăm dî̆ ịa la afumát ş-ášа dátă pĩ̆ ustúróị//réstu/maị topʰíˇ şî băgăm la gărniţę...slábă//ᵘuntúra/ᵘo spălăm/îị dă̆ sáre...ş-o tophím/ş púnem untúra la gărniţę//dacă vrem [k] adícă nu că vrem/pestẽ cárnǫa áịa slába púnem untúră ápă ca s-ǫ-acópere p-ă̆ slábă/bucăţîli ăle slábę/şî réstu púnem...î̆ áltă gárniţă numaị ápa...//

şî phíĉǫárli/căpăţína/le fácem phíftiị//le tocăm/le fácem bucăţ miĉ/adícă cîd vrem/...dîm phíĉǫáre//căpăţína/[k] adícă stăị că s̆o lụaị ínvers/cam încurcáị trǫába/le tocăm/le fácem bucăţ/le punẽ̆ la ţuiát cã̆ şáse ᵘóre şápte/...la muiát/le spălăm/le rîĉîịiŋ cu cuţîtu/ca s̆ă̆ să maị rîĉîị̯e şorícu/...şî le spălăm pînă ni să páre nóụ° că sîn spăláte//le púnẽ̆ la foc/le fʰịerbém/pînă că...cárnǫa ásta dă porg dacă ịe fʰịártă/ş-o ịeị n̨ déĝete/să caṃ fáĉe...să can tráĝe cînd ịe fʰịártă//le dăm î̆ sus/puném bucăţîlĩ-ṃ farfuriị/în strákinî în ĉe vrem//avém usturóị phisát//phisăm usturóị/şî-l dăm î pîm maşínă usturóịu/şî-l dăm pîntr-un ĉuruléţ avẽ̆ [k] ịeụ am ũm polónic aşá/şî-l daụ ca să nu trǫácă tᵘot/că nu tréĉe...ca să rămîị̯e pîm phíftiị/şî stricoră̆ záma/î̆ záma phiftiịlor/ş p-úrm-o púnem în fiịeşcáre strákină/...záma cu ᵘusturóị/şî să fac phíftiịili...//şî căpăţína/să vă spuị şî dă̆ căpăţínă/căpăţína/la...cîn săltăm pᵘórcu adícă tǫátă cárnǫa/noị aşá-ị zîĉem/îl săltăm pᵘórcu/săltăn tǫátă cárnǫa/o băgăm cs̆p [k] tǫátă căpăţína la fʰịert/o fʰịerbém/dă să cam dăjĝiụácă du pă ụáse/ş-o scǫátem î̆ áltu vas cárnǫa du pă căpăţínă/urékili tᵘot/şî

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tocăm/şî dîm mâţe/áre máţe maĭ largî/únili sîn maĭ strîmte/ᵃlęa maĭ strîmtili...noĭ le zîcęŋ cîrnáţ/le fácęŋ cîrnáţ p-álęa maĭ strîmtili//únęli maĭ largî le fácem bérbembuş//berbembúşu să fáce númaĭ cu fhicáte/cu boşóĝ/cu ĭinimă/cu cárne slábă/berbembúşu//şi baĝ şî puţîn usturóĭ/cáre obijnuĭésc cu ustúróĭ/cáre nu/fac şî fără ustúróĭ//

şî réstu ălălántu/cárnęa aĭlánta máĭ grásă/nijĭ grásă nişĭ slábă/tő dîŋ căpăţînă/că lăsáĭ/nemeriĭ la berbembúş/căpăţîna ó fácęn tęátă-ĭ spúnen tóbă/la máţilí ăle largî[r] máţili ăle largî/fácęn tęátă tóbă//şî ma áre un maţ grōs aşá-ĭ zîcem fundóĭ/şî la ála-l fácęn tot tóbă//şï réstu/máţili ălelánte strîmtęli le fácem cîrnáţ//

[Aceeaşi]

mămăliga

[Cum faceţi mămăliga ?]

ăolęo !/păĭ mămăliga o fácęn ţlézne répedè//púnem tĭúcu pă fᵘoc/ adică ᵘor pă fᵘoc că noĭ sîntém îm vátră/...îĭ spúnem îm vátră/acúma/...vára.../ĭárna/la bucătăríĭ-avém plítă saŭ maşînă...şî púnem tĭúcu pă fᵘoc/încépe ápa niţăl aşá să...cam vedén noĭ cînd o să cam încápă să fʰĭárbă/ca să nú facî cocolęáşę...în tĭucî...şi-ĭ făcém/ zîcém pîsád noĭ/îĭ fácem pîsát/da s fáce dóᵘo móde dă mămăligî/... úni fac în áltu fel/úni fac ĩ áltu fel//ĭeŭ îĭ fac pîsátu/...şî-l las ca o ᵘóră să fʰĭárbă cu foc supt ęa/ş pă úrmă-l ĭaŭ şi-l ĭaŭ la mestecát//ş-ō méstec aşî-ndeléte/în trébûᵘĕ ca o ᵘóră ş ĉevá pîn-o mésteg mîmăliga//îĭ bag mălăĭ şî ĭá fʰĭérbe-ĭ baᵍ mălăĭ şî ĭá fhérbe-ĭ baᵍ mălăĭ şî ĭá fhérbe//ş s-a fher ş-o cunósc ĭeŭ cît trébûe/ c-ar trebuĭi cî s-o méstec//maĭ spuĭ că maĭ bag şî sárẽ ĭa/că baj şî sárẽ ĭa că...ᵘor [k] am pús-o/dă dóᵘo ᵘorĭ ã răstúrnát-o pă fund/ am pus-o-năpóĭ ş-ã sărádˇ mămăliga/c-am uĭtát-o nesărátˇ//ş-o fac/o méstec aşá cît crez ĭo/ş-o puĭ pă fund//...mămăliga/şi-ĭ gáta făcútă//

[Aceeaşi]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pí̯nea

pí̯nea-ŋoălzím ápă/...puţín-aşá...ôernéɱ fă̯ína/în coapă̯e/...ă̆ ú̆nili cam frămíntă şî liǵáne/oă ú̆nili aɯ liǵáne/mí̯e nu-ɱ vyíne sî frămínt ĩ liǵán//am o copă̯i̯ţă̄ oît orez i̯eɯ//ĩ liǵán myi să páre mí̯e o-o fac anevó̯e frămîntátă//şî-m frămínt ī̄ copá̯e/ş-o frămín numai̯dăoît//ôerɱ fă̯ína/...oâ ma áre moléţ/ma áre cîţi̯-o gánţă/nú po s-o laz neôernútă//şī...înoălzăso ápă/şî-i̯ pui̯ drójdi̯e oît orez i̯eɯ/ sáre/...la fă̯ínă/ş p-úrmă mérĝe [k] pui̯ ápă/...ş-o frămínt/o frămín/ʰor o-o mínă/i̯o o frămín ou dóʰo/oa pă cozonác/că să fáĉe ni̯ste pí̯ne mo̯ăle dao-ú frămín oɯ-amîndóʰo mí̯nili/...dă n-an ĉę̆ să vă spui̯//máma o fáĉe ou ʰúna/o-o mínă soáoră-mea//myí̯e nú-m pláĉe/oî să fáĉe oóoa prea táre răɯ//şî mai̯ dă múlte ʰorî i̯éɯ o fao/oă las oă i̯a i̯e şí bătrínă/ş-o frămín oɯ-amîndóʰo mí̯ńili//ş-o frămínt aşá/o frămínt oît orez i̯éɯ oă poĉî s-o duo/oɯ-amîndóɯ mí̯ńili//pă úrmă mă frec pă mí̯nî/...şî-m myijlóou i̯ei̯/[k] únilī [r] únilī ĉe ríoí̯e du pă mí̯nî nú o mai̯ ntrebui̯inţeáză cóoá áea/...o dai̯ la ó párte/i̯eɯ n-ám făoút-o oă dacă mă spăl pă mí̯nî/treábă lúcru//[...]

ō laz la dospʰí sâ să dospeásoă/nú o las jumád dă ʰóră/oă dacî i̯e drójdi̯a preáspătă...am termenád dă frămîntát/pui̯ şí ţástu//noi̯ faĉem ou ţástu/nú fáĉim în copt [k] aɯ şí coptór/da nú-ɱ víne s fac în coptóri/oâ fag múltă pí̯ńe ş să ʰusúcă...şî i̯e şi mai̯ greásâ/da ou ţástū să fáĉe...fac o pí̯ne sai̯ dóʰo/oît crez i̯eɯ să fac//nu las o jumá dă ʰóră/ş pui̯ ţástu ş faº fóou sup ţăst/oît crez i̯eɯ/ş p-úrmâ d-aĉílea i̯ai̯ oócă/tai̯ oóoă oú cuţítu/pui̯ pă távă că an távă/tă̯átă rotúndă/oa ţástu/ş pui̯ cóca pă távă/ʰo-ntîz frumʰós/ş-o spoi̯és cu róşi̯ aoúma vára/oă s fáĉe rúmen-aşá pă dasúpra//ş-o baj sup ţăst/ ş-ō ţîɯ la oopt tót cît orez i̯o ʰo ʰóră...pesti̯-o ʰóră/ouɱ fao fóou dă répede/ş-o ooc//

[Aceeaşi]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

768. M O Z Ă C E N I I - V A L E

(com. Bîrla, jud.Argeș)

Culegere : 1969; MC, GG, BM; transcriere: RP

[Întîmplare]

ou oărúța s-a-ntîmplát la o fátă//la o fátă...s-a-ntîmplát... a murí și băgátu-ála//erá ou atelájų//el s-a da joz/nu știu ce a făoú/și fáta a mînă bușoi//și mîiim bușoi/aoú fo...treį an įe/nu e dă mul/mîiin boi dăvále/să nu se dea dăvále/a luát-o boi...fúgà/și coșărí a legátă ou porúmb/ș ea ereá-m márgîne//ș ș-a rupt î...ă... lánțu d la coșărí e//ș-a căzú coșărí a jos cu ia/cu fátă cu tot/ ș-a călcát-o p-a is pă inimă//ș-a murí sără/ê rea fáta micșuără/dă fo ciște an i erea//a lu ilii-a lu dóru//d-aiij d la noi dî sat//

iuón se dumítru [7o de ani]

pă nóuo sùte șápte s-a făoú revoáltă

pă nóuo sùte șápte s-a făcú revoáltă//acástă revuáltă/a luát-o dă la urluén[1] /că noi țineán comúna noastră dă la urluién pînă la bălác[2] /îi ziôá plása teoúc calindéru/județu teleuormàn//atúnc așá erea de !//acúma nu le mai știu io ouț le zíce/da atúnj le știu// ș...s-a făcú revoáltă//a intrád la prăvăliiáș în círcumă/á răsturnád butoáiili cu țuica/iei s-a ascús//prăvăliiáși//s-a pus oă să dea fog la kabúr/pă la pop pîn cúrte/că ei aveáu pămînt/aveáu oíte-o sută dă pogúane dă pămînt//ai să meargă la tecúj[3] dăvále-aiîc ! // acólo la carindéru erea moșiér i ăl//oî să dea fog la carindéru/ hópa c-a sosît armata dîm bucurést//s-a pus cu trágerea p-ai noș-

1 Sat al comunei Bîrla.
2 Comuna Balaoi, jud.Teleorman.
3 Teouoi, comună în județul Teleorman.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

trɨ/şî-ɨ dă̆ şanţ/oa pă ûpᵘérô//ş s-a retrás//a adúz moldovénᵘ atúnc/armáta dîm moldóva//oa să vázà.../cîne-a ᵘintrát în oîrcûmă la cutáre/şi...únde ɨe bănétu ? oă ăla sărácu n-á maɨ ştiᵘú să ma ɨa banᵘ/a da dósu ş-a fugît//să soápe vɨáţe//báni ɨ-a găsît fráncî ştiɨ ăɨa şî ɨ-a luat//

ş-au venîᵈ duámnă !/dac-a lua báni dîn teJgá d-acólo şî dumnea-vuástr-as foz dosíte ou sᵘóţu/şî cu copíᵘi/...s-a potolít î revgálte //ma am pus ş-aŋ cumpărâᵈ la propiᵉetăţᵘ//lócu dă casă cu cása/... ɨeu femée sărácă/dă úne făcúɨ ɨo bànî ăɨa să cúmpăr oása ? cu dóuo pogúane dă pămîn ş ou pătúl/ş ou magazíᵉă/dă ţ-an dad dúmitále banɨ-ăɨa ?//s-a êrcêtá dă sus//"de úne-aɨ avú móşule báni ? c-áɨ făoú o-aɨ dres"//oîrcûmáru/a maɨ fos şî el dosît ş-a maɨ ounoscúd dîn ɨăɨ//ş-a puz mîna pă únu//şi ɨ-a spus pă toţ//şî ɨ-a băgá la puşoărie//báni nú ɨ-ª maɨ dat/că el cumpăráse pomóstu//n-a ma avú dă únde//

ɨáŋgu ᵘelisabéta
şáptăzăşîpàtru [de ani]

cînipa

făcâm ᵘogór dă tuámna/şî-l maɨ făcâm primăvàra/ş-o sămănám pă ɨa/şî ᵘişá oînipa dă va [k] ɨóse tuátă cînipa//da a dă vără s-alége/ maɨ mărunţîo-aşá/ş-a dă tuámnă maɨ înáltă//şî culégem p-a dă vără/o fâcem mănúk aşá/ş-o legám/ş-o băgám la lao//şî ɨa vᵘíne ş să topéş-te//şî uo meliţám//ᵘo dărăôîm/ş-o tuárôem//d-aôîlea ō fácem pă rîş-kitór/uo dăpănám/fácem jurubɨíţe/ş-o băgám la oᵘopt//în cenúşă//ş-o cuácem/o urzîm/şî în timpu răzbóɨúluɨ/să făôá cămáş//oă de ! răz-bóᵘu-a mers fo treɨ pátru anᵘ//nú maɨ ᵘerdá dă putînţă/că nu maɨ ᵘer-dᵉá oîrcûmᵘ/nu ma ɨerdá nimío/şi ou oînipa avdám párte//

d-aôî oulegᵉám p-á dă tuámnă//a dă tuámnă áre sămînţă//uo bătuán şî p-áua dă tuámnă/ş-o făôám ɨar mănúkurᵘ/ş-o băgám î lac/şi şădeá uob zîle//ş-àɨlántă şáse//şî uo meliţám/o torôᵉám [k] uō meliţám/o dărăôém/tuátă ɨárna torôán la ua//

[Aceeaşi]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

clácă

úɨtə...ɨeɣ mă duc şî zîg lā şápte ʰop cáse//"fă ! ʷʸiɨ ou fʰíɨᵉta dăsáră"/ɨeɨ acòló/"vɨi cu fʰɨé-ta dăsără/c-am clácă//fátă ! daoă ʷʸiɨ bʸíne/dacă nu nú/să nú mai faᵍ gogᵘóşᵗ"//cáre avɣá ʷʸin/...pu-
5 nɣá dimîgána cu vin/şî venɣá cîte zéce tréɨzăj dă iɲşᵗ//ma venɣá ş-únu cu flúɨeru//şî cîntá/şî jucá/şî bɣa/şî torôᵍá/cîte dóo ocá dă cînipă//şî trăɨắ// [...]

[Dar cînd vă adunaţi fiecare cu lucrul ei cum ziceaţi ?]

la clic//la clic//

10 [Dar furcărie nu-i ziceaţi ?]

nū-ɨ zîcám furcăríᵉă//númaɨ cîn ne ducám cu fúrcîlə//

"aɨ bya ! la furcăríᵉe la cutáre/dăsără/-ŋ casă//āɨ zăɣ !"//

"fă ! păɨ ɨo n-áj mérge la furcărîe/ɨeɣ aş cɣásə"//

"păɨ şî ɨó coz/da luʰăm lámba lîŋgă noɨ//ş-álɣa maɨ tɣárîe-ŋcó-
15 lo"//

[Aceeaşi]

călugări

călugárì/cu pantaloɲᵗ albᵗ dă şaɨ/şî cu fústă álbă/cusută/şî oū ûpág dă cămáşă/să-nîngá oū béte/şî lăsá bétə ĩ form-aşá/luɲĝ// aşá/aşá/aşá ' //şî ɣopʰínô...tăbăôíte/oa-naᵘínte de ! nu ştiz dúm-nɣavɣástă//şî ou pínten//oîn da-m pínteɲ/suná pínteɨ-ágɣa la căl-cíɨ//"ălăɨşá !"/şî cu fésurᵗ îɲ cap ca túrôɨ//avɣá fésur//"ălaɨşá !/ ɲălăɨşá !"//frumᵘséţe erᵍá/frùmuséţe erᵍá lā...şî la rusáli//

[Şi cum ziceţi că s-a întîmplat ?]

25 ála dîɲ călúş/a munĉí joɨ după rusáliɨ//s-a dus ş-a cără nişte nisîb la cásă/ş-a maɨ cărat pă [k] a răriţá dóᵘo pogɣáne dă porúmb/ şî nu ɨ-a foz nimíc//la dóo săptămîn/a bolnăvʸit ɨél//dîm bɣal-ágɣa el s-a sculát/

"máɨcă !/táɨcă ! ălăɨşá ! fútu-vă" să mă ertás/"fútu-vă-ŋ cur"[2] 30 //la părînţᵗ//"ălăɨşá !"//

---

1 Gest cu mîna, arătînd cum se încrucişează betele la costumul călugarilor.

2 Subiectul vorbeşte în şoaptă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ăoleō !//mă-sa a rămas trăznită//

"ce-ai tu stane ?/Ce-ai tu stăne ?"//

"ălăiṣă !"//iel o ţînea-ntr-una//ă puz mîna p-o prăjînă/a-nCepu să dea iei: "ălăiṣa ! fiir-ar şî dă-v-aş !"//s-a repezî la mă-sa ş-a luuat-o dă mînă/

"joC ?"//

mă-sa dă fricâ s-a pus a [k] mătănăiá ou iel aoolo//"ălăiṣă !/ ălăiṣă !"//

să dûCe la popa/ála bătrînu une e oolectivu/şi l-a-ntrebât/

"părinte úte/băeátu-ăla al meu aşa aşa/a răriţá dóo pogáne/a adús î niste nisîb la cásă/..."

"iliinoó !/băiátu tău é luad dîn călúş//Ce-as oăutat s-adúCeţ î î rusáliia cutáre lúoru ?//te duj la mútu la bădeşti /şi să î taie áltu [k] áltă prăjînă/şî să-mpodobeásoa călúşu ou călușări lúi !"//

s-a dus tá-su/aşá a făoút//a tăeát um miel/ş-a ţînú oăluşări dă dîmneáţa pînă sara//îl jucá pă iél/şî-l săreá oaluşări//şi s-a strîns lúmea acoló/dă juoá toátă lúmea/şî-l...săreá băieţî pistę iél//ş-a mai venit/da nu mai drăcuiá/nu mai îjura/da rămăsáse năuúo//uo luea-ntr-o párte//

dácă zîCáz "băi stáne !/ai mă ! oă úite cutáre lúcru"//

"nu nú/că ie oa míne/oa voi nu e"//

[Şi aşa a rămas ?]

aşá a rămas săráou/ş-a muri mortăCînă/oă nevásta l-a lâsát//l-a lăsád dă bún nevásta/dă bún//că iā...ma aveá uo sóră//ş-a murid dă plămîni//şi ea dac-a muri sóru-sa dă plămîn/şi-a muri şî oopii cîte pátru-ai s-uori élea mioa/tá-so a kemát-o pă ea//acú...mă-sa lu stan ăla nu l-a lăsá s să dúoă dupá ea/că de ! iél rămăsáse dîn călúşu-ăla năuuCît aşá//

[Aceeaşi]

porúmbu

porúmbu să lua dă prima dátă/primăvàra/cîn apăreá primăvàra/ne pregătéam loam porúmb/îl aleGám ôe eră mai frumóş/kar şi dă toám-

1 Sat al comunei Bîrla.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

na-i puneam alesi.../îm pod dacă ierea/-i puneam dăsupra acolea úne e soba/să fiiě ma uscas/să nu degere//primăvara aleĝăm vîrfurli/si la cotor îi curătam/lăpădă jos//cu léĝa núma ĉe-i frumóz la miljóc... //cîn înĉepeam arătura/ĉepeán cu plúgu//si să puneá cu par cun să spúne/par dē pom [k] dă lemn//si puneam pă brazdă cu páru/la um pas// la um paz/la um pas...puneam/si...pîntre porúm puneă fasóle/áltu după noi//puneá fasóle//

şî prima dată-nĉepeá cu grápa//cîn...merĝáu ei dă să făĉáu dă... înĉepeá să iése/s-apáre/ne ducâm îi cîrpiám úne nú erea lípsă/sco- teán după grápă/si pureám buábe...une erea lípsă//p-órmă-nĉepeám.../ dupî ĉe-i prăşám/dădeám cu geánga aşá zis/cum le dă acú cu prăşîtoárea cu tractóru/...cu bói//puneám î imediát î prăşîtoárea cu bói/ dă si merĝá cu sápa pă úrmă imediát//cu práşa//le dădeám o práşă/... şî d-aĉílea rárita//merĝá...aproápe dă séĉeră băgám rárita cu dóo cormén//dóo cormén în dóo părt/şi merĝá porúmbu//fuárte bine să lucrá atúnĉ//

încă acúma ie mai bíne péntru că-i dăsfundád dă tractoáre/dar încă atúnĉ ierá.../bói merĝá ma uşór/álti cu dóo vaĉ/álti cū junĉ/álti...să căzneá//ereá ma amărál-adícă/fiecáre cū să...puteá dăscurcá//

tcámna merĝám la...ĉepeá pă la ĉinşpe septémbre/cum ar îi acúma/ nú dădeá drúmu la culés ca agúmă/atúnĉe nu dădeá vóie pînă cîn să da[k] făĉá drúmuri întíi prima dátă//dădeá vóie şi plecám dă făĉám drúmur// ca cîn ne dúĉám la culés/si băgám cárli pă drum//stis ca să nu mai î ...întîrzîie ómu/să mai taie coĉén/să facă drum/dor să duĉá băgá cáru şî înĉepeá să culeágă puneá-n car//coĉení tăiéz drúmurli făcúte/ ...si d-aĉí înĉepeă să-l cărăm acásă//cu cărúţîle/-i făĉám grămádă/ ...şî puneám şír-acólo/îş făĉá ómu porúmb/ş-apucă să-i curătăm// nu-i curătám ca acúma din covráe/i-aduĉám acás/curătám în foi//cule- geám ziua/noáptea né dîĉám la coĉén//tăiám la coĉén noáptea//şi-i- şán cu toate likidate//într-o săptămînă ereá gáta/şi culésu şî.../ depínde dúpă cum aveá pămînt/ómu/altu-aveá mai mult/áltū mai puţin//

búşcu de pe liión
etáte dă pátruşĉinj dă an

grîu

[Și grîul ?]

Și grîu-u.../ĉepeá de tŗámna//dam la trior/după ĉe-l dam la triuór/îl împietrám//cu var sau cu piátră vînătă zis//îl împietrám/ băgám î saj dă seára/și dimineáță ne sculám dămúl pă la hóra...trei/ pátru/depindeá după cum eră terénu/locurle//dăparte/aproápe...// și-nĉepeă sĕmănatu//prima dátă stropeá-naiinte/era tot așá...porumbiștę//și băgam pră...[k] tót așá plástu plúgúlui cu cormána luat... //p-órmă ear înĉepeă să stropim/dă dóo uor îl stropeám//de múlte or álții sămănă núma-n órmă [k] stropeá-n úrmă...//

după ĉe-l stropeá așá/băgá grápa și-l ngropám/...și-l lăsáp/ș primăvara mai merĝă la privit//merĝá/să făĉá ș-atunĉ/grîu//foárte bun//

p-órmă merĝă la seĉerij/după ĉe...pregătęám la séĉeră/dă sîm-piétru/-n to timpu la sîm-piétru/la dóojnòo iúniie...înĉepeán séĉera// dă múlte or și mai tîrziu și mai...dă cam atúnĉ eră...sezónu séĉeri// înĉepeă séĉera/î vo dóo săptămín/trei/akitán cu séĉera//merĝán la séĉerę [k] cu séĉera/-l seĉerán cu mîna//da acu númai cu mașînării-acúma//

[Același]

kar am fugi cu ga

a fos kar táică-meu acólo a vorbi cu familia/cu dînși/și.../pî la úrmă n-am avút kar legătúr așá búnĕ//mai tîrziu/înĉoácĕ/după ĉe hoinărisem io dă mai...în cam trecúse timpu/mi să urise zic/"ai ! să mă căsătoresc"//an loat [k] am asistá pă la féte cáre sînt...mai retráse/mai...cum mi s-a părú mine//și ĉe mi s-a părú mine/zîg "ia să vorbés cu fàt-ásta"//i-an zîs/n-á refuzát//i-a plăcút și iei dă míne [!]/și io dă ga...//

și-ntr-o búnă zi.../a fos táică-so [k] a aprobát/ĉe că "ar fi să veniș cu tóți"/nu știu ĉe și.../într-o sără pâ la o sór-a ei nu știu ĉe/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"păi ! nu n-ar fi bine să plecăm noi amândoi ?"//

"păi că tătigu/păi că m..." una/alta//

"ai mă !/n-are să zică nimica//ție ți-ă rușine/mie mi-e rușine cu ei în cas/iá ai s-o-ntîndem noi în seară-asta amîndoi !"[!]//

5 ș-am întins-o amîndoi/și-am plecat//n-a fo nimic/n-á fos supărare că știá și părinți ei/și-ai mei ș...//am plecat ș...m-am înțeleg bine pînă-m prezent ș...//

[Același]

casa

10 [Cum se face o casă la dumneavoastră?]

o casă ? din î bîrne din astea de lemn așá//aduná temelia atunc/făcá noastre/prima dată/pătal [k] plătam dulgeri/lua din pădure/ cepea să coplească ș...fro...trei/patru/zile...numa din coplit așá o rîdicá...//și luam/atunc era mai gre/eu am pus cocen pă ea/ 15 prima dată/că n-am avu ce să pun/erá situația mai grea atunca în... pîn cinzășunu m-am căsătorit/în cinzeșidoi/da ! în cinzăstrei am învelit-o/an da cocéni jos du pă ea ș-io ș-an cumpărat adică din dreptu dă pămînt al nevésti/și-al meu am avut trei hectare/șase pogoane// m-an dus/am duz grîu la gară/am vîndu vro șaizăj dă duble de grîu/ 20 ș-am putu să iau și io doi métri cub dă blană//doi métri/pă urmă am plăti tîmpláru vro noo sute dă lei/mi-a făcut și mie...doo camere-a-colo/...și an da cocéni jos/pă la mai/î luna mai pă...cinzășîtrei/ am dăzveli casa//ș m-a apucat o ploae dă curgă ápa pă părete [!]/ de érgă jále//plîngă nevásta/să bolnăvise/...fetili p-acol era mic- 25 șoare/una încă atunca...erá născută//de-un an/ș-ailantă erá de doi// ce mai să veleș !/pune rogojín/pune cartón/ce să mai pui c-a venit odată...ca p-acu că pă timpu-ásta/pâ la ora...zece ușpe ziua/s-a [k] a venit un nor de ploae//a rămas așá/părești jîroae/a reparát în urmă pîn la urmă ș.../s-a oprí ploaea că era dă vară//pîm mai//a 30 reparát/ș-am pus șiță ș...cu și [k] șindrilă cum să spune/d-astea de brad//n-am avu posibilitate că dacă m-am mutad din casă/taica-mio tot așá/maica-mea tod bolnáv-a fost/cît a fost//s-a prăpădit/tai-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

că-mi-u trăiește și-acum//

[restant]

preparareа porcului

porcu-l luom dă mic/și îi dăm să mănînce/mălaiu/buriian/dovleac/
mă rog/cu astea-l creștem pă porc//dacă să face mare/îl...la cră-
ciuni-atunca îi dăm boabe mai multe/ca să-ngrașe și ieł mai bine/dă
crăciuni//și-l tăiem/cu doo trei zile pînă-n crăciun/îl punem...ale-
gem grăsimea/grăsime/ce e mai iar alegem d-o parte/mușchi/din pi-
cuare facem...piftii cum e obiceiu nostru/piftii/le spălăm bine/și
le fierbem/și le punem/răcitur//le punem în castroane și punem us-
turoi//piste ele//și din căpățînă facem tobă//o fierbem bine/și-o
punem în burtă/în...burta porculuи/și-o punem iar la fier/punem cu
...carnea du pă căpățînă/cu...boșogi-i dăm pîn mașîna dă toca carne
/...e...rînuchi/șorici mai punem.../și le [k] după ce le-am dat î
fiert/le-am pus la...teasc/am pus ceva greutate pă ele și...//șun-
ca iară o punem și o fierbem/uo ținem doo trei zile la sàramură/
tup-aea o fierbem/sau o punem la usturoi/...

[Care e șunca ?]

alegem grăsime dî aea mai i...supțire/mai du pă burtă/mai cu
carne//și face șuncă//

din mațe iar mai facen cartaboș//tocăm fiicați/măi tocăm iar din
carne din a [ɛ] din...mai zlab-așă/și...facen cartaboș//mai băgăm
și cîte-um pig dă grăsime/pin ieł/mai facen și cîrnați/tocăm carne
cu mașîna dă toca carne/și cu usturoi//și facen cîrnați//șa...as-
ta e toată prepararea porcului//

albu costandina
pătruzăși-opt [de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ce ai făcut tu ieri toată ziua ?]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ier[i]/...dă dimineață am foz la tîrc cu purcei/am venit acasă/am ișit la șosea/m-an dus s-ă joc mingea//dup-aceea am foz la [k] am ieșit la poartă/am venit acas și m-an duz la film// [...]

[Și azi ?]

astăz...//mă soulai/mă spălai/mîncai/...mă dusăi pî la țăța/... mă dusăi înainte mamei...să vedem dacă vine cu oaie[ț]ili și rămășăi pî la...î yo cumnată d-a ei/și mă jucai cu băiatu ei/dup-aceea veni și săzui colea/în capu ulîții și taman trecu tovarșa profesoară și.../mă kemă//

păunne stan

doisprezece [ani]

769. M O V I L E N I [ALR I, 890]

(jud.Olt)

Culegere: 1967; GG, PL, MM; transcriere: PL

tîmpeni a fost iel/nu movileni

satu nostru/auzam dîm bătrîni/că de-aia-i zice/tîmpeni a fost iel/nu movileni cum ie az//și zîce c-atunca vinea/nu ierea trenuri/ și venea și treoa la măgurele[1] aiica/yamen cu căruțe cu...grîu cu porumb/dă să duca să vînză la măgurele/c-acolo-l punea la șlepuri// și aiica la noi venea la timp/știi/aiică zîoa c-a ajunz la timp aia cîn venea cu căruțele și dăjuga aiic//în [k] dar nu ierea satu atunc aiio/satu nu ie dă mult/vek/nu sîn moșteni/ie sad nou//și dă aia i-a zîs tîmpeni//

[Cam de cînd e satul ?]

asta nu po să știu/nu po să știu/păi de ! dacă și părinți mei s-a născut tot aiic î iel...

[Cînd i-a schimbat numele ?]

1 Turnu-Măgurele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

i-a şkimbă numelę-acúş/iestę ũ an de cîn i-a şkimbă numele-m movilén[1]//da a mai fost şkimbát încă o dátă/ş-a mai státut ca frũ an şkimbát/i ge dúca/şi a venit iár înapói to la tîmpen[1] i-a zîs/ş-acuş îi zîce movilén[1]//

marín ge pópa
şáptezăşîtrèi pă ácte/dar î realitáte şáptesĉìnc
[de ani] am

cînd ieręám ĉobán

cînd ieręám ĉobán îmblám cu óiili nuáptęa/şi auuzám dă...[k] p-ăi bătrîn[1] zîce "că cînd o vini haitig dă lup[1]" zîce "să te ferej[1]" zîce "că rúpe uóiili"/şi ieu ieręám mai mic şî ieręám c-ũ áltu mai bătrîn/ş-avęám coraj î ăla/ieu nimic/ieu mă uitám cu óki la ăla nuáptęa da/zîc "să nu mă ia lúpu pă mine"/aşá mă gîndęám ieu [!] //da cîn[1] avęám bun[1] atúnĉa/c-atúnĉa avęá ĉobáni cîte şápte ob zéce cîn[1] c[1] ieré [k] s-amestecá cîte doi//ş[1] cînd auuz acílęa/am pornit uóiili nuáptęa/de la tîrlă să páscă/mergînd aşa pîn márgînea pădúri/pă miriştę ieręám/nu ieręám îm pădúre/io ieręám p-o márgine/şî iel naintęa uóiilor//l-auuzi:

"bă"/zîce/"ă ! [fu]tu-i pásca mă-si" [1] /cam aşá vorbęá iel "c-auuz[1] lúpi úrlă"/

io cînd am auuzít mi s-a săltát căcúla de păr î sus/páică sîmţáŋ că nu mai am căcúlă-ŋ cap [!] dă fricá//dor n-am încetád vórba şi gáta/m-am pomenit uitę-aşá cu uóiili/ʰaramúĉe/ʰaramúĉe/fugîn pî iele// dar ieu ĉ-am zîs atúnĉa ?/"mă"/zîc/"dacă n-ar rúpe fruŋ clăţău/dac-ar luuá o uáie n-ar fi nimica/da să nu rúpă uŋ clăţău să-l báge-m pădúre să omęare zéce douăzej dă uoi//acúsa iel lúpu cum o fʰi fu[o]st/a luuát o uáie/a luuát-o dă bărbă d-aiícа de sub gît/dă línă/şî mergá cu ia aşá ş[1] cu cuáda o mînă//da ieu nu vedęáŋ că-i lúpu cu cáia şi cu cuáda că nu mă ducám/să fi ştiuut/...[!] şî cîini dup iel/ieu îŋ ooráju cînilor m-am...luuad dupá cîn[1] zîc/"ie cu uoi mai múlte"/ zîc/"acílęa"//cîŋ să trecă şoseáua la brázdă finá/cîŋ să trecă soseáua dăcît am auuzít o căţeáuă/ʰmî !/cîn am auuzít căţeáua şî văz

1 Subiectul şopteşte aceste vorbe.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cu ɥáia-ndărăt/ 'aoleu !" zîc "lúpu-a fost"[ɪ]//ĉé frică am păţíd d-aĉílea cîn veneă la ɥoi şî ɨ-an spus ăluia bătrînu//

ĉe "păi cum mă tu/ai [k] cum ai văzút tu de te-ai dus după ɨei ?"

zîc "m-am dus/că nu mă duĉám ɨeu/dă ştiɨám oă ɨe lúpu"//şi-aşá a făcút//

aoú nu mai sînt/da atúnĉa ɨereá/ɨereá cîn ívăţáţ oáre...ɨ-auzáɨ dă sára/avean cîn dă dormeam la tîrlă şî dă sára înĉepeá/şi ştiɨám/n nuaptea ásta vine lúpu//dă sára nu mai tăĉá/din gúră//

[Acelaşi]

brînza ştiu cum să făĉe

brînza ştiu oum să făĉe/dar úite cum ɨéste la noi/la noi nu să faĉe stînă s să ducă ɥóiile la oîmp//vin sára acas//vin sára acasă/dar naiinte oînd ɨereám mai mio atúnĉa le-amesticá şî le mai mulgá şî ou rîndu//

atúnĉa cînd ɨereá/să bágá ĉobánu la ɥoi dă teámna/dă la sfíntu dumitre//luná o sútă dă ɥoi/să tomneá cu stăpíni şi-ɨ plăteá p-o sută dă ɥoi//prìmăvara porneá cu ɨéle la ɨárbă/după ĉe fătá ɥóiili/să vindeá miei-atúnĉa cîn să...le da la berbéĉe niegru/şî miéi să vindeá la bucureşt//veneá şi-ɨ luná dă la bucureş şi [k] cu piei cu tot//ĉîj lei miélu ɨereá atúnĉa/cu piéle cu tot ɨereá cîj lei//îl luná d-aiiô//

şi după ĉe să-psiriţá ɥóiili/să mulgá/cu rîndu/şi la ĉíne ɨereá rîndu/inkeá láptele şi-l făĉá brînză//după ĉe în [k] luná brînza o puneá la sădilă/zăru-l făĉá jíntiţă//şî dăsupra jíntiţi ɨése urdă/şi úrda áia/atúnĉa mai dămult/o luná ş-o puneá feméile într-o oálă ş-o sără/...şî úrda/şi o ţîneá păntrū ɨarnă/o puneá-n tigáie cu untúră/sau ou unt/cu kestii din ástea//

şi brînza/úni o mai vindeá careá avea mai múltă/álţi n-ó vindeá ş-o făĉá păntru casă//pîntru casă...//

[Cum se face brînza ?]

brînza oîn să múlgе ɥóiili dă láptele ɨe cald/să púne kag î ɨel ş s-amésteoă ou kágu/şi piste oîteva minúte prinde stregáţă şi-nôé-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pe-a să-nkeagă//după ce să-nkagă/îl laș pînă iese/să vadă zeru dasupra//cînd iese zeru dăsupra/c-o lingură îl mestecă bine/bine/s să mărunțască brînza și d-acîlea tot o mai laș nițăl/pa lîngă foc atunca/ș-c pui la sădilă//și la sădilă o laș poate ș-o oră/...dă să scură bine zăru/și d-acîlea o iai/ș-o tai fălii ș-o pui la putină...cu sare//

[Dar cheagul cum îl faceți ?]

kagu îl facem în apă caldă/nu caldă că să cpărește/da doar căldicic-așa să...//

iai dîn kag rub dî iel ca să nu-l fac tot odată/sau dacă vrei îl fac și tot și-l spel bine pă dăsupra cînd îl...pui într-c strakină și-l fărîmițăj bine/p-ormă-l dai pă strecurătoare și-l pui într-c sticlă//mai pui și sare/deși să pune sare î iel cînd îl [r] îl tai de la miel/și mai pui ș-atunca sare și-l pui stricurat într-o sticlă/...d-un kilogram/cît fac de mult/și pui cu măsură//

[Același]

lăsatu dă sec

cîn să lăsa seo de săptămîna brînzi/băieții nu le vinea nic să lase sec acasă//să suia-n deal îm marginea satului și-ncepea să strige dîn deal:

"aolică mare/aolică mare"!

altu răspundea/sau tot iel zica:

"ce ț-ă mare ?/ce ț-ă ?"

"a veni vremea la cutare să măritam pe fi-sa"//

"pă cin să-i dăm mare/pă cin să-i dăm ?"

"pă cutare"/spunea al băiad di sat/care știa că vorbește cu iel/sau care.../și...începea d-acîlea/după ce-i da/începea să kiuie/tot acolo iii în deal//d-acîlea mai sta c pauză și iar începea:

"aolică mare/haolică"/le luna la rînd/toate fetili care iera fețe mari-atunc//le luna la rînd și pînă nu le striga pă toate nu le lăsa//și le striga pă toate și.../d-acîlea venea sat și iei să lase sec//tîrziu asta/poate că iera și pă la douăspe//alții care... di sat/iele sta toate-afară ș-asculta să vadă pă cine i-au dat/pă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lîngă gardur să vadă pă cîne i-a dat/alta îi da/poate că alta să bucura dacă-i da p-ăl dă-i plăcă ii//da alta îi da altu care ierea ma urît şî nu-i plăcă dă loc/zîcă/"u !"[!]zîce/"fîre-ar/dă-i-ar" zîce/"că ia te uită pă cîne-m deteră miie !"[!]//şî kestii d-astea iera atunc...//

[Acelaşi]

[Nunta]

oare vrea fată/dă să ducă băiatu/să ducă yameni ăia şî-ntrebă părinţî/să vază o dă pă fată/n-o dă/sau...o dă aşa fără nuntă sau cu nuntă/dacă vrea/făcă nuntă//

îi băgă băiatu lăyutar[i]/şî fata/ca atunc să da servete/cîrpe/maică/la meser[i]//şî mesari dau cîrpă şi şervet/şi-m...da cînc lei/c-aşa iera timpurle//ei ! să ducă şi-j băgă rumînu lăyutari şi-aşeză nunta la o săptămînă/sau la do[u]o sau cînd iera ia gata//dacă iera gata/o punea şi la o săptămînă şi la do[u]o/dacă nu/la o lună/să mai/îş[i] făcă şî ia ce n-avea//şi o luă băiatu/să ducă/că iera brişt[i]/găsă trei patru brîşt[i]/ş[i] să [d]ca ş-o luă de-acolo/dă la părinţ/ş[i] cu brîştile ălea/şi să ducă cu ia şi să dăcă la biserică/şi să cununa//şî dă la biserică se dăcă la ginere cu ia acasă//ş-aşa iera atunc//

[...] pînă venea ginerli ia să ducă la fîntînă să ude/aşa/aşa//să dăcă/luă găleata cu băiatu ş[i] cu-o fată/fata mare şi băiatu cu... salba să zică/c-avea şi salbă dă mînă//băiatu cu salba ş[i] fata mare să v[y]iie să ia găleata/să [du]că la o fîntînă unde...avea dă udat/ş să uda acolo/cu lăyutari/şi venea-ndărăpt/...

[Cum uda ?]

uda/avea um busuioc şi da ute-aşa[1] /aşa/aşa/în toate părţili/dă trei [u]or[i]//şi mai muta iăr şi iar făcă/iar făcă/dă trei yor[i]//ş-aşa făcea şi să ducă o lua cu nuntă şî jucăm/juca/d-acî sara cînd iera suarele mai pă colo[2]/juca nuneasca//da cîrpe/da şărvete/da...acu nu mai ie/c-acu să dau p[h]ijlamale/auuz ş[i] io/că niz nu po să le zic/ce s-o f[h]i dînd//ăcu nu mai ie//da atunc să de borangicu/juca maică/bo-

1 Subiectul se ridică în picioare şi face gesturi ca şi cum ar stropi cu apă, cu mănunchi de busuioc, în toate direcţiile.
2 Subiectul arată spre apus.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

rangíou/oíte zeôe ôinṣpe cîrpe/ [...]

lūnʲ...să duĉá năṣî-său/tot acólo la mʲireąásă//n-o maį luną́/nu să duĉá/vez oa s să dúoă mʲireąása la năṣʲ-sᵒ//îl ʲa acás/îl luną́ acásᵉ// ṣi...tot aṣá punąá másа/kema pă...

[Unde punea masa ?]

la ĝínerę-acoló/la ĝínere//ṣî-ṣ kemá surórîlę/fráţî/pă...sóorî-sa/ să dúĉá ṣî ʲel/ṣi tot aṣá/î [ɛ] mîɲcá/pînă oîɲ veneą́/pűneą́ másа/ştiį//

ṣi-ʲ de/tod lu nunu-ʲ da/...cîrpă/prosóp ʲar/prosąápe cusúte/speţizáte/[k] îspetezáte/să băgă spetéze/cîte doųo treį spetéze/ṣi săltá dă ʲéle ṣi dă ʲᵘos ṣi dă ou suvʲélniţa/ṣî făĉá prosąápe/de-n tuáte kípurle...//

ṣî...d-aĉí pînă sára//să duĉá năṣî-săų acásă/-j luną́ bagáju oare ʲi-l dedą́ fʰínă-sa/ṣî-l duĉá...mʲireąása ṣî ou ĝínerilę-l duĉá acásă//ou lăuutarʲ cu-álęa...ṣî atît// [...]

la părínţî mʲirʰési să duĉá oum ʲereą́ joį/saų dumínica aįlántă//

[Cum îi zicea ?]

pă ôuánta/îį zîôa//pă ôuánts/că zîôa că să duc pă ôuánta s să-mpéôe ou ʲeį/să...//

bălán andriįána

păi de/ʲo să am [ɛ] sîn plecátă de ṣàpteştreį/plecátă-n ṣàpteṣpátru

[Cînepa]

sămînţa dac-avéį ũ log băligărat/te duĉáį ṣ-o daį î locų-ála/acólo î log bun băligărat//ṣ-o daį î locų-ála acoló/dacă făĉáį ᵘo treábă/da aṣá dăĝába ᵘo punᵉáį/oă nu să făĉá//

ṣî s-aleĝá á dă vără/sʲ făĉá máre/s-aleĝá á dă vără/ṣ-o culeĝám p-á dă vără//ṣ-á dă tǫámnă o culeĝę́am maį [k] la culésu porîmbʲilor/á dă tǫámnă/ṣ-á dă vără/pă la séôerę-aṣá/o culeĝám/ṣ-o băgám p-áʲa dă vără o tophám/o ţînę́am treį zîlę d-o.../c-áʲa sʲ tophá răpedę/dă vără/da áʲa dă tǫámnă o ţînę́ă ṣ-o săptămînă o ţînę́ă ṣî doᵘo dácă să ...răĉá pămîntu/să...ʲereą́ maį tǫámnă//ṣi-aṣá-ʲ făĉám//

ṣî o scotʲém/ṣ-o spălám bʲine/bʲine/bʲine/ṣi venę́am cu ʲa acásă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ş-avęám mélițĕ/ş-o melițám//o melîțám bíne/bíne/şi-o scuturám/ş-o dam la dărác/o dărâcám/ş-o făcâr caịerę/ş-o torcâm/dă ce vręäi/dă sacî/pă timpurle nuástre maị punęá pîză/şervéte dă mqárte maịcă/că de ịerę́á/nu pręa să găsá atúncî/da acú maị bíne să găsăşte//că cáre sîn cî şase ųámen alịárgă şi strîng ş-acú/da atúnz biet úni ịerę́á săracî/álțî maị avęá/álțî n-avęá/ş-aşa făcęám//

[Cum puneai cînepa în război ?]

î război/torcâm dim furcă/supțîrę-aşá/ş-o dam pă răşkitór şi-o coc̆ám/dácă vręäm în cenúşă/îl băgám în căldáre şi presărám niț̆ică ápă căldă/şi presĕrám şi cenúşă/dácă nu şî-m mălaị/şi tot ĩ ápă căldă şi punịám o jurubiță/că făcâm pă răşkitór/vez avém răşkitór mare/şi punęám o jurubyiță şî punịăm mălaị/presărám/punịăm álta/presărám ịar mălaị/şi punịám pînă...ş-o țînịám dóuo treị zîle în căldárea ála acoló//şi la dóuo treị zîle/le scotịám şî le maị spălám ĩ ápă fhịártă cu săpún/le spălám byíne byíne/cu săpún//şi d-acî le dăpănăm/pă mosqáre le puném vez c-aşá le sîcem noị/le...urzám/le punęám pă ră [k] pă mosqáră şi ne dúcâm şi le urzám//şi le băgam la război/mămicâ/le punęám pă sul/că ịerę́á sul//lásă că sîn ş-ácuma/tod dîm bătrîni/că văz că nu maị vyin țîgáni cu súle/cu mosqáră/tod dîm bătrîni să găsăsc [...]//

[Aceeaşi]

mămăliga

mămăliga/puị căldárea şi încălzăşti ápa aşá/aşá...şî fac pîsát/c-aşá uo fácem/bag cu făcăleț̆u/şi fac pîsátu/şî maị fhịérbe pîsățu-ála/fhịérbe/fhịérbe pînă-i spériịe spúma/că fáce spúmă dîm mălaị //şî dácă-i kére spúma îi băgám mălaị maị mult/ca s-o-ngroşăm/şî maị o laşi şî maị fhịérbe/byíne/byíne/şi o mesticám/cu făcăleț̆u/o mestecám//ş-o púnem pă másă//

[Aceeaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

ieri ce să fac ĩ ?/am avút vyiță de cărat/am fos cu maịcă-mea

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

d-an cără la vyiță/am avu dă cîte trei ᵘor[i]/an cără cîte trei capur[i] /dă vyiță/an luuat-o dă la vyii-avem vyiia-ncolo spre bâca[1] dac-a știț/ă luat vyița d-acolo/am adus-o acasă/an lăsat-o-acolo-n grădină/am mîncat/de-ăcilea am mai măturat p-acolo/d-aci m-am apucă dă lucru//coz la un tablou/d-ălea dă băgat în rămă//

ăstăz nu mai[i] fusei nicăier[i]/numai lucrai toată zîua/mai făcui treabă dă diminiață/d-aîi lucrai//la douăspe făcui acolo ᵘo mămăligă/ș-atît//

nicula crețu [2o de ani]

77o. U L M I

(com.Milcov, jud.Olt)

Culegere: 1969; MC, GG, BM; transcriere: GG

ᵘo-ntîmplare să vă spun

kar la cumnatu-miu florea meȝedințu/o-acuma-l cunoaștez deja[2] / nu stătea acolo/omu stătea mai aîi une-i balastera/mai pă malu ᵘoltului/la părinții lui/și mă duc într-o dimineață să văd ce mai !/ieri[e]an tînăr/să zîc î dac-aveam treizăj dă an[i]//iel lucră c-un cumnat al [k] iar după nevastă/cu fratele nevesti/tăia niște blana cu ferestău//

"bună dimineața" am zîs ieu//

"bună dimineața//antoane vii dăsar-aiij la mine că m-a atăcad vulpea"//

"ce-a făcut ?"/

"mi-a lua găina//...pușcă să nu mai ieși/că am ieu aiîca"//

"lasă că nu viu io cu...viu cu pușca mea/nu cu a ta"//

și m-an duz douo sări[i] pă ᵘurdni [?] /ș-a [ɛ]nă-ă făcut cîte trei/ să facem noi cu skimbu/fiincă vă[i] interesază povestea asta/...da//ce să vorbim de/așa//cîte trei ᵘore dă fiecare/ca la armată/am făcut//

1 Numele unui sat vecin.
2 Proprietarul casei în care se efectuează înregistrarea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

am văzut-o prima dată//ș-a scăpa vulpea/nu me-a lua puşca foc//a mai păzît-o şî el/şi ălălant cumnatu lui/...vulpea/...tocmai a treia noapte...s-a-ntîmplat c-a dat peste mine//fiind îm pîndă/ea venea la găini[1]//am văzut-o că vine//şi ăl bătrîn/tata lu mehedinţu că trăgea/...a auzuzî puşca mea su mal/cîn am tras în vulpe//şi i-a spuz la...sora nevesti-mi:

ce "tată/s-a auzuzît puşca lu anton//ei"/ce "uitaţî-vă că ăla acu vine cu ea//n-a dad dăgaba ala"//

iera lumină/frumoz/zăpadă//şi-am veni cu ea dă picor atîrnată//

ce "uite-l a venit ou ea"//

şî m-am dus la...florea/la mehedinţu-n casă//iel dormea/ierea-m plăpumă//

"uite mă/te-an scăpa dă-n curcătură"/zîsăi io//bucuroşi tos s-au sculat/s-au uita la vulpe...//bătrînu tata lu florea/fusese-n vremuri vînător//vulpea moartă domle//...în cas//s-aşezară toţ...pă lîngă ia p-acolo pă scaun cum stăm noi acuma/

"ie moartă ?"/spune ăl bătrîn//

"da/moartă"/zîsăi io//can supărad/mă-ncălţam aşa la um picor c-o opinoă/iera/purtam opinci în vremurle-alea//

"nu-i muartâ dom le"/...spune unkaşu//

"ie muartă tat"/-an zîs io//

"nu-i dom le !"//

mă sool şî cîn dau ou opinca-n vulpe/ţîşti !/ca-n domnu ienaru[1] / cum stă domnu ienaru-acuma a fugit vulpea//s-a pus toţ pă rîs şî vulpea sta-ntre noi [!] //iera-mpuşoat-aiîc aşa/picoru ăsta[2] făcud [k] zobit şî cuada/...iera sănătuas-aiîc/şi iera amuţită că-i ditesem ieu ou patu pusti la cap/cînd...căuuta să fugă//ş mi-a dat un sag nou/florea/mehedinţu/şî...am aduz vulpea-n viaţ-acăs [!!] //

stancu savu anton
şaptezăj dă ani

---

1 Arată spre învăţătorul care asistă la înregistrare.
2 Gest cu mîna la piciorul stîng.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cum m-am făcut vînător

Io socoteam/în vremea mea/cînd ieream ieu tînăr să gospodăresc treburle mele/că a fi vînător ș-a fi pescar/înseamnă că aș fi un om haihui [!] //însă vremea m-a dus d-așa natură să vă povestesc/să fiu și vînător și pescar//cum m-am făcut vînător ?//în felu-ăsta/... fără să vreau//la războiu din nouu sute șaisprezece mi-a plecat doi unchi și tata//...tata meu n-a foz vînător//a fost plugar bun//gospodar bun//ăștelant/frați/le-a plăcut mai mult pescuitu/vînătoarea/cam ăștea/care nu prea ieream...așa//cînd au venit ieși amîndoi/ieream mai mișt ca tat-al meu/m-ā găsi pă mine năcăjit cum vă spusăi/cu greutățîli familiiar//unu dîn ieși/...spune:

"să luom pă antoni^e cu noi/să-l facem vînător/oă să prăpădește băeatu"//

și-l întreabă fratele mai mic:

"cum ?"//

"nu-l vezi/cu greutățîle lui și cum plînge el dă tas-so ?"//am avut tată bun//"să-l luom cu noi/să uite năcazurli"//

m-a luat cu ieși//me-au dat o puște-m mînă și m-a luat cu ^eși//me-a spuz miie unku-mio ăla:

"și io am foz năcăjît ca tine/me-a muri copiii/ș dac-am mai lua pușoa-m mînă ș cu oameni...am mai uitat ș io năcazurli//ăla una/ăla o povește/ăla că am șkopat iepurle/ăla că să vez că făcu așa/... mai uitam năcazurle//așa ai să raș și tu"/ĩ spune mie// [...] și m-a luat oameni cu ^eși//ca pînă la urmă să fiu io...mai vînător ca ieși //ce să fac//oe să ?//to^t tot ai pleca la treabă/fă-^o dac-o rac/ nu-i așa ?//ș^i...am făcu^t treabă//foz multumiz ș ieși dă mine/io am ma uita năcazurle...//

[Același]

ieu am pățît multe multe multe

ie um pomelni^s mare la mine !//să moară care-z minte//ieu am pă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţî multe multe multe//şi fata..a fost împuşcat-aiîc-aşa ʰobraz//
a-mpuşcat-o băiatu mieu//s-a jucat/c-o puşcă/că io nu ştiam puşca/
că io n-am avut puşcă//da am crescu nişte nepoţ ai mei//şi nepo-
tu-ăla al mieu/...iu m-a s să iau leafa după bărbată-mio/că bărba-
tî-mio a muri pă frunt//şi m-a z la brebenc să iau leafa/şi nu m-an
duz la brebinc/m-a uz la o femeie să mă duc s io cu ia//iera zăpada
aşa[2] mare//iel a zîz băiatu/

"mămică !/ia-o dra" [k] zîce "merg s io mămică cu tălică"//

"bă mă maică" zîg "nu mai mergi cu mine"/da miie mi să făcă
ştii/părări-aşa//ieream în casă cu ieii//ieii să jucă ca copii//o pă-
sărică zvîr zvîr/zvîr zvîr/zvîr zvîr//ieii n-o vedea da o vedeam//
şi ieii să jucau şi

"daţî-vă dracu/nu mai vă jucaţ fir-aţ ai dracu să fiţ !"//

"dă ce bia mămică/ce-ai cu noi ?"//

mi să făousă mii-aşa//şi cîn am plecat/tot aşa...

"ai mămică mer s io cu tălică"/

"nu mergi mă/mînca-te-ar mama"//hăf !//şi-am plecat/şi cîn am
auus şi io mă [k] dă la muierea aia/

zîce "băiatu a-mpuşcă fata //

cîn vyiu acas-aşa a fost//fata-mpuşcată//am intrat acolo-n casă/
aiîc aşa ii s-a luat asta aşa[3] /ou aliîcur [k] nu cu aliîcur/cu ăş-
tea/cu prav dă puşcă şî cu sare/şi cu grîu/...cu dopurle-astea[4] //
şi s-a-mpuşca[k] a-mpuşcă fată..//iel d-aîi a fugit tomna la milcov
în dial//ieu cîn am veni şi cu fată să moară/şi cu băiatu nu mai ie-
rea//îe să mai fac ?//"aoleo !"/fata/

"mămică/taj dîn gură mămică/nu mai plînge"/şi-j lua ălea dă
grîu şi le lepăda/d-aiîc aşa[5] //am păţî multe mă mamă//

gorgiţa linţoiu
ʰobzăşiunu [de ani]

---

1 Comună situată la cca 4 km depărtare de Milcov.
2 Gest arătînd grosimea zăpezii: cca 1 m.
3 Arată cu mîna la obrazul stîng.
4 Subiectul oftează profund.
5 Gest indicînd spre obrazul stîng.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

porcu

d-acu[1] -l luom ou- ŋgrăşatu//şi ĩ zîua dă ajun îl tăiem//să ştiie //dă o [k] în zîua dă ajunu orăcunului//şî îl ta^ie/ş-alegẽ slănina slănină/o pune-ŋ coşaie/ş d-aô-alegem...uasele şi oarnea să-i dea sare/pă slănin^i aşa/şî la trei zîle-l rîdicăm în ueire/ şi topî slănina/topim...[k] facem oîrnaţî/facem carnea aşa o...coaste^le le bâgăţ la saramură/la ^usturoi/le-atîrnă/le-afumăm bine/muşchi/ coastele/şi le punim...afumate...//şî daoă s-afumă nu să mai strîoă să...//măninô pînă la pajd/după paj^d du pă ele//ieu dă la ũn...timp dă vreme/nu i-a plăcut soţului^i m^ou să le ma ^usuo//a zîs o^ă el nu ma are măsăle bune să...că ştii/carnea dacă să ^usuoă/nu prea ma are gust//ieu imediiad după ôe fac cîrnaţî/le iau şi le spăl/le pui în tăv/şi le ba^g la cuptor^i//şi le prăjăj bine-n tăv^i/le scoţ/le pui la borcane şi pui ^untură oâldă peste ele/ş le măniŋg vara...la fel oum ...tai porou/aşa ie dă proaspete ş^i dă...//că la trei zîle/-atunô/ imedi^iat le tupeso//dăoît ia sare ş^i...proaspătă//

[Şi maţele ?]

şi maţele le spălăm bine/bine/le curăţăm/şi le umplem//ăle dă cîrnaz le umpleŋ ou oarne...slabă ş ou usturoi/ş-ăle grase/mîncăm atunô dî iele//facem tobă/...faôem lebărbuş...d-a băşoa/îl măniŋo atunca proaspăt îi bun/şi...ou maţe ^umplute ier/ou urez/cu ôapă/ş cu... măniŋo atunô/do^o trei zîle...dî el^o//

oostandina florea mehedinţu

şaizăşinòo [de ani]

[Despre copilul înfiat]

^uitas oum l-am...l-aŋ găsit [pe copilul luat de suflet] /are ^o mătuşă-n milcov în deal/und-^iera sfatu popular înaiinte/şi...uumblîŋ oũ căruţa cu caii mereu/...ma am un frate iar care ie mai mare/ şade mai aiica la...mai la vale/şi ne-am dat în pomenăla cu unu ou altu/ş^i...mi-au găsît î femeea a^ea//dă lă sora iei//io m-an dus acolo/m-am uitá ş io cu muierea la iel/ui-a plăcut//dă copil şi l-ă şi luad/nu l-am mai lăsat//n-avea dăcî şapte copii/şî-n timpu ăla

[1] Înregistrarea se efectuează la începutul lunii septembrie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

atúnc̆a n-ávẹa dăcît o jumătate dă pogón dă [ɛ] dă păm̆ínt//únu-l áre dat pĩ sălc̆iia[1] /ș-únu l-ã lụat ț̣o/ș[i] maị áre réstu aoás//o fát-o áre pîm buoureșt[i]//

ș̣î m-an dus oum l-aṃ văzút/îmbrăoá númaị într-um maị̯ou/sîŋgur// îŋoolo n-ávẹa nimi nimi nimic pă ț̣el//casa ț̣erá...căzută/oásă...tod d-ăstẹa dă oărămidă/da nu ț̣erá bună dă nimic/c̆e maị//ș ț̣o cum l-aṃ văzú l-ã lụat//am [k] maị aṃ fost cu mũ[i]árẹa ș̣i-ŋcă cu ō...o sóră dă o [k] o cumnátă d-a femẹ́i luị//ș l-am...l-am lụat acásă/am venít oũ el acásă/...am o neppátă oárẹ-o kámă lẹána/cum o kemá pă sóru-sa// ț̣el n-ávẹa dăcît ĩ...ma avẹá dó[u]o lun[i] dă zîle/ș̣î-mplinẹá treị an[i]// da//l-ã lụad/m-an dus cụ-el la...duz noị la ouperativă/ã lụat pĩză/ tót c̆e trebũe dă...//l-am îmbrăcát/cîṇ s-a văzút îmbrăoát/paro-a văzút pă mă-sa a dẹáua[!]//ș d-atũj l-am ț̣înút aoáz/l-aṇ...dad la ș̣îcẹálă/acú-l am tẹámnă pîn ĩ...diŋcolo dă bucureșt[i] nu ș̣tiũ cum îị spúne/într-un oráș cáre lucrẹ́ază pă...pă escavatẹáre d-ăstẹa la...dă cărămiz suz la blocur[i]//

leordẹánu ț̣iliị̣e
pátruș̣àpte[de ani]

[Via]

plecám pîṃ vii/cáre ni să părẹá viị̣le maị búne/oă fâc̆á strúguri mai bun[i] dă să coc̆áụ maị [r] maị dîn timp//ș̣i nẹ-aleĝám c̆e ne plăc̆á no[u]o/venẹ́am acásă/le băgã lă mustăc̆ît//ca...ș̣i-áltoị̣ita/oă ș̣i-altụị̣ita tód la fel o fac̆ém//ș dup-áẹa-nc̆epẹ́am//cĩn înc̆epẹ́á ẹa să...s prîndă viniș̣uárel-élẹa măruntele/noị fâc̆ám grop[i]/aș̣á...patráte/oa dă frō c̆inzàj dă c̆entimétri adînc̆íme//băgám acoló viț̣a/o jucám frumós aș̣á pă ...marĝine păm̆íntu l-îndesáŋ oa să nu...stẹa...mụál[i]ẹ [k] aș̣á afînát /plecă/primăvara [k] adicẹ̆ aș̣á îṃ vară/înc̆epẹ́á să-ị dẹa...lăstár[i]/ dîn ț̣a//[i] da lăstár[i]/primăvara ț̣ar al ălụị̣lant an/o tundẹ́am dă suprafață//o retezám ca să-ș[i] fácă uṇ fel dă...dă măc̆úcă cum [i]éste aic̆ [2] //dup i dan drumu//dup-áẹa plecá un lăstár[i]//primu an...nú avẹá fruc[d]/nic̆ al doị̣ilẹa an//ș la al treị̣lẹa an/îị lăsáŋ cîte dó[u]o jụárde/treị jórde/...dă...ĩ suz aș̣á/oa să putẽ să ie legám pă ț̣ărúș[i]/o[u]m

[1] Sat, peste Olt, la cca 8 km.
[2] Subiectul arată spre microfon.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

îi spúnem noi araîc/și dup-ága...începgá să-ș...lápșde și ia strúgur[i]//

tgámna o culeîgám/uo storcîm/o băgám lā butói/ng-așăzám pă băutúră [!]//

[Același]

núnta

să cungáștę mai dîn timp/să logodésc/împețắsc/...cînd împețắște... spúne/să dúîe máicā-sa la...fátă/máma băgátului la părín [k] la părínți fétī/uo îere/și dácă vrga/"eh/atúnîa duménică venim îm pețít"// și duminică să duîg-acásă și să...pregătésc/ș fáîe...plocón/c-așá să spúne la noi/cíteva ázme dă pîine/táe...iele/îe vor iéle să fácă//și să duc acoló/trgába-i arājátă și dă băgát cu fátā/și părínți a...arāját iar íntre ei/și...mai discútă îe-i dă féti dă zéstre/c-așá să discútă/trébue să știie/și dup-ága urmgázā a dóua zî plgácă după lăutári[i]//kar luni//

îe "mîine"//arājgáză ástăz la más/"-am băut/am mîncá[t]/am petrécút tgátă zîua"/ș-a dóua zî plgácâ după lăutári[i]//ă...tineri plgácă la ácte/...și bătrîni plgácă după lăutári[i]//à ficsá pă...péstg-o lúnă/péstę dóuo luni/după cum găsáște lăutári[i]//

și núnta-nîépe dā...înîépe dă vineri sára//vineri sára...fáta [k] la fátă/înîépe//și-adúîē...féte/la...și-adúîe féte la bętgálă//fáîe betéle//î fine u obiîéi dă betéle nu prga să mai fac/dā obiîéiu tót îș strînge fétele/fáîe u joc/le dă și ia...le îinstéște și ga cu îevá acoló/vineri sára/și să duc fételg-acásă/...și sîmbătă înîépe núntā//s-a strîs tgátă lúmga/tgáte rúdele sîmbătă sára/másă/lăutári vine tot/...sîmbătă sára/și...mirgásа nú să gătéște mirgásă sîmbătă sára//da la noi este...c-o rókiie tót ca a dă mirgásă/dar la culgáre frézā//și cu co...iță pă cap/tót frézā//la noi așá este-ntgáda una //și pîn comúnil-e ga veîine mai éste/da nu tgátă lúmga//și...dumінécă dă dimingáță/...p la uopt/...să trezáște tgátă lúmga//afár dă bucătári[i]/cî ága pgáte nu mai dorm//și mirgásа/și...tot/ásta e la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mireásă//poa't să fiie toată núnta la ũ loco únele/poa să fiie álteli mireásа la ũ loc/şi...ginerle la ũ loc şî vine ginerîle şi-o ia/... mai tîrziu...//prima dată/...pleácă la ũudad mireásа//şī...ginerîle să dûce să-şî puie floárea//kar dacă ie separa't kar dacă ie-ntr-o casă//şī...după ôe púne floárea/să duôe ş-aduôe náşu//şî náşu fáôe mireásа [k] náşa lũ băáatu/pă mireásă/ou áleа...oũ coroniţa şî cu vuále//pleácă la biserică şî să ounună/...cînd vine-năpoi joácă lunáasca ş să da dárurile/...şi...dup-aáa...să mai fáôe joc pînă să-nsăreáză ş sára încépe másа//...cu străiini/ş mai vine şi tineret ...afară/da nu ma are ăşă loo pentru tineret/că lăuţări ie la másă// şî petreôe pînă despre zíuă//scoate báni şî...pleácă meseri toţ/... şî lunî ier încépe másа//ncépe dũ pă la unu áltă másă/ou alergătorn //şi iar să dă dar şi lunî//

florica mehedinţu

pàtruzăşiunu [de ani]

ũ ũom mpuşcasă o fátă

mai dămult oînd ieram ieu dă fro ôinsprezèôe anî/într-o noapte pă lă doospreôe dă nopte/am aust o gălăgie máre//şi nu mai ierоa niş mămioa/niş tătiou/niş fraţî mei/p-acîlea/oă dormeam unu-n oamera d la drum/álţî...//ă/cî m-an trezît io în gălăgiia aia/"cum dumnezo ?"/toată lumea fuga//nu spunea nimînea unde fuge//ũ ũom/ mpuşoasă o fată dă fo şaisprezeôe anî//ierea logodit cu ia/şî mama feti-i spusasă că "nu mai ţ-o dau ţîie//că...iestî preă în etate fată dă fată/estî cu zeôe anî mai mare oa ea"//

şî ierоa o fată aşá frumoasă !/dă [r] dă drag//nu dăparte/la o sũtă dă metri dăparte dă noi//asta-i o amintire care n-oi uitá-o niôodată//şi cîn ne-an dus acolo [k] am fugi şi io//am fugit aşa dăzbrăoată/oum ne-am aflat//acolo/...oî m-an dus/fata ierea culcată...întinsă/cum o-mpuşcasă/cu băinuţăle...alea care fusasă pă ia-mbrăoată c-o bluzuliţă ş o-o fustuliţă pă ea a vint iute/dăsoultă/...o fată dă spusăi io dă şaisprezeôe anî n-ávea mai mult/...şi criminálu sta acolo lîngă ea//şi...criminálu a-mpuşcat-o/l-a [k] a

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ven^{i}t a dóŋa zî ş l-a luat ī milițiia/i-a luad declarățiĭ/...şî i-a dat trei an^{i} dă-ŋkisuáre//numai atît//a venit ómu dă la-ŋkisuáre/ş^{i} să-ŋcăĭerá fétele pă iel/să să mărite cu el//fo dó^{u}o trei s-au şi supărá şi...a reuşit úna ş l-a luat//şi ĉe vițață búnă dúĉe !//

[Aceeaşi]

magón

noi avŋam tirás atúnĉa/^{s}-áŋa/...ĉel mai bun strúgure dă tirás ierá//uņ strúgure mărunt//şî îi culeĝám în tîrnē/îi spălám/...şi dup-áŋa luam boábă cu boábă şi-i culeĝám//şi-i dam ĩ $\tilde{u}$úndă/pă f^{u}oc/ îŋ găléz dîn álŋa márle/că făĉáŋ kar múl^{d} nu făĉám puțín//nú ierá ca acú marmeládă şi toate áştŋa pă drúmur^{i}/să cumpărăm să ne conviie /că nú ne convenŋá să făĉém magón dácă s-ar fi găsît péntru...//^{i}e ĝém acúma um bărcănaș îi patru lei ș ĉînzăj dă ban^{i}//da atúnș poate că ne costá mai mul^{d}/númai lémnele ĉe le ardŋám//şi culeĝám ĩ...boábele...le dam ĩ $\tilde{u}$úndă/lăsám s să răĉ^{a}áscă/ş-avŋám ĉur dîn ásta dă buliuón//şi le dam pîn ĉur//ş^{i} boábele să da dopárte şi...îl punŋám la f^{h}iert //să făĉá un múst//um muz da cu tuátă grosimŋa áŋa//şî le fierbŋám pînă scădeá/dî$\tilde{i}$ s^{i} făĉá la fel ca o marmeládă//f^{i}erbŋám múlt f^{i}erbŋám ī trei sfértur dă zî...fierbŋám//ardeá fócu-ŋ continu^{u}áre/ cam în toț ani făĉám//

[Aceeaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

ier^{i} ĩ toátă zíua/dî dimineáțâ m-aņ sculát a [k] mămíca ă a foz vórba să să dúcă la colectiv/şī io m-am [ɛ] a zîs să mă scol dă dimineáță//şi io m-am sculá/şi dácă a încépú s [k] ploŋásă um pi^{c} şi ierá păminîntu...moále//şi nú s-a mai dus//şi-a z^{i}s că să culc ier// m-aņ culcát/ş^{i} cî$\tilde{i}$ m-ă sculát aņ făcút io [r] aņ făcú pátu/şī ^{a}m mai ajutát-o pă mămíca la trébur^{i}/că a spălát/şî...dar apoi am/am foz la nuiéle/că péntru legát coĉéni//şi cînd aņ venít/pî la şantiiér/ [k] şantiiér/ī veni...l-aņ văzút pă páznic/venŋa dă la magazín/şi...nę-am puz dă fúgă/ierŋám ieu cu dóo fe [k] cū o fátă şi doi bă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ieț'//verișori mei//și...noi am fugi/[r] noi am fugi ș' pă...l-a prins pă um verișor//și ă iel/le-antrebat paznicu oă cine sîntem noi ?//și...iel a spus oă nu știie iel că...iel a fos pă urmă/ș' nu ne-a cunoscut//ș' iel a zîs că...bine//și am plecat/cînt î m-am dus/am adus o găleată de apă/cîn am venit acasă/mămica to^g mai trebuia să plece iară la colectiv că să mai...să lvasă apa du^pe iarbă/să taie ooôeni/și [ɛ] io...to^g mai ia terminasă dă spălat/și avea...ieșa ou mîncarea pă foc//și a făcu repede-a prăji niște cartof'/i-am mîncă/ și am rămas io acasă sîngură ou frați mei s cu tăticu//[...]

și dă dim^i neață oî mă sculai/îm făoui curat/și mămica făôă mîncare//și...făca pîine//și [ɛ] mai i-ajut [ɛ] mai ajutai dă dim^i neață la trebur/și cînd î mai stătui om pio/p-urm-a m^ai avu mămica treabă cu mine//și trimea [ɛ] d-acî trimeasă [ɛ] mămica vorbă s' mă du^c să-i duo pîinea/că a făcut asară pîine și a luad dăcît una/ș' una a lîsat-o acolo//

staŋou ge gorgița
unsprezèce an^i

771. B A L A C I [WLAD, 448]

(jud. Teleorman)

Culegere: 1969; GG, BM, RP; transcriere: GG

o casă

o oasă cum o faôe-o/cum s-a făcu și pîn-acuși oa/să face o măsură mareoare dă cîte oamer vrei s-o-i faô//îi fas planu...cum/cu antreu/ou sală/ou bucătării e/și-nôep' cu pari/ou stîlpi dă la...pă spătili casi/dai jur împrejur ou stîlp'//și pă urmă-nôep' să despart camer'le: aiîoa cameră dă dormit/aiîca bucătării-antreu/baie/ uor ô-a...ôe dorește uomu/ce dorea omu și ôe dorește și acuș tod la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fel//şî...dîp-aŋa-nôépe să făcă rozd dă l[i] [k] dă lémne/dă [u]ostréţe li să zîôe/[u]ostréţe//bătut pari pă do[u]o [k] p-amîndóo părţîli pári/şî-ntre...lémnilę-álŋa să bágă pămîn/s-adûce pămînt/să călcă bine/şî-nôépe sâ să bâge în ostréţilę-álŋa//[...]şî...pînă să térmĕnă//după ôe să térmenă/înôépe...ŋa [i]e-n̦vălítă/a-n̦vălít-o...pînă să nú-nôápă lipítŭ ăla/să numéşte//pînă nu-nôépe li [r] pînă nu înôépe lipítu ŋe-n̦vălítă/...ôé[e]a ôe ŋe mai greŭ//lúcru ásta am şî văzú şî ŋéŭ acú...că trebu[i]e întîŋ s-o lipŋáscă/da l-e fricá dă timb/dă plŋáŋe/[r] dă plŋáŋe/oă ploú[u]o pă pămîntŭ-ăla/şî...l dă afără//da dácă ...[u]o lipéşte/ŭ bágă pămîntu ăla-ntîŋ şi[i] pă úrmă s-o...învălŋáscă cu táblă/nu pŋáte s să maŋ láse-atúnôa s să mai boltéze f[h]ŋeru ăla// oă acú dácă...dao-o-văléşte cu táblă/vyíne s să lásă ôása dă greŭutátŋa pămîntŭ-ăluŋa cărē să bágă/şî dă múltē or[i] să...să boltŋáză fhéeru/şî-l bălăŋcăne vîntu/pînă cînd...l-o da jos ŋár/pînă oînd o ruĝini//e/după áŋa-nôépe să...aducă tîmplári la [u]úşă/la feréste/ aŋ keltuŋálă máre/[r] keltuŋálă máre//fáôe keltuŋál lę-aşáză/trébŭe s-o téŋcuŋe/dup-áŋa [u]o téŋcuŋe cu...teŋcuŋálă/cu nisip şî pămînt ŋar /ŋar cáre sun dă meseríŋe//[u]o téŋcuŋe/bágă tócurl[i] la [u]úşă/la feréstre/...într-un tim maŋ scurt să mútă şî[ĕ] ŋa crud-aşá/verdúŋe/ ne[u]uscátă/dácă n-áre tímbu s să [u]usûce//dácă áre tímbu saŭ dácă áre únde să maŋ şáză un an dă zíle/[u]o lásă nēteŋcuŋítă/nenimica/pînă să usúca că dîm pártŋa agresiiŋ/să nu [ɛ] să nu maŋ trágă//e/ş să mută ŋa acólo//

costantín şte răpán

şaptezăşînó[u]o [de ani]

la legúmę-am fost

primăvàra/...p[ă] la-nôepútu lu ŋanuárie desígur nę-apucăm dă răsádniţe...răsádniţe/pátur cálde cum să numéşte//fáôem pátur [r] pátur[i]le cálde/după pátur cálde băgăm pămînt î răsálniţe/lăsăm să-ŋcolţáscă/aşăzăm tócurli bún[i]nţăléş/după [k] cîn púnem pămîntu/ aşăzăm tócurli/...ă băgăm pămîntu şi...înôépe să-n î ŋcolţásă ŋárba dîm pămînt/după oáre gră [k]adioă dăm cu grébla/distrúĝem buruiénili din î...din páturli cálde d-aoólo/şi/marcăm...púnem u strad dă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nisip/ũ strad mraniță/marcăm terenu/și după care sămănăm pă rîndurli marcate ĩ răsadniță//să termină cũ astea/răsare/și-ŋ continuare urmează-ŋgrijitu lor/cu stropitoarea/dacă ieste ataoate dă...la noi majoritatea cîn s-atacă răsadurle-astea vine s să filivește-așa/se ...îngălbenesc și nu mai cresc//atunca trebuie prevenit mai dîn timbă lā stropit cu zamă bordeleză//ē aierisit mai des oa să...putem să evităm acastă boală/...mucegaiu pămîntului dă frig/asta este aoolo în răsade [r] ĩ răsade//și după care/...să face de repicăd la dou̯o frunze...trei frunze/și îl trăsplantăm în alte...răsadur/ou o suprafață mai groasă dă pămînt/tot pă băligar dar cu o suprava [k] o-ō înălțime mai mică dă băligar/și cu toate că ieste...s mai înclzăște și clima afară/și...începe repicatu/roșilor/ardeiului/varza/ și...altă cultură care mai avem acolo//și astea ar fi lucrărli pînă la plantat în cîmp//

d-acolo dîn răsadnițe/dîn răsadnițili astea dă repicăd le scoatem în cîmp//...scoatem în cîmp/și/în cîmp/lucrărli dă-ŋgrijire: plantatu/udatu/prășitu și...recoltatu//

tălpuș virgil
treizăș[u]opt [de ani]

țăst făcu dă pămînt

ne duoă și strîngem bāligă dă cal/...iarbă/și pămînt dîn ălă humă...și-l îmuiem dă sara/și-l călcăm/cu picioarli/dă noo[r]// așa să zîci dă noo[r]//și după ce-l călcăm ĩ dă noo[r] cu piocar[f]li/l luăm și-l făcem gugulai-așa mar[i]//facen cîte doo gugului/și[i] punem unu/facem um mușuroi dă pămînt/oa cum ie o pălării ...c-az văzu cum ie pălării[i]li ?/aș[a]//și[i] p-ormă d-acî punem un gugului d-ăla dă pămîn și-l întindem așa frumos/și[i] mai punem/ [k] d-acî după ce-l întinde facem așa găuur cu mîna...pĩ iel//și[i] după oe-i faoim găuur[i] cu mîna/mai punem ălt gugului/da mare gugului// și-l întinde și-i facem așa/ĩ mărginli ca la o pălării-ntins/și sus îi fac tot capu ăla ca la o pălării//și-i dăm o gaură...în capu-ăla oū um băț/da gros/ca să aibă...ute um băz gros oa p[i]icoru

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la scaun//ș d-aĉí băgăm o vă[ɛ]o vărĝá așá dă f[illegible]ier/șî-l púnem pă doŭ cărămiz[illegible] pă vátră//ș[illegible] coáĉem pîine-n ăla d-ó bunătáte//mai fáĉẽ ș-în aragáz da/...cîn mai [illegible]este...nu ie timp/da cîn ma avém timb răspás/faĉim în...în ţăstu-ălă//

dîncă stánca
pàtrujnóo [de ani]

am mai foz dăspărţíz doámnă

ăm mai foz dăspărţíz/doámnă/prima oáre acúma iár a dó[illegible]o uáre ne-ã luat/

[Din ce cauză ?]

l-am luat/[k] prima oáre c[illegible] m-an căsătorít io cu fii-so a stătút [k] ã stătú pátru an[illegible]/sî dúpă áia ia[soacră-mea]i-a...á făcút armáta/i-a căşuná că...[a]m avút kiriiáj d-ăştea dîm pîn toáte părţilì/cã am avú cása máre/-aĉí s-a-[p][h]iţá partídu la noi în cas[illegible]//

şi cîn érám mai tínără/că să-i dau ũ ligán/că să-i dai ũ şărvét/ că femée/nu pos să stai kar aşá să nũ te sîmţ[illegible]//bá am avút un dentíz[d] vro dóisprezeĉe an[illegible]/ș p-úrmă cîn a veni fhi-so a zîs c-am iubít ieu/că d-áea an dat ligán/sau că mi-a adús ĉoráp sau batíst-a zîs c-am iubít ieu/c-am foz mai tínăr[illegible]//ș dup-áiã...mi-a dad drúmu//ieu am avúd [k] n-am avút tátă/fátă fără tátă/sărmánă ș[illegible]...mi-au dad drúmu//și a dad divórţ/ieu nú m-am prezentá la divórţ/a dad divórţ [illegible] lípsa mea//și s-a căs[illegible]torít iel cu áltă fátă dă la tecúĉ[illegible] [1]//și-a adús avére-aĉílea tot/ș[illegible] io m-an căstorí lîngâ iel aiíĉ/...la vro dó[illegible]o cáse și ieu [ɛ] símbătă sára s-a căstorít iel/și miércur sára m-an căstorít și ieu/tót aiij lîngă iel//

ș-am sta un an dă zîle dăspărţís ș-ũ an an stat căs[illegible]toríţ[illegible]//șî dup-áiã/nú i-a mai convenít/că n-ar fhi búnă áia c-ar răspúnde/că n-ar fhi supús-aşá/ș-a pus pă fhii-so în...la cále ca să mă ea pă míne-napói că...da !//ș[illegible] pă úrmă ne-an cununád dîn nou și...ne-ã luat amîndói iar/ș-acúma súntem împreúnă/amîndói...iar//

mariuára răpán
pátruzăşidói dă an[illegible]

[1] Tecuci, comună vecină, la cca 8 km distanţă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

porcu

prima oáre [!] cîn să-l ei dă la cotéț/îl ei cu lánțu/-l duș pîn-acólo une-așéz páiili/ș-acólo așá-năinte dă l-a așezá/ț-^ei ^o crátiță cu sînge/-s pui sáre-n ea/o zbaz bi [k] pardón/stas c-am uitát //pun î crátița áia o iei și pui sáre-n ea/și cîn a ajúns acólo cu porcu/-l púne pă páie și-i ún om cáre îl taie/d-ăia dă-i púne cuțî-tu-acólo-n gît/pă úrmă-l î...iei sînge dîntr-ála d-acólo/ca să-l pui la tobă//după ásta-l pîrlește cámeni ea cáre sun /că bărbáți-l fáce nu femeíili/îl pîrlește/-l curăță frumós/îl copățăște/și-l așează la cutíe/-i dă sare și-l așează la cutíe//péntru șunc î și-aș^eáz-acólo/péciie/fiiecáre și le púne-așá...ca să știi să le iei//după áea te duc cu copáea acólo/iei máțili álea cáre ți le dă iei/le...dăsfáș/le spel^i/le-ntors pă doz/le curățăș bine/ș le pui î cu sáre s^i cu ápă réce și le laș^i într-o oálă péntru...ca să le pregătești^i...péntru oîrnás/sau tobă/ce vrei să-ț faci//după ástă mai laș^i o zî dou-acólo la sáre/picoárli ș^i cu căpățîna le-atîrn sus/ca să să scúrgă dă sínge//după ce s-a scurz la ^o zî dó^o/și vez că au începút ca să-i [k] dácă îi cald și...trébă să-ncápă să m^iroáse/-apói te-apúș și iei/ț-^ei cárne ca...și mai slábă/și mai cáre-i așezátă mai cu prápur dîntr-ála/péntru cîrnáț^i//ó tocăm pîm mașină/-i púnem acólo ce trébuii pipér î/mă rog/ce trébui să pui péntru cîrnáț^i//îi úmplem/și-i púnem la fum/i-așezăm sus așá ca să să scúr^ga//^dup-áea péntru tobă l^om urékili/rînúki/límbă/iár/măruntáie dintr-ástelánte cáre trébuie púse la tobă/și lé dai î f^hiert puțîn/dup-áea le tai cu cuțîtu mărúnte/și pui sîngil-ála cáre l-ai ^oprid dă la porc/ș l-amés-tiî acólo/-n î...într-o copáie sau în ce vrei să-ț faci/...și-ācólo úmpli tóba/úmplî ce vrei să-ț faci tobă/ș le coș^i cu ácu și cu áță/frumós/ș le bag^i în căldáre ș le dai î f^hiert iárăș^i și pă iele/da mai puțîn//le-nțăp c-ũ ag máre-așá/ca să nu plezneáscă/să báge în [k] áier î iele/ș dup-áea le pui ș le dai î f^hiert puțîn/și le scoț^i/și le púnem pâ o blánă/^dup-áea púnem o áltă blánă/ș^i púnem pietroáie pă iele/ca să să preséze iele bine...tóba și cu ce/fundaróii/cum îi spúnem noi la țără/țoate lúcrurl-ástea//și le laș^i acólo așá/...^mă rog/o

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

zî/sau cît vrei să...cîd vez oă s-au presád bine//dup-aga le ei d-acolo/și le lej/și le-așéz/úne ai ũ loc ca să ți le păstréz/... iár dîn nou//

[Dar cu pecia ce faci ?]

pécea ō topim/o púne la gálă pentru vară//o tăiem bucăz mar și cu untúra aga/și...o topiŋ cu căldár pentru...pus dă al/acúj veni d-la colectiv și dai fuga la gálă ș/...fas ôórbă/mîŋcáre dîn ga/dă...prînz//

[Din cap și din picioare ce se face ?]

ástea le púnem la...piftii/fácem piftii dîn ele dă ánu nou//piftiile lē púnem/dacă mai áre dă nu e pîrlite bine/le luă ș/ le pîrlim bine pă picoáre p-acolo pûțîn la foc pă vatră/după ásta le púnem î apă fiártă/le tăiem bucăș și le púnem î apă fiárt//și le púnem d-àstă-sară//ș/ le l sălm pînă mîne nəață//mîne dimnəață ne sculăm/și le luăm și fierbem iár apă din nou/ș le lō și le curățîŋ cu cuțîtu bine dă murdăriia aia//ș le spălăm noi așă apă pînă cînd rămîne apa limpede//nu știm în cîte ape/să fiie apa limpede dîn ele//dup-aga le púnem în și le fierbem/le fierbem pînă cîn încépe ele să...țîi-așé/apa lor să fiie...s să țiie sus/s vedem noi că ie groase bine/tup aga le pisăm usturoi/și-l î strecorăm pîn ceva pîntr-o stricărătoáre/și-l tornăm acolo//púnem bucățili prima óare î străkin/duh-aga tornă zamă mai puțînă/ș cu usturoiu ăla amestecă ș tornăm î iel//ș le lăsă și să-ŋkagă...ele bine la răcálă/tup-aga/...le luăm la mîŋcat a doua zî [!]//

[Aceeași]

săpúnu

topim osîza/și să...tót iarna-l fácen săpúnu/îl púne o femeie/ púne untúră aia pă foc toată/púne într-o căldáre máre/fácențr-álta leșiie/cu ooôen/fáce táre dă tó coôen dă porúmb să fiie//și lásă leșiia aia-ntr-o áltă căldare/separată/ș púne o legătúră cu ênușă... ênușă de lemne êrnútă și o lagă-ntr-o batistă dăm cap/sau într-un êorap/și-i dă drúmu-ŋ căldarea aga ca s s facă leșiia táre//dup-ásta

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lásă căldárea acólo aşá şi púne o áltă căldáre cu ᵘuntúră pă foc//şi o lásă ū um pic să să-nčíndă/dúpă áia o tráĝe dîp [k] o traĝ-aşá/că n-ō púne pă pirostríi/să púne-ᵵ verîĝe la noi/tráĝe căldárea cu mína/şi ia sódă dintr-áea cáre-i topítă/şi púne în căldárea cu ᵘuntú-
5 ră/da să fiie căldárea trásă/ca să nu fiie kar pă foc/că dácă toárnă direc pă foc/seámnă că ia foc untúra/şi ia cása foc//dup-áii ia dî uală [k] dîŋ cu uála...dî leşiie dîntr-áea dîŋ căldáre/şi toárnă iár cîte-o căldáre dă leşiie/şi iár îl mai hérbe cîd véde iel dă fherd dúpă ásta iár mai toárnă...pă maşínă/iár mai púnē sódă dîntr-áea
10 topítă...áre ũ pus aşá ō ca să stiie cît púne/nu toárnă kar aşá múltă//ᵗᵘᵖ-ai iár mai úmple cu leşiie şi-l lásă şi fíerbe iel/fíerbe bíne dă tot/pînă cînᵈ să-ŋgroáşi iel dă stă liŋgura în iel aşá ¹ //şⁱ cîn nčépe să vⁱiie zdroburoante zdroburoante dasúpra/atúnča-nseámnă că ie fiert//dácă nu víne leşiia aia dă dăsúbd dîm fúndu căldări da-
15 súpra ieiᵢ/ⁿseámnă că nú ie bun săpúnu...ca să iásă bun//dup-aea-l dă jos şi-l púne p-o căl [k] p-ō mînă dă paie acólo jos/şⁱ púne căldárea ca să nu să prăpădeáscă fúndu căldări//ᵃsta a dóua zi víne cu o séćere/şî o taie pă jumătate-l taie săpúnu-ăla pă jumătate/şī púne o álbiie màre d-ásta dă spălat şi toárnă căldárea cu săpúnu aşă ou totũ
20 álbiile//dáoă iel éste bun/víne şi scádē ăia doi dă ie-nécat în leşiie //dácă nu ie bun/să fáće ćoroflęácă/şi-l ea dîn nou la tăia/şⁱ iár îl púne la fiert...a dóua uáre//

[Aceeaşi]

[Mămăliga]

25 să púne-ntîi ápà în [ɛ] în tuć să spúne...la noi//să las s să-ŋcălzeáscă ᵘum pic/nú să fⁱiie prea fʰierbinte/şⁱ fáćem pîsatu/să púne patru cînć mîinⁱ dă mălái naiinte//mesticăm cu făcăléţu/şi...ca nu să facă cocolóaşe/să nu...să vin-aşá neted//lăsă să fiarbă bíne bíne bínè/da...ᵘdátă cînd am puz mălaiu aᵐ pus şi sáre/cît ştim ca
30 să púnem/să nu fiie nişⁱ preа sărátă//ᵗᵘpă ôe să fiérbe pîsatu/o-ŋgroşăŋ cu mălái aˢa cît/să n-o fáćēn nić preа vîrtoas-aşá//fáćem ...obijnuîi s-o mîncăm mai muále-aşá/dăcît...//ş-o fʰierbem bíne o

¹ Gest arătînd cum trebuie să stea lingura în sus.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

răscoácem/şi...după ce s-a răscób bine o turnăm pă masă//

răpan constanţa
optîsprezéce an[i]

772. I Z V O A R E L E

(jud. Olt)

Culegere: 1968; GG, BM, RP; transcriere: GG

cum am făcút ieu cása

să spuí cum am făcút ieu cása//am scos întîí/salcîm[i] să numéz la noí/î altă párte le maí spúne şi dáfin[i] în ţară//i-am scos/şi i-am tîrît în curte/...i-am făcúd grămádă/acólo/nu aveám rost dă ban[i]... îm pozînár[i] sau în hambar//...şi vine meşteru la míne/tîmplár lemnár/stáncu marín díncă/zîs şi căpăţînă...într-o duminécă//

"să-ţ fac cásă mă/dă ce i-ai scuos...salcîm[i] ?"

"să fa cásă"//

"eh/mi-o dai miile să-ţ lucréz ieu"//

"bun !"/am spus io/"da n-am ban[i] acu"//

"nu !/miile-m fa[j] diferită múncă şî să vorbim totálu cási n dai treí mii de leí"//

"păi cu ce să fag múncă ?/că ieu nú am b[u]oi"//iel avéa zéci pógoáne dă pămînt cáre...trebuea şi[i] ăele munčit[i]...//

z[i] [=zice] "dor o sută dă leí în trebuíe dă arvúnă"//

atúnča vine un cumnát a lu táta numít iliie de iordáke/ieí vorbisăr-amîndoí/fiin leat/...dăpă č-am scos ieu pómi//ii-ntrebă/nu ştiu ce acólo/

"păi cu ce să-i fag múncă ?"

"hai mă/că-z dau şi[i] ieu boíi bă/şi[i] te duj[i] bă/s căruţa"//

iel iera alátur[i] dă táta m[i]eu/dumitru [i]i surčél/...cumnát//...

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

arám plug după plug/dóuo plúgur//săpám/secerám tót împreúnă/treierám/adûcám páie şî coćén de porúmb împreúnă cu dóuo oáră//

"dacă nu ţî-i dă néica/ţî-i dau io"//

"dacă spui aşá/ haidéz la adălmáş"//

la adălmáş am ajúns aoólo/io n-ám avu putére z dau dăcít o uocá dă rakiu//aşá să vorbéşte pă limba romîneáscă uocá/nu ca ástăz lítru//am băut-o împreúnă cu táta/iiliie şi stáncu/şî ieu/p-úrmâ nu ne-a lăsát stáncu ăsta/méşteru/lemnár/pîn n-a bâut o sută dă lei întreágă/ ... cu covrij pă másă/cu rakiu/...diminéaţa lun/îl văd cu săcúrea la spinare ćintră-n curte/am gătid másа/s-a apucád de lúoru/şî am ridicat lémneie-m piĉoare//după acéia/am stăgnit ĉevá...am mai întîrzîiat//nu aveam gáta materiál//abi am făcú roz dă...uop mii dă lei ban/c-atîta a costát tábla dă rier/şî cu blána dă su fer// [...]a lucrát uş fereşte/i-am plătíd numai ĉin sute de lei ban/réstu i-am făcú múncă//

[Dar cum se numesc toate părţile casei ?]

păi s-o luom aşá cum am pus stîlpi griz şi nu ştiu ce ?/şi cum i-a kemát ?/ā !.../stîlb le spúne la ĉei oare i-am pus îm piĉoáre// călcător să spúne ôei oare i-am pus în oápu stîlpilor//dup-áia am puz grinz la lung [r] la lung//dup-áia peste stîlp s-a puz grîz/la o distanţă dă óbză dă ĉentimétri/oa să poá să suporte greutatea grîu porúmb[...]//péste grîz prîse-n oúie/s-a puz numite prăştii/... aşá le spúne la fúndur/pentru acoperiş şi la lúngu cási//dup-áea s-a aşezát căpriuori//

iiuon surĉél
şáizăşîuopt [de ani]

porúmbu

porúmbu cu să să lucréze ?/înaiinte să săpá d-a rîndu/...înaiinte oînd ieream ieu copilándru-asa//

[Întîi, cum se punea ?]

întîi să ará//făĉa uogor//pă urmă primăvara/[k] îl făôá uogór dă vára/ácú úite/pă timpu-ásta [1] /făôá acúma uogór/pentru porúmb ie kes-

[1] Înregistrarea se face în luna septembrie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

tiia/și la primăvară/ieș[e]a la boabe pâ la-ntîi aprilie/pâ la...cum găsa ei dă cuvîntă dă ier[e]a căldura//puneа buabe/îi lăsa...pînă răsărea ș plecа și...să zîcă zgămușit/să-i zgâmușeș să-i ei bolovanu-ăla care a [k] sînt uni care apuca cîti-um bolován...pă el și nu poа să răzbeаscă/și-l dă la o parte/une ierea lipsă mai cîrpeа/puneа dîn nou/...d-acîia plecaі cu sapa/d-a-ntregu//j d-acîia peste cîzva an dă zîle s-a mai dăștepta lumea//a făcut plug așa cu...ca raliță/ cu șîru dă ralit[ă]//plecа naiinte/spărgа naiinte/ca cum face și-acu tractoarîli//ș d-acîia omu-j lua dor rîndu/rîndu dă porumb/atîta/cît coprinde sapa//

[Și după ce-l săpa ?]

după ce săpa băgа raliță/vărsă lătur[i] așa/p-ormă plecă și-i îngropam/le făcam mușuroi așa rotund/la fiiecare cuib//dup-aia/la toamn[ă]// ne d[u]că și-i culeаeam/tăiam cocêni/i-aducâm acasă/...ș pă urmă dup-aea/ d[u]pă ce terminam noi robuata cu cocên cu porumb/plecă la plug la grîu//

mialáke górge

șáptezășidoi [de ani]

s-a puz nene mbombardaméntu

să mirá ai nósti cum să-i fácem [pe dușmani] ca să prăpădeаscă și muniție/să prăpădeаscă multe alea//a venît ordin ca să punem manekin[i]/să tragă ăia să...nemți să prăpădească/aș[a]//punem o dată/ce ne v[a]ine nco-n gînd ?/ie...copilandru/cê/mă luasă fără timpu mio/nu-n dan socoteala ca cum a [k] în dau acuma//găsîm o cască dâ la alz mort/du pă front/bătea aiîc[i] în trășeie/ [ɛ] ieram aiîc/șant aiîc/ șant aiîc[1] //și m partea [k] nemți iera-m partea asta/și noi aiîc[2] / și bătea aiîc îm părétili-ăsta al trășeului[3] /făcusă gaură/f[r]idă/ ...cartușili nemților venin /"da mă ! ne văd ei pă noi/mă ?!"/ne-nchipuiam noi/"mă ne vede ei pă noi ?/ia sâ-ncercăm noi !"//găsîm o cască/dâ la morz d-ăia/că p-a noastră n-o putеam pune/o luom p-aea și-n fiêem într-un lemn așa/colea pă trășeu aș[a]//ș puneа casca-n cap//s-ă puz nene mbombardaméntu/trâge și trâge/trâge și trâg[e]//când unu...

1 Arată în dreapta și în stînga
2 Indică prin gesturi poziția trupelor.
Gest: peretele din față.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ʷordonanța unuia locotinént/venea cu mîncare dă la popotă/pîn trăsée// o umplusă gamela...cu mîncare/dă țărnă izbîndu-să dă frica bombardamentului//cîn vine-n dreptu nostu și vede casca/

"ă !/fuir-ar mama vuastr-a dracu/futu-vă muma-n cur/pentru voi bate nemții az"//să dîe și ne spune lă...ʷofițer //ne kamă ofițaru/...

"de îe-as făcu mă aga ?"/

"păi nu ie ʷordin așa ?//nu ie ʷordin așa că să prăpădească munitii ?"//

"mă !/pă tu știi bă că un cartuș ie dîn franța și costă dooșcîj dă bani"/îa că costă//

"păi atunîa dacă nu vrea sa mai fac [k] îe război/aidet acasa/dacă nu vren să mai luptăm"//i-ă zîs-o/...ă zis-o așa//

"nu mă !"/atunîa a zîs iel/zîîe

"bă !/pă voi știs cît costă un cartuj d-ăsta/dooșcîj dă bani ?/ și nu ie la noi în țară/șî..."//

ásta éste cu războiu//cî m-a băgat întîi pă front/ne-a băga neaptea/că zîua nu poți/...neaptea//ne-a apucá bombardamentu//trăga artilería și-n spate șî-n dreapta șî-n stînga/ne-ncadrá//acúma toți ieria /compániia carę ieream noi acolo/[...]și sărgéntu/"culcați-va"/ne-an culcat acoló/mă poménez dodată/zdup !/dîntr-o skijă dă ʷobúz/aiij după gît//...o aea ca ʷoau dă găiină//să dușăse sus să spărsăse/și cîn s-a lăsat î jos că dacă ieria cálde dî áea/î reteză gîtu//zîc î "măi/tu cutáre" /nu răspundea nimeni/"mă/sîn toz mort/ôi-oi fâôi io încotró oi lua io nij nu știu încotró s-o mai iau p-aiîc/... dac [k] că numai ieu ă rămas"//iei tuoz/nu sufla ʷunu//déte duʷmnez°/să potoli bom [k] ba !/iară/ált proiectil dî spate/vraști/mă lovéște-aiîca[1] /avea molitiiére dă pînză-pășurate pă timpu-ála atunîa/...mă lovi aiîca[2] /iár puneam mîna așá să véden dau dă sînge cald ?/mă uitam/"nu iéste" zîc//iéle dácă ieria cálde/î reteză gîtu și piôóru//da venea rej dă sus...//și-ásta-i și cu războiu//

[Dar nu v-a rănit ?]

nu mi-a făcu nimic/dâcît ca cînd a da c-o piátră ținevá/n-á rupt cárne//cîn ne dăștepta/bă/...toz vîi//"iétă bă !/și voi adi-

---

1 Subiectul șoptește.
2 În pulpa dreaptă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

n̯ə́ɑr[1] cîn̯ vă cer̯ə́m [a]jŭ̯ că mi-er̯ə́ș sî mi̯ɨe urît sîŋgur că nu ș[t]iu-ŋcotró s-o ma[i] i̯ɨaŋ̯ îm̯ pusti[i]etátțə́a ásta dă pădúre/...nu vorbə́az nic únu/și-acúma"...//da drept să spui că...cîn̯ nə́-a băgát întîi/i̯ɨer̯ə́á ste̯jări ca pă míne dă gros/...nișt̯ə ăə́a ca făcli̯ɨa dă drept//și dupâ ŏ săptămînă dă zîle cînn̯ə́-an dus îndărăt să [ɛ] á[e]a/ ste̯jări ăi̯ɨa tot i̯ɨer̯ə́á ca [o]ŭm i̯ɨe ț[t]ă [k] kibriturli/așá-i re [r] retezásă [u]obúzeli//și rămăsásă ț[t]ăndăr[i] ț[t]ăndăr[i] așá ca cum i̯ɨe kibrítur[i] ț[t]ăndării dî̃ i̯ɨei//

[Același]

i̯ɨa a fugît

i̯ɨŏ i̯ɨer̯ə́am în ĉə́ată/...că i̯ɨerăn̯ la grîu/fîrșisăm/în nu̯ə́ptə́a ăə́a/ pusásăm nișt̯e vii-ai̯ɨô[i]//...ș[i] pîntre v[i]ii̯e pusásăm bostán/lúbenițe/...pépen[i]//și i̯ɨeu i-ă spŭz "mă/tu i̯ɨej[i] mai ɦodinît"/că kar atúnôa a [f]ăcu gárdu ăsta dă ŏ p-aĉi...i̯ɨel [fiul meu] ...d-aôi dę la drum/"că i̯ɨeu mîn̯ə́-z ma oz [ɛ] ostenit dî...la múŋcă/să salz znop/ să faș să dreĝ"//și-așá [v]âĉe băə́atu//"staz voi zîu̯a ca să nu...vyii̯e copii̯ să rupă lùbenițîli-élə́a ș[i]...i̯ɨeu mă dug n̯ə́ap̯tə́a"//și în n̯ə́aptə́a ăə́a atúnôa ẵ z[i] "dú-te tu d-o skímbă/skímbă mui̯ér̯ə́a"/că mui̯ér̯ə́a făĉă dă zîu̯ẵ acólo și i̯ɨel s-a dus sa[ra]/nu̯ə́ap̯tə́a//ș[i] míne mă [d]ĉẵ să car la par[i]//mă/v[y]iu̯ ai̯ɨîĉá [1] ș mă culg dîŋoə́áĉe/cî̃ mă scol dimîn̯ə́áța s-aprînz o țîgare/cată kibritu nu-l găsăsc//să vyiu̯ ai̯ɨîĉa[2] /..."doármę" zîc/..."lásă cîn̯ s-o sculă ea"//cînd să dúĉe nevástî-mə́a și că ăə́a/[u]ușil[i] la părete/...date și-ŋcólo și-ŋoc[lo]//i̯ɨa-j lu̯ásă tod du p-ai̯ɨôa/lę-a țînu șir/...mái colə́á neșt̯e ôarăb mái coló...o cămășâ/ mái coló/pînă la sfat lę-a țînu șir//i̯ɨa [nora] a fugît//și i̯ɨel dao-a văzút/a stătu vro doo săptăm[i]n "mă"/zîc î "tu...nu i̯ɨe[j] nișt[i] ou băi̯ɨéți ní[i]ș[t] cu [ɛ] f[i] c[u] flăcăi̯i [k] ni[j] [ɛ] nic cŭ băi̯ɨéți/nîc cu u̯ámeni//i̯ɨá să te [d]ĉ să ț-o i̯ɨei mă-ndărăt"//fără să n̯i fos ĉertátă/bătută ĉevá oumvá//să dúĉe i̯ɨel și-o i̯a/ț[t]r-o vinerə//...și-a venit cum i̯ɨe símbă [k] cum i̯ɨe dumineo-avə́á uŋ văr al lui̯/fugîsă cŭ o fátă/și avə́á i̯ɨertăôúnę-așá i̯ɨi să zîĉá//"s te duĉ ș tu acás s te premenéj"

1 Camera în care se efectuează înregistrarea.
2 Camera în care se efectuează înregistrarea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

z^î^ce/"să...mergẽ ş noi la iertăcune"//dus-a fos şi astăz//dac-a văzut iel/...a băga^d divorţu//şi-n timpu-ăsta iel iereа î rusiia// mă-nvaţă advocatu că să ceu procură la colonelu riĝimentului/ca sâ mă judec ieu cu ea//şi i-a [ɛ] făcu băeatului scrisuare/şi i-a dat procură colonelu/ş m-ã judecat io ş^î...a rămas iá...v^i^inovată iá a plătid divorţu/tot//

[Acelaşi]

am fost amărîtă neagră

am foz doámnă am fost amărîtă neagră/că dacă ne-a lăsat táta ierea [k] înaiinte cîn trăia tat-al mieu/trăeam bin^i^//trăeam fuárte bin^i^//o-avea doo[r] do^u^o fetiţe//ăle do^u^o fetiţe iel ierea şi cîzmar^i^ şi maiistor/ş^i^ el le ţînea bine// [...]d-ácî s-a făcu răzbelu// dacă s-a făcud răzbelu pă şaişpe/ããolică a^u^olică !/că d-aea cîn să sîmţî acuma zîg mai bine să mă ia dumnez^o^/să nú mai văz//că do^u^o răzbele le-am petrecut//c-am păţît//ne băga mama pă la sumpt ^u^oi/ cîn^d^ a veni nemţ-aiic//şi n-avea cé să facă/şi-aveam o casă mai mică colo une-i casa ástuilalt^u^/şi ne-a scos pă fereastă//că cîn a veni ruşi-aiica/tăiasă ş^î^ ia săraca um puiiş^u^or/"maioă" ce "să mî că şi noi jumate j^î^"/ieram trei iins^e^/"jumate-l aî căn dăsară zã lăsăn sec"//iera la lăsatu secului toamna/acuma...dă crăcun^i^//cîn ne pomenim pă vremea asta [1] /urla şuşeaua//cé să facem noi trei ^i^inse ?/noi mititele/mama să văiit^a^ dă noi că speri^i^e cop^i^iii/şi ne-a trecu pă fereastă/şi ne-a băgad dîn colo î ^u^oboru la ^u^oi//ce să fac î ob^u^or la oi ?/c^î^ ei cîn a traz la factir^i^/...au ũ încõjurat satu//urla şuşeaua şî casile-aşa [2] să dîrdăea//ne-a băga muma aco^l^o î ^u^oboru coiilor şi cum m-o fhi băgat iei/îi vedea şî noi trecîn p-iş făca zdrong !/dă gardur^i^/zdrong !/dă gardur^i^//ba tăea gîşte/ba tăea boi/a tăia^d^ la vecina asta [3] um bou//l-a puz la cazan/ne-a lua căldarea a mare ş l-a fiert în căldar^e^//mama-i zîca că nu aramă/ [ɛ] ia "spurcată/ spurcată" pă rumînéşte/"ie spurcată"//"na aramă/na aramă"/făca nez-

1 Cam pe la ora 16-17.
2 Gest cu mîinile pentru a arăta cum tremurau geamurile caselor.
3 Subiectul arată spre o casă vecină.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţ//şi noi ĩ oboru oilor/şi cîn ne-ã scula dimineaţa aveam ũ şorţ/ îl ţîu minte şi-acu/albu dînaiinte/ierea galben dă phişat dă oi/şi n-am mai sîmţi dă fricã//d-aci ne-a duz la ũ om încolo dăparte/ne-a băgat în pod/să ne piteascã dă neamţ//aoleo/cîn ne-an dus acolo/n-a- 5 veam [k] nu ierea ũ om p-aiica dăci femei//cĩ a venit acasă/mi-irosă-n oas-a pustiu//da mama dâ colo a-nceput să plîngă ş s-a-nkinat săraca//ce "doamne/doamne/nu mai pleg dîn casa mea//măcar dă om muri aiiş cu copiii"//şi n-am mai plecat//

zmaranda cihalake

10 şaizăşi şapte dă ani

mălai

mălaiu-l fac păsatu/...cum faj dă mămăligută păsat/şi-l pui ĩ fierbinte în căpistere/şi-l î l dai repede repede ĩ arzinte/ca să să fearbă şî mălaiu nu numai păsatu//şi iel în arzinte colo/vine şi 15 să-mprospeteazã cu tot/s-amestecă//d-aci pui um prav dă făină şi um pumn dă tărîţe/ca să viie dulce/cum să făcă-naiinte la piatră/da nu mai ie piatră//şi-acuma punem d-ăştea tărîţe/le zbatem niţel le l-om pleava aia/şi punîm da cine mai face doamnă mălai ?//ieu am făcut astă-vară mălai/"să fag la copii ăştia" zic "um mălai/că ţîu io 20 minte" zic "cîn î iera pă foametea aia făcea una pîrştoaica"/...iera la um propietari mare//...da i-a luat [k] i-a lăsa lemn la propriietaru ăla//aoleo făcă săraca/c-aia-nvăţată ca la propietari/ făcă mălai dulce/...ăi că ie cozonac//şi cîn tăia colo-l punea pă masă colea/[...]şi cîn te doai la ia-s tăia o făliuţă dă cozonac sup- 25 ţîrică//e ! păi ai fi mînca pîn-ai fi murit//acu/le-ã făcut şi io mălai//mă duca la grădină colea astă-vară/în vara asta nu le-am mai făcut//şi m-an dus cu mălaiu ăla colo la...femei/că dacă nu mai face nici una mălai ce ă nu ştii cum să facă mălaiu ăla//l-a-mpărţî toate/că ie bun//

30 "să mai faji dumneata" ce/"să ne ma aduc"//

"păi de ! vrea să stai mamă/că mălaiu...dacă-l laş să dospeşte/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

to ea [r] oa pă pîine/ca să iasă dulce//da dacă-l faș[i] și-l arunc
în colo în țăst/ăla nu mai înseamnă um mălai/că iel nu mai ie dul-
ci-atunci"//da iel dacă să dospește să răbu[v]nește ș[i] iel/l-arunc
atunca-l spoi[esi] frumos colo/l-aruj[i] la țăst/îl laș[i]/să coace//e !/
5 păi cîn l-oi scoate/nu-z mai trebuie legume//

[Aceeași]

l-am vindecat acas

aveam băeatu-ăsta care ie dîn colo după muiere//culegân la viie/
ș[i] culegîn la viie/copii să jucau în căruță/pă hîrdaie//ș[i] iel [băr-
10 batul meu] merga cu boi-abar n-avea//ș[i] noi ouleam cu uameni la vi[1]e
//oîn cade copilu/oum s-o fhi făcu fruntea/și-a tăeat-o așa /dă bu-
za hîrdăuului//ș[i]-o vecin-a striga lă la el/"mi halake mialake/opreș-
te boii c-a muri băeatu"//ș[i] iel abăr n-a avut//oîn l-a văzut.../
ălălantu mărili care mi s-a prăpădi i-a m-a da ș-o pălmă peste ok//
15 oe să ne facem noi ?//țîpam dă nu mai știam//îi dai partea asta
așa /și-asta așa[2] [...]//an da fuga ș-an luat o șaretă/dî sat/am
plăt[i]t-o ne-an duz la grec[3] /la grej[i] n-a avu[t] fhir să-l cuasă//an
da fuga cu el la drăgănest[i]/și d-aia m-apucai să spui dă băeatu-ăsta/
cîn îi puneam apă d-aea acolo/veneam și fherbea ca varu/...aiic ș[i] iel
20 țîpa să muară//a stătu biată mama [u]o săptămînă ou [i]el î spital/la...
la drăgănest[i]//dacă l-am văzu l-a luat acas//l-am vindecat tot acas//
oe i-am [v]ăcut acas ?//îi răcam curățenie/spălam/cu apă cald-așa/și
d-acî-i dam i c-o modă dă alifiie vinătă/și puneam r[u]oi dă rug//du-
pă oe luă alifiia aia acileea/îi luam foiișuari-eleea bine și-l lăsam
25 dăzlegat//prindeă față sîngîli/să-nkega acileea roșu//și l-am vinde-
cat acaz doamnă//și ăl băeat acu are semnu/cine-l vede/ce oă ie lu-
na//

[Aceeași]

---

1 Arată tăietura din frunte în formă de semicerc.
2 Subiectul arată cum atîrna pielea de-o parte și de alta a rănii.
3 Localitate situată la nord de Izvoarele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

gîndaci

auuz/î ie neşte sămînţ-aşa cum î gi^u^o [k] ăştea/gogoş/şî dîn alea iese sămînţă/şi o puneam pă îrtiile/şî viiez nişte flutur^i/şi ie^i caăcă sămînc̆oară măruntă/măruntă/sărunt^i/să ^umple îrtiuuţa a- ea//şî p-aea o iai/ş-o pui bine/să nu îngeţe iarna//într-un gem mare/o pui acolo-ntr-o cîrpuţă/primăvara-i da la...ţviiat//îi pui frũzuliţă mică mică/ieî îţv^yiiază ca...furnigu^zăă/ce/ca gîndaci ẽia mititeii/..nişte viermi-aşa mic//dă frũza la gîndaj nu/la [ɛ] duj^i/ şi pui frũză şi iẽi să sũ^ie pă frũză/-i pui iar p-ũ zi^ier/îi răreşt^i/îi răreşt^i/oă dacă-z dej^i nu/nu mergẽ//şî ^ieî să fac/dacă-i răreşt^i şî le dai dă tri^i ^uor pă zî/ieî să fag neşte gîndac̆ ţ-ă şî ţ-ă frică dă ieî//an crescut ũ an/trei camere//şi-am făcu nu ştiu/ că nu mai ţîu mentẽ cîte-am făcut/am făcut aine la băieţ/că nu [r] nu iera pomenire să puarte la ţară haine cum i-acuma//cămăj lungî/ş cu brîu încinş/aşa ier^ea flăcăii//da acú aine/dacă şî copiii are hain^i//acu s-a mō [k] dăsfăcu lumea/ [...]

[Şi după ce se făceau gîndacii mari ce se-ntîmpla ?]

făcau gogoş^i//pleca şî făca ieî o oămăşũgal-aşa ca spoiăjînu-ai văzu cîn face ieî...casa lui//şî ieî vă [k] faace căsuţa aia şi face gogoaşa aşa//dacă ie hrănit/dă face gogoaşa tare/şi mare//dacă nu ie hrănit/ie^i o face moloşită/ş^i nu iese borangic//da la aia iese borangic//ne ^dcă şi-l trăgam la maşină/ce păţam/...vai de maica mea ş^i cu borangic^u//vrea să-i crej^i dpamn^i//

[Aceeaşi]

porcu

la noi aiica dacă creş^i porcu [r] dacă oreşt^i porcu/şi-l îl treţîi şi-i dai mincare/fac treabă cu-el/da dacă nu-i dai/...ca ^uorce/ motoru dacă nu-i dai benzină mergẽ ?//ş^i la porc a vra [k] acú vrea să-i dai bucate//anũ ăsta nu prea s-a făcu bucatele//puneam paie/şi-l pui colo şi-l pîrleşt^i/şi-i dă foc/şî d-aci-i ea la frecat//după frecat/vine şi-l spală ou apă f^hiartă/cît po să nufer^i pẽ el să-i î ieî lutu ăla//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[îi acopere cu un sac]

păi nú/după ce-l spel^{i}//după ce-l spel^{i} dă murdări^{i}a ^{a}ea du pă şoricu-ăla că noi aşá-i z^{î}cem şoric/du pă porc/víne şi-l spálă şi-l rîoăie cu cuţîtu tornă ápă şî...iáră rîcâie ca s să-mgaie//îl ia la rîcîi^{t} pînă-l face álbù//după ce-l face albu/pune iár ápă peste iel/şi-l acopere şi-l înăbuşeşte//şi-atunca-l...îi taie căpăţîna/-l taie pă şîr/îi puni-un strai [!] acoló şi spune ce "să-l mîncaţ sănătos"//îl tămîiem doámnă/oă-i mai zîc uike dîn gură//de/mai te năcăjej^{i} că gura n-are lacăt/şî-i mai zîc//şî îl tăiem şi-l punem la uală/ui te avem o...cadra aea plină dă ^{u}untură//s-ajunge untura pîn la ^{u}untură daoă...să răzbat...toţ în toate părţîli//că altfel n-ai cum//

[Aceeaşi]

ieream priietin^{i}

ne ounoşteam unu [k] o^{ă} ieream priietin^{i}//priietin^{i}/ce mai...// ieu îi dădeam băiet î dîşi/dîpsa-n da fete miie//

[şi pînă la urmă ?]

pî la ^{u}urmă ieu am vru s^{a} mă căsătores c-o fată d-aiica...//ieu am vru să mă căsătores ou-o fată/şi dacă nu m-am înţeles/...oînd a fos kar să bag formili dimineaţa/căsătoriia civilă/...taică-su şi maioă-sa ce îi s-a părut că trebuea să pleg militar^{i} io//

zîce "bă bă^{i}ete"/z^{i}oe "dac^{î} vrei s te muz la mine"/^{i}oe "ieu îz mai dau pă...fiică-mea/daoă nu"/zîce "tu o să plej militar/f^{h}ii-mea oum o să rămîie singură ?"//zîce..."cum orez"//

"mă rog/dacă ie vorba d-aşa"/zîo "f^{i}iie-ta să rămîie singură"/ zîc "şi ieu...mă du şî-n cau^{t}"//

ş-am plecat/iimedi^{i}a s-a făout o nuntă la noi i joea/o nuntă dă lăutar/dă ţigan/cum să spune pă romîneşte//viu ací la betşală/[k] adică la brad/joea/şi/ou pri^{i}etin-asta a mea care m-ar căsătorat [!]/

zîg "bă mărilo"/zîo "ia ascultă ^{b}ă !//am"...

ce "ce făcuş ou fata aia ?"

"pă dráou/ce să fac ?//n-am făou nimic"//

---

1 Intervenţia aparţine fiului subiectului care a intrat, între timp, în camera unde se face înregistrarea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"dă cê ?"//

"uitę-aşa aşa//mă/da mai bin^{i} n-ar hi să ne luăm noi amîndoi că to^{d} ne cunoaştem noi ?"//

ia cę "ăleo/lu^{u}a-m-ar dumnezo/păi noi priietin^{i} pîn-acuma"ce/ "ş-acu să...facem pă drac^{u}"//gata/s-a terminat//asta ier^{e}a joi//

zîg "ves că mîine dimineaţă ieu o trimeţ pă maicâ-mea la tine"/ zi^{c} "şî cu mătuşă-mea/ş-arăjăm tréburli" cum ^{i}e//ia abăr n-a avut că ...o să...//în f^{h}ine/am trimés tot/a răməz vorba că duminecă să ne-nţelegen/ş să bem ploscă duminécă sára/cu să bea la noi/pă...pă romînéşt^{e}//duminecă sára am bă^{u}u plosca/tot/am arăjá şi núnta la trei săptămîn^{i} am făcu nunta...compléct//

floréscu vasîle [46 de ani]

viia

la noi i viia să púne şi cu sápa şi cu cazmáua//dacă ie arătura preea adîŋoă/dă egzémplu cum i-acú tractóru/nú mai ăi nevoie dă cazmá//noi fácem cu sápa...î groápa d-um métru/şi púnem...î do^{u}o juárde cu cápu-ŋcólo/şî do^{u}o juárde cu cápu-ŋcólo//fácem o groápă lă do^{u}o rîndur^{i}/şi mergem cu doo rîndur^{i} odată//le-am aşézat bíne frumós/cu cápu la semn undē...ieste púsă/îl bătătorím bíne cu picóru/i-am dat păméntu/ş-am arăjá foarte frumós//...ásta ie//dup-áea/...primăvă [k] adică o púnem primávara//oîn vedeŋ că bumbéste căpúşa/nú trebă să ^{u}umblă la ea/...că cum om ^{u}umblá ş-o véde suárli/gáta a luat-o ş nú mai...a terminát/pîn la trupină să dúcē ^{u}uscătura//da ea treb^{u}e lăsátă/cum a săltat păméntu sus/s-o laş pă ea să iásă s să nveţe cu suárli//

dúp-àia...al doilea an/^{u}o retezăm ^{i}eză dă lîŋgă...dă lîŋgă lémnu vek/oa să-ş formeze iă butúc//al doi^{i}lea an nu-i lăsăn dăcît o căpúşă/că-i plăcă niste êpişor^{i}/...ş-áea nú-i lăsăn dăcît c-u ^{u}ok// ia tot aşá/ia mergē oăp [k] să-ş formezē butúcu iei/al trei^{i}lea an îi lăsăm trei căpúşă/o-atúnca ea-ncépe să-j dea producţie//vorbim la tirázu nóstru care iē şi producătoarea//la ăştilálte alto^{i}iţelī ...ăştea le pun după cárte//da ăştea noi aşa le muncim//ş dup-áea

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

înc̆épe să-ş̆ forméze//al pátrulea an îl lăsăm máĭ máre lémnu/al cîncilea an îl lăsăm treĭ patru lémne că...ĭa atúnc̆a să-ţformează butúcu eĭ şî...mérğe//

[Şi cînd face struguri ce faceţi ?]

cîn făc̆e strúgurĭ...după c̆ē ĭ-a da lăstári/[k] adícă prima dátă/ o arăc̆ím//îl băgăm aráci noĭ lā lemn fără lăstár nimíc pă ea//îi băgăm arac̆//o leğā fŭarte frumós pă arác/lémnu cáre este dad dîn butúc/dup-aĭă-ĭ dă lăstári//ş cîn să făc̆e agurída că măculiĭa dă kibrit/şi mai máre puţîn/legăm lăstári//o dátă saŭ dă doŭ ŭor după cum permit eĭ//şî-ĭ dăm o prăşálă//...pînă nú intră căldúră ĭa// ş dúp-aea o lăsăm//ş cînd să cuác̆e dăfinitív/încépem cu culésu//cú cójniţa/cú cóşū ca s-o púnem lā adăpost//dup-áea-nc̆épeţ să-ĭ făc̆em ...d-ále...gúriĭ//

[Cum ?]

o arănjăţ la butóĭ şî-nc̆épem cu páharu [!]/adícă socátem cu borcánu//băgăţ cu hîrdăŭu/şî-nc̆épe cū borcánu//da ni să páre greŭ c-o băgăţ cu hîrdăŭu-m beĉ/...ş cu borcánū să termenă répede [!]//

[Acelaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

păĭ ier/...dim nc̆áţă la órā şáse m-ā sculát [!]//m-ā sculát can tîrzîŭ/c-am fost alăltăsăr la bal [!]//m-ā sculá la şáse/am adús ş o áp-acásă/am dat cu mătura pă bătătúră/am mîncat um pic/ş dup-áea am plecá lā kóşc//am veni dî la kóşc/am făcú curát p-acólo/am măturát/ am şters ş ĭo ĉ-am avú dă şters p-acólo/şî m-an duz la grădínă undę-am luat zarzavát/ş-am adúz la kóşc//dūp-áea an stá pînă la óra únsprezec̆e şi jumătáte/la kóşc/ş-am plecá la brutăriĭe/undę-ā lua pîinea c̆ea [k]/tót a c̆eapéuluĭ //ā lua pîinea/am adús-o lā kóşc acólo dă zarzavát/m-am dus acás-am mîncát/am maĭ lucrá şî ieŭ pînă pî la óra pátru/ş dă la óra pátrŭ am venît ĭar la kóşc/...pînă la ópt// dă la opt...am plecát acásă//

[Şi azi ce-ai făcut ?]

şî ástăz tó la fel [!]/dŏar...m-ā sculá maĭ dă dimíneáţă/cî n-ám

1 Cooperativa agricolă de producţie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mai foz la bal aseáră[!]//

[Şi ai venit direct aici ?]

lā nu !/m-ã scúlá dă dimineáţă pî la óra cînc mă scúlái/că...tái-că-mio ş cu frátele meu/au níşte coceń dă tăiád lā gospodăríile/díń-colo peste olt//şi...ieí plecáră dă dimineáţ-acólo la tăiád la co-ceń/le pusái mîńcárea şi iou/tup-áea mă sculái/făcúi curát pîń ca-sâ/măturái/făcúi páturile/deteí la păsăr să mănînce şi io/aduseí ápă şi.. plecái//

trăşcă victóriia
am plécat în noosprezece

773. T I T U L E Ş T I

(com. N.Titulescu, jud.Olt)

Culegere: 1968; GG, BM, RP; transcriere: GG

arám cu bóii

arám cu bóii/ş făcâm ogoáră/ş-áleea le lăsán dă porumbi//ş după ce culegâm porúmbi/după ce arám/băgam porúmbi la pătúl spărgă rîn-dur éleea//d-acîleea le grăpá/ór cu grápă de lemn/ór cu grápă dă fier ş sămănáń cu mîna//cíte cîj bănicoare la pogón/aşá făcâm noi atuca// ş să făcá grîu cîn vrea dumnezău/cîn nu/nu să făcá neam//dar acuma [r] acúma...

[Şi după ce răsărea ce făceaţi ?]

răsăreá primăvara/adunám pălămida/corpur strini ce iereá/d-acî-l tăiá/or cu secerătoări-or cu mîna/d-acî ne făcán cât/...ş treieră// ne-ajută la cúru maşîni/ne-ajută la coş [r] la coş//

[Dar înainte vreme cu ce treieraţi ?]

cu cáii//

[Cum se treiera cu caii ?]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dǫāmne dạ [!] ă/să treiérá va să zícă prăşá aşá áriịa/d-aĉílǫa presărá plǫav-aşá/...bătǫá um par aịíĉa[1] /şî legá dcị caị/ăla d-ăla/ d-aĉí lụa cáịi la bătút aşá/

[Împrejur ?]

áşà//d-aĉí-ṇvîrtǫá-ṇvîrtǫá-ṇvîrtǫá acólo/d-aĉílǫa măturá/d-aĉílǫa punǫá znópi în cur aşá//şî d-aĉilǫā-ị te [k] îị bătǫá cu caị-aşá jur împrejúr/...şî d-aĉilǫa avǫá tarabúţ//aĉí-l da la tarabúţă grîụu// ịerǫá tarabúţe/de//ş-acú/nu ştịu dac-o maị ḿi/nú maị sunt acúma// [...] vărtǫáị dă mânér[1] aşá şî...să bătǫá sîtil-élǫa şî vînturá grîụu de/ şî ịíşá bǫábe//

văduva costandín
ụobzăjîdóị [de ani]

a murít pă şáịsprezeĉe ĩ răzbụóị

să făcúsă páĉe [în 1918] /să liniştísă/da drúmu la rigiménte//şî ịel [soţul meu] /l-a da la [k] dă la pàtruzăstréị/l-a da la nóụo vînătór[1]/...ş-a băgá nóo vînătór[1] că ịe maị ịuţ//şī [...]/ịēl a ịeşít[k] ălan n-á ịişíd dîn trăşę̆ị//dûpă ĉ-ā răspíns p-ăịa/eị á intrát în trăşę̆ị-avǫáụ trăşăịị//ş ịel a ịeşî p-o măgur-afără//a maị stat ịel/ şî-ị sĉa ụámeni/

"mă/nu ịişî afár mă"//

"nu"/sĉe "dor ịes afár să...vedém s-a dăpărtát ?"//

dor a ịişî dǫámn-afără/ş s-a suịi p-o măguriţă ş[1]...să să úịte dă ịei//ịimediịá l-a lăụá la ụok//şî l-a-mpuşcá ş-a căzút//şî riĝiménte le luị/care ịerǫá la pàtruzăstréị/venísără ş-ácas//ş ịel a râmás acólo mort//şî da ĉícă l-a-ŋgropát cu puópă/...în [ɛ] ásta...úne l-a-ŋgropá dómle ?...l-a-ŋgropá la capụ [k] în cúrtǫa biséricî/cu cápu la um brad//şi ĉic-a pus o femęie ị-a p [k] ę̆ ị-a aşternút álǫa ale luị tună [k] tunica luị ī/haina luị/ĉ-o fhi avút//mʸị-a spus şî miị ụámeni ĕia care l-a-ŋgropá/care ịerǫá cu ịel la nóụo vînătór[1]// õõf !//d-aĉí mʸị-a [k] a venit ǫámenî e.a acásă şî mʸị-a spus/ş ịo ă rămás ịetátǫa mǫa dă dóụzăşpátru dă an[1]//nu maị m-am măritát/şi

1 Gest sugerînd mijlocul ariei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mʸi-ă stătút ácàs ș-aŋ cresoú băgátu mʸi l-a lăsád dă ópt anⁱ//zéĉe anⁱ aŋ staș ⁱieu cu ⁱel//la doi aŋ l-aṃ făcú pă băgát/ș cu ⁱel ă rămás dă ᵘopt an//ș mi-a trimés o scrisuárⁱe p-ă ᵘom/..."să vază bíne dă băiát și să vază dă [k] bíne dă bᵘoi//să găsăs și casa ársă ¹/că dacă vʸiu o fac"//și n-á mai veńit sărácu dă ⁱel//ș-ă rămás cum îs spuséi/să nu fíi văduvă te báte tgáte vínturlⁱ tgáte ploiili//

costandína stíŋgă
ᵘòbzășîșáse [de ani]

a vení și m-a strîńz dă gît

máma mgă a lu tátà a ma avút um băiát/î táta ⁱergă...ĩ armátă//și băgátu aĩ făcúsă dă doi anⁱ//și táta [k] că ⁱel ᵘergá...ⁱergá armáta ⁱergá lúŋg-atúnĉ...nu ⁱergá ca acúș um...ă ă și dóᵘo treⁱ lunⁱ//și máma a rămáz văduvă cu...a rămás îsărĉinátă cu táta/și ⁱel a murít ĩ armátă//și máma d-aĉí...a stătú de/ĉ-o fíi stătút cît o fíi stătú/și s-a măritát/a luȕát únu dĩ áltu sat/dă díŋcolo dă la vălénⁱ [2] //ⁱa ⁱ-a spus/"mă băiéte/ⁱo...dácă mă ⁱai/ⁱeu sĩ ș-ĩsărĉinátă ș-ă și băiátu// dácă-s pláĉe mă ⁱei/dáoă nu lásă-mă să stau acáz la cása mgă/cáre m-a lăsá bărbáti-mⁱeu"//

"nu/că lásă/că nu ⁱe nimíca/că dácă...naștⁱ/copʰílu ⁱe bun//că dácă să fáĉe máre ⁱe bun și ⁱél dă sărvᵘíⁱt/ba d-um pᵘor/ba d-ō vácă/ba d-o cápră"//

dácă m-a născút/nú ⁱ-a maⁱ plăcú/c-a zîs că muⁱérga cu copʰíl myig nu ⁱe búnă dă nimíc/că nu ⁱe búnă dă duz la dgal la múŋcă/nu ⁱe búnă dă făcú nimíc/că trébuⁱ zĩ vázâ dă copʰíl//și... [ɛ] m-a strîńz dă gît//a vení și m-a strîńz dă gît așá/...pă mínè ⁱe sémnu-aⁱíĉa [3] / da nú prga să cunoáște bⁱíne//ș l-a găsí mă-sa/domnișoáră//

"ĉe-ⁱ faș tu mă"/zíĉe "la fáta aⁱa acólo/ĉe-ⁱ faĉ ?"

ôe "ō...o-ṇvăliⁱ" sôe "ș-o adibuⁱíⁱ" zíĉe "să vedóm ⁱe-ṃvălítă bⁱíne la...să nu răĉáscă fáta"//

a lăsát ⁱei/[k] mă-sa//acú mă-si ⁱ-a dát îŋ gînd//ôe áre ⁱel cu

1 E vorba de cărămidă arsă pentru casă.
2 Localitate situată la sud de Tituleşti.
3 Subiectul arată la gît, sub maxilar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cophílu să ᵘcă s să úiţ^e la ţel ?//áre ţel ĉevą//a stătút tup-o săptămînă doo//cînd a maį ţintrad la í[ɛ] lę-a păzí pîn-a ieşít ele-afară/máma afară/şí mă-sa//cîn a ţintra mă-sa-ŋ caz/mă-sa ştiį/ ţerşá sigură/că trébuį să facă ţel ĉevá fetį-éşteţă//m-a găsí pă brîţu sobi sus//

"bine mă [ɛ] rádule/ĉe ţe fata áţa mă/sus acólo dă pusáş cophílu ăla tu sus ?//tu-l pusăj ?"

"păį" ĉe"-l pusésey s să-ŋcălzască...pă sobă"//

"mă rádule mă/mă tu [r] tu aį dă gîn să ᵘomór cophílu ăsta"//

"olęu mámă/să pqate ?"//

n-a foz nimica áţa//cînd a maį răm [k] ţar pă la fro dóᵘo săptămîn treį/a mînat pă máma cu vâcî [k] cu vaca s-o dúcă la vaĉ/c-atúnĉ ţerşá dă văcár^į/le duĉaį vâcíl^į ş să dúĉa văcáriu cu ţele//şî plătéį văcárulúį//şî bătrîna ţerşá cu...nénşa p-afară/cu frati-mieu ăla//ş cîn a venit/legásă faşa dă grindă/şî făcusă laţ/şî ţerşá cu mine-m braţe/dor să mă puţę laţ/pă min^į//eį/dacă maį şădşá niţăl/mă punşă laţ şî ^el ţişa afară//

"bine mă/ĉe faş tu" zîĉe "cu...cu faşa cophíl^ulu ăstuţa" îĉe "şî îį făcúş şî laţ/şî tu cu ţa-m braţe//aį dă gîn s-o spînzur^į ?"// a-nĉepú s să-ŋkine/"dár-ar dumnezău máicî" zîĉe "cînd oį muri tu dă ţ-o ţeşí súfletu să...numaį so^ᵘodiį dă sînge să verş"//

dqamna mea/pîn-a muri numa aşá a vărsat//treį ligéne dă...dă [r] dă sînge/cum le vărsá aşá să-ŋkega//^uiᵘte-aşá să-ŋkegáu/cînd a murit ţel//ş l-a blestemá mă-sa//şî ţel a murit/şî mă-sa a rămás//ᵍ-aşá am păţî că maį bine-atúnĉa dă s-o fi ştiu că rămíį văduvă/maį bine să m-o fi ᵘomorît ţel//

[Aceeaşi]

cînipa

cînipa ō...te duĉ/o fáĉe ᵘogór dă tuamna/şî te duş^į primăvara/ ş-o sap cu sápa/măruntăl/măruntăl măruntăl măruntăl/şî d-aĉí o greblez^į aşa/dă-į fărîm bolovani//d-aĉí arúnĉî...d-aĉi arúş cînipa //vez o sámen^į aşá/potrivyită/nij^į dqásă/nij^į rară//d-aĉí o ţei la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Grebláț//o grebléz cu grébla//dîpă ĉ-o grebléz cu grébla/o laș//și rămâne ia frumos cólo/ca cînd éste...ca cînd ie busuiócu/cîn ĵl sámin'// așa//

[și pe urmă ?]

p-órmă dûpă ĉe să fáĉe/...dă - ŋsálbenésta/te dus/ș-o culeĝ/p-ă dă vára//o culeĝ/te duĉ ș-o leĝ/ș-o baĝ î ápă/ș-o topést'/și vii acásă/ș-o bat ș-o mélit/și tor[c]/...cum torc ieu acú la ea//și d-aĉí aiilántă fáce sămînță/...ă dă tsámnă//fáĉe coló gămăliia cu sămînță/ș-o las și să cuace//să să cuácă ia să f[h]íie niagră//ș-o culeĝ/ș-o lej mănúș/ș-o faĉ așá...tiarc...așá...glúgă glúgă glúgă/ș-o-ŋvălej bine pă ia pînă cîn să topéște gămăliia áia/dă să fărîmă//d-aĉí o ei ș-o-ntíz'/...o răscácări-așa/ș-o-ntíz'/ș-o las' iar dă să [u]súcă/d-aĉí o ei la bătaie//ș-o bat bín'e bini bini/ș faș sămînța//ș iei sămînța/ș-o freĉ îm pálmă/[du]pă ĉe să [u]súcă/ș-o...d-aĉí o vîntur'/ș-o pui sus/ș-o faj la an[u]/o sámin'//

[Aceeași]

cînd a luát-o pă ea dîŋ căluș

ieréam lă...ieréam la góca[1] /ieu atúnĉ/...ș-o femeie/...o femeie s-a apucát să púie un nástur'e la bărbáti-său la [i] să mă ierz la iz-méne [!] //și-a luát-o dîŋ călús//și sé fhi văzút-o cũ jucá dgámnă pă bătătúră/și cun zîcá "hă hăĉ hăi !/ăi hăi hăi !"/áoleó !//s-a duz bărbáti-său/a lăpădát izménili cu tótu/și le-a băgát îm foc [!] /c-a zĉă dîn násturele ăla a luát-o//că kar dîn násturili-ăla/că călúșu jucá ș ea-i puneá násturili//și călúșu să [k] pă úrmă cînd a luát-o pă ea dîŋ călús/călúșu să-ŋgropásă/ĉé să mai fácă ?//ș ea jucá merév//"ăi hăi hăi hău hău hău !"[2] /și jucá jucá ia și kiuuiá și..."iar ai-șá !/ăla-i-șá !/iar asá pă dînĉoa-șá !"//ĉe să-i mai fácă ?//s-a dus ș-a dat o sútă dă lei la călusár'/s-a dus ș-a dăzgropád bătu-ăl dă ieréa/ dă jucá cu iel steágu ăla/și l-a pus iar cap îŋ cáp/cap îŋ cap/cap îŋ cap/ș-a pus și sárea/cáre jucásă ei cu ea a pus usturói/a pus pelin/ș-a pús-o și pă ea-m miljóc//ș-a sărit tos peste ia//și dac-a sări[t] peste ea și i-a...nu-a mai jucát/da scula zăpăcită//nu mai iírea fhi

[1] Cătun al comunei Titulești.
[2] Subiectul ridică treptat tonul, pentru a reda strigătura de la jocul călușului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

rea ʲei//dă jucad nu mai juca/nu zʲîa hăi hăi/hăi hăi/da îe te făcăi cu ea/cᵃ ierea zăpăcită//nu mai putea să mai...vorbească așă/nu mai putea să mai...//

[Aceeași]

marz m-an dus ș-am culez la porumby

ierʲ am făcu la fata asta î-am făᶜ//ierʲ am culeș [ɛ] am curăța la porumby acas/-am ʲisprăvʸi pă...m-an dus...îe iera ga ?/marț/ ai ? /marț/marz m-an dus ș-am culez la porumby/cu fʰii-meu/cu noru-mea/și s-a dus și i-a lua noaptea cu fălinariu/și ierʲ i-am curățat/uj așa//și i-a rîdicat îm pătul/j d-aî am veni la fată asta// cînd am veni la fată asta/

"au mamă mare/bine că veniș"//

"dă îe ga ?//ț-area dor de mine"//

"să scărmănăm a lînă mîncа-ți-aș/că să mă duc ș ieu cu ea lă dărac/...mă duc cu ea lă dărag"/

"bʲine"//

ã scărmănat cu ea î-ã ș

"mamă mare să mîi aîî/că mîne mă duc sa mai cumpăr lînă/ [!]să stai cu mine-aîî"//

"fă/ieu stau cu tine-aiîa/da ieu m-aj duîe ga acas"//

"nu să pî [k] poate[ɛ] mʸi-o dă aia neᵘopărită [k] ᵘopărită ș s-o scărmănă și p-aia amîndoo/să my-ajuț"//

ș ĩ i-ã scărmăna lîna/astâs să dusără/o scărmănai...o ʲisprăvʸii p-ailantă/d-aîi m-apucai [k] dă dimineață mîncărăm/băurăm cîte-o câșcă dă țuică și d-a [!] d-aî plecă la lînă/și zî să faîe ș gogoșari//și-acu să-i fac și gogoșari//

[Aceeași]

cum să faîe o casă

prima ată ie terenu//omul...ᵉ-asi gură de teren prima ată//cum să spune cămin/sau log dă casă/cum să spune le noi//ĩ alte pârs cămin/

ᵉ Subiectul i se adresează gazdei, care asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la noi aiîc să obijnuiește cu log dă casă//și să fa [k] s-alége locu dă oasă/dup-aga să...merge la sfatu popular/la formația ásta peceii[1] únde vine-mpreunună cu secretaru sau presedîntili sfatului/și-i/îi ficsează locu dă casă/únde să púne casa/față dă condițili și dă-mprejurărli car[i] le are//únde i-a ficsát/"aiica pui casa"/omu să dúce dup-aga s să procúră dă materi[i]él/ciment prima átă/care cimentu este...care toarnă temeliia/adică forma casi cum...vine jos temeliie// materiialu cimentu/dacă face roz dă...omu ie mai pricopsí sau nu/cum ie la țară/mai face ros și dă f[h]ier betón oa să bage-n cimentu-ăla/ și-ș formează urzala casi oum să spune/tot ou luorătorí dă meseriie oare cunosc//după oe ș-a forma lucrarea jos forma oasi/din ciment/[u]urmează sus/din lemn să lucrează la noi/și oărămidă/da mai puțin oărămidă...aij[i] la noi//majoritatea din lemn/paiantă cum îi spúne la noi...dă paiantă//după oare púne...peste cimentu-ăla formează niște lémne groase/oare formează tălpili temeliia casi/după care urzește stîlpi iia-n sus/...cît iéste casa/forma casi ce...ce formă/ce model/ că diferă modelli...nú sînt toate-aceeaj modelli//după care ajunge la aga/vine ou alte nuiéle mai supțir[i]/bate cercuiala/dup-aga vine cu pămîn din ásta/dă cîmp și [u]umple cerouiala aga p-amîndoo părți-le-așa/

[Ce zice oă face atunci ?]

z[i]oe oă bagă pămînt în gard/prima átă ăla/...după oe a băgat cerouęala așa/z[i]ce c[i] bagă pămînt în gard/și-l [u]úmple/...stîlpí iia-i [u]úmple cu pămînt/după care vine și...atuj lipește...geruiește oup spúne la noi...adioă-i dă...îi dă fațada//nivelează gólurli care mai sunt curbil-elea/ș[i] víne și le...nivelează și geruiește/adică potrivește pămînt/să f[h]iie nivél oa...mai tîrziu să poată ómu să...continu[u]ă cu ciment/cu var/sau cu oe condiții are ómu să...//toarnă-nvălișu iar dup-aga...ou táblă/ou...cu țiglă/cu [u]or[i]ce condiții are// feréstre/dup-aga-i dă...la zîdu-ásta-i dă tencuiálă/cum îi spúne la noi//tod dă pămînt...tencuęálă cu pămîn cu nisíp/arúnoă/formează zîdu drept/îl nivelează frumos cu o...soíndură/...dup-a[ga] să dă ou var ș să termenă cu...// lúngu ce marin [37 de ani]

[1] Abreviere pentru "Paza contra incendiilor".

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pîinea

pîinea o făcen dîn turte doamnă/cu...fac şî cu drojdie da nu ţîne/ mult//nu ţîne mult pîine^ea/cu drojdie//da noi puten să ţînem ş-o săptămînă d-a noastră dă ţăst//o-o fac î răscoaptă/şî ázm-aşá o las/numa puţîn o-ntinz şî pă urmă să ridică ia ş-aşá o bag în ţăst/în ţăst o coacem//iarna-n sobă şî varā-n ţăst/ázmie//dup-aea mai fa şî pitişoáre cî vreau să mer la deal/le fag mîc/mic mic mîc/ş bag trei în... ţăst//ş-o făcen cu...drojdiile d-ásta d-a noastră cum să spúne//fag dîn turtă plămád-aşá/şi iár fac turtulite mîc/şi le pui şi să usucă// şî dă rezultátu cu ia/...dîn drojd [k] nú mai făcem cum făcă-naiinte cu aluát/cocă opritā//oprim î drojdie dîn aea plămădit-adică tót aluát d-ăla/da ie plămădit/...şî dî ăla oprés ş fac turte separá nūmai cu mălaiu/...şî cu picu-ăla dă dezolvarea aga ă lor//

[Nu se acreşte pîinea ?]

nú s-acreşte//dacă potrivin turtiliu-astea dă le brcdej bune//cînd ie iele trecúte/tre să le brodéşti//cînd ie trecúte/cînd ástc preă uopărite ş nu să rîdică/...da să fii să lē...ai răbdare/şî ca ş la pîine/ôe "ā"/s-a ridicad niţăl "hai să făcem"/sau aluátu dacă... ôe-"a-nôepú s să facă"//lásă-l să să făcă/şî dup-aea frămînţi//

costánţa/tănţica popéscu
pátruzeô[de ani]

mălaiu

mălaiu/fhier pîsá [k] faô pîsátu cu apa/mai...nú fhiartă rău/să nu facă cocoloáşă/...faj mălaiu potrivit/pîsat//fherbe pînă ôe i-ai [k] vez c-a-nôeput să scază/să prinde-o pojgiţă supţire-aşá dasupra// şî-l pui/ôern mălaiu/îl faş pîsát/şî restu-l întinzi//ôerni mai muld de/nu ca dă măcălig-atunôa faji mai pūţîn/da ôerni mult ş aşi cú pîsátu ăla şî fherbe//ş pînă fhierbe pîsátu-ăla faj mălaiu mult/îi faô un strat aşá-n copaie/-l dai aşá ş-aşá[1] /ş pui mălaiu-ăla [k] pîsátu-ăla fherbintę...acolea/...şî-nôep şî-l mestes ou făcăleţu/pînă ôe să răôéşte dă-z dă voie să baj mîna-n iel//şî baj mîna/după ôe

[1] Subiectul arată cum dă mălaiul într-o parte şi-n alta, în copaie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ți-a da voie d-ai băga mînă ĭel/cer^{n} și făĭină//alți fac cu tărîțe/ mi^{i}e nu-m place că ĭe-plis//și cern^{i} făĭin-așa ca o...un castron dă făĭin^{ă}...în ĭel/...și-l amestec mereu numai îm făĭina așa//așa-n făĭină pînă nu să ĭa nimic dă mînă/nimi^{c} nimic/ș s^{î} fac-așa bun//și-l pui pă cîrpător^{i} l-întinz/și-l las/...nu-l laș să dospească cum îl lăsau înaĭinte/și să aș[k]crea//nu/nimic//ș nu-l las să dospească/că atunca miroas-a acru/și-z vine gaze d-alea pă gît ĭ/rîgîiel dîn alea cum să spune/...foc pă gît le spune la n^{o}i/foc pă gît[!]//și nu-l las s să dospească dă loc/îl bag/așa dulce//păĭ îț spune după mînă că ĭe dulce/cînd oi gusta dî ĭel frămîntîndu-l/că dă ce-i pui făĭină și-i ĭel f^{h}iert/d-aia să-ndulcește/și-l amestic/ș^{î} nu să ĭa nimic dă mîn^{ă}// îl bag îm foc/îl scoț/ș dup-aia-l mănîș cald//ĭe...dă cîte ^{u}or^{i} le fac/ĭes așa-n stradă ș^{î} le-mpărțăsc cîte-o fălĭuță//

[Aceeași]

urzîcili

urzîcili to^{d} la fel/cînd ĭe cru^{de} le f^{h}ierbem//le culegem/le f^{h}ierbem/le scoatem/le stoarcem bine bine bini bine/și le punem ĭar în strakină dă pămînt ș cu lingură dă lemn//și le frecăm/le frecăm/ pînă vedeș că s-a dezolvat/dă nu mai ĭe f^{h}ir sau frunză/...s fac-așa/ ca o alifiie//dup-aia adug mălai ș^{i} iară le frec/mălaiu mai freacă încă//le-adug mălai cernut pîn corap dă mătase//atunc ier^{e}a site dă fhir/cum le spunea de/dese/da acu nu mai e//pîn corap așa dă mătase-l cern/și-i pui o mînă dă mălai/ș d-aci-i mai pui și...o jumăta dă lingură dă făĭin^{ă}//p^{î} le frec în continuare pîn să facă...soluțiie/alif^{h}ii-așa parc-ar fi //ar veni ca alva turcasc-așa//d-aci-i pui apă/ p^{h}ic p^{h}ic/pic pic/ca ș la oulams/cîți-um pic/cîți-um pi/cîti-um pic/ păn să dezolvă ș văz io că s-a făcut ca să le pui la f^{h}iert//să nu frimesc ĭ repede/nic f^{h}iartă/nij rece...f^{i}iie călduță/...și le pui ș le f^{h}ierb//și le fag după cum tre dă groase/ca să le pot mînca// supțîr^{i} dacă le greșăș^{t}/ĭe supțîr^{i}/cîn le mai termen ?[!]grasă/iar/, așa potrivite//le pui usturoi/leuștean verde/...inimă dîn aea/ c-atuș tomnai dă leuștean și mirosă tare iinimioa aea...//și

---

1 Subiectul își drege glasul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ᵘusturóiᵢ//

[Aceeaşi]

am avút la sᵩáoa...uŋ ◡oumnát

am avút la sᵩáoa[1] ...uŋ ◡oumnát/ [ɛ] oînd ã aᵩuzît zᶠôe "vᵛino oă a murit"/ᵢeᵩ ã s ◡o-a murit ᵢ sóra luiᵢ/ᵢe o sór-a luiᵢ mări [r] măritátă úna◡ sᵩáoa/úna-n merişán[i]/ş-úna-m búta[2] /...şî fraţ-aᵩ murit/aᵩ răməz nepóţi/...ş[i]ᵢéle văduv[ə]//oîn ◡nᵩ-an dus îl omorîsă/oᶠ◡ᵢerá prə̂şə[di]nte dă ooleotiv atún [k] dă ooperativă/oontraotá pᵘorj ◡d-ăşţᵩa/şi zᶠôa oă-ᵢ báni la ᵢel//ş ◡l-a omorît şᶠ◡l-a aruŋoá lîŋgᶠ [k] a vrut să-l arúnôə̃◡fîntînă/şî...l-a văzút ôinevá/şî d-aôí l-aᵩ lᵩa◡ şî l-aᵩ duz lîŋgă...o gîrlă//ş oîn...mă-sa ţesᵩá/...oîn a zîz◡

zîôẹ "mămioă/a venit"/ᵢeᵢ aᵩuzáᵩ copiᵢi/ᵢerᵩá băᵩátu máre/ş treôá pă stráda/să plimbáᵩ a[ŞA]/ş-a aᵩuzî◡ôe "ăla ᵢe ăla bᵩátᵩ"/ᵢe ũ ᵘom dă bᵩã◡sat//ôe "o să fhiᵢe cutáre" ôe "oă ăla bᵩátu" zᶠôe "să-mbătă şᶠ◡ᵢ-áᵩuză-l"//să [du]ôáᵩ pîn-aprᵩápe/..."bă/să ᵢa dúpă noᵢ" ôe "ᵢe bᵩat"//oîn/ôe-ᵢ veni luiᵢ îŋ◡gînd ôe "să mă du să văz dac-a veni◡táta"//oîn◡s-a duz/"mámă"/ôe "veni táta ?"//

ôe "n-a veni[d] maiᵢ[ŏ]"//

ôẹ "táta o fʰi ăla dă ᵘorcăne coló" zᶠôe "bᵩat ᵢe/omorît e..."//

cîn◡s-a dus aoólō îl tăᵢásără/ş nu maiᵢ pᵘtᵩá dăoît ᵘoroăngá aşāāā[3] //

zîôe "táta ᵢe"//

oînd a zïs "táta" s-a dus şᶠ◡la fráti-săᵩ díŋoolo şᶠ◡oînd ᵢ-a spuz/"bă/tătiou ᵢe...ᵘomorît colo◡vălôá"//

oîn◡s-a ús fra[ti]-so/l-a lᵩat îm◡bráᵩᵩ-a ven[it] ou-el tîríş îŋ◡oas/ᵢ-a suflá◡pă gît/ôe să maiᵢ ?...mort !//

[Aceeaşi]

---

1 Localitate situată la ooa lo km spre sud de Tituleşti.
2 Sat situat la nord de Tituleşti, în comuna vecină.
3 Vocalele finale sînt pronunţate gutural şi pe un ton foarte ooborît, vrînd să redea norcănitul muribundului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

foc

un ĭ um băgát flăcău/iș termínáse ó casă/ițē un an dă zilę-aprǫápe//ș-a term^{i}nát o casă/șî...ițel să dúče cum sîm băițéți sǫára/pîn la órče óră [k] vréme/dă-ț ũșpe nǫáptǫa//cînd a veńit/...casa nú ĭerá term^{i}nátă/ițeț stau în graďd/ș casă máre//șî cînd a ven^{i}t/ițel s-a dus să-ș ța biĉicléta/d^{e}-acólo/băgátă-ntr-o cámeră dîn...dîntr-ásta //s-a dũs să-ș ța biĉícléta d-aolo/ca să pléče pă liniile//ș-acólo țeț ĉe-au avút/că să duc tǫámna lúmǫa/d-eosémpl^{u} z d^{u} la pădúre șî oulég frúnză péntru țárnă//șî țel cu țigárǫa-n gúră/a da^{t} foc ș-a căzút ĭ scrum dîntr-ăla...din gúră/...îm frúnză//ș-a ars tót tot/ casa nóuo/făout-așá/cum ar fi oas-ásta de ecsémpl^{u}/așá ițerá dă máre/ ș-a ars tot/ițerá-nvălită ou țíglă/tot fier/feréstre/uș^{i}/dă ț-a dat ĭ ooleotívu-ntreținere ș-a făout álta aou^{ma}//ș^{i} tot a ars dîn casă//a sărid lúmǫa da tîrzíu/^{d}ao^{i} țérá ũșpe nǫáptǫa/pĩ s-a dus lúmǫa/a sunát/a veni la [k] dă lă roșî^{u}órī kęstțúnǫa péntru foc/...pîn-a venit/^{a} súnat^{c} ou gǫárnęli ou...oĩ s-a duz lúmǫa/...arsăsę/maț mult arsăse/ș^{i}...maț stinĝá fóou/númaț bláně oása-nvălită ș^{i} ....taván tod dă bláně ș^{i}...//

oltęánu nioũlína

șáptešpę-an^{i}

774. S T O I C Ă N E Ș T I

(jud.Olt)

Culegere: 1968; GG, BM, RP; transoriere: BM

grĭ^{u}u

grĭ^{u}u-l sămînám...cu mîna//ou mîna//îl luam îm puálă/l-împietrám acásă/într-o álbi^{i}e/îl mestecám frumós...ou piátr-așá...sára//și di-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mineáța-l luam/punéam î sac//și puneáŋ oît-un dúblu...și jumătáte/și
săm[1]nám ou mîna/dădeáŋ cu grápa peste iel/l-arám frumós//și...ieréa/
să făcâ ș-atúnâa/înșă nu oa acú//

[Și după oe răsărea ?]

după âe să răsărea/răsăreá tuámna/și l-apucá iárna/zăpáda//primă-
vára ne dúcám și-l pălămijám/l-îngrijám...ă dă ruĝ/dă mărăcîn[1]//îm
fíne-l...//și ne ducâm/și-l secârám cu séçerea//îl clăiám îl [k] ou
znop așá îl făcâm znop/îl făoaŋ cîte cînc snop[1] într-um măgar[1] așá
mai máre/...și p-órmă-l cărăm la mașînă//treeráŋ ou mașîna ou...foc/
ou ábur//

[Dar înainte să apară mașinile ou foc, cum treieraţi ?]

ou cá[1]i//puneám znópi-m picúare-așá//în [r] îŋ cap așá/cum să
spun ?//și legám [k] făcâm un î par îm mijlóou ári[1]i [r] îm mijlóou
ári[1]i/și d-aôi p-órmă plecám cu cai//merĝám așa pînă oîn să [ɛ] áșa
oá[1]i/și d-acî iár îi răsuôám îndărăt//și să făcâ búabe/și luam ou
fúrca/ou lopáta/vînturám//treérám răŋ dă tot//

slujitoru [1]i péneea
șaptézeșitrèi [de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ier[1]/...d-odátă sun dă gárdă-n [r] în sat//a[1]iô la sfátu populár//
și fag nuáptea dă serviô//și viu aoásă și mă culo dâ la pátru/pátru
cînô/...atúnâa [1]ișím dîm póstur[1]//ș-am dur [k] dorm pînă la nóor//nu
mă súpără nímineea acólo-ŋ cámera mea//nóru-mea ș-araŋjáză tótul/ôe e
dă făcút/și oopíii-i dăștéaptă îi araŋjáză/să-i porneásoă dor la șouá-
lă//ș-atúnâ mă dăștépt și io//oîto[d]átă mă dăștépt/oîteo[d]átă mai i [r]
mai dorm//și pleácă oopi[1]i la șouálă//îi pornáz[g] la șcuálă/d-acî[1]...
mai îngrijéso p-aolo d-um poro/d-o pásăre/sooț ápă/o-acú am fîntî-
nă-ŋ curte//dor iez dîŋ oásă și...la iuteálă/ápă réâe//

[Dar azi dimineaţă ?]

az dimineáță...tot așá/nóru-mea a avúd grijă dă copíi/...și ieu
mai durmíi/oă nu să puáte//și plecái pă piáță//fusăi dă-m luai un î
[k] néste materiie să-mbrâo [u]o haină/d-ástea dă purtáre//veníi aoá-

1 Gest ou mîna : mergeau în cerc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

să/...ʲár mă-ntorsăʲ/şî mă dusăʲ la továrăşu miliţián//

oă mă văzú pă strad-aoólo/ôe "ʲa vino-ŋoyá nea sluj^{i}tórule"//

"bíne dom^{le}"//

"te duj^{i} la cutáre"/

mă trimeásără oă...únu [ɛ] négru ste ^{x}iyán s-a dus în tîrg la roşyór^{i}/ş-a lyat o biôiolétă//cu ban^{i} a lyát-o/cu ban^{i}/nu c-a furá-t-o//aoú veni ^{u}o áltă persyánă stră^{x}ínă/că ʲ-a furát biôioléta//

ʲo mă dusăʲ la ʲel/şî-ʲ spusăʲ/"bă băʲétę ʲeş kemád lă post//da te duş^{i} oălare pă biôiolétă//nu te duô^{g}-aşa/oă te duj maʲ anevóʲe/da ʲeʲ şi biôioléta"[!]//

şi plecă ou biôiolétaacólo//la post//ô-o fi făcúd/nu pos să ştiy/că mă-ntîlniʲ oū un továrăj d-aôilea dă la sfat/că să viy p-a^{x}iôa//veniʲ p-a^{x}iôa/d-aôī...stătúʲ dă vórbă ou továrăşu//

dup-aea pleoaʲ/oă în ôerúʲ vóʲe/zîc "továrăş/úʲte am nişte ne-poţ/oáre veníră d^{i} la şoyálă/ş trébuʲe să le day o mîŋcáre/să..."

în fíne ôe "bíne" ôe/"te duş şî viʲ"//

"ô-ã făoú ?" zî^{g}/"nu dormiʲ dă lóc"[!]//

[Acelaşi]

mămăliga

púnem ápa ş să fʲérbe/şi totodátă cu ápa adă^{u}ugă şi sáre aşá oît ar trebu^{x}i să fiʲe//şi oînd ápa a-nôepú să fiʲe fʲerbínte/púnem [k] măstecă şi púnem mălaʲ/adicá dē ! fă^{x}ínă dă porúmb/...pînă s faôa-aşá...puţiŋ groşôór//şi dup-aea lăsă^{n} să fʲárbă/pîn-fiʲ pʲére tyátî spúma/pîn-înôépe ʲel s să roşásoă puţín pîsátu/say térôu/cũ [k] la noʲ aşá s^{ă} zíôe a^{x}íô păsát zíôem[!]nu terô//p-orm-adă^{u}ugă mălaʲ/ínoă vr-um pumn/doʲ/oît trébuʲe/ş dúpă ô-a maʲ fʲer puţín şi ăla/ ^{u}o lyăm la mestecát//şi-n timpu mestecátuluʲ ^{u}o maʲ púnem şi maʲ să [k] ^{u}o maʲ púnem niţél la doguárea fóculuʲ/ʲár ^{u}o maʲ dă jos/ʲár ^{u}o maʲ.../de/la vátră/da/da oînd ʲe vórba pă [r] pă plítă...dă maşi-nă/say p-aragáz/áʲa...^{u}o mestecăm na^{x}inte pînă oî [k] vedém noʲ oă s-a-ntărit ea puţín//şi ʲése fyárte búnă//

[Dar turta de mălai cum o făceaţi ?]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

bun$^{ă}_{ă}$ară dáoă răminęá mămăliga múltă/oa să nū $^{u}_{u}$o arúŋo/oă atúnô$^{e}_{e}$a avęám porúmb grîų ş-avęán ôe să dąų la pásăr$^{i}_{i}$/mă̄măliga $^{u}_{u}$o punęám din noų ū în postávă/ş-o mesteoám bíne ou fă$^{i}_{i}$ínă/ş-o făô$^{e}_{e}$áŋ oa $^{u}_{u}$o pí$^{i}_{i}$ne/ş-o punęám în vátra fóoului acoló şi ou spúza dasúpra/ş$^{i}_{i}$ $^{u}_{u}$o
5 ocôęám/ş-$^{i}_{i}$eręá fųárte búnă//copí$^{i}_{i}$i dă múlte $^{u}_{u}$or spunęá să le mai fao [ı]//

[În oe oooeaţi ?]

oîn făô$^{e}_{e}$ám áltu fel dă túrtă/$^{u}_{u}$o oôôám în ţăst/cínd $^{i}_{i}$eręá măméliga $^{u}_{u}$o coôám în úrmă [k] rămînęá jar dî la ųála ou legúme/dę la mămă-
10 lígă/şi-o ooôęám ĩ jar//

mari$^{i}_{i}$a $^{i}_{i}$iųán ooooşílă
şáptejdòi [de ani]

[Cînepa]

[Cînepa] $^{u}_{u}$o sĕmánám/$^{u}_{u}$o grăpám bíne/şi...oîn să făôęá ła máre dă
15 să ooôęá/$^{u}_{u}$o zmulĝ$^{e}_{e}$ám/n-o tăłám/$^{u}_{u}$o zmulĝáŋ oă...nu-ł búnă tăłátă/mai búnă łe zmúlsă dĩ rădăôínă//şi $^{u}_{u}$o duôęám la báltă/şi $^{u}_{u}$o bęgám îm báltă/$^{u}_{u}$o lăsán dă să topęá pînă-nôepęá ła să $^{i}_{i}$i să frîŋgă beţişó-rų-ăla/şi s-arătá fírili//p-ormă dup-áęa $^{u}_{u}$o uscám bíne/$^{u}_{u}$o meliţám//
după ôę-o meliţám/$^{u}_{u}$o dărăôęám/şi făôęám fułóare//sootęám réstū [r]
20 réstu dă $^{u}_{u}$o-ndrugám/şi álta $^{u}_{u}$o urzám//şi lųă̄ şî vopsám/şi făôęám pré-şur$^{i}_{i}$/făôęám...saô pentru pus ôeri$^{i}_{i}$ále-n łéle/ôérgă máre oare prîĝi-nęám grí$^{u}_{u}$u oîn ne duô$^{e}_{e}$áŋ la trełerát//avęám acoló şī...cărám...grîų pă ôérg-aooló dă la trełerát//după ôe-l trełerám ă trebułá [ɛ] ou ma-şína să măsurăm oa să-ł dăm şi luł $^{u}_{u}$oł$^{e}_{e}$mu/péntru maşínă//aşá să fă-
25 ô$^{e}_{e}$a//

[Dar oe făceaţi ou firele, după oe le torceaţi ?]

după ôe le torôęám/fí$^{i}_{i}$e oă le spălám bíne-n ápă/ou săpún dă le mułám/sau dácă nū...

[Firele erau pe fus oînd le spălaţi ?]

30 nu le făôám [r] le făôám pă riş̆kitor/le...scúle mar$^{i}_{i}$/ş-p-órmă lē spălám să fí$^{i}_{i}$e [ɛ] de ! cu mălaĭ/ou...//$^{du}_{u}$p-áęa le punęám pă vîrtélniţă/lē punęám pă măs [k] mosųárą/le urzám pă gard/sau la urzóĭ/...

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ş[i] făcăm aşá lúorur/făcăm/ţesęam atúnc//să făcă ş[i] cămăj dă tort/că nu [r] nu ieręá oa aoúmă i tot felū dă materii//atúnca dac-ai fi vru să cúmper/nu să găsęá//n-avęam cum/şi ieráu şi scúmpe//

[Aceeaşi]

pórcu

înęrişam pórcu/...şi oind [x]erşá la ajúnu crăcúnului/nuáptşa/tşátă nuáptşa fierbęam burtánu...acoló pă vátră/ş copíii...îi punęám s să spéle/să curéţe/că postęám/ş[i] postęá şi [x]ei împre[u]únă ou noi// ə/să soulá/şi...să-n[k]ináu la [x]icuánă/şi făóáu mătăníi/sărutáu sfínta [x]iouánă/p-órmă trecă s le dăm şoríc/ş[i] le dăm ficáte/să mănínce//diminęáţa iar la fel/burtán//pî la zí[u]o [x]işáń cu burtánu fiert/da// aşá [x]erşá//

ál tim[p] pitrec[ə][x]ám cū şúncíli/le punęám la [u]ustúróí în cíţę-un hîrdáu/în cíţę-o pútină//ă grásurli lę-aleg[ə][x]ám péntru săpún/cé[ə][x]a ce acú álęa erşá céle mai bun[ə]//[u]osîza la fel/...prima untúra/care as[i] să gătéşte...[k] cęa mai búnă/noi [u]o punęám la săpún//

ôē ? rămînęá búrţîli şi pécí[i]ili/múşki/ástęa lę-avęám noi//şî cîţe um muşk dîn ăęa dedęáń la boiér[i]/că dácă nu-i dădęám/nu ne mai da poguánili duamnă [1]//

[Dar cum făceaţi burtanul ?]

măruntáili le băgám îm burtán/ş-în funduáilę-álęa márli/máţîlę-álęa mar[i]/máţilę-álęa cre[ţ][i]//păi avęám porj[i] mar duámnă/care avęá burtánu...goĝémite//şi...réstu dă...măţişuáre l[ə] lăsám péntru cîrnáţ...atúnô [2] //cum îi făc[ə][x]ă ş p-áęa//tocám péci[i]a/punęám oréz/punęám căpă/punęám ardéi/punęám mirdoi spunęám noi/dî ăştęā/cum să spun î/mărár î/ăsta şkinduf/dîn ástęā/miruáse//ş punęám î ieí// p-órmă-i punęáń la sóbă/sus/aşá-nşîrát/ş să [u]uscáu [r] să [u]uscáu p[ă] lîngă sóbă oînd ardęā [k] cîn făc[ə][x]ám fóou-n sóbă//da/aşá făc[ə][x]ám//

zorzoli[u] constantína

şáizeşób dă an[i]

---

1 Se adresează anchetatoarei.
2 Anchetatorul întreabă prin gest cum se fac.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

săpúnu

săpúnu/luam untúra ş-o punęám în căldáre/făcêᵉáp leşiᵢᵉ ou sódă/ îl fierbęam/ cât treiᵢ ᵘoriᵢ îl umplęám/ş-a pátra ţáră-ᵢ dădęáp sáre/şi-l [ɛ] dedęáp jos ş-ieręá gáta săpúnu//

[Dar de unde ştiaţi că e gata ?]

păi venęá şi să luą pă...ôumágu-ăla//dácă să luą sprē ęosémplu oum ᵢᵉe cóca/ieręá fuárte bun//dácă dúpă răcᵢt nuáptęa/diminęáţa [ɛ] dácă ieręá bun/îl lăsám aşá/iar dácă nu/maᵢ premenęám//maᵢ adăᵘogám ţárăşᵢ sódă şî ou leşiᵢᵉe táre/şi-l făcêᵉam fuárte bineˇ//

naᵢínte/bătrîni nósti îl făcêᵉáu ou leşiᵢᵉe dă cocênᵢ/ou ênúşĕ//săpúnu//punęá acoló/după sóbă/uˇ coş ou ênúşĕ/şi dedisúpt punęá ᵘun ôubăr//ş-acoló-ˇ coşu-ăla ou ênúşĕ/punęá ápă//şᵢ pᵢícă/picá merúᵘ... ap-áęa táręa dîn ênúşĕ/ş cu áęa făcêᵉá săpúnu//

[Aceeaşi]

ᵘo núntă să făcá aşá

ᵘo núntă să făcêáˇ aşá: să-nţeleg̃ᵉa părínţî/cum am făcút ţo ou fat-ásta a męa[...] şî logodęáuˇ//după logóndă/punęá formîli la primăríᵢᵉe/urmă/aşá să zicêᵉa atúnşᵢ primăríᵢᵉe/cum ţe asᵢ sfátu//stăţęá ᵘo lúnă jumătate/să vádă cáre dintre tinerᵢ/cáre dîntre bătrînᵢ puáte oă-ş fácê álte ᵢidęi//ş-atúnc/după cê să-mplinęá şaseᵉ sᵃ̆ptămînᵢ/ᵘo lúnă jumátę/ s duc̃a şi ᵢiscălęáuˇ formele//ridicá brad...jóęa//

[Cum ?]

adică spre ęgzémplu ĩ săptămína núnţî/s-aşteáptă [k] az ţe lunᵢ/ joᵢ cê víne/e/cê ridicę cutáre brad//venęá ou lăᵘutári/şi ridicá bradu-m prăjínă//acólo-ᵢ punęá batíste/-ᵢ punęá mére/-ᵢ punęá covríg̃// aşá/símbătă venęá şᵢ făcá betęála/símbătă sáre//venęá iar/făcêᵉá betęála/...ducêá plocuáne la naşᵢ/ginerli/miręása/ĩ finę ieręá maᵢ tărărăuˇ îm privínţa keltuiéllor ca acúm//acúma ţe fuárte uşór//

dumínecă ĩ zíua núnţî/trebuiá oa [ɛ] cînevá cáre puáte dîm băiéţ să [ɛ]s ducă acólo sus pă prăjínă/să ęa brádu//ş-áluiᵉ ᵢi să da cadóuˇ cîtę-o batístă...şî puáte oă kar şî banᵢ/şî merg̃á ou núnta...î

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lă^{u}utári d$^{\hat{i}}$ la naș/la fin/dî la sócru/la sócru//îț fíne tuátă nuáptța aș [r] așá merĝeáu//dimințáța/...ĉe să dă dárurli trébuțe mirțásа și ĝínerli...să dúcă/să-ț cúlôe/să juáĉe tîrna/așá erțá la noț atúnĉ//da//oînd țerțá ^{u}o fátă onéstă-ț jucá tîrna//

[Adioă ?]

adícă ouminte//da//

[Cum îi juca tîrna ?]

vențá lă^{u}utári la ferțástră/și-ț oîntá frumós/ș$^{\hat{i}}$ pă ța ^{u}o-mbrăcá/după ôē să sculá d-acoló dă lîŋgă ĝínere/...și tuáte ^{u}o sărutáu/...e/^{u}o dăzbrăcáu/...luа oămáșa-n ôurél/ș-o jucáu așá ls/^{u}obiôéțur^{i} duámnă/pruáste ^{u}obiôéțur^{i}//ásta a^{i}iôa a fost ^{u}obiôéț prost//ĉe trebuțá să ști^{i}e lúmța/cîț să căsătoréște ^{u}o fátă ș o-um bățat//și dăoă nu țerțá ouminte/^{u}o tîrá pă grápă/da/...s$^{\hat{i}}$ duô$^{\theta}$á lă sócri/și-ț maț dădțá ôevá oa să aoóperē...ruș^{i}nța lor//

[Aceeași]

așá țerțá atúnô

la ánu noț vențá fétēle și bă^{i}eț^{i}//spre egzémplu a^{i}iĉ erá [k] sînt țeț aoásă/și vențá fétțele/și bătțá oū...[r] cu meț/cu grîț în ĝ$^{\theta}$am//p-órmă [ɛ] țelț-așteptá să zîc țeț/

zîôá "oa ôíne ?"//

spre egzémplu/daoă țerțá ^{u}o fátă-ț spunțám "ca bățátu-ásta dă lîŋgă minț/úțte ca outáre"//e/dáoă țerá bățát/îț spunțám "uțte ca fát-àsta"//

buouri^{i}a lor//

"oa ôíne ?//

"oa fát-ast$^{\theta}$"//

pă úrmă sâ duôáu/și sculáu vítele-ŋ grajd^{i}//

și zîôa așá: "dī"//daoă nu să scu [k] ôe "diț la ánu"//pă úrmă zîô$^{\theta}$á "di la doț/...diț la treț"//oîț la al pátrălța/"e"/ôe "pátru an maț stă fát-àsta/d-a pátra aț să mărită//oad [k] rămíne fátă bătrînă"//

așá țerțá atúnô//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Dar la bobotează ce se punea ?]

pieptăn[1]/ă busuioc la bobotează//s făcă aşá spégme dă busuióo/ dúmneatá ^o spégmă/díntsa ^o spégmă/díntsu/io/ş le puneám afără lā [r] la brúmă dyámnă//oîn căderá brúma//şi[1] cáre ierá brúmă mai bogátă pă [r] pă busuióo/aşa ş-înkipuiá bătătu-ăl mai bogát şi mai frumós// aşá ierá atúnc//

e/ş p-órmă...lā sfîntu vasîle dăderán copíli dă grindă//pî la trei an[1]// [ɛ] spr-egzémplu dac-anu-ásta ie născút copílu/acú pă ianuárie če víne/să dă dă grindă prima dátă//p-órmă la vi[1]itór iar [k] ánu vi[1]itór să dă iar al doilea şî d-al treilea//s ducá oú ploouáne/da copíli dă grindă/îi puneácovrig în [k] pă cap/îi puneá mere/îi puneá...ē/p-órmă cadó^ur rokíte/ô-averau muáş[1]li dă [r] dă dat la népot//şī nepótî dăderá la muáşe rókii/l[9] dēderá iár cadó^ur[1]//merg[9]á ^úna pistă-álta aşá//

[Aceeaşi]

cînd ieream copíl

cînd ieream copíl mai mio aşá/oum ie púştiu-ásta[1] /aşá mio...ieream şi io//şi tîn minte oa aoúma//cînd î iereáu boiéri-ăştea//ă merg[9]ám cu cáprele ş ou uóili/la oîmp//averán ş noi oápre şî uoi/únu ôi sáse ^oi/únu ôi sáse oápre/şî[1] merg[9]ám ou ^oille la oîmp//tîu minte şî boiéri d-atúnc[9]a//[1]ieráu nişte boiér[1] fuárte áspri//în speciál colonélu-ásta búclea/dîn spre drăgănéj dă ^old d-a[1]ic[9]a/îm pártea drăgănéştiului dă ^olt/...venéa a[1]ic ou terénu [1]el/terénu ôe-l averá/ ôe-l posedá//súte dă [1]eotáre oîte-averá iel aôilea//şi merg[9]ám şi noi ou uóili ş ou oáprélea-acólo/şî întódea^úna...ă merg[9]ám ou únu/ásta ...[1]ieráu mai bun dă [r] dă mînă aşá/mai iúte dă mînă//

ş-ăl[9] sôe ôe/"hai să mérgeţ să furám oáise dă la [r] dă la colonél"

merg[9]ám/furán cáise/şî venéam în comúnă/ş-[9]rá prăvăli[1]ile-ástea ştit[1] ?//venéam şî-i dam únui cetăţán d-a[1]ica[l]îi dam î [k] îi [r] îi dădéam caíselea-álea/prúnli//şî...averá prúne dîn álea mar[1] aşá/

---

1 Arată spre informatorul Cazangiu Constantin, de lo ani, care aşteaptă să fie înregistrat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

búne dă dulcêáţă/oáıse dă dulcêáţă//şî le dădęám aĉí lă...la ásta la oocoşílă ıuoníţă/saų lă míşu/marín ĝe míşu//ne duĉám şî-ı duóám cáısilę-ástęa dă făôáų dulcêáţă ıeı//şí ıeı eręáų bun prăvălıáşı péntru aşá ĉevă/le trebuıá şî lor// [ɛ] cam speculáų moméntu//şî le duôêám ş-ıeı ne dau tutún nóo/ţigărı/mă rog bombęáne/...maı múlte ıeręáų maı multe dúlôur dîn ástęa/atúnĉ//şı ou tęáte ástęa nę-am [r] nę-am apucá şı dă tutún/ş-în uórôe caz nę-am apuoá şî dă furád bíne// furám bíne dă tot dă la oolonélų-ásta//

oînd ı [ɛ] ştiıáŋ că ıeręá pleoát pă lă bucuéstı/saų pă lă ă staţiúún dîn ástęa marı/bálneuo-olimatériôe//oîn ştiıáŋ oă ıe pleoád/gáta/dam ataou//ne dúôêán şı luaŋ cítę_o oăôúlă dă ouo/avęáŋ căôúlı dîn álęa marı/aşá ou runa/şî [ɛ] băgáų [k] băgám óuo dîn álęa/oret oă lųa şáızej dă óo uo căôúlă dîn álęa//şî merĝáŋ ou ıéle şî le vindęám tųáte /tųáte le vindęám//

şî într-o búnă zi [r] într-o búnă zî s-a făcút oă plęáoă/ou maşína/avęá uo varşávă[1] //s-a făcút că plęácă/ş s-a uoprít la uo distánţă uareoárę_aoólo-n [r] în sodól[2] /s-a renapoıát péste oîmp/...a făcut uō [ɛ] aoulád-aşá în júru...ă terénuluı/pă unde putęá să íntre pin spátelę cúrţi [r] pin spátele cúrţi/ş-a ve [r] a venít p-aoólo/a-ŋoălioát pă cal şî nę-a pîndít pă noı//ş-între timp ı-a lăsád vórbă soţiıi//soţiıa a bă [k] a pus-ę-aoólo-m pat/ca să duármă/s fáoă [ɛ] s să ştiıe oă nu-ı nímin aoás//şî pă úrmă ı-a dat árma soţiıi...[r] ı-a dat arma soţiıi/a băgát-ę-aoólo-m pat/aoólo une eręá ea//şî între timp...am merz noı//am intrát în oúrte/am intrát [ɛ] pă sub gárdurle dă mărăôín p-aoólo/ş-am intrát în oúrte/ş-am [k] nę-am urcát sus// ş-am furat oaıise/ş-a ıeşít afără//oîn pă lă jumătátęa oăli pînă oîn să işím...diŋcolo stráda/ă imediát ı soıátę-árma áęa pă ferąástră/ş-o púne pă ferąástră [k] pă tócu feréstrı/şî pac/pao/dóo fócurı//nu nę-a [r] nu nę-a bunînţeles/îns-a trecú cartúşílę-ălęa pă lîŋgă [r] pă lîŋgă urék//ş-am maı făcút oît-un salt aşá maı répede/ş-am ıeşît// şî dup-aôéêa a maı tras ıa dóo treı fóour după noı/nu nę-a lovít//

şî...nę-a lųat ıel cu oálu//a fugí ou oálu dúpă noı//şı noı maı [k] aşá mioútı cum ıeręáŋ ca băıátų-ásta/nę-am băgá sub níşte vréjur

1 Warszawa - maroă de automobil.
2 Sodol - nume topic.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dă dovleág dîn ălța//ș-a trecú ou cálu peste noi//pûtța să [r] să fi [r] să fi căzú ou cálu acólo ^egzác pă noi/dă/a sări cu calu ^egzáct așá peste noi/și...am rămás acólo//o^uoli acólo-n [k] n-an dădúd drúmu la o^uo dă loc//căcúla cu óa-a fost acólo/...țînút-acólo bine//dup-aôé-^ea na-an dus ș noi/ș-am făcút ũ foc máre/dă năcáz/într-o miriștie îndăpărtátă înacólo/știți ? miriști-il-elța car-să ța/car-să ridică tod grú^uu//rămîne miriști^ea/așá//na-an ^dus pă miriștie-ața/am făcút ũ foc așá dă cotțare dă flțárța sțárlui/știți ? că rămîne níște rămășîțe dă flțárța sțárlui așá-m păminț//am scos álța/și am făcúd glúg-așá frumós/ș-a trecú țáte/la-am băgát [k] am dat járu-așá/am băgát ța^uole țáte acólo/am puz járu péste țéle/și...pogneá pămîntu//ôe am [r] ôa-am putú s-aléôem dî țéla-am mîncát/ôe nu...//

bărbuléscu florța marín
tréțzeșôînô [de ani].

pîinea

fáôem ă [k] dacă vreț să fáôem mîine diminețță/cum...făcám înaințe/dă ne sculám diminețța așá dămúlt/ș pîț la zîuo să cțáôem pîința-n cuptór/dă sobă dă páțe//c-așá să [k] așá coôám înaințe//acúma de ! s-a mai țeșît aragázurle/a mai țeșît î mașînli dă gătit/da noi/la mine-acasă cîm m-am pomenit/ș-încțaôe-așá dupá ôe mi-am făcú cása/î sóba dă páțe coôám//ardțám [k] sobă dă cărămidă ca ásta avțám/și băgám focu cum e dă dîncolo/și ardțám vatra jos...cū [r] cu páțe// ou pái^e/sau cu coôén^ mîncaz dă la víte/d la cápră dacă avțám/sau dă la cai/că noi cai am avút//și ardțám vatra fócúlui/ș...ne sculán dimi [k] făcám alțátu dă sára//alțát/îl plămădțám într-o cánă/sau într-ō [k] în túcu dă mămăligă/îl plămădțám cu-ápă caldă/punțám...ăsta alțátu dă să-muță/tot cócă ^erță áța//îl plămădțám acól°/l punțám dă să muță/p-órmă punță făină/-l frămîntám binț-așá/și-l lăsám pă sóbă//ș dimineața dămúlt așá lā [k] cînd ne dășteptám ș-ásta să uțtá la țel/ne sculám/și...frămîntá/ș-apói mai lăsá puțîn dă să umflá pîința/ș...frămîntám/ș d-a^ôi ardțám sóba ș.../^uo-ntindțám tot așá pă másă dîn ălța mîcili rotúnde/cum mîncám noi atúnôe^a/și...^uo băgám așá

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ou lopăţíţa/avéam lopăţíţe aşá-ngústă[1]/şî o băgám în sóbă//

dosinésou dumítra

tréizăşîòb dă an[1]

făcá máma şî túrtă dă măméligă/şî mălái

5 făcá máma şî túrtă dă măméligă/şî mălái//

[Cum ?]

Cérnam mălái-ntr-o căpistériţe/púnam ţar tùóu-aşá pă foc/şî... púnam î ápă-n ţel/fierbéa/făcá pîsátu cum vă spusái//îl lăsá să fiárbă bíne/şi dup-ácea-l lăsá să răcáscă/şî trecéa la frămîntát//cînd î

10 [ɛ] trecéa la frămîntát tornă pîsát ou túcu-n căpistériţe/ca lā şî la frămîntátu dă pîine/şi mesteca ou făcăléţu-ála/că erea [k] ardéa dácă băgá mîna-n ţel//şî púnea tărîţe dă grîu/...şî dă [k] puţînă făină/ ca să ţásă dúlce/...şi p-órmă-l lua la meste [k] la frămîntát/oa pă

15 pîine//şî-l lăsá [k] îl púnea pă cărpătór máre/...îl lăsá acoló niţél şi p-orm-ardéa ţástu//ardéa ţástu/şî...după ce-ardéa ţástu bíne-l băgá-n ţást//şî-l lăsá acólo-n ţást ca ţo ţòr-aşá/că ţel ţerea gros/ţeşá gros aşá[2] //şî-l lăsá-n ţást/să coácá/...şi p-órmă mîncám//îl luam şî la secére/cînd erea táta şi ne ducán şî noi//secerán la grîu/şî... n-ávam pîine-aşá búnă//

20 [Şi turta dă măméligă cum o făceaţi ?]

şi túrta mă [k] dă măméligă...după ce făcám măméliga caldă/tăiám măméliga pă jumătáte/cérnam um pumn dă făină-n căpistériţe/şi-o frămîntam în făină/túrta//şi tot aşá o întindeam pă cărpătór[1]/şi-o băgám în úrma vătrai-acoló după ce făcám măméligă/o erea vátra ársă//şi-o-ţvălam cu cénuşă//

[Aceeaşi]

cînd am násoút ţo

cînd am náscút ţo/...am násoút acásă//în nuáptea dă ánu nou/cîn s-a spar reveliónu//şî...am násoút acásă/băiatu/...am puz muáşă de !

1 Indică prin gest lăţimea : oca 2o cm.
2 Indică prin gest grosimea : ooa 15 cm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şî ţo pă cînę-aŋ vrut aoólo//e/dup-ágą...ţ-am scris sóţuluţ/oʃ ţ-am născú ş ţo băţátu//şî la treţ zîle víne mţáşa/şî m-a soulad dũ pă ursătórʃ//adúôe néşte ʃîţe/...ē [ɕ] víne cu ʃîţili să strioţáre ápa oárē mă spálă pă míne de/cînd [k] dúpă ôe nasc/să stricţére ápa pîn îţi-
5 l-élęa//adúôe spátă/mătura/...oă sôe că să nũ [k] să staţ mătura lîŋgă copíl/să nũ prîză copílu...spáţmă/să...ştiţ ţo dă ôe ţerę́á astª//d-acî ţ strioorá ápa/şʃ...îl spălá/îl scăldá copílu/pă míne//máma a făcùt ʰo pîţne marę-aşá-n [r] ĩ spúză/c-aşá să fáôe/nedospită/pîţ́ņa dă mţáşă// aşą să fáôe pîţ́ņe nedospită//ʰo oţáôę//ásta a frămîntát-o/a făoút-o [ɕ]
10 căldă//oúmpęrám um métru dă şorţ/o-aşá să oumpărá atúnôa/cîtę-ũ şorz dă mţáşă//ţ-aŋ cumpărát um metru dă şorţ/mţáşa mţ-a adúz míţe un scúteo...dîn ăstęa ţăsútū dă cîlţʃ/că dē/aşá a fost atúnô//urzît tort/şî bătú cîlţ dă cînepă//ş-aşá mţ-a adús la copíl//

[Şi la anul nou cum e obiceiul ?]

15 faşʃ plocón ĉĩşʃ pîţnʃ/...fţerbʃ ţálă...de or [ɕ] ţàsę-aşá cu várză/ or faşʃ sarmále/...ş cu damijána ou vin/treţ stícle dă ţúţoă//îţ ţeţ mţáşi róki^ie/móşuluţ ţţ faşʃ ôorápʃ//aşá să făôá atúnôa/aoú să oúmpără de/da atúnôa să făôá ôorábʃ dă lînă//îţ faşʃ ôorápʃ îŋ cîrlîge dă lînă móşuluţ/şî mţáşi-ţ lţaţ or fústă...şî basmá/or rókiţe ou totţ-aşá
20 //da dă stámbă/nu ştófă/cum să ţa acúma//dă [r] dă stámbă dîn ásta/... aşá//şî ne ᵈôán treţ zîle/în dădęá copílu d-a grínda/şʃ treţ zîle ne duĉám aşá cu ĉĩşʃ pîţnʃ/cu...

[Cum dădea oopilul de-a grinda?]

îl [k] aşézá mása-m mijlóou cási/tod másă/mică//punęá sămînţă dă
25 cînepă/grîţ/...gîniţéz dă...pásăre/...ē...pîţne/vínu/şî-l [k] pă másă-l ęa şî d-acî lţa oopílu-ņ sus/şî-l ridicá "tîta să trăţáscă...outáre/l-an da d-a grínda/tîta"//dă treţ or îl săltă sus//ş p-órmă da şî plocónu cáre i-l duôám noţ la fel/şʃ...dup-ágą fţerbęám ţúţca/şî nę-aşezsņ la másă//şʃ mîŋoám/stam pînă sára tîrzîţ/petrecęám/maţ
30 îŋc-aléz dac-avęá doţ treţ nepóţʃ [l]//

[Aceeaşi]

porcu

lţaņ şî noţ purôél dă şáse săptămînʃ/oă de/aşá să obijnuţéˢᵗᵉ/ĉioă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

să fi^i-ṣvăță să măninc^e//lụam purcél dă șase săptămîn^i/îl creștem/ ...cu bụabe/cu borhot/..ịarbă/...pînă s^f făce și ịel mare//dacă ịe porc/îl scopim/ca s să-ŋgrașe maị bine/dacă [k] maị mul dîn așa/purcélli de/nu prța am avud noị purcéle/tod dă fric-ásta/că ba le vine dă vịer/ba ásta/ș trebuịe să le castréz^i/să ástța//lẹ-am ị lụa porc// și la crăcún cîn să fag mar^i/cînd [k] ĩ zîụa dă ajún//cînd éstē [k] d-ezémplu ástăz ị-ajúnu/și mîịne ịe crăcún^u//atúncа-l tăịém^e//noị atúnca an tăịá porc în tot timpu/n-an tăịát maị na^inte ou doo zîle/ou treị zîle cum făce úni/că ce că să-l pregătțască maị dîn timp//noị atúncа an tăịád la noị acásă//și la minẹ-acás tot așá taị acúma/că mị-aștéb băịátu să vi^e în to timpụ-ánului ásta/să îl taị cîn vine băịátụ-acásă//îl tăịém/îl băgăm îŋ cásă/undē avém cámera de//îl băgăm îŋ cásă p-o ușă máre/ș-ápăị s-apucá táta și-l copățá așá/și noị ne strîngán copíị-așá p-lîŋgă ịel/că cîn tăịá prima dată pórcu/muịá degétụ-ásta [r] ăstá/îl muịá-ṇ gîngе/și ne făcă crùc-așá pă ^uok//că ca că dē...să táịe pórcu/și ne mĩjá cu sîngе pă ^uok//și ne strîngẹ^ám pă lîŋgă táta p-acólo-așá/și-ị alegẹ^á cárnța așá/șíru/îị scotța piciárli/îị scotța cárnța/ụosĩza ụo punța d-o párte/d-acî ficáți/maților//nụáptța dămúlt să sculá/în zîụa dă crăcún/cînd ẹrța așá...dóo cásur pĩ la zíụo//de ! pînă să facă zíụo să sculá/dădța ficáți ĩ úndă/dăpă ce spălá máma máțîlẹ-ástța/dădța ficáți ĩ úndă/și-ị lụa și-ị tocá pă másă cu topóru/ș dup - áịa-ị băgá-m máțe//umplẹám máțili/... ș le punẹám în tuc/ș le fierbța/pă foc//d-acî băgá várză cū ụos la foc/că nu fă [k] nu să făcța atúnș sarmále//kar dácă să făcă/da de/ ịo n-am pomenít atúnc//făcța/și băgá ụos cu várză la foc/ș-^a poị plecá máma la cimitir^i/ș cîn veneá îș împărțá//frigẹán cárne pă grătár^i/ împărțá/ș d-acî mîŋoán și noi//ne sculám/ne spălám pă ụok/pupám icụána/ș^f..ne da să mîŋcăm//

[Aceeași]

cînd éste rusál^ili

să tămí^ie dă dóo ^uor^i/cînd éste rusál^ili/în zîụa acé^ea/lúnța/așá

---

¹ Degetul mijlociu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cáde-ntodaᵘúna la noi//să tămîie dă dóo ᵘor'/ᵘo dátă dă dimineáță// d-aĉí vii acásă/înĝălzăst' ápă//vin cîrdur/cîrdur dă copíi/cîte ĉîș șase/șapte//da nu vin dăcît áșa/vin mai mulț' așá/cîte trei/pátru/ ôinĉ odátă/oîs să strîng ieí acoló așá/oáre ou ĉíne vor ieí să úmble// înĝălzîm ápă/și luom ĩ lipán/sau pelín/și-l púnem jos/sau boj'/și códru dă săpún/și-i spălăm pă picuáre cu ápă oáldă/-i mîjîm ou nește unt...pă picuáre/și-i spălăn/și d-aĉíleа le dăm să mănínĉe or ĩ colaréz...ou láptę-așá făcú ș' cu făínă/or le dăm ĩ gogóș' făoúte//gogoșéle de ! cum fáĉem noi//așá vez'//

ș-d-aĉí [r] d-aĉí iar fáĉe fócu/púne foc ĩ uală/ș pleácă iár la tămîiat/ou um braz dă flor' îm mînă//așá verzîtúră//ș-arúngă pă drum d' la cásă dă ᵘunde pleácă ș pînă la ĉimitír'/le-arúngă așá colęá/colęá/colęá/cclęá//

[Aceeași]

ieręá cît pę-aĉí să mă-neo

ieu m-an dus ș împreᵘúnă ou alț' copíi/la soldát//acólo cîn am ajúns/am *intrát în lac/și...ieu m-an dus unde ereá ápa mai máre// acólo la ápa aĉeᵉa máre/am intrát/și...ĉeilanț copíi s-au dus la áltă ápă/mai mioă//ieu fi*ind acólo în apa aĉeᵉa máre/am alunecát pe un... șanț/ș-an oăzút ĩ ápă//și po [k] după ôe am strigád la ĉeilalț' copíi /am [ɛ] ridicá capú dĩ ápă/an strigád la ceilalț copíi/ș-au venít în grabă/și...m-au traz dĩ ápă//ieręá cît pę-aĉí să mă-neo//

cazanĝiuu coństantín
zéĉe an'

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

775. M I H Ă E Ș T I

(jud.Olt)

Culegere: 1968; BM, MV; transcriere: MM

bordéi

nu știu ouă v-aș spúne dúmnəavəástă/dac-as ƒost...frəodátă aoó-lo la...muzéu bănəásа/az văzú bordéiili-élə/...la fél ieráu oa álə dă lə-az văzú la.../așá ieráu//șî niș oa álə/álə sîn tód mai modifioáte//áltele ieráu [ɛ] în satu nóstu șî mai nenoroôîtə/[r] șî mai nenoroôîtə//nú avəáu atíta oît az văzúd dúmnəavəást-aoó[1]lo la muzău bănəásə//la noi ieră um [ɛ] um bordéi o-un gîrlíg așá[1] / pus ou nește umbráre-așá/pă dă dă joz merğá acólo/făô [k] avəá o sóbă oa ásta[2] /d-aiíôa ieră o boșculiț-aiíôa/ș[i] intrái acoló.../da tótuș...ieráu ăldulíțe/ [r] ieráu ăldulíțe bordéiile//ieră um pat ...cum aș spúne d-aiíôa/șî pîn-acoló[3] /întíns o-o rogōjînă mâre/șî dormeá copíii tos pátru ôîns oît i-avəái/părintilə-acoló/întíns pă rogojînă/șî-nvălit ou.../o-o pătură d-ástəa d-ále nəáste/nu ieră [ɛ] dă oînepă/uíte trénți d-ástəa[4] /trénțe/trenz d-ástəa//ne-nvăləam acólo/ș-am trăiit șî noi acólo așá amărît//aoúma s-a modificát// [...]

d-áia vă spun dumnəavəástă/oă ounəáștet acólo la muzău/am văzú bordéiu lu ásta dîn sprînôenáta[5] /oare l-a luuát î/acoló la muzéu/ș[i]/...le oan ounós pă təáte//ș[i] ieră niște dəámne/că bordéiu l-ai văzút/...pəáte o-az văzú[d] dumnəavəást/sau n-as fos p-aoólo ?/ da vă spun drept//șî făôá...niște dəámne vizită acoló//

zîo "io an dormí pă rogojîna as[ta]"/le spunəá[m]/

"oom ? dumnəatá ?"//

---

1 Subiectul își împreuna mîinile în formă de "V" întors, pentru a arăta cum era gîrliciul.
2 Arată spre soba (de cărămidă) din cameră.
3 Indică lungimea patului, dintr-un perete în celălalt al camerei.
4 Arată spre preșurile de pe jos.
5 Localitate apropiată, de unde a fost adus un bordei la "Muzeul satului" din București.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"da !" zîo "ţo ţo ţo !/an dormí pă rogojîna ásta aţîcă/oáre-ţ aşternút[ă]/ţo an dormít îm bordéţu-ásta" zî[o]/"şî m-am învălít şî ou pătur-ásta"/oă ţerá şî pătura acoló/oarę te-nvăleái//şî...háinili/ şî cutáre ţeráu acoló/da//şî ţeu/zîo "úitę-am dormít"//

a rămás uimí[te]/"da/dumnęatá ?/oum ? aţ dormít îm bordéţu-ăst[a]?"//

"da !" zîo "ţéu an dormít în bordéţu-ăst//ţo aţ trăţít îm bordéţu-ásta" zîo//

[şi oam pe oînd au înoeput să-şi ťaoă oamenii oase ?]

oam dă la nóo sute şaţsprezeôe-nęáôe/tęátă lúmęa a-nôepú să-ş ťáoă căsúţe/d-ăstęa...în afárę dă pămîntu nóstru/ăla/poduţí[t]//da ! dă la nóo súte şaţspe...a-nôepú oan tęátă lúmęa să-ş ťácă...lúcrur d-ăstęa/...căsúţe/şi ţéu pęáte/şî áltu/şî tęátă lúmęa/îş ťa [k] ş-a făout oîţi-o cas[ă]/să căznęá ómu/să ţásă dîm bordéi// [r] să ţásă dîm bordéi//

dumítru ge stăváru
şaptezăşi[u]unu de an[i]

pórtu nóstu

pórtu nóstu/dîn tineréţęa męa/ţeu am flăcăţit o[!]vţaţă-ntrę́ágă o-o pereke dă gétę/[o] pereke dă géte oare să întroôáu aşá[1] ou násturi oolę́á/şî-ţ inkeţám/şî ou ôorób dă línă//nū ne duôám noi să ťáôem aoú lúcsu oum.../avéz dumnęavę́ástă/oă áre şî nevástă-męa/ôorób d-ăştęa aşa//ôinę-avę́á ôorób d-ăştęa/oam rîdę́á în timpu-ála atúnôa/"áre ôorób dă...tîrg"//da ! oam rîdę́á dă ţel/"n-áre..."/ o-atúnôa să ťáôá ôorób dă línă//şî-l băgáţ îm booáno acoló sau/... ţi spunęám noi iminéi/iminéi ţi spúnęam la [ɛ] la ăştęa aţ nósti/ nu/la booáno[2] /ţi spunęám iminéi la booáno/şî cu...áţe d-ăştęa d-á-le nęáste/nu cu şîréte d-ăstęa acúma dă luca//

[Pe urmă aveai fustă][3].

oînd ť/pînă pînă pînă pînă/pînă pînă pînă-n nóo súte [u]optîspre-zéôe / ...mă tem oă ş-áou ma am o fústă dîn álęa/fústă/cămáşă lúngă//nu ma am ?//ă ! aţ dat-[o][4] //kipenége făoúţę-aşa/purtaţ fús-

1 Se apleacă şi arată oum erau întoarse şi oum se încheiau ghetele.
2 Termenul e sugerat de un învăţător, care asistă la înregistrare.
3 Intervenţia învăţătorului.
4 Se adresează soţiei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

te/căm̂áşă dreáptă cum.../ţărăneáscă d-a neástă/cu [k] cusútă cu ástea//ĉe/să duĉá ĉinevá-mbrăcát îm pantalón[1] pă timpurle-alea ? nu ^egzistá//[...]o mă ten c-am purtát şî-nceá tirzîu/[r] şî-nceá tîrzîu/n-am luat...pantalón//şî-nceá tîrzîu am luat tot fústă d-áea/şî ou ^ipeneágu scos peste ea/că mi-erá greu[!]//[...]

[Şi femeile cum se găteau la horă ? Cînd ai luat-o la horă cum era îmbrăcată ?]

oîn ă luat-o la hóră/^i [r] ^î să tîrá pă pămînt/[r] ^i să tîrá fústa pă pămînt ásta cáre...spúnem noi acúma áre [ɛ]/acú úite ş-a mea o áre nu [r] nu ştiu ĉe e mai látă dă...la ĝenúŋke-ŋcó[lo]//îŋcoló măturá...stráda cu ea aşá//şî mai avea şî u [ɛ] ũ fel dă periúţă/aşá o punea pă márĝinea fust[i]//punéá o periúţ-aşá pă márĝinea fústi/ĉucuráj d-áea da/da să tîrá pă [r] pă pămîn domle/nu ! nu putéai să [ɛ] /dăcît aşá merĝá...párcă grăpá/cu...//

[Asta din ce era făcută ?]

dîn stófă/ştófă d-ásta/dă lînăriie-i spuneám noi atú[nĉ]/lînăriie//

[Cumpărată ?]

cumpărát[ă]/[r] cumpărát[ă]//şî în [ɛ] înteri^or îş făĉáu fúste ţăsúte î război/dă.../da ! dă purtáre[2] //îş făĉáu fúste/úite cum pceártă ş-acúm/párcă bába mea mai áre ş-ácuma o fústă d-álea[!!]mai áre ş-ácuma o fústă din álea[!]//

[Şi-n sus ?]

în sus...blúză//flanél dă línă/înkiiad bíne/ĉe mai/făcút şî dă mînă/nij la maşînă//îş purtá pă timpurle neáste...flanélă făcútă-n cîrliĝe/cum at începú şî dumneavoástă cu ástea acú/da atúnĉa númai d-ástea să făĉá//

[Acelaşi]

ţástu

adúĉ pămîn[d] d-ásta róşu/şî-l tréer[i]/şî-l calş/şî-l drigui/şî-l

---

1 Termen sugerat de învăţător.
2 Termen sugerat de învăţător.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

faĉ um muşuróy dă pămînt[!]/şi după muşuróy ăla dă pămînt/întinz pămîntu-ăla driguitu/pă el aşa//p-órmă-i dai gaur-aşá cu...c-un lemn/şî cîn s-ā ridicát iel/d-ai văzú că s-a cam uscát iel/îl salţ// îl spoiéş frumós/l laş s să usúĉe/şî p-órmă-l a^dûş pă vátră//baĉ un 5 lemn pă ^iel/l-atîrn^i în verig^i/şi-i dai foc/pă dă dă jos//[...]baĉ^i ...fel dă fel/nisîp î/plgávă...//

[Nu numai pămînt ?]

nō !/şî cu báligă[!]/da io z^îséi c^î să nu mai spui[!]//[...]

cîn a veni némţî/iergám io dă frgō.../şti ? [1]/cîn a ven némţî 10 umblám cu-óili/iergám dă vro páişpe ĉînşpe/ [ɛ] aşá să zîc io/dă treişpe sau dă páişpe an^i/aşá ĉevá//şî venga némţî şî ţū mă ţînqám şî io după táta meu/după máma/că umblá némţî/ĉe mai ?//[...]veníră nește nemţ...să le fácă biátă máma mga pîine//máma...ridicá ţástu/ĉe mai/că ier^gá voiqásă să scápe dă iei/că dormqám...în cámeră//să le 15 fácă pîiňe//ridicá ţástu/cînţ a văzút iei ţástu...ridicat/ierqá cu duiúmu/că ierqá cîte zéĉe dóişpe-ntr-o cámeră/să vázā cum [r] cum să pqate//biátă máma făcú pîiňe/băgá sup ţăst/lăsá ţástu j^uos/^învăli cu ĉenúşă/cun să-nvălgá atúnĉ/cîn a văzút iei/rîdgáu şî plezngáu dîm pálme...némţî/toţ în tqat^e părţîle//ē !/lăsă máma cîd lăsă/pîin^a/... 20 ^o scgásă//cîn a văzút iei pîiňa/qalē !/păi ĉe zîĉ că le-ajunĝgá-m mîin^i ?//oiţe-aşá rupqá fi^iecáre/...ăla cîte niţîcă/ăla cîte niţîcă ...//ş-atúnş pă timpu-ăla/^cu pîiňa/da vez că la d^umngalór n-o fi fost ?...să se cgácă pîiňa-n ţăst ? mai ştiu io cum ? nu ştiu//

stăváru iiuána zísă fluárga 25 plec pă şaizăşî^uópt [de ani]

grîju dă tgámnă

noi tgámna d-ecsémplu/să lom acúma dă tgámnă/că tgámna l sămînţám//ne dúcám d-ezémplu cu plúgu-l arám/terénu care-l avgám pentru grîu/care ierá prepará dă buninţéles dă vára/-l făĉám uogór/dup-áia 30 ne ^dĉam şî-l...îl arám da nu cu brázdě/cu plúgu cum avgám noi/plúgu nóstu cu...dóo cuárng-a^şa dă ţînqám dă el cu boi//l-arám/dupe[k]

[1] Se adresează învăţătorului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

după ĉĕ-l arám/sămănám/ş-avẹán grápă cu foféze/adíc cum îi spúnem noi/dîn trei bucăţ...o grápă/cu tindéka-n fáţă care să legá/...ĉéle trei tindék ĩ [k] foféze dă tindéka ásta/boi-avẹá o tĩjálă/un lemn aşá/cun să spun ieu/c-un okéte care...la tindék-aia avẹá un ĉoc/ş-agăţám tĩjála dă iel/ĩjugám bóii la ga/şî dup-aia aŋgân şî grăpám...cu cólţî/că ga áre colţ//noi spunẹán că or cu cólţî-n jos grăpăm/sau cu dósu-n jos//adícă la grîu ierá nevói ca să dai cu...cólţu/ca să-l améstecĕ pă grîu//dĕĉ ásta ierá múnca grîului...dă tẹámnă//l-am însămînţá l-an grăpát/am terminá cu el//dec primăvára...ne dúcán să-l vedén dacă grîu nóstu...a răsărít/sau...a răsărid dî iel o párte ş-álta párte n-a răsărít//în órĉe caz...stătẹám pînă-n timpū.../cînd ierá timpu-adícă dă secĕrát//la sécere/nu ierá ca acúma/să spúne cu combína//d-ezémplu moşu'-avẹá secĕrătẹáre/ieu nu avẹán secĕrătẹáre/tótuş avẹám ĉinĉ pogẹáne dă grîu şî moşu-avẹá zécẹ//cu bóii mei şî cu bóii lu móşu...ş cu tẹátẹ familiia nuástă cáre ierám atúnca/zîcám aşá: "grîu...péstẹ-o săptămînă să cuác^e//toméscule tẹ-ajús cu mine//nu mai plătéşt...lu ics sau lu grec/ş tẹ-ajús cu míne" zîce "şî io nu-ţ iau nic um ban"//

"bŭn ! gáta móşule"//acúma să spúnen că ie moş//şî plecám ieu cu nevástă/cu tátă cu mámă/cu fras care-i mai avẹám/cu dóo perécă dă boi/noi secĕrám în timb d-o săptămînă dă zíle...zécĕ ĉinşprezécĕ pogẹáne dă grîu//ádică întovărăşiţ-ăştia care sîntém [ɛ] dă ierám atúnca tót aşá făcám ŭ fel dă tovărăşiie//îl secĕrám/d-ezémplu...cu secĕrătẹáreа/oáre mergá cu grébl-élẹa/care mînă grébl-élẹa şî venẹá la...dóo sau la trei...da pológu jos/da pológu l-aşázá aşá...pológ frumós grîuu/şî-l punẹá jos//dec álţî care ierẹáu...oámeni-adíc-ai nóştri care ierau acólo/i-nşiruiám aşá pă clẹátă/noi vorbín dă olẹátă/c-avẹám oît-o clẹátă dă...pátru súte dă métri sau ĉin súte dă métri//făcám legătúr/d-ezémplu jumulẹán dîn grîu/aşá um mănún cun să spun io/un mănún aşá/şî-l dăspărţám în dóo/şî făcám o legătúră frumuásă aşá/-nodátă la vîrfu...adícă la spícu grîuului//şî-l întindẹám jos/punẹám...io um pológ dîntr-o párte/şî nevásta dîntr-o párte/lua um pológ şî-l punẹá pă...legătúr//io mă ducán oa bărbát/şî strîngám/

1 Se referă la informatorul Dumitru Stăvaru, care asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

bine ...pologu-aşá la ĝenúku dla picóru mieu ăl stîng/luam iimediát legătúra/şî-l strîngám/iñodam acólo/şî-l făcám znóp//deĉ ásta ierá prima munc/-o luan dă diminĝaţă/pînă la óra cărę credĝám noi c-áre să fiie...timpu dă plecát acás//znópi rămînĝá sigur...jós/în locu lui/ nu să luą znopu//la óra cutáre...să dăjugáu bóii/şî dup-áia plecám tot/d-ezémplu pă terénu-ásta cáre-l avĝám...seĉerát cu znópi/şî strîngáp znópi-i făcám clăi//şi zîcám aşá: "doi pátru şáse ob zéče/zéče znopi îi fáčep clăi"//ş punĝán d-ezémplu...unu jos/cu nódu adică şî nu [k] cu fluárĝa...grîului/care i-ap scoz dă la [r] dă la legătúră/ în sus/ca-n caz dă plĝáie/să nu viie plĝáĝa să...putrezáscă fluárĝa/ să să dăzléĝe...să rămîę znópu dăzlegát//şî dup-áia mai urmáu încă nóo care-i punĝám trei cu trei//deĉ făcám ũ fel dă...crúče//ásta ierá cláia numită dă noi//ş-o făcám o liniie drĝáptă//d-ezémplu-avĝám ũ hectár sau dóo/-l făcám pîm miljóc//termenán cu cláiitu şî plecám acás//deĉ...a dóĝa zi la fel/ş-a tréĝa zî pînă termĕnám/tot aşá-l făcám cu greu//deĉ ásta erá metóda atúnĉa/ş-aşá o-ntrebuiinţám//după ĉe...să termená seĉerişu/cam pă...tĝátă suprafáţa comúni să zîĉem aşá/să obijnuiá la noi/să scotĝáu maşíni dă treerát//d-ezémplu proprietáru carę-o avĝá/iel ştiiá únde tráĝe/"io mă du la tomescu/...la tomeşti"/altu "mă du la stăvăréi"/áltũ/ĉine ştii-aşá după...neámuri aşá cum ierá nũmite-n...mahaálli vorbín/după mahaálę//áltî treeráu d-ezémplu dîn cărĕ/să zîĉem aşá//să ĉa şî lua/dĩ rîndu ăla dă clăi cáre-l făcúsen noi/să ĉa şî-l cărá/şî venĝá la maşínă/áltî...cărám clăiil-ĕştĝa şî le făcám şîre/şîră márę/...d-ezémplu-a mĝa dă cinş hectáre [k] dă cinş pogĝáne/a lu móşu dă zéče/úna lîngă álta/şî cîn ...venĝá timpu dă treerát/băgám batóza...íntre/sau la o distánţă d-o sută dă métri...dă şîri/să nu să-ntîmple cumvá frun inĉédu ca să.../ ăşá//şî-nĉĕpĝám treerişu/deĉ o ĉátă dă...cam ĉinsprezeĉe dóozăĉ//áĉi ierám cam ĉinsprezeĉe dóozăĉ dă căpi vorbím/dă cărúţe/ca nóo ne trebuiáu şî cărúţe...d-ezémplu să cărăn grîu...la batóză/să cărăn şi grîu-acásă/d-ezémplu la fiiecáre om/că noi trăĝáp la sórţuri/şî spunĝám: "númăru...avém dóozej dă...dă familii"/trăĝáp la sórţuri/ĉine căděă ? [ĉ] adică făcán dóozej dă şórţuri/şî trăĝáp la şórţuri fiiecáre//io căděán númăru únu/"tomescu treerá ástăzi/al dóilea cutáre

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

al tréilea"/ş-aşá mai dăpárte//ce "Cíne púne bóii şî cáru la toméscu/ ca să-i cáre grîu-acás ?"//

"cutáre púne...cáru şî bóii/dúce grîu lu toméscu-acás"//ş-aşá mîi ni-i punéam io la...care pusăse la mine...cáru şî bóii//în sfîr- şî pînă...terménám dă treeriş//după ce terménán dă treeriş/acúma ră- mîneám síngur fiecare cu páill lui//c-atúncă noi cîn treerám/nú s-amestecá páile méle cu-ále lu...továrăşu miu care ierám în tim- pu-ăla atúncă-n cât-áia//şî trăgám//dă la míne dîn cîns pogúne mi-a ieşît doozěj dă purcuáile într-o párte/şî puneám sémne pă iéle//lîngă míne venéa/...care urmá după míne să tréere/da lăsám o distánţă... între purcuáili dă páe/c-aşá le numím noi/purcuáil dă páe/să nú s-amésteče//děc s-a termená dă treerá/şî dup-áia ne cărám páill fie- cáre...aparte la cása lui//cam ásta a fost grîu dă la...sămănát pî- nă la...hambáru nóstu/pînă l-am adús acás/şî pai şî tot//

toméscu iiún
pátruzeşitrèi [de ani]

atúns pă timpu nóstu

e ! atúns pă timpu nóstu/d-ezémplu/cîn ierám io la ietátea dă óptîsprezèce ani/dă umblám pî...sat aşá cum îi spúnem noi/prin [k] nú avéai voie să...nu auz în órce cols sau pă órce strádă cîntîn sau fluierînd//noi d-ezémplu ierám cîn sáse prieténi/şî plecám ca fiecáre/e ! la timpu-ăla atúncă ieră áltă treábă/c-o măcukiţă mai ...potrivit-aşá la mînă/e ! cu...doi trei ne-ntîlneám îm márginea sá- tului/ş-aveám vórbă să ne-ntîlnim în cutáre log/da cúm şi-n ôé fel ieu să stiu cît o fi d-acólo/sau voi veniz d-acólo áştia toţ/să ne-ntîlnîm noi pă drum//atúncă io-i spuneám: "mă/tu pă míne mă cunóş cum flúier ieu"/

iel zíce "te cunósc"//

"io te cunós pă tine cum flúier/dec la semnálele neáste..."/noi ştim că io sînt la toméşti sau sînt îm paterăi şi iei sînt în...cos- téşti //ne-adunám acoló d-ezémplu/pă la...nóo pă la zéce/începeám şî cîntám sau fluierám/nu ne [r] nu ne-auzeám semnálli neáste/...da

Părţi ale satului,numite după familiile Tomescu,Paterău şi Costescu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nu prea făcám aşa semnále cíne ştiie ce/şî ásta ne eră cam obicéiu// cu fluieru...mai cîntám dî iel aşá cîti-odată/cîn în vreá mii/dă.../ cu toate că nu ştiam kar aşá precîs precîs să cîn cu iel/da mai zî- cám aşá dî iel//şî mai înceapăm şî io să mai...zîc aşá dîn gură cît-odată/c-acúma nu mai pot/că dac-aş putea acúma/ş-acuma mă-ncerg numái să...să zîc un fluieraş aşá dîn guriţă//pînă la locu destinát care trebúia să ne...întîlnim noi acoló/sau să dăm semnálu/...trébe să-ncép să cînd dîn flúier aşá dîn gură/dăş putéan să-l zîg bine//da préteni mei spuneá/zîce "mă/păi" zîce/"pă tine"zî ce/"te-nţelége foar- te bine" zîce//"hai" ce/"încépe şî tu să mai zîc ! mai zî" ce/"cam ce te pricép tu dîn gúra ta/dîn flúieru tău d-acól"//în fine/trebú- ia să-ncép să-i zîc acólo un fluieraş aşá cît.../că-l putéan să-l zîc/ierám mai tînăr/la ietátea dă óptîsprăzéce ani//ş-acúma să zîc aşá că...începeam/un fluieraş...puţînél aşá dîn guriţă//da spúne ce "hai bă" ce/"ce drácu faj bă"/ce "nu-ncép să mai cînţ" ?//

"hăi mă ! să-ncep şî io să mai zîc şî io dóo trei frînturéle-aco- ló"//şî-ncepeam... //

[Acelaşi]

cárnea dă porc

cum vine dóozăc decémbre/ [ɛ] să numéşte zíua ignátului/că pórci visează cuţîtu/îi tăiem//la o zî la dóo/nu kar în zíua dă ignát/ mulţ taie şî-n zíua dă ignát//púnem cárnea-i dăm um pig dă sáre/o lăsăn/dâpă sărbător ridicăm cárnea/péce a îi spúneţ la a zlábă la coş/grásu ul topim/îl făcem.../îl topim îl făcem şî şúncă/cum...// şúnca o preparăm/şî cu saramúră/ca pă...pastramă/o púnem şî la... fhiartă/o las acólo-n...la husturói/după ĉ-aţ scos-o dîn saramúră/ cíteva zîle/ŏ-văléz la...zi are/o pun la fum şî pă ia//máţil le spăl/le úmplu-n z [k] în neaptea crăcúnului/cu ficáţi négri/álbi/ cu [k] dîn múre/dă la porc/cu câpă/cu oréz//iar î [ɛ] ieste iar/du pă máţe untúr-aia murdáră/mai oprésc iar dacă nu ieste/pentru săpún// ş-avem ĉ...căldáre máre/c-aşá-i spúnem noi/nu cazán/î álte părs să

1 Subiectul începe să fluiere.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

zîce cazáne/căldárea máre să álvă ôel puțîn/[k] să am doosprezèce kíle dă graz dîn ála/ca să fac săpún//doo kílograme dă sódă/kem pă ôinevá dă mi-l...fáce/că nu știu să-l fac//

[Cine zicea că ți-l face ?]

tătieu/v-aț spus//vine ou sóda/o dă-n treí/o párte/prima oare fáôem leșíia o púne mai micá/a doúa mai máre/ș-a dîn úrmă...fáce leșíia mai táre//l-am dat jos dî pă foc/după ôe l-am umplút a treúa oáră/míia-a veni l-am tăiát//iel dacă-l véde că estě táre/i mai púne o...o gálă dă ápă/zîce să-l mai zlăbțásoă/dacă ie zlab/îi mai púnem leșíie/-i mai fáôem ou sódă/dîn nou/leșíie și-l mai întărim//l-am tăiát/a doúa zî dîpă ôe l-am premenit/l-am pus sús la usoát/ca să să usúce//ș...ásta este săpúnu//

iar oárnea dă poro/oîrnă [k] fáôem/maîl elea supțîrélli le fáôem oîrnáț/numai ou oárne/...să fíie mai zlábă/nu kar grásă că...așá ie și ou sturoi/o usturoiim oárnea/și or o toeám pîn mașínă/or o toeám ou outîtu mărunt/că n-ávem toț mașíne la...noi aiij la țără/să ...fáôem//îi púnem și pă iei la fum să să usúce/sau la ôevá la vînt/o zî doo/d-aôi-i ridioám//oárnea o ridioám...d-acolo/gásil le púnem la vînt/că la ooj dacă le pui/nu puteț să le mai...fáôem mîncare /s-afumă prea rău//búrta oum vorbírăm o fáôem tobă/cu șoríc/dîn múre/ dîn fioáț ăi negri/ăi alb nu merg/dîn urekiili porculuí iarăș/mai mult zgîrô să fíie la tobă//o fierbem/o púnem la pistosít/oum vă spuseí/ôevá greu pă ea că să...iasă tótă ápă dîn ia/ô-vălim la hîrtii/-o atîrnăm or la fum/or la vînt afar//oam ásta ieste pregătírea porculuí//

dánôu kireáța
dă pátruștrei dă am

ne țineam dă rele

ieram mai mult în sahalá aiiôa/ș ne strîngam vro șapte ob zeôe îș/eu șapte ob zeôe vaî/și ou eaprele/bineațeles/ne duôam//și-aveam mêi...în deal o păduríce mică//și noi i zîôam rédea//ne duôam acoló ou vaôile/le pășteam/oum iera naiinte pîndari/nú ne lăsa oa să... pástem vaôîle prin porumb sau prin grîu//noi stam și noi putim î rédie/pînă pîndeam că plecá iel//după ôe plecá pîndáru/...

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dam...cláie peste grămádă cu tóți-m porúmb'/ierá nește porúm verz'// și-acólo dau cu váĉíl'/le săturám/la dóisprezèĉe le...duĉám î réde/ ierá lac acoló cu ápă/bea váĉîle ápă/...stătéam pînă séara cîn venéam acás//mai culeĝám iárbă/...și puneám sácu cu iárbă pă váĉ//sau cî-
5 teodátă cîn î/nu ne duĉám.../duminica ásta ne opreá ș'î pă noi părínți duminica după másă/să nu ne mai dúĉem/s ne dĉem și noi la hóră// copíi copíi/da tó ne dúĉáu la hóră/să vedéu și noi hóra/să jucăm// și țin minte că-ntr-o după másă [k] într-o dimineáță nú dúpă másă/nu ne-a mai lạs să ne mai dúĉem cu váĉîle/să lõ și noi cáprele//și ierá
10 grîu cu să spun/îm pîrgă/nu ierá nící cob dě tot/așà/atúnĉ începúsă iél s să pîrguiáscă//și ne-am aduná tos cu toáte cáprele din mahalá d-aiíĉ//și ca să nu ne mai dúĉem mai depárte/ne-an dus númai la márjinea sátului//ș'i ierá dóu pogoáne de grîu alé unui om d-aiíĉ dîn sat/și noi ierá și băiéț și féte/peréke ieráu//fiecáre băiát ș-aveá
15 fáta/ș fiecáre fátă [!]aveá băiátu/mij miĉ ierám/da aveám fiiecáre peréka//ș-au lăsát cáprele pe grîu/...și noi am începú să ne jucăm prin tod grîu-ăla p-acólo//și dóo pogoáne pînă la dóisprezeĉe l-am da paláncă la pămînt/nu sě mai cunoșteá fir dě...grîu îm piĉoáre// cîn vinē femeía/zis cu pogoáne'le să vádă/ne găsěște pă noi cu cápre-
20 lẽ iel//víne la părínți nóștri/...ĉe să zícă ?/părínți párcă știiáu un'e ierám noi ?//noi plecásău cu cáprele/da...am făcút dóo pogoáne paláncă la pămînt'//

[Și n-ați luat nimic ?]

adícă ĉufuiál-au luat[!]/ĉufuiála au luat-o/că și părínți pentru
25 noi au fost kemáț'...n áltă párte//poáte nis nũ s-așteptáu//[...]ne țineám dă réle că ierám[r]ieráu și mulț'//dacă ierá acúma um băiát în clása șaptea sau o fátă/să mai dúcă/dácă s'î mai dúĉe cu cápra.../ nú să mai dúĉe/că ĉe-"a'úde cutáre/ș'î ríde dă míne"//păi atúnĉa ieráu în clása șaptea ș'î merĝá...cu noi/cártea nu prea...[!]mai așá[!]da
30 merĝá cu cáprele ș'i cu cáii//aveám...trei băiéț'i/ș-aveáu cîte doi cai/ș'î noi plecáu cu váĉile/șă cînd î/pă timpũ lu dóisprezèĉe/cîn lăsáu váĉile ca să...odihneáscă/ș'i să ne odihnim ș'i noi/ne luau la-ntrĕĉere cu cáii/și féte și băiéț'i/ș'i ierá um băiát mai máre/dă fro ĉinșprĕzèĉe an'i//

---

1 Sunetul ș poartă accent de intensitate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ĉe "io sîn căpitán"//iel ierá c-un singur cal//pă mine mă urcá p-un cal/că nú putéam/că ierám...să zic...dă zéce doisprezèce an[i]/ şi p-áltă fátă pă ált cal/avéam pátru cai//

şi zíce "d-aiij[i] dă la réde pî la hotár/fuĝiţ toţ într-o fúg[ă]/care fúge mai répede"//şi iel ierá pă urma noástră/cũ cálu/să vádă... cáre fúge mai répede şî mai bíne//copii atúnc//

toméscu paulína
nóosprezeĉe [ani]

776. C Ă L I N E Ş T I

(com.Radomireşti, jud.Olt)

Culegere: 1969; GG, BM, RP; transcriere: GG

pă míne nú m-a căsîtorid nímen[i]

io ám avút d-a fáce c[u] mai múlte pînă cînd am plecá militár//àşá //cînd am venit/...[a]n găs[î]t io cîtevá dîn iéle/mai cătá iel[i] la mini/da...de !/an gást-o p-ásta [soţia mea]a náibi/...mai încolăcítă/ mai socotítă[!!]//şî..."nu fag mă !"//mă duc la álde várî-mea ásta a lu únku pópa/...úitę-o colá únde-i bisérica//

zíĉe/"mă/f[i]íre-ai al cúmi să fii tu//păi să iei fáta lu cutáre/ c-ar[i] şápte pogáne dă pămînt"//m-a dus pî la úna pă la radumíréşt[i][1] /... odát-am făcú mîinile-aşá[2] /ş-ã spus:

"pláácă dă língă míne şî tú/şî tú/şî tú várî-mea toţ/lăsáţî-mă m páĉe//sînt om trecút péste majorítate/am făcút armáta şî războiu/ acu po să mă júdec síngur//şî... [ɛ]să mă lăsáţ îm páĉe"//

"ĉe mă/să iei p-a lu cutáre c-o brázd[ă] dă..."

"p-ága-m pláĉe mie/fără níĉ o brázdă o iau//da"//vai că să mă círă/círă cu ága dî radúm[i]réj/nu ştiu ĉe/cî m-an dus ş-am văz[u]t-o

[1] Comuna de care ţine satul Călineşti, situată la cca 4–5 km depărtare.
[2] Gest, indicînd cum încrucişase mîinile.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"à^{u}oléóō" zîc "ú^{i}te/várî-mța staŋca îz daų um pumn îŋ cuástă dă... [!]dă te ^{u}úmplu dă buli^{u}ón//ásta ță pentru míne bre ómuļe//dácă nu-m coṇvíne miẹ"//

că áre dărác/cắ áre outáre/c-árẹ...//

"dạ/fí-ţ-ar dărácų-al [!]cǫárlor să-ţ fiį-az"[!]//

aįîca...cắ áre úna ṣápte pogǫánẹ dă păminț//

"lásă mă/c-o cunósc ță dă cînd am plecád/dînaįinte dă...a plecá dîṇ sat"//áṣạ//ã venít...ásta oárẹ trăiés cu ța ástaz//

"^{v}ắ !/pîn-aįîca//aṃ yorbí dă dó^{u}o triį ^{u}or cu tíne/vreį s te că-sắtoréṣ cu míne/bíňe//nu !/^{du}-te lá tátî-to"//

"^{b}ă/o-o fi/c-o dréĝe/oă nu ştįu ĉe"//

am tắǫát-o//am plecát íntr-o sără cu ța d-acoló d-acásă/am venît acás/

[Cum ?]

úįtẹ-aṣá [r] úįtẹ-aṣá//m-am întîlní cu flăcăįi pă drum/...

"búnă sára ^{m}ă vînturíj bă"//

"búnă sára mă !"//

"ĉe e mă ?//ún te duj mă ?"//

"mă/m^{y}į-ã ļuat tovărăj dă vįáţă"//

n-aṃ făcú nîc un cîrc//lăuutári la míňe pă prispă/ţerǫám garánd la ţei/dúpă ôẹ-aṃ yení dî răzbóį[!]//ţei/...contáų toţ îm míne//şî ...să soǫálă/...cîṇ yiu ţó cu ța/să scǫálă/...ţîgán[1] de coló...lăuutárį de/ţérąų culcáţ într-um pat pă prispă acólọ//

"mă"/zî "ĉe faj mă ?"//

"ş^{i}t/oa pămințu//ca pămințu să nu v-aųúz//púne viųára acólo undẹ-aį pús-o/ş púne cápu jos ş te cúlcă"//mă duc îŋ cásă//cî mă duc îŋ cásă la máįca/...

"máįcắ !/ța scoal mã súz ^{b}ă/că ţ-am adúz nóră-ŋ cásă ^{m}ă/fútu-ţ ţéva mă-si ^{m}ã"//

să dûĉe máįca ş să uįt-aṣá[1] //oă n-o vrẹa níĉ ța p-ásta//níĉ ța n-ọ vrẹa[!!]//ásta ạ-nĉep^{u}t să plíŋgă//ţo mă duc şî puį másа la foc acoló/...brînză/cutáre/cutárẹ/ĉ-avǫám îŋ cas-acoló//

"mîŋcắm ?"//

---

[1] Subiectul priveşte distant şi scrutător, pentru a sugera privirea mamei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"hĕ he hă..." //

"bă/ie nqáptę//ştii dă un tę-ă luat ?"//

ĉę "ştiu"//

"ə/acólo te duc//an terminát//stai la másă cu míne/dă únde nu/... ştiu sígur că ieu cu tine n-ă să fac treábă//la primu pás cáre l-am făcút"//ş ia mai mícă cu şáse án ca mín[9]//...s-a şterz [bi]ne p[î] ok/a şăzú la más-a mîncá cu míne/şi m-an dus ş-am îjugá b[u]óii/[tu]pî ĉ-am mîncát/ş-am plecát în vále la sprînĉénata[2] la víie/c-aveám um pũgón dă víe la sprînĉenáta/ş-únu-aiíca-n călinéşt[i]//c-am venícînd a veni máma dúpă míne ş cu frát[i]-so/ásta górge//

"bíne mă/fírę-ai al júgului să fii/tu nu faş ca lúmea ?"//

"dũĉéţi-vă mă/-ncólo d-aĉí şî mă lăsáţ îm páĉe//ieu fac ca mín[i]// dácă n-a făcú nímin[i] ca míne/poa să mai fácă ş-áltu ca míne"//

flórea vînturiş

şáptezăspàtru [de ani]

[Moartea tatălui]

iel [tata] a plecád dúpă bucáte/şi cînd a ven[i]t acásă/ĝérurl-élęa /iel p[î] línge boi/háida háida/háida háida/a-nţepeni pă colęá/mai pâ colęá/mai pâ colęá/pînă cînd a ajúnz la fráti-mio acólo/...la fii-so /la filotín ásta...la craióvę//cîn l-a văz[u]t ála-n félu-ála aşa... l-a luad d-acólc/

"nú-z mai dau drúmu !"//

l-a luat îm bráţe j l-a băgát în casă//

"bă !/voi ĕştea cáre sîntéz dîn călinéşt[i][3] /luaţ cărúţa j dúĉę-ţî-v-acásă bre//sub nic um protést/în áltfel/dăcît ieu mă-mbrác acúmă cu-ásta bătrînu-l bag în cas-acoló/ş [i]eu mă-mbrác"/ş-a venit iel cu cáru-acás//d-acólo a veni cu cáru/...cu varî-mea stánoa că...trăieşte ş-ácuma amărîta//şî...a ven[i]t acás//

"ĉe ie mă ?"//

"táta [i]e la min[9]"//

"pă cum ?"//

---

1 Subiectul scînceşte,inspirînd şi expirînd repede şi profund.
2 Comună situată la cca 4 km depărtare de Călineşti.
3 Subiectul tuşeşte.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"mă"/ĉe-"i cam bolnáv//l-am mai dus ieu pă la dóctor/am mai făcút io/am mai dres io/o să fiie mai bine"//

háide că pleácă fráti-mio niculáie/cu pátru an[i] iár mai mic oa mine//pleácă militár[i]/io [i]îrgám liberát//și iel și ieu//ăla márli și ieu//

zîĉe...[k] "cum mă"/zîc "tu te-ai dus"//cîn l-am pomen[i]t aĉílga/ "mă/te duj la nénga la craióva" zîc//"te duj la iel acólo/...s miie-n trimés scrisuárę//ór nú te prezin la rîĝiménț/și vii hapói tu/or cum fáĉem ?//ieu îț spui cum trébuĕ să faĉ"//

"mă/niicică flórgo" zîĉe..."o să mă dug/da" zîĉe "ióțe ca...recrút/ trébûe s te dus s te prezínț acólo"//

ș duĉ-acoló/...fráti-mio fílotín iera acásă/...

"te duĉ iimediiát și-i spui lu flórga să viie iimedi[i]át"//

pă cînd iou/...mi-a ăpăr[u]t órdinu dă conĉentráre cînd a pleçát iel/ș io am plecát//cî mă pomenés cum îs spui/o[i]n aș yenít io d-acólo/a tréia zî...aș yenít/iel săráou-a ajúns [k] l-a adús tót ăla márli ăla bătrînu/l-a adús cu sániia/iárna/mórt//...bolnáv de/n-á foz mort//ș-acásă/e[i] a crezú c-o s să mai îndreptéze/s mai fáçă sâ mai. dregágă/s nú mi-a trimés telegré ă miie//nu ierám mă/la slátină ierár colga//da//și...a tréia zî cînd aș yení cuș vă spusăi/c[i]nd am veni d-am găsí stílpi ĉerníț//"plecá táta"//e/și ăga dîn oas[ĵ] "hău/ hău hău"/

"opréște [v]ă !/ĉe mai haulíț ?//s-a dus/ie dus//dao[ĵ] io mă duĉám acoló [pe front] tót așá făôáț//cît ?//úițe...acólo//da/pă míne nú mă știiá nimínga cum m-a-ngropát//da ăsta-l știz vói că l-aț îngropát"//

[Același]

brînza

o uáie/...ca o femeie [a] rămáz gravítă nu știu ôe/îm primăvără/fătă mielu/iõ/oa ĉobán/pun mína pă iel și-i tai gîtu//la o săptămînă/ mácsimu doo//kágu/...ii-l gau//bag láptẽ iel dácă nu ieste plin/și-i tor[n] sárę...și pă iel/kágu-l pui s să [u]usuĉe//ș[ĵ] cînd iau láptele dă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la vite/am avú ș[î] dă an de/tót uscát/îl puị la plămădeálă colșá-ntr-o ɳálă/ș-acólo torn píntr-o stricurătɳáre după ĉe...mulĝ ʷóịile/stricór[ʲ] láptele/cald/nú réĉe/că réĉe nu să-ŋkágă/cald/aị băgád déĝetũ ịel...[ʲ]e cald/tor[n]kag//îl mésteș cu liŋgura/saụ cu...blánă cu ĉeva/...baj dă dó[ʷ]o trei [ʷ]or[ʲ] aș[á]/te uịz la ịel/a făcút uɳ fel dă ok ? /nu !//acóper[ʲ]/fáĉe brînză//dúpă ĉe să-ŋkágă/ịése zăru dăsúpra//te duĉ ca ĉobán/ș[î]-l [ʲ]îțîn[ʲ] biñișór aș[á]//să dăs...gárdină dă la márĝine/ș ịel ịése zăru//c[î]d aị băgá déĝetu/strîs//atúnĉa/baj líŋgura ș[î]...îl mésteș péste tot//am avú ș[î] nóo védre dă lápt[ə]//ș[î] nóo védre dă lápt[ə]/în dóo trei pútin[ʲ]//da//...da aị brînz-adăvărátă//

[Și după ce-l mesteci ?]

tu[pă] ĉɳ-o méstеĉ/o laj niță[l]/te duș ș[î] moị sădíla áịa/dă scúrĝere/tifónu ăla cáre-ị ịel/oă...noị atúnĉa punɳám ĩ sădil[ʲ]/de/nú ca acúma să puị ĩ tifɳán[ʲ]l-élɳa/...făĉ aș[á]-m pátru c[ʷ]ólțur[ʲ]//ș[î]...lăsám pînă oînd ịișá zăru dăsúpra/zăr límpede//lụam d-aĉílɳa ș[î] scurĝám zăru ăla/ș[î] turnám brînza//réstu ĉe ịerɳá/zăru carę îrá dăsúpra/merĝá/dă prima dátă știị/să sourĝá//réstu s scurĝá binișór//brînza cîɳ să scurĝá/d-egzémplu să vorbín dă sára//să scurĝá/mîịne diminɳáță/mă sculám d-acólo dîɳ súrlă/o lu[ʷ]án d-acóloɳ o punɳám pă más[ă]/[ʷ]o dăsfăĉám/o tăịám făliị/ș-o punɳă la pútină//îị dam sáre/ș-at[î]ta tot//

[Același]

de la vînătɳáreɳ-ă lụat-ɳ

îị maị zîĉɳám ịeụ că/"úịte vrɳaụ să mă căsătorésc/că dácă nu/[a]ș[á] ș[î] pă dîŋcolo"/ș[î] părinți nú vrɳa să mị-o dɳa//că n-o áre dăcít pă ịá/ș[î]...vrɳa-ɳ sát/nu știụ ĉe/da//ș[î] am merz la vînătɳáre/ș[i]...ăịlanț [ʲ]er[ə]áụ toț ụámen[ʲ] î ịetáte/[r] ĩ ịetátɳe/cam dă ịetátɳa mɳa cum s[î]t ɳó acúma/ș[î] ịeụ atúnĉɳa ịerám dòoșĉîj dă an[ʲ]/z[î]ĉám că ịépur[î]le să-l ɳaụ aș[á] d-a-ɳ fúga/să-l prind//niĉ acú to[d] z[î]c că să-l fug/la ịetátɳa ásta/c-am trăịi bíne/nu prɳa am...á[ə]a/știị ?//

ș[î] lovésc un ịépure dasúpra sprînĉɳățî/îị rup piĉóru maị daụ îŋcă uɳ foc/ș[î] dúpă ịél dúpă ịel/dúpă ịél dúpă ịel pînă jos//[a]júɳz acólo a [ʲ]intrát în niște rikítă/ș m-an da ș[î]-ị maị trag uɳ foc/ș[î]-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

gaŭ//ș ia ieră la Cîmpá cu căldárea//uokásă ia ceva/văzúsěm eo//
uokásă ia asá că ș...m-an duz la ea/

"bă fátă !/úite ce/să lásă sec/ș după lăsátu séculuĭ cică nu să
maĭ înșoară//dácă nu vreĭ să mă ieĭ/úite/ieu mîine sără iaŭ p-áea
dîradomiréșt[1]"//

"păĭ cum ?/păĭ ș[1] cum să fácem ?"//

era o zăpádă máre/zîc "tū t-eĭ troále"/fúsásăm io pîn casă pă
la ea/"t-eĭ troále/tot așá o legătúră cam...dă fro lúnă dă zíle tré-
be s te...ce ieĭ pă tine/și eĭ d-áea"//

"păĭ ș tu acúma rămîĭ dă oámeni áea"//

zîc "éĭ úite rămîĭ/trag cólea la o cásă ș[1]...jupói iépurle/mă-
nînc cu uómu acî/mă cîpstés/și cum o murgî/tu-i laj la másă"//

eă gáta s-a dus/și-a făcúd legăturița acoló/ca fáta/cî fáta ie
uáță//[a] făcú legătúra/a pús-o acólo-n...uodáea dă dîncolea cum
éra și ieĭ stă uodáea dă dîncolo//ș cîn i-a pûz la másă/cîn i-a așî-
zá pă toz la másă/tod nu știu ce/ș ia legătúra/j dăcî[d] vine la ómu
ăla acólo la mine ș[1]...[1] /întínde/ș-am suiĭ pă la despeșsár p[1] la
vespéșt[1][2] /ș-am mers cu ia/...zăpádă máre/ș niște mărăcín[1]//

ia/"ăea o fi lup[1]"//

zîg "dac-o fi lup ce fácę ?//e nu !"//

ám mers pînă jumátea...drúmului//

"ia ascúltă mă/da dácă-t iaŭ io troálli și-z daŭ o mámă dă bătá-
ie[3] tii-acúma//cu ce-ndrăznéal-aĭ avút tu să pleș tu cu míne pă
drum ?"//

da ea c[1]n a b[1]gá mîna-m mîne-așá/...n-ám maĭ putú să-i meĭ...
știĭ ?//ș da merĝám pă drum și tot îĭ...o drojăneám așá știĭ ii fă-
cám trombóane [!]//ș na/tîne//

"păĭ ce/maĭ îz daŭ drúmu ?"//

"d[1]ú-te mă/că-z daŭ" zî "așá cîtevá pátur dă ármă"/zîc "te las
acîlea"/zîc "t-eaŭ ș troálle/și" zîc "acîlea úite te bad de d[1] mîncă
ș lúpi pîn la zîuo"//

"nu ! măcár dă m-aĭ uomorí"//

pînă cîn am intrát îm mijlócu sátúlui încoáce/...tót tîneá dă

---

1 Subiectul fluieră scurt.
2 Cătun din comuna Radomirești.
3 Cuvîntul e rostit îndesat și accentuat în mod deosebit.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mine//pînă cîn s-a-ntîlnit cîzvá băiés cu míne/
"bă costícă/ôș-ai făcút ?"//
"ș"/zîg "gáta/ă luad yúlpeș"[!]//
ă luát-o/am făoú trșábă s io copíi cu ia/am pátru copíi//

costícă ste búga
pátruzăsòpd dă an

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ier tșátă zîua m-am dus oi șámeni la víie/i-an supravegát cum stropéște la víie/cum feméiile sápă o-áltele dăcît în băgá fóiéru și nu săpá bine s ia-an tras atenții a/și dúpă másă...am plecát la sprîncenáta/să fag brînza la oi//

[Cine face brînza ?]

ciobáni de/dă am oi acoló la cióbán și mi-au făcúd brînzș//și m-am dus acoló/asáră/am puz másа la cióbán cu mîncáre dî la míne/un kil dă țuícă/am ajús [k] steptát/ciobáni au mîncá sárș am vás că víne un nor/s m-an dúz la o sór-a mșa/...la discúți//știán că ma avșá cevá dă pilșálă/...și ia/fiie-să ie pă la búcuréj venisă și ia acásă/ș-an dormid la șa/și cînd fu pă la trei sî jumáte mă dusái și mă sculái iar/și mă săi la ióbán îi sculái/iár múlsără oile/făoúră brînza/și pă la doo veníi//și...mîncái/mă culcái/ș-acúma ierán gáta să plec la moșíie cu domnu púiu ăsta directoru[!!]/la vii-aci/că mai ie lúme cáre sápă...la víie știi//

[Același]

pîine

ei făiína dî ambár/oi noi î ambáre țînem făiínș/și...cîrn cu ôurélu//dup-áșa...faj maiáua//maiáua c-o fălíie dă mămăligă/o faj dă ...oum ai d-ástă sără că fac mămăligă/și o frămînt/și pui drójdiie/or um pig dă aluát așá/...oprésc//că o lítră/or o jumătate dă kil// și-l bag aoólo și-l frămînd bine/pun doi pumn dă făiínă/și dup-áșa l las să dospeáso//míine dimneațâ oî mă sool/frămînt//mă spăl bine

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pă mîɲ curát/și...fac loc îɲ căpistére/copáie/cum îi zîcez dúmnea-
voást/noi, căpistére-i zîcem/și pui maiáua/s te-apús sî frămînț//o
frămînț pînă să dă dă dúpă mînă/...ca să nú fiie cu ápă ia//dup-áua
o laș să dospéște/s-a răbunit cît î...căpistéraa să...lásă-n látur //
tup-áua o-ntinz/fași focu la coptór/și...fași pîine//și iésă pîine/
...cînd o fac așá /ca burétili/cînd șterj tăblița/că știu ce vrea
să zîcă burétele//

iioána răduc [42 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

áolēō[!]ier ?/ce ză fácem ?//dácă sînt acás cu nepoțălu/cu rá-
țele/cu pórci/cu dă toáte//dă nú mă-ntréb/ni n-avi [k] pusăi másа
ca să măníɲc/că dácă copilũ fúsă bolnáv/ma avuséi posibilitáte ?//
că s-alérg și dúpă trébur/dîpă...cîn vin să fii gáta/s copilu cîn
îl vez bolnáv/mai îz vine ?//a/...ca să stai acás/vrea s-alérg/...
să nu stai um pic//și cu copil mic/dă țîță/ie greu//n-ai posibilitá-
te éte/nicî pă...picére să te spel//că...nu să poáte/trébue să...
alérg//

[Aceeași]

la crăcún

la crăcún/să dúce...pînă/pîn-a încépe crăcúnu/pîn-a veni/cu doo
seri mai naiinte/sau nu/c-o seáră/să dúce copiii dúpă bolindéț/
și-ncépe să strige/

"búnă seára lá ajún/că ie mîné moș crăcún/într-un caz bun/dá-
ți-ne și noo cîj bolindéț afáră"/sau cît e//

la urmă zíce álți/"foáie verde foi pelin ș-o sálă dă vin"//ál-
ți/ [ɛ] "ș-un covrig c-am îngeță dă frig"//

așá să distreázăi//și țîne ásta pînă la doo dîspre...doo noáp-
tea ține...ásta dus pîn sat așá//și le dă lúmea...bolindéț î/ásta/
și dimineáța dúpă ce s-a terminát/mai oprește...dă așá/mai la rúde

1 Gest indicînd cu mîna cum ar strînge un burete.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

d-ále lor/ɨár/mai vinę-aşá/cunoştinţe/te duc dimineáţa ɨár dîn nou d^{u}pă bolindéţ^{i}//"búnă dimineáţa la ajún/...că mîine ɨe moş crăcún"/ş-aşá mai dăpártę//şi...la ánu nou/să...vine cu cápra/vine cū steáuą/ vine cu buháiu/copiii/şi cîntă la fereástră/...nepóţî ɨar aşá cuą spú-
5 să băiátu-ála [1]/vin la [k] să dug la muáşe/dup-áia a do^{u}a zi dă ánu nou le púne pă sániɨe/le...tîrăşte pă moáşe/le fáce ^{u}urîte[!]//cîntă/ álţi ɨa lăuutárī/cuą vręa s să distrézę//

[Dar fetele şi băieţii ?]

noi fétele ne dúcẽ la bálur^{i}/să dă bálur^{i}...c^{u} priiéten^{i}/cu...//

10 búga ce mariia,ziz măriuúţa
do^{u}ozèc [de ani]

am bătú şî doi băiéţ^{i}

^{u}únu venísă...dîn î armátă/venís-aşá concéd//şápte zile/nú ştiu cît so fi-i dat//şī ɨeu ɨerán cu níşte féte/ɨerán cu ɨár aşá cu pro-
15 fésorī ăştea d-acílea/că...sîntém pri^{i}éten^{i} bun^{i} aşá cunoştínţă/şi... ɨel ven^{i}sâ sâ mă-ntrébe dă [k] profésóri-ăştea mă-ntrebá dă fétile-á-lea dă la roşi^{u}or^{i}...//şi dup-áia ne pomenín cu ăla bęat/ɨerá cam bęat/ála [ɛ] dă venise p-acásă/şi...ɨe dîntr-ai lu cúcu dîm poiána [2] ɨel//şi-nčépe să s să oprę́ásc-acólo/şi-nčépe să ne ɨa ɨél aşá/zičá/
20 sup fórmă dă mistó că ɨẽ ɨel dăstép/şi nu ştiu če//şi la úrmă l-ã luat ɨeu táre dă tod/dup-áia ɨel mi-a z^{i}z miɨe níşte cuvínte/cînd... l-aą luat aşá/a zis că "aşá ca tin^{i}e grozáv-am mai văzút ɨeu"...înę fiine-a zîs la...nu ştiu úndę//şi dup-ę́ąa ɨo...n-aą zîz nimica/ã zîz mulţumésc//la ^{u}urmă i-ã spuz la um priiéten d-al luí/cînd să plec
25 sę́ára acásă i-aą spus să-i spúie lui/să v^{i}inã la cămín/că sîn tá-re-ndrăgostítă dă ɨel/şī aşá/îl ro [k] îl rugám fuárte mult/"te rog frum^{u}ós/sînt...fuárte-ndrăgost^{i}tă//îi dau întîlnire la cămin acólo/ şi să v^{i}ină"//ɨeu aą ven^{i}t acásă/m-ã skimbát/ɨerám într-o ro [k] înę costumáţie álbă/mi-am skimbá ş^{i} pan [k] sandáua cu toc/că nu putę́aą
30 să...şi în čevá aşá mai înkís/mi-ã luat o cę́ádă dã topór am băgát-o pă míni^{g}ă// [!!] şi dî^{p}-áia m-an dus/aşteptám întîlnirea [!!]//i-ã spus

1 Este vorba de un subiect anchetat anterior.
2 Cătun al satului Călineşti, situat la 2 km de acesta.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şi la frátele mieu ásta dă ie şofér la...roşiuór [k] dă ie la şcoála dă şofér/şī ierá şĩ iei ĩ spáteli mieu//da iel tót aşá boat să ia níşte copíi d-acólo/...că dau áia cu práştii aşá/copíii miî/şi zîcá/ "să vă dug la milíţiie"//da el cîn să urîcă-aşá pă scărîle sfátului/ ieu trag cáda dă topór şi plăásc [!]úna/dóo/dă-i !/că iel...gáta a şĩ căzut aşá//dúpă îe mai ierá şi boat/a căzut aşá pă scărîle sfátului ş sîe: "bă copíilor !/bă copíilor !/îe ie bă copíilor ?//nu ţ-ă...să dai tu-m míne/bă copíilor"!/nu ştiu îe mai zîcă iel p-acólo //dup-áia iō/

zîc "fútu-z dumnezău mă-ti !/păi îe crez" zîc "că ieu sînd yagabánda ta ?"// [!!]la úrm-a venĩ şî fráti-meu dă-i !/poîéşte-l !/ l-ám poît [!!]//dup-áia am plecát//

[Aceeaşi]

777. P L O S C A

(jud.Teleorman)

Culegere: 1968; BM, MV; transcriere: MM

la moldóva

am fost înconcentrát...pă ánu o mie nóo sute...pátruzăşîtrèi [k] şî doi aşá//ş-acólo...în î cantonaménţ acólo avéam un î...un î ásta al î.../dă ierám în cartiruíre la iel/un om acólo/ [r] un om acólo/în cartiruíre-acólo/şî víne únu d-aíi dă la noi/costícă ...a lu géraşe/

şî spúne/îe: "băi sávule ! îe staz voi acólo mă ?" îe//ierám mai mulţ//

"dă îe măi oostícă ?"//

"vin-aíiî/să vez oum să fáîe mă acólo la...la moldóv-aíiî/că" îē.../"fáîe privég la um mort"//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cînd am mers acólo la ţel/la privék acólo/ĉ-am văzút ?//acólo la pɑártă/oa dă ʰobiĉéi/...lúme strînsă şî dî̃ [k] d-acólo dîŋ comúnă/şî concéntráţi nóşti//

da ţei î̃ spúne/"măi sávule !/tu aţ curáj să ^întriţ-aţíĉa mă la ăştɑa ? că" ĉe/"áre néşte kíşte"/...împletitɑ-aşá-n treiţ/şî̃ la cápăt ĉ-avɑá/nu ştiu ĉ-avɑá/că...cartóf avɑá/cărămíd-avɑá/oă cînd îz de/te omorá/cu ţa//

da ţo zî°/"ĉe ţe mă !"//încépú să-ţ î̃júr//"ĉe mă !"//intráţ acólo/"ĉe mă !/vóo...fricá mă d-ăştţa/dă"/că ţerá o multţime dă băţéţ/măriĉéi ţeráu băţéţi//da ţo íntru acólo la ei/în ĉud-aşá/şî fugíţ acólo peste ei//m-a luuád d-acólo dă la pɑártă cu [r] cu kíşc-áţa/dă-ţ bătáţe/ [r] dă-ţ bătáţe//

"ĉe ţe mă/fútu-vă múma-ŋ cur/mă omorîţ ? ĉe ^ţe mă ? ĉe ^ţe mă ?"//

ţîpă "heţ ! de amú bădiţe/dă ĉe ne súduţ ? dă ĉe ne súduţ bădiţe/că" ĉe/"la noţ de amú aşá să fáĉe"//

"păţ cuŋ să fáĉe domnule la...? la noţ să plíngе să..."//

"ĕ ! la dúmnɑavɑástă să boĉéşte/şî mérgе/ [r] mérgе de amú pópa înaţinte/şî...de amú dumnɑavɑástă vă boĉíz/la noţ nu//dácă nu faĉ aşá/ríde dă dúmnatá/şti că ríde dă dumnatá ? ríde//dā !/aşá ríde dă"//

pă urm-am plecát acólo la ferɑástră//ĉe să vedéţ ? acólo la ferɑástră/ăţa rîdɑá să mɑará//acólo la ferɑástră mórtu întiŋs/cum să fáĉe mórtu/ca mórtu întiŋs pă [ɛ] p-o s [k] másă/şî femeţile aşteptá să v^yíţe...să-ţ facă privéku//privéku ĉe ţe/scaunɑ-aşá jur împrejúr/mórtu cum ^éste mas-ásta [1] /cu cápu spre răsărít/cum să púne dă obi [2] [r] dă obiĉéi/aşteptáu să v^yíţe...să facă privéku/musafíri să v^yiţ-acólo la ţel/la mort//acúma...ĉe crez c-am văzút ?//^într-acólo...cíte unu/cîte únu s-aşáză frumós/ţa loc acólo jur împrejúr/şî aştɑáptă/s-a umplút cása//î̃ sálă la kelér/î̃ ló să-ţ zícă î̃ sálă/sálă la noţ/cuŋ să zîĉe la noţ/kelér//acólo...pregătɑá ţei acólo...prostiţli lor...//úni făcúse...mî̃jís pă ʰok cu cărbún^i/únu o-o oófă cu ápă/únu cu néşte p^hirostríi şî̃ c-un f^hţer bătɑẵ ţel/acólo/ş-a intrát pă rînd/întîi şî̃ întîi a intrát...únu cu căldárɑa//

1 Arată spre masa din camera unde se înregistrează.
2 Subiectul înghite.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"căldăr[1] căldăr/căldăr căldăr[1]"/bătea dî ia acolo//şî pă urm-a intr [k] ş-ăia bătea dîm pálmę [1] //ş-ăialánţi...făcă haz/rîdea// p-úrmă víne ş-ăla cu cofa cu-ápă//

cîn víne cu cofa cu ápă/"de amú bíne v-aŋ găs sănătoş !"/ş-o aruŋc-acólo/...imediat s-a făcút um băltác dă ápă/ş-a-nceput să [2] dea cu púmnu/să rîză/să bátă/să rîză-n loc să plîŋgă/rîdea//p-órmă víne şî face şî cămila//dup-áia/cămíl-áia.../ce...ce s[1] mai fiie ş-ásta cămílă ?//cîn intră/şî mă uit/

da io făcăn la ăia "bă/ia veníţ înceáce/mă ia veníţ înceá !"// ăia nu cuteză/că-i iera fricá d-ăia că...îl loveá cu kişca/că te bătea grozáv//te loa la bătáie d-acólo dă la úşă [k] dă la poártă pînă [r] pînă la mort//nu cuteză/a mai rupt únu/-a mai venít unu-acólo/cu míne/ş-a asistát tot če...am văzút acólo//

dup-áia...víne cămíl-áea/"de amú bíne v-aŋ găs sănătoş !"// únu pă úmeri lui/şî bă [k] púsă fúnia áia după gît aşá/ş-arũ [k] băgátă păn [k] pă su piceóre-aşá//ş-únu la spáte/şî cîn a intrát acólo pă úşă/ş-a tras aşa dă ea/"amú bín v-aŋ găs sănătoş !"//pac ! jos acólo...la mort//atúnca să vez rîsete//dă-i!pac pac ![2] dîm [k] toz bătea dîm pálme//

dup-áea/a-nceput...să-i facă privéku//privéku/atîta am văzút/ n-am văzút dăcî sîŋgur/î...îl legásă la mînă/ca să...să-l trágă pă ...pă ásta/pă...ferestástă/şî cîn venea [r] cîn venea să...să úite la iel/să-l sărúte-acólo/îi făcá/trăgá cu o áţă aşá/şî făcá mîna[3] / şî lovía peste obráz//şî io pă úrmă an striga la ăia/"mă bă [k] mă ámen[1]/ia veniz mă băieţ înceá/că...nu v-o tăiá//e ! luat fro cîte-va lovitúr şî c-o să fiie?"//p-órmă...n-am mai putú să mai.../dă rîs/ă rîs acólo la ferestră/rîdea/

"băi savule/vino-nceáce dă ne spúne şî nóo/víno-ncoáce !"//

"dă mă/voi dă če nu veniţ ?"//

dup-áia n-ám mai stat pînă la finit/c-a mai făcút/am fugit înapói//an lúat-o la fúgă/dă-i cu kişca-m míne//ăă-i !//am începú să-i îjúr/ş-an fugit acólo la ei//şî pă úrmă le-am povestit/"mă băiez/dacă iera şî voi acólo/te rîdea dă te zmintea dă čeia če..."

1 Informatorul bate din palme.
2 Bate din nou din palme.
3 Ridică brusc mîna.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţe o [r] ţe o babiloniţe la ʰeĭ/dómnᵘle/la noĭ ţe deosibíre mare la noĭ/fáţă dă ˌeĭ//

catrína sávu
şáĭzeşipàtru [de ani]

să povestéz dă-ţsurătţárţa mţa

am fost înţsurád dă mⁱio/"tátă" zîo/ [k]

bʸétu táta îe/"băĭ tătícule...sávule/ţa să te ţsurăm mă/oă n-ávem ajutór//nén-tu a murí pă front ˌî tu aĭ rămás sîŋgur/ʰaĭ tátă să te-ţsor !"//

ş[ˆ] ţeu...vorbţáŋ o-o fát-aĭíîa ş[ˆ]/îm plăîá dă ˌţa//dā...táta... ţ-ar fhi plăoúd ˌd-ásta/dă-ĭ a mţa aoúma//

"măĭ tátă ! ţeu...tţ-aj ˌrugá uţ lúoru/îz ˌdaŭ uţ ˌsfat măĭ tátă"//

"îe sfat mă tátă ?"//

"tu...s[ˆ] ˌeĭ fáta lu álde lu ţáŋcu gîscán"//

"mă tátă/păĭ da-ĭ maĭ máre oa míne ou fũ ˌan/păĭ"//

"nu ˌe tátă/nu ˌe/...ⁱe búnă/îe maĭ/ţe prţa vrénică/ [r] ţe prţa vrénică"//

am înţepenít acólo cu/ [k] avţám pátru oaĭ atúnîs/îŋoă ou cărú-ţa/[...]víne ţéle//cîţ ˌvíne ţéle/nevástă-mţá şî ou...dóo surór[ˆ] álę ţeĭ/şî púne mína acólo la...la lţócă/şî-mpíŋe/an ˌdat oărúţa afără dîn nămólų-ăla//táta al mţeų ĭ-a rămás...ⁱínima la nevásta mţa//aţ ˌsă-ĭ povestéz dă-ţsurătţárţa mţa[!]//p-órmă ĭo îe orez o-aţ făcút?//

"mă tátă !/daoă zîş tu aşá/ţeų vrţaų să...s-o ţaų//da míţe-m pláîe áţa"//

"mă tátă ! da îe ásta nu-s ˌpláîe ? că ţe maĭ frumţásă oa áĭa"/ zîîe ţel//

"tátă ! daoă zîş ˌtu aşá/ştĭu ĭo ouţ să fac ?"//

mă duo/să fáîe o núnt-aĭíîa la...oandélu[2] /mă ʰámă la.../sţára la betţálă/o-aşá să spunţá atúnô/la betţálă/oînd îş púne mirţása betţá [r] betţála pă oap/vólu pă oap/să púne sţárs//şî tármină tó-ma pă lun[ˆ]/o-aşá ţíne/ştiĭ ʰobiôéĭ aĭíîa//dup-áĭa...vʸių cu fáta

[1] Se adresează unui subiect ocazional, care asistă la înregistrare.
[2] Poreclă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

áia cáre vorbeáŋ cu ea/

"mă ĝico" zîc/"io vreau...ce mai/să te eau/în seára ásta"//

da ia-n spúne/"măi sávule !" ia-n spúne miie/"măi sávule" ce/"io te eau/dă o să-m scoáță ʰóki tá-to și mă-ta că...nu am avére"//

"mă/la noi niș pomenéală dă avére//io te plac/tu mă placʲ/ʃai să ne lʰom/ce mai ?"//

an venít cu iã vórbă pîn-acás//ne-am oprít în fáța cási/la pod acólo//

p-órmă ia.../zîc "ʃai mă/ce facî ?/ʃai/nu merĝ ?"//

ia ce "măi sávule/iõ nu merg/trébe să vii cu tá-to cu mă-ta/cu fráți/cu fráti-to cu sóru-ta/cu familiia toátă/ca să și știie și tata dă mine//dăjá că sîn năcăjîtă/n-am șʲ io mámă/am mámă d-a dóra/o să mă cérte..."//șʲ cam aveá dreptáte ea//

p-órmă ieu/"bă dacă tu nu vreĭ/e să sti că...ieu nú mai viu la tíne"//

"treába ta măi sávule"/ș-a plecát//mi-am lua búnă seára dăʲ la ea ș-a plecát//

p-órmă ieu.../am [ɛ] níș î murĝís-așá bíne/m-an dus la sócrî-mieu ásta/ca să cer în căsătoríie//da ieu mai vorbiaŋ cu ea acólo la cîmp/că noi aveă lóturli vecínʲ/vecín lóturle-acólo//și...îm plăcá și dă ea//

mă duc acólo/"búnă seára"/

"búnă seára"//ia toᵍmai ʰișá afără//cîn ișá afără/toᵍmai meștecá mămăliga/ia/plină cu [k] dă cenúș-aiícˈ //

zîc "ce făcúș/te umplúsăj dă căldáre ?"//

"ce úmbli ? da ce e cu tíne sávuˡᵉ ?"//

ce să fiie ?" zîc î/"gătește șʲ tu p-acî acásă/să fii gáta că vʰiu îm petíd la.../să te eau"//

da ea a-ncépú să rîdă/"òleó/ce vórbă-i ásta pă tíne ?"//

păi zîg "mi-a rămá [k] i-a rămáz lu táta ʰínima dă cînd ne-ai scoz d-acólo dîn/dî.../dă cînd ai puz mîna dă ne-ai tras afără cu cáii/dîn nămólu-ăla du pă loc"//

da ia...încépú să rîdă//cu vórba noástă vʰíne și seácră-mea//

"ce-i mă sávule cu tíne"/

ˈ Pe frunte.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"búnă sẹára"/

"búnă sẹára/máiçă !"//

"io vrẹau s-o iau pă fié-ta-n căsătoríie/tu ce zîc ?"//

"venis máiçă !//păi vino cu tát-to cu mă-ta"//

gáta//mă duc acásă/iau pă táta/iau pă máma/mă duc acólo la ei/

"búnă sẹárs/bine v-an găs sănătós"//aşá să fáce la ţără//plósca la noi acólo/cu v^{i}in//dănumírẹa comúni nẹáste/plósca//plóscă/fără plóscă nu te d^{u}câi cu sticla/plosc-aşá/plóscă frumẹásă//o pusă-m mijlócu cási acólo/

"băi tică.../voi ce zîceţ..."/începúră...ce "dă ê-az venít ?"//

"păi dă ce nu ne-ntrebáţ ?" începúră să vorbẹáscă ş^{i} ei//

"păi" ce/"dă ce ne mai întré^{bi} ? tu ai fátă máre/noi avém flăcău"/zísă bietu táts/cumnátu-mio ilíie/sóru-mẹa/"ce ne mai întreb^{i}? //n-ai féte mar^{i} trei ?"//da ásta ierá á mai márẹ-a mẹa//mă ! da nij n-am mai răm [k] nij n-am mai stat ca să né mai lụom plósca dă jos//şi am işít afar cu ẹa/ş-am venít acás//ş-an lăsát pă tat-acás^{ă} [k] acólo pă máma/pă s [k] álde sórú-mẹa/cumnáţ acólo la iei în casă/ş-am venít acás/ş-am plecát//

an stat io cu ẹa...cam fro doi an^{i} trei//dup-áia...că să iau p-ásta/d-o avẹám înaiinte/amurẹázẹ//

"bă" zîc/am începú s-o oropsăsc io/s-o bat s-o drăcui//am [k] stat is/în sfîrşít a văzút ẹa că nu mai ie kip//m-a păzít pînă m-an duz la cîmp/ş-a lụat tót tot tot/a tras cărúţa-n fúndu grădíni/ş-a lẹat tod dă la míne/mi-a lụa tót tot tot/mi-a lụa şî háinili méle// cîn v^{y}iu acásă "háolẹō !//máică úite ţ-a lụa"/ce să mai fac io ?// an stătút io acólo/da io mă duc âm/şî vorb^{y}iár cu-ásta...în cúda iei/ în năcázu iei/ca să-i f^{h}íie năcáz/da ínima mẹa[!]tó la ẹa ierẹá/to la ẹa//c-avẹám fáta ásta/dă-s spusei iō dumitále/dă e pátruzăşipa [k] cînj dă an^{i}/o avẹám măricic-aşá//şî mi-erá fog dă ẹs/şî mi-erá fog şî dă.../mi-erá drag dă ẹs/ce mai ?//

da ieu/"fă ! măi mámă !hai îm peţí^{d} la ásta !"//

"hai máică"//

ne dúcem la ẹa acólo//să măritásă ş^{i} ia/ş-avẹá o fetiţă//

"bă !"//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"ĉe e bă ?"//

"búnă sára !"/

"búnă sára !"//

"uɨtę-aɱ yeni să lom"//

"bă/păɨ aɨ fǫrme"/oă...făcúsăɲ fǫrme ou nevásta//"păɨ cum o să te ęauɨ ɨo/cum o să dauɨ ɨo pă f^{h}ɨe-męa...vóo/cîm băɨátu tăɨ áre fǫrme/ș-áre oop^{h}íl ?"//

"dácă ? noɨ băgăn divórț"//

zîs șî făcút//ɨerá o sărbătǫáre/nu maɨ ț̂îɨ mínte ĉe sărbătǫáre ɨer^{ę}á/

oă "băɨ tátă !//ɨa dă-t [k] ɨa ɦaɨ să băgán divórț !//dacă ɨa nu vręa/ [r] dácă ɨa nu vręa...să maɨ v^{ɔ}íɨe"/că maɨ trimísăsăm pa ĉinevá oa să.../"nu vręa să víɨe/ɨa fáĉe p-al ęáca cuɨ"/zîsăɨ ɨo// "ɨa ș̆aɨ tátă să...s-o ɨauɨ/s-o ɨ [k] lom p-ásta"//

am mers aoólo la ęi//îɲ sfîrșît/"bă tícă/oa să f^{h}íɲ sigur^{1}//ɦaɨ să-z dauɨ o oăldáre//mɨ-a dat o căldáre dă spălád máre/dă fro tréɨ patru védre/aɲ yenít cu ɨa la spináre/táta ɨerá om voɨnic/înált/fă-ĉá zdráɲca zdráɲoa căldáręa/aɱ yenít aoás//oînd aɱ yenít acásă/să dúsă ɦúɨetu îɲ oomúnă oă/..sávu ɨa fáta lu minǫál-a lu oaléndę//ĉe să maɨ fac ɨeɨ ?//áolęō ! ɨa să zbătǫá dă ĉásu mórțɨ//m-an dus/aɱ vorbít cu ɨa/oă s-o ɨauɨ//să făcú o núntă/ [k] o ^{ɥ}óră-ɲ sat//mă du ș^{ʃ} ɨo la ^{ɥ}óră//oînd o văz pă ęa cu fáta-m bráțe/pă cu [r] cumnáta męa ou fáta męa-m bráțe/șî cu...nevásta męa gătítă cólo ęa//nú maɨ m-an dus să... [ɛ] n-am maɨ vru să maɨ mă dug sára s-o maɨ ɨauɨ p-ás-ta//

m-an duz la ęa/"fă" zîo/"tu ɦaɨ acás !"//ș-aɲ yenít la...dóo treɨ/zíɥa/cu ɨa acás//táta-l trimesăsăɲ la túrnu^{1} /să báĝe divórț/ "tátă/bágă divórț !"//s-a duz la leonétę-antonópol/a dad dóo miɨ dă leɨ...ăluęa/ș-a băgá divórz dă ęa//oînd víne tat-al mɨeɨ acásă/mă găsăște cu nevásta acásă//dășkíde úșa/máma/săríi-m pat [k] dîm pat/ țíșt^{i} ĩ sus//da ęa-ɨ fáĉe cu mĩna//

"ɨilíɨe" ĉe/ĉe "un [k] ĉíne-ɨ mă [ɛ] ĉíne-ɨ áɨa dîm pat ?"/ĉe "nu ɨe ne [k] nóru-męa ?"//

"oáre nóră ?"

1 Turnu-Măgurele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"nóru-ta"//

"ọléụ !//cuṇ să pọáte ?//bobolọáca ?" că ọa aṣá-ị z^{i}ĉe lúmọa/ aŋgélina o kámă//

ĉe/"nu ịe nóru-ta ?"/

"păị să pọáte ?//a lụat-o f^{h}ir-ar ṣ^{i} să-l daụ"//da ịo zîc/"āolọó ! fútu-ị preĉestániịa mă-si să-ị fut ịo/da"/ĉ-"an da^{d} dóo miị dă leị lu leonédọ-antonópol/advocátulụ-ălŭịa/ĉe maị fáĉem noi ?"//

"păị de ! mă bărbáte/ĉe să fáĉem ? dacă ịel ị-o fi drág dăspărţîm noị ? lásă mă să trăịáscă//nu s-a [k] ị-a foz drágă/úịte fáta ịe máre/să rîză lúmọa dă noị ?//lásă mă să trăịáscă-mpre^{u}únă/c-o f^{h}i păcát//cum míịẹ mị-a foz drag dă tíne//ţîíe dă míne/la ĉe să-ị dăspărţîm ?"//

ṣ-a durát...cu [k] a durát fro treị pátru an dă zîle//dup-áịa/ ịăr aṇ lụat-o la bătáịẹ/ịăr a plecát//d-aĉí maị m-an duz la ásta/ j n-ă maị vru să maị mă ọa//ṣ s-a dus ṣ^{i} s-a măritát//j^{i} d-aĉí dac-aṃ văzút ịeụ/oă nu maị ịe kíp/m-an dus şî mị-aṇ lụat-o ^{i}napóị ịăr/ṣ-acúm trăịés cu ọa/ṣ-acúma//[...]

[Cum îi zice nevestei ?]

bobolọáca [!]/aŋgélina/ [r] aŋgélina/bobolọáca-ị zîĉe lúmọa/ịa a foz grásă/cuvîntụ-ăsta...grásă/"bobolọáoo/bobolọáca mọa/bobolọáca mọa"/áldă tá-so máre//"bobolọáca mọa/frumọásа mọa/grásа mọa"/ ṣ^{i} ị-a rămáz núme^{le} bobolọáoa/ṣ^{i} ịa aŋgélina o kámă/oatrína aŋgélina//

[Același]

mórtu

ịe mórtu pă...p^{h}e^{i}íre/de ! pă pịe^{i}íre/îl premenéṣt^{i}/...iị puị lumînárọa//ṣáde ũ om doị treị/oare áre ooráj s^{i} stọa lîŋgă ịel/ pînă-ị ịése súfletu//d-aĉí-l laṣ^{i} um p^{h}io acoló/să dúĉe doị îṣ^{i}/ dácă ịe ^{u}om/să d^{i}ĉe doị ọámen^{i} ṣ^{i} ịa un...ĉitură dă ápă dă la fîntînă/o vádră dă ápă/îŋ căldáre máre/ṣî víne ṣ-o so [k] oălzăşte niţăl/ṣî-l dăzbráoă/ṣî-l scáldă frumós/î álbiịe j d-aôí-l púne-m pat/ṣî-l îmbráoă/...ịar d-al doílọa//d-aôí-nĉépe să-ị.../să-ị

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

strîŋgă şî luı d-ále.../ôe-ı trébuıe//să-ı găteásoă şî luı acó^{lo}// fáce poménă/să dúce pátru [1]îş să-ı facă groápa/pátru ţámen^{i}//dácă... áre...şărvéte/...d-álea úıte' /şărvéte ţăsúte/le púne-aıîca la măr// dacă nu/oúmpără pînză dă ıaş^{i}/şî^{i} fáce oa şérveţălu-aşă//şî^{i} le púne şî^{i}...le dă p-aoólo-şa//şî^{i} fáce uıte-aşá//víne timpu/dacă moáre ástăz/mîıne sără ıe gáta//...víne şî-l dúce la groápă/cu drígu/c-a făcúd drig acú fo doı an^{i}/aıij la noi//la mormînt acoló sărácu//care áre lémne/îı fáce bolt-aşá pă dăsúpra/dă lémne/şi-ı púne blánă//púne nîscaı coĉén^{i} d-ăştıa lúnĝi/dă mănîŋcă v^{y}ítili/dăsúpra acoló/la lémnile-álea/şî^{i} púne pămîn pă ıel//dacă nu/púne pămîntu-ála pă ıel// aşá ıéste la noı//álţı-a făcút dă/...care ıe maı întărit/maı...ou avére maı múltă/fáce dă cărămídă/groap-aıa/şî-l bágă oa cînd îl bágă-ŋ cutiıe/dar tot îm pămînt...să dúce ş-ála//

[Şi după oe l-a înmormîntat ?]

după ĉe l-a mormîntát/vyíne-acásă/toátă lúmea áea careа-a foz dâpă ıel/...şî púne mása//şî mănîŋcă toátă lúmea áea şî bea/dă să sátură/şî^{i} pleac-aoásă//şî^{i} ıel rămîne sărácu ca vaı de máma luı// nu-ı aşá vícă [2] /aıij la noı obiĉéıu ?//aşá ıe//

[Şi pe urmă ?]

pomenéşte c^{u} colívă dă treı zîle/la nóo zîle ıár îl pomenéşte cu oolivă//dă treı săptămîn^{i} ıără-l c [k] pomenéşte/şî la şáse săptămîn^{i}//şî^{i} căznéşte ^{u}ómu dacă poáte/fáce ũ rînd dă ţuále/să d^{u}ĉe cu ıéle la bisérică/sau v^{y}íne pop [r] pópa acásă/şî...îı dă ţoálile-álea/ouı.../îı îcitéşte pópa acoló cuı le dă/şi ıár kámă lúme/să mănînĉe lúmea/dacă maı áre putére/daoă nu/fáĉe şî ıel sărácu cum poáte ^{u}ómu//

[Şi nu-l tămîie ?]

dă ! da !//dă tămîıátu la o femée//la o năcăjîtă care...nu ıe-ŋ stáre dă nimíca de ! şî^{i} ıa//să dúce şî-l tămíıe pîŋ la şáse săptămîn^{i}//îı dă şî luı ápe/dă-ı cără ápe//

[Cum ?]

la o fetiţă//să f^{h}íie curátă fetiţ-áia//îı dă şî-ı cără ápe// pátruzăşipàtru dă cobiliz dă ápă/la...ápili mar^{i}/c-aşá le zíĉe/şî

1 Subiectul arată spre şervetele de pe pereţi.
2 Se adresează fiicei sale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

la áia mica/dor jóia şî sîmbăta/oară ápe/îi zîce...ápa áia mica//

şî la şas săptămîn[↑] îi plătéşte şî ei//să dúce la gîrlă/cu lumînăr[↑]/cu neşte tiuguliţe făcúţa-aşá mititéle/şî púne lumînări-aşá-n-crucîşáţa-acoló/aprínse/şî le dă drúmu pă [r] pă gîrlă//şî lémnu carę-a tăiát ia/fetiţ-áia a tăiát î/tăie coló/cu surcél ca ásta aşá[1] //táie aşá/crestúş crestúş...ápile/cîte cóbiliţ a cărát//şî cîn să dúce la gîrlă/îl táie/surcélu-ăla şî-l dă pă ápă//

"iej mártoră"/áre um mártor áltu cop[h]íl língă ęa/"iej mártor o-a cărát cutáre ápili cutăruia ?//

zîce ăla "sînt !"//

ia táie dîm bătu-ăla d-acoló//întrę ábă dă trei [u]or[↑]//şî[↑] d-aci términă lémnu-ăla//

"iej mártor c-ai cărát cutáre/iiuána/ápili lu grigóre sau..."/ cum îl kámă p-ála//

"sînt !"//

şî[↑] iár táie dîn lemnu-ăla [a]şá /tot táie//ş-aşá ie obicéiu// iéste şî ástăz obicéiu//

nicúla bádęa oltęánu
şáizăşiob dă an[↑]

lîna

o túnden dû pă uáie/o luuóm acás/fiérbem ápă...căldă/f[h]iértă bine/-n cólcote áp[ă]/ş-o púneţ s-o opărím//după ĉ-ă[u]opărít-o să iáeă [u]usúcu dî ia/nămólu care iéste...pă lînă/ne dúcen cu ia la fîntînă s-o spălăm//o spălăm bine cu ápă réĉe/...o spălăm bine cu ápă réĉe[2] /pînă să fáĉe ia curátă/dă rămîne ápa límpede dî ia// dup-áia o atîrnăm p-o sfoárę să [u]usucă/niţél/s[↑] zvîntęáză/o báten ĉ-o tuiágă/d[↑] să fîlfăneáză lîna//după ĉ-o báten cu tuiága/[u]o atîrnă[↑] şî să usúoă la sęáre//s-a [u]uscád bine frumós/o scărmănăm/o púneţ la sao/n[e] dúcen ou ęa ş-o dă la maşînă/la dărác//dup-áia o fáĉe vángăle/venim acásă/...púnem fúsu/ş-o lucrăm dă ĉe...vrem noi atúnc[↑] in timpu-ála/dă macát/dă covór s-alégen/dă flanél/fustę-aba//ĉe vręa [u]ómu să fácă din ęa//

1 Arată spre piciorul de la suportul microfonului.
2 Textul este reluat din cauză oă intră cineva în cameră.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Dacă o ţeseţi de pantaloni, cum faceţi ?]

fáĉem urzálă//fáĉem [k] rúpem dĩ línă/o púne-ntr-um băţ/şĩ cu fúsu/...şî tŗárĉe dă urzálă//réstu torj dă bătáiẹ//ai tᵘors-o/ai scrobit fʰíril/lẹ-ai făcú jurubiţ/lẹ-ai strîns/lẹ-ai pus pă mosᵘór/ şi lẹ-ai urzît/şĩ lẹ-ai băgá la războĭ/şî le ţése//

[După ce le-ai ţesut ?]

după ĉe le ţésem/le dúĉeṇ la boaĝiṳ/la ᵘoráş/la vopsŗá//le vopséşte/îi plătím ómului cîte kíle iéste dă...abá/víne cu ia acásă/să dúĉe şî-ş fáĉe pantalónĩ la croitór//

oltŗánu fănícoa

tréizăşàpte [de ani]

cîṇ să strínĝe hóre

cîṇ să strínĝe hóre/...să dúĉe băŗátu cáre áre...gaĝícă/-ş ia gaĝíca/să dᵘĉe să-mplímbă ou ŗa//áltu care n-áre/să dᵘĉe la fo cîṇ zéĉe Cînşpe/cîtŗ-o putŗá să trágă//cáre mai pă cáre//ş-ápăi după ĉe le tráĝe/iése sára pîṇ sat//cîntă.../cîntă şî...daṇséz cu ŗa pînă cînd zíĉŗ-"ajúŋgă"//daṇséz/te duş cu ŗa la poártă/stai la poártă ĉe stai/stai o ᵘóră doṳ-acoló pînă-ŋgez dă frig/şî plec acás// [!] ş-apăi...vii acás //acásă mai pîndéş ştii cîn mai ie sărbătór d-ástᵍᵃ/te mai duc iar//

"măi cutáre/úite...ie sărbătŗáre-ṇ sat"//

"gáta ! işîṇ la joc !"//

iésĕ [r] iése la joo//iár te duş cu ia la poártᵃ/iár mai stai doo trei órę/mai iŋgét iár//vii aoásᵃ iar/te-ntrŗábă áldo táta ş-áldo máma/"úndŗ-ai fost ?"

"păi aṇ fost la cutárę"//

"da ?"

"da !"//

"tu ai mîŋcát ?"//

"păi n-am mîŋcát/dă-m să mănîŋo"!//

púne másа//mănîŋo/mă culo//după ĉe mă scol diminŗáţa/pleg la robótă/în deal//mai mă frŗácă şî şoférų-ăla/mai dă-i la maṇevélă/

1 Întreruperea şi repetarea se datoresc faptului că între cele două cuvinte cere o ţigară anchetatorului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

draj nu mai poş că ie-ŋgeţată...//dă-i iiuáneo/oi mîŋoá n-oi mîŋoá dă diminaát/dă-i aşá/că merĝ[?]//

şúbredu ion
nóoşpe [ani]

778. P L O P I I-S L Ă V I T E Ş T I

(jud. Teleorman)

Culegere: 1969; GG, BM, RP; transcriere: RP

făĉá cásă-m pămînt

[u]o cas-atúnĉa.../rár să făĉá cásă dă cărămídă//să făĉá cásă dă pa[i]énte/că er[e]á lémne/er[e]á pădur[i] atúnĉa [e]er[e]á.../şi-atúnĉa...nu [r] nu-i făĉá tîmé[i]ĕ dă ĉiment sau dă.../nu ! bătşá par[i] îm pămînt/bătşá pa[i]énte pă dă látur/o lipşá/[pu]nşá lipitúră/şî ó acoperşá/bunînţeléa/ că...ţíglă nu iegzistá pă timpu-àla//[u]or cu coĉén[i]/cárē n-ávşà putére/or cu fier//şi pă jo[z]/no punşá pă jó !/pămînt//spoiá/făĉá/ba cárē érşá...avşá bordé[i]e-m pămînt/avşá ş páturle tód dă pămînt/dîn... tăşád dîn...d-acoló dîn desémnu lor/cîn o săpásără/cîn ó făoúsă/făcúsără şî páturli//şî pat/nu să gásá pátur[i] din ástşa[1] pînă pî la móuo sútē...şaptişpe/uóptîşp[i]e/la primu răzbói//bătşá pári-m pămînt/ punşá un [ɛ]stiŋgiie curmezíş/ş d-aĉî púnşá blán[i]//şi pă témei pu- nşá rogojínă dşámnă/nu [i]er[e]á saltşá/nu [i]erá...plápumă/nu erá.../făĉá cíte-o ĉérgă dă línă/dă cíte şásă şápte [u]ocá/şî-vălşá...[u]o compani[i]e cu şa/cît erşá-ŋ cásă//şi...aşá erşá//cu căpătîi/l-umplşá oū...păĕ sau cū...foi dă porúmb/...ă ! nuáptşa sunā/cîn te-ntorĉái [!] /ierá-m pod d-elşa//aşá erşá vláţe//

[Aţi apucat şi bordeie ?]

dă/da !//

---

[1] Subiectul arată patul din cameră.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Cum se făceau ?]

să săpá-m pămînt/de egzémplu cum ar fi ásta...s-ar fáce cum spú-
nem [ɛ]...ᵘo groápă//ș-aḭíca la cap aḭíca/punǫá ᵘo fúrcă//grǫáșă/
bunînțélés//și díncolò ǫo fúroă [1]/ș-aĭș pûnǫá o grîndă [2]//și d-aĉí-
lǫa pûnǫá mîrtáĉ așá [3]//peste ḭěi/punǫá grăț/grăț dă...îngrădíte/
dă nuḭéle/ș d-aĉí pᵘnǫá páᵉe/și peste éle punǫá pămînt//pă márgine/
ᵃ zîs pă puálă/dă jùr împrejúr/unde erᵉá ăștǫa mîrtáĉ-ăștǫa aᵉij/
dă găuurǫá/cu lémne/cu l...cù...sfrédelu/și-ngrădǫá dă jùr împrejúr
/așá/ca dă treḭzéș pàtrŭj dă ĉentimétrḭ cu...nuḭéle//ca să țíḭě pă-
mîntu și paᵉelǫ-àlǫa//ș-atúnĉa...punǫá pămîn pă ǫa//pûnǫá pămîn ș
.../gáta bordéḭu//da erǫá búne/că erᵉá oăldurǫáse ḭárna//

[Și înăuntru ?]

înăuúntru de ! bîne/păḭ înăuúntru spoḭá/-l văruḭá/aḭíca tot ceá
da cu pămînt/î pă grátiḭ-àḭa/ș pă mîrtàĉi áḭa/ș [r] pămîn d-ásta/
ș d-aĉílǫa îl spoǫá frumóe ou míḭnile/și d-aĉílǫa-l ᵛărûᵉá//și fă-
ĉá oásă-m pămînt//

dumítru pîrván
șáptězeșídòḭ de anᵉ

am împușoát o vúlpe

ḭeu íntr-o seáră/ca să vă povestésc um...bázm al mḭeu adícă o...
ĉe-am pățit ḭeu atúnô/íntr-o seáră-ḭ spuḭ lu táta:

"bă tátă !/să mă scol míḭňe/la noáptę dămúl mă duᴳ la páză"//oă
noḭ făĉám páză noáptǫa/dă lúb/dă vúlb/dă...//și acú...noḭ dacă ne-an
oulcá dăvréme/pᵉ la șásă șápte ḭárna/e ! pî la nóō/zéĉe m-ã...dăș-
teptá oă e ziuă//m-am îmbrăoá ș-am plecát//am plecát//...m-an dus
ã stat în [k] la málu bălțí/unde-avǫá bulgári ō rǫátă [4]//ș-ã stát
acólº/ș-a venᵉt...ș-am împușoát o vúlpe//ș-am bâgá vúlpea-n zăpá-
dă/la rǫát-aș̆éminᵉ/șᵉ m-ã sloboz lã válę la pădúre oă.../îngeță
//m-am mutád dă pátru ôînô or pîn-am ajúz la uoltᵉ//na !/și dă lu-

1 Gest ou mîinile: furcile erau puse față în față ou coarnele în sus.
2 Gest ou mîna arătînd cum era sprijinită grinda pe furci.
3 Gest ou degetele în formă de V, indioînd cum erau înfipți mîr-taoii în pămînt.
4 Instalație rudimentară folosită pentru udat grădinile de zarzavat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mină[d] nu să lumină !//

domne ă venit ţepuri-acolo/am împuşcă fo şase [i]epur[i]//

Î spatele m[i]eu la fo cinzăj dă metri ĕr[e]a ţoltu//şî venea raţele/ măcănea raţele pă mal/mămă ! pă ţolt//am băgat ţepuri-n zăpadă/s-a luminat//am băgat ţepurî zăpadă/ş m-an duz la raţe//m-ăn tăvălit pă la raţe/sî te tîrăş pă burtă/pă joz/aş[a] [!]am împuşcă şî fo patru cîj raţe//tata/mama l-a lua la rost//

"nu ma ĕ/băeatu [l]-a mîncă lupi"//ce ! pînă la ţora zece unspe/ că eo nu venisăm/ziua//că e dăpărte//şî ţo m-am muncî mul la raţe/ zbură d-aiîca/cea cî[t] colo/mă tîrăm pîn dosu[!]pîn cîte-ō măgură/cî-te cevă//şi ĭ fineam plecat//pă drum m-am întîlnî cu tata/venea [du]-pă mine/ţël ĭ luasă [u]rma/ven[i]să şî socrî-miu/şî sacră-mea la noi/ toţ că nu [ɛ]că mai ! ţe[re]a cevă dă...mirat !//cîn ă veni şî m-au văzu cu...d-abi venean cu ele la spinare !/a-ncepu s să mire ş ţël//

[Acelaşi]

jucă călúşu

[A luat pe cineva din căluş ?]

ă !/lua şi fomei/şî ţamen[i]//

[Vă aduceţi aminte să ne spuneţi cum s-a întîmplat ?]

da//ţer[e]a unu florea zbengîc[i]/

[Al cui ?]

florea zbingéc/ţerea ŭ ţom//s-a duz la vi[i]e la ŭ ţom pîn la ne-miaş să sape la vi[i]e//ş d-acoló l-a luat//l-ă luat/a venî nebún aşa/ juoîn nebún pînă că [ɛ] a căzu joz acaş//a căzŭ ş-a căzud mort [k] şĕdea mort aşa//dac-a şăzu mort î/a venî călúşu/ş l-a duz la o poia-nă/şi-a ju [k] a cînta c[u] călúşu-acoló/ş-a sări peste ţel de trei ţor[i]//[u]o ţală cu-ápă la cap//şî cîn a vărsat ţal-ăea peste ţĕl/i-a dat cu sabi[e]a peste ţală/a fugît/s-a sculat în fuga//da//s-a sculă ş-a kitid dă fuga acaş//şî mai multe fomei/da//s-a sculă ş-a fugît/ cîn a da cu ţala peste ţĕl//[a]şa s-a-ntîmplă/şî mai s-a-ntîmplă mul-te fomei/oare spălat/unele-a spălat//fomei tot aşa//a spălat î zîua dă...[o]ălus/ţoi/la călúş atunc//tŏt aşă a lua ş fumeş-ăea//ş tŏt aşă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

a jucat-o călúşu/cî le-aruneá ual-áşa cu ápă/répede să sculan//

bădşa déţa [81 de ani]

le cuácêm în ţéstu-ălla

púnem păminţ/cu báligă dă cal/călcăm/fácen dó^u^o gugulşa^i^e/ş^d^-aêi fácêm uŋ gúguloi dă păminţ/bătut aşá joa//^d^upă ce punem gugulóiu ălla/púnem túrt-àşa de !/păi da aşá-i ícen túrtă[!]//punén túrţe-le-a^lşa^ peste el/întíndem bìne-aşá/ş mai púnem încă úna peste áşa// dupî áşa/după túrt-àşa/le-ntíndem aşá ou mína/ş le fácem î bini-şóri-aşá/ou mína/ş să áşa//să ţusúoă/ş d-ăci-i dă joz dă pă muşuróiu ălla//şi să fac aşá frumşáse/d^i^ n-ai văzut !/dă frumşáse ce ^s^ fac //şî fácem pîiňẽ ţéle//îi dăŋ gaţur-aşà cu ũ lemn/ceoló sus úne-i fácen orşásta/aşá orşástă sua/şî-i dăm gáţură o-ũ lemn aşá//şî pu [k] băgă l^i^èmnu-ălla lă...sau fher êvá/cîn [k] fácem pă...pă foo/pă vátră/avẽ vátră făcútă-m bucătării-acólo//

[şi pîinea ?]

şî pîína/^o^ frămîntăŋ cu...drójdi^i^ă/da cu drójdie nú mai fiácêm// cu aluţát//

[Cum ?]

fácêm alu^u^at/ui^d^ dăoă fácem î/fácen túrte d-álşa/fácem ũ aluát/ şi fácen túrte d-álşa/le ţuscăm túrtele/ş punéŋ sár^e^a [?] túrte [k] /o túrtă d-álşa şî cu...um pumn dă fă^i^ină//îl dosp^i^im pînă víne el// álşă ţa [k] într-o can-aşà dă mármură//şi dîn áşă...frămîntăm pîiň^e^a ou ^i^éle//îŋ căpistére//în căpistére rrămîntăm//după ce să dosp^i^éşte ţa bine că...să ridică cît căpistérşa/o-ntíndem î...îm pat aşá/pă neşte foi dă...dă cîrpe de ! dă...prosşápe d-ástşa//ş le cuácêm în ţéstu-àlla acólo//aşá le cuácêm//

[Aceeaşi]

orézu

să pregătéşte terénu/bunînţălea/să niveleázã-n orezárie/ca să poa să stşa ápa lă...la nivél péste toată parcéla care s-a făcút

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

parcêle-aşá/şi...orézu să púne la-ncoltît...vreo cîteva zile/după
ce-a-ncoltit/să bagă-n ápă îm parcêlă/[k] ápa-m parcêlĕ/şî dup-áea
să seámănă pîn ápă//da//dup-áea să retráge ápa/să tráge după vreo
cîteva zîle/să tráge ápa/ştii ca el să cádă la fund/ c să lipeáscă dă
pămînt//după ce s-a lipit...dă pămînt/bunînţeléz z-a-nfiripát el vî-
na-m pămînt/atúnca-i bágă ápă dîn nou//după ce i-a băgát ápă dîn
nou/îl ţine núma-n ápă pînă cînd...créde că ar fi normál sî mai sup-
strágă ápa dîn ĭĕl/că áre ápă prea múltă ş să nu să-mbolnăveáscă/că
súferă şî el d-anumíte bolî//ca şi ómu//

şi...áre nevóie dă pleávit/şî ĭĕl//îe moór dîn ăla cáre trébue
...plivit/áşa//poáte şî álte burúieni da álea mai puţin ies în éle
//atît că souma a mai apărút î ierbicîdu-ăsta/mai dă cu ierbicîdi
dîn ăsta şî...nu prea mai éstă...aşá moreáţă d-ásta/moór d-ăsta
să ma iasă//

e ! dup-áeă/să repioă//altă párte/sprê ezémplu au parcêle/-anu-
míte parcêle cáre sun sămănáte ieşpré péntru zmuls din ĭĕl dă răríit
şi...repioát în álte parcêle//ş-atúnc înseámnă că ĭĕl devíne mai...
mai bun/că áre timpu-ala [k] áre lócu-ăla/terénu-ăla d-a să-nfiripá
şi-ă...faće mai múltă-a.../mai mult căţéi aşá cînd ar eşí dîm pă-
mînt//dîm par...//

dup-áea să...úudă şi-ăla ear la fel/să plivéstě dă burúian aşá
oum am spus/să spioúe toámna/eventuál/c-a mai scăpát moór dîn ála/
să spicúiě ou sécer-aşá pă dasúpra/şi up-áea la recoltát/trecerát cu
maşína şî.../băgátu la magazíe//

tudor de iuón
pátruzeşcînj dă an

mi-a facturát uosu-aiîc aşà

m-am súi pă tractór/după ce-a trecerát orézu/şi...să plec cu
el d-acólo dă la maşínă/să plec încáce în...î sat//urcîndu-mă pă
tractór/érba dîn ăla pă şînilă//fin pă şînilě se cîrméstě ou tótu-a-
şà cdátă/nu e ca ála cu volán//ş cîn a traz d-o manétă d-álea/m-a
azvîrli jos//şi azvîrlindu-mă joz/mi-a facturát uosu-aiîc aşà ' //

' Gest: indică braţul stîng, mai jos de cot.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mí l-a spart//

[La mînă ?]

da//ş-am durád vro...dóuo lun dă zîle/n-am pútú să fag nimíc cu ţa//dup-áşa s-a vindecát//

[Acuma nu vă mai doare ?]

nú mă mai doáre/da mai îm pás-aşá puţín la greuutáţe//núma aîô aşà la-ŋkĕţetúră//

[Acelaşi]

ţeu am fost únu síŋgur la părínţ

ţeu am fost únu síŋgur la părínţ//find únu síŋgur la părínţ/ erá-n timpu lu pátruzăşî ùnu atúnca oînd ere á răzbóiu/încĕpúsă răzbóiu/concêntrărle/şî...maioă-mea ă foz bolnávă/şi-a murít//a murit î ţetáte dă tréţeşàsă dă ani//n-ăm avú fráte/n-ăm avú sóră/taică-meu concêntrát/ţeu cu car/cu boi/ou pluo ou toáte ástea/a trĕbí să duréz un an dă zíle/că mai mul n-ăm ma pútú să mai duréz//dŏr ţeşísăn dîn şcóli le primáre şi.../ţeu venéam aprínde lámpă/ţeu...dăjugám bói/ţo-i legám/ţeu lĕ dan să mănínce/îô lĕ dam ápă/oloşoă/puoro/out î în sfîrşit/un an dă zíle/dup-un an dă zíle m-ă sperîá şî n-am putú să mai duréz/ş m-an oăsătorit//oă [c] nu să mai putea//şi-an lua ş ţo o ţărăŋcă d-aiîô d-ále noáste şi.../ástăz trăim împreuúnă amîndói/ôe să fácem//

[Acelaşi]

uóile

păi !/spre ezémplu ôe să spun eu dă uoi ? uóilĕ...se-ŋgrijás cam greu/nimig dă zîs/ţéle dacă nu le dădgăi [k] nu le dai...ţárna grăuúnţe/speôigăl/primăvára nú mai găséj línă pă éle//şî...totodátă le pére şi láptele//nic um miel oa lúmea nu éste/nîô o piéle dă căôúlă sau dă gúlár indiferén dă [k] pentru blánă ĉĕvá/nu pos să scoz dă la miel/pentru că el dacă ie slab/n-a avú mă-sa...lápte...sufiôiín péntru el/nu ţĕ bun//ă ! éi trebi să-ţ dai fîn la uaie/trebi să-ţ dai grăuúnţĕ/să-ţ cúrès terénu-acólo únde éste întodauúna să

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nu să cúlôe ş ɋa îm bălegár/îɲ gunóį aşá/saų...mîɲoárɋa să̆ į-o arúnôʲ...úna péste álta aoólo/să-į faô ũ fel dă...ôe nu să pɋátę-aoő să̆ maį mánínôᵍ ɋa oă.../dao-a mîɲoád dîm mîɲoáre ş-a trecú ou pîôɋár-le péste ɋa saų a mirosít-o/la úrmă n-o maį mánínoă a dóɋa ő̆ár/ş tre 5 să-į oúres ş eį...grătáru eį aoólo//e ! tre să̆ aį grijʲ ᶻ daį sáre/ că sárɋã̆ speôiˣál fáôe műlᵗ pentru ᵘoį//įárna//d-aôiᵍa ápă/ápă tre să-į daᶻ la timp įar la fel/pentru oă...atîta timp oît áre mįélu-m búrtă/įa dáoă nu-į daį ápă/s pɋáᵗᵉ tîmplá oa după oídva timp/şi-į dă ápă maį tîrzîų/ştîrpéstę/-aşá să zíôe-ņ límbă...nɋástą ţărănɋás-10 oă zîs/áşà//ouņ să spun eų/cuņ să spúne-ņ limb-ástîlàltă/arúɲoă mié-lu zîs aşă/îl fátă dă...dĕ nelɋápoă/mă roᵍ/nu ştu [ɛ] nu ştiu ouņ să mă esprím aîô//ĩ afiʳşit//

dup-áɋa mįéˣį̄ şî ᵘóįle să dă la ôobán/noį lé̆ dăņ la ôobán/îŋgri-jĕşte dắ ele pă oîm/mă roᵍ pă ũnᵈe pɋáte le...áɋą/brĩza//brĩzā.../ 15 aşá oum sĕ ɋa/ĩ stílu cũm să̆ ɋa/[k] o lᵘom noį//áşą//te vestéşte ôobánu la rînd/te duş să̆ ĕį láptéle/vii aoás ou įél/ăl strioór frumós/spel gălétîle saų.../daoă̆ aį un vas aoásă/dîŋ gălétîle luį gọ-lést în...vásu dumitále/strìoorátă frumós/puį...kag/o vez...oît trébe să-į puį kag/să-ŋkágă frumós/puį la sedílă dŭpă ôę s-a-ŋkegát/ 20 să fărîmă-n...prima dátă/ᵗᵘp-áɋą o puį la săd́ílă/să strioɋáră bíne bíne/dup-áɋa ő puį [k] o taį frumós/ş-o puį îm pútînă saų ĩ...bor-oáne ôevá şʲ.../la sáre//[...]

[Unde ţineţi oile iarna ?]

pęį avém oîtę-o [ɛ] saįváne-aşá/saįván dă ɋoį/saų uŋ graǰdį-aşá/ 25 ᵘo ooşárĕ/frumós/uņ şófru făcút frumós aşá/sâpá pă oíteva părţ aşá ĩ fáţa sɋárluį/oa să̆ le vádă sɋárlį/c-áre nevóˣe nèapărád dă sɋáre/ şĩ...//

[Dar neleapoă la oare-i zioeţi ?]

spre ezémplŭ/įéste mįa dă ástă-vàră zis//şʲ įa daoă-į fătátă 30 maį dîn timp/şĩ...į-a venid bíne/bunînţelés/įa a orescút/a avú mîɲ-oáre/şi-a [k] s-ą dezvoltát ɋa bíne bíne/tᵒámnă...mă rog/a prĩz mįel /a lųa mįel//áşę//ş ɋa fátă įárna//saų...Îspre primăvàră/ş-áɋa să numéştĕ...mįélu oárę-a fătád dă nelɋápoă/adio-áɋa a fătád dă nelɋáp-oă//însă...nú e kar f...búnă/nu éstę kar búnă/pă ooɲsideréntu că̆ nu

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

áre ea/nu e la timpu ei aşá/cum ar ri ş-o vácă şi.../

[Acelaşi]

tai pórcu

ieí um por mic dác-ai scrqáfa ta/dă oînd ie mio înčépi să-i dai şî lui pîsát acólo fiert...niţăl/daoă nu măníŋoă bụábe/mai mul pîsát îi dai/oa să fácă mai máre/măligúţ-aşà făcút//îi răčéş şî-i dăi oăldúţ/şi ieĭl măníŋcă//mănîŋoă/în trei pátru luni să fáče bun/ să spălă bine/-atúnča să fáče máre la pátru luni//ş pos să-i dai şî bụábē/oîd măníŋoă ieĭl/da oa să facă por bun/cîd măníŋcă ĭel î su- fîci ent//îi rămíne-n...tavă/sau în troc acólō/cu-atîd mai bíňe/că el măníŋcă sătúl//um porc...dă cáre măníŋcă bine oînd áre ũ an dă zîle/trébụe să áibă o sūtă pátruzăj dă gile/o sútă ôiņzăj dă kile// pqáte să şî depăşáscă/dă...atíta-ntr-ũ an dă zîle//

d-aôîleā...víne crăčúnu/te-apúş şî tai pórcu//îl tai/îl spel frumós/îl spintecă/pă şîr/o-aşá să spintečă la noi/tai căpăţína/-i pui sáre/-i faô...oăpăstru cun să zîčē dîm bătrîni de ! căpăstru póroului !//pui sáre pî oólo pă sus/d-aôí înčépi să-l dăsfáč//àléĝ múşki la ő párte/cqăstele la ũ párte/pă ũrmă aléĝī osîza/soo măţe- le/le cures frumós/le spel/pă ormă ca să faô i...máţele cũ zîčem noi de !//nu oîrnáţ/máţele//

e ! toô boşóĝi póroului/la máţe şi pui şi-úm pig dă ficá/dácă pui kar mul ficát aşá/să fáče-amără//pui mai puţîn fioád/dóo bucăz dă fioát/trei să pui...tqáte máţele póroũlui/că noi pă tqăte le fa- ôen/nu mai oprim...să le lăpădăm//pă áleā ni să páre nóo mai búne la porc/máţele//şî îi pui acólo cárne/îi pui ĉápă/oréz/ardèi boiá/ îi pui pipár/şî čímbru/cun să zîče la noi/că fără čímbru n-áre gust /nij máţele/niş sarmálele//aşá s făče//le fierb bine pă foc pînă să...ôépe să rúpe máţu-ăla/dîm maz dă să rúpe/şi le dai la o pár- te//le pui dacă vrei lē...pui dă să...să stičuie/dácă nu le mă- níno aşá/le sour dă zámă şî le măníno áşe//e ! pî la crăčún ie răcuáre/şi nu să strică nimic//

şî d-aôí fáčem búrta şi cũ...ou fundánu/,'aolo să púne nũmai

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

riníki/ɨínima/şoríc/dă la ɨél/dă ɹa porc/puţînă cárnę grasă/puţînă dă tot tăţátă supţîre/şî cárne zlábă//da maɨ mult [k] şî urékile pórculuɨ [k] dă lă capăţînă lę-alégem frumós/le spălăm şî le púnem/ tă^étę-aşà feliçárę/feliçárę//ɹe dăm în ciocot înaɨintè/bine bine-aşa/şî pă úrmă le tăɨém aşá feli^ɨ/nú ma le tocăm...la maşînă sau...cu bárda cuɲ să tçácă máţele/le púneɲ la fɨert/şi ɨéle e músaɨ să le púneɲ la stîc//cîɲ le scçáteɲ d-acólo/le púnem p-o másă/púnem uɲ capác pă ɨéle/şî greɯutáte/şî le stîcuɨim//álęa să numéştę...cartabóju/fundóiu şî cu...búrta ce maɨ ! a pórculuɨ//álęa sînt ɨar céle maɨ búne/să păstrçáză şî maɨ mult//şî dóɯo lun^ɨ dă zîle le pos păstrá//lę-făşur frumós în hîrtiɨe după ce să stîcuɨę/şî lę-agăs sus// e ɨárnă/-ɨ frig/n-áre nîc uɲ fel dă mìrós//aşá ɹe fácem//

[Şi alea mai subţiri ?]

máţele supţír^ɨ le fácęɲ cîrnáţ//tòcăɲ cárnęa/cárne zlábă/şî cárnę grásă maɨ puţînă/dacă púnem mult-aşá nú ^ɨe bun să...topéşte-n tigá^ɨe//cîn îɨ prăjăşt^ɨ//maɨ múltă cárne/maɨ múltă péciɨe/o tocăm frumós/fácem ^ustur^uói/o tocăm/o tocăm bíne/l-amestecăɲ cu cárnę-àęa/ şi le ɯmplem//şî lę-agăţăm...la coş/^ǒm...să zîce la noɨ dă víne... vîlvçáręa/fócu dî coló cîɲ raş pîɨnę//că ɨárna noɨ tó^t fácem pîɨnę ɹa ţăs/f^ɨinică ɨe maɨ búnă ca áęa-ɲ cuptór/nu ɹe pláce-ɲ cuptór//o dată pă săptămînă tó fácem pîɨne la ţăst//şî le [k] î ɯsúc aşá bine ş^ɨ.../mîɲcăm//

[Şi carnea ?]

cárnęa ɯc topím/o maɨ púneɲ la ɯsturóɨ/...o...fac ^uo copá^ɨę márę-aşà sau un hîrdáɯ/cum avém noɨ un hîrdáɯ/púnem múşkî acólo/cu saramúră bíne/şî...le [k] îɨ lăsăm o lúnă dă zîle/pă la febrçárę-ɨ scçátem dacă n-ávem nevó^ɨę dă cárnę-àęa s-o mîɲcăm//de ezémplu kar cum am făcúd dă cîzvá an^ɨ/aşá ũ şol^d dă porc/um picór îl scçáteɲ cu tótu/cu tçátă cárnęa grásă/cu tçátă cárnęa zlábă ş^ɨ púnem în hîrdáɯ-ăla acólo/cũ...múşkî èɨa//ş^ɨ cînd avém nevó^ɨę dă cárne dă termenăm p-aɨlántă/scçátem p-áęa/ş-áęa ^ɨe párc-ar fi tăɨát pórcu kar atúnc^ɨ//dác-a stat atíta tî la saramúr-àęa şî scoz d-acólo e ôęă maɨ búnă cárnę//dă mîɲcát//kar márti^ɨę-ɲcoló dacă mănîj dî ɨa/tó^d n-áre nîc ũ fel de mirós//níj nu mirɯás-a cárne vékę//fíɲcă dasúpra

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

um pic ărĕ sare-așa și-ncolo ^ie...parc-ar fi prăspătă iezact//kar ă făcut ș-anu-ăsta și mult an^i dă-a rîndu facem așa/vro șapte-ob zĕce an^i//avem un birdău mare care...punem î iel/saramurăm bine ș^i...//

anu-ăsta...kar an tăia trei porc//unu l-an tăiat atunj la nuntă ș^i tod ne-a mai rămaz dî iĕl/c-a ros preă mare/cred c-a avut o sută ăobzăj dă kile//tot așa/ce ne-a rămas picuare una alta/le-am puz la saramură/am mîncat kar o lună dă zile//astă-primăvară aveăn doi iar mar^i/ș l-an tăeat și jumate l-am vîndu^d/jumate l-am păstrat...tod așa dă l-am mîncă noi//tot...l-am pus așa la saramură/și kar dac-a fost aprilie/nic um pig nu s-a cunoscut că ^ie carne veke/nic um fel dă miros numai d-acolo dî saramur-așa am mîncat//

pîrvan iuana
patruzăj dă an^i

la nuntă

la noi...te-apuc dă...lun dă dimineață pînă-n nuntă/c^i mă ai o săptămînă pînă-n nuntă fac...cortu-afară/cum să face/că e lume mult-aiica/la noi nu ^ie salon s^i te duj^i la...la nuntă//să face... la...cortină/ș^i faș cortină//te-apuc/kem frați/kem^i rudele/kem^i neamurîli/să faș cort afară//munceșt^i/faș cortu-acolo/l-acoper^i cu... cocen^i/cu ce ai/pă dădăsup pui...cerg^i/peste cerg pui uite covoară d-astea/macate d-astea frumuase/că...ț-ă rușine să vi^ie ^uomu să vază ...cocenî eia/să cază străkin^i acolo farfurii//

d-aci dă simbăt [k] dă joi/ear/strîș și femeile/neamurle tele// alta...spală ualele/strînj vasele/spel^i paharele/spel^i farfuriile/ furculițele.../viner^i tai porcu//pă sară//te-apuș și gătej dîm porc/ ce trebue să gătești^i/le-alej doparte/simbătă te-apuș să gătej dă... dă nuntă//faș friptura/frig curcani/tai do^uozăscinj dă gîște/trei-zăj după cît ai...lume cum an tăia noi/treizăj dă gîște/e ! le prăjăj [k] le-a fiert întîi în căldărea mare/dă șase vedre/cîte trei patru/p-ormă le-ă sooz/le-am pus în tăv^i după ce s-a fiert/l-am băga la cuptor pentru rumeneală/cîte șase uodată//atîta să făcusă cuptoru dă mare/-l făcusăm//le-ă rumeni/frum^uos/dăja erea fierte/dăcî le-am usca niță\l să nu să strice//e ! am termena cu păsărli//trei-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

zăc/cîte-s spusăi o-an tăiat//doiuzăşpatru dă gîşte ş şase ourcăni// e ! d-aci/...pui sarmalele/faş sarmalei0//faĉ o mie/dóo trei şute dă sarmale că...la ţară vine lume multă//faş şarmale duminică sara/ le pui acolo-n copăi/nu le pui în căldare că să...cocléşte/le pui în copăile-alea acolo/în...póstăv cu le zîcen noi/orătiz mari/uale/ da să nu fie-n d-alea dă aramă/oă alea le coclésteo//e ! ai terminá cu astea//

sara vine fetele//vine fetele/vine uameni...rudele tele/-ale soorului/ē ! juacă/acolo/gătéşte mireasa/-i púne gerlanta/juaoă ho- ră/afară/ē púne la fata ou ocolaou gerlanta s-o juáde pă cap î hóră/ mai púne la dóo trei fete/ş s-a juoá betéala mirési//după ôe ză juá- că betéala mirési/pui la mas-acolo cu...ôe ai să mănîş ou lumea àea dă s-a strîns/cu fetele cu...rudele toate/mănînĉ/acolo ôe mănînĉ/u fel dóo dă mîncare/bei/ieşi afár la joc//joş pî la zeôe unsprezeôe noaptea/petreş/cîntă lăutari/pleĉ acasă//s-a terminat símbătă sa- ra/dumenică dă dimineaţă//

te sool dă dimineaţă/te-apúş să faĉ...ĉórbă/să faj mîncare/să dai la fete la dóosprezeôe şi la...oameni care sînt ai oási//le dai să mănincă-acolo le fierbi/la dóoşpe le dai să mănînôe/vine fétele la brad/fiecare ou...ôe are/c-un oadóu mirési/cum să zîce-aij/mai cu...altu ou cozonac/altu ou pîine/oun să dúôe la mireasă//d-aôilea ...să dóe la apă/ou mireasa cu căldarea la apă frumos/acolo la apă cîntă lăutari/ia apă dă la o ôijmea/dă trei uori/mireasă stropéşte cu busuiocu/varsă cu piôoru apa dîn căldare dă trei uori/să dúôe dă ea varsă o dată/să dúôe dă ia iár fratele dă mînă/vine cu ea ear î ...iar să-nkină/stropeşte ou busuiocu/iár varsă apa/iar/a treia ua- ră//să-nkină stropeşte cu busuiocu şî varsă cu piôoru şî-i rămîne bani-n căldare ş-acolo-i ia lăutari//d-aôi să ôe ia şi ia apă/o pune-m miljoou hori/ş face uoră//juáoă toate fetele/toz băieţi/uora mirési/dă apă//pă urmă vine-acasă//vine-acasă/face bradu//s-apúoă pune o mas-afară/púne o pîinē...pă masă/j vine cu bradu şî-l îfin- ge-m miljoou pîini/ş pă urmă leagă...flori/púnē bradu pă masă/şi-i leagă fluori/îi leagă tel aşa/pă iél/...frumos/d-aôi í púne trei mare-n vîrf şî c-o batistă//ei ! aou să iése să juáde uora bradu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

luĭ//ése colo aşă/ĭése băĭeţĭ/fetele/jqaçă ʰora/rupe merele dîn brad/le tăĭe şʲ le-mparte/c-aşa îcă ĭe bine de !//fratele dă mînă ĭa batista dî vîrfu braduluĭ/pă qurmă/...mănîncă/ş pă la qora treĭ plqacă la cununat//

să duce la biserică/să cunună/tineri/să duce ş-ăştea bătrîni să asiste la cununat/dacă are pă cineq-acasă/să cunun-acolo/ş vineq-acasă/dă darurĭle la lume şʲ scqate lunqăsca//scqatc lunqăsca şî...jqacă lunqăsca/jqacă qora naşuluĭ/şʲ pă urmă ĭintră-n oasă la ...plqacă lumea acasă şî întră-n oasă/oare sîn să viă lumea la nuntă ce mai ! gʲ-a venĭ sara//şî sara tot aşa/mănîncă lumea/bea/petrece/dă darurle la doosprezece nqeptea/...dʲ-aci dă la doospe-ncolo după ce să pune mîncărurle la masă dʲ terminā dă mîncat/începe lumea sʲ plece-acasă//

pă urmă te scol lunĭ dă dimineaţă//"ʰaĭ să mergem la...la nuntă" /fierbe tuĭoă/soqate căldarea colo-m bătătură/îĭ strîngе pă toţ/cu ceştile/ĭa dă bea/...cîd vrea ĭeĭ acolo/qc vadră/oîd vrea dă ţuicā //fierbe/o-ndulceşte bine şʲ.../bea acolo/să facе să mînjăşte pă faţă/socru cu soacra/e ! d-aîlea să spală/uni te smoa [k] socru să spală/altu-l mîjăşte maĭ rău//ĭa bricu sʲ să razā/cît-o sapă vekе/oît-o...fel şî fel dă prostiĭ d-ale ĭor/pe-acolo/lăqutări cîntă/ride lumea/face haz/s pune ĭa gıt [k] jqaoă qorā/pune la gît ĭ ardeĭ/îs pune...usturoĭ vek oă funiĭ d-alea/rel şî rel dă prostîĭ// ĭe aşa dă frumos !/lunĭ ĭe maĭ frumos ca-ntodaquna//la nuntă//

d-aîlea după ce...faş toate...dă te vesăleş toate prostiile-astea/plej la masă/măninc/beĭ/pînă sara//sara să duce la fratele dă mînă//face um plocon...oum trebuĭe să să facă/plej la fratele dă mînă ou lăqutări şî cu...cîzvă qamenĭ de ! nu maĭ ieĭ pă toţ// omu-ş kamă ieĭ/fratele dă mînă/qameniĭ//te duc acolo cu plocon/staĭ dă vqorbă/jqace/puĭ masa/măninc/doo treĭ felurĭ dă mîncare-acolo/ cum să duce/...d-aîlea staĭ vrea doo treĭ qore s plec acas// dup-atîtă alergătur te duc acasă să te culc/că nu ma aĭ kib d-alcevaşilea ! //viĭ acasă/daĭ la lăqutarĭ să mănince/pă ormă maĭ măninc ăştealanţi care maĭ t-ă fuame şʲ/"aĭ să ne culcăm oî s-a termenat cu nunta"//lup sara spre marţ//asta e//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

marz dă dimineáță/mai strîngĭ ĭăr p-aĭ tăĭ p-acólo/fráți...socrúlui/fráți suácri/ĭăr ! maĭ tragĭ o țúică búnă/un tălămbălău bun/maĭ beĭ/maĭ mănînj/vin lăuutări să le dai báni/maĭ staĭ și mârs pîn la dóoșpe//și dă marz dă la dóoșpe-ncólo s-a terminat cu núnta//[!]

[Dar tinerii se duc la părinții fetei ?]

tíneri să dug la...la naș/lun dă diménață cu plocón//...dă spálă náșu pă fáță//

[Cum adică ?]

să dúcĭe tíneri la naș/cu plocón/cu cízvă ĭámen[i]/dă rămîne-acólo ca să dúcă tăvile cu plocón/să dúcă...sarmálele/căldăr[i]le cu sarmále/c-așá să dúcĭe la naș cu plocó la noĭ/vĭin/do[u]o treĭ védre/ĭo vádră dă țúicâ/sarmále/dóo treĭ tăv cu friptúră/șóric dă rămîne dă la porc ĭ/brînză/mezelíc d-ăla/lun plocónu lu náșu/să né [d]ĭem să spălăm pă náșu pă ĭok//să [d]ĭe acólo mireásа/adúĭe ápă/ĭăr/și dîn ap-ápa să [d]ĭe și spálă náșu pă fáță//îi [k] cu do[u]o prosĭápe/curáte/prosópu lu náșu ș-al náșî//să spăl-acólo pă fáță/să ștérgĭe și ĭăr începe să să joácĭe//náșu să spálă/năștărăĭi-l murdăréște cu negreáță du pă căldáre cu...roșăl/cu ĭe vrea eĭ//să rîd/să kicotéz dóo treĭ ĭóre/pă úrmă treg la másă să mănînĭe/că n-áre ĭé să fácă//

[Aceeași]

ĭé să fac ĭer[i] ?

[Ce ai făcut ieri toată ziua ?]

ĭé să fac ĭer[i] ?//m-ã sculád dă dimineáță/...să daĭ la gîndáĭ/ mĭ-a lua bărbátî-mieĭ gîndáĭ//le-a da pă brigadiér gîndáĭi/că să vi[i]e ăla să ĭa/că să vi[i]e ăllántu să ĭa/n-a maĭ vru să maĭ vi[i]e nimenea să ĭa/a rămás să-ĭ cresc ĭo//ĭ-aș crescút/ĭe să ! acúma a-nĭepú s să-nvățáscă//să[k] ĭ-ám aléz dă...dă tóru-ăla/le-am da să mănînĭe /le-am pus túfe că să su[i]e/a-nĭepú să să suĭ-așá dă frumós/...d-aĭi-le mĭ-ã făcú traĭsta ș-am plecá la vi[i]e/să leg vi[i]e c-a umplút-o ĭárba//m-an duz la viĭ-acólo/an legá ș ĭo ĭe-an legá/pă la zéĭe ùnșpe am ven[i]t acásă/că mĭ-er[e]á fuáme//ĭéĭ...ĭel plecá la surviĭ/nórumea [a] plecát/ã venít acásă/an da la ráțe/an da la púĭi dă cúrcă/an

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

da la...gîşte/la p^{x}orc/că ţîpá toáte/c^{î} érea căldúră//an tăiát um pui ş ic/aţ făcút um pui dă măm̆áligă/a mîncát/acú să mă cul^{g} niţăl că m [k] sîm muártă dă ostenítă dă căldúră//m-an culcá/m-aţ sculá pă la trei úite ca acú ş-am plecát în deal/d-al dóile//asără cîn ã ve-
5 n^{i} "ce să-i mai fácem noi mámă ?"//"iár aşteptáz la míne"//a ven^{i} niţăl mai dăvréme//am băgát niţ^{î}că fasólẽ uálă/am prăjít-o/aţ făcúd dóo pîin^{i} cálde/am mîncá cu píine cáldă ş cu fasúle/ne-an culcát//

dă dimineáţă/mă sculái ş^{i} plecái iar/iár începúi meseri^{i}a//dé-
10 tèi la gîndác/iar să mănînce/iár îi ma alesái niţăl/că dácă nu-i alés nú să sú^{i}e/măturái p-acólo/scuturái ş io/iár plecái la ví^{i}e// veníi iár la dó^{u} osprezéce//culesái c poálă dă mázăre d^{î} coló dă la víie/făcúi n^{i}ţ^{î}că mîncáre dă mázăre/púsái niţăl zăr acólo/-ndulcíi/ mîncărăr/ou píine/...ce-an că să mă cul^{c} ş io niţăl/acúj dacă mă ke-
15 márăz dumneavóastră mă mai culcái ? că pierdúi sómnu !//

[Aceeaşi]

măm̆áliga

[Cum ai făcut măm̆áliga ?]

m^{ă}m̆áliga ? ã spílá căldárea/bine că ier^{e}á...mai ^{i}erá murdárã
20 um pi dă măm̆áligă/după ce-aţ spălát-o/am aprís fócu/am p^{u}s-o pă pirostri^{i} am aprins fócu/după ce-am aprins fócu/ã fiert ápa acólo/ niţăl cît a sufleri^{d} déţetu şî...am [ɛ]...am lua făcăléţu/c-aşá-i zícem la...célúia dă mesticám măm̆áliga/şî am bîgát î pîsátu la mă-m̆ăligă//după ce am băgá pîsátu/l-ã lîsá^{d} d-a f^{u}iert pînă i-a pieri
25 toátă spum-áea/ca să...fiarbă bine//şî...după cẽ a fiert i-am băgá mălaiu//a mai fier^{t} puţín şî cu mălaiu/după cẽ...a fier cu mîlaiú am mestecát-o//am mestecát-o o dată/ş^{î} pă órmă ear am mesticát-o înc-o dată ca să nu ma éivă cocolóaşe/şî...p-órmă ã luat o lingură/ am strins-o-acólo/...făcút-o bine/ş-am...lăsát-o dă s-a răsufiát/
30 s-a fier bine/ş-aţ răsturnát-o//pă un cîrpătór//şî dup-ásta am mîncát-o//

Cungáru Cecíli^{i}a
doozéc [de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

779. S A L C I A

(jud. Teleorman)

Culegere: 1969; BM, RP, MV; transcriere: BM

grí^{u}u

să făcéá un ogór/sau înaiinte să culeégá porúmbu/oa s-o l^{u}om dă ia-nceput//culeégái porúmbu/ș^{f} sâ...porúmbu cîn î să făcéá așá[1] /să făcéá nește cărár^{i} pē [k] noi i zéán că-l rălițắm//ș^{f} îi ałea tuámna/ dîpă ce luam porúmbu/-l culegéám/...tăgán coceni/arám grí^{u}u/cu plúgu/ș^{f} sămănán grí^{u}u-n iel//trăgán ou grápa/...ș-așteptám pînă prímăvara//primăvara grí^{u}u-ncepéá să géásă//nu ma ^{u}umblán ou nic um rei dă sápă/în iel atúnș/cîn iel iș^{f}á//și merg^{e}á pînă...acú pîn iúniie// începéá să să facă așá máre/d-aci s făcéá mái máre/mai máre/...și-ncepéá s să cgácă//ș-atúncа-l secerám/...într-un [ɛ] timp î/nu prga er^{e}á secerátór^{i}/cret că știs^{i} ș^{f}i d^{u}mneavgástră ce e-ałea sęcerátór^{i}// secerán ou mîinil^{e}/...cîte trei pátru ^{i}îș^{i}/sau únu/cît te găsai//și/ îl secerái/l făcéám...polgáge/polgágele vēngă ș^{f} făcéám ă znop/îl legám noi așá pă cum ști^{e}ám noi/...dîpă ága/îl făc^{e}ám um fel dă clăi //ș^{f}i atúnc așteptám la cărát/...c-așá zîcéám noi//ne ^{d}can ou cárle/-l luam/l-adcéán la mașînă/îl treerám/și ducé^{e}ám bgábelę-acás^{e}//ásta erga al grí^{u}ulúi//

[Dar cînd erai dumneata tînăr, cum se treiera ?]

într-un timp să treerá ou cái//

[Cum se treiara ou caii ?]

úite cum să treerá ou cái//s-aducá znob dă la cîmp/ș^{f}i făcá um vraf máre/pă pămînt//și...bătgá ^{u}un lemn îm miljóo//îm m^{y}iljóf [ɛ] vráfului/îi zoam vraf//și băgá doi cai sau trei cai//și dă la párg-ăła care erga bătút/...^{i}erga ^{u}o fúni^{i}e/pă cáre mergé^{e}á la cai/ ș-únu muná cá^{i}i/múná cái pî să strînge^{e}á fúnie-ága acó^{lo}//ș^{f} d-ací-l

[1] Gest: indică înălțimea porumbului, cca lo cm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lo^{u}á/...şi ţar maĭ băgá cáĭ^{x}i-n ţel pînă cînd îl făcéa/[k] páile-álea le făcéa práf//da páile la ^{u}o párte/şî-nôepéa să-l ea ou fúrôile// boábile le strîngéa grămádă/...er^{g}á um fel dă vînturătór^{i}/şî-l da la vînturătoáre/...şî-l lămurea pă grîu foárte frumós//aşá să făcéa treeratu grîulu-atúnc^{i}//

cristea bădóĭ
am pleoá pă şaptezăşpàtru dă an^{i}

m-aŋ căs^{i}torit

ţo^{u} m-aŋ căsătorit...o-o fată dîŋ comúna vladimirésou^{1} -a^{x}iŭ/ţe fo doĭ kilométri//şî n-an trăĭ^{x}it cŭ ea dăcí şapte lun^{i}/şî au murít ţa/s-a prăpădit//şî pe-órm-a devenít...şi m-am împre^{u}unát cu-ás^{t}a dă lā...cîrligát^{2} //^{u}o mătúş-a mea s-a găsí o-o mătúş-a ţeĭ//

mătúşa eĭ [k] şi-éle dáte-m vórb-acoló/...úitę-aşá ôĕ "păĭ" ôe "e nepótî-miou/ţe văduv"/şî nu ştu ôe dă col^{o} pîn/aşá să zîôe-áiĭ la noĭ//

ôe "nu să puáte" ôe "oa să [ɛ] meárgă lā nepuátă-mea/s-o vază şî ţel ? oa s să-mpre^{u}unéze-amîndóĭ ?"//

vine mătúşă-mea şî-n spúne/"bă úitę-aşa aşá"//

da ţo îĭ spuneám/"fuj bă d-ací-ŋcoló/oă nu maĭ mă căsătorés^{o} ţo" zîc//

pentru oă ţo aveám înoă ^{u}o sóră maĭ mícă ca mine/-aveám...pă máma oáre trăea/...şi îm fine-avea ôîne să mă-ŋgrijásoâ//şî ţo lucrám atúnôea pă la cáse d-ástea/...şi n-aş fi...foz nevoí să mă căsătorés//însă ^{i}éle m-a cŏvîns/şî m-aŋ căs^{i}torit//ne-an dus acoló la comûna cîrligáz la ţeĭ ş/am vorbit ş/an luat-o//

[Acelaşi]

nu e bŭ răzbóiu

dreámnă ! răzbóiu n-a foz bun/şî nu e bŭ răzbóiu//am păţît fuárte greu cu el//pentru oă cînd am fost în moldóv-aco^{l}ó la-nôepú şî ne-a dus pînă nu ne băgásă pă froŋ dă ^{u}ocupásără némţî a^{x}iôea/

1 Tudor Vladimirescu , sat al comunei Saloia.
2 Cîrligaţi, actualmente comuna Călmăţui.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

...n-avęam ôe să mîŋcăm//noi plecásăŋ d-acás-aşá ţivil[1]//oă noi nu ierá să f[h]im [k] să ne ęa ou armata d-atúnc[i]//ma avęám un an pî la armá [tă]/da dao[i] s-a-ntîmplá késti[ę]a cu războiu/nę-a rîdicát c-un an mai naintę//şi-n moldóv-an dus-o greu//ni să da nişte mămăligă să mîŋcăm/...mázăre/acéęa ôe nu [i]erá búnă/făcúsă um fel dă múşte... nu erá búnă/...ş[i] au murit cu duiúmu-acólo//în î riĝiméntu pă cáre ne găsám noi î reĝiméntu dóozăş télorman/...car-ę-al judeţulu-ăste-[i]a/...a muri fuárte mulz/muręá cîte şápte [u]op pă nqápte/dă tifos// dătęásă tifosu-n noi/pădúi[k]//daoă vręas să mă crédez[i]/băgái mî-n-a[i]ic[i] [1] /umpleái mîna/dă pădúi[k]//fuárte mult...ne mîŋcá a[i]icęa la piept//şî căzúsăm tos[i] la zăcére//ne băgáse-n nişte bordéę-acoló/ş[i] căzúsă la zăcére//pă nqápte/...că venęá acólo buoătáru şî cu/zîs artélnicu oáre.../cu cazánu dă ĉęai să-mpárţă...la boulávi-acoló/... m[y]işoá [k] ôe "mişoă-l ş p-ăla să ęa ĉęáiu"//da dă unde că ăla erę́á mort/şî nu-l ştiei/niô ioy nu-l ştiéáŋ cîm murisă//şî pă tqátă lí-nię-ágea să găsá oîte ĉî şàse morţ//"dă úndę ieste ?"//oáre-l ştie[ę]á-l ştiá/oáre nu-l ştie[ę]á nu-l ştie[ę]á//scriá sanitáru númele cum éste/... şi-i scotęá afără la [u]úşa bordéiulûi/...şi-erę́á tim[b] dă iárnă/în á-nu nóo sûte şáptesprezèĉę//la [u]úşa bordéiulûi acoló/i făĉęá grá-mád-acólo//oă nu ierę́á nis cără/s [k] oa să-i dúoă la gruápă să-i mormîntézę//şădęá oîte ĉî şàse...zîlę-acolo//viscolęá peste ieí/... d-aôí vînęá oárle.../ş scotęá tod d [r] tod dîn noi care erę́ám mai sănătos//nu erę́án nij noi sănătoş/o-a veni cárle să-i încăroám// şi-i punęáŋ oa pă saô[i]//punę́ám ũ rînd aşá/ũ rînd dîña[i]inte/cú pi-ĉqárle în afár ş cápete[le] vęnęá-nă[u]úntru//ş[i] merĝęá acoló cu [i]ii la gruápă//pópa zluja gruápa/...şi plecá cîn vedęá că vine mórţî// ş trăĝ[e]á oáru-aco[l]ó/şî s-aruŋcá-ŋ gruápă/oîte ĉî şàsě/şî [u]opt/oît să găsá/...j da pămîn peste ei//ş-aşá s-a petrecú cũ războiu-acoló la noi//

[Acelaşi]

---

1 Sub cămaşă, la piept.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[întîmplare]

la băgát[1] am rost//am fos că...nu mă dsăsăm ɲcă pînă nu mi-a trimis î vorbă că s-a mpuscat//da//iel î a rost î m piáța máre/dîn [k] ngáptea de !//ș-a venit militén d-astelántu/nu știu ce-a fost unu/l-a lua dă gît/că e um băgá voinig/dă treábă//

"mă lúnguie/fhirę-ai/da-te-aș/tu...eș frumos/tu iej voinio [!] da nu-t [r] nu-s scliplęste pistólu"//

"ę ! j lásă că am avut ș iо al treábă/nu l-am frecát..."//

d-acîlea el a scos pistólu dpă ce-a plecát ágea//s-a ndîrji/ș-a vorbi și-ei acolo/oît o fhi vorbit/a scos pistólu și a tras glóanțele sáse dîn iel/și al dă săptę a rămás în...//și-el l-a pus să-l frécę-așá/să-l mai [c] stęárgă//ș î-a scăpád glónțu ș/dasúpra picóru/și i-a lua déstu-ásta micu//ce am auzí ș io lúmea/că iel a țîpát acoló de ! m piáță/pînă cî s-a găsí cíte ci [k] s-a găsí cinevá//și l-a lua/și la duz la spitál//l-a băgát în gips/picóru-acólo...//d-acî a trimés vórbă așá pîn nește rúde că...//dac-aș putęá s mă duo ș io pîn la iel//și m-an dús//

flęárea épure
nóbzěșiùnu [de ani] să fhiię

tutúnu

faj răzuáră/...cu băligár//băligáriu víne și...adúce căldúră/ și pui și la récę...tutúnu//și să fácę máre ùite-așá[2] //p-órmă te duș cu butóiu ou ápă/ei tutúnu-n coș/faj gaur-așá ou.../ș-așáz tutúnu-acoló/i pui ápă la rădăcînă/l-îmvăléj bine/ș iel să prinde//s prínde/ș să fácę máre/[r] s fácę máre/și-l culég//culéj fóile-álea dă joz dóo trei foi/pă úrmă le...vii-acás cu éle/le-nșîr/și le pui așá pă gard dă usúcă//pă úrmă/iár te duj la culés/iár al dóilea rînd/...pă úrmă...cîn víne timpu să-l î păpu șăst/iei fóaie cu fóaie/pui úna peste álta/l pășușăst/...pă úrmă-l faj berbéc//păpúșă lîngă păpúșă/cam așá grosíme-ásta[3] /

1 Băiatul subiectului, milițian în București.
2 Indică prin gest înălțimea tutunului: cca 1o cm.
3 Indică prin gest grosimea balotului: cca 25 cm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

d-aĉí-l predáį la stat// [...]

[Dar unde-l usuoi ?]

úįte pă gard aşá/pă̆ lîŋgă oásă/pă̆ lîŋgă pătúl/pă l [k] şî-l baj̆ la ązăvádă/să nu-l bátă vîntu/să nu-l usúĉe//įe [k] să cultívă greų tutúnu/nu įéste... [...]

[Dar oum ai zis, oă-l bagi la... ?]

la ązăvádă/la ązăvádă undẹvá [l] da[l]//oum ar fʰí-m buoătărí̯į-àẹa/oum ar fhi díŋoolo lîŋgă oámer-àsta įe [k] avém uŋ̆ kelár[1] acoló/-l băgắm acoló/i fáĉeŋ̆ oíte ôĭ̯ şíre/la um̆ berbéo//şî-l băgắm acoló oa să nu-l bátă vîntu/să nu-l ploọ/oă...să strioă//

flọárẹa dogáru
şáįzăşîùnu dă an[1]

gîndáĉi

áįa-į oreş̆ dă mititéį/[ɛ]dáoa aį sámînţă/įi-ɯvyiįéz[1]/...şî įei să fáĉe mitītéį oa furníga ąşá//daoă le daį frúnzə/-į răréşt/să fáĉe mar[1]//pă úrmă oînd...mérge şáse săptămîn[1]/gîndáĉi/să fáĉe úįte tóma atíta dă mar[1] //şî-į răréşt[1]/doọ treį pátur d-álẹa/puį aşá un rînd aşá/únu peste áltu/şî įei víne/şî dúpă ôe să sátură dă frúnzə/fáĉe gogóş//dîpă ôe fáĉe gogóş şî nu-l daį la stat/te duş̆ ou iį la urzătorẹásă zîs/şî-į traj̆ borangîo//faş̆ trèį pátru kilográme/pátru/ôinĉ/şáse/zéĉe faĉ[1]//faş̆ níşte kílipe úįtẹ-aşá dă borangîg grọáseọ//şî puneį̆ ştergáreọ/puneį̆...feţe dă másă/macátē... să-ntrebu*inţá...//

[Se luora greu ?]

nú să luorá greų//nu să luorá/oă-l tráĝe fọárte bíne/tráĝe oa ...rhíru dă poįájăn dă supţîrél//

[Cum îl trage ?]

are uṇ̆ ligán/şî áre uŋ̆ oọptór aşá máre/şî-l bágă-n ápă fįártă// ş-áre dulá[b] márẹ-aşá dă-ɯvïrtéj̆ la įel//şî ẹa ou mîįníle-acoló/faĉe rhíru dîm mîn-aşá/şî įel să...dă pă dulápų-ăla//

[Gîndacii mănînoă tot timpul sau mai şi dorm ?]

---

1 Cît un degot.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dă/mai ṣi doármę//doárme dóo treị sómnur[1]//da cîn doárme/da doárme sómnu mătăṣî dă să scoálă ịei/să scoálă úịte tóma atîta dă mar/neṣte ăịa frumuọṣ aṣá//da acú nu ne maị dă vóịe să maị arînim// arînéṣte la stat//da//colectívu//a avút ṣî băgátu-ăsta[1] gîndáṣ ṣi ị-a lụa neṣte femẹị/cáre nu prẹa să dug la oîmp/...ṣî n-aụ níṣ copịíị mîc[1]/n-aụ.../ṣi ị-a dat//

[aceeaṣi]

[Obiceiuri la înmormîntare]

staị lîŋgă ịel/dacă-l vez[1] că tráge să mụáră/îl premenéṣt[1]/staị lîŋgă ịel/l-îŋ[k] cu lumînárile la cápu luị//îl ves[1] că...súflă greụ ṣî nu maị vorbéṣte/ị-aprîz[1] lumînările/dîpă ce-ị aprîz lumînărle ṣi mụáre/îl scalz[1]/kem ṣî tu doị oámen treị/femée ce éste/[k] dacă e femée/kem[1] femẹị/[d]acă e ụom/kem ụom//p-órmă l-îmbrác[1]/ l-aṣáz[1] im pat/...dîpă ce l-aṣáz[1] im pat/kem pă pópa/i citéṣte/dîpă ce-ị [c] kem pă pópa/i raṣ toáte sorgácile//a[i]ij la noị ịéste complicátă socotẹála/aíj ịa noị trébe să aị ṣărvéte la f[h]íịecàre ụom//

[De unde ştiţi oîţi oameni vin ?]

dómịe te prepár[1]//tre pre [k] te prepár ṣî le aị//dacă nu ịe aị atúnc[e]a maị ịei//a[i]ij la noị ịe oomplicát/am avút ccázịe d-am văzú la bucuréj doị morz/nu s-a făcút aṣá//aíṣ la noị să ráce cápu dă ţărînă/să fáce colívă...

[Cum ?]

colác[1]//să ráce colác[1]/...te-ṣ cu [=te duci cu] ịeị la bisérică/i-mpărţăṣt[1]/să fáce dóopsprezèce pomnéţ/le-mpărţáj la cop[h]íị la pópă să dă ştergár[1]...//ẹ/ṣî cîm plẹácă cu mórtu la bisérioă/daị ṣărvéte la ăẹa dă-l dúce/ṣî la toţ[1] ụámeni cáre sînt//ṣî daca aị batíste/daị ṣî la femẹí//ṣî cumbére la femẹí//ṣ-aṣá éste//

[Dar apă nu-i cară ?]

ba da//daị la [u]o fátă...ápiliị/dóo ápe//úna dă pàtruzăṣîcînc[1] dă oóbiliţ[1]/ṣ-úna dă ụóbzăc[1] ṣî ụopt//le cără fát-ăẹa pînă la ṣáse săptămîn[1]//la ṣáse săptămîn[1]/i faṣ pománă/...i fac[1] ṣápte cápete/ cum să fáce/ṣî-ị zlobóz[1] ápilẹ-àẹa/îị daị ṣî tămuịátu/la [u]o f [k]

[1] Proprietarul casei în care se face înregistrarea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

bábă/îl tămúiẹ//și să plătéșteu o ápă...a mãre ou uobzăj dă leiț/a mioă/ou ôinzăôi//tămuștatu cu ôinzăôi//ș-așá e//ș-așé/așá merẹu/la treiț luṇ/la uũ an/îl pomenéș cu coolivă/-i daiț sărindari/i daiț/merj șáse săptămîn dă zíle ou coolivă la biséricoă//

[Cum sloboade fata apa ?]

te duj la báltă ou iẹ/cum ie bált-ást-a noástrẹ/ea fáôe p-um băț așá[1] toate cobiliților/și la báltă coló puiț um mártor//

"că iej mártor o-a oără cutáre ápa lu cutáre ?//

áẹa ôîcă "sînt"//

și ẹa tãe bățu-ălă/pî să termenă bățu// [ɛ] fáôẹ-acólo o áia dă tiúgă/puiț așá crúôe lumînările/le daiț pă báltă/árde ș atíta tot//

[Aceeași]

viță

lúcru mun [k] viiț ieste îm félu următór/adícă...să púne [k] spre egzemplu uni uo pun dă tuámna/alți dă primăvàra//dar totuji recomandátă dă bătrîn/să spun așá/o-ar fi mai búnă dă tẹámna//și kar întîmplător ieu a [ɛ] ástă tuámnă/ieu personál...am pus ă nu múltă/îm oúrtẹ-aióẹa/fro dóo súte dă grop//

[Cum le-ai pus ?]

ôẹ-am făout ?//am săpát ástă tuámnă...grópilẹ-așá cum le săpăm noi/pátruzăș pă pátruzăș/sau treișôiș pă treișôiș/oum...știm noi așá...țărănéște/și dup-aôéẹa lẹ-am lăsát timp oa uo săptămînă dă zîle//lẹ-am lăsát adícă să mai cuácă...păméntu-ăla/oum s-ar spúne/...țărîn-àẹa s-o mai cuácă soárle puțîn/și dup-aôéẹa sígur/îm gró-pilẹ-álẹa cîn a dat o búră dă ploáe/uo ploiț-așá...buniôioă/...io dăjá viția uo avẹám alẹásă mai dînainte//ș-am luad viță/...ș-am pus-o-m grópilẹ-álẹa acólo//sígur acólo io i-am mai pus um piculéz dă ápă/adícă mi s-a părú mi-e oă n-o să áivă/ápă sufiôiient//și sígur i-am mai pus um piculéz dă áp-acòlo//ș-am lăsát-o-așá/ástă tuámnă vorbéso//aoú-m primăvără sígur/ca fieoáre/ouriuos să vedém ôe s-a prîs și ôe nu s-a prîs//áste dóo súte dă grop sígur/s-a prîz majoritátẹa//adioă fro trei [ɛ] fhire/frẹo trei víțe nu s-au

[1] Gest: orestează pe un băț.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

prĩs//tótuș ieráu verz[1] ș-álșa/ș-am întrebát p-um bătrîn/adióă ũ uom mai ĩ ietáte oa mine//și l-am întrebá/și már bîță-mio ersá/adióă după nevástă-mșa//

șî-i spúnșam așá/"mă bîtule/uite io am pus ástă toámnă ști bine vița/și sigur oă..."/zîo "fro trei nu-m pláce mie" zîo/"ie iéle verz[1] aoólo/da n-a dat"//

da bîtu ôe-m spúne ?//ă...ôe "bă bîtule"/ôe "vez dă trșábă" ôe/ "oă dă dĩ al doilșa nod"//

sigur/iou nú mai pusásăm viță pîn-acú//

șî bîtu ôẽ spúne ?: "lásă bîtule" ôe/"oă dă dĩ al doilșa nod"//

șî dă ouriozitáte io am dat zî după zî așá/ș-am fost atén la éle trei viță//sigur o-a da dĩ al doilșa nod//a avú dreptáte bătrînu ôe-a spus//șĩ/aoú văt că a dat î vița și/am prășít-o prima prășílă oum/[k] prima sápă de ! ouș s-ar spúne la...că la [r] oă la ásta mioa/nu-i dai sápă ca la vii-așá/îi dai io mioă prășîl-așá// pînă să mai ridioă șa/lăstărășu-așá/...și d-aôi...peste frșo...trei săptămîm pátru/oîn a-nôepút/șa să mai faoă iárbă iar/i-an da ș-a dóua prășílă/și peste fro oîdvá timp i-oi da-o și p-a tréia/ș-aoú văt oă vița éste foárte búnă//

[Și oe-i faoi în continuare ?]

al doilșa an/...ia/tod dîm bătrîn să spúne oă să tae dîn fáța pămîntului//adică să pléôe șa cu putére/ouș s-ar spúne//ș-al treilșa an/io...io tai normál pă toáte vi*ile/-adióă înôép să-i lásĩ ș-ei...acólo...nódurle ei/oa să pua să-ș[1] forméze ooroán /

[Ce să-și formeze ?]

ooroán//adică...ă...lăstárș-ăla iel víne și să-ngroșeáză/știț[1] ? //și ăla al treilșa an/nu mai e normálă s-o mai tăém dîn fáța pămîntului oa al doilșa an//și ia atúnôșa-ș formeáză ooroán//și dîn ooroánș-ăla sigur că iă.../îi pleáoă lăstár[1]/și-nôépe să ráoă strúgur[1]//

covríg rádu
pátruzăj dă an[1]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

acólo la călmățúi[1]

ieréa un copiláș/că kar băeátu-ăla a fos cam dă sáma noástră/ și sigur noi ca copilu să ne dúcen să ne scaldăm a^ij la călmățúi// acólo la călmățúi/ôe crédeț^i ? erá uō vîltoáre cun s-ar spúne/une-a fost o muáră//și/^uo știean tóz^i noi cop^hi^ii/că este vîltoáre-acòlo// da iel băeátu sigur/...cret că n-a ști^uút înōt/nu știu dac-a ști^uú sau n-a știuút/ș-am intrát în călmățúi acólo noi/să fâcem [k] să ne scăldăm//ca peste...ôîj minúte-așá/noi ne scăldán ca copíi-acol^o ôe-an da^d noi atenție că iel știiá [ɛ] băeátu [k] frátile lu iuoni-o-a lu báiou/știe-nō sau nu ști^ie//noi an z că dac-a vení să să scálde/știie și iel înōt ca...noi toț^i cop^hii-acol^o//sigur...îl véden că iel da dîm mîini-acólo/dă dîm mîin^i//iel cîn l-am văzú că dă dîm mîin^i așá/sigur ne-am îmfricoșá ca copilu/ș-am eșit afară//ș-an strigád dû pă mal/"băi úŋkule ! băi úŋkule ! vino-ŋouá că să-neácă ...górge"/o-așá-l kemá/górge//víne/și víne un ôetățean/...întîmplă-tór víne îŋoeáôe spre...călmățúi/ou ^uo vácă/sau nu mai îm^i aduc amín-te ou ôe//îm fine ou ^uo vácă cret c-a venit/să duô^eá la iárbă//

și-i spúnem ălúea: "băi nea iváne ! úite...górge să-neacă"//

"^fm ! păi cum ?"//

ăla sigur așá îmbrăcá cîn a a^uzít/a sărit îmbrăcá dîpă el//l-a luat îm brațe/da tótuș^i a fos tîrzíu//n-á putút să-i salvéze viața// a sărit ómu-ăla-mbrăcát așá/și l-a scoz dómle//s-a da d-a scofúndi-li ăla/oum a putút el acólo/și l-a scos//noi cop^ii-ăștilánții dă fricá sigur/stam pă mal j ne uitán la el//cîn l-a scos pă mal acó-lo/noi curiuós^i/ca cop^hílu//iel umflád butói dă ápă//înôepú uómu-ă-la/să-i facă frécție-așá[2] dîm piôoáre/dîn nu știu ôe//iel daoă ereá umflá dă ápă/sigur a-nôeput ápa să-i țîjneáscă pă gur-așá/cun s-ar zíôe//și noi ca cop^hílu-acol^o belșá uóki pă iel/să ve^dén ôe fâôe/ îmvyiiáză nu-mvyiiáză//și...sigur că n-a-mv^yi^eá pîn la úrmă//i-á făcút ómu-ăla frécți^ie i-a făcút.../n-á putú să-i mai salvéze viața ș^î...a murit//

[Același]

---

1. Rîu care trece prin sat.
2. Indică prin gest cum îi făcea respirație artificială.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Întîmplare]

nu mai ɨn re [ɛ] reamintés kar bíne pîn ôe an erá//în ôel mai răɣ caz ɨereá-n timpu războiuluɨ//și ɨereá aɨîcêa armátă//da ô[ɛ] ôe fel dă armátă ereá dácă nū-m reamin [k] să-n reamintésc ɨo kar bíne...armátă ce mai/nu-n reamintésc/că ereá...ĝermánă/că ereá d-ai nóști/nu mai ɨn reamintés ôe mai//și sigur...oa cop^{h}iɨ//ăștea... armáta aruncá fel și fel dă...obiécte...adícă să...ɣomɣáre lúmea/ cun să spuɨ ɨo/nu știu/...să ^{u}omɣáre lúmea/știț^{i} ?//și noɨ oa cop^{i}ii p-acólo/pîn néște ɨárbă/ne jucáɲ ca copílu d-a purĉ^{e}áua/cun s-ar zî- ĉe//jucíndu-ne noɨ cu ĉomáĝê^{le} p-acólo ca cop^{h}ílu/...dăm peste ^{u}o grenádă//[ɛ] um fher oa ɣòɣ-așá venea/mai măríĉél ĉevá ca ɣó^{u}ɣ//d-a noɨ cîn o văzúrăm/sigur o luárăn toț îm mîn^{i}//să ne uitắn la ea/ curiɣós^{i} ne uitárăm la ea-m mînă/păɨ sigur ea...n-ā lua foc imediát/ a mai întîrzi^{e}át ea ĉevá//noi/fro cîzvá ne mai detérăɲ jóculuɨ înco- lo//ɨar băeátu-ắla a lu iɣonícă/șărbán/și cu-a lu le^{u}ónte-a lu pîz- lă.../f^{i}in doɨ copi^{i} la părínț^{i}/adícă cît-uɲ copíl la părínte/ăea mai zburdálniɨ ca noɨ nu știu cum/a ținút-o-m mînă dóm^{le}//ținín- d-o-m mîn-așà/vedéɲ o-a eosplodát//da noɨ cîn am a^{u}úz^{i}t/aɲ căzút așá/o-a bubui^{t} tăre/știț ?//aɲ căzúd la pămînt așá/noi/ăea fro doɨ treɨ care mai ereám//ɨar ăea dói/sigur că eosplózie-áea ɨ-a...atăcát/ ...în cor șkízile-àlea ɨ-a atăcát//noɨ cîn ne sculắn d-acólo/ne uɨ- tăm..."băɨ ^{i}iuáne ! flóreo păɨ i"//i mișcărăn/ĉe să...morț//ne dú- ĉem acásă/noɨ ɨ-am lását acólo/sigur/ca copílu fricós/noɨ maɨ ști^{e}án dă noɨ//fuɨ la ále...părínț^{i} acásă//cîn ne dúĉem acólo la pă- rínț^{i} acásă/sigur ăea/"cum băeátu mieu/păɨ nu ereá acásă ? nu fă- ĉeá ?" ĉe păríntile ști^{e}á unea-a plecát cop^{i}ílu//iel zĝeá că ^{i}e p-aĉí pă la joácă//da noɨ/spusắɨ am plecád nu știu pă únde/să ne ju- oắm//și oîn a^{u}úde părínțî/sigúr/să dúĉe-acólo/ĉe maɨ morț/...băéțî morț//

[Același]

porcu

îl lu^{u}óm/îɨ dăm tărîțe fhérte/um pic așá...um pig dă sáre/așá/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

um pig dă bụábe/dă grîu/pînă să-ṣvắṭă el/să ụobijnuiéṣte să mănîncîe bîne//ṣî la úrmă i [k] dîn îe-n îe ị́i maị́ mărîm ráṭi[e]a/...oa să oreásoă máre//ṣî oîn̦ să fáîe máre/îl tăị́em/îl pîrlîm/îl spălắm/bîne/-l rîoîị́m/...ṣî la úrmă/-l îopắṭîm/ṣî îl púnẽ la ooṣur/la sărắt// după îe-ṣ ẹa sárẹa/soẹátem cárnẹa ṣ[i] ụọ fáîem oîrnắṭ/ṣi-ị́ úmplem ṣî-ị́ púneṇ la afumắt/fáîem [k] f[h]ị́érbeṇ ṣúṇcă/...o púnẽ ṣ p-áẹa la afumắt//oárnẹa cáre ne pláîe nòẹ-aṣá ụo púnem...tot aṣá...dă sarmále/dă...álta ụọ púnem la boroắnéle-acúma aṣă mîc/ṣî cárnẹa prẹáspătă ksr dă oîn tăị́em pórcu//d-aoó[lo] du pă úṣă dă úne-l întîndem noị́/ púne ̦ fără ṣpig dă sáre-m borcán//ṣï rămîne prẹáspătă dă faî[i]...dîn ịa...ca oîn îl taị́//putéṇ să-l ṭînem dóo lun dă zîle-l ṭîị́/ṣî treị́// aṣá//

[Numai carnea goală ?]

oárnẹa gụàl-aṣá cu sîngẽ ịa/oum ịe ịa căldă dẵ ool[o] dă oîn taị́ pórou/-l [r] îl puị́ aṣá ṣî ịe fụắrte búnă//ṣi prụáspătă//îl pisézi[i] bînẹ-aṣá/-l tésouị́ bînẹ-aooló-m borcán/d-o jumătate/dî uṇ kil dẵ/ [de] pind[e] dẵ îe borcán aị́/...ṣî...i púnen dasúpra...dasúpra-ị́ puném um pig dă ụuntúră/ca să nu răsúfle/...ṣ[i] n-úmbli la el pînă...// i fa [k] púnem aṣá-m borcáne d-o jumăte/oît putém noị́ să...faî[i] o dată//

[Şi mai faci şi...?]

ă burtánu//ṣî burtánu/da/d-ăla uị́tăsăm/ṣî burtánu//

[Cum îl faci ?]

ăla toṭ aṣá/f[h]ị́érbeṇ oárnẹa/ṣî zlăbă/ṣî...dîntr-ásta grás-aṣá/ um pig dũ pă coló dă lă...urékile/dă la fálcă/ṣ-o fhérbem/i púnem sáre/ardéị́ boị́á/ṣî...ca să f[i]ị́[i]e ẹa frumụásă coló róṣe/la úrmă-l úmplem/ṣî-l púnem ṣî-l f[h]ị́érbem ṣî aṣá//îl cîrpiṇ bîne/ṣî-l fhérbem/ṣ la úrmă púneṇ la tescu[i]ị́it/ṣî...//

covrig fluárẹa

tréị́zăṣiôiṇj dă an[i]

toátă zîua cu treábă

am munîi doị́ aṇ la ooleotív/îe ?/al dóị́lẹa an m-aṇ păsători/îe maị́//am îṇvắṭá ṣ[i] ị́oụ oroitorí[i]e/aîô la noị́ î̃ sa[d] la ụo femée/-am

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

îmvăţá treĭ anĭ//şĭ p-úrmă m-aŋ căsătorít/am făcú şĭ noĭ casă că n-avęam/avęáŋ casă bătrînęáscă/am făcú oásă/am munćît/am făcú kirpíş la lúŋcă//

[Cum se face ?]

făćęám păminț/muĭéŋ la báltă cĭ sîntém aprọápe dă báltă/muĭám păminț/adućęám pleávă/şî p-órmă călcáŋ cu picụérile/...ş-avęám tipárę-aşá micĭ/cáre punęám păminț [r] păminț d-acólo/şî dor îĭ răstornám aşá/ş-işaụ kirpícĭ aşá//ş-am făcút fo tréĭ pàtru ćĭş miĭ dă kirpícĭ/nę-a maĭ făcú şĭ altĭ ụamenĭ/ş-a ridicá casă//şî atúnş príma dátă mĭ-erọa greụ/că dac-acásă nu făcusắŋ trọábă c-avęám bunic/-avęám mắm/-avęám.../nu ĭerọam púsă la trọábă//ş-acî cîn am yenít ĭerọam lă...zor/că...sọácră-mea erọá ăskilozátă nu pútęá s făcă nimíca//şî...cîn mă gîndęáŋ cîtęodátă/cîtęodátâ faş miŋcáre şî spelĭ şî/şĭ ĭo cîn mă gîndęáŋ cîtodátă "áolò !" zîc "cîŋ să maĭ spăl ĭo ? cîŋ să maĭ fa miŋcáre ?"//da acúma m-am îmvăţá cu tọáte zîc/acú mĭ-ā trecú gréụ pîn...mine//şî-am ridicá casă/ş p-órm-am făcú ş-ĭo bucătăríęa/acú am îŋkís şĭ noĭ/şî ma avém o párte dă-ŋkís/da n-am maĭ pútu că... [...]//

şî cu copíi/acu fetiţa ćęa maĭ máre ụo am p l-ále máma/viụorica/că sîntem aprọápę-acì//da mă spériię cîŋ sînt amîndọą-acásă [1] /mă spérię/tọátă zîụa plîŋg/...da s-aụ făcú maĭ măricúţę-acúma//d-ásea mica...pîŋ ţărînắ o vezĭ câ strînge ţărînă şi ęa/şî...striga şi ęa mámă//acú să sculásă ş-o lăsaĭ ou táĭcî-sọ-acólo//am grădina acì îm fáţa cási/tọátă zîụa sáp/ụúd/ce sî fac ?//cu păsărĭ//da//ástăş făcúĭ colácĭ//

cî mă-ntrebă túşa viụorica ce/"făcúş colaj ?"

n-am făcú colaş/că nu ştiụ/am făcú pitę-aşá dîpă cuŋ ştiụ ş-ĭo// acú să fĭer grîụ/tọátă zîụa cu trọábă//

dogáru mariéa

dóojdòĭ [de ani]/nu ę-am împlinít

ou caprile

nę-an dus odátă/ĭerọam maĭ muls copíi/tot aşá ou oáprile/şî ne-an dus/ [ɛ] víile să oulesăsără/şĭ noĭ nę-an dus îm vi ou cá-

[1] Subiectul are două fetiţe.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pri^{le}//noi̯ am ī̯ [r] am înĉepú̯ să juoăm̯ mása/să juoăm̯ míngea/şî...
oîn̯ ne jucám noi̯ oáprîle s-au̯ duz̯ la ũ̯ yom îm̯ví^{i}i̯ [k] în̯ î̯ [r] îm̯
porúmb/oă la ví^{i}e i̯el aveá...díp̣su̯-aveá porúmb^{i}/şî...oáprîle s-au̯
dus la díp̣su-m̯ v^{i}íe//şî noi̯ atúnĉea/nu tɑáte/dɑar fro ĉî̄ şàse/noi̯
atúnĉea am înĉepú̯ să strigăm la éle/să fluierăm/şî ^{u}ómu̯-ăla tógmai̯
iereá aoólo/sooteá araîi dă la víie//şî...d-aîilea noi̯ am înĉepú̯ să
strigẵ să flu^{i}erăm/şî i̯éle nu veneáu̯//^{u}ómu̯-ăla a-nĉepú̯ să nõ̃ júre/să
fúge [k] să fúgă dúpă noi̯/şî...nú̯ ne-a prîs/şî pînă la ^{u}úrmă...le-ã̯
soăpát//

áltă dátă tot aşá/^{i}erán toz̯ mai̯ mult oop [k] tot mai̯ mulz̯ oopíi̯
/şî tót aşá juoăm̯ mása/şî noi̯ ã̯ lăsát î̯ oáprile să [ɛ] pásoă pă úne
vor i̯éle//şî oápr^{i}le au̯ fugít îm̯po [k] în ooĉéni ooleotívúlui̯//şî
noi̯ a [k] le-aŋ̯ oătá le-aŋ̯ oătát/am în̯trebát o femée/şî ne-a [r]
ne-a spus oẵ...s-au̯ dus în̯oólo/şî noi̯ am̯ fugí şî le-aŋ̯ găsíd ă la
un̯ stîlp aoólo/şî păşteáu̯ pă ooĉéni ooleotívulúi̯/şî tógmai̯ atún tre-
ôeá şî maşína/şî nú̯ ne-a văzút//ş-ã̯ soăpá şî dă dă^{t}-ásta//

dogáru sávu
úṇşpe [ani]

ũ̯ yom aveá un ĉirés

mă duo i̯eu̯ yo dátă/ále máma [r] máma/tătúţu şi toz dî̄ i̯ekípa
^{l}or s-a dus î̯ la tutún̯/oa să [r] să sápe//ş^{î} i̯eu̯/m-an̯ us şi i̯eu̯ ou
i̯ei̯//şî̄ oîn̯ trec̯ î̯ [r] trec pă ^{u}o ^{u}úliţă únde-i̯ ũ̯ yom/aveá un ĉirés/
şî̄ i̯eráu̯ búne ĉirésile-àlea/ş^{î} i̯o oa [ɛ] să nu-m̯ văz dă drum/m-agáz̯
dă ĉirés/i̯au̯ dóo trei̯ ĉirése/şi mer mai̯-naínte//şi nu m-a văzú ní-
men//şî...oînd ajúŋg aoólo oulég i̯eu̯ um̯ braz dă i̯árbă/bun oa să dau̯
la purĉél/oă cápră n-áveam//şî...oîn̯ v^{i}iu̯ n̯apói̯/i̯ou̯ ple [k] oulesăsẵ
répede oa să v^{j}iu̯ [k] să mă-ntór répede acásă oa să dau̯ pă la ĉirés-
şu̯-ăle//şî...pă drum i̯ou̯ a [k] oîn̯ am ajũ̃z la ĉîrés/am î̯ [r] ã̯ lă-
sát i̯árba jos/ş^{î} m-ã̯ su^{i}it în ĉirés//şî yómu̯-ăla [k] i̯ou̯ nu l-am̯ vă-
zút/i̯er^{e}á să sai̯ aoólo/şî daoă săreám preôíz mă prindeá//şî yómu̯-ăla
tógmai̯ ī̯ fă [k] nu ştiu ôe făôeá p-aoólo pîn̯ oúrte/i̯ou̯ dao-am̯ văzút
úşa în̯kisă la oásă aoólo la ei̯/ã̯ zîs oă n-o sta nímen^{i} aoólo/şî...
ĉirésii̯-àea n-o să-i̯ áivă nímen//şî m-am agăţát i̯o dẵ ĉirése/oîn̯ am

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

puz mîna așă să șaŭ/ie [k] ŭómu-ălă tógmai [k] am aŭzît ĉevá lîngă mine/și ŭómu-ăla tógmai s-a luat dúpă míne//și io ã sări répede dú pă ulúcă/și fuĝ/iárba nij n-am mai luat-o//erșám plin/și pă ŭok/ și pă mîin dă ĉirése [k] dă zșámă dă ĉirése/și...am fuĝit/ [ɛ] la colț erșá tógmai niște reméi/nij nu le-an dad búnă zíua/niĉ nimic/ ș-am fuĝit tógmai [k] répede la fîntîn-aij la noi/și...m-ã spălá/ și nu [k] dă rrioă m-an dus acásă/n-am spus niș o-aŭ culés iárbă/ nij nimio/și m-an dus în [r] m-an dus î la lúŭă [k] la báltă să mă scald//și...ioŭ...ierá supărá/că mi-erșá [r] mi-erșá rușíne// și...î zíua următoare s-au duz la combínă/și ioŭ m-an dus și ioŭ cu ei la combínă/ca să văz cum tréeră grîu//și ŭómu-ăla tógmai venisă acólo la combínă//și m-a-ntrebă dă ôe ã sări să [k] dă ôe m-ã suí pă ulúcă să șaŭ ĉirése/dă ĉe nu ș-ã spus că puáte-n da și ã soápát//

[Același]

78o. S A E L E L E

(com.Lunca, jud.Telecrman)

Culegere: 1969; GG, BM, RP; transcriere: GG

a venít acásă nóru-mea

úite/ã lăsát-o oștă la cazán aĉilea/ [pe noră] în comína ásta cum ierșá pă timpurí/știi cazán-el líberș/știi ?//io am venî să iau niște lémne d-acásă/și ierá únu/...îi murise nevásta...cazangíului...băiat tînăr/știi ?//și ia s-a-ncrcá dă vórb-acólo/dă-i o țúĉă/dă-i dóuă ăla/...ei îi cam plăcá țúica/s-a luát...dă...treábă/știi ?//ș d-aĉílea n-á trecúd dóo săptămîn/și...s-a căsătorid dă pă múartea nevésti lui/știi ?//a vénî la míne ș s-a făcú treaba aúzit !//cîn/trăia beátă baba sfíraca pă timpurí/cînd a vénî cú iel dă la o múntă d-aiij dîn comúnă/dă la ĉeapeú ' ásta știi ?/iel a venî

1 C.A.P. =Cooperativa agricolă de producție.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mai ĩ ^urmă ieréa mórd dă beat...ce-i z^ise bába/

"dácă te mai duj la ásta/ieu" zîce "îz dau fog la țuále/nu mai ...nu-z mai dau n^ic o țoálă"/-i spúne bába//

nu s-a mai dus//nu s-a mai duz nór^u-mea/ș-a ven^it acásă nóru-mea/...l-a lăsá pă iel/s-a duz dă și-a mai luat ș^i ia c-a avú p-a-coló/...lúcrur^i dă...dă-mbrăcăminte știi ?/...d-aci-a ven^it acásă// d-acî n-a mai trecút c-a mai trecút/a ven^it áltu dúpă fro dó^uo lun dă la pacúrea/dîn sátu vecîn d-aiîca știi ?/cum trec^i...s-o iei ^d la noi știi ?/

[Cam ce distanță e pînă acolo ?]

nu ie dăcît î o jumá ^d kilométru...[r] o jumá ^d kilométru// ș l-a lua p-ála doámnă//a sta cu-ăla fo doi an^i dă zíle...la ăla știi ?//făcúsă cărămídă s^î-ș fă^gă casă pricopsítă la iel acoló/c-a făcút ?...iel lucrîn meréu știi/ca maiistor tîmplár zîdár/s-a luat c-úna aco da-i vădúvă tod dî războiu ăsta mondiiál acú la o miie nóo s^ute patrujdói/s-a lua^t cú úna acólo la...dinco^lõ romanáț/... cum trecem óltu știi ?//s-a lua cú ea acólo-șa a luat-o p-áea//

iiuón de drágnea [82 de ani]

[Lupul] ne-a omorîd dóosprece ^uoi

oátâ me-a omorît auuz^i/...mi^ie și lu văru sándu ș^î lu văru iión saliuu/trei ^ĩș/ne-a omorîd doámnă mă crez matále...am adormi ș s-a pornit noi le-ã [k] nu le-ã sîmțît//ne-a puz dómnu ș-am băuú n^iște țuícă știi ?/... cîtetrei țúícă d-áea știi/cî^nd să fáce dă prúnă știi ?//dac-am adormit//e !/ne-am pomêni și-a plecát óili ș noi nu...nu le-am sîmțît ș nîc únu nu le-am sîmțît//c-avea doi mai bătrîn^i ca mine...pă timpur^i știi ?//cum sînt ieu ĩ ietățeā acúma//cînd auuzîm cîne lătrînd/cînd î să pomenéște ^unu vă-ru sándu/nu e uáie/nu e nîc//

"scoál vére iiuáne"/amîndói ne kemá iiuón/cîn ne ^dcem/an găst așá úna gîtuiită pus-așá/an găst álta gîtuiită pus-așá crúce//ne-a omorîd dócsprece ^uoi ' //pă cuvîntu meu îț spun doámnă/dóosp^ie ^uoi//

' Anchetatorul își exprimă, prin mimică, surprinderea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ieu am înțepút să mă rîd//"d-ale mele nu ie nîc una"/zîc//cînd iau sama/...strig la oile mele avgam fo șaișpîe oi pă timpu-ăla/n-am una oa să spui ou coada lată/oum mai ie și-áou oile știi ?//cîn mă duo cu oîini/"țîne-l/păzăști"/a lătrá[r] a lătrá cîini merău/iei doi nu prea au fos suzn-a foz mai mult/și lupul e mare/-ai văz mată oă ie așa[1] dă mare...ie perioulós//cîn mă duo a făcút așa[2] o dată/ și mi-a rupt gaia-n do//unu...oăpățîna a iișît unde/una-am foz noi oăloate ou oile/și-unu s-a s cu ia-m pădure coló...ou coada și cu mijlócu//cînd auzîm alătrînd/"țîne/păzăști/să le păzăști"// ian găsí l-ásta căpățîna oîn și-a [!] i-an găsí căpățîna la a mea// și-a lor/mîncás núma una//a mîncád doau oi iel în noaptea aea//

[Același]

cînepă

uogóru dácă...al făcái dă do o or/ogoru/...la cîńepă//să fă-gá ogór și tamna și să făcá și dă primăvàră//și primăvàra sămînái cînepa dă la ogór/pînă să nu pui î bóbu-m pămînt/boabele// adícă să...nu pui porúmbu puna mai î urmă și cînepa o puna mînaiinte/la un cap aoloó/...dî loc//și...iesá/ș să făcá mare/ș-o ouleâam/ierá dóo móde/și dă tamnă și dă vară//o ouleâam întîi p-asa dă vară/îngălbená la fire-acoló cînd ă să făcá bună dă topit//ș-o culeâam/o legám bine la dóo capete/ș-o ducám la apă// o băgám/și sta...pátru cî zîle//ne ducam ș-o scotam/o spălám de-o făcám mătasa//ș-o zbiôám în apă/ș-o curățám/ș-o ducam afară//u duâam acásă/ș-o-ntindam/pă...gárdur/pă ce putam acoló//să uscá/ d-acî o lua la tocát//...cu bárda/cu ôooánu/cu...lem mare-așá și greu//ș-o...o dă la dăráo//...o dărăcam//ș-o luorám/...pă noo s-ute șaișpie și oămăși am făcút//

[După ce-o dădeați la darac, ce-i mai făceați ?]

după ô-an dát-o la dăráo/o lucră fir sîpțîre/-i puna și urzála to dă...oîńepă/dao-avgam bumbág mai sîpțîrie puńam dor bătáia/o coôám așá/ô băgam î apă fiartă/u rîn dă cîńepă/ún dă tort/únu dă

1 Arată ou mîinile cam cît e de mare lupul.
2 Subiectul dă cu mîinile în părți pentru a arăta oum a despicat lupul oaia în două.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mălaiu/şî-l făcâŋ cîñepa...mătasę/albă şî muălę/nu maį ieręá áspră//şî făcâm cămăş//

iiuána re búcă
şáptezăşîcîj dă anî

s-a pomenít odátă diŋ călúş

ieręá um băiád dă vo cîşpe anî/şî...a fos pîŋ la dóoşpe lā părínți luį la práşîlă/...la porúmb//şî dúpă c-a fost la práşîl-a venít acásă/şį s-a culcát...şî băęátu-ăla/şî părínți//şî cîŋ s-a culcát/s-a pomĕnít odátā diŋ călúş mişcín cu trúpu ş făcínd ho-hó !/ ho/hălăi !/acólo/iel î somn//

"hàoléu" zîce "pā cutărit-al nóstu l-a luad diŋ călúş"//

cînd..."păį...să-l jucăm"//

s-a dus şî l-a jucát//a venít călușări şî l-a jucát//cîn į-a spart qála jucíndu-l acoló/călușări-į rodęá pelín/amără d-ăla...// cînd î jucíndu-l acoló/ş-a spart o ualā/credínța io cred că éste// fį [k] o fi şî călúş/d-aęa cum să spúne/la...îl vedém p-ála că să scqálă [ɛ] să [r] să scqál-aşá dă cólo dă...úne ereá culcát aşá/să sculă ş să uitá ş el/vedęá lúme pă lîŋgă iel//

"bă/ce făcúį ieu ?"//a-ntrebát el//"c-aŋ făcút io ?"//

ce "tu nu ştiį cę-ai făcút ?//n-aį maį ştiu nimic/aį...aį fost luad dîŋ călúş"//

"d-áęa ie lúmęa áęa la noį aįc ?"//

"d-aęa"//

ş-a înviįat dqámnă/...ăla cu...d-a foz bolnáv//d-atúnca...aŋ crezút şî ieu că...o fi adăvărát//da//să...te bolnăvéstį om/să te culj/d-ací să nu maį te scolį/să te scolį amegít aşá ?//

[Aceeaşi]

mălaiu

mălaiu să fâce...puį căldárea pă foc/cu ápă/şî cérnī mălaį/şî cernį şî făįină//şî o amésteją biñę-acoló/ş-o puį la cápu căpis -

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

téri/şî cũ ápa ąąa cárę-o puį/ĩį puį mălắį/şî méstes şî-l fherbʲ/
şî-l méstesʲ cᵘ făcăléţu la cápu căpistéri/mălắiu/...pîn să maį ră-
ôéştę įel cu įel cam...puţîn maį fher ca dă...ca cum rrămînţ pîiňęa//
fher maį bine în câ că...baj...făcăléţu/dă-l méstec/nú baj mîna ca la
pîiňę/că árdᵍ//ş d-acîlęa după cẽ îl túrbur pă įel acól dă-l amés-
tej biňe pă mălắį/ăl î...baj mîną/şî-l ʲeį la frămîntát//şi-l laşʲ
pînă cînd să ᵘúmflă įel niţắl ašá şî cam pleznéşte//ļ eį şi-l tormʲ
cu căpistérea pă... [ɛ] pă ắsta pă cîrpătórʲ/şi-l întinzʲ biňe colo/
şî faĉ Ī pûţînă făįînă cu ápă şî-l mĩjắşţį-ašá pă dăsupra/şî-l baĝ
Ĩ...ţăst//l-astúb biňę-acoló şî-l laş pînă cîn să cǫáĉe įel/că să
fáĉe gros p-ašắ ' /şî máre//dă ĉe-į zíĉe mălắį ?//d-ąęa//şî atúnĉa-l
scǫáte cîn să cǫáĉe/şʲ...viňe dúlĉe/...îį dă o dulĉắţă ştiį//

[Aceeaşi]

[Despre strigoi]

únu dă la paĉúrea cáre...a murít/únu costáke mîşu//a murí şi a
stat pă lîngă įel p-acólo/nęámurile/surórle/a dormít pă rînᵈ/şʲ
cînd a rămás î ᵘo sóră mic-a luį/įel/mort acólo/lumĩnărlę-aprín-
se-n fęsnic/c-ašá sâ ţíne obiĉéįu...dă dămúlt//...įel a-nĉepút să
fácă: m̃ m̃ m̃ ² /întiņs acólo//şĩ áįa dă cólo cîn l-a áųuzît/
"aolęõ !/nénęa e...sculáz maį répede că nénęa-į strigóį"//
după cum nę-a spuz/da n-ắm văzút įo//şî...păį ĉe să fácą ?//
"ĉe să-į fáĉen ?/taj ga !"/
şî įel mort şî róşu-m buĉ/ştiį/c-ašá įe strigóįi//nú le pįérįe
roşáţa dîm buĉ ašá/áre tőd viňelę-álęa...de sînĝe în î pʰįéle//şĩ
...ĉe să-į fácă ?//l-a-nţăpát cu...ũ ăla-m búrtă//în...îm burío
ašá//ş-ašá ³ a fost mişoíndʲ/dácă...a mişcát sírma ąęa/ácų-ăla dă
dărác/oáre dărăĉéşte cînipă ou įel//dį ăla să puⁿᵉ//şi cînd...a
mişcát ăla...darácų-ăla//da//

[Aceeaşi]

---

1 Gest arătînd cu degetele grosimea de cca 10 cm a mălaiului.
2 Subiectul rează, ou gura închisă, mîrîitul celui întins pe masă.
3 Arată cu un deget mişcarea acului în dreapta şi în stînga.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Hoţii] n-a luat tót tot to^t to tót

munc̦ám/păm'íntu la cîmp/cáre i-l dețásă ş'î lui státu/zéc̦e po-
g̦o̦áne/p-al mieu p-ac̦ĭ car̦-av̦ĕă ş'î ieu/do^uo...um pogón dou-acólo
cît av̦ám ş'î noi/...p'în com'înă//ş'î...ven'isen dă la múnc̆ă/nu mai ţîu
m'înte dă la...ier̦á p'înă-n s'íntă-măríie/oă strîns'ásăm níşte ban/
că n-áv̦ám boi atúnc̆/strîns'ásăm şásă mii dă lei/să ne dúc̆en să ne
luă ş'î noi doi junj^i dă b^uoi//ş'î oînd î...kar ier̦ă săptămína/[r] î
săptămína oîn să-nc̆épe ^uobóru/p'înă s'íntă-măríii/dă bílôu dă la túr-
nu[1] //bílôu-ásta ^úmblă pîn țoáte/atúnc̆ în t'impu ăla/pîn țoáte ^uorá-
şâle să...fác̆e tîrgur d-ásța/dă víte/dă...//ş'î...ieu v'ini^i sára
d-acólo dă la cîmp/făcúi dă m'înoáre ş'î m'înoárăm//da-n z'ísă míii
s^uóţu:

z'íc̆e "ai să ne culc̆ám col̦á la ^úmbră"/ier̦á v'éra/"să ne culc̆ă
la ^úmbră col̦á sub dúdu-ásta" av̦ám um pat pus acólo/"că" z'íc̆e...
[k] míie mi-e fr'ică dă br̦ásțe//d-ál̦a dă păm'ínt/ieu să nu văz
d-ál̦a/-m pleznéste fi^ier̦a//să r'íde ş'î nepóţi ăsța acúma dă míne//

"míie să-n fác̆ez bóltă"/z'íc "oînd oi muri că...dáoă m-oz lăsá
aş'á/ [ɛ] mi-e fr'ică dă br̦ásțe"//ş'î ei să r'íde cîn m-a^uúde !//ē !//
m-an culc'át/i^ó m-an culc'át în...în oas'î//ş'i^i ieel s-a culc'át afár'ă//
ier̦á c'áii sl'óboj/av̦án cai atúnc'i^i//ş'î...ieel s-a culc'át acólo/ş'î
ieu în c'ásă//ş'i ieu ã lua l'ámba/ş-am pus-o-n t'ócu úş'i c'ólo-şa...
o-aş'á ier̦á...//acúmā n̦-am boier'i ş'i noi t'óţ/că av'ęn lumín'ă-n c'ásă
/i^intr'i/cum îmurg'êşte/ţac/cu lumína//cum să nu spui că ie bin̦-acú-
ma ?//mai i^ér̦á [r] mai ier̦á oînd ier̦á ca cu c'ôbu cu ^untúră ?//
cu c'ôbu cu ^untúră lumín'ă l'úm̦a nai^ințe/în c'áse//a trăi^id mái rău...
l'úm̦a//dā acúma...c̆e mai ?//e bíñ̦-acúm̦a//ş'î...a venit î...^uóţî a
venit/ţigán^i//d'óuzăşpătru dă ţigán^i/ş^i cu ţig'ánca d'ouzăşc'înc^i//
s-a dus într'i^i la p'ădúr̦-ásta már̦a/la mişu/la gligcr'ică/c-aş'á ie-
r̦á/p'ădúr̦a lui atúnc'i^i//i^ér̦á um boi^ér^i már̦e//a tă^eat ° prăj'ină
d-ál̦a c'áre m-a pic'á p'ă míne...p'ă spináre/cîn m-a lua p'ă l'úngu pá-
tulu^i cum ier̦ám culcát'ă//ier̦á-nțársă p'ă dr̦a [k] p'ă stîng'a ieu
atúnc'i^i// [...]cîn m-am pomenit ieu/tropot'în/cum'ă spus'ăi ou...tr̦o-
păiin p'în c'ásă//iei/l̦-a dad drúmu la tos î la ăia//a dăşkís şî

[1] Oraşul Turnu-Măgurele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ĝámu-ntíi dă la cámera dạ la dgal/şî ḡ-a luat...tót tot to^t to tót ...ôg-ám avút/tót//m̄n-a lăsá láda gọálă//şî-m strîsásă tọáte rókiii-le méle/oapọádele...ástọa/şî le lẽgáse la gúră oũ cravátele lu bărbátî-meu/şî lẹ̈-ṗfundásă cu ţọále d-ástọa/rókii/sáci.../în fine cînd...simţíi ţo/díṗă ô-a dă [k] termînát o^u odáie/s-a mutá dîŋoọa-ôẹ//oîṇ să púie piôóru la oáp^u pátului/ţó ţerọáŋ ouloátă/ş^f oglínda oáre vă spusái c-o ţîu ş-áouma a mọa/dă la núntă/lu^uáte dă frátele dă mînă/ţerọá pus-aiiô^1 /ş-ũ ştergár mâr^ie cum ére ĝioa^2 coolọá aşá/frumóa/pus aşá la ţa//şî ţei [k] lor/ô-a zîa/oă să ţa/oa pă ^úrm-a declará sîŋgur^i/ei la pos^t/oâ ţ-a priṇs//

ôe "nọ-ã suii/oă a fos ştergárụ-ăla prọá frumós//şî nọ-ã suii să-l lom şî p-ála"//

oă-ntrebá jandármụ/"oum ạs făcút/...dă v-a simţít^ ?"//

"păi cum să fáĉem ?//oîn nọ-aṇ suiit am pus piôóru pă cápu pátului sus"/avẹám ũm pad dă fher/...d-ăştọa aşá ou dréve/cum ţerọá-ñaiinte/nu mai...nu ^ie oa acúma/acúma a ţişît ástọa frumụásọ// şi s-a suii şî ţó [k] miie mi s-a părút atúnôọa/şî ţ-ã simţít oă să mişcă pátu//ş oîn an dăşkis ókí/aṃ văzũ şí lumína [ɛ] strîṇs-aşá/lumína//

"aolẹó/lámba mọa ôẹ-ó avọá ?/că lámba ţe nó^uo da ô-áre dă s-a stricát ţa aşá ?//pọátẹ-o fi dat...rádu" zi^6 "lumína mică"//credọáŋ c-a veni bărbátî-mio îŋ cas^f//oînd să mă misc ţeụ aşá/mă-ntorsásăm pă drọápta/cîṇ să mă misc aşá/mă pomẹnii c-o bîtă pă spiná-r^ie tũp !/dî somn//hăụlẹó !/la míne-ŋ cásă sîṇ hoţ//^imedi^iád m-aŋ gîndit//am tăcút^//n-am zîz nimí nimi nimic//pũtẹã să şî mor^i şî mi-erọá frícă să mai zic//atúnô/imediiát m-ã lăsát la...jos aşá/ierọá pardusítă cása/şî ou préşur pă jos//şî ţeụ biniṣór ã luat-ŏ spre úşă/ş oî m-ã săltá s-apúc úşa aşá/ã [k] m-ã săltát î sua/am picát ^únu/únu cu míneôile sumése/ş^i ôẹ-o f^ii avút îm míná/outítu/ţei a spus oă cutít a avút/...ũ un ţígán dîn ăţa/ũ hóz dîn ăţa// ş-aṃ ţugít d-acoló/ş-am ţişí pă ^úşa dă la prăvăliie de úne-avusăsăm prăvăliia/afară la ţel/la dud//şî dă fric-aŋ oăzút d-aiiô^i pînă ca-m prispă l-álde ĝioa/dă treị ^ori//

1 Gest, arătînd deasupra patului.
2 Este vorba de gazda la oare s-au făcut înregistrările.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"alẹárgă ɧoţ/-alẹárgă ɧóţî/ráduĭẹ m-a ómorît"//[...]

alesásără tot ĉẹ-am avúd mai bun/ş-am mai găsí şî noi d-ástẹa ...dă purtár^ie/cu ĉe ^umbiám/dă ĉ-am avúd bun/ni lẹ-a luat//şî... pă ^urmă...i-am prins//a venit [k] s-a duz bărbátî-mio la milí-
5 ţii/-a...vestít ş milițiánu/-a venít/a-nĉepút cu ĉerĉetár^i/a făcút atúnĉa trêi spárger^i//

[Aceeaşi]

núnta

núnta să-nĉépe símbătă dă la dó^uuşp^ie//símbătă la dóuuşpe/kámă
10 părinţâ bẹ́ẹátului frátele dă mînă/um băiát cáre-i fráte dă mînă/ş-încă doi cavalér^i//le dă cítẹ-o ploscă/şî-i...trimítẽ sad dă kẹmá ẹámeni care sîm poftíz la más^î/dumínecă sára spre lun^i/...şî fétele şî băiéţ cáre sîm poftíz dumínecă diminẹáţă la brad//dúpă ĉe kámă...frátele dă mînă lúmẹa/sára fac um ploc6n/şî-l duc ou mó-
15 zioă sau lă^utár^i/ĉe au iei/îl dug la naş//cîtevá/ĉî şásă persẹáne-alē ĝínerului/cáre sîm mai d-aprẹápe//acólo stau la petréĉere pînă la dóospe nẹáptẹa/la úrmă vin acás//dumínică ^dă diminẹáţă/...să scẹálă frumós toţ/şî víne múzi^ca dîn nou/ş^î să duc cu véstẹa lă părinţî féti//acólō triméte iáră frátele dă mînă şi doi ụámen^i/ó-
20 femé^ie ş-um bărbát/nẹámurle ĝínerului zîs/rúdele ĝínerului//să duc acólo iarâş cu o firimiţă dă plocón/lă părinţî féti/părinţî le dau dúpă obiĉéi ştergáre/prosẹápe, bazmále/ĉe au ei acólẹ//ooolés sátu cîntînd/jucînd/şî vin înapoi//cîn vin la ĝínere fáĉẹ-o ^uóră máre ou toţ acólo/la ĝínerẹ-acás^ă/şî dúpă ásta fáĉe un repáuus/dă fo-
25 óră dóọ/pînă să...strîng fétele şî băiéţ la brad//

după ĉe să strîng fẹtele şî băiéţî la brad/plẹácă să-mplímbe mirẹása-n sat/la ap-aşá-i spúnem noi//ia fiiẽ vádră dîntr-ástẹa d-arámă/fiie o ụálă/acúm după obiĉéiurl-éstẹa iau cítẹ-o ụálă/să dug la ápă/şî dúpă ĉé să dug la ápă/mer la naş/să-i púnă vólụ mi-
30 résii/ou toate fétele ş^î cu toz băiéţ^î cáre sînt kemaţ acólo//şî dúpă ĉe-i púne vólu ocólește to sátu/şî dúpă ásta víne-ndărăt acáz la ĝínerẹ//púne mása la dóospe la féte la băiéţ^i/ş^î dúpă ĉe mănîn-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

că fac ĭ [k] pînă să mănînce fag brádu/zîs...brádu mirésĭ/treĭ fé-
tę...cáre-l împodobésc/șî...fr^{d}ele dă mînă cáre-l ținе pă brad//
după ce-l fac/îl joácă frumós ĩ ^{u}óră și tre^{g} la másă//după ce mă-
nîncă fétele și băĭéțî/duc ĭară dîn nou plocón la naș/părințĩ băĭá-
tuluĭ//și după ásta pleácă/víne cărúțe/să kám-aĭiĭ la noĭ/cărúțe/
șapte ^{u}op cărúțe/șĩ púne náșu...să d^{u}ce dă ĭa náșu cu cărúțele
d-acólo dă la naș d-acásă/și víne-ndărăd la gíner^{i}/le púne másа dă
^{u}obicéĭ acólo cítę-o gustáre la naș^{i}/ș pleácă la sócrĭ/la părințî
féti/ca să ĭa țoálele-așá-i spúnem noĭ aĭíc [!]//

să duc acólo/ĭau...țoále móbilă ce áre/ocolésțe sátu/și víne
napóĭ/acás//cîț víne napóĭ acáz după ce-mplímbă/scoáte mireásă ^{u}óră
...cu fétе/cu băĭéț/lúme cáre éste adunát-acólo//după ásta/...trec
ĭară la...másă ca o ^{u}óră náșu/și-l dúce napóĭ acás cu múzica/pă
naș/c-om plocón/îl lásă vro ^{u}óră dou-acásă/ș la úrmă...l-adúce na-
póĭ la másă péntru că să strînge mesén^{i}//la mas-acólo docandátă ser-
vés túică/pă úrmă córbă/sarmále/ce au ĭei preparát acólo//du pă...
la dóospe noáptea să dă dárurile//fiecáre mesán dă...ce vrea/
ban^{i}/sau cadáu/sau ce áre el plăcére//după ásta mai púne um fel dóo
dă mîncáre/pînă dimineáța//dim neáța dúce náșu napóĭ acás//

bóde stána

tre^{e} șápte [de ani]

govíe

la sfîntu górge/fétele și băĭéțî/fag govíe//fáce unu d^{i}ntre
băĭéț să-mbrácă fátă/să-mbrácă mireásă/fétele cáre au...amuréz și
au gagîc cum îĭ spúne élе/dau cadóuur cáre sînt acólo-n góvi^{i}e/dú-
pă dóospe [k] dimineáța-mplímbă ^{i}ei cu góviĭa pîn sat/ĭau dou treĭ
cărț sau treĭ/le fac frumós cu crăj verz dă la pădúre/cu múzic-acó-
lo/băĭéț cáre sîn tos șapte-ob zéce ^{i}îș/sau...cîșpe cîț sînt eĭ
strîș^{i}/și după ce-mplímbă dimínеáța la dó^{u}uspe púne másа la únu
dîntre eĭ//acólo kámă fétele și spúne cáre a avút éle d-a dat ^{u}odór
ș-a foz maĭ frumós/le strígă pă rînd cáre cred eĭ c-au foz maĭ fru-
moáse...odoárele//fáta să dúce frumós și-ș ĭa d-acólo/da ^{i}i-l strí-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

gă...odóru zîs i-l strigă amurézu ei/care-a vrut ea dă ^i l-a da la únu/nu la...toţ//ş dup-aea să petréc cu toţî pînă sára/ies la horă cu tóţî/cîntă/joácă/...şî cu asta să-nkeie góvi^a//

[Aceeaşi]

s-a-mpuşcát únu...àstă-iárnă

s-a-mpuşcát únu...ástă-iàrnă//a fost î brigad^ér la...grădín//şî ierea kar în î sára dă lăsád dă sec/dă past^//şi iel î a venít acásă/a prins o găiin/-a tăeát-o/s-o gătească ale mă-sa//ş-iel ier^á brigad^ér//

zîce "iŏ mă duc pîn la răsádur^/la gospodăríie"/că ierá acólo la gospodăríi//"mă duc pîn la răsádur/că să...văd ôe fáce răsádu"// ier^á ş cám frig aşá cu gerŭ-ăla astă-iárnă/"s vedém ce-o făcá/o fi muri sau nu ?"/răsádurile//şi iel î s-a dus...acólo a fost ŭ şăv dă iekípă/şî páznîci//şi iel s-avea bini/múl dă tot/ou şăfu-ăla dă iekípă//ş-avea şî púşcă/şăfu-ăla dă iekípă//acúmă/níşte oámen^ lua porúmby...dă la ooleotív//şi îe-a zîs î ^ómu-ăla:

"bă gíiă !/víno mă dă săltă ş miie dă săci ăştea să-i pui în car"/oa să...púie ş iel săci că n-ávea cú cine c^ ierá o-o remée// ş să dúo-acàs//acuşíca...giiă ăla s-a dus/şáfu dă iekípă/s-a dus// brigadiéru gáta a veni şî iel//ş-a fost un gard aşá...une-a fost răsádurili//şi púşca-nfipt-acólo-şa-n floárea suárelui/...oa să împúşte coţoféne/nu ştiu ce să-mpúşce dîn...d-aoólo dŭ pă răsádur^//oînd î s-a dus el/ier^á páznîci la foc/...ásta-mpuşcátu cîn s-a dus//

"nea gíiă úne e ?"/

zîce "ú^te-l kemă ómu-ăla să...înecárce porúmby"//

a-ncărcát ă [k] iel zîce "púşca úne-i ?"//

zîce "bă/vez că púşca spúsă că-i încărcátă//éstă úite-o colo/da-i înoăroátă/nu púne mîna pă ia"//

iel n-ă asoultát//s-a dus ş^...a tras dă púşcă//oîn a tras î suz dă ea/gáta a şî plezni ş l-a pleznit aic^/î óku stîng//î óku... stîng/da/aiô î óku stîng//ünde...ş^ aoólo a căzút,'ş-a murit//şî la

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

úrmă...cîn a venít şî ʷómu-ăla ş-a văzút/ôe areá să-i mai facă ?//

văduva floárea

dooşúnʷ [de ani]

<u>buliʷón</u> [şi] <u>murătórʲ</u>

aiij majorîtátea zăcē péntru iárnă buliʷón//púne pădlăgéni//ál-ţî-i púne la putrezît/ălţî nŭ-i púne/...îi fhérbe diréct//dā noi cîn l făcem/púnem lā putrezît/trei zîle//tăiém aşá-m pátru róşiile/ş le púnem într-ũ ʰîrdău/dă să scúră toátă žáma aia dî ʲei/şî ʲei ai văzút că să putrezăşte-aşá um pic//ş la úrmă-i frecăm/...p-ō... d-álea p-o sîtă//ʲ frecăm bine/le lom sămînţele-álea/cójile-álea ce-o mai...ce mai sînt acólo rămáse/şî-i púnẽ la fhert//şî fhérbem pînă să-ŋgroáşẽ...záma aia bine-aşá//şî la ũrmă să răcéşte/şî-l púnem la sticlă//púnem ʷór sáre/ór uléi în gúra sticlelor/ş le-astupăm ş le púnem...îm beî/ne [k] le púnem acólo//

ă/pădlăgénʲ la sparcilátă//ou ardéi/tăiém aşá mărunţ [ʦ] d-áia/ mărunţ aşá/cutişoáre cutişoáre/şʲ...îi băgăm în ī damaţénʲ/c-árē gúra mai largă//şî tai-acólo: pădlăgénʲ/árdei/ôē ai/zarzavátur d-ástea //şî pui la sarcilát//méstecʲ cu-m pic dă sáre/cū puţînă sarcilát/ şî-l bag acólo//şʲ iară tŏt aşá s-ᵉstúpă ş să púne sus//ş la iárnă făcém mîncáre cʷ ei//murătórʲ să fáce//

[Cum ?]

cum ?/oa la ţară[!]//púnem î murătórile/păstăi/le luʷóm/le spă-lăm/ş lē crestăm aşá um pic...lā vîrf/ʷor le crestăm/ór le-nţăpăm aşa//şî le púnem le-aşezăm bine/în îrdău/sau...îm pútinʲ/n ôe fáce oameni//şî lē...púnem saramúra peste elᵉ//saramúra o púne ş-o fhér-be pă foc/cu sáre/cū dă toáte//şʲ...o púne-acólo//...péste elᵉ//cîn s-acreáste/mănînôʲ din elᵉ//

[Aceeaşi]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

781. F U R C U L E Ş T I [WLAD, 451]
(jud. Teleorman)

Culegere: 1968; GG, MM, RP; transcriere: RP

Io am treerát şî cu cáii

úite/ierá un lemn la mijlóc acól[o] únde făcám áriia/ă...curăţa pămîntu p-acoló/l stropeám/îl băteám cu máiu/îl nepez[e]ám acoló/[k] l netezám/ş făcám áriia aco[10]//şi puneá ũ lemn oa ăsta[1] -m mi[...]c/ şi[i] puneá [u]o fúnie/doi cai sau trei//şî puneám...[z]nópi aşá cam îm piceáre puneám//çî-ncepeám ou cáii//la...fúnia legát[i]//o lua dă la márgine: "hăide/héidē ![!]/de la...şteájăr/dă coleá/c-aná-i zîcá/cu bicíu máre ajungán cáii/la ocól//ocoleá cáii la ocólu/doi sau trei oai/cît aveám//ocoleá la ocól[u]//ocoleá cáii/ocoleá/ocoleá/pîn-ajungeá aiic[i]/infăşurá fúni[i]a pă...pă şteájăru-ăşta/care [k] de-i zicám şteájăr//să-făşurá fúnia pă şteájăr/"ho[u] !"[ţ] hai îndărăt// torcám cáii/dîn nou//să dăsfăşurá/îi luam dîn nou/ear la ocól//să dăsfăşurá fúnia/mîneá cáii iar pîn să-nfăşurá/îm párteásta//iar îi întorcám/"ei ! s-a bătú bíne ?"/s-a bătú/nu s-a bătú[t]/e..." e ! lásă//s-a bătút//nu mai.../dă oai-afără//dă-i să mănîncе/teárce/teárce páiele [k] teárce páiele ou fúrca"//le torcám aşá...//"nu s-a bătú[d] bíne/stai o[â] nu s-a bătú[t]"//torcám páili cu fúroa/teáte páiele[le] le-ntorcám cu fúrca//cáii mîncá//torcám páiele[...]"e ! [s]-a bătú bin[e] ? nu s-a bătú bíne//hai[t] !/băgăm cáii iar dîn nou"//iară-ntorcán cáii//iar: "die ! héide !"cu bicíu/dă-i !//bătеá cáii la ocól la ocól/şî iar pîn să strîngá fúnia/veneá cáii aiic/

"s-a bătú[t] ?"

"nu s-a bătú"//

iar întoárce cáii/iar îndărăt//torcă iar cáii-ndărăt/pîn să bătеá bíne//să báte bíne/e !/s-a bătú bíne//e ! [h]ai scoáte oáii//sootеám cáii/luam...[cu] fúrca páiili/le dam la o párte//le dap la o párte/rămîneá boábile-aco[10]// bunîntelés/boábele ierá amestecáte

! Subiectul indică piciorul microfonului (cca 3 cm diametru).

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cu pleávă//şî pleáva o strînjáu cu tótu/o luam/şî o dam/or la vînt cu lopáta aşá dacă n-áveam vîntărătoáre//az văzú dúmneavoástră ó vîntărătoáre ? e !//o băgám la máşină la vînturătoárea/şî...punéam cu...cóşu sau cu ĉ-aveám/puneám în...máşină/sus/în coş/ş vînturám/ pleáva o duĉá afáră/şî boábele rămîn aíĉ/î úrmă//iará grîu/işá grîu/coát//

marín ste zână

obzăĉ [de ani]

am fost la spitál

ieu am fost úite sînt vărbă/nu vă văz pă dúmneavoástră/vorbés şî...aşá-ntuneric//am fos cu vóku-ásta dréptu/un an mai acú-n iárna ásta/la roşîor[1]//şî mi-a făcút aíĉa aşá ute dóo ijécţii/aíĉa ş-úna aíĉ aşá[2]//m-a pús acólo pă pátu dă operáţie/mi-a făcút ijécţiili/m-a ţînút acoló/mi-a pus î...picătúră-n vok/şî m-a legá[d] la o^ig/m-a pus pă cărú[s]/şî m-a dus la...pátu dă...[un]de dormeám acólo// şî m[n]-a făcút î miércur[i] operáţie/ş-a venít tócmai símbătă...o sóră d-áleea/la mine-acoló/mi-a picát [k] m-a dăzlegát/m-a picát î...vóku ásta a^iíĉa picătúră/

"cu-ásta mai zăréz" zî[o]/"dáţî-m drúmu" zî[g]/"la vokişóru-ásta" zî[g]/"dă mai zăréş/ca să...pos ş-io" zîc "să...mai mă du[o] ş[î] ieu" zî "pă la veĉéu"//

zíĉe "nu/tómnai...lun[i]"//

d-aĉíleea a venít un doctor//a stat...[d]umnealúi pă pat/ş ieu îm pátu meu/m-a-ntrebá tot aşá:

"cîs copi ăi ?"

zîc "ĉinĉ am"//

"mor[i] ai ?"

"am şî mor[z]/doi"//

"dă ĉ-a murit ?"

"dă apucát"//aşá să s[î]ĉá atúnĉa apucát//

1 La coada ochiului.
2 Deasupra pleoapei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ș-atîta a foz/ni nu m-a-ntrebá că..."vez ou ieł sau nu vez ?"//
ș-a veni băiátu ásta dă la aliosándriia/c-așá ier á vórba/că la săptămîna joi m-a adús ear/ș m-a pus ear pă pátu dă operáție/și mi-a picát ear picătură-n uok/ș m-a legád mi-a da drúmu/ș m-a legá sce/
"te duc az acás ?"//
zî "dac-o veni băieți/mă duc"//
ș-a veni/s-a-ntîmplát ásta dă la alicsándria ș-a veni cu mașîna lor/ș...dómnu dóctor nu ere á acîlea//er á surórile-álea//
ș...zîce "dácă o ieł acásă/să plătés spitálu/cîns sute dă franc"//
"păi" zîce/"nu am ban "//
"ai scos adeverință dă la..."/
çe-"an scos adeverință dă la sfat"//
"únde e ?"
ere á um băiát acól dă la noi/șofér acó lo//
ce "ie la lícă mîndreánu"//băeátu ăla-i plecát la...bucurés/cu mașîna//în fine am plătit fo trei sute cînzăj dă lei ș...am venit//
am veni zîo "nu cerúrăm nícule...pică [k] ratétă/oa să l uom picătură"/zî "să mai pic în uok"//
sôe "las că să-i dăn lu lícă telefón/și să ne trimeátă el"//
i-an da/nu l-an găsît//d-acîlea am venit cu [k] a veni băiátu-ásta d-aiîca de e tehniôián/
"măi măruselu" zî /"mergen la roșiuór " zîc/"uite-așá/așá..."/
"mergem mámă símbătă"//
m-an dus símbătă cu ieł/acoló/m-a băgát într-o odáie/m-a controlát/m-a.../pă la uo k/că "ce e pă dînoea"/nu ș cé/ca...dóctoru// am î plecát/m-a scoz d-acólo//șefu mi-a dat [k] mi-a făcút ratétă/ am luat zéce ijécții/an lua t picătură/an lua niște nástur /
"să v ii peste dó uoj dă zîle"//
m-an duz la dóoj dă zîle ar//cîm m-am dus la dóoj dă zîle/m-a băgá pă la-ntunéric acoló/[m-a] controlát/
zîce "cîte dégete-am la mînă ?"//

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

"nu văz dom doctor"//

"nu vez[1] ?"

"nu văz dom doctor"//

"nu s pqáte/cíte dégete ?"//

"păi dácă nu văd ? ce să spui ?"//

d-ací iar mai... mă sucí/mai mă-nvîrtí/mă [ɛ] púsă...um bec d-álqa/

ce "s-a dus óku ăsta//i-a murí nérvu"//

ş-an rămás aşá//ş-acúma văd ómu că...ie pă coló aşá/da...văd că-i om/da cíne nu stu//pínă nu-l văd aproápe-aşá...//

lína muxóra

şaizăşiúopt [de ani]

ieraí femée pă ursătór[1]

[Cînd năştea o femeie, ce obiceiuri erau înainte ?]

úite erqá obicéi//te ţînqái dă pat/sau te ţînqái d-o femée-aşá dă gîtu iei/şi mqáşa ierá la spátele tău/şi te ţînqá/şi-l năştqái pă mínili iei//şi-i tăqá ia buricu/stătqái aoólo pă scáun/te punqá dă şădqái pă scáuun/şî tăqá buricu/şi-l înfăşá/ş-ací te lua ...femée a láuza/ş-ō punqá pă burían/c-aşá ierá atúncă la noi/te punqá-m pat coló//dácă te punqá-m pat/ţ-aşternqá niste...o trqánţă dă rogojínă/niste buriían/acoló/şi...te-ncinqá femée şti inima... ţ-o strînqá aiícă aşá/s punqá glámnic-aiícă aşá la iinimă/şi te strînqá cu brínu/şî stătqái trei zíle-acólo//şi...d-ací venqá mqáşa şî te sculá...dú pă ursătór[1]/c-aşá să zícá atuncqá/te spălá/mqáşa/ şî...

[Cum te punea pă ursitori ?]

aşá...[ɛ] ţ-aşternqá o rogojín-aşá m pat//şi te punqá acólo/ stătqái acólo tu/te mai dai tu joz de !/că nu putqái ca să stai lemn /acólo//da...aşá să zícá/dîm bătrîn[1]/pă ur...[ɛ] ierái femée pă ursătór[1]//punqá o rogojín-acoló/punqá niste buriían dă dă jós acoló ca să nu...tráca murdăríie...m pat/şi...stătqái trei zíle-acólo//

[1] Subiectul duce mîna la stomac.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

te apálái tu/te dáŋəái jos/te zai spălai/te zai.../şî...d-aĉi la trei zîle veŋəá məáşa/dorməa cu tîne acolo/făĉá o turtă dă pîine ieră a ursătorilor/aprinŋəa lumănare/puŋəai um pahar cu v^{J}in/doo trei cute dă...zănăr/pă pîine/şî...şădəa masa cu alea...t^{Q}ată noaptəa/i-ale ursătorîlor/îm pat/^{lîŋ}gă copil acolo//d-aĉi dimineaţa/să aculă/scăldă copilu/şî...lua məáşa pîinea şî cu...zănă^{ru}//

[Aceeaşi]

înaiinte aveám test

[Cum se făcea un test ?]

oum/ţestili dîn ĉe sîn făcúte ?//sîn făcúte dîm păminţ//de e^{g}-zemplu oum.../aduĉem păminţ/gălben/îl călcăm bine cu picŋárle/^{i}i mai púnem acolo şî bălegă dă cal/îi púnem şî...pleávă/şî pă úrmă lē călcăm aşá bine/dă cîte nó^{u}o ^{u}ór^{i} zîĉe/că dacă nu ieste călcă^{d} dă noo or/nu tîne ţăstu bine//îl călcam ^{u}o dátă ^{i}işám afără/iăr îl mai strînŋəá o femée cu lopáta/iar ^{i}intrám îl călcám/iar işám/în fine dă noo or^{i}//dáoă zicá oă nu ie dă noo ^{u}or călcát/nū.../nu ieră bun// şî [!]pă úrmă/...dúpă ĉe-l terminám acolo/îl făĉám aşá gugulŋá^{i}e/şi ne duĉém şi luăm niste...păminţ dintr-ăla/negru/îl bătătoreám aşá pă păminţ/aşá/forma únei...oū să spui/a únei moviliţe miĉ^{i}//pă moviliţa áia/păminţ negru ireá/îl bătăturŋəám aşá cu mîinli/moviliţa áia nŋəágra o-nvălŋəám ou niste...foi dă lipán/o-nvălŋəáŋ cu foi dă lipán/p-órmă-ntindŋəám...ţestelŋ-álŋəa pă...muşuróiu ăla acolo//îl înŋgesúiám aşá ou mîinli/p-órmă-i făĉám aşá oreástă-n sus/şi p-órmă...îi dam gáură o-ū...ĉomág/ou um băţ dă flŋárea soárlui//şî lăsám băţu-ăla aoolo/pînă cîn să uscá gáura áia//pă úrmă dup-aĉe^{Q}a/zîĉáŋ că le ridioăm după ĉe...ierŋáu iéle uscáte/trēĉá ^{u}o săptămînă/sau şî mai bine dóo/le ridioám d-acolo/le rîcîiám/le...dam şî lor cu niste...pămînt/sau lut/le...spoiám bine/p-órmă le lăsáŋ s să usúĉe/şî le băgáŋ la adăpós să nu le plo^{u}o//şî...p-órmă le puŋəám pă vátră/şî...nĉeŋəám să coáĉem pîinē iéle//ie mai bună pîinea-n ţăst ca-ŋ cuptór//

orăĉunioă maria

împlinés pătruzeşîtrèi [de ani]la tuámnă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Obiceiuri la nuntă]

de egzémplu/să cunoáşte um băiat şî cu ŋo fată//e/spune şi ŋei la părinţ^{i}:

"ŋo úite tată/vreaŋ să mă căsătoreş cu...femeia [k] cu...domnişoára lu cutáre"//

întreábă şî táică-su saŋ máică-sa:

"păi cum/îţ pláce dă ŋa ?" nu ştiu ce/

"da" zíce/"îm pláce/că...puártă [ɛ] bazmaua roşiie în cap/ie cu ŋóki aşá maŋ veveriţój/ie corp^{u}oléntă..."//

"ē ! dácă-ţ pláce máică"/zíce "ŋa-o pă...adé^{e}a/că cu ía trăieş/n-ai să trăieş cu míne"//

p-órmă víne [ɛ] de ecsémplu/cel cáre ŋéste-ndrăgostit dă fată/víne cu părinţi lui/víne s-aşázĕ úite cum v-aţ aşeza şî dumneavoástr-aiîc pă pat/întreábă:

"eŋ ! ce-ŋ daŋ fěti ?"//

"úite-ŋ daŋ...zéstrea cutáre"//acúma cu pămîntu nu ma éste/că de ecsémplu dacă ŋéste toátă lúmea colectivístă/nu maŋ ŋe//e/ce zéstre áre ?/áre o móbilă ? áre un aragáz î ? apará^{d} dă rádi^{a}o nu ştiu ce/lenjeriile//la úrmă-ntreábă...máma băiatului: ce lenjeriile áre şi ŋa ?/áre ştergáre/áre cămăş^{i}/áre nu ştiu ce/şi s-ajúnge dîn álta/ráce tîrgu/cum să zíce//

[Şi pe urmă ?]

şî pă úrmă fa^{g} núnta//de egzémplu togméşte lăŋutări/"cîn să facem núnta ? cîn ŋe fáta gáta ?" de egzémplu úite ma áre cîteva périn^{i} dă făcút/saŋ lenjeriile dă cusút/ē...de egzémplu să fim gáta péste...dóo săptămîn^{i}/saŋ trei săptămîn^{i}//toámna maŋ [k] màjorítatea núntelor toámna să fag aîc//e !/să togmin lăŋutări/lăŋutări cáre sun cei maŋ bun^{i} ? la bădulgása/ŋeste-aiîcea ŋe ^{u}o comúnă cáre...aparţinoá dă raiónu túrnu măgurele//acúma éste toátă un judeţ//să-ŋ tocmim p-álde nea mitică...búrcea/"că ŋa cíte o mie dó^{u}o súte/ce ! ŋa dó^{u}o mi trei súte ŋa la o núntă dintr-ástea//da/dó^{u}o mii...şápte súte//s-a făcút núntă pă nóo ŋúniie aiij la noi [ɛ] kar în zîua dă rusáli/le-a ŋuat dóo mii şápte súte/cinj' védre dă grîu/nu.../cinj' védre [k]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ôiɲj dúble dă grîu ș̆î dóo védre dă vin/le-a luat[...]//ș̆î núnta-n-tr-o zi a făoút-o//de egzémplu i-a...a veni^{d} diminea̯ța la naș^{i}/a luat năși brăniștile/ș̆î i-a așezád betea̯la-ɲ oap acólo/a veni^{d} la bisăriocă/s-a oununát/ș̆î p-órmă sea̯ra...jóour^{i}...populáre/núntă/a-vút ș-o oîntărea̯ță dă la buourést^{i}/pă úna...romíoa púiic//ș̆i i-o fi mai da ș-ăleia uo mi^{i}e dă lei/o-așá dăgea̯ba n-a...//

[Dar înainte, oînd începea nunta ?]

păi înai̯inte/doa̯mnă/de ecsémplu începeá núnta dă símbătă sea̯ra//înôepeá núnta símbătă sea̯ra/de egzémplu îi puneá betea̯la așá ii să zîôe la noi/îi puneá betea̯la símbătă sea̯ra la fátă/dă e^{g}zémplu ^{u}o lua ou núntă ou tot//sea̯ra aveá betea̯lă/trimețá ôel ou...ginerîli trimețá uo...másă búnă/cum să zîôe/o...logóndă așá ii să zîôa-na^{i}înte/trimeôá[?]o logónd-acólo/mîɲoáu toátă noáptea beau acólo/bènketuiáu/diminea̯ța mai să zîôe oă ^{i}i trimețá ș̆î véstea ăia/dacă [ɛ] aoú mă souzáț^{i} [!]//oînd î...de eosémplu/uo fátă dacă nu ^{i}iș̆á...așá oum trébu^{i}e/uo mai duôe^{a}á iár înapói ș̆i îi mai dā.../

"ôe-i mai dai" zîôe "oa s-o țîu ?"//

"îi mai dau um pogón sau dóo"/așá ier^{e}á tímpurli la noi/^{d}apă ieu spun...adevăru oum a fost//

ę !/pă órmă-i duôá véstea/^{u}o...stiolă róși^{i}e/cu uo paɲglică/așăzátă acólo nu st^{i}u ôe/kiuuiáu...brăniștele ș̆î cu...alz băieț^{i}/e ! pă órmă diminea̯ța/^{i}er^{e}á brádu//diminea̯ța dacă ier^{e}á brádu-acólo/mireása iar îi așezá din nou petea̯la pă cap/p-órmă venáu fétele ou túrtele/cu niște pîini-așá dă țăst/venáu ăa...brad acólo//"cáre/[k] ai !/úndę ieștę soácra ?"//^{i}iș̆á soácra ș̆î...îi săruta fétili mîna/la soácră/ș̆ī primeá pîinele//p-órmă mai jucáu acólo nu st^{i}u ôe/duôá mireása la ápă//duôá mireása la ápă împreunână cu ăăuutéri/p-órmă veneá acásă/făôeá brádu/dup-aôe^{e}a juc...[k] cáre-i kemáseră la betea̯lă kiuuiáu așá ou pălări^{i}ile-alea̯ sus/zîôá că juáoă pălări^{i}ili/la ginere/pălăria giner^{i}lui ș̆i ou-a...brăniștélui le jucá//p-órmă după ôe le...kiuuiáu iéla-acólo/cā fro zéôe minúte/nu le da pălăriiili pînă nu...[k] sau oăôúl^{i} ôea-a^{vea}/de ecsémplu/daoă ierá iárnă.../le jucá oăôúlîli/pînă nu-i da acólo ôiș sau zéôe lei/mă rog//p-órmă dup-aôe^{e}a plecá féte...[k]le suiá la másă/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mîŋoáu ş ţéle bşau/aşá mése d-ástşa obijnúite/le suiá şî pim pat// le da [k] le servşá-nti la másă ţúiţcă/p-órmă după ţúiţcă...le servşá côrbă/várză/cum ţerá atúnôa/p-órmă mîŋoáre/pîine/cîtş-ō...um pahár dă vin/pş-órmă plecáu acásă//ă...dup-acéşa/dúpă ôe plecáu acásă/zîce..."hai că să ne dúcem" zî "cu cărúţili să..."/ducşá şî náşi//ducşá şî...náşa de !/dă diminşáţă/uo ducşá acásă/mai pă la dóşspreçş-aşá//p-órmă iár să ducşá cu cărúţili/lua náşi/d-acólo/ pă órmă să ducá la...mirşásă acásă/-i lua ţşálili d-acólo/îi cîntá lăutári/îi frînşá o pîine îŋ cap/mirési/cîm plecá d-acólo dă la máicăsa/máicăsa o sărutá/plînşá cînd ier'á mai dă dăpárte/de egzémplu peste dóo trèi comúni/să ducşáu să plimbáu/venşáu diŋcşaôe la ginere acásă/cîţ venşá/de egzémplu sşácra şědşá îm prag/ şî zîcá lăutári/ţigáni cum să zîce/

"hai" zîce/"sşácră máre că ţa venit nóra/ôe-i dăruiéşti ?"//

zîcá ţigánu[k] ásta sşácra/"úite/un ginere frumós/că ia şî l-a aléz/zî dă trei uori !"//

iar ţigáni ştii/cum e uobiôéiu la noi/"mai zî şi-uñ...berbéc întórs/că ia şî l-a alés"//să rîdşá lúmşa/aşá ie obiôéiurili//

e ! dup-acéia băgá mirşásaŋ cásă/i...[ɛ] le da ásta sşácra uo túrtă acólo i-o da-n mînă miré [k] în...aşa pă mîini mirési/ c-o [k] um pahár ou vin/cîtevá cúte dă zánăr/intrá acólo-ŋ oásă/ le sărutá mîna la toţi/pş-órmă s-aşăzá şî mirşásа/dacă să mai aşăzá acólo la másă/pş-órmă işá şî...jucáu nunşásca afáră/ou...ştergáre dăpă gît// [...]

[Şi joi după nuntă ce mai făceau ?]

păi după núntă/luni//păi ásta ie dumínică sşára spre luni// lúni cî...[k] dă diminşáţă/cîţ să souláu/să ducáu la...ápă la ôijmşá/şî mai luau iar dîn nou ápă/nu mergá mirşásа cu védrili/mergá ...áltă femée ou iéle/şî...venşá cu ápa acásă/şî să spălá sócri pă ...uok//zîcá că să-i spéle pă uok i/de !/să...le tornă ginerile şi cu mirşása aoólo//ş-alţi şámeni/să dătşáu pă la spátele lor/ şi-i mîŋjáu aşá cu...negrşálă pă uok/ca să-i...mai spéle îŋc-o dátă/iár dîn nou să să spéle/şî mirşása le da um prosóp şî să... ştergá ou iel pă ok//p-órmă iar mai să suiáu acólo la másă/dup-aôéia mai făôáu ş iei uo másă acólo ou ai lor/p-órmă duôá bránişti-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

lę-acásă/duĉá şi náşi//

[Aceeaşi]

[Poveste]

spunęá aşá/că ţerá doi copíi/o fátă ş-um băiát/...şī avęá o mámă vítregă/şi cînd...a veni máicăsa acólo şi...i-a văzú pă ei/i-a zis [k] i-a spuz lu táicăso/că "ieu...cu tíne mămăiíga cu sáre cu tíne nú mai mănînc//ş...ca să-z duş copíii únd-oi şti tú"//

şi el/a luat o túgă/şi i-a dus îm pădúre//copíii s-a duz acólo/şî le-a spus tátăl [ɛ] lor/că "ieu mă duc să vă iau míere"//şi ei a stat acólo únde i-a pus tátăl/şī...s-a dus/a legát túga d-un copác/şî a bătú vîntu//şî sórăsa...a zîs că "ēi ! fráti-mio/úite táta/táie míere"//şî cîn s-a dus ei acólo/ĉe să vádă ? a văzú túga/şī a bătút-o vîntu//

la úrmă/ei a veni seára acásă//şî s-a suit pă coş//şī álde táicăso a mîncát//şi a zis máicăsa că:

"únd-o fi copīláşi-éia ?/să mănînĉe şi ei frimitúrîle-ástea du pă másă"//

şî ei a zis du pă coş: "úite-ne mámă/úite-ne tátă"//

şî s-a dus/şî le-a dat î...frimitúrile-álea ş-a mîncát/şî s-a duz băiátu să ia ĉenúşă//şî mă-sa l-a picá cu vătráiu/şi la úrmă i-a lua táicăsău şi i-a dus dîn nou...îm pădúre//

ş-acólo...ei...a făcú fócu//ş-a stad nóaptea áia/şî la órmă el a plecát...îm pădúre//ş-a luát-o şî pă sórăsa//şî-m pădúre a găsít o cásă//ş-aoólo cása áia/avęá şápte odăi/şî...i-a spus ī fráti-so/el a văzú toátă casáia/şî într-o cásă/a fost un zmeu//

şi i-a spus: "sóru-mea/să nu te duĉ în odáia ásta/că nu va fi bíne dă...tíne"//

şī ia/"ĉe să fíie-n odái-ásta ?"//

şî s-a dus acólo/ş-a foz zméu/[...]

liţeánu ge auréli^a

únsprăzèĉe [ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

782. D R A C E A

(com. Crîngu, jud. Teleorman)

Culegere: 1969; BM, RP, MV; transcriere: BM

i-a-mpropietări p-ăi bătrîn[1]

ai nósti d-a[i]îc[e]a dîn sat/nu li s-a dat dăcít cîn a da cúzea la
şàizăşipátru/...păminț/dă i-a-mpropietări p-ăi bătrîn[1]//da acoló[1]
i[e]reá moşíi dă mînă muárt-ale...statului/ş[i] i-a-mpropietări[d] dîn
trei rîndur[i]//acólo//ş-aîc[e]a la [ɛ] noi i-a-mpropietărit dîpă nó[u]o
súte óptîsprezèce cîn[d] termenă războiu//al doílea-mpropietărire//
la şàizăşipátru/ş-atúnc/în nóo súte [u]óptîsp[e]//

[Dar pînă în 1864, n-au avut ?]

pîn la şàizăşpátru n-a avút//ştădea pă moşiile bo[i]eréşt[i]/ca ţîgá-
ni ou córturle//[în]teléğ ?//únde vrea bo[i]éri să-i múte/îi mută [k] îi
mutá//la şàizăşipátru oîn să da pămintu aîo[e]a l-álde golésou/...a
mutá[d] múltă lúme la bogdána dîpă păminț/oa să nu ia pămințu boiérulúi//
să rămîie mai puțín[i]//ş-a rămúz lume-atúnc̆a mai puțînă//ş-a fă-
oúd do[u]o făşíi//a fost órdinu-aşá/dă suz dă la oúzea: să...dea aproá-
pe dă sat bo[i]éri [k] aproápe dă sat/să dea întí[i] la oomînă/pămințu
ţámenlor/să-i împropietăreáscă//dîpă ásta/...să-i dea boiérului î
sus//acú bo[i]éri-a interveni pă lîngă ţámen[i]/sôe "să facă pămințu fă-
şíie" zîce/dă la troián[2] /pînă jos în oúrte/şî-n dréptu oúrți/să-i
lăsăm bo[i]érului/şi noi să luăm/la stînga pă párte-astalánta dă joa/
pînă suz la troean//ş-aşá au făcút//a[e]a/că bo[i]éri-atúnc̆ea iei co-
mandá/iei făcêá ce vrea//

şărbán dumítru

şàptejdói [de ani]

---

1 La Bogdana, o comună vecină (la oca lo km).
2 Toponimic în comună.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

grí^{u}u

ína^{i}inte cîn [ɛ] punęám grí^{u}u/tuámna/primăvàra merĝ^{ę}ám pînă la ĉîsprîzèĉe...iúliię//pă vekíme erá ásta//acú dacă s-a făoút/mérĝeŋ la-nti iúliię cu séĉeręą//seĉerám/nu mă dăsoălțám [k] nu mă-ŋcălțám dă primăvàra/pînă tuámna//piĉérilę-ástęa [...] acú nu mai po să mai úmblu [r] úmblu dăscúlț//oă̆ lę-am opărit úite cū teneș-ăștęa...dă oa^{u}uĉúc//da atúnĉ^{ę}a nu mă-ŋcălțán dă log dă log dă loo//merĝ^{ę}áŋ la séĉere/și-eręá rúĝi d-a^{i}iș pînă ooló//nu ^{i}eręá traotuáre//uni-ará o-uŋ cal/áltu c-um boų/nu eręá v^{i}ite/diferite [ɛ] nume eręá//[ɛ] rúĝi mă lua p-aiĉ^{ę}a[1] /p-aiĉęa ști cum mă trăĝ^{ę}á ? ca pă ristéų//diminęáța ^{e}rá ^{u}o ró^{u}o ș-o ápă/ști cum mă usturá p-a^{i}iĉęa ? pînă cîŋ să lua ápa ?/duámne ferește ĉe ieręá//^{în}țeléĝ da ástăz^{i} s-a dăsfundá pămîntu/s-a arát/a veni^{d} mecanizáre máre/înțĕléĝ ?...ș-a făcút pămînt//

[Dar cum araţi ?]

naiínte noi eu ará și ou șasĕ v^{i}ite/la boiér^{i}//pînă nu dătăsă pămînt//ou șase v^{i}ite/pátru boi și doi cai/arám//ș^{i} boiéru/golés-ou-ăsta...a luat dî la niou liuonída/nicu liuonída ^{e}rá la lísa[2] eręá grec/ș-avęá mosíęa înkiriiátă//ș-a luat mașínile dă ábur^{i}/dă tră [k] d-aęă̆ dă [r] dă trăĝ^{ę}á dă la cápu-ăsta la ăllantu/la ĉî súte dă métri//

[Dar astea cum erau ?]

mașínle dă ábur^{i} ?/^{i}^{e}rá ^{u}o maș [k] n-az văzú vapuáre ?/vapuáre//maș-ín-ásta dă ábur^{i} avęá aiiĉęa...^{u}o ruátă dă să-ntîrtęá/dă trăĝ^{ę}á dă la cápu-èla un odgón dă sírmă//odgón dă sírmă și trăĝ^{ę}á pă brăzd-ăęa aooló/și să mișcă̆ pă linię-àęa/ș-ásta pă linię-ásta//ăs [k] áia trăĝęá dî i [k] cólo-ŋcuáòe/ș-ásta dî ^{i}iô^{ę}a-ŋcoló//lăsá plúgurlę-ástęa jos/și punęá p-állante iáră oî să-ntorĉęá//ș^{i} to pă brăzd-àęa/...to pă brázd-a^{ęa}//și la úrm-a lua și boiéru goléscu tractuáre//ș-a arát și iel cu iéle//pîn-atúnĉęa ará ou pátru cai/

1 Pe glezne, pe fluierul piciorului.
2 Comună învecinată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mar[i]/boi̯éru//ș[i] ɣámẹni-ăștẹalànț i̯ar aș́á ou v[i]ite ará//la i̯árca[1] ará ou șase v[i]ite/la boiér[i]//

[Și pe urmă cum treieraţi ?]

cîn tre[i]erám grí[u]u nóstru d-avẹám îm párte la i̯ei̯/îm párte/îl tre[i]erám//la se [k] îl secerám/îl făc[e]ám...șîr[i]/znop[i]/pă [ɛ] loc clăi̯/ș[i] d-acoló îl încărcám/și-l bă [k] venẹán și-l băgán la maș́ínă//dă la maș́ínă-l împărțám/ou bo[i]éri//

[N-ai apucat treieratul cu cai ?]

ou cai̯-am apucá p-alde táta/trăi̯á [k] trăerá u̯órzu/ș-a treerá și gri[u]u//pînî nú venisă maș́înile/pîn nóu̯o súte...úṇșpie/dói̯șpie/ cînd î a venít ă/cîn a venít î ăsta ou av[i]iu̯ónu ?...vlắicu//în nó[u]o súte dói̯spre[sc]e//și titánicu tot în nóo súte dói̯șpie/la zéce aprile s-a-neoát//știu̯ ș p-ăla și p-ăla/pă toț[i] ii̯ știu̯//da/îi ți̯u min[te]//titánicu s-a-nẽ [r] neoá la zéce aprili[i]e/nó[u]o sũte dói̯sp[i]e /și...vlăi̯ou-a veni ou-avi[u]ónu-n nóo súte dói̯sprezèce p-a[i]íc-aș́á//

[...]

ou cái̯ treerám/u̯órzu ș-am treerá și grîu/oă [i]érẹá maș́în puțíne//

[Cum treieraţi cu caii ?]

ou ca[i]i...bătẹa um par a[i]íc̣ea/și punẹám pátru cai̯/cînc/și-mvîrtẹám úiți̯-aș́á la oonovăț//uiți̯-aș́á[2] să-mvîrtẹá/și tocá cá[i]i/-i̯ mînă dî ic-aș́á/pînă [k] tot ou odgónu ăluẹa dă la maș́înă//să strînge[a]// ne-ntorcâm îndărăt//i̯ăr îl tocá/să dăsfăcẹá...fúni̯a úiți̯-aș́á/îna-pói̯//ș-aș́á treerám ou cai̯//îl luám îl vînturám//da//i̯e rău cîn tẹ-apúcă-n î [r] î árii̯e/plọái̯a//o-atúṇj grí[u]u i̯e tocát/ăre și pămînt î i̯el/și nu mai̯ pos[i] să-l mai̯ víntur[i]//tréb[i]e să-i tai̯/să-l dai̯ la lopátă/și să-l víntur[i] oa s să usúôẹ/că să-i̯...lămuréșt[i]//da/nu e oa ou maș́i[n]le//ásta e//

[Acelaşi]

[Despre sat]

ai̯íc̣ea/cîn a foz boiéri/a fost [ɛ] uṇ cólonèl/niô i̯o nu ți̯u minte bine/sau ginărál a fost/ș[i] l-a kemá drăgnẹa//priôéb[i] dumnẹá-

1 Numele unei moşii din comună.
2 Arată, printr-un gest circular, cum se înfăşura funia pe par.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ta ?//dacă l-a kemá drăgnęa/a zîs cúzęa atúnș pă timpurlę-áleą/ "aiiș să fiie sat"//a trimés ũ inĝinér/cum triméte...ș-acúma avém pă dial/șî-n toț[1] áni/măsúră șî fácе șî dreĝe/a trimés ũ inĝinér ș-a măsurát/

"ũ să fiie comúna ?"//

"a[i]íĉ[1] !"//

"cum ii púném númęle ?"//

"fiŋcă-i púiu lu drăgnęa/să-i púnem dracęa"// [...]

noi bîți/[ɛ] bătrîni nóștri a sta la cápu pădúri lu goléscu sus/...dî la colectív/mãi la dęal/a stat/...dî la colectiv mãi la dęal//acólę-a foz bordé[1]ile-m pămînt/a fost...cum spusãi mai naiinte[1] //da//și atún[ə] n-ã fos hambáre cum [k] sau magazii ca acúma//a făcút o grąápă-m pămînt//a ars-o cũ...ásta...cu crăj dă pădúre/cũ crăj dă mărăĉín[i]/cũ to[t]/a árs-o ș-a băgát acólo...ųovãz/a băgát ųórz/a băgát grîų/a băgát î porúmb/a băgat mãi/a băgat...fel dă fel dă...seminții//da//șî d-acoló a fost scoțînd/...ș-a foz ĩ...făcúd m[u]or[i] pă ápă//undę-a fost o muáră ?//muáră pă dúnăre//dă la flămînda[2] ...i-aprąápe fro...sútă dóo dă métri/pîn-în dúnăre/ ș-acó[lo] erá [u]o muárą pă ápă//acó[lo]//i zîĉęa batístă/la muára lu batístă//dă la muára lu batísta a-nĉepú să scuátă [k] să fácă fábriĉ[i]/dăpă fábriĉ[i]...au înĉepú să fácă...piétre dă muáră...//șî [ɛ] avęám mașín dă treérat//băgám vapóru dă la mașína dă treerat/ îl băgá lã...piétre coló/șî băgám pá[i]e/...luám pá[i]e dă la [k] úne găsám [ɛ] cumpărá morárų-atúnĉęa//cumpărá moráru pá[i]e/ș[î] băgá la vapór acoló/ș[î] [ɛ] pî[nă]-i făĉ[ə]á lui presi[u]únęa lui/îi ĩ "hai sîntez[i] gata/turnáz la coș"//turnáp la coș/șî măĉinã ș[î] noi mălái/fă[i]ină ...da nu [i]erą burát ca acúma/să mîŋcăm jíblă//sta píinęa [u]o săptămînă dă zîle și nú să [u]uscá//

stan ze nica [73 de ani]

núnta

ẽ/cum ierą tuáte [u]obiĉęiurile ?//cáre vręa să le [k] să să mã-

1 Subiectul povestise înainte despre bordeie.
2 Comună pe malul Dunării.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

rite/şî vreа părinţi că să le deа cu căruţe cu-aşa/le da//da...io/ ierеá tata...pescár^{i}//ē/n-avеam pămîn/n-avеam nemica/ş-aşá că io... am fugî ş-io cu unu//m-am măritá ş-aţ sta ş-io şase săptămîn dă zîle mireásă/ş-a plecá ginerlî armátă ş^{f} m-a lăsát[!]//ş-am făcú núnta tōmna la sfîntu niculái//am făcú núnta/am petrecút-o/am...//aşá am petrecút/viáţa//

[De cînd se începea nunta ?]

ē/să-nceреá dă j^{u}oi/să cuácă pîineа//că ^{u}o coce cu sóbili//j^{u}oi/ şî viner^{i}//sîmbătă sára...îm puneá beteála//m puneá beteála náşa/ve- neá cu náşu dacă ^{i}erá dî áltă párte/că l-am avú pă la bogdána pă náşu//veneá şî-m puneá beteála/şî/le dam dáruri/ştergáre/brob^{u}óz^{i}...// le dam borbuáde că...aşá ^{i}erá timpu//e/şî d-acîleа duménică/...ne scoteá ş^{f} pă noi î ^{u}óră/jucám să strîngêa lúmeа...//sára iáră să făcеá másă/veneá meséri la másă/beа/mîncá/ki^{u}ueá//lun^{i}/iár ne scoteá ^{u}óră//atúncêa dam dárur^{i}le la sócru/la suácră/la naş/la toţ^{i}//ē/ lun sára ducâm brániştileа-acásă//îl ducêám acásă cu lă^{u}utári cū.../ petrecеám ş-acoló//î mart^{i}/...veneá um băiát/sau brániştili dacă ^{i}erеá// [c] luam védrileа ş^{f} io dă la tétеa/oáre mi le lua/mă duêán la fîntînă cu iel/aducêám ápă//să spălá sócrî-mio pă uok//îi dam ş-io acoló un şervéd dă să ştergеá/îi dam un căpătîi/suácră-mi-i dam pérnă//ş-aşá că/aşá am făcút/ş-aşá [c] am petrecú viáţa//

[Cînd te duceai la iertăciune ?]

ē//la iertăcî^{i}úne ne ducеám...la săptămînă/mai mul dă săptămînă nu/...şi la do^{u}o cáre mai mergеá//ş^{f}/aş f^{h}i vrú ş-io să mă du ş-io la máma/să mai vorbés ş-io cu eа/^{u}o săptămînă dă zîle nevăzútă/ne- întrebát...//"nu máicá/stai acî cîn om mérge la iertăcî^{i}úne/atúnş să mérgem" zîce "la eа te duj la eа sîngură/or cu rumînu să te duc"// dúpă ce mă ducân la iertăcúne/mă ducân şî dă cîte do^{u}o treuor pă zî/cîn n-aveam cîte-c treабă//ş-aşá am petrecút//

[Dar de ce nu te lăsa ?]

ca că nu ie bine//nu ie bine/ş-uite binile cum mi-a fost//mi-a muri rumînu-n războ/...binile mieu s-a văzú^{d}/da nú núma al mieu/la mai múlte femei//aşá să-ntîmplă//

[Şi cum spuneai că a fost la nunta dumitale ?]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ə//păi ȋe ȋo/m-am cununád na^íinte ȋo/pínă nu-l lụásă mẹlitár pă rumínu mȋeu//şî să dusásăr-álde sócrî-mȋo l-álde náşu/să dúcă cu plocón/să le dẹa dă véste/ca să...fhíȋe naǰ de/-n ȋe zî n-e núnta// şî ȋo dacă nẹ-am cununá na^íinte/...cîn s-a dus ȋar al dóȋlẹa oă... ou plocón ẹar l-álde náşu cîn să ne fi^íe núnta/

ȋo lẹ-aṇ spus l-álde sócrî-mȋo/"să-ȋ spúnez náşi că ȋo nu maȋ im puȋ betẹála"//

"păȋ dă ȋe ?"//

"nu maȋ im puȋ//ȋe m-am cununá/mȋ-am pus ş-ȋo cununíili-ɲ cap/ ş-acú să staṵ cu cápu gol na^íinte la tos părínți cáre sînt ?"//

cîn s-a dus acólo/"ȋe ȋére fhína ? căldáre/róke/ȋe-ȋ luóm ?"//

zíȋe: "nu ȋére nimí nimí nimíg/da nẹ-a spus că să nu-ȋ loăm î [k] să nu-ȋ maȋ púnem betẹálă"//

"păȋ dă ȋe ?"//

"păȋ ȋ^ícă s-a cununá na^íinte/şî-ȋ e ruşíne"//

zíȋe/"e/păȋ dacă ȋ^íe vórba că să nu-ş maȋ púȋe fhína betẹálă" zíȋe/"nu maȋ i [r] nu maȋ venim" ȋé "ca să maȋ cununăm//că nu [k] ȋe cununátă e/nu nu maȋ veniṇ la núntă"//

"păȋ dă ȋe náşulẹ ?"//

"păȋ ^dacă f^hína ȋére" ȋe/"că să nū-ş pú^íe betẹálă"//

d-aȋí ȋ^a venít álde sócrî-mȋu-acásă zî^ȋe/"păȋ dacă...nu maȋ puȋ betẹálă n-aṵz c-álde náşu nu maȋ víne ?"//

ȋé să maȋ fac ?//s-a dus îndărăt álde sóorî-mȋu să le spú^íe l-álde náşṵ//

"am î dumerít-o" ȋe "pă...nóru-mẹa" zíȋe/"oă să-ş pú^íe betẹálă/ oă dáoă [ɛ] dũmnẹavṵástră nẹ-az da vórbă oă nu să pṵáte..."//

aṇ rămás aşá/şî mȋ-am puz betẹálă//la betẹálă ṵór am plîṇa// plînĝẹă şî oîm mȋ-a puz betẹála/plînĝẹám şî...//zíṵa î ṵóră/dăoí^d zíṵa că m-ȋerá ruşíne dă lúme/să uȋtá la mínẹ cum mă scotẹă ṵóră ş^ípă mínẹ//am fost aşá//ȋe erẹá să maȋ fac ?// [...]

[Cine era braniştele ?]

uṃ băẹát[r]uṃ băẹát/stri^íin/ş^íd-aȋ nóştri ȋerẹá//^íerẹá uṃ văr al lu...bărbátî-mȋo ^íerẹá brániște//

[Ce treabă face el la nuntă ?]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ē/ĉe trɐ́abă ?//úite să strîngĝɐ́ ɥámani la másă/şi-atúncᵉa nu ⁱerɐ́ fhiecáre ou sticlile/oū...pạ́hárle//erá ᵘo strákínă mắra/tómna atíta erᵉá ¹ /ᵘo úmplɐ́ă dă rakíɥ pă másă//ou dóᵘo ĉeşculíĉ//umplɐ́á ĉeşculíţa/ş-o lɥa ắsta dî ⁱiĉá/d-aĉí ᵘo lɥa dî la ásta ᵘo da ằstuɨ-
5 lántu//ş-aşá ⁱerɐ́á bránişt́ile/p-áɨa ᵘo fắĉɐ́á//î ɥóră cîn nɐ-a soos/ nɐ-a scotɐ́á şᶦ pă noi/erɐ́á náşu naⁱínte/d-aĉí náşa/d-aĉí ĝínerle şî ɨɐu/şî bráníştile pă úrma mɐa//ᵃşa erɐ́á//

flɐárɐa muĉéte niculáɨ [8o de ani]

oînepa

10 [Cînepa] ᵘo punɐ́m acú primăvàra oîm punɐ́m bɥábe/ᵘo sămánám// şᶦd-aĉílɐa tómna lā...la séĉerɐ/adunám p-áɨa dă vára să ɨumɐ́/dă dóᵘo oolórᶦ ɨerá//adunám p-áɐa ş-ō fắĉɐ́am mắnúşᶦ aşá/ᵘo legám/ş-o duĉáɳ la ápă/la pírîɥ la...d-o băgám ĩ ápă//ş-a dă tɥámna/oîɳ fắĉɐ́á ɐa sămínţă/pînă-ŋculésu porúmbulúɨ/ᵘo adunáɳ şî p-áɨa/şî ᵘo lăsám
15 să uscá o-avɐ́á sămínţă/fiɨ bă [k] ᵘo bătɐ́m/fiɨ lɥaɳ sămínţa/ş-o duôᵍáɳ şî p-áɐa tot aşá la...la ápă/d-o topɐ́//aşá erɐ́á şᶦou oínepa//

[Şi pe urmă ?]

pắ órmă ᵘo lɥaɳ ş-o tooám/ᵘo tocám ou tⁱézla/cu topóru/şî ᵘo zbiôulám p-uɳ lemn aşá//ᵘo zbiĉulám/d-aĉílɐa ᵘo daɳ la mélíţă/ᵘo meliţám
20 //d-aĉí ᵘo loám dăpă ôᵍ-o meliţám/ş-o dărăĉɐ́ám/o...şî punɐ́m îɳ fúroă şᶦ torôᵍám//punɐ́m sắĉɨ/ĉérgă dă cílţᶦ//aşá să fắĉᵍá dîɳ oínepă//da álĉeva nu fắĉᵍáɨ nemícᵍ//

[Aceeaşi]

gîndáĉi

25 gîndáĉ ?//fʰír-ar aɨ fóculuɨ să fʰíe !//oa acú fo oîzvá an dă zíle n-aŋ cresoúᵈ/da îŋcoló...//avɐ́áŋ gîndáô...

[Cum se cresc ?]

ēɨ !//ne da sămínţā [ɛ] îŋoa ᵘo avɐ́ám noi/femêⁱile ᵘo avɐ́ám/că oînd ĩ să fắĉɐ́á gogóşîli ne ɥopɐ́ám//ᵘopɐ́ám ĩ gogóşᶦ şî.../îɯvʸiᵍá
30 flúturi şî oăoá sămínţa//aşá vorbéste [l] pă...//sămínţa ᵘo lɥaɳ ş-o

---

¹ Indioă, prin gest, diametrul strachinii: oca 2o cm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ţînŋáŋ şi noi ɨárna/ᵘᵡọ păstrám să nu îŋgéţe/să nu déĝere//îɱvyiᵍá ɨară primăvára//îɨ punŋám îm pat/îɨ punŋám [k] le daɱ frũză/ɨ-arînŋám// ne duĝáŋ ou ɨei la dulăpărŋásă/-ɨ trăĝŋá şᵗ...boranĝíou făĝᵍám ştergáre/...dă dam dárur la naş/la...//aşá ərá gîndáĝi//dă acúma cáre-ɨ arînésţe/arînéşte şî dúĝe gogóşilẹ la...dă le dă acôló/dă le predă la...ooleotiv/oă coleotívu lẹ-adúôẹ-aoú sămínţa//ᵃşa ərŋá máɨoă//

[Dar gîndaoii mănînoă tot timpul sau mai şi dorm ?]

dă duárme//treɨ pátrũ zíle dorm/treɨ pátru zíle măníŋoă/să soŋálă să pun pă mîŋoáre/măníŋoă//şî oînd ī ɨe vórba oa să dŋármă/nu maɨ măníŋoă frũza//

[Aceeaşi]

erŋáŋ contraĝíɯ

ɨo oînd erŋám dă ᵘo [ɛ] óptisprezèĝe anᵗ.../erŋáŋ contraĝíɯ// dumnŋavɯástră pɯátẹ oă nu ştisᵗ ôe e contraĝíu/

[Am auzit, dar nu m-am lămurit bine]

e ! vă povestésc ɨeɯ acúmą//ierŋám zéĝe băétᵗ//ôĩjˈ verᵗ/şi ôĩjˈ d-ăştealànţi...streᵡínᵗ//şᵗ primăvara/dî la lăsátu séoului zîs/...şi pĩ la paştᵗ/să tomnŋá lăɯutárᵗ//tomíŋ lăɯutárᵗ/trebũŋá să răspũză ĉinevá dă lăɯutáriɨ-éşţŋą/oa să joáĝe fétele//ᵡişáɯ bătríni/işáɯ... bătrînile/copíi la márĝinᵗ acólo/la ɯóră/...şî jucáɯ//

áma [=acuma] ɨoɯ ôŋ-aɱ zîs ? "măɨ nioule ! băɨ dodŋánă ! bă ᵡiɯáne ! băɨ stáne !"//

"ĝe băɨ vére ?"//

"mă ! ɦaɨ bă să toᵍmín noɨ lăɯutári mă !"//

"îɨ toᵍmím"//

ş-ápăɨ a plecát/ş-an toᵍmíᵈ lăᵘutári//ĝe crezᵗ că ne luᵘá lăɯutári ?//nóɯọ nu ne lɯa niĝ um ban//dar însă plătŋáɯ băɨéţi...oáre juoáɯ/şî fétele//venŋám duménioa.../dă diminŋáţă şî pĩ la dóosprezèĝe/ în sat/ou lăᵘutári//şᵗ venŋáŋ la fiᵡioáre domnişɯár-aoásᵗ/ne primŋá părínţi/máɨoă-sa/surórle/...ne plătŋáɯ//álta-ɨ da ᵘo dúblă dă porúmb/álta-ɨ da um puɨ dă găɨíną/álta-ɨ da um [ɛ] ôĩjˈ leɨ/zéĝe luɨ/ lũpă cum ɨerŋá timpu//oa să fiɨẹ şî lăᵘutáru mulţumít//ş-ápăɨ strîn-

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ĝeá lăuutáru...cîtę-o sútă dă dúble dă múɲoă//cîtę-o míłe şi ĉevá dă ʷóo/puł.../şî le cîntáu pă fi[i]ęcáre duménică/şî sărbătǫáre//pă săptămînă cînd ereá cîtę-o sărbătǫáre/...lă[ʷ]utári łereáu plătíț[i]/veneáu/...şî le cîntá la féte//

ámał [=acum] dă sfîntu górgé să fáĉe...góvii//fi[i]icáre fátă aveá cît-un odór/cîtę-o rókíi/scúmpă/cît-um batíc/împfăşurát/cu [i]etikétă pus//şî łereáu la noł strînse/...aĉéste [ʷ]oduáre//

[Dar cînd le strîngeaţi ?]

în cúrsu cîn ne duĉeám cu lăuutári la féte//łéle nu ne plătęáu atúnôea ástea ou uoduárli//łéle nu da nimí la lă[ʷ]utár[i]//că vręa să-l ĉinstęásoă băłéţi/contraĝi[i]i c-um pol/cum łereám noi/băłéţi cáre conduĉeám lă[ʷ]utári/o-um pol/ĉîj lei/zéĉe leł acólo cît o lăsá pă ea dă... credínţa łeł/łubírea łeł între únu şî áltu...//ła plătęá atunş cîn venęá...la sfîntu górge/...dă-j lua uodóru//

ámăł ĩ sára dă sfîntu górge /ne duĉeám...la pădúre la crîng/ c-un car cu pátru boł/clópote la łeł/aĉiuói.../şî plecáu cu lă[ʷ]utári //cîntáu lăuutári/petreĉeá cu damiĝéņli cu vin...//şî-mbrăcám cárų-a [ɛ]ĉéla oáre umbláu ou łel cu uodúrli fétilor.../pă dóuăzăşitrèł aprílii/că sfîntu górge nu să skímbâ dă la dooştrèł aprílii//şî dumé-nica la sfîntu górge/sau cîn căderá łel/ne duĉeám la mărĝinîle sátului aoólo.../une jucá lă[ʷ]utári//

aveám oúferli pline dă uodǫáre/ş[i] strigam: "băł ĉíne-ş cunuáştę-aĉést [ʷ]odór să poftęáscă să şi-l ęé"//

ş[i] venęá fata dă colǫ-aşá dîn lúme şî strigá: ôe "łéste al míéu //poftín colęá uo sútă dă leí"//

"să trăłést[i] ! să stăpînést[i] aĉést odór !"//

şi termenám...cu uoduárli/dă la sfîntu górge d-atúnĉ//şi plecáu cu cárų-ăla cu pátru boł...pîn sat/...ş[i] ne łubęáu părínţi//toţ[i] ĉetăţéni oarę-aveáu féte mar[i]/oáre le ereáu drag să-ş[i] puárte copíi ş[i] s petręácă copíi/le eráu drag dă toţ[i]//aĉéş oáre conduôęá/dă să numęáu contraĝíi/zîs//

mitrúş pétre

pátruzăşidoł dă an[i]

---

[i] Subiectul îşi drege glasul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nę-a murí băgátu

[...] ș noi am plecá la vi^{i}e/dă tetícu-a zîs/sócrî-mi$_{u}$ũ/"ai mă să luoț ș$\hat{i}$ băgátu"/da/avgăm um băiăt...//nú-l scosăsăn nicăieór/da așá ^{e}rá dă félu lui bălăn ș$_{i}$-ergá bun/úne-j [k] lăsám/acólo șădgă//

"lásă" zî/"la ce s^{i} mai lom băgátu-n sușárlă-ăla la vi^{i}e ? să-l lăsăm acásă/să...stga acîlga și iel acás"//

cumnátă-mga avgá ș-ga copil mic/d-o lúnă erá al ĕi//ș$\hat{i}$...ia/a veni bărbá-so/ergá cobán la noi//a pus să spéle/álbi^{g}a/a pus uála cu fasule la foc/să facă ș$\hat{i}$ pîine//ș$\hat{i}$ noi avgám pîine/-avgám pútină dă brînză/avgán oe mîncá-n timpu-ă^{la} atúnj/da uitg-așá/năcázu/cg-o fi vrut ga să facă//ș-a intrát în casă la copilu ii să-i dga să mă-^{n}înce/ș-avgám áltă buoătării-alătur^{i}/în cólo/une er^{g}ám îm pártga ága ășá//ș$\hat{i}$ copilu-a intrá d-a búșili/mergá d-a búșili//a mers a mers/ pîn-a ajúns la foc ș-a tras ual-așa pește iel//ș-atúncî avgá pantalón dă bumbáo copilu/nu ^{i}erga ca acúma/oă ^{i}erga pă timpurile oáre nu...să găsă lúcrurlg-ástga așá mai búne//ș$\hat{i}$ a vărsát uála/ș^{i} ia l-a a^{u}uzît țîpînd/díndu-i țîță la...ăluia/da pîn-a venit/pînă n-a vru să spúie la vecínilg-ástga/a sta ou pantalóni-ăga groș^{i} așá dă bumbác/...ș$\hat{i}$... i-a intrát arsúra la uos/la ^{u}os i-a intrát arsúra//d-acîlga am veni ș-io dî la vi^{i}e d-acoló/cînd am venit ăm găsît bătătúra plină dă feméi//fug/plîng io/fuj' la dăspengsár/n-an găsî nic un dóctor la dĕspeng-sár/...plecásă la florica/a^{i}ic în común-ásta la florica//am mai fugît io/un s mă duo io/oă nu putgám io să m-ajúng trei kilométri/în năoá-zu-ăl-al meu să mai fug io pă jos să-l ajúng//ș-am venit acásă/ș^{i} feme^{i}ilg-ástga-i pusăsă [k] a spus că i-a puz var/da nu i-a puz zámă dă var așá límpede//i-a puz váru gros așá/nu știu ș-io zîc oă [k] cre^{t} că l-a ars mai rău aco^{lo}//d-acîlgă am sta cu iel așá/ĕ/să-i fácem ali-fiie dă arsúră/cum făc^{g}á feméili-atúns/cu soc/cu c^{g}ără curátă/nu știu cu ce mai făcgá ^{i}éle//ș$\hat{i}$...a trăii^{d} dóo săptămîn^{i}//m-an kinu^{i}it io pă lîngă iel/ajunsăsăm mamurii-așá pă lîngă iel/dóo săptămîn^{i}/...ș^{i} pă úrmă/oînd a veni^{t} ta-su-acásă/a veni sîmbătă sára/...ș$\hat{i}$ lun să plé-ôe//ș$\hat{i}$ lun cîn să pléce nu g-a mai lua ráta[1] //parc-a fost așá ũ semn//dî la rát-a venit îndărăt/ș$\hat{i}$ dor a venit în casă/ș^{i} nu s c-a

[1] Autobuz al Întreprinderii regionale de transport.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

mai dură/şî ne-a muri băeátu//

costantin rada
am patruzăştrei dă an[1]

[Obiceiuri la înmormîntare]

a murit/l-an scăldát/l-am aşăzá frumos îm pat acolo/...şî i-am aprinz lumînare//dîpă áia şádę-acoló cîteva femei lîngă iel că/nu putén să lăsăm mórtu síngur//d-acíleā-l dúcen la gruápă/-l mormîntăm î/mergen cu el de la biserică/la gruápă/-l mormîntăm/ d-acíleа venim acasă/iar punen şî noi masa/făcen dăpă obicêi acolo/dîp-áea-n-cepe să-i facem obicêiurle//făcen dă trei zîle/dă nóuo zîle-l pomenín cu colivă/púnem masa acoló iar cu lúme/dă şas săpt [k] dă trei luni/dă [k] dă şas săptămîni/dă trei luni/dă nóuo luni/pîn la ánu// şi d-acî-i făcem dî an î an iar colivă şî pomenire/pînă la şapte ani /da acúma face lúmea şî mai tîrziu dă şapte ani/dîpă timp/dîpă cum a işî timpu-acúma/s face şî mai tîrziu//

[I se cară apă mortului ?]

da să cáră ápe//ă începém aşa/dîpă ce să face trei zîle/...încêpém cu ápa/uo dăn la un copil/cum e fàt-ást-a mea//mergе lă...fîntînă/aprindem o lumînare tămuie locu-acólo/cu ua la cu tămuie/şî încêpe fata să care ápă//p-aea márea/că avén douo ápe/aşá să zîcę-ai la noi//p-áia márea uo cără-n tuate zîlile/pînă face uobzăşob dă cobilițe//şî p-aea mica numai joea şi símbăta//aeă să face pàtruzăşipátru dă cobilițe//şî dîp-áea cîm face şas săptămîn mórtu/mergе la bált-aici-şà/lă gîrla nuástră/la pîrîiáşu-ásta/dă trêce coleá aşá la pod/şî...face cu neşte tiúgi/spárgе tiúga/...şî facę-aşá cobulète micî-aşa' /ş púne lumînărle crucе-acolo/ş le dă pă ápă/şî mai ea doi copii aşá/lîngă iele acoló/să fiie ca mártori//

ş-o-ntreábă că: "iești mártor c-a cără cutăriță ápa lu cutáre?"

"da/sînt"//

face dă trei uori aşá/uo-ntreábă/şî...áea a dăzlegát ápa/ş-a veni fàt-acás/şi ş-a făcú pomána lor acoló acásă//aşá éstę//

[Aceeaşi]

---

1 Cît căuşul palmei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Porcul]

[Porcul] îl fácem aşá [ɛ]//să strîngę doi trei ĩşi şi-l púne
jᵘos/ă îl táie la gît cu cuţîtu/...şî dîpă ágą aprindę [k] ła páię/
ş-aprinde fócu pă ˢel acólo/-l pîrléşte bíne/şî pă pártę-ágă şî
p-ágą/pînă să árde tot părų-ăla dî pă ˢel//la ᵘúrmă/îl lᵘom/noi avém
ápa fiártă pă vatră/dúcem cũ găląát-acólo apă la ˢel/şî-l spálă/şî
rîcîię cu cuţîtu pînă să ga tot...jégu-ăl-aşá dî pă ˢel//şî d-acî-
lęa-nćépe şî/...îi táie căpăţînę//înti căpăţîn-aîć-aşá/i-o crestęázą
còlo-aşá/áića dăsúpra ' /fáće crúće/şi-i púne sáre/c-aşá-i obîcéiũ...
dîm bătrîn//sárę-acólo/şî pă úrmă-nćépe şî-i táiē [r] táie pîcérli//
dîpă pîcére/-i [k] îl táie lă...dîncuaće lă [k] ii scoáte múşki//în-
ti şî-nti múşki/dî pă pîcére/p-órmă-l spíntec-aşá cu cuţîtu drep pă
şîr/şî-l dăsfáće-n doą-aşá/j rămîne-o cuástă-ntr-o párte/ş-úna-ntr-o
párte//d-acî noi ne lom máţile d-acólo/le spălăm frumóz le dăşărtăn
cu ápă/şî iei...rămúne şî scuáte şíru separát/scoáte cuásta separtă/
untúr-ágą/grăsimeă...î ásta/cum îi spúnem noi ųosîza/ágą mărúnta dî
la máţe d-aic-ᵃşá/ᵘo luoţ ş-o púnem într-um vas î/separát/p-órmă
scoáte p-allelante făşîi aşá/şî noi spălăm máţîli cum spusăi/şi-ei
s-apúcă ş-arînjază cárne-ągą/múşki-i lásă-n [k] aşá-i lăsăm noi/da
ło ştiu álţi ?-i lăsăm întrégi/le dă sáre/i [k] cárnęa o scoáte pé-
cìi/péci/iar o sáră/şî...dîpă dóo trei zîle/untúra ᵘo băgăţ la ápă/
să iasă sîngil-àla ĩ ap-acòlo//după trei zîle/dîpă ce trécе sărbătór-
li/că nu mai m-apúc în sărbătór/să mai fa la ga nimi//fáce şî noi
cîrnaţi/...şî dîpă cîrnaţi/topim untúra/ᵘo scoáten d-acoló dî ápă/
să scúră/ᵘo topím/şi-o fácem untúră/ᵘo púnem la borcáne//alégẽ jú-
mărle/şî untúra ᵘo púnen la borcáne//şî ło în to timpu dă cîn sînt
lō/da ã rămás acú síngură mai mulᵗ/múşki mi-i tai frumᵘós/îi prá-
jăsc/şî-i pui la borcán/mai pui şî cuástă dacă văz ło că am mai
mult/şî...pui untúră peste ei/şi-i ţîu pîn-acú primăvàra//şî cîrná-
ţi la felˢ/ànų-ăst-am pus şase cîrnaţi/acúmă kăr la paştˢ am umblad/
da érgą frumᵘój/dăcît e-am î...puz niţăl în căldarę-acoló c-untúră
dă s-ă/prăjít um pic aşá/da nu s-a prăjíᵈ dăfinitiv//

[Dar cum îi faci ?]

' Indică partea de sus a capului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

îi făcem cu maşîna/-i umplem noi//cu maşîna/tocată carnea/şi-umpluz la maşînă//şi i-am pus întreg[i] aşa-n căldare-a[e]a marea acolo/une-am topit untura/şî s-a ameţît um pic aşa/nu s-a prăjî dăfinitiv/dăcî s-a rumenit um pic aşa/şi d-aci i-am pus îm borcan uite-aşa'/îi pui la ucol aşa să-nvăluie-m borcan/şî rămune-ntreg acolo//şî umplu borcanu ear cu untură/dîntr-astalantă...zamă d-aea dă untură/să zleieşte şî stă peste ei acolo.../îi ţîu pîn-acu primăvara la paşti//ş-acu cînd îi scot/trag aşa dîm borcan/cînd trag dă el să scuate-aşa tot în [k] cît e iel dă lung//ş-a ţînut aşa dă bine anu-ăstă/fuarte bine s-a ţînut//

[Dar din căpăţînă şi din picioarele porcului ce faci ?]

făcem phifti de/răcitur[i] cun zîcem noi aiî-aşa//le tocăm bine/scuatem tuate uasîle că.../bărbatî-mio să ucupă î...iel scuate la căpăţînă/dă nu rămîne nimi nimic aşa tuate uasile/uo fierbem/şî... ăsta-i ginerii-mieo d-a trecu cu maşîna/să ştie că sînt aij lā... [1] [2] //şî...dîpă aea...le pui la fiert//pui apă pînă treie peste ele/am o căldare-aşa/ştiu io cî trebe să fie căldare-aea/uo pui plină dă apă/şî cît fierbe/pîn la termenare nu să ma umple cu apă//fierbe/fierbe/fierbe/şî dîpă ce văz io că seacă/le-an luat şî/încep să le pui//to c-usturoi/şi le pui la farfurie/la strakină/la ce am io//şî le scot toate uasele dă mai rămune ielea-aşa/şî le fac uite-aşa frimitur[i] frimitur/cu lingura/cu mîna/şî pă urmă le pui/şî le pui şî niţîcă zamă/şi le-amestec aşa cu usturoiu-acolo/şî rămune...înkegate-aproape dîm prima dată/şî nu le mai [k] n-are niî um pig dă gust/tai aşa cu cuţîtu la urmă dî ielea/şî mănunc feli feli//cî s-a duz bărbatî-miō/ierea pă la grajd într-u an dă.../grăjdar[i] ce mai//

şi cî s-a dus cu buorcanu/tos să uită la el cun lua cu furculiţa/"c-ei mă tu-m borcan acolo ?"//

"păi ce s-am mă ?/astea e phifti cun zîcem noi aiî"//

"păi ce phifti e astea ?"//

d-aci le-a esplicat el/"uite uite-aşa le făcem noi//le făcem fără uos/fără nimica"//

---

1 Gest circular cu mîna : îi face colac.
2 Subiectul îşi întrerupe povestirea, auzind zgomotul unei maşini care trece pe uliţă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

şî măn͡ĩj͡ dĩ͡ ɨéle/bucát-aşá nij͡ nu ştiɨ͡ că ɨéste p^ifti^ɨ//ş-aşá lē...ŕáĉem//

[Aceeaşi]

am avút ^u^o fátă búnă

ɨeu dácă băɋátu-ástă/^ɨ^erɋá um͡ băɋá͡ sín͡gur ş^î͡ ɨel//tát-al͡ luɨ͡ ɨe mort͡ î pă front/ĩ͡ răzbóɨu-ásta͡ acúmɋ//ş^î͡ mă-sa͡ erɋá văduvă/ş ma͡ avɋá ş-ɨa ^uo fátă/şĩ fáta să căsătorísă-na^ɨintɋa lu nɋáɲ-sɒ//nɋáɲ-so după ĉɋ-a făcút armáta/a venít acásă/ĝíneri-mɨɒ//şĩ să-ɲsɒáre să-ɲsɒáre să-ɲsɒáre/n-ă vrú să maɨ͡ ĩ͡sɒáre/-a apucát aşá...máre el/nu vrɋa să maɨ͡ ĩ͡sɒáre//ş-acúma dă cîɲ͡ cu colectívu/ĉe s-a gîndít ăştɋa d-a^ɨij͡ dî la colectív ?/a maɨ͡ fost el şî la koşo/koşoár//ĉē/avɋá nevóɨe dă şofér^ɨ͡/să-nĉápă ş-ɨeɨ͡ să cúmperɒ maşín^ɨ͡ aíĉ îɲ͡ colectív//"ş^î͡ aɨ͡ să-l trimétem pă...băɋátu mítrɨ-ăştɨa/feméɨ-ăştɨa/că "sĉe/"e văduvă ş^ɨ͡ɨa /ş^î͡ să-l ţínen͡ noɨ/cu-ntreţínerɋa sfátuluɨ/s să facă şi ɨel şofér^ɨ͡"//

ş l-a triméz la şcuálă la alecsándria/a făcút î şouálă sáse lun^ɨ͡/...ş^î͡ pă úrmă...a veni͡ şofér^ɨ͡/ɨerá áltu şofér^ɨ͡ a^ɨíĉ^ɵa la noɨ͡// îm͡ fínɋ-a mai umblá cu-ála pă maşînă/pînă a-mvăţá ş-el bineɒ/cĩ͡ să ɨa maşína să úmble cu ɋa/să...înc^ɵápă să o dɋa-ndărăt/să...ştɨ^ɨe să... ^uo pornɋáscă/să úmble cu ɨa//şî...d-aĉí fáta nuástă ^ɨérɋá mícă/ĉe maɨ͡/ɨe cu nóuă an͡ maɨ͡ méreɒ el ca fáta//şî-nôepúră ɨeɨ͡ să dɋa vórbe că/ɨ-ar pláĉe dă fáta nɋástră/că erɋá frumuăsă fáta nɋástră/ĉe maɨ͡ ? //ɨ-ar pláĉe dă fáta nɋástră//

da ia/vedeá de ! că ^ɨel úmblă/"mámă nu fáĉe dă míne...băɨáţu-ăsta/că e prɋa nebún/prɋa ^úmblă/bɋa/úmblă cu féte"//j vedeá ɋa că nu-ɨ plăĉ^ɵá să u...oum úmblă ^ɨel aşá//

da ɨo zíc/"ái mă" zíc/"că pînă [k] aşá ^ɨe ɯorcáre/pînă să ĩ͡sɒáră/şî dacă să-ɲsɒáră/j véde şi-el dă trɋába lui atúnĉ^ɨ͡"//

şî/ţ' ! nu vrɋa fáta/nu vrɋa fáta//mie-m͡ plăĉɋá dă ɨel/nu că ɨe ĉín^ɵ ştii ĉe frumóz/da-m͡ plăĉɋá míɨe ştiɨ ?//ɨerɋá şoféri maɨ͡ rar^ɨ͡ atúnô^ɵa/ĉinĉ^ɨ͡ an^ɨ͡/acúma nu prɋá erɋá ca acúma...mulz^ɨ͡ [r] mulţ aşá făcúţ^ɨ͡//şî zîc "éste-a^ɨíĉ îɲ͡ oolectív//ɨ-ăcasă-n to tímpu/nu ^ɨe oa să fi^ɨe plecát/să [k] puáte pă tíne nu te ɋa/că mă-sa [k] n-o

' Sunet aspirat, cu valoare de negaţie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

s-o láse pă mă-sa sĭŋgură să stęa/...trébe să stęa şî cu ęa acîlęa"/ zîc...//

şî...îm fíne/măi ieu/mái tá-so/mái i álę fráti-mio/am făcút fáta de/şî l-a luat//

m-eręá miie fricĕ zîc/"áolò ! om îmforţá-uo/j d-acîlęa" zîc/"ne fáce dă rîz/n-o sta acoló"//

ĕi şî zîsără: "ēi/noi am auzí cā părínţi áre máre plăcére/da ţ ! /n-o să vręa fata"//

da/io zîc/"e cum nu vręa ? nu să puáte" zîg/dácă n-ar vręa ęă/ ..."noi [k] tu tę-ai înşurá dácă nu tę-ar da mă-tā ?/n-ar vręa mă-ta sî tẽ s [k] dác-ar vręa mă-ta şî nu vrei tu/tę-ai înşurá ?"//

zîce "nu că pă míne nu mă uobligă máma/dā/voi o s-o uobligáţi"//

"n-o uobligăm nicî um pig nij noi/că dác-ar fi" zîc/"ásta nu ie d-o zî dóo/ca să..."//

şî p-órmă...l-a luat//d-ácî s-a-mvăţá fáta cu iel//[ɛ] cę-a că-i máre ca ęa/ęa-i zîcęá nęa stáncu/nu-i zîcęá stáncu şî ęa cînd/kar după cẽ s-au dus să cunúne/"nęa stáncu !"//

iel mai venęá pî la noi/"mă fat [k] î...tiţa mii-î zîce merèu nęa stáncu"//

"ai mă lás-o" zîc î/"i-e şi iei ruşínę-acúma"/zîc/"pînă-mvéţi ia să-ţ î zîcă.../pă nume"//

ş-acú s-a-mvăţá fáta cu-el//áre şi-ei uo fetiţă/...mai úmblă iel de/tot cam...într-o pártę-aşá niţăl/da ce să-i mai facî ?/"lásă-l" zîc/"că aşá ie şoféri"//pîn-o mai îmbătrîní/şî d-acîlęa o să mai potolęáscă iel//i-an spus io: "lasă că tu uo să fi mai tînără mult fáţă dă el/şî uo să-i faş tu lui pă năcáz atúncea" zîc/"că el n-o să pua să mai úmble"[!]//ce să-i mai fac ?/îi mai spui aşá/dā...//

fáta ie cumíntę/-am avút uo fátă búnă/muncîtuáre//uo detésă la túrnu şî pă ęa la licéu/da...n-á putú să meárgă/a mers şi a rămás î coriţéntă/şî...a lăsát-o direg repeténtă/a dat coriţénţa şî/a lăsát-o repeténtă/a avút năcáz pă ęa uo profesuór-acólo şî...//

d-acîlęa "ai s te mai duc iar"//

"nu mai mă duc órcę-ar fi//nu mai mă duc să mai rîză copii dă míne/nu mai mă duc"//

1 Turnu-Măgurele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ş-a rămáz la múncă//ţ-a plăcú múnca/fuárte mult/a muncît//ş-aoúma munôéşte-n colectiv.../áre copílu.../an ereá mio/ţereá făoú[d] dă tuámna şî.../an [k] dă ou primăvàr-a-nôepú la treábă//ea nu s-a gîndí că s[ţ] stea pă lîngă copíl/sau să zícă că "ă ş-ţo bărbátu şofér[ţ]/ şî...salari[8]át sau..."/aĉí cum ţe [ţ]el/că tot áre şi ţeţi de ! um pig dă saláru/şi zîle múncă/în colectiv//

[Aceeaşi]

783. P O I A N A [AIR I, 898, WLAD 446]

(com.Ciuperceni,jud.Teleorman)

Culegere: 1967; GG, MM, RP; transcriere: MM

le fac şi ţo teoríţe

păţ le fac şi ţo teoríţe [copiilor] dă...dă dă ! păţ ăla maţ mí-ou acúma ş-a luat maşînă d-ástea mîcile/"mă dă ĉţ-ai făcút tu aşá ?"/a vîndú oása/tá-so oreştéa porĉ[ţ] aţiĉea/luat cîte-o mîţe ĉin súte...doo mţi/ba dă-ţ ban[ţ]/ş-ţeţ oas[ă]//[...]ôe le-a crăpát în cap/să vîndă oása/să ţa maşînă/ţ-în[k]ípuţ/să vîţe únu péste ţeţ şi să-ţ omoáre şi[ă] pă ţeţ/ş să dúĉe şî maşîna//acúma ĉ-or f[ţ] făoú/că dă vreo treţ săptămîn n-[ă] maţ veni p-aţiĉea/să vedém ĉe-o f[ţ] făcút// [...]

néşte femeţ a plecát alăltă[ţer][ţ] s să dúcă la moáră/la dráĉea [1] / şî únu/...ţele-a mers pă dreápta/şî únu le-a luat dîn/[r] dînapóţ/ şi-a răsturnát cărúţile...pă ţeţ/ţ-a picát/áltu pîn cap/áltu...l-a omorît/şi dácă/...a fost o femeţe-ndîrjîtă/dómle/ţ-în[k]ípuţ/nu...păţ sîn úni cu coraj/ţ-a ieşît înaintea maşini/"n-aţ să maţ pleô d-aţiôea/ poáte oă mă omór[ţ] şî pă min[9]/ş n-aţ să maţ pleĉ[ţ]"//dîn întîmplare/să vîţe o áltă maşînă dîn úrmă/şi cu miliţiţán în ţa//ş[ţ] gáta/l-a oprít aoólo/l-a luat miliţiţánu la ĉerĉetár[ţ]//

zíĉe: "de ôe n-aţ ţînút ţ...pă dreápta/şîru ?//

1 Comună vecină.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

z^{i}ĉe/"am picotát/mi-a fos somn"//ţ-îŋkípuie/ţ-îŋkípuie ! tu-i máma lui dă tîlhár !//şî d-aia zîc io: să te [k] vă feriţ ca óki dîn cap/cum a ieşî^{i} maşîn^{i}le-ástea/de care am/...a ieşîd băiéţ ăştia/să zîc/fáĉe ĉin şase lun^{i} dă zîle-acólo/şi gáta şofér/gáta//[...]iápă álbă-i trebuiá[!]/păi pleácă/le trăznéşte-n cap aşá//

rádu ^{i}i neácşu [74 de ani]

ven^{i}se un dor la stomác

ven^{i}se un dor la stomác/dor dor/...s-a duz la dóctor^{i}/...dóctori oă nu-l cunoáşte/...^{i}el a muri dă cáncer//noi...aşá ne-a spuz dóctoru/dă/...noi ştim ?//

[A zăcut mult ?]

păi a stat/fo şas săptă [k] fo dóo lun^{i}/a zăcút//a stat aiîcî/ la túrnu[1] ...la spitál dóo săptămîn^{i}/ş^{i} iei făcúră/[k] făcúse biléd dă işîre-afár//pă úrmă fata noástră...n-á vrut/a vorbit cu dóctori/ "dă ĉe/păi cum îl dat afáră/iel a vinit dă bine or^{i} ?"//iei l-a cunoscút că n-áre s să mai fácă bin^{e}//d-aĉi l-a trimés ş la bucuréşt^{i}/ i-a făcút operáţiile/a stat o lúnă la bucuréşt^{i}/...d^{u} p aĉi l-a trimés acás//[...]şi i-a spus "spúne-i familiii să gătească că...nu să mai scuálă"//

io zîc "sîn gáta dîn toate álea"/zîc/"am date şî toále dă pomănă"/că ĉine să mai dea ?/copiii/dácă áre copii...véde dă copii acuşîca//^{a}şá în dóo lun^{i} s-a termenát//a munĉit prea mult/că-l [k] cără cu sáĉi la...la port acoló/únde ^{i}e combinátu//iel î...iereá şi surpát//îi zîcá oámenii: "mă ! "áltu nea costandine/áltu costandine/ "dă ĉe n^{u} te dúĉ să faĉ operáţi^{i}e bă ?"//

"kár dácă mor^{i}/nu mă duc/[r]nu mă duc/că...mi-e fric^{â}"//ş-atúnĉa făĉá: "mîco !/să vii cu dóctoru să mă dúcă iar la/ [r] la...la bucuréşt^{i}/acólo"//a veni fata c-un dóctor//[...]ĉe să-i mai fáĉ^{i} ?//

"lásă/că te faĉ^{i} bine !/la ĉe s te mai duĉ^{i} ?" dóctoru ĉe iereá să-i spúi^{e} ? "te faĉ^{i} bin^{e}"//

neácşu dóbra [68 de ani]

---

[1] Turnu-Măgurele

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Inul]

[Inul] îl sămănám...d-acîlea/cîn să ooceá/l-adunám/ne sătură şi de semînţe d-al.[ea] [!]//şî-l făceám/mototoálę-aşá/îl ducán la ápă... să topeá acoló/cît sta...o săptămîn/n[u] mai ţîu mínte/d-atíta timp nu mai ţîu mínte//d-acî vineá/făceám o meliţă/şî-l bătiám/şî-l bătiám/ făceám/ [k] căderá...surcélilli/şi căderá/ [k] rămîneá fírili//făceám cu ieleţ/puneám...torceám...îndrugám bumbác/şî cînepa/ [k] şî [i]inu/ torcéan dă urzálă//

[Şi ce-i mai făceaţi ?]

îl mai băgám î ápă f[h]ártă/oa să fiie mai bin[e]/făceán scrobeálă/ puneám o mînă dóo dă mălái/o mînă dóo dă tărîţe//[...]ácuşîca sîntem boier[i]/nu mai ştiie fétile să mai ţásă/nu mai ştiie să mai coásă/cărţea şî cărţea aoušíc/învăţaţ cárte învăţaţ cárte/că dácă nu-nvăţaţ cárte/n-aveţ párte[!]//

[Aceeaşi]

d-az dimineáţă n-an stat

ier[i] an gătít/ş-am mîncát[!]an gătít boiereşte/fíncă ie dumínecă/veníse oopíii/toţ[i]/avém ş-o nepoátă dă la buourést[i] a nepoát[i]/ne rîden dă ea o-avém un căţălúş/"púfi !" cum să du [k] îl véde/"púfi !" //ása am făcú dumínecă//şî ástăz[i]/d-az dimineáţă n-an stat//măi mătură/mai táie un coceán/hăi să fac şî dă mîncáre/pă úrmă să plămădésc aluátu/să frămînt píine/ş-acú o lăsai pă nóru-mea s-o coácă/zîc/şî mă duc s-adún şi o níşte palagén[i]/oa să fac morătúr[i]/şî să iau foi d-ástea/să dau la rătişoáre//

[Aceeaşi]

lucrînd acólo la pădúre

lucrînd acólo la pădúre/acólo sun níşte copáci[i] foarte grozáv[i]/ foarte groş//şi...lucrînd acólo/... [ɛ] da eră pîn decémbre/[...]lucrînd el[1] acólo/tăind la un copac ou motoárile-ástea/a venít un co-

1 Fratele subiectului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pác/tăi̯indu-l el acólo/după ce l-a retezát dă la suprafáţa pămîntuli̯/a veni̯ şi s-a alinà dă al copác/şi̯ s-a retezád dă la jumătate/ş-a venít vîrfu înapói̯ péste i̯el//şi̯...l-a omorí pă loc//între timpu ásta/i̯eu cînd am auzit/i̯eram dăpárte dă i̯el la cînzéci dă metri̯/am fugí repede la el/am da copácu la o párte/l-am luat d-acólo/l-am luat îm bráţe/şi l-am pus alătur acólo/şi l-am...ridicát cămáşa sus//boála noástră/sau să spun/inima...noástră/dácă-i̯ pui̯ urékii̯a pă inimă/dácă báte e bun/dacă nu báte/...în timpu ásta/i̯el i̯eráa mort/pui̯ urékii̯a pă búrta lui̯/nu să símte nimíc/mai̯ i̯erám cu încă şápte/tăi̯etór//zîg "băi̯ fráţilor !/i̯e mor mă"//şi̯ntre timpu ásta/pui̯ mîna pă cápu lui̯ ai̯ícî/da i̯el i̯eráa jîrît numai̯ aícea[1] um pic/şi̯-ai̯ícea[2] la picór/únde-i̯ căzúsă motóru peste picóru lui̯//cîn îi̯ i̯au şi-i̯ strîng cápu ai̯ícî-şa/i̯-a rămás cápu sucît/atúnci i̯-a bufní sînge şi pă nas/şi pă gură/pă urékii̯ pă tot/l-ă luat frumóz/l-am şters acólo//am stat/...o săptămînă dă zíle cu i̯el îm pădúre/o săptămînă am stat/să vii̯e procuratúra//să vii̯e procuratúra áz/să vii̯e procuratúra mí̯ine/m-a ajús în stáre/l-am pus îm păturá/l-ă luat la spináre/ş-am mers cu el ca vro sútă cinzéj dă métri/şi m-am întîlní cu militi̯i̯ánu//

"Ce-ai̯ făcú dómle ? te bágă îm puşcării̯e"//

"lásă dómle să mă báge/mă bágă pă míne//i̯e frátele mi̯eu/vreau să plec odátă cu i̯el d-ai̯ícî"//avéam vro/...pátruj dă kilométri̯ pîn-ai̯ícî acás//m-am întórs înapói̯//am ast̯eptát/...lún s-a-ntîmplát ásta/marţi̯/...adícă...omóru/marţi̯ mércuri̯ l-am luat la spináre/să plec cu el la şosea/să găsăsc o maşínă dă ocázii̯e/cît...cîd dau şi ...ajúng acás//marţi̯/mi̯ércuri̯/nú i̯e/da mércuri̯...m-am întîlní cu militi̯i̯ánu/

"Ce-ai̯ făcú domn[le] ? te bágă îm puşcării̯e/domn !"//

"lásă dómle să mă báge pă míne"//

"păi̯ tre să vii̯e procuratúra...să fácă/să demostréze/cum a făcút/cum a murit"//

"bine/dómle/am stat o zi/am stad dóo/am sta trei̯"/am stat/pînă

---

1 Gest: la cap, lîngă ureche.

2 La gleznă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

sîmbătă...acólo/nemîncát...nébăuút/nu-mî ardeá dă mîncáre/eréa frátele meu//copiíi ăştia ştiu//şi...a veni procuratúra//

cîn a veni procuratúra/"cîne-a umblá la iel aiíc^i ?/cîn l-a scoz d-aiíc^i ?"//

zic: "io domn^u/io l-an scos"//

z^îce: "tîlhárule/tu l-ai omorît"/

"ieu l-am omorît"//dácă/...aşá i-an spus tăre dă tot//zig "dumngavuástă să vă fiie ruşine" zic/"dácă io stau d-o săptămînă/î faţă aşá le-am spuz la procuratúră/o săptămînă dă zile/stai îm pădúre/neodinit/timb dă iarnă//

ĉ^i "te băgám îm puşcăriie"/

"băgáţi-mă !" zic "băgáţi-mă !" zic "că io l-am omorît"//nu mai ...puteám să mai júdec în timpu ăla aşá/să le vorbésc mai...frumós// mi-a dat o maşínă/nú/pardón/l-am luuát/ş^î l-am băgát/

"să-l bag^i înapói acólo"/z^îce "ia-l dă bágă-l acólo !"/

zîc "io să-l mai bag acólo ?" zic "io nu-l bag//dácă vrei/púne mîna şi ia-l/şî púne-l aşá?să-l fotografiiéze şti/să demostréze... cuş-a-ntîmplá fáptu//zic "púne mîna/io nu pui mîna"//

"păi" sĉe "cum ai avú coráj să-l dai afár^î ?"//

"am vru să-i salvéz viáţa"/zic "a fost frátele mieu ş^î/...să-i salvéz viáţa"//

l-a lua/l-a băgád dîn nou/l-a fotografiiát în tot félu/cum...a petrecút iel acólo/mqártea lui sărácu//şî/dup-aĉéia/a veni maşina/ l-am lua/l-am pus îm maşină/am ă?să-l dúĉem acás//acás^ă nu ne-a da vóie să-l dúĉem/atúnĉ^i a venit...şéfu ocólului/késtii//l-am lua şi l-am duz la...spitál/i-a făcút otopsíia/dup-aĉéia/d^upă ĉe i-a făcút otopsíia/ş^i ni l-a dat acásă/n-am putú să-l mormîntăm//dă ĉe ?//treiá să-i iau iecstrátu dă muártè/d-acólo/dă la/...dă únde s-a-ntîmplá fáptu//între timpu ăsta/ieu/cînd a fost acólo la...la spitál/am stat lîngă dînsu/cît i-a făcút otopsiie/nu prea vrea ieí să mă lase/însă io tótuş dam búzna...péste ieí/să văd ĉe áre//mi l-a dăspintecát aiíĉi-şa[1]/i-a lua piélea d-aiíj^i du pă cap/l-a dat-o péste cap să vază ĉe/...să nu fi fost băuút sau/an^umite cázur^i//şi-n spúne unu/

[1] Subiectul arată cu mîna la cap.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

únu iiliie láudă/cărē...ierĝám cam nĝámur[1] cu ĭel cáre făcĝá servíc[i] acólo/z[î]ce "măĭ nepĝáte !/" z[î]ce "fiĭ atén d[u]mnĝáta-l ĭeĭ d-aĭiĉ ş te duĉ[1] cu ĭel acás[ă]/da...n-aĭ să-l d...[k] n-aĭ să pos să-l mormîntéz[1]"//

zig/"păĭ dă ĉe ?"/

z[î]ce "păĭ îz trébuie ĭestráctu dă mĝártę"/z[î]ce "trébuie să te duĉ[1] acólo"/

"cum mă duc ĭo dómnule acólo ?"//m-am dus înapóĭ la...ocólu sílvic/am rugát pă...şéfu dă ocól/lásă că dînsu a fost/...mĭ-a dat to la dispoziţiie ĉe...am avú nevóie/am plecád la béĉu[1] /[î]napóĭ/cu o maşínă/am ajúns pă timpu ăsta[2] acólo/c[î]n am ajúns acólo/la sfátu populár/n-a vru să-m fácă/c-a plecát î/ăla...cu stárĝa ĉivílă/e plecát/nu ştiu pă únde/şĭ-am stat...pînă dúminică/acólo//în fínę-acólo am avú maşínă la ocólu sílvic/a stat acólo pîn-am...luat ĉertificátu //am luat ĉertificátu/an venit aĭiĉĝa/pópa...avĝá şí ĭel un/cum să spun un î/ũ regulaméntal luĭ/cáre...fără ĭestráctu dă mĝárte/nu să pĝáte mormîntá//în fíne/a căzú dă acórd//în timpu ăsta/cîn să pléĉe ...frátele meu d-acásă/s să dúcă...la bisérică zis príma dátă/şi p-órmă să dúcă la ĉimitír acólo/am apărú şĭ ĭo/cu ĭecstráctu//l-am luat acólo/[1]i l-an dat/am plecát cu-el d-acólo/l-am duz la...lócu luĭ acólo/únde ĭe şi ástăz[1]//

cúne i flórĝa [44 de ani]

cu nevódu să dă la belţ[1]

să dúĉe [omul] î largu dúnăriĭ/dă drúmu la o [k] ũ znop dă nuĭéle/să fáĉe maĭ măricél aşá/şî...să lĝágă ō...fúniie să spúne la noĭ/să lĝágă dă...parîma ăĭa [k] dă znópu ăla...şi/dup-aĉéĭa să lĝágă dă...cápătu plăşi/ĭărăj[1] la cápătu plăşiĭ...ĭéste un [k] bucă dă lemn/zis colúz aşá să spúne la noĭ/dintre carę-acólo să lĝágă...cu clĕĉ[1]/adícă/dă la cápętilę-amîndóo/[r] dă la cápetilę-amîndóo/la o distánţă d-un métru/dintre cáre s-a-mpreĭunát fúniile/ş-a răméz númaĭ o fúniie cu plútă cáre an spus că ĭ-an da drúmu cu/...ou znópu-ăla

1 Localitate veoină.
2 Înspre seară.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dă nuiéle//dă drúmu dăvále şi ţárăş[1] pescáru dăşîră/încét...încét/ încét încét/pînă...ajúnge la mal dincoceá//aiicea dincoceá/cîn ajúnz la mal/a termenát/a lcat-o cu bárca-ncét/pă lîngă mal/fără zgómot/fără zgómot/dă uşór la...ráme/mérge dăvále//a mers cît a mers ţel/cît a...crezút ţel că...áre să prindă péşte/dup-acéia/s-o scuát[ă]//în timpu ásta/cîn s-o scuátă/pleácă...de la cápătu ásta/de la mal/fáce un cerc...cu bárca/şi-ncépe şi...dápănă în bárcă//dăpănînd îm bárcă/áre ş cîţi-um péşte/îl púne-n [ɛ] îm bárcă/mai alătur[i]/ca...cîn termină dînsu/d-áia să fiie mai uşór dă dăscurcá dî ţa//acúma cum ţéste ?/...ţa áre trei rîndur[i] dă plásă/sétca/dintre cáre/ũ rînd...aşá dă máre[1] ţókurle/şi únu mai des/la doi centimétri//ásta márle...víne únu-n dreápta ş-únu în stînga/şî plása dreásă în mijloc//

cu nevódu: cu nevódu să dă la belţ[i]/şáse remen[i] p-o párte/şáse p-o párte/d[î]ntre cáre ţel ţe lung dă o sută [u]obzéj dă métri/da prima dátă în belţ[i] să curăţă tuána/adioá să táie dă ţárbă/să f [k] rămíne pămîntu néted/şi înconjeáră/l-a conjurád/l-a făcút cerc/d[u]p-acéţa să púne o bilă/o...[k] ũ jug să spúne/în dreápta...ş-únũ stînga/réstu tráge-m pártea ásta/şi víne fúniile în félu ásta aşá[2] cruóiş/ ca să nu áibă loc péştéle să ţas-afár//cu cîrlíg[i]le...pescárii prínde péşte cu mămăligă/cu rîmă/cu lipitoáre/cu broáscă//...şîr máre dă cîrlíge/s-aşázã ou ũ sandíc să spúne la noi/o cutiuţă patrát-aşá /frumoásă făcútă/oa să nu cumvá să áibă/dă ezémplu cum ar fi mása ásta/d-alunecá cîrlígile du p[î] ţel/ţa rămíne/sâ púne pă capórtu bărci/cutiia/şi/...pescáru tráge la lopéţ[i]/ţárăş[i] ţel să deşîră singură/a[u]tomát//[...]

dimineáţa/cîn să dúce să le cáute/le cáută î félu următór: se dúce cu un ûuline/la noi zis un arcuród/dă cu ţel în dúnăre/să tráge puţin la ţel/şi/dácă véde că ţéste agăţátă sfoára/o ţa ş-o dăpănă/îm bárcă/ţárăş[i] pescáru tráge-n continu[u]áre/núma[i] la doal/la dúnăre/numai la doal//cînd a văzú că ţéste péşte/l-anúnţă/"fii atént/ o-avém péşte"//în timpu ásta/cîn îl fáce pă el atén c-avém péşte/ să lásă uşór după...[r] după sfoáră/după péşte/cînd a venít aproá-

1 Cu degetul mare şi arătătorul, subiectul indică mărimea ochiurilor (aprox. 2 cm diametru).
2 Pentru a indica felul cum sînt dispuse funiile, subiectul îşi pune oele două degete arătătoare în cruce.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

pe/el cu mîncógu éste pregătít//[...]

[Acelaşi]

784. P I A T R A

(jud.Teleorman)

Culegere: 1969; BM, RP, MV; transcriere: RP

àşá ^era á jócur^i lę-atúncа

cînd ^erá o săptămînă dóo/sau trei/făcá ^o ^ekípă dă şápte oámen^i/şi cu vătáfu...făcá ęopt/şî ce făcá ? făcá să strînga-ntr-o cáme^ră/cum ne-ă strîns şî...noi a^íca//făcá vătáfu "ea !"/strînga toţ^i /începeá să jóace/vătáfu le spúneá/"dómle/tu eşt^i aíca número unu/ número doi/número trei"/puneá la rînd şti pă toţ/şî începeá/"ălălja ălălja"/ş la úrmă-ncepeá: "dăi/dăi dăi/dăi dăi !"/şi dacă nu jucá bine/îl lua cu sábi^a ştii/c-aveá ş^î căluşár^i [k] álă mut/c-aíca să făcá mut/şî...făcá ^urît//ş-ála cum îl vedeá/că-l vedeá/c-aveá ^ókî ăia ^1 da...să vedeá/cum nu-l vedeá la lócu lui/gáta-l prăjá cu lémnu [k] cu sábi^a pă cur//

acú-n timpu-ásta ştii/dúpă ce făcá/...dă să...făcá jócul cîn trébe/e !/a-ncépút/s-apropi^á/ú^te cum é kar pă timpu-ásta ^2 /...mî^ne seáră/nu^3 ? aşa/símbătă acúşîca seára/acú-ncépe călúşu/póimî^n^i la noi/pă ce mă^3 ? pă tréizeci ai ?/az^i în cît avém ? dóojnòo ? aşa// începeá călúşu/iişá-ntîi aíca c-aveám î...un drum dă vac/aşá să numeá unde ^işá vácile-aíş pă izláz/únde éste viilę-acúş^ica/şi-acoló...făcáu joc la o...seára cîm plecá vácili-ncóace/începeá să jóace

1 Subiectul se referă la masca purtată de mut.
2 Înregistrarea se face vineri, înainte de Rusalii.
3 Subiectul se adresează informatorului Stana Merin, care asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ei/jucînd merĕu pĩ sãt//nãiintea vãcilor/aşá fãcá//

a^{cu}mã dupã ásta/venĕá-n sat//plecá//venĕá la mine/venĕá la ălа/ venĕá la ălа/d-ăştea pă...sosĕá//şî jucá călúşu !...//

şi-n timpu-ásta/duménica mai [r] măi bine făcá//duménica ce fã-
5 cá ? ĭişá tĕátă lúmea pă sosĕá//sî să-mplímbe//feméi/copii/uámen^{i}... //feméi^{l}e nĕást^{i} ce făcá ? c-ástea cáre e mai tiner^{i} ávĕá copii mic/ ţinĕá-m bráţe//făcá uóră ei acoló/şi să d^{u}cá cu copílu frumós îm bráţe/că zî jĕáce căluşári//cẽ uobicéi ĭer^{e}á atúnca/nu ştiu cun să-i spun io acú/că mi-am uitá rău//şi cîn s-aplecá feméea să ia copílu-m
10 bráţe-aşá/Ĩ !/şî mútu...cu uóki dupã ĭele//cîn venĕá/váş !/cu [r] cu sábiia pă cur//"ĥău ! ĥău !"/zbierá/să ducá-ncoló aúz/hî !/^{j} nú le mai prindĕái//rîdĕá lúmea !//pîn la úrmă ce făcá ? avĕám...cijmé-lę-acílea/un^{d}e sînt cijméle-acúşîca/ĭer^{e}á calt/cum e...oald ^{acu}/ s^{d}ucá frumós/tăvălĕá...ĩ jĕab[!]/aúz/tăvălĕá jĕabu-ăla plin dă ápă
15 cu trénţęle-á^{le}a pă ĭel/şi cîn fuĕá pĩ lúme/uţ-aşá fuĕá lúmea/şi ĭel cu drénţęle-álea ápă pă el/să oprĕá feméil^{i} dă zîcái aşá că...crăpá fĭérẽa ĭele//

copii d-ăştea să suiá-m pom//aúus să suiá-m pom/dă frică//să ^{du}cá acólo şi făcá aşá[1] /că ia sábiia lui/avĕá sábi^{i}e/şti^{i} ce făcá ?//zîcá
20 că să dărîmẽ...pómu//să uuitá-n sus/jal ! jap !/cu [!] cu sábiia áia că...să rúpă//pãi ce să rúpă ? că...săreá copíii dîn ĭei/dă n-ai văzût[!]"au ! bă !"//rîdĕá lúmea/dă n-ai văzúd dómne/e !//şî la úrmă/ în fiiecare símbătă sĕára/ĭel ĭişe/á//símbătă sĕára cum ĭe poimíne/şi duménęcă/ce făcá ? o mai lua şî Ĩ sate d-ástea/cum ĭe lisa[2] /cum ĭe
25 vi^{i}şĕára[3] /cum éste voivóda[4]... //

tĕátă săptămína ásta o ávĕá ĭei/nu venĕá acásă niciun pic/númai dîn cásă-n cásă/duménęca/pînă duménęcă ĭar//săptămín întrẽę/ásta/şi făcá frumęs/erá cẽ !/e...frumóz dă tot/călúşári//şî jucá//jucá/cînd îi punĕá jucá/iá ásta ĭer^{a} boála lor/"ălăijă/dăi dăi/ălăijă..."/cum
30 îl vedĕá că nu fáce trĕába/adícă dẽ nu jĕác^{i} cum trébe/plezneá peste picére//e !/"trej la loc/trej^{i} la loc !"//trecá la loc//ce crez^{i} !//

---

1 Gest cu mîna sugerînd retezarea unui copac.
2 Comuna Lisa, jud.Teleorman.
3 Comuna Viişoara, jud.Teleorman.
4 Sat al comunei Furculeşti, jud.Teleorman.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

àșá ^ierᵉá jócur^ile-atúncâ dómle/da...cun spui acúșîca/io nu i-am mai văzú p-ăștia cáre joác-acúșa în film/că dacă n-am avút î televizór/că n-am avu pă ce să iau/cum ásta...n-ám văz^ut/am mai fost ieu cumvá să-i váz/da nu i-am văzúd bine/ăm văzú d-ăia miói-ăia/călușár^i d-ăia//da ăia jucá mă !/jucá rău/bă !/ce ! t^i ^ierᵉá drag dă ei dóm^le /cîn fugá pă sosgá/zîcái așa că...toátă lum...//și cît e sátu nóstu dă máre/^iěr^eá tot...nu putgái să merș pă sosgá dóm^le/ópreá cărúța/sau mașînă/ca să z dea la o párte/c-álfel nu să dau dómle//trecâ peste ei p-acó^lo//așá dă era frumós//

borîtu grécu păun

șáijdoi plecát în șáiștrei [de ani]

la dóospatru d^ă an^i m-am însurát

avgá uo mătúșe pîm mahalâua mea acólo//fim pîm mahaláua mea/o cam văzúi ieu că e...o să cam...nemergáscă cu mine/ști^i/cătá că fétele-atúnș că [k] pă timpu-ála/cătá să ia și-un î uom/adícă băiát/că nu facă nic armátă//aúz^i avgá șî pretenți^ie !/și ia sta bine/erá frumgásă/^de trgábă/femée...//ș ce să facă ia ? văzúi ieu c-o să cam ...bátă ga la mine/"mă !/stai că mă dau la ga"//și m-ă ús la ga dómne/ș^î...mătușă-mea ága carę é^reá/

"nú/nu-l lga" ce/"că ^ie cam betiv//cam bga"//

dă fapt î...cum spuséi bgam//ș-acúș^îca bgau cînd am/cîn nu mai bgau/nu ma am ban^i/ș^i gáta/stau//eh !/ce să-i fac ? mă d^uc într-o sgară și-i spui/

"băi/dacă vii la mătúș-ta acólo să...te iau bine/dacă nu vii/... terminát//ieu nu te mai iau/mă d^uc să iau álta"//

ce să facă ga ? pă báza că...vedga bine că ieu nu fac armátă/că scăpásem kar dă armátă/erám nu mai [ɛ] apróape dă dóozeșùnu/doo [ɛ] dóozeștrei dă ar^i dă zile iarám tînăr/și la dóoșpatru d^ă an^i m-am însurat//în timpu-ásta tá-so și mă-sa sărgá-n sus/

"ă !/l-a lua p-ála urîtu"//

aúz mă^1 ? așá mi-a zîs ia/uite ș-acúșa dacă vă spun [ɛ] să nu

---

1 Subiectul se adresează informatorului Stana Marin, care asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

minț [k] să nu ma ăpúo să pleg d-a^iîc//

"cum mă !/ți-a zis tát-to că sînt ie̯u urît ?"//

"că tati-aș́á zîcá" da ce/"e !/mai ce-n glúmă"/știi nu pre̯a zîcá dă tot/au̯úzi mai pă.../

"e lásă dómle/dacă ie̯ vórba dă u̯urît/dú-te ța acáșă !"//

"e !/mai mă uc acásă !/lásă nu mai mă c ie̯u acásă acú..."//

"bine dacă nu stăi/stăi aiîc !"//și șade nevásta ș-acúș^îca cu mine//și-adúc-aminte cîțodátă/"ī !/dacă știiám ie̯u atúnc cîn zîcá táțe/nu mai.../că tu bei mere̯u/tu nu mai stăi ne̯am//"

[Același]

róșili bizón

noi la rósi^i dă la bun înc̦epút/to^d la fel áre pretén̦ii̯e dă terén bun/să fi^ie fertíl/îl gră [ɛ] îl grăpăm/îl răli̯țăm/îi făcen grop^i/îl punem la distán̦a dă trei̯zéc/trei̯eșcin dă centimétri între ie̯le/le băgăm ápă ^irigát/dup-acé^ia la...măcsin la...v^uo săptămînă/ie̯ar ápă/pînă-ș forme̯ază cópilu/îi ru [k] înc̦epém cu-aténți̯ie-i ĩfígem aráci̯i/îl legăm dă arát/ș^îou arátu [k] cu legátu u̯odátă/îl și copilim//îi făcen trei...lucrăr^i/la legá și copilit//cîn^d a făcu^t pátru ie̯tá̯e/măcsim trei/pátru/îi rúpem vîrfu/dă-l...să numéște cîrnit//că-nai̯inte le lăsám la mai múlte ie̯tá̯e și nu da o producți^ie búnă/cáre...da producți^ie mai máre/da nu ave̯am î venit la éle//acúma...dacă le lăsăm mai puțin/éle dă ^uo producți̯ĕ mai búnă/mai dîn timp/și...ne víne și no^uo ban^i mai bun^i la zi mu^că/avém un veni mai máre//dup-acé^ea după ce le...le-a̯m făcú lucrărli/așteptăm la...cuácere să de̯a-m pîrgă péntru espórtur^i//

dup-acé^ia să...termină cu ie̯le dă...dă recoltát/le sco̯até ș^îi púne oultúră dă țámna...dúblă//țúcără/castraveór^i/altĕ cultúr^i//

ș-ásta ^ie lucrărli la o...róșili bizón//în solárii//

stána me marín

pátruș̦unu [de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

nunta

núnta dă sîmbătă [k] dă diminęáță zis//pă la zéče púne cîte pátru f^{i}éte le kámă/și le púne ști le púne v^{y}in îm pl^{u}oșč^{i}/le púne batísteę/și plęácă ș^{î}te kámă fétíli pă străz^{i}//și víne fétili pă la ụóra pátrụ-aș^{a}/viṇ la petęálă/cu lăụutări pă la ụóra dóo jumáte/la trei/plęácă la naș^{i}//întii la brániște să d^{u}če/ia brániștili/v^{y}íne la s^{u}ócri/dă la sócri să dúče la...la naș//și nása tót așá púne féte și kámă la betęálă/strînge lúme múltă/mulțime/cîntă lăụutări/jụácă/...kéfuie cum să spun/púne sticle cu v^{y}in/púne-m paháre/bga/să cînstéșteę/ie fgárte frumós...cum ieșteę//

și sęára/să strînge lúme la másă/ụámeni kámă dăvréme//

[Spune mai amănunțit așa cum vine, ce face, tot.]

da/păi d-áia/v^{y}íne [r] víne nășu/știi ș púne betęála sęára pă la ụóra pátrụ-aș^{a}/víne nása cu...púne betęála mirési/^{i}*intră la másă cu tgáte fétîli car^{e} le kámă/cu femei cáre vineą-acólo/le cînstéște cu dulcęáță cu...če áre ști bombgáne/diferite/cozonác če áre/înțeleg^{i} ? și le púne țuícă/kiụui-acól víne fét^{i}li și jụácă flórlę-álęa cuṇ să spúne/și jgácă flórlę-ále și kiụuie ș^{î}...cîn e să-ṇseréze bineą-aș^{a} plęácă nása cu plocónu/cu ștergáre/cum să spui cu dárur^{i} aș^{a}...//și dîpă ásta nășu mai întîrzíie víne pă la úṇspe/la dóoș^{p}^{i}e//în timpu-ăsta...știi nășu víne și iel cu...șápte/ụopt/ụámen^{i}/după cum... cum kámă neámur^{i}/priétin^{i}/acólo ș^{î}...ieste fụárte fru [k] tgátă ngáptea kéfuie/la sócri diṇcea trimete logóndă/cáre e dă símbătă sęára/ cum a fos pă timpur^{i} vr^{e}au să spun/āșá//trimete trei pátru cîṇj védre dă vyin/trimete țuícă/păsăr^{i}/mîṇcáre/

[pîine][1]

pîine/da/acólo//și tó^{g}mai diminęáța d-acó dă la sócri/víne cu logónda acás/înțeleș tine logónda tgátă ngáptea//

diminęáță împlímbă logónda/împlímbă dánțu/c-așá spúne dánțu/cum să spunęá pă timpur^{i}//împlímbă-ṇ sat tó^{g}ma la ziụă/dă tot/cîṇ să luminęázę//cîṇ víne cu-áia cu logónda plęácă véstea diṇcól^{o} la sócri/ zis [ɛ] fétîli cîṇ sîn [!]așá-ntceléz dúmneás^{t}^{î}/iár să-mplímbă/ia brádu d-acólo și víne lă...ginerę-acásă/cu brádu/víne c-o pásăre/ụo

[1] Intervenția aparține unui consătean care asistă la înregistrare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

taĭ*ĕ şî jo̯ácă [!] jua̯c-afără tîrna/c-aşá-i spúne tîrna/fáĉo̯-o ɦóră mare/jo̯ácă táiĭ*ĕ pásăro̯-áia/să dúĉe...so̯ácra ş-o taie [ᶜ] cu̯n ʃă spúi u̯o...prăjăşte/o fríĝe/ĉe-i fàĉo̯-acólo/şî púne la toz ʃăiéţi şî mănîɲcă//...ple̯ácă mĭ*iriásа pă la zéĉo̯-aşà/la úɲspĭ*e/ple̯ácă la fîntînă dă stropéşte úţĕ [!]...şî-n dre̯ápta şî-ɲ ʃtíɲga/dă trei u̯orĭ*//

[Cu cine pleacă ?]

cu ĝínerli/cu...fétę cáre̯-a fost ʃî d-a kemá ʃétęlĭ*ʃ la betę́álă/viɲ ʃ la brad/vĭ*iɲ ʃ cu pîĭ*nĭ*/sau̯ áltili dă banĭ*/cum a fos ʃ pă tímpurĭ*ʃ aşá éstę/áşę//şî d-aĉílea víne şî ʃ să gătésc/să trimépte rakíu̯u la...sócri/tot aşá pîĭ*ne/ţúiĭkă/vĭ*in/mîɲcáre/dóo fęméiĭ şî doi u̯ámenĭ*ʃ/cu damiĝénîli cu...mîɲcárea femĭ*íili-ɲ ʃcóbiliţă/ş-adúĉe cu ra [k] să dúĉe şî mire̯ása cu ĝínerli/cu náşi/cu tóţî/să dúĉe...cu núnta dă zi/la sócri//

[Asta cînd e ?]

dumę́nică//dumę́nică dă zi/dîpă másă pă la dou̯-aşá/la dóo/la trei/aşá/aşá să dúĉe//acólo//şî dᵘmínică se̯ára/víne cu dárur ʃ acólo ziz rakíu̯u cîɲ víne d-acó ʃ dă la socʳ/dă la máma féti/vʸíne cu dáru ʃ cu ştergáre/cu périnĭ*ʃ/prosu̯ápe/aşá...a venít/şî dă la...sócru/la so̯ácră/la máma băiátᵘlúi/la tátă/aşá pérnă/căpătîi/c-aşá să da pă tímpurĭ*ʃ/aşternúd ʃ dă línă/c-acú [r] acú ie macáte/cuvertᵘʳⁱ/atúnĉ aşá ierę́á/... pă tímpurĭ*ʃ//scu̯áte mirĭ*ásа-n u̯óră/jo̯ácă/fáĉe ɦóră máre şî ju̯ácă şi ĭ*íntră...to̯átă lúmea la másă//púne másа/le púne mîɲcáre/le púne bău̯utúr-acólo/şî dúpă ásta termínă/să spárĝe/ple̯ácă şî náşi cu plocónu̯-acásă/şî mîĭ*ne dimine̯áţă...să ʃ ᵈĉe ĭ*ar la nașʃ/şî ĭ*a náşi/şî víne la sócri/să fáĉe ĭ*ertăĉúne̯-áia cum să spúne ĭ*ei dúpă tímpurʃ [!]că să ĭ*a //áşę//

[Aia cum se face ?]

tot aşá/púne másа cu tu̯óţi/mănîɲcă/bę́a/să ĉiɲstéşte/şʃ pă úrmă ple̯ácă/ple̯ácă fĭ*eşĭ*oáre ple̯ác-acásă/după másă//ĭ*ar áltu plocón/gătéşte péntru...braníştili/pentru frátîli dă mînă//şi s ʃíĉe şî dúĉe şî braníştili se̯ára/ca frátîlʃ dă mînă zis/atúɲj lunʃ se̯áră/şî ˢ térmenă núnta [!]//

nătărău staɲca

pátruşşáse [de ani]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cînepa

hă ! hîr-ar a drácu dă cînepă/acú nú să mai púne/că nu ma ^e sămînță [!]//da pă timpur^ ^erá//

ųo sămănă primâvàrę//ųo sămănă primăvára/și creștęá ș^ s-aleĝá áįa dă vără/făĉá uņ sp^ic așá mai naįintę//ș-áįa dă tųámna răminęá pă supt ęa mai măruntă//ș-áįa creștęá-náltă/creștęá ca ș-áįa dă vără//și cînd áįa/ųo aduná cu fhíru/cu fhíru/o culeĝán dî áįa dă tųámnă//ųo lăsám dóųo trei zile/săptă/da dă múlte ųor ne ^dĉám...și dacă venęám pînă-n dóoșpę-acás/ne ^dĉa cu įa la călmățúi după dóoșp^e/ųo băgám î apă/ședęá...pătru zile/cinj zile/cum...//să făĉá álbă cum įe [r] cum įĕ cųála dă hîrti^e//ųo spălám/ne ^dĉaņ la báltă/ųo spălám/b^íine/dă năról/că...să strînĝá năról-n įa//venęám acásă/ųo-ntindęám/să ųuscá/ș^ p-órmă ųo tocám//ųo tocám pă...așá-į spúnem/ pă áįą pă tiņjálă/avęám tiņjálă/dă punęá v^ítîli dă.../áșę//ș-o tocám/o zbiĉulám îl punęám uņ lemn așá-m piĉére/d-áltu...dă um pom/dă ĉevá/ș-o zbiĉulám/să făĉă...númaį cum įéste lîna/cum să spuį/dă dą.../álbă/frumųáșă//avęám dărág dîntr-álęa/ș-o dărăĉ^ám/făĉáņ cáįere din ęa t^ųorĉęám/ș^ făĉám urzęálă dă...dă préșur^ [!]//d-așternút [!]//dîn ęa//

įár p-áęa dă tęámnă/s^ făĉá máre/făĉá uņ spic/ș^ făĉá sămînță// ųo culeĝán și p-áįa tęámna/apręápe dă cúlésu porúmbului/...ș-o lăsám/și...să ųuscá/adîcă cuņ să spúį/o făĉáņ grămád-așá útĕ.../măculiįlę-a^lęa cáre įa/ședęá apręápe trei/pătru zile pînă...așá-į spunęá că sporéștę//să pălęá ęa fųárte bînę-așá/ș^ p-órmă o-ntindęáņ la sęáre să ųuscá/și...o bătęám cu bățu//și-į lųan tęátă sămînța/o frecám îm pálme/cum putęám o frecă/ș p-órm-o dam pîn ĉ^ur/įerá ĉúrur d-álęa dă...cuņ să spuį/mai rárę-așá/și curá sămînța/și...plęáv-áįa/ ųo zburá vîntu/oîm bătęá vîntų/-așá o vînturá/și rămînęá sămînța įar//pentru primăvără//și p-áęa tot așá ó făĉám//ųo duĉáņ la báltă/ ș-o băgám...în călmățúi/îm báltă/c-așá-į spúnĕn nói călmățúi/să top^hįá ș-áįa/apręápe săptămîn-áįa ședę //

tot așá o spălám/și to^d la fel ii făĉáņ și la áįa/tót așá ųo to-

---

1 Rîu care trece prin comună.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cám/ɯo zbicúlám/avɐ́m melíţă dîn áia/úte dóɯo blăni-aşá'... /ş-o daɲ/ ş-avɐ́m [ɛ] ɯo límbă/limb-áţa decît ţe pîntrē ásta/...ɯo [r] ɯo tocám aşá cŭm spuţ/dă nu rămînɐ́ nimi nimic ĩ ţa/ɯo făcáɲ curátă//tot aşá dărăcán dĩ ţa-n dărác/c-aşá-ţ spunɐ́n dărác/ş-o torcᵉám/o punɐ́m înɲ fúrcă/ş-o torcám/îndrugám cum spúţ/da o torcᵉám/o ᵗôrcám dînɲ fúrcă// făcán tŏt aşá dîn ɐa dă préşur[1][!]//făcáɲ /cîlţi ăţa-ţ îndrugám maţ grᵘoş[1]/şi bătɐ́m îm préşur[1]...//aşá-ţ făcáɲ cu cînepa//

[Aceeaşi]

[Obiceiuri la înmormîntare]

[Cînd trage un om să moară cum e obiceiul, stă cu el, îl lasă singur ?]

stă cu ţél//nu-l lásă sínɲgur apsolút//

stă cu ţel/îj dă sfîrşîtu/îl ɐa şî púne ápă şî-l spálă/doţ ɯámenţ saɯ treţ/că nu pɐ́ate doţ/áltu tɐ́arnă ápă dă-l spálă/ăţlanţi spálă dᵘoţ/pă úrmă-l ştérɐe/şî-l púne pă paᵗ/şî-l îmbrácă/cu ţɐ́ale cárē ...ţɐ́ale obijnuᵗíte/d-ále nɐ́aste cuɲ să spuţ...//cáre áre ţɐ́ale maţ frumɐ́ase/maţ cᵘ ţɐ́ale maţ frumɐ́ase/cáre nu/cáre...ce áre//

şî mîţĕ dă dimineáţă dâcă [k] că nu-ţ fáce trónu pînă-ɲ ɐɐ́ară cîn mɐ́are dă ástăzᵗ/şi mîţne-l púne.../mîţne dimîneáţă saɯ kar pă ɐɐ́ară/cîm pɐa să-ţ fácă trónu pînă-ɲ ɐɐ́ară/îl púne-n tron/îţ púne pă tron...covertúră/saɯ fɐáiĕ dă asternút/cărşáv...pă pat [k] pă áɐa pă ...tron/acó-n tron/căpătîi/pérnă...//îţ púne//cáre ăre covertúră îţ púne covér[tură]/cáre nu/îţ púne ş-ó fɐáţĕ dă aşternút//cáre áre víne vorb-áɐa să-mbrácă cáre nu/maţ mérge şî maţ dăzbrăcát/aşá víne[!]/ treába//

şî víne lúmɐa la mort/îl plîngе/-ţ púne lumînărᵗ/púne florᵗ acoló/să ᵈce la cîmi [k] la bisérică prima ᵈátă cîn îl pornéşte//dă la bisérică-ţ cîtéşte pópa-mpărtăşáştɐ-acó îţ fáce datoriᵉa cáre trébe să-ţ facă dă-ţ...cîtéşte ş-áţa/şᵗ pleácă la cîmitír//la cîmitírᵗ ɯámeni cáre-l dúce şi ˡᵃ cei cáre fáce grɐ́apa/le dă ştergáre lungᵗ/ cáre nu/le dă prosɐ́ape dîn ástea/năinte teseá lúmɐa//da fără ştergă-

[1] Sugerează prin gest forma meliţei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

gáre nu să e^{g}zistá/pă tímpur^{i}/ştergáre luŋj dă boranĝíc/acúma nu
prǫa ma áre/sau nu vrǫa să dǫa/nímen^{i} nu ştim oáre-i mo^{tivu}//şî le
da ştergáre luŋj la ųámen^{i} oáre duôá dă făĉá grǫápa/tot ęia duĉá
la grųápă//duĉe cu [k] diŋ cas pă níşte lémnę-aşá sau kar ou drigu/
cā la bisérĭcă dac-az văzú/os fi trecū/ş-os fi văzú cum ţe pă la
bisérij/dă ţe drígurl-élǫa//şî-l dúĉe la grǫápă/-l lásă cu pínză-ŋ
grųápă/cuŋ să spuţ...şî cu fúnǫa/că nu ţíne pínza/da ştiţ şî cu
fúnia treţ pátru...cótur dă pínză/ş cîn ăţa o tá^{i}e/ųámenţ-ăţa/duoi
[r] duoi ţa ūm péteg d-álǫa cuŋ spuţ dă pátru...c^{u}óturi aşá sau dă
treţ cóturi cît e/o tá^{i}e-n dóo//ăţa dă díŋoólo ţăr doi tot aşá/v^{i}i-
nę-acásă/púne mása/le púne v^{y}in/le púne ţúică/le púne mîŋcáre tot/
ş pląácă lúmǫa acásă//ásta ^{i}e// [...]

pîŋ la şas săptămîn îl tămi^{i}e [k] îl tămi^{i}e ųo femée în tǫáte
diminéţili//pîŋ la şas săptămîn^{i} pă mort/pǫa să fi^{i}e potóp/năməól/
plǫáe/femée̦a cáre-ţ dă tămuţátu în tǫáte dimneţîlţ să fńie la mort
acó la...stîlp/şî-l tămí^{i}e şi pląácă//...ăşá éstę//

şî-ţ oără ápiliţ/ápa mícă/ápa máre//

[Cum ?]

în tǫa^{d} î j^{u}óţa şi símbăta/îţ oără ápa m^{i}icâ//o fátă oáre ^{i}éste
dă...zéĉe an^{i}/dă dóiţşp^{i}e an^{i} cît áre/cîte cóbiliz dă ápă pǫa să oá-
re/pîŋ la şas săptămîn^{i} ęa pátrūspàtru dă cóbili^{z} dă ápă trébe să
le oáre//la mort//ápa máre ųóbzeşob dă c^{u}óbiliţ^{i}//acū în tǫáte dimi-
nétile să cără ęia márę//ĉiŋ şáse cóbiliz dă ápă/zęĉę/cîte pǫa să
cáre/îŋ fine ęa socotéştę-aşá pîŋ la şas săptămîn să terminę//fa [k]
fetíţ-áţa//

ş-atúnĉa deminǫáţa/să dúĉe şî dăzlǫágă ápa zis//să dúĉe cu ĉúru/
cu dó^{u}o batístę/ou lumînăr^{i}/cu colâĉ/doţ colâĉ/şî maţ ţa o fetíţă/

"^{i}ej mártor...cutăríţă că dăzlegát-a lu [!] lu bîtă-tǫ/sauţ...
mă-ti mări/sauţ... ?"//

"sîŋ ş^{i} ţeţ şî sųárli [!]"/sauţ

"sîŋ şi ţeţ şî dumnezăţ"//

dă treţ ųor^{i} aşǫ//ş^{i} dă drúmu p-um pîríţ/p-o ápă la...ųo tţúgă
ou lumînăr^{i}lę-álǫa/ųō...áǫa dă tţúgă/o fărîmă dă tţugulíţ-aşǫ/şi-ţ
dă drúmu la lumînărlę-álǫa pă ápa áǫǫ//ş-ásta e cu mórtu pîŋ la şas

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

săptămîn//

[Aceeaşi]

aŋ crescu şî gîndáč

sămînţa áŋa cáre cum să spuį dă/staį să-s povestésc//áşa//cáre mį-a dát-o prima dátă d-am á^ea/am pús-o la căldúr-aşá/am învyiiát-o/ a-ŋv^iiá viermişóri miĉ//după čŋ-a-ŋv^yiiát ei că era négri micúţ aşá ca furniga/punŋám frúnză dă dud/pă ţěi/să lipiá dă du [k] dă fruŋz-á-ia/îį luaŋ şî-į punŋám pă farfurí^ie//cîŋ să-nmulţŋá dă-nčepŋá să lě [r] să lŋ-albŋáscă lor cápetilį puţîŋ să maį mărŋá ţěi/şî vedŋáŋ că ^ie deş^i/îį maį mutám pă...capác/pă pat/pă cîţŋ-o mas-aşá mícă//

cîŋ să făĉá ei mar^i aşá/să făĉ^iá maį mar^i/iar îį râŋám/frúnză le dam...dăstúl/merŋu/avŋáŋ grijă dă ^iei//cîŋ să făĉá dă mîŋcá dă zor/dă mîŋcá/mîŋcá/treį pátru ĉinį zíle/şî-nčepŋá să [r] să ŋúmble... şti ca să súie/punŋám fru [k] áia p^iir/saŋ punŋám ooĉén^i d-ăia lúngi/ şî să suiá şî-nčepŋá să facă...mătásę/s^î făcă guş//

după ásta/le lăsá aprŋápe iar ^u săptămînă cîd le lăsám pă...dă vedŋáŋ că să-ntăréşte gúşa bine/acoperŋám ĝiámu/ş le lăsám...pînă să-ntărŋá éle bínĕ/şî pă órmă le curăţám dă...dă pă...dî pă pir/du pă ...măturá/dă pă coĉán/dú pă ĉe făĉá ei gogóş^i//ş dácă vreaŋ să oprím dă sămînţă/oprŋám...dó^uozăj dă guş/saŋ pátruzăj dă guş/cu perék aşá/ cíte dóo [k] er^ea perék/înviiáŋ/ş^î făĉá flútur^i//flúturi-ěia...făĉáŋ sămînţă/cúŋ să spuį/punŋám pă ziiár/ş făĉá sămînţă//

şî gúşili cáre lŋ-á^ea/le predám/saŋ ne ^dĉaŋ la duláp/c-aşá spunŋá/la duláb la femęi/şî le trăĝáŋ ş făĉám...boranĝíc//ţesŋáŋ ştergáre cú boranĝíc//

[Aceeaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

[Ieri ce ai făcut, de dimineaţă pînă seara ?]

dă dimnŋáţă pînă seára aŋ foz lă...grădínă//ă lŋgá la roşíį/am

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

copiilit/aṃ foz d-aṇ săpá la róșii/după másă ne-an dus...ș-aṇ săpá la ĉᵉápă/ș-a-ṇsⁱerat//dă tot//la ɥóra șáse jumátę-am plecát acás// nu mai érá niĉ o...ⁱikípă pă terén/dăcíᵗ síŋgur noi mai érᵉám[!]//

aṃ venⁱt acásă/am venⁱt acás/mi-an da la păsăr/mi-an da la porĉ/ mi-aṇ făcú mîŋcáre/mi-am mai ɥudát îŋ grădínă/că m-ă ᵈᵘz niţél/cam pîm murĝit așá puţín/ș-ásta a fost/am termenát trębă//

dă dimĩnęáţă iar/tot așá mă sculái/mi-aṇ făcút așá trębа/îŋ cásă/ [ɛ] am măturát/mi-am...da la păsărⁱ/șî m-aŋ cam gătít/că venęá timpurˡᵉ să iése soárle/zîᵍ mă gătéz dă grădínă/să pleᵍ la grădínă//

venii/ne-apúcărăŋ cᵘopilírăm/legárăṇ la rᵘóșii/ș-acú să ne ᵈᵘĉẽ la ĉápă/săpăm la ĉębápă/dûpă másă//

[Aceeași]

mămăliga

iẽu prima dátă/pun î o cánă dóo de ápă/ᵘo văᶻ dăpă cît î [k] depă cît ⁱéste familia dă mare//pun [k] ĩ baᵍ fõc/și las să fębárbă puţín/d-aĉílęa îi bag mălái/u//d-aĉíle[ɛ]îi bag mălái/și-i puṇ ji zâre//ɥo pun/să fiárbă/și d-aĉílęa ã ᵘo méstec/șî d-aĉílęa bag î mălái/u cum să spúne la noi pîsátu/mîlái/ú la pîsát/și ɥo las/mai ĩ [r] mai férbe/dacă văs că...ĩ iéstę-așá...prębā muále/-i mai pun niţél mălái/și [r] îi mai pun niţél î [r] îⁱ mai pun niţél mălái/și d-aĉílęa o las să fiárbă/și dăpă ĉə fiérbe [r] după ĉẽ [k] dûpă cît timp văd iẽu așá că fˣérbe/scot făcăléţu/iaɥ o liŋgură/și...pun/și daɥ aˢá pă mârĝinⁱ/și laz líŋgur-acólo/ș iaɥ făcăléţu și-o pun îŋ copáiĕ//așá//

ã o mai laz/mai fⁱérbe puţín/pus [k] pun másа/șî d-aĉílęa iaɥ căldárea saɥ ĉeɥónu/ĉẽ [k] în ĉẽ fáĉem acólo măməliga/și o torⁿ pĕ másă/șî d-aĉílęa o-ṇvălésc/cu ștergár/mai pui ĉevá greɥutáte pẽ ęa ca să...să...să răĉębáscă mai répede//

mardále mariia

dă úṇsprębzèĉe anⁱ

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

785. S U H A I A

(jud. Teleorman)

Culegere: 1969; BM, RP, MV; transcriere: RP

grîuu

aducâŋ grîuu dă pă cîmp//şî-l făcâm şîră-ŋ cúrte//părinţi mei/ îl făcâ şîră-ŋ cúrte/şi dacă n-ávęam cai/luaŋ cai cu kiriiţă dă la álţî/şi-i băgám//ş-aiîca...să băgá-m mijlócu ᵘobórului/ŭ lemn/cáre ziîcá ştęájăr/únde să legá fúniʲa//şî-nîcepęá să púie grîuu-m piîérę-a-şá/să-l [k] la rînd//şî băgá cáii-n iél//şi mergâ cŭ cáii/mergâ cu cáii şî-l treierá şî d-aîí iintrá uámeni cu fúrcîli/şî-l scuturá dă buábe şî buábelę rămînęă jos/páiili le făcă...şîră în cúrte acoló// da ʲe...ierᵉá vai de măma nęástră !//înîepęá plęáęa/nę-apucá cu iel p-acólo pă...întîs aşá pă pămînt/...îi făcâ grămád-acólo şî punęá páʲe pă iel/îņvălęá//la ᵘo zi dóo/cî sta plęáęa de să făcâ bíne/îl dozvălęá//cînd îl dezvălęá/...ieręá -ŋcolţít/ī detése...cólţu/dîŋ cáuuza udătúri//

ş-avęám...vîntîrătórʲ cu mîna/măginâ d-álęa/dă...de-l vînturám/ dă scotęám...dîm plęávă//strînîá uómu îe strînîá acólo/şî-l băgá-n ...îm magaziʲę/undę-avęá de-l...punęá...//

lúŋgu pe marín

óbzeşişàse [de ani]

s-a-necát în fîntînă

avęám [ę] lęam aiîca clúbu-àsta toţ/toz veîíni-àştęa luam ápâ// şî uo fet [k] ᵘo fátă/să şî măritáse/şi...iă s-a duz la fîntîn-acoló//şi cum o fhi făcínd ęă/c-a căzᵘt î fîntînă//a căzút//ş îę-o [k]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

cum o fi făcînd ea nu ştiu/că n-a văzut-o nimeni//dăcît cîn am auzî şi noi/kiu vai ! era linia asta plină dă lume//cînd am işi şi noi cē "verdina".../ce "verdina lu mortu/s-a-necat în fîntînă"// ! ce fată era sărmana dă ea !/merdă şi ea cu noi la grădină/nu luase/ fata-vătase cartea-aiica/da nu putuse să ia şi ea//şi merdă cu noi la grădin/da o fată vrenică !/

[Dar o fi fost cu voia ei ?]

dacă nu ştiu/că n-a văzut-o nimeni/nis că cu voia/nis că cu nevoea//aşa c-am au [k] s-a făcut că "ce ! ce !" că "verdina...ie-n fîntînă"//ş-am işi şi noi/da noi am işi cam tărziu//

mari^a lungu
şaizăşitrei [de ani]

cînd am fetit

m-am măritá fată dă dooşpătru dă ani//aşa să măritá fetile-atunce//fată dă dooşpătru dă ani/

[Nu se măritau mici ?]

nu/nu să ezistá//fată mică să mărite ? sau fată mică să nu fie ciinstită/mă-ntelegeş ce...vrea să zică asta/da//s-a zis/care erea/ erea dă rîs maică-n sat//da nu să ezistá !//da acu nu ştu ce le face/le corcofeleşte/le dă...răilor/le...face/drege/acu nu mai... s-alege//şi...atunca cum îs spui/părinţi zica că...dacă-nseres pă drum/ţ-încuiá uşa/pă da ce/aveai curaj ?//veneai/ [k] scăpătá seara/dacă veneá [k] vrea unile să vorbească cu băieş cum ie uzu ş-acuma/să le pupe băieţi/ca să spui pă...aşa cum ştiu io vorbesc/ atunca le pupá cu suare pă...uliţă//o dată/dă doo ori/p-acolo pă uliţă să vîrá şi iele/pă une să mai pitulea/ş pă urmă...pleca acas/dă-vreme//păi acuma maică !//cîn îseraza să...dusă sat/şi cîn vine nu mai ştii//da//

[Dar unde vă întîlneaţi cu băieţii ?]

acolo/ne ducă la fîntînă/a lucrătoarea/cînd era lucrătoare ne ducam la fîntîn-acoló unde îs spui io că dooşprezece ţuţuruie//ne

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

făcám pàpúc/ou tócurli nálte/ș ie um maidán ș d-abí suiă ș d-abí coborâ/cu papúci cu tócurli nálte/și cu cămăj mámă cu mîneca dă borangîc/fulfucate/călcáte/băgáte scrobeálă cuș zicez dumneavoást-acú aplecáte// [ɛ] apreoáte/nu știu cum să zicș-acúma//ș cu tulpáne álbe/ ș premenite/și bă ieți izméne și-ș oămăș [!] //știi cê vrea să zică izméne ? nu d-ástea d-agúma//d-álea/cum ierá largî atúncа/ou bagadéle pă oolșá/ou bagadéle pî icа/pă la cămășă/...ou gúleru-ș kía/cu...năsturéi pă cămășă/nu ierá ca aoúma mă !/cămășă te duș și oămășа...mîneca soúrtă/or n-o áre...//ei rîde dă cămăși ii nșástș-aoú o îi le véde// și așá máioă făcám atúncî//

[Și acolo la fîntînă...]

acól la fîntînă umpleă védri le/mai stătșám/ne mai priviám únu pă áltu/și pă úrmă...băiátu cáre vrea să...zîcám noi așă să ziá atúnș că víne după tíne zîș//

"cutăriță !" cē/"oam am simțit eo oă vrea să viie àstâ-seáră după tíne"//

dăpă míne de !//simțșám ieu cе vrea să zícă//venșá și...punșái cólbița colșá pă úmăr/și venșă/și punșá mîna aicа pă oólbiță și te oprșá//oîș vedșái cîte únu că nu-z víne

"hī ! cē ai oătád după míne ?//păi trei zile mă spăl aij la cólbiță únș-ai puz mîna pă minș !"//

dă/oă nu-s plăcá dă iel//da acă-s plăcá dă iěl/...mai trăgá și iel așá nițél de cólbiță/te făcăi că nu vrșăi/...da pîș la úrmă o luai pă acólo pă úliț-áia//ca acō pă úliț-àeș/te pupá băiátu o dátă dă dóo ori/în cîste/mámă/-n cîneste//cîste múltă ierá atúncа/acú nu mai știu cum o mai ái//și îz da drúmu/și...venșái acásă la părinți/nij nu [ɛ] pșáte nij nu prindșá părinții dă véste c-ai sta cu cînevá//să punșá o floáre la uréke acolșá máre/o nálbă máre/și...cîn plecái ț-o lua și iel dă la uréke/ș-o oprșá la iel/și să-mpácá și iel//

[Aceeași]

---

1 Subiectul trage încet de microfon.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

[Amintiri din viața subiectului]

ă ! m-ã lăsá cu ăsta d-întîi//am fă [ʂ] ã făoũ ș io o fetíță/ă la u...ᵘo jumătád dă an/m-a lăsát//s-a lua ou-álta//e ! ști²/mai frumuásă/mai urîță/așá ⁱe ᵘómu//mi-ã lua fetița foártę frumõ /m-an tra² la álde fráte-meu/mi-aŋ crescú fetița...dă fo trei anⁱ/mi-a venít um bărbát dă la piátra/m-am înțeléz bíne cũ el/da a venⁱt o muártę și l-a lua sărácu dă iel//nij nu zicá oă nu [k] avęá și iel o fetíță/și iel o fetíță//și niʲ nu zicá fáta męă că nú ẽstę-a luí//da nij n-o...dăosăbiá//um bărbá bũn/bobęáną !//ș-a veni mᵒártęa și l-a lua că dacă ai să merg acólo !...//șĩ...cu iel am născút um băⁱețél// ș-am plecá dă la iel/oă ierąŋ cununátă ou ăla/și n-am putú să treo/ o-atúncâ nu să mai trecá copʰíĭĭ cum i-acúma/dacă vręa un om să-ș ęa copʰílu/și-l ęa și-l tréce pă núⁱli lui//ᵘor io n-ám putút//ș-ã lăsát o avére-ntręágă/ș-am plecát/ș cu băiátu/ș cu fáta//băiátu fără să áibă fun drep lă...om//ș-am venⁱt aiíc așá/m-a ajũtát álᵈe fráte-miu/...am făcút o căsúță mică/o colibíță//mioúț-așá/cũ o odáⁱe și ou-o...focăríᵏe//ⁱerá-m párte-àsta așá ' //d-ága zic că-ᵘ vii ómu cẽ nu fâce/máicâ ?//ș ute-acúma am făcú și io/cum a vru dumnezéu// am făr¹mát-o p-ága/an dát-o jos//ã luad d-am crescú fetița dă șáișpe anⁱ/băiátu l-an dad la...alț ᵘámenⁱ/l-an dat...să-l creáscă/bíne și băgátu/mi-e și băgátu bíne//

[Tot aici în sat ?]

da//șáde diŋcolo/tóᵍmai la sosęá la...cápăd dă tot//am nimerít ęámen bunⁱ/l-an dat/m-am împăoá dă ⁱel/l lăsá/venęá la míne/pînă ș-ãouma/ⁱe-ṇsurát/áre doi oopíi/tod víne la míne//tot țíne soootęála dă míne//și ᵘámeni-ąęą ⁿ-a avú preténți//că úni au preténți//

[Și pe urmă te-ai mai măritat ?]

ãŋ crescú fáta dă șáișpe anⁱ/nu ! mi-ã făoũ cásă c-o fetíță//am făcú fáta dă șáișpe anⁱ/ʲ mi-am măritá fáta//ș-am băgá ș io ginere-ŋ casᵗ/...mai cu crúda/mai cu nesăráta/...am făcú și noi așá aiíc așá// a fărîmád ginerî-mio aiíc/și a făcút aiícà ² /e ! úite a măi începú

1 Subiectul indică încăperea alăturată.
2 Subiectul se referă la camera în care se face înregistrarea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ş ţeĭ să maĭ facă cîte úna/oîte úna/ [...]

[Aceeaşi]

la mort

Ôé să-ĭ faş ? cînd î ţerᵍá bolnáv/erᵍá ĉătă-ŋ cásă dă ţel//îl grijá/...îl săltá [k] îl culcá dacă nu puteá/şî cîn mureá/trăĝá/şădeá lîŋgă ţel şi-ĭ aprîndeá lumînáre/să nu moáră fără lumînáre/că daoă moáre fără lumânáre-ĭ pors simbetile-álea şi ţé vaĭ dă máma ta! //şápte an le porţⁱ//

[Cum adică ?]

cum adícă ? te duĉ î...la past/în ziua dă floríĭ/te duĉ şī pînă víne [k] adícă nu !//dă la lăsátu secúluĭ dă oárne/cũ zíĉem noĭ/pînă la floríĭ/i pors sîmᵇ [k] /te ĉ în fʰiţecàre sîmbătă/cu colívă/...cu lumînărⁱ/îĭ ĉitéşte pópa/ē ! cînd să...scuáte pă dómnu isús cristós dúĉe uŋ coçóş alb/ţa la bisérică/femeę-àeą/şi-n toţ anî aşá fáĉe/pîn la şápte anⁱ//ş cáre moáre cu lumînáre/nu să maĭ dúĉe//a murí mórtu/...ş ţa o femeʰe-nţeléşⁱ/cum fusărăm noĭbábile-ástea/noĭ ĭ sîntém bábe la morţⁱ//te duĉ şī cîn moáre [k] după ĉe moáre mórtu/dũ [k] te kámă d-acásă//tu te duĉ îs faş pîza/-s faş pomnéţili/e ! îĭ faş colácĭ/î...să zíĉe uŋ cab dî ţărînă//cápu dă ţărînă nũ i-l faĉ atúnĉ//te uj la bisérĭcă ou mórtu/-ĭ ĉitéşte pópa//pînă cîn să zíĉe oă...dă treĭ uor să zíĉe: şî legát/şî dăzlegaᵈ/la a tréĭa uáre-l dăsléĝ/că tu cînd muáre mórtu/bába-j leágă mórtu cu uo piédică dă cîlţⁱ//şi cînd zíĉe mórtu [k] î pópa dă-l ĉitéşte-m bisérĭcă/-ĭ sî ĉe dă treĭ uor că...legát şî dăzlegát/şî...să baj dă seám-atúnĉa aşa//îĭ traş piédica/ădică ĭ-o dăzléĝ/ĭ-o baş supt ʰel/su mort//şi ásta ʰe/-ĭ faĉ uŋ cap/o sticlă oũ...micúţă cu vʸin/şî tămíʰe şî lumînărⁱ/şî ţeĭ lumînărⁱ dă tréĭj dă leĭ şi-ĭ puĭ mórtuluĭ/pátru ţărúşⁱ/ũite pátru lumînărⁱ îm pátru colţurⁱli//tod bába cáre e cũ...obligátă cu mórtu/şi uo lumánare máre-ĭ zíĉe státu//ĭ-o puĭ îm piept//şî álea/ʰi le ţeĭ/şî...dăpă ĉe ĉîtéşte pópa dă şî plşácă ou el la groápă/le ţa tód bába/cáre ʰe obligátă ţa/şî să dúĉe şas săptămîn la tămîeá cu ţéle//î fʰiţecáre diminéáţă//te duj la tămîĭát î fʰiţecàre diminéáţă/ĭ-apriz lumînárea/

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

/îl tămúi̯ ș pleĉ acásă//în nerăsăritu soárlui̯//să nu răsáră suár[i]le// ásta-i̯ faĉ...la mort//

și pă úrmă/cînd...dă tămui̯átu-ásta/la trei̯ zíle//lă...oum a murí mórtu ș l-a-ŋgropát aseáră//ástăz nú te ĉ la tămui̯át/niĉ [i]éle/feméiil dîŋ cásă//îl plínge p-afár[ă]//ș-ā...tréia zi/să dúĉe la tămui̯át/și-nĉépe bába-ntíi̯ tămui̯átu/p-órmă și ĉellánte...tămúi̯e/vyinę-aoásă/ă...să dúĉe bába cú coliva la...bisérică/îl pomenéște/vi̯íne-aoás /púne o meșĉoáră ș[i] i̯a/ou ĉine poáte ea//cárē ó dúĉe pútérea mai̯ kámă pă ĉinevá/cárē ș púne ea dor cu bába [i]ei̯ acólo mása/cú ĉe poáte și i̯a/mănîș ș plaácă c[u] toál[i]le mórtulú lă fîntîn-aoó vă spúsei̯ le spálă/vine-ecás/le strínge cînd [i]e suárélę-așá-ŋ kindí[i]e/că să nu răsa [k] să nū scápetę soárle tămúi̯e/cándela aprîsă/ásta-i̯ toátă aiĉ la mort//pî la șas săptămín[i]//

[Dar apă nu-i duce ?]

șî îi̯ dúĉe ápa/cînd încép[i] tămûi̯átu-nĉépe și ápa/o fetiță tínără/cáre n-áre régulă//și i̯-o cără-n fii̯ecăre dimineáță//dúĉe o cólbiță...la o casă și úna o dúĉe la fetiț-acás[ă]//șî-i̯ dă ș ei̯ pe [k] ușo plătéște fetița la șas săptămín//la șas săptămín[i] o dăsleágă/să [d]ĉe la pîrîuú ăla/...și cu ușála cu foc/cu dóuo cáne/și ou dóo batíste// șî i̯a [u]o fetiță/sau um băi̯á/ș-o púne mártor/

ĉe "i̯ej mártoră c-a ke [k] cărát î fetița ásta ápă lu cutáre ?"

ĉe "sîn șí i̯o șí soárle"//

și-i̯ dă o ba [k] zíĉe dă trei̯ uor[i]/și-i̯ dă [u]o batístă/și-i̯ dă șí i̯ei̯ uo batístă ș-o cánă/șî lu ăla/șî lu ăla//și v[i]íne-aoás și pleácă lă...plecăn la bisérică cú pomána//[d]ĉem/ne-o cîtéște pópa/venim acásă și...i̯a gătéște-aoásă/púne mása/mănínică...//ș[i] coláĉí ăi̯a mar[i] îi̯ dúĉen la pópa//șî ăi̯a miĉ împárte și i̯a la tos săráĉi//dăși șî pópa dă/nu mai̯ rămúne ș i̯el/dacă...véde un cop[i]íl sărác/o-áea/dă și i̯él//dă coláj[i] d-ăi̯a și ti ?//ș-ásta i̯e la mor cînd a murít//

[Aceeași]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ĉe să fa[g] máioă ? dă dimenéáță/stai̯ ĉe-am făcút ?//[a] săpát néște bumbác//dă dimenéáță...dă dimenéáț-am făout așá/stai̯ sî-ț spui̯ ĉe-ă

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

fîcút//m-ă z la tămîiát//aț vén dă la tămîiát am.../an da[d] la bo-
bóc[i]/mi-am măturát cúrtța/întii mi-am măturá[t] cúrtța/p-órm-an da[d] la
boboóc/an da lă...uoi/ă ș[i] io o uoiiță/ș doi m[i]ei//le-an dat//le-am
măturá șî lor acólo únde iéste/ă scos gunóiu-afár/ē !...pă órmă me-ă
5 săpá níște bumbâc[i]/fo dóo rîndur dă bûmbác/ș-a veni femeea ásta/...
ca să-i întiș colâci//m-an du[s] și i-am întiș/aț veni dîn nou/am
a[d]ús ápă/...me-ă făcút eō toátă treaba pîn casă//am-brăcá fetița/s-a
[u]z la școálă/i-an da să mănînce/...e ! âe-am [ɛ] mai știu âe-am mai
făcut ?//mi-ă scoz a-iiâ așà/mi-ă scutûrá/c-aiiâ ă scuturá da n-am
10 aș̆ăzá/m-an dûz la fîntînă/mi-ă spălá préșur[i]/aț venit acásă/mi-a
făcú fáta córbă/ieu aț făcú[t] um pui dă mămăligă/am mîncat/cu câpă
vérde/cu...ôe-ám putú șî noi aoólo//șî...âe-ám mai fă[cu] ? c-am boș-
codí pîn-ă-serát//mi-am așàzát ó[i]ili la loc/mi-am așăzát î bobóci/
mi-am așăzá curca/ă ș[i] ieu fo cîzva pui/e ! úite máică așa !//
15 [Și azi ?]

mai púnĕ furcériu la log/mai púne sápa/mai fă p-áea/mai fă
p-áiiàntă/mai bágă căldárea-n cas/mai...c-aiiâa dă obicéi [ɛ] dă t-o
jartéște [d]ac-o laș p-afără//cîte [ɛ] uórmănă[i]èș[t] !/...fără fhir//nú
mai știu//

20 [Și azi ?]

ástăz[i] m-ă sculá dă dimneáță m-an d[u] la tămûiát[1] /c-an tămuiátu/
ă veni d-acoló așá/ôe-aț făout ? am măturá curtea//am măturá la [u]oi/
ē ! ô-am mai făcút ?//am pus féti-n șovárcă a plecá la...colectîv/
i-ă fiert ũ uou/ș ș-a lua la colectîv/[u]ou să-t spui dă ô-a foz/dă
25 gîscă//că d-áe-aț fier dor únu//ă las ! că níș n-am prea uou-așá/și
i-ă fiert ũ uou dă gîsoă și i-am pus și iei î șovárcă/șî pîinea ș-a
pús-o ia/...șî âe-am mai făcút ?//am pleoá la ápă//m-ă [z] la ápă/am
a[d]s ápă/m-ă spălát ș-am plecá[d] la bisérică//am veni dă la bisérică/
ă lăsá cojnița n-a foz gáta acoló/am venit/ă lua fa [k] fetița/ásta
30 d-o áre într-a șaptea/ă luát-o/ma aș scos ápă/trei védre dă ápă/aț
ven[i]t aoás/an da la uoi/am pus ápă lăcán/úte o-acú m-apúc că n-am
dă loo...//mi-a bă[u]ú bobóci/mi i-am astîpărát ear dîn nóu/m-ă s[la]
poménă//ă lua ș[i] noi o meșcoár-acoló/veni acásă/m-apucái să boșco-

---

[1] Înregistrarea se face în sîmbăta morților.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

dés p-aiíô ấșă//să mi̯i le dau̯ afără//

[Aceeași]

u̯óili

ne dôáŋ cîte doi̯ cu u̯óili și únu rămînge̯am îm permanénță la tîrlă//îŋkegáŋ láptili/îi̯ punge̯á kag/îl lăsái̯ oa frō...jumá dă u̯óră o u̯óră/d-acîlea îl punge̯ái̯ ĩ sidílă/și u̯o lăsái̯ să să soúre pînă... aprge̯ápe pă la...zéce ũșpe/că cobánu̯-ai̯ văz oă nu áre el ôas să știie cevă precîs//să scura/u̯o tăge̯ái̯/...avge̯ái̯ colíba acoló unde ^er^ái̯/îm pămîn săpátă/ș-o punge̯ái̯ la răoge̯áre dă șădge̯á dă nu să dospiá brĩza/te ocupái̯ numai̯ dĕ trge̯áb-àstă//cîn venge̯ái̯ cu i̯a/o mai̯ prefăcâi̯ pă brînză la doo trei̯ zile că.../avge̯ám báltă a^ìîc așá unde ĕr^eán și nú putge̯ă să venim îm fiiecáre sge̯ără cu ge̯a acás sau̯ ĩ fiiecáre zi//cũ făcâu̯ úni ...pă la u̯orășe/sau̯ pĩ álte común[1] cáre erge̯á//venge̯á ou i̯a/u̯o-ŋkegá/ș-o punge̯ă sidíl[1]/și venge̯á acásă ou ge̯a/dă noi̯ nú putge̯ám/o strîngám pentr-o săptămîn-așá péntru mai̯ mul[t] timp/...și u̯o duâái̯ acásă//îi̯ da și la clăță^ér dréptul...lui̯/ĩ rapórd dă u̯óiili cáre le-avge̯á/și réstũ.../îi̯ rămînge̯á ș[i] la ôobán/tot...ĩ rapórd dă u̯óiile [d] la riiecáre/îi̯...lua brîză//și oa ôobáŋ cáre ședge̯á ôobán în permanén/lua și iel o zi mai̯ mult//înțelés cũ...clăță̯iéri/așá să numiá/clăță̯iér[i]//

scúmpu me costandín

tréizeșînòu̯o [de ani]

vii̯a

príma dátă oîn vrge̯au̯ să pui̯ vii̯e/alég viță/dă tgámna//alég viță ar lóou la u̯o adînciime...mai̯ bună/îl băligărésc/pă pămînt/acoló pă lócũ.../pă porți^u̯únge̯a cáre pui̯ i̯o vii̯e/și d-acî primăvàra...pui̯ vii̯e //primăvàra cîn pui̯ vii̯e/trebu^ie tgátă vára s-o sap pă ge̯a dă cîte... pátru și cînc u̯or[i]//s-o sap ca să-i̯ rup poiģiță-àga ca să pga să-i̯ pléce...căpúș-àga/d-ezémplu cum ^ie [k] ar fi ásta[1] viță/aiș să-i̯ pléce căpúșa ágã sus//și dacă...îl côoăn[i] într-úna/^i să rúpe căpúș-àga/

[1] Arată pe suportul microfonului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

da dácă-l sab dăcît c dátă/prínde scuárță pămîntu-ăla cum s-ar zîce/ și...să lipéște căpúșa dă el/și s-a rupt/și dagâba ai puz vi-i//da//

[Și pe urmă după ce dă căpușa ?]

după îce dă căpúșa dă -ése dîm pămînt/atúncîa-l sab mai rar/cîn crește ierba//da pînă dă căpúșa tre să-l cocăn merău dăpă uorce ploae//

[Asta e în primul an...]

îm prímu am al vîi//al vîi//

[Și pe urmă toamna ce-i faci ?]

toámna/u c-ngróp//víța mícă//c-ngróp/ș d-acî primăvàra uc dăz-gróp/și c retéz/dî fáță//u c retéz iar dî fáță//îi tai vinișoár-le-áloa...dă pă lîngă ia/dă la prímu uck...d-aiîc așá dă sus/și i le las p-áloa mai [k] că ia áre trei uc-k îm...pămînt așá//că oa să púne d-c adîncîmea-așá dócoșcînc/trèizăj dă centimétri//ii tai p-ăoa/ș le crește vínili-áloa...mai la adîncîmea pămîntului/unde ie mai umezoálă ' //unde -éste mai umezoálă//și d-acîloa...nu mai sap tot așá cum [ɛ] ōi săpát-c dă pátru cînc ór/uc sab dă fc trei uor//víia //și stai trei an fără strúgur//șî al pátruloa an/încép să/... fácă strúgur și să...bei vin//

[Vinul cum îl faci ?]

culégî strúguri/să ai jgábu bíne...curát/pregătí și butóiu să fiie toátă vára la suáre/să fiie...uscát să iásă toátă...toátă... uscătúra dîm butói/sau cun-s-ar zîcē...dă/...toátă uscătúra să iásă dî iel/că dacă...butóiu...îl ții într-c pímniță vára/prínde sfoiág d-ăla//și butóiu să-l dăs î fundéz//butóiu dacă-l ții dăsfundá și-l ții afără într-un șoprón/că soáre nu pos să-l ți- toátă vára că să docéște//într-un șoprón la úmbr-așá/și să-l ocorentéze pă iel/ăla o-adăvărá vin úite cum văzúrăț î...c-ar fi ásta/vin naturál//

[Ai cules strugurii, ai jgheabul curat, și...]

și-l pui...în î butói//dî jgab îl storc acolo jgap/și-l pui în î butói//și dîm butói/...îl laș să fiárbă dóc trei zile/pátru și d-acîloa l-astúp/și bei cîn oi...găsi dă cuvîntă/peste dóc trei săptămîn/cîn să liniștéște iel bine/vinu/nu ie bine să umbli-atún-

---

1 Informatorul își drege vocea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ôa imediát în...iel cîn...pînă nu să limpezéşte iél//că spúne ăştea mai dăştépţi/eáre ie mai...pregătíz dă aşá...fáce şcólilę-ástea/ că sôe că să liniştęáscă iel acoló/oă-i iése tuátă tărímę-ăea//

[Cînd storoi strugurii în jghiab....]

noi ĩ oa ţăránu/îi stęárcęou piĉęárlę//ne spălăm bíne pă piĉuáre/ne sumétem pîn-aiíĉ aşà la ĝenúke/şî îi stęárcêm aşá/-i lon dă cîte dóo trèi uor la...la...presát aşá cu piĉęárlę//şî púnem uo stricurătęáre/jos/lîngă...pă únde áre jgábu un î...un dob dă cúră/ púnem o striourătęáre...dă să nu-i cúre brobęánelę-álęa şî símburi-èia/ş să strioyár-aşá curát/oa cîn ăi stricurá...láptili/sau ĉevăşilęa/să strioyáră/şî-l púnem într-o găleátă/şî-l dúcem îm butói acólo...únde-l depozităm//[...]

[În jghiab oe-ţi rămîne ?]

ĉorkiili//ĉorkiili/cáre le pui îm pútină/şî fac prăştínă/şî dîm prăştínă...fac ţuică//

[Cum o faci ?]

prăştina uo ţiu fō săptămînă dóo/dă putrezéşte ea/uo astúb bine/şî cîn dă drúmu la cazáne...peste dóo trèi săptămîni/oă cît o faj dă prgáspătă/atîta iéstę dă búnă//iése ţuica dă búnă//

[La cazan cum faci ţuică ?]

ă ! ó astùb bíne/d-aĉílęa uo iau dîn î pútina cáre e ia depozitátă/ş-o pui î áltă pútină sau în jgab/ş-o duc...la cazán acoló únde iéste cazáneli//şî dîn a [k] o púnem acólo/ş-o fácem/o rafínă ş-o fácen ţuică//ţuica cúră într-o boát-acoló/şî dîm boát-ága...dăm oiém statulúi...acoló/şî d-aĉí nouă ne dă dréptu nóstru/dréptu lor şi-l opréştę-acólo cáre urmęáză/...şî ne luom ţuica nę-o púnem îm butói sau în dimiĝéne/cáre în ĉe avém/şî ne mă uĉĕ şî noi acásă/nę-o púnem...îm pímniţili nęáste/cáre únde áre//áltu-m pímniţă/áltu...în oásă/dăpă...cum áre uómu//

[Acelaşi]

oînd ereá iordánu

dă băęátu ban la fátă//ĉînzéĉ/şaizéĉ/óbzăj dă lei//după cum

vrǫa el/ca s↑ fácă mototólu/să făôá mototól↑//ou betǫálă [k] dooandátă punǫá busuióc//betǫálă/făôá garǫáfe-aşá-mpletíte/ô↑úour/dă líniţă/...şi i-l dă fáta la băţát.../cînd erǫá ţordánu//daoă árá ţordánu lun↑ sǫára/lun↑//fáta i-l da dumínică sǫára//ş băţátu işá ou el î vále/la fîntín-aoólo//nú ounǫástes fîntînǫ dă la noi//

[Am trecut pe acolo...]

să duĉá diminǫáţa acólo/cî să duĉă/merĝá ou băǫátu la...izvǫáre-aoólo la ĝujméle/ş↑ să-ŋkiná fáta/şi-ţ da băǫátu ou mototólu-n frúnte[l]//dup-aĉé^ea fáta-ţ da la băǫát/...ban↑//îi punǫá-m buzunár/ batístă ş cu ban↑//cáre cîd vrǫa/să-ţ dǫă//^ier^eá oam...ũ fel dă ambiţi^e*e/áǫa să-ţ dǫa mai mult/álta mai puţín/cáre să fiie mai...î frúnte//

[Dar se înţelegeau înainte ?]

da/să-nţăleĝá//

[Nu oricărui băiat...]

nũ/nu/nu//númaţ oáre er^eá aşá dă vorbiá maţ mul cu băǫátu/...să duĉá//

púţu mariţa

dóţozeşídòţ [de ani]

ā scăpát î fîntînĝ

[O fată] s-a-ñeoát că ǫā a fos/cît a foz domnişǫáră s-a avú bíne cũ nişte grăniĉér↑ dă la noi//ş dũp-áǫā părínţi ei a...aţuzít/băǫátu-ălla s-a dus ǫoásă la iel/ş-a spuz la nevástă oă nú maţ/ţa rămíne ou fàt-ásta aţiô/...ş-a veni nevásta luţ după iel//cînd a venít/s-a informá ş ţa aĩj la noţ în comúnă/a auzít/c-a foz lúorų-adăvărát/oẵ ieţ s-au avú^d bíne únu cu áltu//pî lúme/da...nu pǫa să ştiie nimen↑/nu ţ-a văzút/da aşá pîn a^uuzíte/bănuiél↑/ş ^tup-áǫa fáta a obligát-o părínţi/oă să căsătorǫáscă//să nú maţ stǫa...domnişǫáră//să ǫa şî ţa um băǫát oă pǫátē.../ou tímpu se va liniştí ş↑ ţa/n-áre sẵ maţ úmblę-aşǫ//

şi ţa s-a căsătorít/a fugít cu băǫátu cáre l-a luat//ţ-a plăoúd dă iel/ş-a plecá ou el//băţátų-ásta a fost um băiá sărmán aşá//şî părínţi luţ [k] ^iél a fos tractorist/a vru oa să stǫa aoólo ou ^iei//daoẵ

el s-a văzút aşá într-o situáţie fóarte crítică/a zis...că să ia fáta/oă e [k] fáta ierá mai búnă dăoít el//oa situáţii-acòlo acás/ părínz mai tíner...//s să duc-acólo/la fátă//

şi-a luát-o ş-a trăi oídva timp/nú pot...să ştiu ieu oít//în tot cázu un an nú !//oítevá luni ou ea/el a plecá băeátu la servíó/ şi ia a rămás acásă//máma iei spúne o-a plecá lā magazín/lā magazínu dă la noi dîn sat/ca să cúmpere čevá/nu ştu čé/şi ia a vení cu găleáta la fîntînă/ş o-um boldéi după ea//şi-a lăsá papúčí-aco/lăsáţe-a fuost/sau...ia a căzút...că nu a vrut/a alunecát ş-a căzút/nu ştim//ş-ā scăpát î fîntînă//a vru să scápē ? a alunecát ia ş-a căzút ?/nu poa să ştiie ni...

[Dar fîntîna nu e înaltă ?]

dā/náltă/náltă/e fîntína-náltă//încă úneli sum mai mărúnte/da la éi acólo ē náltă fîntîne//

[Era tînără fata ?]

da tînără//optisprézèče an a avút//de// [...]

ş dúp-áea imediát s-a dus o femée d-acólo să soáţă ápă//oîn s-a dus să soáţă ápă/ dad drúmu la gă [k] la čîtură/a dad drúmu-acólo/ié la noi e čînzăştrèi dă métrí áre-o fîntînă//aşá dă adínoă e //j n-a luat ápă !//femée a ştiút/...oă čîtura àltădată a luát ápă//a mai dat ia/că mai [k] apúč aşá dă alát/ş-apéşi/pă el//dup-áea oîn să dúče îtura/ia áp-acólo//cînd a luat...ápă/dă bíne dă rău a loat//cînd a scos...róşu/dă sínge//a cunosoút papúči şi găleáta//ş fátă numít-aşà la noi în comúnă.../cam fără míntè/ia să oan dučá aşă/oí vorbiái cu iā/nu prea éreái sígur pă če spuneá ea//oînd a văzú femée-aşă găleáta/papúôi-acólo/şče "ásta-i verdína//a sărít î fîntînă"//ş tup-áea a anunţá/la miliţie/s-au dus/a scós-o//n-ám fos să văd//da a fos čevá curióos//a scóos-o frîntă dă tód d-acólo//a făcút-o mireásă...//a dad dárur/ca la núnt-aşá/la ea la...mormîntáre//

[Dar nu era căsătorită ?]

ba da/a fost//ş-atúş ş-a aúzit...că ia a sărit.../tód lúmea a discutát/că...n-a putú [k] nu poa să ştiie nimen//ia a sărit că i-a scriz băeátu ăla//că să liberează/într-adevăr că s-a liberát

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

ăla atúnca/ştim/...toată lúmea dîn comúnă că s-a liberát/şi i-a spuz băiatu-ălla că să pléce//"vergíno iou mă liberéz/pleo/şi...să mer şi tú cu mine"//

[Dar el zici că era însurat ?]

dă/a fost însurát/i-a veni nevásta aiícа/după el//şi ia zíce că dă fócu la ălla/c-a plecát ălla şi ia n-ă putú oa să pléce cu el.../ a sărit în fîntînă//

[Aceeaşi]

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

I N D I C E T E M A T I C

Indicele tematic permite consultarea cu uşurinţă a volumului.

În prima parte au fost grupate trimiterile la textele care oferă un material lingvistic mai mult sau mai puţin c o m p a r a b i l; aceste texte, culese pe baza unor convorbiri tematice, se referă la îndeletniciri rurale zilnice, la obiceiuri şi tradiţii populare.

În partea a doua au fost grupate trimiterile la textele care, prin conţinutul lor, nu sînt legate de o tematică anume; comunicate din propria iniţiativă a informatorilor, ele cuprind, mai ales, legende, întîmplări, amintiri, constituind astfel, aşa numitele texte l i b e r e.

În ultima parte au fost grupate textele care nu s-au încadrat în cele două categorii de mai sus. Unele dintre ele, deşi obţinute pe baza unor convorbiri tematice, au fost incluse în categoria de texte d i v e r s e deoarece, în volumul de faţă, ele apar o singură dată şi nu oferă încă un material lingvistic comparabil. El vor putea deveni texte comparabile, odată cu publicarea celorlalte volume de texte dialectale din Muntenia.

I. TEXTE COMPARABILE

Bordei: 352-353, 382-383.

Casă: 9-10, 85-86, 166-167, 197-198, 291-292, 309-310, 317, 333-334, 382.

Ce a făcut subiectul ieri şi azi: 44-45, 75, 121, 131, 133-134, 138, 168-169, 174-175, 189, 196-197, 233, 275-277, 292-293, 299-300, 308-309, 327-328, 333, 339-340, 368, 369, 394-395, 446, 460-461, 467-469.

Cheag: 226, 296.

Cînepă: 4, 39-40, 89-90, 120-121, 159-160, 205-206, 286, 298-299, 331-332, 341-342, 411-412, 435, 457-458.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Clacă: 2o,33, 167, 287.

Cloşcă: 121, 169, 199.

Covrigi de ou: 41, 52-53.

Credinţe bătrîneşti: căluş: 333, 412; strigoi: 222-223, 413; zmei: 2-3.

Fîn: 86-87, 1o1-1o2.

Grădină de zarzavat: 158, 16o, 31o-311, 454.

Grîu: 171-172, 213-214, 265-266, 29o, 338-339, 355-358, 396, 43o-431, 462.

Lînă: 49-5o, 9o, 11o-111, 188-189, 38o-381.

Mălai: 322-323, 335-336, 348, 412-413.

Mămăligă: 87, 133, 177-178, 243, 283, 299, 315-316, 34o-341, 395, 461.

Mături: 47, 64-65, 97, 419.

Obiceiuri: căluşari: 242, 247, 287-288, 332-333, 384-385, 412, 451-453; ~ la înmormîntare: 46, 5o-52, 114-115, 157, 186-187, 2o1, 221-223, 242-243, 371-374, 378-38o, 4o1-4o2, 439, 458-46o, 466-467; ~ la naştere: 348-349, 423-424; ~ la nuntă: 19-2o, 77, 79-81, 1o8-11o, 122-123, 135-136, 152, 217-219, 227-228, 263-265, 281, 297-298, 3o6-3o7, 343-344, 391-394, 416-417, 425-428, 432-435, 455-456; ~ la sărbători: 2o-21, 4o-41, 52-53, 63-64, 1o2, 1o3, 163, 165-166, 178, 256-257, 296-297, 344-345, 349, 35o-351, 369-37o, 417-418, 437, 471-472; surate: 47, 1o2, 13o-131.

Oierit: 33-35, 35-36, 267, 387-389, 469.

Pescuit: 126, 449-451.

Pîine: 162, 284, 335, 347-348, 368-369, 385.

Pomicultură: 99-1oo, 118-119, 124-125, 182-183.

Porc: 42-43, 54-55, 98-99, 1o7-1o8, 113-114, 184, 2o4-2o5, 226, 258-259, 269-27o, 281-283, 292, 3o4, 313-314, 324-325, 342, 349-35o, 359-36o, 389-391, 4o5-4o6, 44o-442.

Porumb: 116-117, 176-177, 2o2-2o3, 288-289, 317-318.

Preparate din lapte: 48-49, 88-89, 111-113, 129-13o, 225-226, 243, 267, 295-296, 365-366.

Săpun: 153-154, 2oo-2o1, 314-315, 343, 359.

Treieratul cu cai: 172, 214, 244-245, 328-329, 339, 396-397, 42o-421, 431.

Test: 92-93, 151, 239, 269, 311-312, 354-355, 385, 424.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Tuicã: 119, 124–125, 266, 471.

Viermi de mătase: 172–173, 24o, 324, 4oo–4o1, 435–436, 46o.

Viţă de vie: 187–188, 266, 3o5–3o6, 326–327, 4o2–4o3, 469–471.

II. TEXTE LIBERE

Amintiri: 21–25, 32–33, 36–39, 43–44, 81–82, 122, 127–129, 132–133, 136–137, 139–14o, 141–149, 15o–151, 152–153, 161–162, 163–164, 175–176, 18o–181, 185, 195, 2o1–2o2, 2o7–213, 214–216, 22o, 224–225, 234–235, 237–23o, 245–246, 249–25o, 252–255, 261–263, 27o–272, 272–274, 274–275, 277, 279–28o, 29o–291, 292, 3o2, 3o2–3o3, 3o4–3o5, 312, 316–317, 32o–321, 321–322, 325–326, 355, 358–359, 36o–362, 362–364, 364–365, 366–368, 37o–371, 374–37o, 387, 397, 399, 4o5, 433–434, 442–444, 444–445, 453–454, 463–464, 465–466; ~ despre răscoala din 19o7: 192–193, 285–286; ~ din război: 12–13, 13–14, 17–18, 27–31, 67–7o, 75–77, 82–85, 1o5–1o7, 318–32o, 329–33o, 397–398.

Basme: 199–2oo, 229–231.

Istoricul satului: 26–27, 14o–141, 149, 17o, 192, 293–294, 429, 431–432.

Întîmplări: 3, 5–9, 1o–11, 11–12, 12–13, 14–15, 15–16, 16–17, 17, 18–19, 32, 41–42, 42, 45, 46–47, 49, 53–54, 57–58, 58–63, 65, 66–67, 7o–72, 73–74, 74–75, 78–79, 9o–92, 93–96, 96, 97–98, 115–116, 116, 119–12o, 125–126, 131–132, 134–135, 154–155, 155–157, 159, 161–162, 164, 165, 167–168, 173–174, 178–18o, 19o, 19o–191, 193–195, 195–196, 197, 2o1, 2o3–2o4, 216–217, 223–224, 228–229, 231–232, 233–234, 235–236, 238–239, 24o–241, 245, 246–249, 249, 25o–251, 255–256, 257–258, 259–261, 267–268, 278–279, 285, 294–295, 3oo–3o1, 3o7–3o8, 323, 33o–331, 337, 338, 345–347, 351, 386–387, 4o4, 4o6–4o7, 4o7–4o8, 4o8–4o9, 4o9–41o, 41o–411, 414–416, 418–419, 421–423, 438–439, 444–445, 445, 446–449, 462–463, 472–474.

Legende: 1–2, 25–26, 12?–124, 17o–171.

Poveşti: 2o6–2o7, 236–237, 428.

Vînătoare: 55–57, 15o, 383–384.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

III. TEXTE DIVERSE

Albinărit: 117-118.

Atelier de ceramică: 103-104.

Bîlci: 104-105.

Bulion: 419.

Cozonaci: 243-244.

Cultura orezului: 385-386.

Fîntînă: 183-184.

Graiul moldovenilor: 123.

Horă: 381-382, 436-437.

In: 446.

Jocuri de copii: 191.

Leacuri băbeşti: 72, 73-74, 180-181, 247, 323.

Magiun: 308.

Mîncare de urzici: 336-337.

Portul bătrînesc: 353-354.

Tutun: 399-400.

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Redactor.....Veronica Gemă
Tehnoredactor.....Felicia Bolocan

Bun de tipar.....5.V.1973
Tiraj.....960 ex.
Coli tipar.....33
C.Z. Pentru biblioteci mari.....459.o (498.1)
C.Z. Pentru biblioteci mici.....459.o (498)

Tiparul executat la INSTITUTUL NATIONAL
DE INFORMARE SI DOCUMENTARE STIINTIFICA SI TEHNICA

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro

Lei 17,50

https://biblioteca-digitala.ro / https://lingv.ro